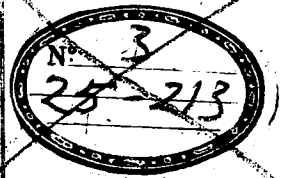

109

~~26.4.18~~

BIBLIOTECA HOSPITAL REAL	
L.P. A	
Clasificación	A
Numero	11 351

~~15.6.23~~

BIBLIOTECA HOSPITAL REAL	
L.P. A	
Clasificación	2.
Numero	9.
567	

Del colegio de la comp. de San Jeronimo.

B^a B-8561

INSINATIONVM

DIVINAE PIETATIS

LIBRI QVINQUE, IN QVIBVS

vita, & acta Sanctae Gertrudis Monialis Ordinis Sancti Benedicti continentur.

ACCESSE RE NVNC DENVO

exertitia ab eadem Virgine composita, quae mirum in modum animos ad amorem divinum inflamant.

OMNIA HAEC NVNC DENIQUE

Magistri Fratris Ioannis de Castañiza, eiusdem ordinis Monachi, studio atq. diligentia correcta, probata, & illustrata scholijs.

DICATA SERENISSIMAE CAESARAE

Maestati Catholicae.

Reverendissimo

de Leonibus

D. Hieronymo

1599

CVM PRIVILEGIO.

Matriti, apud haeredes Ioannis Jñiguez de Lequerica, ex officina Licentiati Varez à Castro.

Vita

Hoja. 1. plana. 1. renglon. 5. vbi dicit monachi, di. at monacho. 21. Vocent, vöcant 12. 101 breuiter, breuiter. 2. 1. 13. vxor. ita, vxor ita. 3. 2. 14. contigerit, contingere. 32. peruentu, peruen. 14. 1. 8. inisso, misso. 5. 2. 3. Nyflemes, Nyffenus 6. 1. 4. ni Syria, in Syria. 6. 2. 11. feliciter, feliciter. 10. 2. 1. treccelsimum, treccelsimum. 11. 1. 19. Belginagium, v. h. h. nagium. 13. 2. vlt. sed tamen, cicatrices tamen 14. 1. 2. deraren, durarent. 14. 2. 5. prædicabantur, prædicereunt. 12. obeffa, obfessa. 16. 2. 10. intirimcedum, inierimendum. 17. 1. 1. institutionum. in sinuationum. 20. beiffareni, beiffanensis. 12. 17. duceret, duceret. 19. 2. 3. & hanc, vt hanc to. 1. 15. gratia, gratia. 21. 2. 1. affatim, affatum.

Insinuationum.

2. 7. vlt. forte, forte. 3. 13. ad illa, ab illa. 6. 2. 1. qui, que. 7. 2. 12. Mechlde, Mechlde. 61. 10. ite vt, ita vt. 6. 2. 5. lucabe et, sic caucret. 10. videsse, vidisse. 7. 2. 12. prædicabat, prædicebat. 8. 2. 1. accederet, accederet. 11. 1. vlt. videnter, videntur. 12. 1. 1. dolegit, de regis. 13. 1. 17. simo, simo. 13. addener, addentur. 14. 1. 1. licitla, licitla. 7. erat erant. 27. 1. 1. lem, vt, lem. 27. 4. 1. 4. delectoi, delectoi. 28. 2. 2. indignosq, indignosq. 31. 2. 10. adissent, adissent. 32. 2. 24. quam totius, quantocius. 39. 1. 14. Et ne. Est ne. 42. 1. 24. reueluet, euolueret. 43. 1. 13. beneficium, beneficium. 45. 2. 12. frustatum, frustatum. 49. 1. 2. refectori, refectorio. 23. in gignissima, indignissima. 54. 2. 27. indissolubiter, indissolubiter. 51. 1. 13. confidere, confidero. 51. 2. 8. qua. quo. 53. 1. 27. mens, vt: meus impulit, vt. 54. 1. 3. centuplter, centuplter. pen. modum, modum, vlt. aliter, alter. 56. 2. 8. quæ rularer, quæ rularer. 60. 2. 17. tentaretur, cantaretur. 61. 1. 24. salutem, salutem. 62. 1. 5. fluensia, fluensia. 62. 2. vlt. penetra, et, penetret. 65. 2. 1. aure, iure. 67. 2. 8. præclaram, præclaram. 25. tibi intimis, tibi in intimis. 68. 2. 2. antep descreta, descreta. 69. 2. 4. humiliatis, humiliatis. 70. 2. 16. in modico. in modico. 71. 2. 24. rutiler, rutiler. 72. 1. vlt. censentia, censentia. 73. 2. 2. Caput XII II. Caput XII II. 75. 1. 2. voluntatem, voluntatem. 76. 1. 10. leniretur, leniretur. 77. 2. 9. præferendis, peferendis. 80. 2. 1. peccauit, peccabit. 81. 2. 5. quadã, quandã. 84. 1. 23. offuscata, tamen. offuscata tamen. 85. 2. 23. indicēs, indicēs. 87. 1. 10. inueniet, inueniet. 89. 2. 7. terminus, terminus. 91. 1. 7. quam inquam. 94. 1. 1. ignoscens, ignoscens. 97. 2. 4. qualibet, qualibet. 98. 1. 15. hom: nem, hominum. 98. 2. vlt. coeliginis, coeliginis. 99. 1. 1. terriginis, terregens. 100. 1. 17. procedens, procedens. 101. 1. 10. fragilitatem, fragilitatem. 102. 2. 17. vtilitatem, vilitatem. 105. 2. 2. ius commouens, ius commouent. 106. 1. 12. aduentum, aduentum. 109. 2. pen. vlt. idem appareat, viride appareat. 110. 1. 25. mita, mita. 112. 2. vlt. placere, placere. 112. 11. 9. largitas largitas. 113. 1. 6. valeris, valeris. 115. 1. 5. sitles, sitiens. 6. tepiditatem, tepiditatem. 116. 2. pen. super, insuper. 117. 2. 2. 1. inflammatos, inflammatos. 120. 1. 5. obedientia, obedientie. 122. 1. 17. immolandum, ad immolandum. 124. 1. 4. me attraho, mea attraho, vlt. purgando, purgandum. 129. 2. 9. virtuti, virtute. 137. 2. 17. diuitatis, diuinitatis. 28. suauisione, suauissime. 138. 1. 7. Ad quod, Ad quod illa. Nunquid. ii. importunis, importuni. 33. 1. 4. asperaret, aspiraret. 5. ingrata, in grata. 134. 2. 4. intellectum, intellectum. vlt. tibi. bibi. 137. 1. 19. lauras, lauras. 137. 2. 25. manus. 28. penderet, penderet. 138. 1. 2. deuoras, in deuotas. 20. beneplacur, beneplacitum. 139. 2. 17. grauita sua, grauita sua. 145. 2. 1. beberet, debeberet. 19. profisteretur, profiteretur. 146. 2. 22. notificare, illum: notificare voluerit illum.

Exercitiorum.

14. 1. 22. amims, anima. 24. 2. antep. liberauit, liberabit. 26. 1. vlt. syllabicè, syllabicè. 27. 1. 15. 9. gitos, digitos. 29. mea, meam. 30. 1. 5. dulcissime, dulcissimi. 36. 1. 26. factus es, factus es. 38. 1. 27. meat, meam. 40. 1. pen. impleat, impleat. 44. 2. 6. pignus, pignus. 49. 2. 23. por sus, prorsus. En Madrid a xxx. de Agosto. de M. D. XCIX. años.

Iuan Vazquez del Matmol.

EL Rey nuestro Señor concedio priuilegio por diez años al Licenciado Varez de Castro para imprimir estos cinco libros de las Insinuaciones, y el de los exercicios de Santa Gertrude, con aprouacion de la Vniuersidad de Alcalá, y vnos escholios del Padre Maestro Castañiza, como parece ra por vn priuilegio firmado de su Magestad, y de D. Luys de Salazar su secretario, en Madrid a postrero dia del mes de Diziembre de 1598. años, despachado en el oficio de Ioá Gallo de Andrada secretario de Camara.

T A S S A.

Yo Iuan Gallo de Andrada escriuano de Camara de su Magestad, de los que residen en su Consejo, certifico y doy fe, que auiendo se visto por los señores del los libros de santa Gertrude, intitulados: Insinuationū Diuinæ Pietatis libri quinq. & Exerctitia tabaron cada pliego de los dichos libros a tres marauedis: los quales tienen ciento y ocho pliegos, que a los dichos tres marauedis cada vno, montan los dichos libros trecientos y veinte y quatro marauedis, en que se han de vender en papel: y dieron licencia para que a este precio se puedan vender y no a mas. Y mandaron que en esta se ponga al principio de los dichos libros, y no se pueda vender sin ella. Y para que dello conste, de pedimiento del Licenciado Varez de Castro: y por mandado de los dichos señores, di la presente a quinze dias del mes de Octubre de 1599.

Ioan Gallo de Andrada.

Aprouacion de la Vniuersidad de Alcalá.

LOS Doctores Gregorio de la Camara Cathedratico de la sagrada Escritura, de la Vniuersidad de Alcalá de Henares: y Luyt de Thena Cathedratico de Scoto en la dicha Vniuersidad, dezimos: Que por remission del Consejo Real del Rey nuestro Señor al Rector de la dicha Vniuersidad, y del dicho Rector a nos, auemos visto dos libros de S. Gertrude. El vno intitulado: *Exercicios espirituales*, y el otro: *Insinuaciones de la diuina piedad*, con vnos escholios del Padre Maestro Castañiza predicador de la Orden de S. Benito: Y auiendo emendado algunas cosas en los dichos libros que se nos remitieron, y boluimos a cambiar con esta nuestra censura, parece q̄ como aora quedan, no contienē cosa contra nuestra Santa Fe Católica, y buenas costumbres: ni que pueda impedir la impresiō del dicho libro en lengua Latina, antes tiene muchas meditaciones piadosas y deuotas, y q̄ puedē ser y son de mucha utilidad y prouecho para los fieles Christianos que con atencion y deuocion las quisieren cōferuar. Y por ser así verdad que se puede dar licencia para imprimir el dicho libro, lo firmamos de nuestros nombres. En Alcalá a 17. del mes de Octubre, de 1598. años.

El Doctor de la Camara.

El Doctor Thena.

Aprouacion del P. M. Castañiza.

Supremi Senatus permissu, vidi & perlegi sapius scripta, acta B. Gertrudis, de quibus iure possum dicere quod olim Diuus dixit Bernardus, cum Eugenij III. Sūmi Pontificis mandato scripta & acta B. Hildegardis sanctimonialis examinauit. Hæc scripta nō sunt humanitus a diuente, sed per Spiritū sanctū diuinitus inspirata: nec potest mortalis homo intelligere, nisi ad Dei similitudinē intus in anima veraciter fuerit reformatus. Quo circa, nō tantū Catholica fidei, Religionis, ac bonis moribus, nil habere contrariū attestor: veq̄ tantum ea prælo digna iudico: sed quæ spero ad nominis Domini laudem, & animarū salutem (vltra quā credi possit, nisi expertus) valde profutura. *Matriti in Monasterio D. Martini, die 12. Ianuarij, anni 1598.*

Fr. Ioannes de Castañiza.

PRO-

**PROLOGVS, IN QVO
Magister Fr. Ioannes de Castañiza reddit
rationem eorum, quæ in hac editione
acciderunt.**

(.?.)

VLD In hac postrema editione operum sanctæ Gertrudis diuino consilio, atq̄ numine, quid etiam à nobis præstitū fuerit, quæ potuimus diligentia, Lector accipe. Statueram, si per salutem, & vitæ licuisset Benedictini ordinis illustria gesta, & felices euentus in historiæ methodum redigere (a quo studio longe tempore salus defatigata impetant. si tamen nequisio quomodo) vt quo magis vires defināt, tanto magis studij historie huius absoluendæ in me desiderij crescat.) Pari etiam studio exoptabam libros aliquot pietate, atque doctrina refertos, tum a viris, tum a fœminis, huius ordinis, sanctitate præstantibus, qui longi temporis iniuria in obliuione delitescebant, ea quæ potuissim diligentia, vbiq̄ conquirere, atq̄ repertos, ad omnium publicam vtilitatem, & admirationē in lucem prodere. Erat inter celebres sanctorum libros, is qui de sancta Gertrude ante hos annos 300. Theuotico sermone. i. primū deinde Latino fuerat conscriptus, hunc longo tempore frustra quæsiui varijs locis, atque bibliotecis, donec tandem, præter opinionem, quadam die, feliciter tamen, in celula cuiusdam Monachi Cisterciensis thesaurum istud inueni, mox de eius editione tractaui, atque Licentiato Varez de Castro ad hoc tantū præstiti, acciditq̄ munere diuino vt Regius Senatus mihi curam huius examinandi libri demandaret. Quod fateor nimis exoptaueram, quippe qui librum antea laudaueram, aliquando pro rostris in contionibus publicis, neq̄ eo exaturatus desiderabam adhuc, quid in hac resentirem publice asserere ac velut causam diuinum iudicio, & scripto. Id enim ad nominis diuini gloriam celsurum vehementer arbitrabar post in gentes Deo gratias promunere hoc relatas, quæ potui breuitate librū vidi, approbaui, di-

xix; in huius libri lectione id ipsum me iudicasse, quod olim
 dicitur Bernardus, dum scripta Sancte Hildegardis eiusdem ordinis
 Benedictini montalis examinaret. Quia vero tibi gratum arbitror
 scire, quid nam id fuerit, placuit verba Tritemij grauis historiographi
 breuiter hic subscribere: Ex Spira, inquit, descendit sanctus Bernardus
 Franchofordiam, & Rex Romanorum cum eo, vbi innumeris virtutibus
 effulsit, & multos diuersis infirmitatibus oppressos sanauit, & Ve-
 buim Dei omnibus cum fiducia predicans, verum se Dei famulum ostendit. Inde nauigio deu-
 ctus, peruenit ad oppidum Bingianum, vbi in monasterio S. Ruper-
 ti duis ab altera parte nam fluminis Deo dilecta virgo S. Hildegardis
 Magistra deuotis presidebat virginibus, sub regula di-
 uini Patris nostri Benedicti Omnipotentis Domino famulantibus,
 cuius ita per literas verba sancte admonitionis transmisit, cu-
 certis inuulsculis, quae pro reliquijs in eodem loco seruantur.

Veniens autem ad Sanctum Christi sponsam vir Dei Bernardus,
 post mutam in Christo salutationem, iussit sibi volumina, quae ip-
 sa virgo diuinitus inspirata, conscripserat, afferre, quibus diligen-
 ter reuulsis, vltra modum admiratis, ad circuostantes fertur dixisse:
 Haec scripta non sunt humanitus adiuuenta, sed per sanctum
 Spiritum diuinitus inspirata: Nec potest ea mortalis homo intel-
 ligere, nisi ad Dei similitudinem intus in anima veraciter fuerit
 reformatus. Ad haec Capellanus sanctae Virginis Monachus deuotissimae
 conuersationis respondit: Reuerende Pater, vera quidem sunt quae dixisti,
 sed homines multi, non solum seculares idiotae, sed etiam religiosi, & docti,
 animum famulae Christi quotidianis, oblocutionibus mirabiliter cruciant,
 dum haec, non diuinitus inspirata, sed aut somnia muliebria, & destruc-
 ti, cerebri deliramenta, aut per demones immissa falaciter confirmant.
 Cui vir Dei: Non miramur, inquit, frater charissime, si dormientes in peccatis di-
 uinas reuelationes existimant somnia: scientes verum, quod S.
 Apostolus dixit: Animalis homo non percipit ea, quae sunt spiri-
 tus Dei, stultitia enim est illi, & non potest intelligere, quia spi-
 ritualiter examinatur. Omnibus enim in peccatis luxuriae, auaritia,
 & superbiae, quasi dormiendo iacentibus, diuinae admonitiones
 somnia videri consueuerunt: Quoniam si vigilarent in timore
 Domini signa diuinarum reuelationum vera proculdubio agnoscerent.
 Qui autem immitti haec a demonibus dicunt, diuinarum inspirationum
 occulta, & mystica, signa non nouerunt, simile (q.

illis:

illis indicandi sunt, qui Dominum, & Saluatorem nostrum Iesum
 Christum eicere demonia in potestate Beelzebub dixerunt. Ad
 sanctam quoque Hildegardem dixit: Et tu filia charissima non
 metuas opprobria hominum, Deum habens defenforem: quonia
 sicut stipula peribunt, veritas autem Domini manet in aeternum.
 Nos quoque, ob tui amorem operam dabimus, vt haec tua scripta
 per dominum Apostolicam lecta, & confirmata secure proferan-
 tur in lucem. His temporibus Eugenius Papa III. Treuerim
 venit cum 18. Cardinalibus, Episcopis, & Abbatibus multis, in-
 uitatus ab Adelberone eiusdem ciuitatis Archiepiscopo, qui
 Papam cum ceteris, qui aderant omnibus per tres menses in cibo
 ac potu ex proprijs sumptibus copiosissime prouidit. Ibi Papa
 Eugenius Ecclesiam Monasterij sancti Mathiae Apostoli de no-
 uo reparatam pridie Kalendas Februarij dedicauit, sinodu quo-
 que, tam Episcoporum quam Cardinalium, & Abbatum ibidem ce-
 lebrauit, vbi Henricus Archiepiscopus Moguntinus, & S. Abbas
 Clareuallis Bernardus ipsi Summo Pontifici mirabilia quae Deus
 sperabatur in famula sua Hildegarde montis S. Ruperi Confes-
 soris, Abbatissa retulerunt. Quibus auditis Papa attonitus, &
 rem diligentius inuestigare volens, Virdunensem Episcopum Ad-
 duertum cum alijs viris fidedignis misit ad S. Hildegardem, vt
 cum humilitate, & mansuetudine, sine strepitu vel curiositate,
 quid rerum esset, ab ipsa sciscitarentur. Qui cum ad monasterium,
 in quo degebat S. Virgo, deuenissent, & iuxta commissionem A-
 postolicam, veritatem ab ipsa humiliter inquirerent, illa simpli-
 citer, quae dese erant, aperuit, & legatos cum scriptis, & libris re-
 uelatis sibi diuinitus dimisit. Quibus Papa recognitis, volumina
 S. Virginis sibi transmissa, coram Cardinalibus, Archiepiscopis,
 Abbatibus, & omni clero publice recitari praecipit, & per se
 lectoris officio functus, partem non modicam legit: per quae om-
 nium mentes in stuporem versae, ac voces in laudem Creatoris om-
 nium excitatae sunt. Aderat ibi S. Pater Bernardus, quo median-
 te Summus Pontifex cum ceteris monebatur omnibus, ne tam
 insignem lucernam silentio tegi pateretur, sed gratiam tantam,
 quam Dominus suo tempore manifestasset, ipse sua auctoritate
 confirmaret. Ad haec S. Pontifex, benigno fauore consentiens, de-
 uotam Christi Virginem literis saluatorijs visitauit, in quibus ei
 licentiam auctoritate Apostolica proferendi, & scribendi, qua-
 eumque per Spiritum Sanctum cognouisset, gloriose concessit, eaque vt li-
 ne timore

ne timore reuelata sibi conseriberet, animauit Cuius epistola te-
nor fuit: Eugenius Episcopus seruorum Dei seruus, dilecti li-
Domino filix Hildegardi Præpositæ in monte sancti Ruperti, sa-
lutem & benedictionem Apostolicam. Miramur, o filia, & su-
pra quam credi potest, miramur, quia Deus nostris temporibus,
iam noua miracula ostendit, cū te spiritu suo ista perfudit, quod
diceris multa secreta uidere, intelligere, & proferre. Hoc a qui-
busdam ueridicis personis ita esse percipimus, qui se fatentur te
uidisse, et audiuisse. sed quid nos dicere adista ualimus, qui cla-
uē scientiæ habentes, ita quod claudere, et aperire possemus, et
hoc prudenter facere per stultitiam negligimus? Congratulamur
autem gratiæ Dei, congratulamur et dilectioni tuæ, et hoc te ad-
monemus, ut scias, quoniam Deus superbis resistit, humilibus au-
tem dat gratiam. Gratiam ergo quæ inte est, per humilitatem ser-
ua, et custodi. Ita ut ea, quæ in spiritu proferenda censeris, pru-
denter proferas, quatenus illud a Domino audias: dilata os tuum,
& ego implebo illud. Quod nobis de loco illo, quem tibi in spi-
ritu præuidisti, significasti, sic permissione, et benedictione no-
stra, et Episcopi tui fiat, ita quod tibi regulariter cum sororibus
tuis uiuas, secundum regulam sancti Benedicti, sub eiusdem loci
clausura. Ad hæc Virgo Christi summo Pontifici literas respon-
sales diuinitus in spirata remisit, in quibus eum de arcanis, quæ
habebat in corde suo, admonuit, & diuinam circa hæc volunta-
tem, et beneplacitum indicauit. Igitur, quæ de beata Hildegar-
de senserunt illi grauissimi patres: idem postea multis seculis vi-
ri doctissimi de sancta Gertrude, non sine causa iudicauerant. Non
potui tamen multis in firmitatibus oppressus de utriusque si-
mul virginis libris in impressioni mandandis tractare, nisi tantum
de sancta Gertrude, cui optime dixi conuenire, quod olim D. Ber-
nardus de sancta Hildegarde pronuntauera, et cum hac appro-
batione librum hunc supremo Regio Senatui, ut mos est, retuli,
ut uero Senatus ille tot uiris grauissimis, et prudentissimis abun-
dat, et quos nihil iudicio atq; consideratione dignum subterfu-
git, re attentè considerata, nunciū ad me secreto remisit, ut ea
authoritatē atq; certitudine tantarum rerum, atq; tam mirabi-
lium reuelationum rationem redderem. Cui ego, ut par est obræ-
perans, sic rescripsi.

Iuuet celsitudo uestra rationem reddi tot reuelationum atq;
miraculorum sanctæ Gertrudis, quæ cum humanum superet, cap-
tum.

tum: imo nihil simile, de quouis alio sanctorum legatur, æ-
quum est, ut hæc omnia, tanquā incredibilia, obliuione sepelian-
tur, aut certissimis argumentis firmantur: quæ de re multa sunt a
uiris grauissimis in rebus similibus prudenter desiderata. Sæpius
enim reuelationum tempore Satanas, ut inquit Paulus, transfi-
gurans se in Angelum lucis, atq; mentes decipit: tamen iam sunt
de hac re tot scripta, atq; consilia a uiris doctissimis tradita: ma-
xime uero in concilio Basiliense, in quo accriter disputatum fuit,
de reuelationibus sanctæ Brigite, ubi plura de hac re rescripti oā-
nes Turre Cremata Cardinalis, postea uero Ioānes Gerson Can-
cellarius Parisiensis, diuersis deniq; temporibus Magister Auila
in libro, quæ uocat: Audifilia, et Magister Medina Primarius pro-
fessor Theologiæ in Salmanticæ Academia, et dominus Ioannes
Orozco, nunc Episcopus Girgentinus, et Pater Ribera doctissi-
mus interpret sacre scripturæ in societate Salmanticense. Post
duos illos Ecclesiæ Doctores, sanctum Bonauenturam, & Ri-
cardum de sancto Victore, inter hos, et alios sanctos Patres, atq;
Theologos sapientes, non nulla sunt tam aperta signa sanctita-
tis, et testimonia uera certa, quæ reuelationū, ut quoties ea uiderint,
alicui cælitus auffsuisse, nullatenus de sanctitate, aut reuelatione
dubitent.

Primum signum est, si doctorum hominum, atq; grauium præ-
misso iudicio approbentur, et confirmantur: hæc autem semper
fuit ab initio nascentis Ecclesiæ consuetudo in rebus dubijs ape-
riendis: et in alicuius suspecta doctrina iudicanda, quod ut lon-
gū esset, ita faciliū esset ostendere, Primum autē hoc signū apertissi-
me cernitur in sancta Gertrude, cuius post mortē de ueritate hæc
indaganda nimis sæuè iudicium superiorū iussu, atq; diligen-
tia peractum est. Tum confessorum eius, tum aliorum Docto-
rum hominum examine, atq; iudicio ueritatem patefaciente,
quod Ioannes Lanspergius Monachus Casusianus, uir nostro
seculo pietate ac authoritate atq; sanctitate insignis commemo-
rat his uerbis: Dum annus a Natiuitate Christi agebatur, mille-
simus, ducesimus, cætogesimus nonus, hic liber per sanctimo-
nialem quandam scribi cæperat, quem postea absolutum, dum
illius cruditio sancta monasterij Prelato admodum placeret,
nequis scrupus inesse libro formidaretur, neue curusuis pericu-
li metus a lectione quempiam deterreret, curauit Monasterij
Pater legendum, perspicendum, discutendum, que eundem
tradere

tradere, et doctissimis, & pijs simis quibusq. viris.

Nam quoscumq. habere potuit viros probatissimos in Theologia, vtriusq. familiar, hoc est, & sancti Francisci, & sancti Dominici, ijs legendum, iudicioq. eorum examinandum obtulit. Inter quos fuit frater Henricus de Mulhufem, qui librum primus hunc legit & confirmavit, vir sane doctissimus, & Spiritu Sancto plenus. Post hunc visitatus est a Patre Enrico à Veriungerede, dum in Monasterio moraretur Hallensi, non minus docto quam pio. Deinde a quodam patre Lectore magnę opinionis & literaturę viro, quem a Burgo nominabant, apud minores in Halberstat, circa annũ Domini millesimarum trecentesarum, reuisus multaq. laude commendatus est. Fuere autem hi ambo præfati, non minus Spiritus sancti vñctione quam scientia, licet hæc incredibilis in eis præmineret illuminati. Dei dona in Virgine, & consolationes, quas ex libro hauserant spirituales, in se ipsis admirantes, post hos exactissima diligentia expensus est, atq. iustratus liber a viro doctissimo Nicolao lectore in Hildechem, qui anno millesimo trecentesimo primo Prioratus officio iunctus est in Halberstat Theologo præstantissimo atq. summopere laudatus, & licet ij iam pio cuius in testimonium sufficeret, præsertim ad uertenti eorum, quos nominauimus vitę sincerissimam gravitatem eruditioni pariter, & deuotioni coniunctam, non possum tamen aliorum quoq. tacere testimonia, præsertim pij illius viri iusti ac docti patris Theodorici de Apuldia, qui cum sancta hac Virgine, cui a Deo reuelationes factę sunt. *Qua etiam authore liber natus est*, varia sæpenumero habebat colloquia, eiusq. verba, spiritum et scripta magnopere prædicabat. Verum ne quis suspectus habeat religiosos, metuens ne fortasse ex fauore laudauerint quod reuera de huiusmodi viris impium foret sentire, oblatu est liber hic etiam viris doctissimis in seculo, non tamen seculo uiuentibus: quos discretionem constabat habere spirituum, qui pariter omnes laudarunt librum, nec sine grandi fructu spiritus legendum atruebat. Ex ijs fuit Magister Godfridus, vir mirum in modum eruditus, dictus Rex, qui nõ solum librum, eiusq. eruditionem probauit, veram etiam ex verbis Virginis huius Gertrudis, cui olim locutus fuerat, adeo compunctus, adeo est Dei amore accensus, in eo spiritu etiam diuino tactus, vt reliquum vitę suę totus ad Deum conuersus, nra deuotione, nec absq. opinione magnę sanctitatis transigeret. Fuere autem complures alij doctissimi

doctissimi viri, præcipue ex ordine prædicatorum, qui hanc, dum uiueret, audierunt, atq. eius legerunt scripta, qui pariter omnes sinceritatis, atq. sincerę eruditionis eius sunt testes, equibus cuiusdam, vnde cumq. doctissimi viri tacere non possunt, assertionem, qui hoc libro accurate perlecto, testimonium scripsit huiusmodi. Ego in vera diuini luminis veritate sentio, neminem, qui Deum illustratus sit spiritu, ea quę in hoc scripta sunt libro, posse aut ea lumari, aut impugnare. Equidem confortatus ego spiritu veritatis, a quo sapientia emanat vniuersa: offero atq. obligo me vique in mortem pro defensione huius Catholice, & sanctę eruditionis in hoc libro traditę, ad occurrendum cuicumq. Hucusq. sunt verba huius authoris. Post tam incorruptos iudices extirre alij trecentorum annorum spatio, quibus semperviguit, stetitq. immota sanctitas huius Virginis magnorum virorum testimonio confirmata: quales sunt Ludouicus Blossius, vir nostro seculo eruditione, atq. sanctitate incomparabilis. Hic tantus vir duodecies in anno libros omnes Beatę Gertrudis feruentissimo affectu euolebat, in cuius scriptis nulla est fere pagina, quę nõ apperte hoc loquatur, & in qua non aliquid verborum sententiarum, aut spiritus hausisse videatur. Ioannes Lanspergius, & Doctor Tilmanus Bredenbachius Colonienfis Canonicus, vir doctissima insignis, & Pater Ribera, & frater Ferdinandus del Castillo, & alij plurimi, quos, quia superstites sunt adhuc, modestiæ causa nominare nõ placet: sunt tamen plurimi, et omni exceptione maiores.

Secundum signum, in quo vera sanctitas, & reuelatio diuina solet agnosci, sunt effectus, quos in animos audientium imprimi, si tamen illi audiant, & legant, humiliter & magno cum desiderio diuinę glorię: hoc vero signum pro statuenda sanctę Gertrudis vera sanctitate sufficeret. Quoniam huiusmodi omnes reuelationes humiliorę, atq. Dei amantiorem reddebant ipsam. Nihil enim eorum, quę per reuelationem accepit, pertinaciter defendebat, sed omnia virorum spiritualium, & Præpositorum suorum examini iudicanda proponebat. Tantaq. vis diuina in eius reuelationibus, atq. sermonibus insita est, vt omnes qui pielegerint in sui amorem diuinum rapiat & trahat, et quanuis plures verissimos huius rei testes in medium afferre possem, vnum tantum Reuerendissimum Patrem referam, fratrem Didacum de Yepes, olim a sacris confessionibus inticissimi Regis Philippi secundum

di, nunc vero Episcopū de Taraçona, qui vix credi potest quantum sermone atq. imitatione vitæ, hanc Virginem extollat, illi se omnia debere prædicat, illā esse totius sanctitatis, eruditionis et pietatis magistram. Et quia postquam in hac re plura dixerim, tanto viro iniuriā irrogasse videbor, nimis enim maiora sunt cælestia dona quæ huius virginis intercessionem atq. librorū eius lectione cōsequuntur, id circo Lectorē ad virum ipsum remitto.

Aliud cæleste signum veræ sanctitatis, et reuelationis est doctrinæ candor, et veritas: nam ab Spiritu sancto, qui Magister est sanctorum, nihil aliud illabi, et tradi potest: qua de re in numerosa loca Scripturæ sacræ, atq. Sanctorum afferre possem, a quibus cōsulto abstineo, quasi are apertissima. Lectorem autem obsecro, ut pie attentq. legat Virginis scripta, plane reperiet omnia esse integra et vera. Quia vero non nulla prima facie poterant offende re aliquos rerum spiritualium, et mysticæ theologiæ ignaros, id circo locos aliquot insigniores scholijs illustrandos duxi, ut appareat illos ipsos, in quibus offenditur, esse Scripturæ sacræ, atq. Sanctis maxime conformes.

Quantum signum, est illud de quo Ricardus de S. Victore dixit eleganter: Suspecta est mihi omnis veritas, quam non confirmat Scripturarum authoritas: quod ex D. Gregorio Magno didicit multis in locis, maxime super caput 33. in Iob. Hoc vero signum quanuis cætera defuissent, ad veritatem namq. qua re agimus, confirmandā sufficere videbatur: est enim admiratione dig-

Lib. 12. Super Ge- nesi ad literā & Hieronymus in prologo Apocalipsis.
num quam assidue sancta Gertrudis, sacros libros absolueret, intel ligeret, nihilq. in suis scriptis, atq. reuelationibus videre licet, quod non ex Scriptura sacra videatur hauitum, atq. translatum, Cumq. D. Augustinus atq. Hieronymus, tria genera reuelationū dicat esse: scilicet corporale, spirituale, et intellectuale: omnia hæc tria Deum sanctę Gertrudi cōsultisse ex historijs constat. Primum, quia plurimos Sanctos corporali specie vidit: secundū, quia in Spiritu rapta sapissime, et in oratione a sensibus corporeis aliena, plurima cælestia secreta adepta est. Deniq. nō raro extrase ipsam raptam in Deum, ita mens eius illustrabatur, vt cælestia mysteria, atq. veritates diuinas intelligeret, et vltima quam credi, facile potest, illos comprehenderet.

Postremum deniq. signum est, Ecclesiæ Dei approbata sanctitas, et canonizatio, siue factus sit de illis quos, Ecclesia singulariter canonizauit, siue de illis, quos antiquitas ipsa commendat: vt

inde

in decretis dicitur. In quo denique sanctitas, et veritas reuelationum Beate Gertrudis omnino conuincitur, cui ex Ecclesiæ sanctæ authoritate, atq. commendatione in Ducatu Mansfeldensi plurima sunt erecta templa, et vbiq. a Christianis omnibus, vt religiosi, pia, sancta, et Christo charissima collitur, et adoratur.

Hæc habui quæ Regio Senatui responderem: verum cum omnia oculate cernat vniuersiq. tanto pondere iure, atq. consilio prouideat, quo magis vidit Sanctam Gertrudem in Hispaniam ignotam super omnes alias extolli, prudentissime quidem substitit, et ab hac re nonnullis diebus cōsulto abstinuit. Fateor egrotuli, et aliquantulū despondi animo, timens huius Virginis scripta libro acta, ipsumq. nomen sacrum obliuione perpetua quasi sententia publica sepellienda. Sed nescio quomodo rem tacitus mecum considerans, et colloquens Deo, intramentis arcana simul cœpi iudicare, et quasi prælagire omnia hæc Deum ita velle ad maiorem totius veritatis, et exactam indagacionem, vt veritas omnino patefceret, & ex tenebris herueretur. Nam quomagus nunc rei veritas premeretur, et exprimeretur, tanto magis ab ignorantium calumnijs protecta, atq. secuta semper stabit. Quo circo, prioribus viribus vires alias adiciendas congruū fore existimans, rursus atq. postremo Senatū ipsum Regium magnis pretibus scripto publico de precari, vt rem hanc examinandam committat, Salmanticensi aut Complutensi, aut Vallisoletanæ Academię, quæ michi iam videbatur suprema, et sine reprehensione diligentia, annuit precipus, et æquitati Regius Senatus demandauitq. curam hanc Academiæ Complutensi, vbi omnia huius Virginis scripta, facta, dicta, omnia deniq. quæ ad causam hanc pertinebant, tanto studio, examine, tantaq. diligentia veritatis indagandæ omnia visa atq. disputata multorum mensium spatio fuerunt, vt nichil maius ex cogitari posset. Ex quo facile constat hanc fuisse diuinam mentem atq. voluntatem, vt ita tandem huius virginis acta, et scripta publice scuderentur, vt nullus, quantum cunq. impius iam de horum veritate ambigiere, aut dubitare possit. Quæ nō solum veterū Patrum sui tēporis, nec tantum doctissimorum virorum testimonio, sed etiam, nequidquam ad scriptorum fidem, et robur deesset, Academiæ iudicio, ac deniq. supremi Regis Senatus, cui mirum in modum in hæc negotio affuisse videtur spiritus sanctus, authoritate comprobata, et protecta. Iam tandem ad maiorem huius virginis gloriam, et nomi-

PROLOGVS.

nis diuini exaltationem ad publicam omnium utilitatem in lucem prodèunt. Quid ego in hac re præstiterim, paucis aperiam: quia prætereaquæ retulimus in hoc prologo stylium libri, ut repe-
ri, reliqui, tria tantum studio proprio, atq. diligentia præstiti. Al-
terum, quod plura inmutauit, deleui, correxi, ut veritas omnis ad
priorem originem redderetur. Erant enim multa, temporū &
librariæ iniuria corrupta. Alterum, quia nonnulla etiam ex-
positione indigebat, ego multis scholijs illustrare studui. demque
quia magna erat ambiguitas de hoc nomine Santæ Gertrudis, vi-
tam huius Virginis, a me compositam, initio libri, quasi profori-
bus affixi, ut liquido pateret fuisse plures huius nominis sancti-
moniales Ordinis sancti Benedicti; Nam de quatuor ibiegimus;
de quinta autem alia adhuc extat mētio in libro quinto Insinua-
tionum diuinę Pietatis. Quę omnia utinam ad Iesu Christi Do-
mini veri animarum sponsi, maxime tamen santę Gertrudis glo-
riam, & æternum decus cedant.

*M. frater Ioannes
de Castaniza.*

Sere-

SERENISSIMÆ CÆSARÆ
Maieitati Catholicæ.

MERITISSIME liber hic Maieitati
tua dicari debet: quod is vitam continet san-
ctę Gertrudis; quę ratione Germanica est,
cuius gentis res omnes te magnopere contin-
guunt: ut potequam olim vidit Germania scē.
has sene sibi Imperantem; & nunc eadem Augustissimum
Imperatorem filium tuum cernit, ac tuis pariter, & illius aus-
picijs iugundissime fruitur. Huc accedit diuam ipsam Gertru-
dem magnam semper pietate, ac miraculis extitisse, utq; ad e-
dem nemini æquiori iure dicari illius liber potuit, quàm tibi, cuius
et nunc singularis in omnes nota est pietas, & post mortem
speramus fore, ut maxima virtutum tuarum monumenta in
posteritas diffundantur. Obsecro Maiestatē tuam, ut quę sem-
per fronte tuorum animum voluntatemque eadem librū hunc,
ac sanctissimam vitam diuinissimę Gertrudis accipias.

Cæsareæ Catholicæ Maiestatis vestrę obsequentissimus
seruus,

*F. M. Ioannes
de Castaniza.*

✠ VITA BEATAE GERTRVDIS ORDINIS D.

Benedicti Sancti monialis, à Magistro F. Ioan-
ne de Castañiza eiusdem ordinis mona-
chi ex varijs Authoribus
composita.

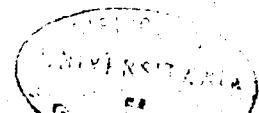

Vita

PLVRES fuisse Deo sacratas vir-
gines, hoc nomine Gertrudis in-
signitas, easque omnes sanctimo-
niales ordinis D. Benedicti, quis-
quis Frácorum, & Germanorum,
gesta legerit, nosse poterit: quòd earum plere-
que regio, aut illustri sanguine ortæ, nobilita-
tem generis, & parentum suorum gloriam, vir-
ginitatis & religionis voto, atque sanctitate
morum, longe nobiliorem, & gloriosiore reddi-
derunt. Has omnes Germania & Francia, quò-
dam feracissimæ tulerunt nunc (pro dolor)
errorum sentibus, & bellorum furijs oppletæ.
Quatuor ex ijs, varijs temporibus, nobilitate
scientia, moribus, religione, atq; miraculis flo-
rentibus, priorum vocent historiographi Ger-
trudem Niugellensem. Hanc summis laudi-
bus Authores extollunt, hanc venerant Ecclē-
sia, & hanc in sanctorum classem retulit Hono-
rius

S. Gertrudis
Niugellensis.

Beda. 16. Mar-
tij.

Molanus. 17.
Martij in in-
dicte SS. Bel.
Sigisbertus
in chronis.
Tritheimius
lib. 3. SS. or-
din. S. Bened.
c. 113. Baro-
nius in Mar-
tyrolog.

rius Papa Tertius, suo tēpore clarissimā: hęc
deniq; martyrologiū Romanū à Gregorio Pa-
pa XIII. correctum his verbis comendat, &
exornato Die decima septima Martij, Niuigelle
in Brabātia S. Gertrudis virginis, quę clarissi-
mo genere orta despiciēs mundū, & toto vitę
suę cursu in omnib⁹ sanctitatis officijs se exer-
cens, Christū spōsum in coelis habere meruit.
Huius acta, vt esset nimis lōgū, atq; difficile,
omnia: sic nō erit ingrātū aliqua saltim breui,
ter recēserē: si tamē prius lectorē admonuerim
autorē vitę huius Anonymum esse: qui tamēn
fatetur plura ex ijs quę retulit vidisse, reliqua
à fidedignis testibus accepisse. Fuit itaque B.
Gertrudis virgo, Brabantię oppido, totius
regni bono exorta; cui (ne ad cęlestis atq; ter-
renę foelicitatis gloriā & cumulum quidquā
deesset) nobilissimi parētēs, atq; sāctissimi Pi-
pinus, & Itta diuino munere cōtigerūt. Pipinū
referūt nōnulli in sanctorū Cathalogū: ex pa-
tre Carolomano Principe, & Emegarde matre,
fuisseq; primū Brabātię Ducē, & maiorē do-
mus regię Frācorū, sub Clothario atque filio
eius Dagoberto traddūt: ea tamē bello paceq;
strenuitate, prudētia, æquitate, & animi ma-
gnitudine, vt à regia dignitate ipsa parū abes-
set. Accedebat autē tā insignis humilitas, tan-
tusque

Sirius die 27.
Februarij
Ioanncs Mo-
lanus dum
agit de S. Be-
ga. 17. Decē-
bris.

stusq; rei benegerēdę ardor, vt proprio iudi-
cio minimē contētus, B. Arnulphū Pontificē
Metensū (quē ob insignes animi dotes vniuer-
si colebant) omnium negotiorū & cōsiliorū suo-
rū fidissimū socium haberet. At vita functo B.
Arnulpho, ad idē muneris S. Cunibertum Co-
loniensū antistitē pari sanctitate insignē sibi
delegit. Sic sic regni totius animos sibi cōcilia-
uit, vt primò regū Austrasię, postmodū ipsius
Austrasię inferioris præpositus, & dux in cly-
tus: gloria Teutonicorū speculū, & norma Bra-
bātinorū, atq; pater patrię nūcuparetur. Huic
S. Vxor. Itta peperit tres filios, ad S. Trinitatis
gloriā & obsequiū verē natos. Grimoaldū, pa-
ternę pietatis, & dignitatis hæredē: duasq; so-
rores Gertrudē, & Beggā cęlestis spōsi, & Ec-
clesię quasi duas gēmas, verē decus, & ornāmē-
tū. Grimoaldus probitate sua in palatio Sige-
berti Regis paternā sedē, & officiū cōsequu-
tus, præter excellentē in bello paceq; & singu-
larē industriā, insignē etiā in Deū pietatē at-
q; religionē professus est. Inter egregia autem
eius opera, duo extāt in clyta S. Benedicti mo-
nasteria, quę duce B. Remaclo (prius Abbate,
post episcopo) nō tantū ædificiorū pulchritu-
dine sed etiam moribus exornauit. Soror eius
Begga illustrissimo viro Ansigiso diuina pro-
uidētia, foelici matrimōnio, totius Regni Frā-

S. Itta fuit so-
ror B. Modo-
aldi episcop.
Trenuē. cu-
ius natalis
dies est die
12. Maij.

Hęc tran-
sit Steph. Abb.
Leodiens. in
vitra. S. Mo-
doaldi: & Si-
gisbertus
Gemblacēsis
in vita S. Si-
geberti Re-
gis Francorū
& in chron-
s. 111. 666

corum noua gloria, nuptiis tradita, generosa
Regum sobolis præclara mater extitit. Horum
namque filius etiam Pipinus nomine, sui auind-
men, & mores referens, Rege Childerico vita
functo, eo magnitudinis, & potentia nimium ex-
creuit, ut in tota Austria, quamuis non regio no-
mine regia tamè potestate imperaret. Gessit
præclara bella, in omnibus quas, victoriâ adep-
tus, tum maximè cum Theodoricum bello su-
perans, in fugam conuertit: atque beatum La-
bertum factione impiorum episcopatu deie-
ctum, in pristinam restituit dignitatem. Tam
gloriose sobolis prodijt filius Carolus Martel-
lus, qui parentum exempla sequutus, noua de
Barbaris trophæa cum omnium admiratione,
atque lætitiâ reportauit. Hinc ergo Tudesis
cognomen, à tundendo accepit: eo quod ab
Sclauis usque ad Hispanos, tot regna, tot ca-
stra, tot vrbes, ferrei instar mallei tundens
(Deo propitio) debellasse, transuolasseque po-
tius uisus sit, quam superasse. Duos illos reli-
gionea, tque regno filios hic habuit, Carolo-
manum, atque Pipinum: quorum prior, post nobiles
triumpfos, secularè & regiâ potestatem, cum sacro
D. Benedicti Cucullo in monasterio Casinensi
commutauit: atque terrena cum illa despiciens: eter-
na, & tanto viro digna, consequutus est. Pipinus
frater

frater cum solus regni habenas tunc suscipit-
set, publicè omnium acclamatione, atque
duorum Summorum Pontificum benedictione,
primus ex hac stirpe Regis, nomen accepit.
Paternas virtutes atque gloriam filius Caro-
lus Magnus foeliciter auxit; & regio nomini
quod pater eius Pipinus promeruit, nomè Im-
perij Romani, & dignitatem adiecit: Cui succes-
sit Ludouicus, cognomine Pius. Quorum om-
nium virtutes, regna, & Imperia Clotharius
Imperator Ludouici filius, hereditate forti-
tus: post plurima sapienter atque fortiter ge-
sta, spreto atque relicto seculo, regnoque filijs
suis partito, quasi animo ad maiora nato, in
Monastica disciplina beati Benedicti vitam
deinceps magna cum obseruantia egit, eam-
que foeliciter consumauit. Quos denique genero-
sa regum Francorum propago deinceps consecu-
ta, velut ex arbore generosa, sic ex diua Begga,
tot Reges, & proceres pullularunt.

Huius autem soror, beata Gertrudis, foeliciores
nuptias sortita, nepe ab infantia Spiritui san-
cto in sponsam tradita, coepit ab ipsis penè in
cunabulis, aperta futurae sanctitatis, & virgini-
tatis perpetuae signa præbere. Id verò ut citius
hominibus esset apertum diuino consilio acci-
dit, dum adhuc esset ipsa penè adolescentu-

B. Begga ha-
betur in mar-
tyrologio Ro-
mano 17. De-
cembriis: ubi
multa Baro-
nius in eius
laudem.

la vt pater eius Pipinus Regem Dagobertum ipsum ad epulas inuitatum, in propria domo, qua par erat conuiuij magnitudine, ac splendore susciperet. Regem (vt lolet accidere) plures ex regni Proceribus comitabantur: inter quos Ducis Austrasiarum filius, genere, diuitijs, & natura dotibus pollens, tum à Rege, tum à Gertrudis parentibus, eam sibi dari vxorem audacter petierat. Perfore gratum sibi hoc Rex Dagobertus significauit, & post epulas splendidissimas Rex puellam alloquitur; vt iuuenē Austrasiarum Ducē, multis fortunę atq; naturę dotibus pollentē in sponsum acciperet: quonihil foelicius contingere, aut iucundius potuisset. Rem miram: Erat Gertrudis, vt elegantissima forma, sic nimiū verecunda, & silentij amatissima: sic tamen inuictō atq; cœlesti animo, terrena cuncta despexit; vt virginitatis proposito indignata, & quasi coacta iureiurando dixerit: Se Christo Domino in sacro baptisinate iā sponsam semel traditā, ad maleblandos hominū amplexus, nulla vnquā ratione peruenturā. Quod tamen vultu nimiū irato protulerit: Regis tamen animū in admirationē, atque maiorem benignitatem perduxit.

Elapsis autē quatuordecim annis à Gertrudis natiuitate, Pipinus pater vita fungitur: ex quo tunc

tūc Itta vidua seculi voluptatibus & curis abiectis, cū filia Gertrude, ab hominū aspectu vitā alienā intra priuatos parietes, sanctissimam agebat. Tamē ob morū elegantiam, ob generis nobilitatē, ob multas diuitias à multis Procis, iā matris, iā filię nuptias ambiētibus, multa incommoda pertulerunt, donec à beato Amādo diuinitus illuc imisso, sacre religionis habitum susceperunt. Fuerat beatus AmāduS monachus & Abbas Elnonēsis Cœnobij, ordinis S. Benedicti; postea Leodiēsis Episcopus, vir sanctitate doctrina, & miraculis nulli suo tēpore secundus. Inter egregia autē ab eo facta opera, multa fuere ordinis S. Benedicti, & præclara Cœnobio: multa infidelium oppida ad fidē traducta: multaq; fidelium millia in fide roborata. Huius ergō tanti Pōtificis cōsilio & exēplo, ad rerū humanarū contēptum Itta & Gertrudis filia sunt adductę: quę monasteriū etiam eiusdem ordinis proprijs facultatibus erexerunt.

Cū itaq; Christ⁹ Dñs, & ver⁹ animarū Pastor, iā eas in sui gregis numerū suscepisset, voluit ad instar & sui similitudinem, eas ad laborū paciētiam & humilitatē spōsas carissimas sibi, exercere: quasi hęc sint firma & optima religionis exordia. Nā cū earū cognati, se ipsos diuitiarū & facultatū crederēt futuros heredes; post delu-

Trithem. lib. 1.
de vitis illu-
stric. 49. &
lib. 4. cap. 13.
Suias to. 1.
die 6. Februa-
rij refert vi-
tā S. Amādi.

sam illā de hæreditate, quā sibi spē semel effin-
xerāt, & somniauerāt: dici nō potest, quo demo-
nis astu, & cupiditatis flama succēsi; mulieres
Deo sacratas ignominia, rapinis, vi, & cōtume-
lijs fuerint prosequuti. Illi verò maximè, qui
virginē Gertrudē deperibāt, aut eius nuptias
affectabāt, egerrime ferebāt intra monasterij
claustra ipsā occludi. Cuius prudētissima geni-
trix, vt formā elegātissimā aliqua ex parte de-
turparet, arrepta forcipe, capillos abscidit. At
postquā illa tēpestat lōga carū oratione, paciē-
tia, modestia: maximè tamen Dei ope sedata
est: Amānus Episcopus Gertrudi virgini palā
velamē sacrū tradidit iuxta Apostolū Paulū,
à quo morē istū velādi virgines sacras accep-
tum refert Tertulianus: Hodie denique (in-
quit) vigines suas Corinthij velant; quid
docuerint Apostoli, qui didicerunt appro-
bant. Erat enim velum virginittatis insigne.
Hic verò mos quē Paulus Corinthios docuit
primū, in ceteras Christiani orbis ecclesiās
successu temporis feliciter est propagatus. Ra-
tionem autem huius velaminis antiqui Patres
tradiderunt: inter quos ait Ambrosius: Attol-
lant mentis & corporis oculos, videant plebē
pudoris, populū integritatis, concilium vir-
ginitatis. Non vittæ capiti decus, sed ignobi-
le

Tertulianus
de virginibus
velandis. c. 9.

Idem Tertu-
lianus. c. 2. eodē
libro.

Ambrosius
aduersus Si-
machū, epif.
101. 12. in edi-
tione ed. Ro-
ma. 10. 5.

le velamen vsu: nobile castitatis non exquisi-
ta, sed abdicata lenocinia pulchritudinis. De
genere autem atque forma huius velaminis,
(quod dē fiori tela cōtextum, nulla erat ex par-
te perspicuū) ait Tertulianus: Vera, & tota,
& pura virginitas nihil magis timet quam se
metipsam: etiam foeminarum oculos pati non
vult: alios ipsa oculos habet: confugit ad vela-
men capitis, quasi ad galeam, quasi ad clypeū,
qui bonum suum protegat aduersus icūs ten-
tationum, aduersus iacula scandalorum, aduer-
sus suspiciones, & susurros. Velum autem hoc
beatę Gertrudi à sancto Amāno impositum,
publicè, magna cū lætitia, quippe qui eā Chri-
sto in sponsam traderet, consecrauit. Hunc
enim fuisse morē, D. Hieronymus docet, cū
ait: Scio ad imprecationem Pontificis flamen
virginale sanctum operire caput, &c. Solemni
autem adeò pompa id fiebat, ac non nisi certis
anni diebus, vt Gelasius monuit: ad instar secu-
larium nuptiarum: appellabantur autem hæ-
nuptiæ, quod Christo animarum sponso virgi-
nes in obsequium traderentur. Quod Tertu-
lianus dixit: Nupsisti enim Christo: illi tradi-
disti carnem tuam: illi desponsasti maturitatē
tuam: incede secundum sponsi tui voluntatē.
Ideoque D. Cyprianus virgines Deo dicitas si-

Tertul. eodē
lib. c. 15.

Hieron. epif.
8.

Et Ambros.
ad virginem
lupian.

Gelas. ad epi-
scopo. cap. Lu-
can. cap. 14.

Tertul. eodē
lib. c. 6.

sue-

fuerint præuaricatæ adulteras vocat: quæ dicē
 di modū Basilius, Gregorius Nazianzenus,
 Nyflemes & cæteri Græcorū: & Lationorum,
 Hieronymus, Ambrosius, Augustinus, & reli-
 qui sunt imitati. De quibus & optatus Mileui-
 tanus: Spirituale, inquit, nubēdi hoc gen^o est:
 & vt secularibus nuptijs iā renuntiaſſe mōſtra-
 rent, ſpirituale ſponſo ſoluerēt crinē: iam cœ-
 leſtes celebrauerūt nuptias. Et quāuis pari ca-
 ſtitatis & continētiae voto, atq; religionis inſ-
 tituto B. Itta, cū filia Gertrude ſeſe obtulerit
 Deo: nō tamē hoc ſacrū velamē fuit ei à B. A-
 mādo impositū, quod vidua eſſet. Gelasius e-
 nim Papa viduas, inquit, velare Pontificū nul-
 lus attētet: quod nec autoritas diuina delegat,
 nec Canonum forma præſtituit: non eſt er-
 gō penitus vſurpandū eis: quia ſic Eccleſiaſti-
 ca ſunt conferenda præſidia, vt nihil comitta-
 tur illicitū. Cōfirmavit Conciliū Triburienſe
 ſub Arnalphy: Viduas autē, ait, velare nullus
 Pontificū attētet: prout conſtitutū eſt in de-
 cretis Papæ Gelasij cap. 13. quòd nec autoritas
 diuina nec Canonū forma præſtituit: quæ ſi pro-
 pria volūtate cōtinentiā profeſſa eſt, vt in eiuf-
 dē Gelasij. c. 21. legitur; eius intētio pro ſe red-
 dat rationē Deo. Conciliū Rothomagēſe: ſtatu-
 tū eſt, ait, viduas nō debere velari. Noſtro iam
 ſecu-

ſeculo nulla ſacri velaminis inter ſanctimonia-
 les virgines, aut viduas obſeruetur diſparitas:
 ſicut neq; voti religionis: ſed vigiſſe morē illi,
 lū videmus, quæ refert Hieronymus ni Syria
 & Egypto quòdā habitū. dū monaſteriorū ma-
 tribus crinē abſcindendū offerebāt, nō in te-
 cto poſtea (cōtra Apoſtoli voluntatē) inceſſu
 rē capite, ſed ligato pariter & velato. Neq; id
 quidē vt Veſtales Romanorū virgines imita-
 rētur: ſed ob alias cauſas, quas Hieronymus re-
 citat, maximè verò quod cū in ſignū ſubiectio-
 nis dati ſint illis capilli, Chriſto iā deſpōſatæ
 atq; in libertatē vēdicatæ, nihil amplius viris
 debēt: neq; de illis dicit Apoſtulus: Mulier ſi
 comam nutrit, gloria eſt illi: quoniā capilli pro
 velamine dati ſunt illi. Loquitur enim ibi de
 matrimonio cōiunctis. At ſanctimoniales cū
 non ſtudeant placere viris cultu capillorū, ſed
 tantū Chriſto gratas eſſe moribus: eo pulchri-
 tudinis corporeę diſpendio redduntur Chriſ-
 to magis acceptæ. Quod autem cauit Apoſtu-
 lus, ſi turpe eſt mulieri tonderi, vel decal-
 uari velet caput ſuum, rectius hoc in ſancti-
 monialibus obſeruabit, quarum capita ſacro
 velamine obducta, non indigent capillis,
 quibus contegantur. Accedebat etiam
 olim in Eccleſia vetus conſuetudo, ſancti-
 monia-

Gelaſ. in epi-
 ſto. ſi ad epiſ-
 copos per Lu-
 can. Brutios
 & Sincia cō-
 ſtitutos. c. 15.

Concil. Tri-
 bur. ſub Ar-
 nalphy ca. 5.

Concil. Ro-
 th. can. 9.

Hieron. epiſ-
 78.

moniales non tantum velo, sed nigra etiam indui veste, atque pallio, quibus Philosophiam sacram & mortificationem Iesu Christi in corpore suo circumferre profiterentur. Quod S. Asterius dixit de beata Euphemia nobilissima Calcedonensi martyre. Atque postea D. Hieronymus pluribus locis. Hoc igitur habitu atque colore (quem ad usque nostra haec tempora sanctimoniales ordinis D. Benedicti gestare consueverunt) veluti galea & armis, diabolum, mundum & carnem expugnaturus, mater Ita feliciter filiam Gertrudem Christi sacerdotibus tradidit, a quibus induta sacro velamine una cum ceteris sodalibus, omni sanctimonialium congregationi praefecta est. Mater Ita elegit magis obedire, quam imperare: filia vero Gertrudis, ab ipso regiminis exordio, statim quam nimium in Christi amore ferueret, quantum exoptaret salutem proximorum, quantum Dei gloriam cuperet, ostendebat: quippe quae sodales sibi commissas ad cultum diuinum, & virtutum perfectionem, non tantum verbis & exemplo alliceret, sed etiam traheret. Nec eo solum contenta, nimio studio atque diligentia, libros Scripturae sacrae, aut eos qui ad pietatem, & sanctitatem accederent, undique conquisitos, in monasterio reponebat; ac viros literis, sapientia & religione insignes de rebus spiritualibus consulabat.

Dum

Dum vero iam ad aetatis & sanctitatis maturitatem beata illa peruenisset, sexagesimo aetatis anno, Deo atque Angelis morte felici animam caelo tradidit, corpus vero terrae in monasterio Niuigellensi. Huc denique post multos annos, etiam corpus viri Pipini de ciuitate sua Landis etiam deuectum & translatum est magno honore atque populorum comitatu; non sine sanctitatis inditijs: inter quae illud est etiam obseruatum, quod cum per tam longa terrarum spatia venerandas reliquias cum cereis accensis comitarentur, ne vnus quidem cereorum vinnimia ventorum, quos ad viri sancti gloriam Deus videbatur excitasse, fuit extinctus. Filia Gertrudis rebus abdicata prorsus terrenis, & orbata parentibus, decreuit omnes suas curas, atque cogitationes ad caelestia prorsus traducere, quae nihil habebat in terris, quod etiam licite posset amare: vt solent etiam huiusmodi res humanae non nihil amoris impetum diuini, & cursum aliqua saltem ex parte sapientius retardare. Dum igitur monasterij pondus omne, vidit ad suos humeros deuenisse: sic partita est onera regiminis, vt fratribus, ea quae forent extra monasterium agenda, sororibus autem nonnullis rei familiaris curam demandaret: ipsa sine rerum temporalium strepitu, non tam imbec-

rio

rio, quã exẽplo & amore, vitæ sanctitate, atq; doctrina præesset: diũ noctũq; sacris lectionibus, vigilijs, & orationibus assiduis incũbēs. Qua ratione atq; vitę cõsuetudine edũsq; progressa est, vt penè scripturã sacrã memorię mãdasse, atq; obscura allegoriarũ mysteria, Sãctõ reuelãte Spiritu intellexisse videretur: Ea verò intra monasterij claustra semper exponebat sororibus. Sed illud quã mirũ est: quod animũ virginis ad eò cõtẽplationi atq; quieti dedit; nec deerat proximis, dũ viduis, peregrinis, orphanis, captiuis, clericis, & pauperibus multa liberaliter est elargita: nec muliebri peccus illi cõtigerit, dũ viriliter omnia perageret; tãtaq; animi magnitudine, vt nõnulla tẽpla Deo: xenodochia verò pauperibus, & egregia edificia fuerint eius ope constructa.

Sed cũ nimia vitæ asperitate, virgo cœlestibus intenta infracto animi & corporis labore ieiunijs, assiduis curis, atq; vigilijs, vires corporis fregisset, in grauẽ incidit egritudinẽ, qua velut aurũ igne probatũ, insigni tolerãtia & humilitate, dño reuelãte didicit, suę mortis diẽ post triẽnium fore: quocirca (nõ sine grauissimi morũ virorũ, cõsilio, & sororũ pace) Abbatix munus, & onera suis ab humeris excussit, & neptem suã Vuilfetrudẽ (quæ ab ipsis penè in eu-
nabu

nabulis ab ipsa fuerat in disciplina monastica educata, & sacris literis imbuta) suo loco inuitã, cogit Abbatissã ministeriũ exercere. Erat autẽ Regio Francorũ stemate orta & vigesimũ tantũ annum nata, sed quæ verè ad eam sanctitãtẽ deuenerat, quã Spiritus Sãctus vocat immaculatã vitã. Egerat enim pater eius (qui eã dolebat monasticæ vitę genus arripuisse,) vt Regũ, Antistitũ, & illustriũ virorũ suassu, postea verò cõtumelijs & vi è monasterio abscederet, aut extraheretur: sed ope diuina, & orationibus munita, omnes aduersarios, Christo cui se deuouerat, opitulante; facile superauit. Tantã enim illi gratiã cõtulit, vt qui prius cupiditatis flammis accensi, fuerãt rerũ monasterij direptores: postea magnã vi liberalitate, sacras ædes præclare instaurari curauerint. A suscepto verò Abbatix regimine, anno X. ætatis autẽ suę trigesimo, cũ ingenti animi lætitiã, sed omnibus sanctimonialibus lachrymãtib; Spiritũ Dño tradidit nono Kalẽdas Decẽbris.

Gertrudis itaque, postquam se abdicauit munere Abbatix, totos tres annos assiduis in precibus lectione, & cõtẽplatione insumpsit: extremumq; vitæ diẽ exoptans, veluti è carcere, ad libertatem, atq; vitã perpetuam, verãq; peruenitura. Illud vero valde mirãdũ, q; tenero in corpore animũ quasi vi & iniuria detēt, con-

tinuis laboribus, cilicijs, & vigilijs defessus, nihil sibi vnquã otij aut solatij indulsit; quæ hæc ratione perennem requiem sibi certam fore pollicebatur. Vnde vicina morti; nullum sibi lanæum, aut lineum passa est adhiberi indumentum, præter cilicium & veterem, ac nullius præter pannum, quo tegebatur cilicium. Dicebat enim sæpè sacræ paupertatis amica, superflua neque viuentibus, neque mortuis quidquam prodesse, sed iam iam migratura, diuina reuelatione beato Vltano monacho facta, accepit, sequenti die, post missarum solemnias, foeliciter eius animam à corporis ergastulo liberandã: quo circa totam noctem in Psalmis & oratione duxit infonem: horaque sexta diei sequentis, post Eucharistiæ sacræ viaticum, ineffabili gaudio vitam corpoream cum æterna commutauit, anno ætatis suæ trigesimo tertio. Breui enim vita compleuit tempora multa.

¶ Et quamuis animi religio & vera sanctitas, non in miraculorum ostensione, sed in charitate Dei & proximi sita sit (in qua vix credi potest quantum excelluerit) tamen nec ipsa ea signa, dum inter viuos ageret in terris, dum inter diuos etiam in cœlis collocatur; ac inter suprema funera, ad eius nominis commendationem & gloriam defuerunt. Ex quibus pau-

uersum est ab eo qui libros institutionum diuinæ pietatis sanctæ Gertrudis, è Latino in Italicum sermonem transtulit, atque Venetijs prelo tradidit, anno 1588. dum in prologo asserit, eam ante hos nongentos annos floruisse: quod non nisi de Gertrude Niuigelenfi, verum esse iam demonstraui.

Hæc igitur qua de agimus, vt constat ex vetustissimo Codice reperto in monasterio prope Stiriam sito: simul cum beata, & æquè celebri S. Mechtilde Comitissæ Baronis filia (qua cū fuit illi omni vitæ suæ tempore vera in Domino amicitia, cuius & sæpè in his libris fit mentio) vitam monasticam semper egit. Adhuc igitur puella dum quintum annum ageret, Christo animarum sponso in veram hostiam & oblationem gratissimam, in monasterio Helpede fuit oblata: quod medio milliario ab opido Eislebio Comitatus Mansfeldensis, diocesis Halberstatem situm est: & per eosdẽ Comites Mansfeldenses à fundamentis erecti: in quo cum alijs virginibus, tam cœlestem vitam ambæ duxerunt, vt omnium mentes in sui admirationem raperent. Monasterium hoc lingua Saxonica dicebatur Helpede, in quo dici non potest, quantum obseruantia & sanctitas multo tempore illuxerit: quantumque gratiæ Dominus suis an-

Reuelationes & scripta B. Mechtildis extant quinquaginta, sub titulo Spiritualis gratiæ.

Hoc ipsum tradit Ioannes Lauspergius.

cillis ibi degentibus contulerit: quandoquidē
fuisse plures memoriæ proditum accepimus;
quæ cum his duabus Gertrude atque Mechtildē,
non sine causa de religionis & obseruantię
primatu (sed ingenti cum humilitate) cōcerta-
runt. Et tamen ea est diuinorum iudiciorum
incomprehensibilis altitudo: vt anno Domini
1342. in bello quod Duces Brusuuicenses cum
Comitibus Masfeldē sibus gesserunt, illud Cœ-
nobium in quo vitam Angelicam sanctimonia-
les agebāt: illud Christi sponsarum nobile do-
micilium, illud verè Sanctum sanctorum, fue-
rit penitus adæquatum solo, atque subuersum,
quod sanctitate atq; cōuersatione cœlū ipsum
contingere videbatur. Ac ne spōsus ipse Chri-
stus, earum pudori & honori defuisse videretur,
rem hanc admiratione pariter atq; memo-
ria dignam retulere hostes ipsi cruenri victo-
ria potitj: (ò verè Deum parentem atque cus-
todem pudicitię, animarumque) dùm prauæ
cupidinis facibus accensi Barbari, virginum sa-
crarum pudicitiam expugnare decreuissent: in-
genti miraculo, atque diuina potentia, sic lon-
gius ab eis arceri, vt ne vel manibus eas cōtin-
gere, vnquā potuerint. Quapropter Mansfeldē
ses Comites bello deuicti, sed animo infra cō-
rursus Cœnobiū ipsum in Suburuū oppidi
Eis-

Eissenfis transtulerūt: in quod pristina religio
& obseruantia deuenit, pūllulauit, & quasi he-
reditate accepta pariter est translata. Hæc ita
que fuerūt beatæ Gertrudis prima rudimēta,
quæ velut cū lacte nutricis sanctitatē viderur
suxisse; ac ne diū moraretur cū spōso Christovi-
tā duceret, adhuc tenera etate, ab incunabulis
atq; delitijs, ad vitę monasticę rigorē, & Cœ-
nobij claustra deducta. Ibi annos infantię, atq;
adolescentiæ tanta cum innocentia transegit,
ibi tā aperta futuræ sanctitatis & prudētiæ si-
gna dedit, vt post elapsos paucissimos annos,
ab omnib⁹ eius Cœnobij sanctimonialib⁹, fue-
rit in Abbatissam & bonorū morū parentē at-
que magistram efflagitata, & electa. Creuit in
eius animo cū etatis incremēto diuina chari-
tas, quā diffinit Apostulus de corde puro, & de
consciētia bona, & fide nō ficta. De qua & Au-
gustinus aiebat, vt perficiatur nascitur: cū fue-
rit nata nutritur: cū fuerit nutrita, roboratur;
cū fuerit roborata, perficitur: & cū ad perfe-
ctū venerit, dicit: Cupio dissolui & esse cū Chri-
sto. Quod planè Gertrudi virgini, non aliter
in vitę decursu euēnit, in qua vsque ad virtu-
tum altitudinē creuit. Ac ne vniuersas sigilla-
tim percurrere prolixū videatur, lōgū enim es-
set sermonē texere de eius obediētia, vigilijs,

Elegāter tra-
ctat de his
gradibus cha-
ritatis S. Bo-
nauentura li-
bro de itinere
ribus æterni-
tatis: in. 4. iti-
nere d. 5. q. 1.

oratione, longanimitate, paciētia, pauperie, sapientia, temperantia, fortitudine, cōstātia, gratitudine, pace, gaudio, castitate, fide, contemptu sui ac seculi; atque discretione (virtutum omnium matre quę mentem eius obsederat) tamen de diuina gratia & charitate (à quibus, velut è radice pullulant vniuersa) pauca referam: ex quarum magnitudine, poterit aliarū præstantia, velut à longè saltim prospectari. Diuini erga eam amoris (à quo bona cuncta procedunt) inter innumera signa, illud vnum instar aliorū retulisse satis erit, quod aliquādo Deus reuelatione testatus est. Ego, inquit, totus sum illius: nēpe cui me tota affectione tradidi quasi captiuum inter eius amplexus, &c. Ipsa verò quā ardentem Christum redamaret, ex vniuersis vitę actionibus, quę in his libris habentur (in quibus vbiq; spirat Christi amorem) apertè colligi potest: vt ipsemet aliquando his prodidit verbis. Feruentissimus amor illius erga me tunc adedè est etiam liquefactus; adedèque è regione erga illā meus: quo modo vapor ignis præcedens liquefcit ad flammā mox sequentē. Pari namq; modo dulcedo cordis mei diuini, à feruore cordis illi⁹ liquefacta est & soluta, vt stilare nō desinat in anima eius amoris guttas, mira suauitate ignitas, &c.

Hinc

Hinc ille diuini honoris zelus ardēs, quo se difficultatib⁹ exponebat: ita vt nihil formidaret, nihil effugeret, nihil non pateretur dummodo glorię atque honori diuino consuleretur; aut proximorum vtilitati quidpiā accederet: quo circa sese diuinę prouidentię, velut paternę curę ceu amantissima filia sic se commisserat; vt si vestes, vel aliud quidpiam ei afferretur, nunquam eligeret, sed clausis oculis porrigeret manum: quasi hoc modo recti⁹ executioni mandandum esset, quod voluntas diuina præordinasset. Quidquid autem acciperet, (etiā si vilissimum esset) summa cum animi grati significatione accipiebat: quasi è proprijs Dei manibus suscepisset. In hoc itaque tam altas egerat radices, vt nullis vel rebus aduersis, vel secundis, potuerit eius animi constantia, & in Deum fiducia vnquam euelli, eradicari, & separari. Diuinam misericordiam & bonitatem, velut anchoram tutissimam, in omni vitę suę decursu, quasi in procelloso pelago, & fluctibus aduersis, ob oculos semper habuit. Siuè præmeretur ægritudinibus, siuè curis agitaretur, siuè quateretur detractio nibus (quib⁹ vniuersi mortales sunt expositi) siuè consolationes spirituales (quod ægriti⁹ tulisset illa) sibi defuisse conspiceret atq; dole-

ret: siue delicta (si quæ illius obrepserunt animo) memoria obuersarentur: nunquam tamè adeò depressa fuit, & hanc tutissima in Deum fides non facillè erigeret, ac roboraret. Non enim quales essent rerum euentus curabat illa: sed quæ essent eius acta gratissimâ Deo: cuius vna tantû cura fuit, vt in omnibus diuina volûtas adimpleretur. Desiderabat enim sæpè numero mori: si tamen illud nõ displicuisset Christo: perinde namq; viuere ac mori cupiebat: illud deniq; tantû ne quidpiam diuino beneplacito aduersum accideret. Nã prospera, vel aduersa: vitam & mortè: vniuersa deniq; à Deo gubernatore atque rectore sapièter nimis euenire, ad Electorû vtilitatem sciebat, gaudebat que: imò quotiès agitabatur aduersis, vberius sibi affuturâ expectabat consolationè: ad quâ per tribulationem instantem sese preparari dicebat. At virtus humilitatis, qua vniuersa bona illi concessa (erant autè plurima) velut aliena, & à Deo penitus mutuata considerabat: (ò immortalè Deum) quantû hanc virginè exaltauit. Nam dũ iter ageret aliquando, & intracordis penetralia Christo colloqueretur, ac vera cum humilitate diceret. Ah Domine inter præcipua quæ operaris miracula, hoc vnû arbitror singulare, quod me indignâ peccatricè,

terra

terra fert: Cui humilium exaltator respondit Dominus: Libenter ac meritò sese calcandam tibi terra præbet: quâ coelorum quoque dignitas & altitudo, ineffabili desiderio expectat: & horam iucundissimam qua te excipiat in æternam requiem. Ab hac autem humilitate, velut è fonte, quidam innocentia fluuius emanabat: quo vniuersorum peccata, errores, defectus eluèbat: omnesque sibi meliores & sanctiores arbitrabatur. Existimabat enim alios sola cogitatione, innocentia, internaq; dilectione Dei, plus mereri: quàm ipsa in cunctis suis exercitijs, & corporis castigatione potuisset. Verùm quia nimis longum esset omnia beatæ Gertrudi collata dona gratia percensere (vt alia plura inuoluam silentio) illâ tantùm referam castitatem, quæ Angelis est germana, & Christo gratissima. Hanc ita excoluit, & Christi sui sponsi faciè internam & speciem sic sic impressam menti atq; cogitationi infixit: vt nunquam alicuius viri faciè ita fuerit contèplata, quàm postea denudè, aut cognosceret, aut memoria retineret. Quâtûcûq; enim sanctitate homines pollerēt, quibuscû de reb^o spiritualib^o ageret, ne semel quidè ad eos (nisi fortuitò) oculos attollebat, Nec eosolû cõtèta, cauebat etiã in verbis maxime, ne hominis cuiusuis animû dulcedine adse-

¶¶¶ 4

quo

quo quomodo alliceret, neue in eius se amicitiam insinuaret. Omnem autem humanam familiaritatem, quæ aliud quam Deum redoleret, vt virus lethale perhorrebat. Denique his & alijs virtutibus, ad tantam cum Christo familiaritatem & amicitiam, charitatis fœdere connexam euecta est, vt cuidam pro ea oranti, dixerit ipse Christus; Nusquã me optatori, aut congruentiori modo me inuenire potes, quã aut in Sacramento altaris, aut deinde in huius meæ dilectæ corde ac anima. Ad hanc enim admirabili modo, omnem cordis mei diuini delectationem conuerti. Quo circa non immerito Ioannes Lanspergius Carthusianus (vir ante hos quinquaginta annos insignis, & in reb^o spiritualibus, atq; Theologia mystica peritissim^o) in Apologia pro huius sacræ virginis sanctitate atq; reuelationibus edita, inquit: Hæc virgo fuit nõ mediocriter literata, quod ex libris eius facile aduerteret. Verũtamẽ (quod in ea pl^o efferendũ est) fuit illuminata magisquã docta: vt pote à rebus mūdānis, ab inutilibus verbis, ab occupatione infructuosa, prorsus libera, atque abstracta. Vnde rebus diuinis totã se applicauit, in lege Domini meditãtis die ac nocte, Dominoq; cantans, & psalens ore, & spiritu. Nam zelo magno semper mouebatur, pro honore, bene-

beneplacitoque Dei seruando, atque augẽdo item pro sanctimonia, & obseruantia religionis. Et licet crebris ipsa à Domino visitaretur infirmitatibus, tristitia tamen, mœstitiaq; affectis, desolatis, tentatisque omnibus, haud aliter ac mater pijsima in latitudine charitatis, se totã officiosissimam consolatricem semper exhibuit. Singulari autem gratia ad hæc à Domino prædita fuit: adeò vt nemo se illi humiliaret, ab eadem eruditionem postulans, aut eius sese orationi cõmendans, aut beneficij, obsequij, amorisue illi aliquod officium exhibens, quem non benedictione aliqua propterea redonaret Deus. Porrò quantum ad vitæ sanctitatem atinet, fuit hæc virgo innocentissimæ, purissimæque vitæ, vt pote obseruatricis, custosque vigilantissimæ suæ conscientie. Adeò etiam cuuctis præstabat virtutibus, adeò singulæ in ea certabant virtutes, animique dotes prominebant; vt quid in ea potissimum cõmendari deberet, nescires. Si enim eius humilitatem cerneret, nihil illi simile putares: si charitatem, hanc diceret in ea maximam: porrò si mansuetudinem & mititatem eius obseruaret, has reliquis crederet anteferẽdas. Adeò enim singulæ erant in ea perfectæ virtutes, vt quæuis putaretur maxima. Deuotionis tamen gra-

Deuotio maxima S Gertrudis ad Christum.
tia

ria erat in ea singularis, qua afficiebatur ad Christum (quod libri eius afflatim testantur) manifestant præterea itidem nobilissima, affectuosissimaque eiusdem exercitia, quæ pro sui dignitate, hîc focianda duximus. Ibi enim perspicuè videtur, quàm amorosum spiritum, quàm feruidum, quàm constantem, quàm fiducia denique plenum habuerit ad Deum. Porro in hac gratia deuotionis, non aliter atque cera molliissima cor eius liquefactum soluebatur, quo inspirationibus, consolationibusque mirum in modum idonea reddebatur diuinis. Vnde eius libris, singulare hoc quoque inesse videtur, vt non solum testentur illam fuisse deuotam: sed, lectoris etiam animum (modò pius fuerit) transmutent, afficiant, atque in Deum trahant. Latet enim reuerà in eis, licet sub verborum humilitate, thesaurus incomparabilis, qui diuinæ pietatis exuberantia offertur, cunctis bonæ voluntatis hominibus, multò locupletior quàm in plerisque deuotorum libris quos hætenus vidimus. Hîc enim pauperibus spiritu utilissimè consultum, dum manifestatur via ex infinitis meritorum Domini diuitijs, suam inopiam ditandi: pro suis peccatis satisfaciendi, neglecta recuperandi,

di, modico labore grandia sibi comparandi, nostra vilia nobilitandi, Christi merita licenter nobis vsurpandi, & per humanitatis eius opera quæ nobis humiliter egit, diuinas illius promissiones affequenti. Hoc autem tunc fiet maximè, si Christi charitate, si eius purissimæ intentioni, & actioni, quæcumque agimus, patimur, vnierimus cum plena nostri resignatione tradentes nos illi in gloriam, ac beneplacitum eius. Quod vbi fecerimus, dabit se proculdubio, & omnia quæ habet, nobis Deus, &c. Et post pauca: In sequentibus librislympidiùs hæc referabuntur. Quos profectò, quisquis animo casto, pioque legerit: cupiens se diuinæ gratiæ fieri participem, manna sentiet absconditum, quod nemo, nisi qui accipit scire potest. Neminem hætenus audiui, qui huius libri potitus sit lectione, si tamen in eo antè fuerit spiritus vitæ, qui nolluerit pro re maxima, & alioqui vehementer optata se legisse. Latet enim hîc spiritus, qui te lector, si puro rectoque accesseris corde, hoc est, si nihil quæseris curiosi, nihil fastidieris sancti; non nihil tuo in corde, cuius te nõ peniteat, operabitur. Quibus Lanspergi verbis licet nihil addi posse

videatur: tamen Ludouicus Blossius Abbas
 Latiensis, Ordinis Sancti Benedicti, in rebus
 spiritualibus nulli hoc seculo nostro secundus:
 (qui duodecies in anno libros hosce voluebat
 æltuantissimo animo: quod & scripta eius re-
 dolent, in quibus nulla, si fas est dicere, pagi-
 na est, in qua non aliquid verborum huius vir-
 ginis interferat; non aliquid etiam diuini spiri-
 tus ex hisce libris hausisse videatur) hic ita-
 que tantus vir, dum merita beatę Gertrudis
 longo sermone percereret, inter alia dixit:
 Dominus præclara quinquevulnerum suorum
 stigmata cordi eius sensibiliter impressit: &
 tam amenam habitationem sibi in ea præpara-
 uit, tamque suauiter cor suum erga eam ap-
 posuit: vt nisi homines scirent potentiam &
 bonitatem eiusdem Domini esse interminam,
 vix credere possent illum tantam amicitię fa-
 miliaritatem præcellentissimę matri suę, de-
 monstrasse in terris, quantam huic demon-
 strauit. Hinc ipse Dominus Iesus de ea ad-
 huc viuente loquens, cuidam sanctę personę
 dixit: Cum nemo hodie viuat, qui per puram
 intentionem, bonamque voluntatem, & veram
 fidelitatem mihi vicinior, atque coniunctior
 sit quam illa: ego quoque ad nullam animam
 nunc in carne degentem, maiori fauore
 incli-

inclinor, quam ad animam illius. Et iterum ipsa
 est, inquit, cunctis cœlitibus dulcis harmonia,
 quam efficiunt omnes illę, ab ipsa tam æqua-
 nimiter perlata aduersitates. Mechtildi quoq;
 pro ea oranti, Dominus dixit: Quicumq; verba
 eius susceperint, monitisq; eius humiliter obe-
 dierint, non deuiabunt à salutis itinere: sed tan-
 dem ad vitam æternam peruenient. Et ipsi Gertrudi,
 ait: Quonia ego te misericorditer elegi, vt in
 te iucunde habitem: quicumq; se tuis orationi-
 bus (veram fiduciam habens) commendauerit, per
 gratiam meam saluus erit. Nam certior facta fuerat
 per diuinum promissum, quod quisquis ante, vel
 post obitum ipsius considerans, aut intelligens,
 quam benignę & familiariter Deus se illi accli-
 nauerit, deuotę, fideliterq; in charitate lauda-
 ret Dominum, vel ei gratias ageret pro benefi-
 cijs eidem Gertrudi collatis, delectationem in ani-
 ma à Deo se accepturum. Igitur qui voluerit, po-
 terit hoc modo orare: Dulcissime Domine Ie-
 su Christe laudo te, & gratias ago tibi, qua pos-
 sum deuotione pro omnibus beneficijs, quę di-
 lectę sponsę tuę Gertrudi virginis contulisti:
 & oro te per illum amorem, quo tu eam ab æterno ad
 speciale gratiam elegisti, temporeq; placito suauiter
 attraxisti, familiariter tibi vniuisti, & iucun-
 de in anima eius habitasti, cursumq; vitę eius
 bca-

beato sine cōsumasti, oro, & obsecro te vt mei miserearis, & me tibi placentem redas, atq; ad vitā ęternam perducas. Quę omnia seculo nostro insignis P. Ribera (ę societate Iesu, sacrorū bibliorū in Academia Salmanticęsi professor, homo religione ac eruditione, cū priscis & magnis Interpretibus cōparādus) in libro quę vulgari sermone cōposuit de la Madre Teresa de Iesus, confirmat his verbis. Poco despues de S. Domingo y S. Francisco, florecierō santa Gertrudis Abadesa de la ordē del glorioso padre S. Benito, y S. Mechtildis mōja de su monasterio, y de su mismo tiępo: q̄ tuuierō tantas y tã admirables reuelaciones, y fuerō tã particularmēte regaladas del Señor, como muestran sus libros, q̄ oy dia andan, y se leē, no sin gran aprouechamięto de los q̄ cō cuydado, y de espacio los leē. Y estimò en tãto Blossio las reuelaciones destas santas, q̄ dellas como de oro y piedras preciosas hizo en grã parte aquel su libro q̄ llama Collar espiritual. Pero especialmēte las de S. Gertrudis son tãtas en numero, y tã soberanas y regaladas, q̄ dize el mismo Blossio en el libro dicho, q̄ sino supieffen los hōbres q̄ el poder y bōdad de Dios no tienē terminonin guo, apenas pudierã creer, auer Christo mostrado a su misma madre en la tierra, tãta familiaridad y amistad. Sō palabras del P. Ribera.

P. Ribera ll.
r. de la Madre
teresa. c. r.

El fin que tuuo santa Gertrude, fue vna muerte preciosa, y vna gloria sin fin. Pero destas dos cosas no trato aqui en particular, porq̄ en el libro quinto se trata de su glorioso tránsito desta vida a la eterna. Y aunque no puedē saberse los altos grados de gloria a que fue predestinada, y de que oy goza en el cielo: pero coligese de los fauores incomparables q̄ Dios le hizo en vida, y de las reuelaciones que tuuo, pues que son de las mas regaladas y admirables que se leen, como cōsta de todos estos cinco libros que se figuen.

D E V O

DE VOCATIO-
NE SANCTAE GETRVDIS AD RE-
ligionem, deq; eius excellenti ingenio, studio,
facundia, & reliquis naturæ, & gra-
tiæ dotibus.

CAPVT. I.

ALTI TUDO diuitiarum sapien-
tiæ & scientiæ Dei, quàm incompre-
hensibilia sunt iudicia eius, & inuestiga-
biles viæ eius: idque præcipue circa ele-
ctos suos, quos tam varijs tamque miris
vocat: modis, eos videlicet quos ante prædestinavit. Nā
eosdem & iustificat, licet gratis; sibiq; acceptos facit.
Operatur quoque in eis, quamuis non sine eis, merita
quæ illis donet, quo iustā habeat occasionem eos coro-
nandi, atque suæ beatitudinis, hoc est, omnium diuitia-
rum atq; deliciarum gloriæ suæ participes & confortes
faciendi. Hoc perspicuo manifestum est in sancta hac
virgine, de qua loquemur, Gertrude: quā velut cādens
lilium in horto ecclesiæ inter areolas aromatum, hoc
est, inter congregationes iustorum, sibi colligit, ipsam-
q; sibi dū adhuc puella quintum ageret annum, a mū-
di turbinibus segregans, quā sibi in thalamo sanctæ reli-
gionis monasterio abscondit. Nec tamen in innocētia
sola eius puellari sātis delectatus, verum etiam eius au-
xit decorem pariter & odorem, adijciēs illi copiosē om-
nigenum virtutum vernantium, tūm splendorem, tūm
suauitatem, quibus omnium oculis forte accepta, in sin-

Rom. 11.
Rom. 8.
Gertrudis
anno quin-
to atatis
ad mona-
steriū ve-
nit.

A gulorum

Maturitas mortu.

Docilitas eius & ingenium. Desiderium discendi. Puritas cordis.

gulorum quoque gratiam reciperetur. ¶ Erat enim licet annis & corpore iuuenula, moribus tamen grauis, atque adeo prudens ingenio, ut tamen si pro mansuetudine, pro charitate, proque officiosa ac serena humilitate, amaretur ab omnibus. nihilominus tamen pro maturitate morum, pro gratiarum abundantia, & pro spiritu sapientiae in ea elucere, mirum in modum a cunctis etiam honorabatur. Erat autem docilis, atque (quod dixi) miro pollens ingenio: adeo, ut cunctas quae secum scholas visitabant, vel sodales vel coetaneas, longo post se in omni scientia ac sapientia relinqueret interuallo. Superabat etatem incredibile eius discendi liberales artes desiderium, cui simul non parum opitulabatur puritas, quam summopere zelabatur, cordis. Parum tamen illi sua custodia profuisset, nisi seruata fuisset etiam a patre misericordiarum, ne vel huius aetatis siue leuitatibus siue defectibus (quibus ceterae solent puellae) inquinaretur. Illi enim benignissimo eius amatori tibi omnia quae in eam contulit, beneficia accepta sunt referenda. Cui nos quoque & gratias agimus pro ea, & benedicimus illum per saecula.

De gratia interna, qua ad Dei familiaritatem tracta est, atque de exuberanti eius pro animabus curandis eruditione.

CAPVT. II.

DEinde cum placeret illi, qui eam sibi ex utero matris segregauerat, atque adhuc ferme lactentem in thalamum vitae introduxerat monasticae, vocare eam ab externis ad interna, a corporalibus exercitijs ad spiritualia,

ritualia, non destitit donec sua gratiae tractu congruis etiam reuelationibus accedentibus id in ea impleret. Nam gratia ipsius diuina illustratae accidit, ut ipsa virgo dum inter humana literarum studia continue versaretur, agnosceret se nimium adhuc in regione dissimilitudinis distare a Deo. Quippe quae immodice literis inhæserat humanis, quare ad hanc usque horam diuinis illustrationibus cordis sui aciem haudquaquam coaptauerat. Intellexit praeterea nec absque gemitu cordis expendit, quod interim tum consolationibus tum diuinae sapientiae illuminationibus sese priuauerit, dum plus iusto scientijs obiectata sit humanis. Inde igitur visibilia & externa sibi vilescerant omnia. Nec immerito quidem. Nam in locum gaudij & exultationis ad montem videlicet Sion, eam introduxerat Dominus, ubi exuta veteri homine induta fuerat nouum, qui secundum Deum creatus est iniustitia & sanctitate veritatis. Atque ideo sciens se monasterio inclusam, ut non minus virtute cresceret ac sapientia, quam aetate, grammatica (cuius notitia satis fuerat iam locupletata) relicta, Theologiae, hoc est studio sacrae scripturae, sese applicuit: nec destitit quoscunque sanctos habere potuit libros, operam nauare omnem, donec intelligeret. Inde accessit ei sententiarum, quas ex sacra scriptura doctorumque libris sibi collegerat meliores, ubi tanta ac proprietas ut semper illi ad manum esset, si vel hortari, vel arguere, vel consolari quaequam voluisset, utriusque testamenti locus, quem appositum citaret, confirmaretque ea quae erat dictura. Siue enim arguere, siue suadere vellet cuiquam, testimonio sacrae uteretur scripturae, cui nemo posset refragari. Non poterat autem tunc illis diebus satiari admirabili dulcedine assidue

Nimia scientia humana praebet obiectum diuinae illuminationibus, & consolationibus.

Nota. Ineffabilis dulcedo scrutationis diuinarum scripturarum.

duæ contemplationis inuestigatione quæ absconditi lū-
minis, quod in sacra inueniebat scriptura, quæ iam fa-
uor ei mellis dulcior organisq; facta erat suauior: Inde
iubilis per eam continuus in eius corde sentiebatur. Quia
verò charitas ad omnes se effundit, cupiens sui gaudij
neminem non participem fore: ideo quicquid reperie-
bat hæc virgo sancta in sacra scriptura, quod infirmis
adhuc ingenijs intellectu sentiebat difficile, diligenti stu-
dio explanabat. Collegit præterea ex sententijs docto-
rum velut colūba grana varia ac potiora, quæ ad mul-
torum ædificationem scribens complures perfecit li-
bros. Orationes quoque multas mellis fauo dulciores,
& nonnulla alia stylo certè non fœmineo, id est, contemp-
tibili composuit, quæ à nullo adhuc virorum grauium
visa sunt, non dico contemni, sed non laudari. Erant e-
nim non humano duntaxat ingenio scripta, sed spiri-
tus etiam sancti vncione ita cõdita, vt nemo eam vel præ-
cipuorum theologorum potuisset aspernari. Hæc autè
quamuis ab imperitis soleant hominibus laudari, homi-
nibusq; qui ijs clarè tribui, in veritate tamen nulli sunt
tribuenda quàm omnium gratiarū largitori, qui nobis
dat non solum omnia, sed etiam seipsum. Quibus autè
id faciat aut facere debeat, haudquaquam nostro est iu-
dicio expendendum: nisi quod scimus gratiam eius ad
effundendum se continere haud posse, vbi locum quo
recipiatur dignū inuenierit. ¶ Qua propter cum scrip-
tura dicat: Vana est gratia, vana est pulchritudo. Mulier
timens dominum, ipsa laudabitur: non tacendum est,
quomodo diuinæ se gratiæ hæc virgo dignam exhibue-
rit. Ipsa namque fortis validissima quæ fuit columna re-
ligionis, ipsa constantissima iustitiæ ac sanctitatis pro-
pugna-

Sententiæ
Doctorū.
Orationes
à D. Ger-
trude com-
positæ.

Gratia
gratiarū
largitori
tribuenda

pugnatrix. Ipsa deniq; diuini honoris nunquam nõ ve-
hementissimo æstuauit zelo, vt eam ob rem haud in-
cõgruè eidè poterat attribui, quod in libro Ecclesiastico
de Simone sacerdote magno legimus: Quia in vita sua
suffulit domū, cœnobiticæ nimirum religionis: & in
diebus suis corroborauit tēplū, videlicet spiritualis de-
uotionis: quandoquidem eius tam eruditio, quàm vita
multos, aut ad correctiorem viuendi modum, aut ad de-
uotionem inuitabat maiore. Quare de ea non absurdè
quoque dici potest, quod in diebus eius emanauerint pu-
tei aquarum. Nam reuerà quo tēpore illa vixit, nemo
est inuētus, à quo sanctæ eruditionis flumina profusius,
fructuosius & efficacius manarent, quàm ad illa. Rece-
perat enim a Domino linguam discretā, acceptā, homi-
nibus, omniq; consolatione & virtutis efficacia plenā,
quæ ad intima cordiū vsquè penetraret. Quod in seip-
sis experti multi sæpenumero testati sūt, affirmātes san-
ctū in ea & habitare & loqui spiritū, vnde & corda &
volūtates audientiū ad meliora conuerterentur. Verun-
tamen in hoc est nihil mirandum. Verbum nanque
viuū & efficax penetrabilius omni gladio ancipiti, quod
pertingit vsque ad diuisionē animæ & spiritus, quod in
ea habitabat, hæc omnia operabatur, alios quidem à va-
nis ad salutaria conuertens, alios verò tā ad sui quàm ad
Dei cognitionē illuminans: & nunc certè quosdam mi-
sericorditer cõsolans, quosdā item diuino amore flagra-
tes, feruentius accendens. Vix nanque eidè quis poterat
loqui, quamuis interius minus quàm par esset, alioqui
se applicasset, quin fateri cogeretur magnam se ex ipsius
sermone recepisse consolationem. Neque tamē putāda
est, vel propter hoc, vel propter ea quæ sequuntur licet

Zelus diui-
ni honoris

Studium
eius in alijs
erudien-
dis.

Sermo e-
ius conso-
lationis.

*Spiritu
sancto inspi-
rante lo-
cuta est.*

singulari præemineret, vt dixi virtute hominum ani-
mos ad meliora inducēdi) ea quæ loqui vellet, humana
calliditate præcogitasse, aut arte ingenio ve quomodo
persuadere hominibus posset, quæque ante, vt quidam
solent, composuisse (quod ab ea multo maxime fuit alic-
num) Sed hoc potius absque dubio credendum est, vide-
licet quæcunquæ loquebatur, quæcunque agebat, ad ho-
minum vel salutem vel consolationem spiritu sancto
eadem illi inspirata, qui pro temporum cōditione, pro-
que ædificatione animarum, quæ velut, & docet & ope-
ratur.

*De testimonijs gratiarum illi collatarum, & de primo
harum teste, videlicet Deo.*

Caput. III.

Domino Deo omnium bonorum gratiarumque lar-
gitori, quæ quid aut cœli ambitus aut terrarum or-
bis aut certe maris abyssus complectitur, gratias nunc
agar, illique laudem tribuat immensam, æternam & in-
commutabilem: eam videlicet quæ ab ipso procedit, &
in ipsum refluit, pro exuberanti illius pietate qua ad hu-
ius nostræ miseriæ vallem miserationum suarum tor-
rentem dirigens, hanc inuenit, hanc respexit, hanc deni-
que sibi elegit: ad quam vt respiceret, quæ amaret, boni-
tas ipsius sola eum inuitauit. Quod autem elegerit sibi-
que dominus misericordiarum eam attraxerit, in qua haud
secus atq; in organo instrumento ve suo peculiari suæ
pietatis arcana manifestaret mundo, testes non desunt,
præcipue tres: quorum ore (vt refert scriptura) merito
stat omne verbum. ¶ Primus testis præcipuusque est
ipse

ipse Deus. Hic enim dum multis largitur experiri huius
virginis efficaciam virtutemque orationum, dum eius
contemplatione cōplurime xaudit orationes, dum de-
nique à tentationibus per eius merita humiliter suppli-
cantes liberat, quid aliud facit quam testimonium eidē
perhibet quod illam sibi vt prædictū est, attraxerit, illā
suis gratijs ac donis impleuerit, suæque, hoc est electo-
rum familiæ adnumerauerit? Potessemus autē, licet pau-
ca sufficiant, plura referre, vnde perspicuum fiat quāti-
faerit meriti apud Deū. ¶ Tempore nāque quo Rudol-
phus Romanorū rex obierat, dū hæc pro boni successo-
ris electione cum cæteris oraret, eodem die eademque
ferre (vt creditur) hora qua in alia licet regione electio
seruabatur, ipsa hanc matri monasterij factam reuela-
uit, adijciens (quod res ipsa postea probauit) electum
quoque suo à successore interimendum. ¶ Alio tempo-
re dum monasterio, cuius ipsa erat alumna, gradis ma-
li immineret periculū: quod propter minas cuiusdā ty-
ranni ineuitabile putabatur: accessit ipsa monasterij
matrem & formidinem huius mali prorlus asserit mo-
nasterio, ablatā. Quid multa? Breui post tēpore aduenit
illius villæ procurator, vbi id mali futurū metuebatur,
eadem, quæ virgo hæc clam matri prædixerat, referens,
per Iudices, videlicet omnia sedata pacēque redditam.
Pro quo beneficio Abbatissa cum reliquis gratias obtu-
lit domino, quæ quomodo huic potuisset malo obuia-
re, nō satis ipsa prudētē se agnoscebat. Quædā virgo diu-
tinis nimirūq; molestis dū diu exaretur tētationibus, ad-
monetur in somnis hanc virginē accedere, eiusque se ora-
tionibus cōmédare. Quod vbi fecit, se ab omni tētatio-
ne illico gaudet liberatā. ¶ Nō prætereundū puto, quod

*Primus
testis cha-
rismaticus
sancti mon-
asterij huius
virginis ip-
se Deus.*

*Rodolphus
Romanorū
Rex.
Spiritus
propneri-
cus in. D.
Gertrude.*

Attactus
panni libe-
rati à tēta-
tionibus.

Probat
verbo &
exemplo
Christi:
Sic Pauli
sudaria &
semifin-
da cura-
rūt infir-
mos.

cuidā accidit alteri, qui occasione ante aliquot dies accē-
pta, multis adeo graua hatur cogitationibus, vt iā ad de-
lectationis ferme cōsensum traheretur (erat autē iuxta
ordinis morē ad missā cōmunicatura) Dū itaq; anxio
premitur timore, quādoquidē huiusmodi cogitationi-
bus ad saluificū hoc sacramētū neq; audebat accedere,
neq; pro verecūdia se subtrahere, diuina tādē, vt credi-
tur, inspiratione est admonita, panniculū quēdā de in-
uolūmēto pedū huius electæ dei præcisum atq; abiectū,
clā leuare, atq; suo pectori quāta posset cōfidentia appli-
care. Inspirationi igitur huic cōtinuo acquiescēs, panni-
culum leuauit & cordi suo cum fiducia ac reuerētia ap-
prehsit dominū per illum amorē orans quo cor electę
suę ab omni affectione mundana purū, sibi vni ad inha-
bitandū atq; spiritualibus donis implendū elegisset, per
eiusdē quoq; merita ab hac se tētatione liberet. Mira res
& omni acceptione digna. Cōfestim vt pāniculū cordi
suo superpositū tenens hæc orauit, omnis tētatio tā ex-
terioris quā interioris hominis simili post molestia nō
teditura, eā deseruit. Cōprobatū est certe verissimū hic
esse illud saluatoris. Qui credit in me, opera quę ego fa-
cio, & ipse faciet, & maiora horū faciet. Nā Dñs idem
qui olim ad fimbriæ vestiū suarū tactū mulierē curauit
emorrhoiſtam, hic per electæ suæ merita in abiecti pā-
ni fideli attractu animam, pro qua mortuus fuerat, à tē-
tationis periculo liberauit. Et hæc modo, quamuis mul-
to dici possēt plura, pro assertionē primi testis sufficiāt.

*De secundo teste, qui est multorum hominum illuminato-
rum (qui in seipsis huius experti sunt dona) Dni-
formis attestatio.*

Cap. III.

Secundus testis huius virginis astruens sanctitatem,
est vniformis atque communis omnium fama: quæ
vno semper ore eius admirata est & predicauit sanctita-
tē. Siquidē quicūq; siue pro defectuū suorū correctione,
siue pro spiritualis vitæ profectu, p̄ eadē dominū cōsulu-
erūt, quomodo illa ex Domini reuelatione tunc ipsis
respōdebat: ita in veritate semp̄ inuenerūt. Quo sane dī
dicerūt, singulari illam præminētia domino acceptam
quā sic præ cæteris suo lumine illustraret. Sæpe nume-
ro etiam accidit, vt ipsa hæc virgo, vt pote in abyſso hu-
militatis firmata, indignam se estimaret tantis gratiarū
donis: quare aliarū, quas tanquam potioribus gratis re-
fertis sibi præfererat, testimoniū atq; cōsiliū de se requi-
rebat. Quę eius humilitati cōpatiētes, quia id à Deo im-
petrandum iudicabant, quo eius timor posset consolari
pro eadē re Dominum orauerunt, & mox à Domino
certiores factæ sunt, sanctam illam non in ijs solis de-
quibus interrogauerant, verum in omnibus etiam alijs
illustratam à se dirigi & in animarum salutem confor-
tari. Hoc verum esse ostendit id quod sequitur gestum.
¶ Accidit namq; quadam vice cuidam deuotæ atq; in re-
uelationum diuinarum gratia multum perfectę, vt odo-
re bonæ famę tracta ex longinquo, monasterium hoc,
vbi virgo hæc habitabat, accederet. Quia vero nullius
ibi habebat cognitionem, rogauit dominum vt eiusmo-
di sibi virginē in colloquiū fociaret, ex qua animę suę
hauriret vtilitatem. Cui dominus cū respōderet: Eam
quę tibi hoc in loco affederit prima, scito mihi præ
omnibus fidelissimam, & à me verē electam: accidit
vt hæc prima omnium illi virgo sancta assideret. Cum
qua

Hominis
Sancti oc
cultant
sua dona.
D. Mechtildis.

qua dū in colloquiū venisset, inuenit eā dona Dei dissimulantē, atque quasi omnino esset à Dei donis aliena, se exhibentē. Illa se deceptā estimās, cū animi deiectione hæc domino inter orandū retulit. Qui suū testimoniū cōfirmās omnino eā esse quā ante dixerat, asseruit. Cōtigit autē nō multo post vt eadē persona colloquio D. Mechtildis potiretur (erat. n. D. Mechtildis eiusdem monasterij professa & cātrix, virgo diuinarū gratiarū præminētia admodum excellens, cuius reuera verba melle erant suauiora & spiritus igne feruentior).

SCHOL. Quoniam non semel in his libris de sacra virgine Mechilde mentione incidit: quam familiaritate singulari, cum D. Gertrude, atq; religionis voto suisse coniunctam nouimus, dicendum fuit semel, quæ nam ea fuerit.

Hac habetur in prologo libri sui eius.

Fuit virgo Mechtildis ab infantia à Deo in benedictionibus præuentā, ita vt primo nata cum videretur iam spiritū exalare: eā presbytero sancto & iusto viro iā missam celebraturo cū festinatione afferrent baptizandam. Qui cū eā baptizasset prophético ore, vt pie creditur, dixit: Quid timetis? puella hæc nequaquā morietur; sed sancta & religiosa erit & Deus multa miracula in ea operabitur, diesq; vitæ suæ in senectute bona consumabit. Quia autē baptismus eius acceleratus est; inde fuit vt ipse CHRISTVS eidem postmodū reuelauit, vt absq; mora eius anima Deo templū dedicaretur, eamq; ex utero matris totaliter inhabitādo sua gratia possideret. Cū vero esset annorum septē, mater eius die quadā cum infantula claustrū adiit, quod erat prope castrū cui parētes eius præerant; in quo contra matris voluntatē cum magno gaudio mansit, & per seipsam rogans sorores sigillatim, vt eam in suum consortium assumerent: obt. nuit, nec postea minis aut blandicijs parentes inde eam potuerunt amouere.

amouere: Statimq; miro modo, cepit in Dei amore & deuotione mira feruere: spiritusq; eius melliflua suauitate crebro in Deo exultare. Proficiens ergo de die in diem: omnium virtutum summam apprehendit. Eratq; miræ dulcedinis, magnæ humilitatis, multæ patientiæ, paupertatis amatrix, & eximij feruoris & deuotionis: & maxime in charitate proficiens, quantum ad Deum & homines omnibus se amabilem & seruilem exhibebat, zelo etiam pietatis: super tribulatos & tentatos mirabiliter mouebatur, & eis sicut vera mater in omnibus solamen & auxilium ministrabat; ite vt quicumq; ad eam accessisset, consolatus rediret & instructus: ab omnibus nimium amabatur, eiq; associari qui libet affectabat: vt ex hoc multa impedimenta videretur habere. In his autem cepit ei Deus familiaris effici, etiam cum valde iuuenis esset, Deniq; in omnibus tam copiose eam Deus sua perfuderat gratia, non tantum spiritali & gratuita, sed etiam naturali scilicet scientia & intellectu in vocis sonoritate: vt in omnibus claustro perutilis haberetur, ac si dominus in ea donorum suorum nihil suisset oblitus. Insuper benignus dominus flagella sua in ea sic continuabat: vt dolore capitis ac vicio lapilli & nimio calore iecoris penē frequenter laboraret: Quæ omnia libentissimè & latissimè suscipiens, hoc solum infernalem pœnam reputabat: quod gratia Dei melliflua dulcedine consolanda pro cordis sui desiderio frui magis appetebat, nec vnione illa felici qua anima vnus cum Deo spiritus efficitur dilecto suo pro viribus sedulo poterat plene inherere.

scripsit B. Virgo Mechtildis (quæ Melchiadē vocat exemplar Tolet.) quinque libros reuelationū, & cōtēplationū, quibus hoc nomē indidit, de spir. tuali gratia, quos longū est hic recensere, aut trāscribere, quippe qui volumē integrū expleat.

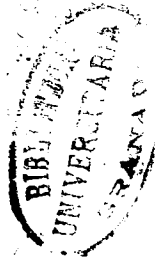
Tantum

Tantum placuit initium retulisse, insuper & hoc elogium, quod in fine scriptorum eius, vir doctus quidam apposuit. Virginitatem quam à septimo anno Deo vouerat, & cordis munditiam tanta diligentia custodiebat, ut ab omni peccato ab infantia succaberet ut etiam duo confessores eius testarentur, nunquam tanti, & tam mundi cordis homines se expertos, ut istam & sororem suam dominā abbatissam. Unde cum integram confessionem fecisset iuxta minimū eius peccatum, quod in pueritia se dolenter memorabat fecisse: hoc erat quod vice quadā dixit se fore in curia, cum non vidisset, nec aliud mendacium scienter & sponte sua se recoluit perpetrasse. Ergo non immerito virginibus iam agnum sequentibus comparabitur; quia et ipsa agnum quocumque ierit perfectissime sequitur. Nam neque ei defuit humilitas; quæ ipsam ad eius gloriæ celsitudinem subleuet, nec virginalis castitas per quam ei familiarissimè & dulcissimè societ. Religiosis patribus non incōgruè similabitur: quæ pro Christi amore mundum cum suo flore despexit, & tantam paupertatem amplexata est: ut necessaria sua habere nolet, coacta etiam per obedientiam unū tantum aestimationis pelum habuit: cætera viliissimi panniculi erant; & tunicas etiam valde conscissas & vndiq; reparatas portabat, cum tamen quicquid voluisset, sufficienter habere potuisset. Cætera omnia ad religionem pertinentia perfectissime habuit: scilicet propriæ voluntatis abdicationē sui ipsius deiectionē obedientiæ præpitudine orationis & deuotionis studiū lachrymarū vbertatem sedulæ contēplationis fruitionē. Se ipsam in tantum abnegauerat, oblitāq; sui in Christo, sic absorpta erat: ut sicut de sancto Bernardo dicitur sepsibus exterioribus parum vteretur, vnde sæpe putrida nesciens comedebat: donec à proximis sedentibus, & odorantibus est cōpertum.

Simi-

Similiter aliquando carnes, nesciens comedebat: donec per risum aliorum ad se rediens quid fecerit recognouit, doctrinam in tanta abundantia effundebat, ut ei similis in nostro cenobio non surrexerit, nec ut heu timemus aliquando surretura sit. Vbiq; enim sorores se circa eā velut prædicatorem: verbum Dei audituræ congregabant. Omnium refugium & consolatrix erat, & singulari dono hanc gratiam habebat: ut homines secreta cordis sui ipsi fiducialius aperirent. Et complures à suis grauinibus per eam exempti: non solū intra claustrum, sed etiam foris & de longè venientes religiosi & seculares ab homine nunquam tantum consolationis quantum ab ista se inuenisse dicebant. Tantas orationes dictauit & docuit, quod si insimul scriberentur Pslaterij excederent quantitatem. Doloribus & infirmitatibus tam continue vexabatur, ut non immerito martyribus societur. In super multis castigationibus pro peccatoribus se ipsam affligebat. Deniq; vice quadam ante quadragesimā cum populum cantibus lasciuientē audisset: zelo Dei & compassionis affectu nimium inardescēs, ut saltem aliquā Deo faceret emendationē testas vitrorum & alia fragmenta acuta in lecto suo composuit, & in eis se proieciens tandiu se volutabat, donec cute cōfracta & tota sauciata, sic sanguine proflueret, ut præ dolore, nec sedere, nec iacere valeret. Circa Christi passionē miro ferebatur affectu, ut raro de ipsa sine lacrimis loqui posset, & sæpius cum de Christi passione, suæ amore loqueretur, tanto feruore succēdebat, quod facies eius & manus in modum decocti cancri apparerent. Unde credimus eā frequenter sanguinem suum spiritualiter in Christi amore fudisse. Hæc etiam deuota Christi discipula tam familiariter Deo fuit unita, & omnem voluntatem suam sic Deo obtulerat: quod sicut ipsa retulit postmodum professionem fecit,

cit,

cit, in vlla re nūquā aliter volebat, quā Deus fieri disponebat. Mira suavit. ite, verbis Evangelicis pascebatur, & tanta dulcedine afficiebatur: ut sæpius cum illud in choro legeret in tantam iubilationem verteretur, quod finire non posset, quandoq; pene exanimis reddebatur: & tam feruenter illud legebat continuè, ut audientes in deuotionem excitaret. Similiter dum in choro cantabat, ac si tota arderet totis viribus Deo intendebat, modo expressis manibus, modo in altum eleuatis, quandoq; velut in extasim versa etiam trahētib; & mouentibus eam non sentiebat, aut vix ad se rediebat. Spiritu etiam prophetico clarens: quandoq; hominibus quæ eis futura erāt certissimè predicabat. Iā vero quid amplius dicemus? Nunquid non angelicis spiritibus valebit æquari? Quibus etiam in terris tam amantiſſimo & amicisſimo fœdere copulata erat. ut eorum presentia r. rō careret.

Angelorum deniq; quorum propriè officium est ministrare bene congruit ei: quæ officiosa charitate & dulci societate miseris affectum ministravit compassionis, peccatoribus subsidiū orationis, negligentibus ammonitionem correctionis, ignorantibus verbum instructionis, de infirmis maxima erat illi cura, ita quod nunquam intantum posset occupari, quin eas quotidie singulas visitaret, & si quod opus illi esset, solite interrogaret, proprijs etiam manibus eis ministerium exhibēs tam ad recreandam quam ad pausandam: & in senectute & infirmitate adhuc se ad infirmas portari faciebat, et aliquando non potens loqui: gestu & nutibus tam fidelissimā eis pretendit compassionis affectum, ut plurimos ad stetum commoueret. Ad quelibet vilia opera, & maxime ad cōmunes labore: sororibus se frequēter sociabat, quandoq; prima imo sola laborabat, quousq; subditas induxit vel magis exemplo, vel blandis verbis ad se iuandū alle-

xit.

xit: ipsa etiam more archangelorum multorū interuētrix ad Deū fuit, & corū pia ad ipsam adiutrix. Virtutibus quoq; assimilabitur: quia virtutum omnium præclarū fuit exemplar. Inter potestates etiam non immerito reputabatur: cui omnipotens maiestas se toties in potestate dedit: et quæ super demones tam potens effecta est, sicut cuidam alteri personæ per visum conquesti sunt dicentes, quod eius meritis & intercessione quotidie animæ fidelium à potestate corū tolerentur. Cum principatibus etiam iure obtinebit locum: quæ velut princeps militiæ cū sorore sua venerabili domina abbatissā omnia monasterij tā interiora quā exteriora sapientissimè & ordinatissimè gubernabat. Dominationibus insuper nō incongrue sociatur: quæ domina effecta & actū suorū fuisse probatur. Dominabatur siquidē cordi: omni custodia illud seruādo. Dominabatur operibus suis: ipsa propter Deū exercēdo. Ipsa etiā quietissimus & deliciosissimus thronus Dei per serenissimam & mundissimam mentem suam dici potest: quæ Dei gratia plena omnibus à se querētibus qualiter viuere & regere se deberent, quasi ex ore Dei in ea sedētis, quid facere deberent indicabat. Cherubim quoque assimilabitur, quæ toties ipsi fonti sapientiæ immersa, & luminis abyssum penetrans velut sol resurgens in templo Dei scientia & doctrina omnes ad se veniētes illuminauit. Sicut enim ipsa nobis retulit: si per Psalmos, & quid quid cātabat suis legebat sæpe spirituale intellectū Dominus illi dabat: & quæ antea nō cogitauerat intellexit. Similiter seraphim cōueniētissime & ordinatissimè hæc virgo angelicacō parabitur: quæ ipsi amoris qui Deus est, toties immēdiatè unita eiusq; igneo cordi tā amātissime impressa. Unus cū eo spiritus ignitus est effecta. Valde nāq; gratiosa erat in loquēdo de Deo: maxime de charitate tā seruēter loquebatur, ut audientes

sæpe

sæpe accederet. Vnde cognuè de ipsa dici potest: quod verba eius cum verbis Helix quasi ficula ardebant. Vnde seruentissima fuit in charitate, & deuotione ad Deū, & summa in pietate & solitudine ad proximum, prima in humilitate & afflictione ad se ipsam. Trāquillissima mentis exiit; & tam liberum & exoccupatum cor à curis tempore orationis habebat, vt frequentissimè ab oratione ad fenestram vocata, sive ad alia negocia, statim vt redijt eandem puritatē orationis, quam in oratione habuerat reinuenit. In infirmitate sua ita mitis & benigna erat, & tā hilaris & patiens ad omnia, vt omnes ad se venientes, & sibi ministrantes lætas redderet & iocundas. Nāquam etiam sic malum inuoluit; quin fieret alacrior ac si nihil pateretur, cum aliquē sermonem, vel etiam verbum de Deo audiret, nunquam inueniebatur ociosa, aut enim semper erat vtiliter manibus operans, aut orans, aut docens, aut legens. Hæc pauca de laude conuersationis eius descripsimus: dignum iudicantes eam communicari omnibus sanctis, quibus etiam in terris tam familiariter & spiritualiter in festis eorum fruebatur. Sed nulli absurdum videatur si nostri temporis in quos fines seculorum imo feces omnium viciorum, & tædia bonorum deueniunt omnium, vnum omnibus communicauimus sanctis: cum beatus Gregorius super Ezechielem dicat, quod Deus de die in diem maiori homines cognitione illustrare; secreta sua illis amplius reuelare dignetur, & processu temporis scientiam spiritualium augeri, introducens a thoritate Danielis Prophetæ de vltimo tempore dicentis: Pertransibunt pluri, & nault plex erit scientia. Dicit etiam sic: Moyses plusquam Abraham, Propheta plusquam Moyses, Apostoli plusquam Propheta cognouerunt. Sicut Dauid, de se testatur dicens: Super omnes docentes me & super

senes

senes intellexi. Legitur etiam in vitis patrum; quod sancti patres de vltima generatione prophetabant dicentes, homines tunc temporis fore negligentes, sed tamen qui inter eos perfecti fuerint super nos & patres nostros, veliores erunt.

Huius dum verba sibi vehementer placerent requisit a domino: qui fieret vt virginem illā puta Gertrudem a deo cunctis præferret: hāc vero Mechildem, quā ipsa non minorem æstimabat, haud cōmendasset. Respondit dominus: Magna sunt quidē quæ in hac operor, sed multo maiora quæ operor operaborque in illa Gertrude. Hoc testimonium vnum nunc sufficeret, nisi alia nos, præstantiora ne pretereamus, detineret. ¶ Alio nāque tempore quædam, vt sic loquar, persona erat: quæ pro hac virgine orans vehementem sensit diuinæ gratiæ affectum erga ipsam. Quare admirās: Quid inquit, o Deus amor in hac perpendis quod tantū facis, illam in te ipso, erga quā etiam a deo suauiter apposuisti correctum? Respondit dominus: Pietas mea gratuita ad hoc me cogit, quæ in anima eius singulari dono continet perficitque in quibus præcipue defector, quinque virtutes. Habet enim in se puritatem ex continua gratiæ meæ influxione. Habet humilitatem ob multiplicem donorum meorum magnitudinem. Quanto enim ego in illa operor maiora, tāto se ad inua humilitatis per infirmitatisque cognitionē deprimat. Habet præterea verā benignitatem, qua omnium salutem, idque ad meam laudem, desiderat. Habet denique veram fidelitatem, vt pōte omnia sua bona ad laudē meam in negro corde in salutē vniuersitatis hominū generalem communicans. Postremo verā possidet charitatē, quia toto me amat corde, tota anima, totisque viribus, & proximū sicut se ipsam

Quinq;
virtutes
Christo
præcipue
grata.

1. Puritas
2. Humili.

3. Vera benignitas.
4. Vera fidelitas.

5. Vera charitas.

B prop-

propter me. Post hæc verba ante cor suū ostēdit Deus monile præfulgidum mirabiliter ornatum (erat enim in modum trifolij triangulum (dicens: Hoc continue in sponsa meæ amorem monile circumferam. Quod quare triangulum, fit, vt innotescat vniuersæ cœli curiæ. In primo folio: resurgente significatur, eam mihi inter omnes proximā esse. Nemo enim hodie viuit hominū qui siue per intentionē puram, siue per bonam voluntatē, mihi quam illa sit vicinior aut coniunctior. In secūdo folio elucet, ad nullā animam in carne viventē adeo me esse gratia ac fauore inclinatum, atque ad illam. In tertio resplēdet, nullum esse mortalē hodie qui fidelius, sinceriorq; omnia dona mea recepta referat in solam gloriam meam, quam ipsa, vt pote de his nihil penitus sibi vendicans aut vsurpans. Adiecit quoq; hæc ad eandem sibi deuotā dominus loquens: Nusquam optatori cōgruentiori vè modo me inuenire potes, quam aut in sacramento altaris, aut deinde in huius mœæ dilectæ corde ac anima. Ad hanc enim admirabili modo omnem cordis mei diuini delectationem cōuertit. ¶ Nō multum distat, quod alteri cuidam cuius hæc virgo se precibus commendauerat oranti, pro eadem dominus respondit: Ego totus sum illius. Nempe cui me tota affectione inter eius amplexus tanquam captiuum tradidi. Amor enim diuinitatis adeo eā inseparabiliter mihi vniuit, quomodo aurum & argentum per ignē simul in vnum conflantur metallum. Ad hæc admirans vltra interrogauit: Quid, inquit, amantissime Deus eum faciēs, quam tantūdem amas? Ego, inquit dominus, omnes pulsus ac motus cordis eius excito, moueoque spiri-

tu meo amoroso ac viuifico, in quo voluptatem habeo incomprehensibilem. Hæc licet faciēs non tamē satis fecisse mihi videor, sed virtutem & efficaciam huius actionis vsque ad diem mortis eius intra me seruo. Tūc enim tres operationes in se sentiet admirabiles. Quarum prima est, qua sentiet tūc quāta eam gloria Deus pater ad se vocabit. Deinde sentiet, quo ego illam gaudio suscipiam. Tertio, sentiet, quā igneo, quā suauis, quā mque nulli mortalium perceptibili amore spiritus sanctus mihi ipsam vniat.

SCHOL. *Ne quempia offendant hæc verba Domini quasi ab aliquo cōficta & diuina Maiestatis indigna; duci animaduertendum, ad tantā diuinitatis participationem, celsitudinem, societatem, vniōnem, atq; suauitatem iusti hominis animam extolli (quamuis terreni, & mortalis, dum modo gratiæ & charitate nouilitetur) vt modo Reginam, modo filiam, modo sponsam eterno connubij spiritualis & amicitiaæ fœdere coniunctam; ipse rerum omnium Dominus (quæ sua est immensa bonitas, & nimis erga homines amor) appellare non dedignetur, quid enim aliud illa verba regis David sonant: Audi filia & vide & inclina aurem tuam, & obliuiscere populum tuum, & domum patris tui, & concupiscet rex decorem tuum? quam quod Eusebius dixit, id est: si de purgata priorum malorum obliuiscaris, & animæ pulchritudinem quæ facta est ad imaginē Dei resumpseris, dilectum Deum amatorē habebis. Nec ipse licet sit omnium Rex sanctorum, dedignabitur Dominus tuus appellari? Atq; vt eleganter Appolinarius exponit: Hæc est pulchritudo nostra, & hac cohonestamur, hac Deo coniungimur, atque ille tam vehementer Deo*

Deo studiosi, & amantes efficiuntur, ut tale esse desiderium
eius dicamus, quale amantis de rei amatae pulchritudine ef-
fese solet. Quibus addidit Dionysius Carthusianus: Quælibet a-
nima pia atq; fidelis, Christo per fidem unita per charitatem
desponsata atq; à Christo bonis operibus fundata, dici potest
Regina tanquam summi regis filia, Christi coheres, ac spon-
sa, à Spiritu sancto, lumine gratiæ impregnata. Deniq; ut
gratuitè Augustinus dixit, Deus tuus est, rex tuus est: Rex
tuus, & ipse sponsus tuus. Regnum deo, ab illo dotata; ab
illo decorata, ab illo redempta, ab illo sanata. Quo ex amo-
re castissimo, quedam mirabilis inter Deum, hominemq; in-
Bern. ad stant similitudo, societas & unio conflat: de qua subtiliter
fratres de Bernardus ait: Dicitur autem hæc unitas spiritus, non tantum
Môte Dei. quia efficit eam, vel adficit ei spiritum hominis Spiritus san-
ctus, sed quia ipse, ipse est Spiritus sanctus, Deus, charitas,
cui per quem est amor patris & filij, & unitas, & suavi-
tas, & bonum, & osculum, & amplexus, & quidquid comune
potest esse amborum in summa illa unitate veritatis, & veri-
tate unitatis: hoc idem homini suo modo fit ad Deum, cum in am-
plexu & osculo patris & filij, mediam quodammodo se
inuenit beata conscientia, cum modo ineffabili, incogitabili
& fieri meretur homo Dei, non Deus, sed tamen quod Deus
est ex natura, homo ex gratia. Unde in Cathalogo exercitio-
rum spiritualium Apostolus prudenter inseruit Spiritum
sanctum, dicens. In castitate, in scientia, in longanimitate, in sua-
2. Cori. 6. uitate, in Spiritu sancto, in charitate non ficta, in verbo ve-
ritatis, in virtute Dei. Vide quomodo tanquam omnia facien-
tem, ordinantem, & viuificantem, in medio virtutum bona-
rum sicut in medio corporis, constituit Spiritum sanctum.
Cum itaq; Deus beatam Gertrudem in filiam atq; sponsam
accepisset, ideo tantis amoris indicijis eam prosequitur.
Cumq;

Cumque ad ineffabilem gratiæ unionem eam associaret si-
bi, apposta similitudine id expressit, de auro & argento per
ignem in unum metallum conflato, quasi dicat anima Chri-
stus. Sic me inte transfudi teque totam meam feci, ut iure
iam non tu, sed ego in te viuere dici debeam: quemadmo-
dum & meus Paulus hoc ipsam in se expertus profitetur.
Nec iam nos duo corpora, & unus animus (ut de fami-
liarissimis dici solet amicis) sed unus homo in unum cor-
pus, unumq; spiritum commixti sumus. Quod adhuc ele-
gantius in Canticis expressit Spiritus sanctus, dum ait. Vul-
nerasti cor meum soror mea sponsa: ubi de more amantium
queritur sponsus Christus, vulnus in corde à sponsa accepisse,
& unius oculi ictu inflicto. Et iuxta Hebraici verbi sig-
nificationem faceret, se esse cordificatum, ut velit sig-
nificare, se sic ictum amore sponsæ, ut ipsius cor in illius,
cor sit mutatum, & conuersum. (Id quod ex amato-
ria philosophia quo modo fiat, ostendi facile poterat, si
opus esset). Tanta est itaque diuinæ gratiæ virtus, tamq; red-
dit iusti animam Deo gratiosam, & tanta cum voluptate
te hanc imaginem & diuinum opus suum artifex ipse contem-
platur, & diuina arte expressam sui similitudinem tanto
amore prosequitur, ut quasi transformatus in illam, illius
personam induat, & illius tam ornamenta, quam iniurias,
ut propria comoda, vel incomoda iudicet. Sic enim apud
Isaiam (ut Augustinus docet) se dicit sponsum, & sequet
Esai. 41. cit sponsam, his verbis. Sicut sponso alligauit mihi mittere,
& sicut sponsam ornauit me ornamento. In actis vero Apo-
A. Act. 9. stolorum ipse conqueritur: Saule, Saule cur me persequeris: sic
enim Augustinus scribit in quodam sermone de iustis. Arri-
nos. Eundem dicit sponsum secundum animam, & spon-
sam secundum corpus. Duo videntur, & unus est, quare

Idem docet in Psal. 30. se sponsum, quare se sponsam, nisi quia erāt duo in carne vna sic fidum & charitatis vinculis volentē trahit, sic se ipsum sibi eripi gratum est, ut magnum illud quod Paulus miratur sacramentum Christi & Ecclesie consumetur. Tanta est charitatis vis & energia. Est inquit Dionysius, hæc ipsa virtus quædam vnificans, & connectens, mirificeq; commiscens se periora: ad inferiorum præidentia mouens, inferiora deniq; conuersione quædam superioribus alligans: præterea diuinus amor excessum efficit, dum amantes sui iuris esse non sinit, sed amatorum iubet existere, &c. Qua propter & Paulus ille magnus, diuino amore iam occupatus, traductoreque huius amoris virtute comprehensus, ore diuinitus afflato, proclamatur. Vivo iam non ego, viuit vero in me Christus, tanquam verus amator; atque in Deo extr. se positus, viuensque iam non vitam suam, sed amatoriam & tanquam prorsus amabilem. Si igitur hæc ipsi qui ad charitatis & gratiæ felicitatem peruenerunt, communia sunt; suere tamen beate Gertrudi, adeo peculiaris, ut Christo semel & iterum in baptismo, & Religionis voto fuerit desponsata, & in data fide perseuerans uniuersas animi sui curas, cogitationes, voluptates, & actus, dicta, sollicitudinem, omnia denique studia, in Christi solius amorem, honorem, laudem penitus collocauit, iuxta Reginus dixit: Ego totus sum illius, &c. Ego omnes sensus & motus cordis eius excito, moueque spiritu meo amare se vnifico: in quo voluptatem habeo incomprehensibilem.

Quod tandem tandem addidit: Hæc licet faciens, non tam fati se esse mihi videor, sed virtutē huius actionis, & scilicet ad diem martirium intra me seruo, nostram fragilitatem

tem atque imbecillitatem delegit, qui quauis Deum inquiramus in hac vita, nunquam tamen ad amoris cœlestis fastigium peruenimus, quem D. Bernardus, quartum amoris Dei gradum constituit. Quando huiusmodi experitur affectum, ut diuino debriatus amore animus, oblitus sui, factusq; sibi ipsi tanquam vas perditum: totus pergat in Deum, & adhærens Deo, vnus cum eo spiritus fiat, & dicat: Defecit caro mea & cor meum, Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum; Te enim quodammodo perdere tanquam si non sis, & omnino non sentire te ipsum & a temetipso exinaniri, & penè annullari, cœlestis est conuersionis, non humanæ affectionis. Et si quidem è mortalibus quispiam ad illud raptim interdum, & ad momentum admittitur; subito inuidet seculum nequam, perturbat diei malitia, corpus mortis aggrauat, sollicitat carnis necessitas, defectus corruptionis non sustinet, quodque his violentius est, fraterna reuocat charitas. Hæc redire in se, recidere in sua compellitur, & miserabiliter exclamare: Domine vim patior. Et illud infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Quoniam tamen scriptura loquitur, Deum omnia fecisse propter seipsum, erit profecto ut factura sese quandoq; conformet, & concordet auctori.

Accidit simili modo, alio licet tempore, pro hac, ut ab alia quadam oraretur. Cui dominus: Hæc, inquit, pro qua tu oras, colūba est mea absque felle. Quippe quæ omnē delicti amaritudinē nō aliter atque fellis a corde suo proijcit. Ipsa mihi liliū est electum, quod manibus meis portare affecto. Suprema nāq; est mihi voluptas delitiosaque in anima huiusmodi casta ac pura mora-

Lib. de diligendo. eā circa medium.

2. Cori. 6.

Psal. 72.

Isai. 38.
Rom. 7.

Anima ca-
sta Dei de-
litie.

Gratiarū
actio inad-
uersis, Deo
gratissi-
ma.

Aduersi-
tatum tol-
lerantia.

ri. Ipsa rosa denique est mea suauiter olens. Patientia nā
q; & in cunctis aduersis eius gratiarum actio suauissi-
mum mihi inferunt odorem. Ipsa præterea mihi flos
est vernas ac semper virens, in quem respiciendo ocu-
lis meis perquam iucundam haurio amoenitatem. Re-
tinet enim ac fouet iuge in se desiderium & studium,
non solum virtutum, sed etiam vniuersæ perfectionis.
Postremo ipsa est cūctis cœlitibus dulcis suauisonaque
harmonia, quam efficiunt omnes illæ quas adeo æqua-
nimitè fert aduersitates, veluti tintinnabula aurea in
corona mea suspensa. Sed de hoc satis. ¶ Ad alia festi-
nemus. Ante quadagesimam accidit, vt illa more or-
dinis lectionem statutam in conuentu legeret, in qua
dum occurrerent hæc verba: Diliges dominum ex toto
corde tuo, ex tota anima tua, ex tota virtute tua, ea-
dem verba pro deuotione mox repetiuit. Affuit autem
tunc alia quædam virgo deuota, quæ hæc audiens com-
puncta orauit ad dominū, dicens: O domine quantum
tu amaris ab illa, quæ tam feruenti te corde docet amā-
dum? Cui dominus: Ab infantia, inquit, eius, hanc por-
taui, interque amplexus meos foui ipsam, seruās imma-
culatam in illam vsque horam qua se perfecta plenaq;
mihi voluntate coniuuit. Tunc enim ē diuerso in illius
amplexus cū omni virtute diuinitatis meæ illi me ipsum
totum reddidi. Vnde feruentissimus amor illius erga
me tunc adeo est etiam liquefactus, adeoque ē regione
erga illam meus: quomodo vapor ignis præcedens li-
quescit ad flamā mox sequētē. Pari nāque modo dul-
cedo cordis mei diuini à feruore cordis illius liquefacta
est & soluta, vt stillare nō desinat in animā eius amoris
guttas mira suauitate ignitas. Additque: Tāta huius ani-
mæ

mæ delectatione afficior, vt se penūmero dum ab alijs
hominibus offendor, me ipsum in ea quieturus insinūē,
atque pressuram cordis, aliam ve molestiam tunc cor-
poris eidem destinem. Quam dum tāta (vt solet) gratia-
rū actione suscipit, tāta suffert humilitate ac patientia,
tāta denique illam deuotione in vnione passionis meæ
mihi offert, omnino me reddit placatam, facitque vt in
numeris sæpè hominibus illius amore parcā. ¶ Cū
deuotam quandā hæc humilis virgo aliquando vt pro-
se dominum rogaret, orasset, illaque hoc faceret, audi-
uit dominum sibi dicentem: Electæ huius meæ qui
videntur defectus, iusto plus vocari possent animæ eius
profectus. Nam gratiarum abundantiam, quam in
ea continē operor, vix humana posset fragilitas à
vento inanis gloriæ tueri, nisi virtutes eius cognitioni
sub defectibus absconderentur. Nam quomodo ager
quanto fuerit sūmo vberiori impinguatus, eo ditio-
rem quoque necesse est reddat segetem: ita hæc quoque ex
cognitione suæ infirmitatis, abundantio-rem mihi re-
feret fructum gratiarum actionis. Eam ob rem quo-
que pro singulis defectibus vnde se adeo humiliat,
singula ei largitus sum dona: huiuscemodi videli-
cet, quibus in oculis meis omnem queat imperfectio-
nem abolere. Nihilominus tempore opportuno, cū
omnes defectus eidem mutauero in virtutes, vt splen-
didum lumen anima eius fulgebit. Et hæc pro-secun-
do teste hoc loco sufficiant, quibus in sequentibus plu-
ra addenter.

Respectu
vnius S. in
Hi Deus
multis par-
cit.

Inanis glo-
ria.
Propria
fragilita-
tis cogni-
tio dispel-
lit inancem
gloriam.

Quod in omnibus solam Dei gloriam querebat, seipsam
pernitus contemnens.

Tertius est testis satis euidens, ipsa nimirum eiusdem vita & conuersatio, in qua nihil non sanctum apparuit: ut pote quæ non solum verbis, sed re etiam ipsa testata, est, non suam sed Dei in omnibus se quærere gloriam & voluptatem. Adhibuit enim omnem sollicitudinem, omni utebatur industria, ut hanc Dei voluntatem sagaciter inuestigaret, pro cuius amore crebro sui honorem, suum corpus seu vitam, atque adeo animam suam, ut cõgruebat, visa est contemneret. Huic autem testimonio fides eo propensior merito habetur, cum Ioannes quoque dicat: Qui querit gloriam eius qui misit illum, ille verax est, & inuititia in illo non est. O fœlicem animam, quæ solam Dei gloriam adeo feruenter quæsiuit, cuius vita quoque verè sancta manifestatur, suffulta tanto interim testimonio Euangelicæ veritatis. Porrò de constantia eius, quamque fortiter neminem respiciens, Dei honorem, iustitiam, veritatemque zelata progugnauerit (vnde loqui coeperam) hoc indubitata fide tenendū est, à nemine hanc satis explicari posse. Potuit enim illud Sapientiæ ei haud incõgruè applicari: Iustus quasi leo cõfidens, ad nullius pæuebit occursum. Nā quia solus Dei amor impellebat, solus gubernabat: idcirco semetipsam totā pro huiusmodi, hoc est, vel pro Dei honore & laudibus, vel pro animarū salute, adeo vilipēdit, adeo quibusq; difficultatibus exposuit: ut nihili prorsus duceret, nihil formidaret quicquid propterea sibi posset euenire, modò dñi sui gloriā aut augetet aut propugnaret. Idcirco etiā quicquid sacra potuit lectioe haurire, quod in salutem proximorū aut Dei honorē aliquādo effundi posset, sollicitia

Inuestigatio voluntatis Dei.

Constantis zelus diuini honoris.

licitia sedulaque collegit: id ipsum pro nulla nisi pro Dei solius gloria faciens, nihil expectās, propterea à quouis homine laudis, nihil opinionis, nihil gratiarum actionis: sed hoc tantum curabat, ut ubi fructū sperabat vberiorē, illuc quæ ante ex scripturis collegerat largius profunderet. Nā ad loca ubi sacræ scripturæ sciebat inopiā, quatenus potuit libros & ea quæ erant saluti magis necessaria, quo omnes Christo lucraretur, destinabat. Obieandē denique causam, fœpissime visa est sibi requiem somnūque subtrahere, cibum differre, reliquaque corporis commoda aut aspernari, aut intermittere; quo animabus, imo quo Christo, animas eidem reducendo, seruiret. Faciebat autem omnia hæc cum a laetate tanta spiritus, ac si in ijs non laborem sed delicias sentiret. Nec tamen ijs contenta, quin etiam contemplationis sibi dulcedinē sepe numero (vbi id necessarium videbat) subtraxit, vel ut ratiōne suæ cõtreret, vnde consolaretur desolatos, vel (quod illi gratissimum) ad Dei amorem aliquem accenderet. Nam quo modo ferrum in igne totū ignis efficitur, sic illa diuino amore accensa, nihil præterquam amor videbatur, ut pote omnium procurans salutem. Eruebatur nihilominus tamen adeo multo, adeoque continuo Dei colloquio, ut suo tempore in homine simile visum non sit: nec tamen vquam propterea notata est superbiere: sed si quid in se defectū inuenisset, hos intuens ad intima semper magis sese humiliavit. Inde illi vsu venit semper consistere dona, quæ ex abundanti Dei recuperat misericordiam, frustra se habere, & absque fructu negligere. Omnium namque se indignissimā arbitrabatur, præcipue autē tunc, quando dona sibi collata, alijs non fecisset communia

Simila.

Dei in colloquio.

Humilitas Communis catio donorum.

communia. Tunc enim sibi videbatur ea quæ non propter suam tantum utilitatem recepisset, sua tamē desidia neglexisse, illaque sumo abscondisse. At verò si quæ horum fecisset participem, gemmas, hoc est dona Dei, arbitrabatur se auro ornasse. ¶ Quoscumque enim homines vidit, sibi præferebat, eosque meliores se iudicabat. Atque ideo dum illis Dei dona comunicaret, putabat illos sola cogitatione, innocentia, conuersationeque munda plus mereri, Deoque inde laudes accrescere maiores, quam ipsa omnibus exercitijs suis cunctisque corporis viribus potuisset. Idque fieri arbitrabatur per suam indignitatem, vilitatem, ac negligentiam. Ea res, hoc est, humilis sui cognitio profundissimaque humiliatio, ipsam sola urgebat quare Dei dona alijs manifesta bat, videlicet quia in se (ut putabat) essent ociosa, manifesta vero in alijs saltem fructum & Deo laudem operarentur: præsertim cum, ut dixi, crederet propter se dūtaxat nihil, verum propter aliorum salutem omnia se recepisse.

SCHOL. Ad quantam sanctitatem, atque diuinam amicitiam. B. Gertrudis deuenit, vel ex hoc solo capite colligitur, quippe quæ sui proptus oblita, rerum humanarum inuicta contemptrix, solius diuini honoris & cultus avida, & studiosa, cum quartum amoris diuini gradum arduum ascendit, quem penè inaccesibilem arbitrabatur D. Bernardus. Hæc autem ille sic breuiter construxit, postquam in libro de diligendo Deum, per eloquentiam atque doctrinam cam pos fuerat dilatatus. In primis, inquit, homo diligit seipsum propter se. Cuius quippe est, & nihil sapere, vult præter se. Cumque se videt, per se non posse subsistere, Deum quasi sibi necessarium incipit per fidem inquirere, & diligere,

diligere. Diligit itaque in secundo gradu Deum, sed propter se, non propter ipsum. At verò cum caperit, occasione necessitatis, ipsum colere, & frequentare, legendo, cogitando, orando, obediendo: quadam huius modi familiaritate, paulatim: sensimque Deus innotescit: consequenter & dulcescit, & sic gustato quæ suavis est Dominus, transit ad tertium gradum, ut diligat Deum, non iam propter se, sed propter ipsum. Sanè in hoc gradu diu statatur, & nescio an a quoquam hominum quartus in hac vita perfecte apprehenditur, ut se scilicet diligat homo, tantum propter Deum. Afferant hoc, si qui experti sunt, mihi fateor impossibile videtur. Erit autem proculdubio cum introductus fuerit seruus bonus & fidelis, in gaudium Domini sui, & inebriatus ab ubertate Domus Dei. Quasi enim miro modo oblitus sui, & à se penitus velut deficiens, totus pergit in Deum & deinceps adhærens ei, vnus cum eo spiritus erit. Hucusque Bernardus.

Math. 25.
Pro. 35.

Quòd in ea velut in intellectuali cælo Dominus virtutum habitauerit.

CAPVT. VI.

Quoniam supra dictum est, in ore duorum trium vestare omne verbum: multo magis autem stabit, vbitam multi tamque fide digni sunt testes, adeò, ut nephas etiam queat æstimari, vel tunc non credere veritati, aut certè eandem vel reprobare vel impugnare. Nam et si incredulus quis hæc impugnare niteretur, præsumptionis ac temeritatis magis debet erubescere, si non in se ipso vel paria vel potiora recipere dona meruit. Ad hæc esset ignominia dignus, quandoquidè cum potuisset alienis gratulando profectibus, eadè bona etiam sua fecisse,

Alienis profectibus & virtutibus cōgratulādo easdē nostras facimus.

D. Berna. ser. 27. super. Cant. Anima fidelis, cœli Sap. 7. Esai. 66. Ioannis. 14.

Psal. 21. Ephes. 3. 2. Cor. 6.

Latitudo anima fidelis dilectio:

Anima fidelis qua le cœlum.

fecisse, id neglexit. Debent igitur omnes absque dubio credere, hanc virginem electissimorum Dei esse vnam, cuiusmodi super cantica describit sanctus Bernardus, sic dicens; Ego puto omnem animam talem: nō modō cœlestem propter originē, sed & cœlum ipsum posse nō immerito appellari, propter imitationē. Et tunc liquido ostēdit, quia verē origo ipsius de cœlo est, cū cōuerfatio eius in cœlis est. Hinc ait scriptura: Anima iusti sedes est sapientiæ. Et: Cœlum mihi sedes est, dicit dominus. Qui autem ex doctrina sapit saluatoris spiritum esse Deum, etiam sedem ei non ambigit assignare spirituales. Confirmat me in hoc sensu maxime illa fidelis promissio. Ego (ait filius) & pater ad eum (id est, ad sanctum hominem) veniemus, & mansionem apud eū faciemus. Prophetam quoque non de alio cœlo dixisse arbitror: Tu autem in sancto habitas, laus Israel. Manifeste autē Apostolus dicit, habitare Christum per fidem in cordibus nostris. Ego autē à longe suspicio illos certē beatos, de quibus dicitur. Et inhabitabo in eis, & deambulabo in illis. O quanta illi animæ latitudo, quanta & meritōrum prærogatiua, quæ diuinam in se præsentiam & digna inuenitur suscipere, & sufficiens capere. Quid illa, cui & spacia suppetunt & deambulatoria, ad opus quidem maiestatis? Crescit enim in templum sanctum in domino, cuius latitudo dilectio est. Ergo quantitas cuiusque animæ æstimetur de mensura charitatis quam habet. Est ergo cœlum sancta aliqua anima, habens solem, id est, intellectum, lunam fidem, astra virtutes. Vel certe sol iustitiæ zelus est, aut feruens charitas, & luna continentia. Nec mirum si libet inhabitare cœlū hoc dominus Iesus quod vique non

non quomodo ceteros, dixit tantum vt fieret, sed pugnavit vt acquireret, occubuit vt redimeret. Ideo & post laborem voto potitus ait: Hæc requies mea in seculum seculi: hic habitabo, quoniam elegi eam. Verum hæc Bernardus. Quod prædixeram itaque nunc monstrabo, hanc videlicet vnam esse ex beatis illis animabus, quam multo excellētius quā in templū materiale ad inhabitandum elegerit dominus. Ad cuius laudē (quia sic necesse est) ea quæ multis annis secreta quadā familiaritate ab hac sancta virgine percipere potui, reuelabo. Sanctus itaq; Bernardus intellectuali cœlo, hoc est animæ sanctæ, quā sua in habitatione dominus dignatur esse necessarium assuevit decorem virtutum ceu solis lunæ stellarumq; claritatem. Quod quomodo in hac sancta consummatū fuerit, quomodo ve quasi radijs quibusdā virtutum ipsa fulserit, paucis explicabo, inde enim (quod spero, cūctis erit indubitatum, à domino virtutum ipsam inhabitatam, quam intus foris quæ tam explendifero ornauerit lumine gratiarum.

De constanti eius iustitia.

Cap. VII.

Iustitia siue diuini amoris zelus, quem beatus Bernardus supra videtur commendare sub nomine solis, adeo in hac sancta excellenter effulsit, vt si eam decuisset apparuisset ve congruum, in mille armatorum acies media se pro iustitiæ defensione obiecisset. Tam charum habuit amicorū neminem: tamen à capitali eam ille tentaret hoste liberare: cui vel tunc vno verbo iniustitiæ præiudiciū astitisset. Facilius namque,

namque, quatenus phas erat, in damnum propriæ con-
sensit matris, quàm ut contra inimicum suum, licet mo-
lestissimum, in animo suo iniustitiæ locum daret. Por-
ro si quem data occasione irgeretur increpare, tunc su-
perabat naturalem (quæ cæteris virtutibus in ea clarior
emicare solebat) verecundiâ, postpositoq; timore quo-
uis humano ac inordinato, huius vnus confidentia ni-
rebatur, cuius fide erat armata, cuiusque cultum vniver-
so cupiebat mundo inuehere. Deinde tanto desiderio
pietatis & gratia sapientiæ conueniebat illum qui erat
arguendus, tantaque gratia sapientiæ ac discretionis for-
mabat verba (ut pote quæ linguam suam ante in lan-
guinem dilecti sui, quàm in cor scriberet alienum, tinxe-
rat) ut nemo tam duro esset, corde, cui vel vna gutta in-
erat pietatis, qui per eius verba non moueretur ad statum
correctiorem, aut saltem ad emendandi se vel desiderium
vel voluntatem. Porro vbi per admonitionem suam
compunctum quempiam aduertisset poenitere, ad huc
conuersa tanto est desiderio, tantaq; erga illum cõpas-
sione mota, ut confestim illi sinum beneuolentiæ exhi-
beret pietatis, totoque corde liquefacta seipsam illi in-
quamcũque posset, offerret consolationem. Neque ta-
men id coram hominibus tam multo verborum, osten-
debat apparatus, quàm magno quàmque sedulo oratio-
num desideriorumq; studio id agebat ante Deum. Ca-
uebat nanque maxime in verbis, ne cuiuscunque homi-
nis cor sibi atraheret, ne ve in eius insinuarer se amici-
tiam, vnde quauis post occasione à Deo retraheretur.
¶ Omnem enim amicitiam humanam, cuius aduente-
re potuit causam fundamentumq; non esse Deum, vt
virus letale horrebat. Vnde pro Deo adeo zelata est a-
more

Pius mo-
dus formæ
da lingua.

Amicitia
humana
qua & quo
modo ca-
uenda.

more sincerissima hæc eius electa, vt ne vnum verbum
tolerare æquanimiter potuisset, quod humanum sensua-
lem vt redoleret amorem. Nam licet maxime eguisset,
obsequij tamen ac beneficijs cuiuscunq; maluit carere,
quam admittere, vt humano secum fauore cor fuisset
cuiuspiam occupatum.

De Zelo, quem habuit pro salute animarum.

Caput. VIII.

Quantum animarum zelus religionisque ac pieta-
tis studium cor eius accenderat, testari potuerunt
& eius verba & opera. Siquidem in proximo vbiun-
que aduertisset defectum quem ipsa corrigi desideraret,
si desiderio suo frustraretur: propterea fortasse, quod
ille, aut non præualeret, aut quod diligentiam conatum
que non admoueret tantum quo emendatio sequeretur:
hoc adeo huius cor grauabat, vt haudquaquam potuisset
consolari, nisi vel orationibus ad Deum pro huiusmo-
di homine fufis, vel suis alteriusve quem huic sciret ne-
gocio fore idoneam exhortationibus eorum perduxisset,
vt quantulacumque saltem vidisset illius defectus
emendationem. Vbi quando (vt hominum est consue-
tudo) eam quis consolari volens, diceret non curare eam
debere eum qui seipsum nollet corrigere; ipsa pro eo
nihil detrimenti, sed suam esset laturus ipse damnationem:
hæc verba tanto audiebat retractabatque dolore,
vt non se cus atque gladium se penetrantem sentire ve-
deretur. Aiebat enim se mortem suauius facere, quàm hoc
modo super cuiuspiam consolari infelicitate: quâ ille

tunc primum misera experiētia disceret, quando post mortem irremediabiliter supplicium incidisset æternū. Ad hunc quoque vsū conuertit, vbi in sacris libris salutaria cōpunctiuaq; reperit, intellectu tamē difficilia: quæ mutato mox stilo latino faciliiori intelligēdi modo scribens, minus peritis vtilia reddidit. His autē occupationibus ac studijs diem ferē totum consumpsit, videlicet à mane vsque ad vesperum, aut fastidiose proluxa abbreviando, aut difficilia explanando, aut certe colligendo fructuosa quibus proximorum (quod super omnia desiderabat) promoueret salutē. Quod quantæ sit virtutis, Beda pulcherrime describit dicēs: Quæ gratia sublimior & Deo gloriosior esse cōuersatio potest, quā qui quotidiano exercitio alios ad authoris sui gratiam studet cōuertere, & crebro animarū fidelīū acquisitione gaudium patriæ cœlestis semp augere? Cui astipulatur Bernardus dicens: Hoc siquidem vera & casta contemplatio habet, vt mentem quam diuino igne vehementer accenderit, tanto interdum repleat desiderio acquirēdi Deo qui eum similiter diligit, vt ocium contemplationis pro studio prædicationis libentissime intermittat, & rursus potita votistāto ardentius redeat in idipsum, quanto fructuosius se intermisisse meminerit. Si enim teste Grego. super Ezechielem: Nullū Deo tam laudabile est sacrificium sicut zelus animarum: quid mirum, si tam libenter quam dignanter hoc altare vinum dominus Iesus inhabitet, in quo non minus frequenter quam suauiter gratissimi sacrificij odor sibi adoleretur? Quodam tempore illi præ filijs hominum forma speciosus dominus Iesus apparuit, qui regalibus suis humeris domū amplam magnamq; sibi innitentem videbat

videbatur sustentare. Allocutusq; hanc suam electam hoc modo: Vides ne inquit, quanto labore, quanta cura ac vigilantia dilectam mihi hanc domū, hoc est religionem sustentem? Hæc nāq; per vniuersum pene mūdū ad ruinā declinat, propterea quod tam pauci in mūdo reperiuntur, qui pro illa tuendā promouēda ve fideliter aut operari aut pati velint; propterea tibi ò dilecta mea congruit defatigationi meæ cōpati. Adiecitque dominus: Quicumque aut verbo aut quouis opere promouere conantur religionem, eamque curant ad meliora erigere, hi velut columnæ suffultæ domum hanc quantum possunt, mecum sustentant, meq; onere ac fatigatione leuant. His verbis in intimo cordis commota virgo præ compāssione domini Dei ac sponsi sui incitabatur vehementius adhuc solito ad religionis promotionem summoperē augendam, ad eō vt aliquanto tempore supra vires etiam ordinis sui obseruantijs atque rigore, quo alijs imitandi præberet exemplum, se fatigaret. Verū cū aliquandiu fideliter hæc continuasset, non passus est benignissimus dominus & amator eius sic dilectam diutius grauari, sed voluit eam ad quietem intrōducere suauioris contemplationis: cuius tamen inter exercitia hæc, licet graua ac molesta, interim expers nunquam fuerat. Itaque per quosdam fideles atq; secretos sibi amicos dominus eam admonuit, vt ab huiusmodi labore temperaret, & sibi amantissimo tota vacaret ad interiora deinceps conuersa. Quod sancta virgo nō absq; magna gratiarū actione suscipiens, omni quā potuit vigilantia, ad desideratæ contemplationis ocium sanctum se contulit: in quo omnium desideriorum suorum vnico ei que soli

Epistola
ad Gertru-
dē missa.

vacabat suauiter: quem torum quoque ē regione ad se
cōuersum sentiebat cum infusione perfectissima om-
nium gratiarum. Cæterū de huiusmodi amicis Dei se-
cretis quæ illam monerāt, vt intermissis corporalibus
exercitijs contemplationis quieti vacaret, extat adhuc
cuiusdam deuotæ epistola, quā hic iuuat inserere: quo-
niam illam ē diuina reuelatione acceperat, & huic no-
stræ Gertrūdi his verbis miserat. O deuota spōsa Chri-
sti intra in gaudium domini tui. Ad te enim ineffabili
dulcedine diuinum cor eius præcipue est inclinātū prop-
ter fidelitatem, qua tantopere in eius honorem pro ve-
ritatis defensione operam nauasti. Proinde summum
illius pariter ac tuum beneplacitū est, deinceps requies-
cere te sub vmbra tranquillissimæ cōsolationis suæ. Quæ-
admodum enim arbor bona iuxta riuos aquarum plan-
tata, vbi suas in latum profundumque miserit radices,
fructus producit exuberantissime: Ita tu quoque dile-
cto tuo strauissimos proferis fructus ei singulis cogitatio-
nibus verbis atque operibus tuis Dei in te operante gra-
tia natos. Nunquam cuiusuis persecutionis æstu areſce-
re potes, quippe quæ diuinæ gratiæ inundatione indefi-
nenter rigaris. Nam quia in operibus tuis cunctis, Dei
& non tuum quæris honorem, ideo sancto feruore cen-
tuplum ē simpli tuo offers dilecto fructum: & hoc nō
solum in operibus sanctis quæ perficis, verum etiam in
omnibus ijs bonis quæ libenter velles tu agere, aut apud
alios promouere, tametsi non valeas. Nihilominus sup-
plet etiam dominus ipse Iesus Deo patri suo omnem in-
digentiā omnemque defectum, siue in te siue in alijs,
propter quæ tu turbaris. Nam pro quocumque huius-
modi sancto conatu, ac si opere illum impleſſes, para-
tus

tus tibi est reddere mercedem. Inde etiā cœlestis curia
exultat vniuersa tibi gratulans, atque Deum, pro te lau-
dando, gratias agens.

De materna compassione eius erga omnes,

Caput. IX.

PRæter zelum iustitiæ, de quo iam sumus locuti, in-
erat ei virtus compassionis cunctis admiranda. Nam
si quando aliquem rationabili audisset merore affectū
grauatum ve, tametsi longō ille à se distaret intervallo,
curabat tamen illum, aut verbo aut literis cōsolari, nec
tamdiu illius interim immemor esse potuerit donec au-
disset animæ quiores. Quomodo enim is qui feбри,
aliove languore oppressus, de die in diem sperans, va-
letudinem optat meliorem: ita hæc ab hora in horam
eos desiderabat à domino cōsolari, quos nouerat gra-
uatos. Impartiebatur autem hunc compassionis affe-
ctum non solum hominibus, verum quibūsq; etiam
creaturis, vbicumque eas (siue volucres essent cœli, siue
bestiæ terræ) molestia aliqua, putā fame, frigore ve didi-
cisset grauari. His enim vt opiācio seu operibus manuū
Dei cōdolens, intima deuotione earundē incommoda
in perpetuam laudem Deo offerebat, in vnione videli-
cet illius dignitatis qua creatura quæuis à Deo optimo
perfecta ac iuxta suum genus supreme nobilitata est.
Orabat autem eundem dominum, vt suæ miseretur
creaturæ afflictæ, dignareturq; eā hac molestia leuare.

De admirabili eius puritate.

Caput. X.

Castitatem Bernardus in loco supra citato com-
parat

parat lunæ. Hæc castitas quam lucidè in ea fulserit, vel inde liquet, quo tam ipsa, quam omnes, qui nouerunt illam constanter solebant fateri, nūquam ipsam viri cuiuscumq; contemplatam esse vultum tam diu, vt speciem figuramve illius, qua posset illum denuò agnoscere, intra se retinuisset. Ea propter quātumlibet viro sancto habuisset loqui, tametsi res ipsa quoq; tractāda vehementer fuisset secreta, tamen ab illo adeò pura recedebat, vt ne semel quidè oculos in illū leuaret. Hanc autem castitatem non solum in oculorū, sed etiam in verbis, sensuumq; omniū cōtinentia obseruauit. Et quibus tam lucida in ea semper fulgebat puritas, vt virgines reliquæ eius secretiores sodales inter se quandoq; solatiose colloquētēs, dicerent; haud iniuria, eam inter sanctorum reliquias altari imponendam. Hæc tamen eius castitas non adeò est miranda, si quis mecum expēdat, quomodo ipsa præ cunctis mortalibus quos nouerim, in sacra Scriptura atq; adeò in ipso domino Deo fuerit delectata. Quod sane supremum esse remedium custodiamq; pro castitate quis nesciat? Testatur enim hoc ipsum & magnus Grego. Gustato, inquit, spiritu desipit omnis caro. Hieronymus quoque: Ama inquit, scripturam, & carnis vitia non amabis. Itaque testimonium, vel hoc solum, putā quod semper in mente sacram reuoluerit scripturam, pro eius castitate, tametsi alia deessent, ei sufficeret. Sed quia lectionis hic mentionem fecimus, non prætereundum est, quod inter legendum, si quando, vt fieri assolet, in sacra Scriptura illi occurreret quidquam minus pudicum, aut vnde postea obsceni alicuius imago memoria ve illi potuisset occurrere, si sola erat, aut vbiicumque etiam poterat

alibi

alibi clām illud non lectum pro virginea verecundia transiliebat. Si verò haud poterat non lectum præterire, celerrime illud legebat, ac perinde, ac si non intelligeret simulabat: nisi quod ruborem virgineum pudicissime suæ verecundiæ, qui tunc eius perfundebat genas, celare nequibat. Si prætereà (vt interdum contingit) ab aliquibus minus intelligentibus de rebus huiusmodi, quæ etiam innocenter in carne fiunt, cōsulta interrogata ve fuisset, quam potuit maxima tunc verecundia quidquid nō pudicè satis posset audiri sub velamine abscondens respondit, animumq; inter ea ab his suū adeò auertit, vt videretur tolerabilius sibi, acuto interrim ferro vulnerari, quam huiusmodi audire sermones. Ceterū vbi propter animarū salutē de huiusmodi necessario erat loquendum, ac si omnino inde non torqueretur eius verecundia (modo operæ precium videretur illud sic explicare) liberius eloquebatur. Cum semel seni euidam prouatissimæ vitæ de suis loqueretur secretis, tantam hic in ea aduertit puritatem, vt postea se nulli testaretur vnquam fuisse hominum locutum, à quo, vt ab hac virgine, omnem carnalem motum affectumq; adeò inuenisset alienum. Prætereo plura alia, quæ eius admodum testantur haud mediocrem castitatis excellentiam, quandoquidem hoc vnum Dei donum, videlicet puritatē cordis, si quis rectè perpenderit, nequaquam admirabitur, cur sua illi Deus secreta reuelauerit, quando ipsemet quoque in Euangelio affirmat beatos mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Quod exponens inquit Augustinus: Non corporis, sed cordis oculis videtur Deus. Et quomodo lux mundi iucundè videri non potest, nisi oculis mundis: ita nec

Deus videri potest, nisi puritate cordis quod conscientia peccatorum non reprehendit, sed templū Dei sanctum existit. Non possum hic non referre pro puritatis eiusdem testimonio, quod à quadam Deo deuota ac fidedigna audiui. Hæc dum rogaret dominū vt dignaretur non nihil nunciare huic electæ suæ, idq; per se, hoc est per eam quæ orabat, faceret, fortasse loquendi cum ea querēs occasionem; dominus respondit. Hoc illi ex me nunciabis: Pulchra & amœna. Quæ verba dum ipsa non intelligeret, fudit orationem eādem, eadem & quæ petierat ante repetens, sed aliud à Domino neque tunc neq; tertio quidem, quam primo responsum obtinuit. Quam obrem admirans vehementer dicebat: Dilectissime domine mi quid per hæc intelligere debeam verba, doce me. Cui dominus: Dic, inquit, ei quia ex pulchritudine interni decoris ipsa mihi placet id eā gradis quoq; animam eius illuminat splendor puritatis, cum incomprehensibili decore incommutabilis diuinitatis meæ. Quod vero mihi ex singulari placet virtutū amœnitate ideo est, quia vernatissima iucunditas humanitatis meæ deificatæ in cunctis eius operibus cum imperurbabili viuacitate floret.

*De confidentiæ dono, quo t. m. inter latā tuam tristitia
Deo fixe innitebatur,*

Caput. XI.

Quia, vt reor, ita satis de zelo iustitiæ, compaſſionis, castitatisque huius virginis prædicādo diximus: non est iam tacendum, quanta in ea vigerit confidentia ad Deum. Hoc namque confidentiæ donū (sic enim videtur

videtur nominādum potius quam virtus) quā in ea excellens fuerit, multis potest testimonijs probari. Omnia namq; tempore ad eō securā gaudebat confidentia, vt neque tribulationes, neq; damna, neque etiam impedimēta quæcunque, imō ne delicta quidem, si quæ fuere, aut eius defectus, obumbrare illam potuerint: quin constantem securamque confidentiam semper ad benignissimam Dei misericordiam retineret. Neque enim grauātē ferebat, si sensibilem ei dominus aliquando gratiam subtraxisset: sed peninde illi erat hanc habere, aut non habere: nisi quod in aduersis spes quandoque ipsam roborabat maior, qua certissime compertum habuit, tam aduersa, quam prospera, nec minus interiora quam exteriora, omnia sibi in bonum diuinā ad agēte providentiā conuerti. Quomodo enim nuntius, qui diu desiderata habet apportare, spe interim expectatur, ac desiderio: ita in aduersitate vberius affuturam sibi consolationem expectabat diuinam, ad quam per instantē tribulationē non hæsitabat se præparari. Nunquam præter eā ad eō depressa, nunquam ad eō propter suos defectus videbatur deiecta, quin diuinæ gratiæ præsentia releuata mox promptissima ad quæuis dona Dei redderetur. Quia & cum sibi tenebrosa velut carbo extinctus videretur; subito tamen Dei cooperante gratia respirans, vbi per intentionem ad Deum se erigere nititur, mox quasi in ipso ingressu adhuc constituta, Dei suscipiebat in se similitudinem: atq; veluti homo de tenebris intrans lucē solis: ita diuinā præsentia, eiusq; gratiæ splendore hæc illuminabatur. Sensitq; detorem & ornatum omnem: quo decet reginam in vestitu deaurato circūamictā varietate, immortalē

astare regi seculorum: sibi restitutum, dignam quoque hinc diuina coniunctione, ac familiaritate se factā. Familiare tamen illi ex proprio erat instituto, dum maculis peccatorum, quibus vita hæc præsens nunquam caret, se respersam sentiret, ad pedes domini IESV cōfugere, ubi in eiusdem sanguine ab omni macula ablueretur. Verum tamen quando diuinæ gratiæ influxum sentiebat sibi occurrere vberiore: tunc non ad pœnitentiæ exercitia se dabat, sed diuino beneplacito eiusq; tractui se præuenienti liberè consentiens, in omnibus reddebat se velut instrumentū idoneū ad omne opus amoris in seipsa & secum ipsa exercendum, adeò, vt tunc nō cunctarerur (quod in humanis rebus solet dici) cum domino Deo vniuersorum ludere de pari. Ex hac confidentia vsu venit illi tanta gratia communicandi: Nunquam enim vel scriptura, vel hominum relatione audire potuit, quam magna essent pericula, ad Eucharistiā indigne accedentium, vt territa ijs propterea aliquādo abstineret, quin magis pietati diuinæ innitēs semper firma spe libenter accessit. Animabat autē ipsam hæc sua humilitas accedere, qua opera sua bona, atq; ea quibus homines se præparare solent exercitia, adeò arbitrabatur exigua, ac ferè nulla, vt propter eorundem negligentiam (vt fit apud alios) nunquā intermiserit cōmunionem æstimans omnē conatum hominis deuoti erga excellentiā gratuiti huius doni, hoc est Eucharistiæ, vix guttam diei, posse comparatā pelago vniuersi maris. Atq; ideò quamuis modum nullum præparationis discreuisset elegisset. v. e. præ ceteris singularè, fræta tamē nihilominus abundantia incōmutabilis diuinæ bonitatis, mundo studebat corde feruentiq; amoris deuotione suscipere

suscipere sacramentum. Quæcumq; à Deo receperat bona soli confidentiæ tribuit, æstimās illa eò magis gratuita, quanto verè gratis, atq; citra vllum meritum hoc nobile confidentiæ donū à Deo gratiarū omniū largitore recepisset. Hac cōfidentia adeò confortabatur, vt mori se p̄ numero desideraret, diuinæ tamē semper vniuersi voluntati, cui se adeò conformabat, vt tā viuere, quā mori perinde illi esset. *De morte namq; sperabat æternam obtinere beatitudinē, viuēdo verò diuinæ laudis incrementū.* Contigit aliquando per viā ambulanti vt in ascensu colliū ad decliuora iterum caderet: propter quod multo hilarior facta in spiritu domino loquebatur: Amabilissime Iesu, quā benè mihi contigisset, si casus ille mihi ad te celerius perueniendi dedisset occasionē? Hęc verba dum inter nos admiraremur, percontantes, formidaret ne sacramentis non munita mori? Respondit: Toto corde sacramentis salutiferis opto ante muniri, quā moriar: ijs tamen confidenter præfero prouidentiam ac domini Dei mei voluntatem. Hanc enim saluberrimam non ambigo esse ad mortem præparationem, propterea morte, aut subita, aut diutina, vtrum illi placuerit ad eum optatius est mihi venire. Spero enim qualicumque morte hac luce defuncta fuero, Dei misericordiam nunquā mihi defuturam, sine qua equè mihi certa incubat damnatio tam in ea morte, quæ improuisa irruit, quam in illa quæ longè ante præuisa est. Hoc modo in omnibus, quæ sibi euenerunt exultabat, quia securā semper ad Deum habuit confidentiam alacremq; ac fortem animum, qui nunquam deficiens perpetuò florebat. Huius confidentiæ testem hic cogor nunquā fallentem

S. Gregor.
4. dialog.
6. vltimo.

fallentem adducere Deum. Qui cuidam alteri sibi de-
notæ à se aliquid per orationem requirenti, cum neque
annuens tribueret quæ petebat, neque etiam respon-
deret, & illa propterea admiraretur vehementer, tan-
dem respondit Dominus: Idcirco respōdere tibi distu-
li, quandoquidem non confidis in ijs, quæ clementia
mea in te operari dignatur, quomodo electa illa mea
(Comm. 17 loquatur) quæ providentiæ meæ radica-
ta fortiter est, & adeò innixa, vt nihil non de exuberan-
tia meæ bonitatis confidat. Quamobrem nunquam il-
li quodcumque à me petierit, negabo.

*De virtute humilitatis eiusq; alijs mul-
tis iuxta adiunctis.*

Caput. XII.

INter reliquas virtutes, quibus à Deo virgo hæc san-
cta excellentissimè non aliter atque stellis quibusdā
ornata est, quibusq; digna Deo facta est habitatio, eni-
tuit splendidior in ea virtus humilitatis, vtpote omniū
gratiarum vas capacissimum virtutumque omniū cu-
stos. Hæc namque adeò se cunctis Dei donis indignam
æstimabat, vt nulla posset ratione ad credendum indu-
ci, recepisse se quidquam propter se, hoc est ad suum
profectū: sed occulta Dei providētia sic ordināte, cana-
lè dumtaxat se esse, per quā gratiæ, Dei que dona ad ele-
ctos eiusdē fluerent. Et hoc præcipuè, propterea quod
cum omniū foret (vt credebat) ingratiissima indignissi-
maq;, Dei dona tā magna, quam parva ociose, & absq;
fructu reciperet: hoc solo excepto, quod eadē Dei mu-
nera, partim scripto, partim verbo, conaretur distribu-

re

re in proximorum salutem. Faciebat autem hoc tāta
erga Deum fidelitate, hoc est tāto zelo diuini honoris
tantaq; humilitate respiciens seipsam, vt interdum de
se quoque vel cogitare vel loqui soleret: Quamquā post
mortem in inferno propter mea esse demerita cru-
cianda, adhuc gaudebo dominum Deum ex alijs homi-
nibus per labores meos aut vndeunque recipere hono-
rem. Neminem adeò agnouit vilem, in quem Dei gra-
tia non fructuosius locatam, atque in se putaret. Pro-
pterea tamen nūquam Dei opera subterfugit, sed vltro
se donis eius quibusq; paratam obtulit, quæ postea in
proximorū vltus expēderet: quibus ea multo plus quā
sibi arbitratur collata, quandoquidem sua dumtaxat
insinuatione illi hæc ipsa dona recepissent. Neque n.
aliquid in huiusmodi suum præter solam insinuationē
agnouit. Tantum aberat, vt sibi de beneficijs donisque
Dei vel modicum ascriberet, aut vendicaret: Vnde se-
mel accidit, vt in itinere constituta præ nimia sui a bie-
ctione domino loquēs diceret: Ah domine mi, inter præ-
cipua que operaris miracula, hoc vnum singulare arbi-
tror, quod me indignissimam terra fert peccatricē. Ad
quæ verba dominus, qui humiliantes se exaltat, dignā-
ter ac benignè respondens: Libenter inquit, ac merito
tibi calcandam se terra offert, quando vniversa quoq;
coelorum dignitas ineffabili desiderio expectat hanc ho-
ram iucundissimam, qua te dignanter portet. O admi-
rabilem diuinæ bonitatis dulcedinem que tanto animā
maiori erigit honore, quanto per sui cognitionem illa
adimna sese depresserit. Vanam gloriā licet præci-
pue haberet exosam, hoc tamen modo potius vilipen-
dit, quam impugnauit: verbi gratia, si quando cogitatio

inanis

inānis gloriæ dum in oratione opereve aliquo erat bono, incidisset, nō repugnauit, rem quasi vilem atque in dignam cum qua contenderet, huiusmodi appetitum iudicans. Spreta igitur incidentia (quasi libere consentiret) in materiam potius eam vertit suæ humiliationis, hoc modo seipsam consolans, & apud semetipsam cogitans: Si inquit, bonum hoc quispiam videns trahatur ad imitandum, tunc dominus Deus saltem hunc ex te fructum habet laudis alienæ, quandoquidem ex te nullum tu illi fructum adfers. Arbitrabatur propterea in huiusmodi operibus se esse in Ecclesia Dei tanquam laruā in domo patrisfamilias: quæ ad nihilum est utilis, nisi vt fructuum tempore palo alligetur, aut in arborem ponatur, quo fugatis aibus seruetur fructus. Hoc modo cum alioquē esset inutilis (quod putabat) in aliorum saltem vtilitatem se constitutam consolabatur. Vehementer enim zelabatur humilitatem. Proinde licet feruor miræ deuotionis atque diuinæ consolationis suauitas adeò in ea eniterent, vt abscondi non possent, inter multa tamen quæ ad aliorum salutē scripsit, cōgruentissima sanctitatis testimonia de se per humilitatem intermisit. Veruntamen qui serutatur renes & corda Deus, per seipsum de illa testatus est. Cuidam, nonque deuoto, dum in supremo deuotionis feruore oraret, responsum est à domino: Scito electam meam quam familiariter mihi vt in ea habitem, adaptavi, tanta deuotionis dulcedine, quantam tū modo sentis, continē visitari. Porrò quod mirum in modum hæc Dei dilecta in domino, eoque solo, senserit consolationes, vel inde liquet, quod trāitoria & caduca quæuis oblectamēta fastidiū illi incredibile generabāt, Neque.

quæ. n. ibi inuenit vnde consolaretur. Quod vere amanti-
 bus Deum, quia cōueniat, stipulatur Bernardus idē
 Dei amator mellifluus, dicēs: Amanti Deū omnia fasti-
 dio sunt, quamdiu frustratur eo quem solum desiderat:
 Hæc ille. Accidit aliquando huic Dei electæ, vt ex
 consideratione viliratis, quam humanæ cuius inesse
 delectationi didicit, lassata diceret domino: Ego vllam
 in terris nequeo rem inuenire, quæ me delectet præter
 te solum dominum meum dilectissimum. Cui do-
 minus quasi vicem rependens: Et ego, inquit, neque in
 cœlis neque in terris quid reperio, in quo sine te oble-
 cter. Omnem nanq; oblectationem quam in te habeo,
 per amorem in te constituo. Et hoc modo semper in te
 delector cum omnibus in quibus delector. Quo autem
 mihi hæc delectatio suauior, eò tibi est fructuosior. De
 hoc quoq; Bernardus testatur: Esto, inquiens, quod ho-
 nor regis iudicium diligit: sed sponsi amor solum re-
 quirat amoris vicem & fidem.

Hac quæ
 modo int
 intelligē-
 d. l. xi. c.

SCHOL. Ne quēpiā hæc verba offendāt, meminerit scri-
 ptū ab ipso Domino, delitiæ meæ esse cum filijs hominū vt
 amorem infinitum quo prosequitur homines declarare. Di-
 xerat enim paulò ante Delectabar per singulos dies ludens
 in orbe terrarū, quasi in rerū creatione voluptatē cepisset in
 cōprehensibile (ludere enim pro gaudere positum annotauit
 Beda) iuxta illud Latabitur Dominus in operibus suis. Non
 quasi Deo quidquam gaudij, aut voluptatis vnquam acces-
 serit, sed quia nō cōtentus omnia creasse: dilexit in super ea,
 gubernat, & tuctur: sicut scriptū est, diligis Domine omnia
 quæ fecisti: maiori longe amore, quam artifex quicumq; suū
 opus intuctur. Quāto magis ergo cōplacet sibi in hominis
 creatione, quā rerū ceterarū sublunariū, quorū gratia cetera
 facta

Pro. 8:

Beda.
 Pro. 8:

facta sunt, quibus imaginem suam imprebit, quibus ut se sua-
 omnia impertiretur, nullam non mouit lapidem: quibus
 Matth. 24 cum assidue commoratur usque ad consummationem seculi,
 ut eos tandem ad aeterna sua gaudia perducatur? Tum insu-
 per sipro omnibus hominibus, quantumcunque sceleratis &
 Lib. de di- perfidis (ut Bernardus ait, dixit multa, gessit mira, pertulit
 ligendo dura: neque tantum dura, sed indigna: quanto magis oble-
 Deum. Etabitur in anima iusti, quam sibi ut filiam, reginam, sponsam,
 amicam, gratiam suam vinculis sibi associat? Non est ergo cur haec
 amatoria Christi verba Gertrudi nunc dicta pias aures offen-
 dat: quando quidem illa non minus amatoria edificat: vulnera
 Cantic. 4. sibi cor meum sponsa, vulnerasti cor meum. Perinde est enim ac si
 dixisset Christus animae sanctae: Tanta est mihi pulchritudo
 tua & vniuersi corporis gratia, ut te intuendo, mentem ex-
 plere nequeam. Ea est in oculis tuis vis & energia, tam vali-
 dos & efficaces inde amoris radios eiacularis, certis que me pe-
 tis ictibus, ut cor meum, ceu sagittis amoris transfixeris, adeo
 te summa cum voluptate inueor, & te cogito, ut in te maxi-
 me mihi inesse videar, & in te viuere. Quae & ipsa quoque
 ex te raptim in me magis inest, magisque in me, quam in te ipsa
 viuus. Quippe quam ego prior intuitus sui, & ex oculis meis
 emicante luce, per tuos oculos, in tua illapsus viscera cordis
 tui tenebras illustraui, meque ut noscas intuearis, & ames, in-
 bui: ac mea imagine accensam, absorta meque in me transfor-
 maui, ubi & illud est animaduersione dignum verbum
 illud Hebraicum, quod vulgatus interpres transtulit, vulne-
 rasti, septuaginta vertisse, decordasti: quasi dixisset Latine
 dementasti & abstulisti cor meum: sicut amantes queri so-
 lent praereptum sibi cor ab his quos amant (quod qua ratio-
 ne contingat, ex amatoria philosophia facile constat (ut obi-
 ter dixi cap. 4.) quod si tanta vis inest amori corporeo, &

inbonesto, qui rationem ipsam, & animam transuersam agit,
 quanta maior inerat caelesti, diuino, spiritali, & rationali? Qui enim Deum amant, cum non tam corporis, quam ani-
 mi pulchritudinem spectent: & diuina pulchritudinis spe-
 cie eo magis, quam turpiter amantes capiuntur, quo maius,
 perfectiusque simulacrum Dei animo sese offert, tanto ma-
 gis amans cum amante vnum efficitur: quanto magis ani-
 mus, nulla obistente materia (quae diuisionis, & diuersita-
 tis est causa) animo iungi potest. Quod si reciprocas bone-
 ste amantibus fuerit amor, tunc demum ea artissima coa-
 lesceat amicitia, propter quam amicus non tantum sit dimi-
 dium amici, eo quod ex duorum animis vnus coalescit ani-
 mus amicorum, sed etiam vna potius videtur mens, ut iam
 non ego, sed amicus meus sum: & contra, totus ille, iam non
 sit ipse, sed ego, neque duo sint, sed vnus tantum: cum homo
 maxime sit animus, atque amicorum sit vnus animus. Quod
 vnitatis & vnitatis vinculum accessione diuinae gratiae,
 atque charitatis fit maius, & ineffabile: quia Paulus eam ap-
 pellat vinculum perfectionis: & eius discipulus. S. Dionysius
 dicit: Amantes non esse sui iuris, sed amatorum. Quod ab
 initio conditionis humanae Deus praesignauit in coniugio, ubi
 sunt duo in carne vna: quod magnum & arcanum sacramen-
 tum, dixit Paulus in Christo & Ecclesia completum: Vnde Ephes. 5.
 in illo baptizati, membra sunt corporis Christi, & de carne
 atque ossibus eius: maxime cum sacri corporis & sanguinis
 eius a limonia, per dignam Eucharistiae usum eidem assimi-
 lamur, & vnumur: tunc velut vnum corpus, vnusque spiritus
 cum ipso euadimus: cum vnae fidei lamine purificati, & il-
 lustrati, eundem, quantum per vitam huius tenebras fieri po-
 test, acerrima intentione mentis, & animae viribus eo con-
 uersis, contemplantur, & amamus. Eximia namque claritas

(ut Paulus docet) de reuelata ipsius facie, in nostram mentem emicat: & in eandem imaginem transformamur à claritate in claritatem: tamquam à Domini spiritu, scilicet S. Etō, qui in baptismo nobis datus, maiorem nobis indies fidei, atque amorem irradiat, efficit, vnitq;. Iam cum cognitionem boni (quam præstat fides) sequatur amor (qui est charitas) ita nos ad perfectam Christi imaginem, his gradibus prouehit: quoad licet per vitæ huius imperfectiōem, donec ipsi occurramus Christo in virum perfectum, priori vitæ mortui, & restituti nouæ: nec iam portamus imaginem Adæ terreni, sed cælestis, in Christum transformati, cuius imaginem portamus, & vitam viuimus. Quod

Galat. 2. vice omnium, dixit Paulus, Christo crucifixus sum cruci, ut Deo viuam. Vno iam non ego, sed viuit in me Christus. Non est itaq;, quidpiam diuina maiestate indignum in his verbis amatoris, quæ toties inter Christum, diuinamq; Gertrudem intercedunt, cum eam ad tantam charitatis & gratiæ vniōem societatemq; admitterit. Nam quod illa dixit: Ego vllam in terris nequeo rem inuenire, quæ me delectet, præter te solum Dominū dilectissimum, ea ratione verum est, quod amanti animus totus in rem amatam fertur, & totus est in contemplatione rei, quæ semel arrisierit: quam etiam absentem absens amat, videt, audit: qui iam non tota anima in proprio corpore versatur, sed meditando, mentis suæ functiones (cui etiam reliquas suas partes in hoc cogit subseruire) in amatum transfert: cum quasi æri meditatione vnitur. Vere namq; dixit Aristoteles: ex intellectu, & re intellecta fieri vnum: sed verius in Evangelio Christus: ubi est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. Quia amanti anima, vitales & naturales tantum, easq; remise, in proprio exercet corpore functiones:

in alieno verò concepto intra mentem suam, exercet rationales & intellectuales. Anima enim (ut Augustinus ait) dicitur in quantum est vita corporis & animat ipsum ad viuendum & viuificandum: dicitur etiam spiritus, in quantum est substantia spiritalis: ita ut non incongrue dici possit anima proprii corporis: alieni autem à se amati, spiritus & intellectus. Hinc, Beata Gertrudis, quæ assidua meditatione, Dominum contemplabatur, amabat, cogitabat, ambibat, desiderabat, & quasi extra corpus acta, illum quærebat, oblita sui, rerumq; omnium: præter Deum amatum, idcirco neque in cælo, neque in terra, neque in seipsa non in alio poterat, quam in Deo vnice amato quiescere, aut oblectari. Nouit enim expertus, quam

Epist. 114. vere dixerit Bernardus: Reuera illud, & solum est gaudiū quod non de creatura, sed de creatore percipitur: & quod cum possederis, nemo tollet à te: cui comparata omnis aliunde iucunditas meror est: omnis suauitas dolor est: omne dulce amarum: omne decorum fœdum: omne postremò quodcumq; aliud delectare possit, molestum.

Rursus itaq; dominus huic sponsæ suæ charissimæ Gertrudi, quasi vicem rependens, ut significaret quam longè vehementius adamaret ipsam, & perfectius, à quo & ipsa illum ipsum amorem, quantus quantus erat, acceperat (quod Dei potentiæ est, ait Bernardus, dare cui vult: non humane industriæ assequi) ideò ardentioribus verbis: quippe qui magis amabat, statim respondit: Et ego neque in cælis, neque in terris quidquam reperio, in quo sine te oblecter. Vbi loquitur quasi de seipso, qui iam in Beata Gertrude vivebat, cui vinculo charitatis erat vnitus, quæ iam erat verum Christi membrum, quamq; diuinus amor & gratia ad tantam societatem extulerat. Quasi repeteret illa

Lib. de diligendo Deum.

Cap. 4. de
diuin. no-
minibus.

verba que dixerat quondam in Canticis. *Vulnerasti cor meū sponsa. Et rursus: Ego dilecto meo, & dilectus meus mihi. Et rursus: Ego dilecto meo, & ad me conuersio eius. Verū sunt enim illa verba Dionisij. Audendum id insuper pro veritate loqui ipsam omnium auctorem pulchro bonoq; amore omnium propter amoris vehementiam extra se prodire, dum prouidet omnibus, atque bonitate, & dilectione, & amore mulcetur, &c.*

Hac fusius diximus, vt lectorem semel admoneamus, de vi atq; veritate cœlestis amoris, idcirco quod liber hic totus de B. Gertrude sit plenus amatorij. verbis huiusmodi spiritualibus inter Christum & ipsam: ad instar illius Epithalamij ab Spiritu sancto compositi, quod in sacris Biblijs Canticum canticorum vocatur.

Cæterum in orationibus vigilijsq; quam fuerit sedula & frequens, satis reor inde elucet: quod orationis horam assuetam nullam vnquam neglexerit, nisi aut egritudinis lecto incumbens, aut in proximorum salute ad Dei laudem occupata laborans. Qua propter dominus assidua præsentia suæ consolatione in orationibus eam internæ exultationis oleo perungens, ad spiritualia exercitia multo reddidit fortiolem validioremq; quam corporalia potuissent efficere. Cum tanta enim delectatione mentis, ordinis obseruabat statuta: vt sunt frequentatio chori, ieiunia, opera communia, & huiusmodi; vt ea nunquam nisi vehementer admodum grauata omitteret. Causam huius Bernardus scribit, dicens: *O si quis semel gustu charitatis inebriatus fuerit, ad omnem mox laborem & dolorem hilarescit. Tranquillitatem amabat conscientia, & libertate spiritus gaudebat, adeo, vt nihil quod has perturbaret æquanimiter posset*

posset ferre. Inde est, quod homini cuida deuoto à Deo commendata est non mediocriter: Siquidem dum inter orandum à domino requireret, quid in hac sibi dilecta potissimum placeret respondit Dominus: *Libertas cordis.* Verba admiras ille, quasi minoris quam debuit estimans hoc donū, iterum domino dixit: *Et ego Domine hoc tibi præalij arbitrabar placere quod per gratiam tuam ad maiorem iam illa peruenit, & sui agnitionem, & tui feruentiorem dilectionem.* Cui Dominus dixit: *Sicut tu opinaris, ita est.* Verumtamen gratia hæc libertatis media est, quæ adeo preciosum, adeo magnū est bonū, vt per eā haud dubie summa perfectio obtineatur. Per hanc electa hæc mea omni hora ad recipiēda nobiliora bona inuenitur idonea. Nunquā enim admittit, vt cuiuscumq; rei cor suum inhæreat, quæ auersor, aut vnde queam ego impediri.

SCHOL. *Iure de me conqueri possit lector, nisi vel obiter dixerim, quid sit libertas cordis, quandoquidē ex Domini testimonio hic, per eam obtinetur perfectio. Est autem ea quam veram spiritualium tantus Magister Gregorius Magnus sic exposuit: Sunt nonnulli iustorum, qui sic cœlestia appetunt, vt tamen à terrenorum spe minime frangantur. Largita diuinitus patrimonialia ad necessitatis subsidium possident: honores sibi temporiliter impensos retinent: aliena non ambiunt: suis licite vtuntur. Qui tamen ab eisdem rebus quæstibent, alieni sunt: quia ad hæc ipsa quæ possident, ex desiderio non tenentur. Et sunt nonnulli iustorum, qui ad comprehendendam culmē perfectionis accingunt, dum aliorum interiorum appetunt, exterius cuncta derelinquunt: qui rebus se habitis nudant: gloria honoris expoliunt, qui interiorum desiderio, per assiduitatem se am-*

Lib. 8. Mo
ral. c. 19.

INSINUAT. DIVINÆ

ei meroris afficiunt: habere de exterioribus consolationem
 nōlunt: qui internis gaudijs, dum mentē appropiānt, vitam
 in se funditus corporeæ delectationis necant. Horum igitur
 numero sanctus Iob annumeratur dum ait: Desperavi, dixi,
 nequaquam ultra viuam. Iusti quippe desperare est præsen-
 tis vitæ bonæ, æternitatis electione deserere, māsura quærere
 & in rebus temporalibus fiduciā nō habere. Qui hæc agēs,
 nequaquam se ultra viuere asserit, quia videlicet viuificatri-
 ce mortē, quotidie à vita se passionis occidit. Hæc verò cordis
 humani libertatem dominium, & à terrenis cupiditatibus
 saluationem, primò ipso in congressu dominus Moysi, quasi
 enigmatice, voluit ostendere atq; docere: cum ipsum populi
 sui ducem, doctoremq; constituit. Quasi hoc sit initium re-
 ctæq; via ad supremam fœlicitatem quam exoptat homini-
 bus. Visus est namq; illi, flammis accensus in medio rubi, vo-
 cans illum, sed auocans, nisi solueret corrigiam calceamenti,
 sicut inuitat homines ad sui contemplationem & apertam
 visionem, in qua sita est æterna fœlicitas eorum, in cuorum
 præcordijs igne charitatis exardet: ita tamen exardet, vt eo-
 rum corda non absumat, quin potius diuina luce purificet,
 atq; illustret: verum si quis terrenis & mortaliibus affecti-
 bus, quasi vinculis alligatus inseruiat, ad visionē Dei aper-
 tam, si appropinquare posse crediderit, fallitur vehementer:
 audiatq; vocē illam: Solue calceamentū de pedibus tuis. Cal-
 ceamenta, ex irrationalium intersectorum pellibus consuta,
 humanas eas affectiones significant, quæ brutā, animalem,
 sensualē, mortiferamq; cupiditatē redolent: quam dominus
 execratur, & à se procul depellit. Sic enim ait Chrysostr. Vin-
 culū est terrenarum rerū affectio. Vbi neq; dominus præci-
 pit soluere calceamentū, sed calceamentū: neq; Chrysostronus
 appellat vincula, sed vinculū: quod vñ tantum irrationalis

Chrysostr.
 ho. 66. in
 Ioann.

& in ordinati amoris est satis, ne qua par est agilitate atq;
 ardore humanū cor possit ad Deum appropinquare. Tanta
 cordis humani libertas, ad charē Deum vidēdum est necessa-
 ria. Quod eleganti similitudine B. Dorotheus exposuit, de
 aquila, quæ reliquo, etiam si corpore omnino sit à laqueo libe-
 ra, & soluta: vna tantū vngula si fuerit decenta, omnē vim
 suam ad volandum ex ea modica particula quæ prepeditur,
 amittit. Itaq; nō satis est aquilam natura, atq; pernicitate
 sua ad volandum esse procliuē, quandoquidē vno vel tantū
 filo detinetur. Sic humanus animus ad creatoris speciē con-
 templandā aperte natus, à quo inuitatur & trahitur, vt ad
 cœlestia trāsuolet: quacūq; tamē affectione terrenā & irra-
 tionali, quasi laqueo sit illigatus illi subseruiens: terrā depri-
 mitur & prægrauatur, ipsumq; volatū ad cœlum intermit-
 tit. Dei enim natura, ita soluta & libera, & segregata est
 ab omni concretione mortali: ita etiā ardua, tantoq; inter-
 uallo supra omnē captum nostrū elata: nempe (vt ait Apo-
 stolus) lucem habitans inaccessibilē: vt humanus animus,
 nisi maximē purgatus & liber à cupiditatibus terrenis &
 curis, ad eū accedere non possit. Nam terrena omnia, vt sunt
 ipsa corporea & crassa, sic animus quamuis natura sua spiri-
 tualis & dominus amore tamē ijs illigatus, & seruus: fit
 ipse crassior & cōcretior: vnde iniecto eo pōdere atq; mole,
 tardatur eius ascēsus; indignusq; redditur quem illa puritas
 amplectatur. Quod tā sapiēter dixit Gregorius: Nequaquam
 mens ad superna attollitur, si curarū tumultibus cōt. nūc in
 infimis occupatur. Quid enim de Deo occupata obtineat,
 quæ de illo apprehēdere, etiā vacans laborat? Bene autē per
 Psalmistam dicitur; Vacate & videte quoniam ego sum
 Deus. Cuius rei ea est ratio, quod summa salutis nostræ, in
 accurata, & diligenti meditatione penē consistit, ea-
 rum rerum quæ ad vitam rectē constituendam valent:

S. Doro-
 theus ser-
 mone. 2.

5. Mora.
 8.

Psal. 45.

perfectiorem autem in libertate perfectionem; quoniam ex libera meditatione cognitio nascitur: ex cognitione amor, ex amore studium inquirendi res divinas atque propellendi à se terrenis. Ex quibus tandem efficitur, ut animus compos sui, liber efficitur, & Dominus. Qui verò ad eam tantam dignitatem deveniunt, magna quidem ex parte mihi videntur, sanctitatem naturamque referre Angelorum, qui primum in secunda hierarchia locum tenent: de de cælesti; quibus Dionysius ait: dominationum nomen declarare arbitror excitationem quendam ad supera: à servitate, omniumque summisione: & ut ita dicam, subiectionem solutam, ac liberam: quæ & nulla tyrannica dissimilitudini ullo prorsus modo seipsam (id quod libero dignum est) ut quæ dominatio sit, nullis blanditijs cedens: subijcit & rem omnem servitutis, quæ eiput diminuit, effectricem superat, & omni summisioni pertinaciter obstitit: & vera dominationis, dominique principatus semper cupiditate tenetur, &c.

S. Dionis.
de cælesti;
hierarch.
cap. 8.

Ex hac quoque libertate prodijt, ut vllam rem retinere, qua non indigebat, numquam consentiret: quin obtenta mox venia alijs daret, ea tamen discretione ut magis egenos indignosque præferret, & amicissimos ab inimicissimis in hoc non fecerneret. Si quid illi in mentem veniebat dicendum agendumve, hoc mox exquebatur, ne in servitio Dei, aut contemplationis studio postea impediretur. Quod Domino quoque quantum placeret, hac revelatione innotuit. Cum D. Mechtildis cantrix dominum in alto folio videret sedentem, & hanc Dei electam iuxta illū obambulante, quæ vultum domini quocumque ibat, semper respiciebat, licet interim nihilominus, ea quæ foris sunt, hoc est, actiue vitæ

vitæ exercitia, quæ agere habebat, vigilantissimè curaret. Hæc, inquam cum D. Mechtildis videret, nec parū inde admiraretur, audiuit à Domino. Huius electæ meæ est conuersatio coram me, quomodo tu vides. Omni namque tempore coram me ambulat, nunquam non desideras, indefinenter querens agnoscere supremum cordis mei beneplacitū. Quod quam primū didicerit, festinat illud diligentia summa perficere; nec ibi tunc quiescit, sed ad aliud mox cognoscendum perficiendumque iterato se feruore conuertit. Hoc modo tota eius vita laus mihi & honor. Ad hoc illa, inquit: Domine mi, si huiusmodi eius est conuersatio, quomodo tūc euenire potest, quod interdum alienos defectus transgressionesque tam graues iudicat? Dominus perbenignè respondit, dicens: Inde profecto, quod quomodo ipsa suo non sinit adhærere cordi vllam maculam: ita etiam æquanimiter ferre proximorum non potest defectus. In vestibus autem quibuscumque, vtenilibus nullo modo (ut plerique non absque periculo solent) curiositatem, aut consolationē, sed necessitatem atque utilitatem solam quærebat. Vnamquamque verò rem eò arctius in Deo amabat, quo ex illa ad Dei honorē magis promouebatur. Proinde tabulam in quam sæpius scribebat, & librum quē legendo magis frequentabat, aut certè libros quibus alię crebriores insiltebant, aut vnde se magis testabantur ædificari, magis amabat: propterea quod Christo obsequiū res huiusmodi agere atque in eius honorē verti præ alijs videbantur. Nihil enim amabat nisi propter Deum, quamobrem quæ ad Christi amorem aut laudem magis seruiabant, magis ipsa quoque amabat. Ad eam namque in Dei honorē & laudem cuncta referre assueuerat,

Zelus contra vitia proximo- rum.

Deum i omnibus prospiciebat & amabat.

affluenter, ut a Deo etiam sibi collatis bonis non sibi, sed ad Dei laudem uteretur. Quia propter quando etiam ob indigentiam suam aliquid expendit, gaudebat in modum, perinde ac si in Dei honorem illud super altare obtulisset, aut erogasset in pauperes. Dominum enim in seipsa contemplabatur, cui se providisse gaudebat. Ideo siue dormiret, siue manducaret, siue aliud quid commodi, aut requiei suo impenderet corpori, non aliter quam si domino id fecisset, exultabat. Nam (quomodo dixi) dominum in se, & rursus se in illo intuebatur, Ideo in se quoque illi & sibi propter illum seruire, ac benefacere gestiebat, quo impleret Dominicum illud: Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. Se etenim existimabat, & minimam & vilissimam omnium creaturarum. Ideo quidquid sibi impendit, minimo qui ad Deum pertineret, arbitrabatur se impendisse. Porro quam accepta Deo hæc fuerit deuotio, hoc modo illi monstratum est. Cum semel labore quodam grauatam caput cuperet refocillare, & propterea species quas aromaticas vocant, ad Dei laudem in ore teneret: tunc Dominus sua benignitate se ad illam inclinavit, quasi hausturus ex ea odoris fragrantiam, si multis odore hoc specierum se egere & confortari. Nam paulo post idem se denuo erigens, suavissimum emittebat anhelitu suo odorem. Deinde lætabundo vultu quasi gloriaretur de hoc, ad omnes sanctos loquebatur: Ecce nunc quid noui a sponsa mea receperim. Veruntamen licet (ut dixi) erga se hoc exercitio uteretur, incomparabiliter tamen maiori reficiebatur hæc sancta gaudio, si quando beneficij quid eiusmodi in proximum locasset: quam gaudere solet avarus, si pro vno

denario

denario centum recipiat marchas. Omnia etiam sua adeo habuit communia cum Deo, ut nihil nisi quod ipse daret, habere vellet. Vnde quodcumque sibi aliqua offerebantur è quibus erat acceptura, siue vestes, siue alia quæcumque essent, licet optionem haberet, quæ vellet eligendi, nequaquam tamen elegit, sed clausis oculis extendit ad accipiendum: ea videlicet intentione, ut quicquid illi præordinasset Deus habendum, eius dispensatione, ac providentia hoc modo suscipere. Itaque quidquid tunc forte apprehendit, hoc summa acceptabat gratitudine, velut à domino Deo sibi datum. Et siue optimum, siue vilissimum illud fuisset, non aliter amabat, atque diuinis illud manibus sibi esset datum. Hoc modo suam in alijs quibuscumque intentionem ad Deum dirigens agebat, quæcumque erant agenda. Consolabatur enim vehementer omnia referendo ad diuinam providentiam, omnia ex eiusdem dispensatione benevolentissima acceptando, quam in omnibus ubique intuens contemplabatur. Iudæorum etiam & paganorum infœlicitati sæpenumerò compatiens, dolebat eos gratiarum atque donorum suorum à Deo receptorum non fore participes. Emicabat præterea haud mediocriter virtus in ea discretionis, quod hinc sæpenumerò manifestatum est. Quanquam enim & sapientia vigeret & scripturarum sententijs præ alijs maxime esset referta, adeo ut vna sæpè hora multis consilium ab ea quærentibus & multifarijs in causis responderet tam prudenter, ut non parum audientes demirarentur, ipsa tamè ea quæ ad se pertinebant, aut intermittenda, aut facièda, humilitate maxima præcipuaque discretionem ab alijs ante discutienda iudicandaque offererebat: quos

dum

dum consulisset, tā mansuete humiliterq; illis acquie-
 git, vt rarè aliquid quod ipsa conceperat, adeò illi place-
 ret, quin multo libentius sequeretur iudiciū aliorum. Iā
 si de singulis alijs eius loqui vellent virtutibus, easq; præ-
 dicare sigillatim, immentum nasceretur volumen. Hoc
 tantum sufficiat dixisse: omnes in ea virtutes singulaxi
 quodā enituisse candore, putā obedientiā, tēperantiā,
 paupertatē spiritus, sapiētiā, fortitudinē, cōstantiā, gra-
 titudinē, gaudiū de sui despectione, seculiq; cōtempnū,
 reliquas quoq; id genus alias. Nam de quibus supradī-
 ximus, adeò in ea luxere virtutes, vt eæ satis, si etiam re-
 liquas præterierimus, testari possint eius sanctitatem.
 Virtus namq; discretionis, de qua paulò ante dixi, quā
 matrē esse constat virtutum, mentem eius penitus ob-
 federat. Confidentia quoq; in Deum, quæ fundamentū
 est reliquarū virtutum, & cui nihil oprandū à Deo ne-
 gatur, nulla vnquam difficultatē in ea desijt. Humili-
 tas deniq; virtutū custos, in cor eius adeò profunde mi-
 serat radicem, vt nullo tempeionam turbine posset euol-
 li: Ad extremum reginā virtutum charitas ipsa ad Deū
 & proximum, quomodo supradictum est, totam ipsam
 foris & intus possedit. Reliquas igitur virtutes breuita-
 tis causa præterire cogor. Quamuis de his si loqui inci-
 perem, multo (quod reor) plura occurrerēt, quæ lecto-
 ri maiorem fortasse ædificationem quā fastiditatem
 generarent limo quæ non minus certè prædicanda ad-
 mirandaq; forent, atque ea quæ iam dicta sunt. Verū
 (quomodo dicitur) hæc ad commemorandum suffi-
 ciant, hanc virginem Dei electam vnū reuera fuisse
 de coelis illis (vt supra Bernardus scribit) in quo tanquā
 stellato folio dominus resideret.

supra. c. 6

*De mira verborum, & orationum eius
 efficacia.*

Caput. XIII.

Quoniam de intellectualibus coelis, putā Apostolis,
 Ecclesia cantat: Hi sunt coeli, in quibus Christe
 habitas, in quorum verbis, tonas, fulguras signis, roras
 gratiam: conabor vt eumque possim ostendere, quo-
 modo hæc tria quoq; huic Dei electæ conueniant. Ini-
 tio namq; vt de verborum virtute dicam, compertissi-
 mum semper habuimus, verba eius absque fructu ina-
 niterve ad se redire, aut vix, aut nunquam potuisse.
 Inerat enim illis virtus tam efficax, vt rarus quis inueni-
 retur, quem non penetrarent, sed quodcumq; & ubicū-
 que se niti vellēt verbis persuadebat. Vnde haud incon-
 grue ei illud Ecclesiastes potuit tribui: Verba sapien-
 tis sicut stimuli, & sicut clavi in altum defixi. Verum ita-
 men, quia infirma mens refugit quandoq; audire verita-
 tem spiritu feruoris prolatā, contigit quandam ex fami-
 liaribus suis (quā hæc nostræ virgo durioribus verbis
 monuerat) esse turbatā. Quæ cum precibus niteretur
 a domino obtinere (ducta nimirum pietatis affectu) vt
 feruorem zeli in Gertrude hæc tēperaret, hoc modo do-
 cetur à domino: Ego cum in terris ambularem, feruen-
 tissimas habui virtutum affectiones, vnde quæuis iniu-
 stitia mihi præcipue erat contraria. In hoc itaque est
 mihi hæc quasi similis. Tunc illa: Domine, inquit, quod
 in terris verba tua reprobis quibusdam videbantur du-
 ra, id alia contigit ratione; Hæc enim eos verborum
 asperitate turbare videtur, qui homines perhibentur
 esse boni. Ad quod dominus ait: Et Iudæi in illis diabus

*Tria que
 celo optā-
 tur, huius
 virgini ac-
 comodatæ
 in his tri-
 bus capiti-
 bus.*

sanctis-

sanctissimi iudicabantur, qui præcipuè tamen in me scandalizabantur. Irroravit præterea multis electorū per eius verba gratiam suam Deus. Qui ad vnum eius verbū dū loquentem audissent, sæpè plus testabatur se compunctos, quam ex prolixo sermone etiam probatissimorum contionatorum. Quod verū esse probat abundantes, quas tunc fundebant lachrymæ, dum illa loqueretur. Sæpius namq; vidimus rebelles duosq; ad illā accedere, qui ante a nemine poterant humiliari: verū cum pauxillum tēporis eius adissent verba, mutari adeo, vt continuò promitterent in omnibus, quæ deberent, se credituros ac obtēperaturos. Hanc autē gratiam non solum verbis, verū etiam idq; multo maxime, eius orationibus didicimus collatam. Per multi namque grauib; tentationibus, aut alijs molestijs quotidie grauati, vbi orationibus se illius cōmendauerunt, tam perfectè liberati sunt, vt per amicos secretos sæpenumerò rogarēt Deo primū, deinde huic eius electæ, gratias pro sua agi liberatione. Ex ijs quidā (quod tacendū non est) in somnis quoque sunt admoniti grauamina huic sua manifestare. Quod postquam fecerunt, plenā sunt liberationem affecuti. Quid alij hic sentiant, prætereo. Equidē ego haud inferiora hæc esse arbitror miraculorū, aut signorū dono. Neque enim minus beneficium putandum est, quo animæ, quam quo corpora sanantur. Cæterū quo lucidius ostendā, ne illam quidē, putā miraculorum gratiā ei defuisse, sed signis quoque quibusdā infallibili testimonio a domino virtutum (qui eam incolebat) factā illustriorem: addā hic quædam ad eiusdē virginis decorem, & ad illius qui eam huiusmodi donauit mirabilibus, laudem & gloriam.

Rationem
addit S.
Grego. 4.
dialog. 6.
6.

De

De quibusdam illius miraculis.

Caput. XIII.

Quodam anno accidit cœlum tam diutinum, tamq; asperum in Martio, vt homines pariter, ac iumenta in periculum venirent mortis. Communis autē omnium erat quærimonia, quò illo anno nulli cresceret fructus, nullæ fruges, præsertim quæ in messem propter frigora essent venturæ: quandoquidem iuxta mēsis, hoc est, lunæ astrorumque conditiones prædicabatur multo adhuc tempore gelu hoc duraturum. Quid faceret hæc Deo dilecta, communem omnibus audiens calamitatem? Profecto quomodo assuetæ fuerat cuncta huiusmodi ad dominum referre, dū esset in Misia venerabile Sacramentum Eucharistiæ sumptura, pro hac, ne alijsque multis dominum rogabat. Arbitrabatur enim suum hoc esse, vt omnium sentiret incommoda, omnibus compateretur, omnibus deniq; deprecaretur infelicitatem. Post orationis itaque finem a domino est illi responsum: Certissimè scias in omnibus, quæ a me petisti, te esse exauditam. Ad quod illa: Domine, inquit, certe ne me sciam exauditā, & quomodo decet propterea ne tibi tanquam exaudita debeo gratias agere? Si ita est, tunc securitatis hoc mihi da testimonium, vt rigidum hoc gelu quā totius temperetur. Hæc postquam dixit, ad solita se exercitia cōuertens, iuit sumptura venerabile Sacramentum. Post finem verò missæ dū nihil eorum, quæ cum domino fuerat locutæ rememorastur, inuenit iter admodum humidum, glaciēque, ac niuem vbiq; liquefieri. Ceteri homines, qui huius orationem, orationisq; virtutem ignorabant,

ignorabant, admirabantur contra naturalem consuetudinemque naturæ cursum hæc fieri. Dicebantque hoc esse tentationem, quæ diu durare non posset, quandoquidem naturali ordine non conveniret. Veruntamen ut verè se probaret dominus huius orationem exaudisse, secuta mox est tanquam in Vere serenitas amœna diutissime perseverans. Tempore quodam messium tam continua perseverabat pluvia, ut formidarent omnes, triticum reliquasque segetes introducti ex agris non posse, assiduisque propterea orationibus ad Dominum clamabant. Inter quos dum semel hæc simul oraret, adeo vehementes impetunaque domino insistebat, ut ab oratione nollet cessare, nisi & placatum sentiret dominum, & promissionem restituendæ serenitatis acciperet. Quod ubi dominus illi promississet, nimia est etiam mox serenitas secuta, tamen si densissimæ tunc nubes omnem repleverunt cœlum. Vespere quodam post cœnam, dum conventus propter explenda opera curiam intrasset, soleque adhuc fulgente nubes in ære essent, quæ pluviam minarentur, gemebat illa ex imo cordis, & me audiente, sic dominum affabatur: O domine Deus universonum creator, non opto ut indignissimæ meæ voluntari tu quasi compulsus obedias. Sed si liberalissima tua bonitas contra iustitiæ tuæ decorem dignatur propter me tantum hanc pluviam continere, opto potius ut beneplacens voluntas tua perficiatur & resolvatur. Hæc dixit suam resignans voluntatem Deo, nihil tunc præter divinam eius providentiam cogitans, cuius optabat perfici voluntatem. Miræ res. Nædum verba finireat, fulmina, tonitrua pluviarumque guttæ, cum impetu proceperunt. Exteriora illa, pro compassione sororum, iterum dixit ad dominum:

miarum: Bonitas tua se contineat. elementissime Deus (si tibi placuerit) tantisper saltem, quoad laborum nobis perfecimus iunctum. Ad has preces benignissimus dominus, quo ostenderet se in omnibus illam audire, pluviam donec labor esset consummatus, suspendit. Quo facto, & conventu redeunte, licet in foribus adhuc constituto, tam vehemens ingruit tempestas, imbrum fulminumque cum tonitru, ut quæ foris adhuc in curia manserant, prorsus humida redirent. Sic de donatis electorum stirorum, qui sua filius amore omnia dæderia abnegarunt, precibus obedit. Diximus quid circa proximos divina benignitas per eam operata sit. Iam ne quis putet ipsam pro alienis tantum hanc gratiam continuisse, referendam est igitur, quomodo etiam sibi ipsi miraculose nonnulla, licet propemodum absque oratione, domino quasi adiocando obtinuerit. Dum sederet super copioso stramine, si quandoque emanibus laboraret ei stilus, aut acus, per exiguumve huiusmodi aliquid, quod ubi tanta esset straminis congeries, nemo dignabatur quærere, propterea quod reperiri desperaretur: cunctis ipsa audientibus domino dicebat: O Domine, quantumlibet quæram, absque fructu operam perdam, nisi tu restituieris. Da igitur venientiam. Hæc dicens, avertis oculos, misit manum domino eam regente, & mox ita extraxit quod quærebat, ac si in terra illud videns levasset. In huiusmodi autem omnibus quæ illi accidere consueverant, tam pro se, quam pro alijs quidquid agendum foret, siue magnum id foret, siue parvum, semper ad consiliarium fidelissimumque adiutorem animæ suæ recurrerebat. Hunc enim sibi sibi amatorem invenit perpetuo constantem.

SCHOL. Ne lector parum pius irideat hæc, quasi
 iniquitatis divina indigna: audiat, quanta cum familiari-
 tate Deus agat cum iustis: quanta cum tenerritudine illos
 alloquatur: quanta blanditijs eos alliciat: & quasi se ma-
 iestas illa ad nostram parvitatem sese accommodat. Inquit
 enim per **Isaiam**. Audite me, qui portamini, à meo vtero:
 qui gestamini à meâ vulva. Usq; ad senectam ego ipse: &
 usq; ad canes ego portabo: ego feci: & ego seram: ego por-
 tabo, & salvabo. Et per **Ieremiam**. Si filius honorabilis mi-
 hi, Epbraim, si puer delicatus: quia ex quo loquutus sum de
 eo, adhuc recordabor eius. Idcirco conturbata sunt viscera
 meâ super eum: miserans miserebor eius, ait Dominus. O
 pietatem atque dulcedinem paternam, vereq; divinam:
 non irridendam, sed admirandam, amandam, laudandamq;.

Gregor. 1. dialo. 8. Audiat etiam **Gregorium**, qui cum retulisset miraculum
 de sancto puero **Honifacio**, cuius mater **Gallinas** alebat,
 quas à vulpecula interdum raptas deuoratasq; dolebat:
 quadam die concitus Ecclesiam intravit; & se in oratio-
 nem prosternens, apertis vocibus dixit: Placet tibi Do-
 mine, vt de nutrimentis matris meâ manducare non pos-
 sim? Ecce enim gallinas quas nutrit, vulpes comedit. Qui
 ab oratione surgens, Ecclesiam est egressus: mox autem vul-
 pes redijt, gallinam quam ore tenebat, dimisit: atque ipsa
 moriens, ante eius oculos in terram concidit. Ac vt vide-
 rentur hæc puerilia, & maiestatis æternæ indigna, addi-
 dit **Gregorius**: Hac ex magna conditoris nostri dispensa-
 tione agitur, vt per minima quæ percipimus, sperare maio-
 ra debeamus. Exauditus est namq; in rebus vilibus puer
 sanctus, & simplex: vt in paruis disceret, quantum de Deo
 sperare in magnis petitionibus deberet. Nec est dissi-
 mile quod sanctus, idē doctor de **S. Benedicto** monachorū Pa-
 triarcha

triarcha & patre cum esset puer, tradidit: cuius nutritrix ca-
 pisterij cōmodatā petierat ad purgandū triticū, ac postea
 confractum vehementer gemitat & lachrymabatur. Com-
 passus nutritrici **Benedictus** puer, orationi se dedit, & capiste-
 rium cū ingēri miraculo restituit. Ecce quam materna tene-
 ritudine, atq; providentia cum suis dilectis Deus agit.

Accidit postea alia ventorum auræque tempestas,
 nimiaq; siccitas. Quam (vt fit) agris homines causaren-
 tur nimis perniciosam, Dumq; ipsa pro hoc malo amo-
 uendo dominum exoraret, respondit illi dominus: Cau-
 sa quare electorum meorum preces interdū exaudio,
 inter me & te non habet locum: Quoniam per gratiam
 meam tua voluntas ad eō meâ vnita est, vt aliud atque
 ego nequeas velle. Quia verò per hanc tempestatem
 quorundam corda mihi repugnantia corrigere statui,
 quo saltem per orationē me querant (nam alio quo-
 uis præsidio destituti ad me confugiunt) necesse est id-
 circo in presentiarum hanc precem tuam non exaudi-
 ri. Verumtamen ne putes te gratis, aut inaniter orasse,
 alio propterea te donabo munere spirituali. Hæc il-
 la audiens, æquanimiter accepit: gaudens deinde cū in
 eiusmodi alijs si iuxta Dei beneplacitū nō exaudiretur.

SCHOL. Quamuis in diuinis promissis certum,
 ratumq; sit, omnis qui petit, accipit: Petite ergo & accipie-
 tis: id tamen de ijs rebus, quæ ad æternam salutem condu-
 cunt, intelligendū esse, concors interpretum sacrorū sentētia
 est. In alijs vitæ huius euētibus verū est quod in sentētijs di-
 xit **Augustinus**. Fideliter supplicās Deo pro necessitatibus
 huius vitæ: & misericorditer auditur, & misericorditer nō
 auditur. De quibus ait **Paulus**. Quid n. oremus sicut oportet,
 nescimus, quæ verba graniter, & docte. **Augustinus**, lib.

August. Epist. 121. exposuit. Cur putamus hoc Paulam dixisse, nisi quia molestiæ tribulationesq; temporales plerumq; profunt, vel ad sanandum tumorem superbia, vel ad probandam excitandâ patientiam, cui probata, & exercitata clarior merces; vberiorq; servatur, vel ad quacumque flagellanda, & abolenda peccata: tamen nos nescientes, quid ista profint, ab omni tribulatione optamus liberari. Ab hac ignorantia, nec seipsum Apostolus ostendit alienum, nisi forte quid oraret, sicut oportet sciebat: quando in revelationum magnitudine, ne extolleretur datus est illi stimulus carnis Sathana, qui eum collaphizaret: propter quod ter dominum rogavit: ut eum auferret ab eo, ut que, sicut oportet, nesciens quid oraret. In his ergo tribulationibus quæ possunt & prodesse & nocere, quid oremus, sicut oportet, nescimus: & tamen quia dura, quia molesta, quia contra sensum nostræ infirmitatis sunt, universali humana voluntate, ut a nobis hæc auferantur, oramus. Sed hæc denotatio debemus domino Deo nostro, ut si ea non abstulerit, non ideo nos ab eo negligi existimemus: sed potius pia patientia malorum, bona speremus ampliora, sic enim virtus in infirmitate perficitur. Nonnullis quippe impatientibus dominus Deus, quod petebant concessit iratus, sicut contra Apostolo negavit propitius. Itaque tanta vis est orationis, ut non tantum ea quæ ad salutem æternam conducunt, impetret: sed etiam aliquando nocitura, ne quispiam de Deo conqueratur, aut eius munificentiam incuset: qui sæpius, rogatus aliquando negavit, quod fuerat ab eo assidue postulatum. Itaque nemo se magnipendat, si fuerit exauditus cum aliquid impatienter petit, quod non impetrare plus proficit: neque se abijciat, & de divina erga se miseratione desperet, si non exaudiat, cum forte aliquid petit, quod accipiendo affligatur atrocius: vel à prosperitate

corruptus,

corruptus, penitus evertatur. In talibus ergo quid oremus, sicut oportet, nescimus. Unde si aliquid, contra quem oremus acciderit, patienter ferendo, & in omnibus gratias agendo: hoc potius oportuisse, quod Deo, non quod nostra voluntas habuit, minimè dubitare debemus. Nam & huiusmodi exemplum præbuit nobis ille mediator, qui cum dixisset, Pater si fieri potest, transeat à me calix iste: continuo subiicit: Verùm non quod ego volo, sed quod tu vis, Pater. Hæc tam gratia tamq; vera D. Augustini verba experta est B. Gertrudis, cui dominus quia temporale beneficium quod petierat denegavit maiori beneficij, ac spiritualis dono recompensavit. Tanta est liberalitas divina, & largitas.

Mart. 26.

Verùm cum sanctus dicat Gregorius, probationem sanctitatis non in faciendis miraculis sitam esse: sed in dilectione proximi, quem diligere debet unusquisque sicut seipsum (quod quomodo ab hac electa Dei impletum fuerit, supra satis dictum est) reor propterea hic sufficere quæ dicta sunt de splendore miraculorum, quibus dominus eam, ut quam inhabitaret dignissimam testaretur, glorificavit. Siquidem ad ea quæ prædiximus, idcirco præcipue tracti sumus, ne taceremus ea quibus obstruerentur quorundam ora, clementissimæ miserationi, ac benignitati diuinæ obstrepentium, commendareturque humilium confidentia, qui cuncta vel sibi in profectum, præcipue tunc, quando de ijs quoque bonis quæ proximis inesse credunt, æque ac de suis gaudet.

De singularibus excellentijs gratiarum huic Virgini à Deo concessis ad salutem proximorum.

Caput, XV.

Sequuntur iam quæ tacenda non videbantur, licet

nō minori potuerim difficultate ea quā in si sub lapide
 fuissent magno abscondita, percipere. Nonnulla quoq;
 ab alijs pijs hominibus omni fidedignis accepi testimo-
 nia de hac virgine, quæ huc duxi adijcienda. Per multi
 enim ad hanc perinde, ac diuinum oraculum dū in am-
 biguis fluctuarent, accepturi consilium, solebant con-
 fugere: potissimè autem ij, qui scrupulis angebantur hæ-
 sitantes, deberent ne propter vnum aliud ve quo mo-
 uebantur, à sacræ Eucharistiæ perceptione abstinere.
 Quorum singulis quomodo expediebat suadens, indu-
 cebat eos, nōnullos itē cogebat super misericordia Dei
 confidere, atq; ad hoc sacramentum pie fideliterq; ac-
 cedere. Accidit, vt dū semel metueret (quod puris
 mentibus fieri assolet) ne præsumptionis temeritatis ve
 à Deo argueretur, quod ad huiusmodi iusto promptior
 responderet, aut certè nimium quā par erat, libi au-
 thoritatis vendicaret. Eam obrem ad dominū quomo-
 do solebat, fide plena confugit, illi expandens scrupulū
 quo tenebatur. Quam dominus his verbis consolatus
 est: Noli post hæc timere, consolare, confortare, & esto
 securus. Ego dominus Deus tuus, ego amator tuus gra-
 tuito amore creauit te. Ego elegi te, vt in te per gratiam
 meam inhabitem, & vt in delirijs vtar te, Itaque omni-
 bus, qui per te humiliter, ac deuote me querūt, ego per
 te etiam verè respondeo. Tu quoq; ex me promissionē
 hanc securè accipe. Nunquam, quem ego sacramenti
 corporis & sanguinis mei perceptione indignum iudi-
 cauero, permittam, vt pro hac re te consulturus acce-
 dat. Quare ijs quos ad te mitto, timoribus & scrupulis
 grauatos, securū nuntiato ad me accessum. Nulli enim
 horum tui gratia sinum meum paternam præcludam:

sed

sed amorosæ affectionis illi manifestabo amplexum,
 & suauissimæ pacis osculū haud negabo. Deinde cum
 pro quodam orasset, & inde erubesceret quod cerciorē
 maioremve nōn habuisset ille fidem pro quo orauerat,
 plura obtinendi quā in ipsa iam impetrauerat, dominus
 respondit benignè dicens: Quantum vnusquisq; per te
 sperat se accepturum, tantundem à me abiq; dubio ob-
 tinebit. Quidquid præterea cuius nomine meo promi-
 seris, hoc ei certissimè præstabo. Nam etsi fortasse hu-
 mana imbecillitate præpeditus ille pro quo tu oras
 operationem meam non senserit: nihilominus tamen
 iuxta promissionem in illius anima ego profectū ope-
 rabor. Elapsis post hæc nōnullis diebus, cum diuinā
 hanc promissionem admirabunda recoleret, nec im-
 memor suæ esset vilitatis, à domino sciscitatur, quinam
 fieri posset; vt se vilissimam hac gratia dignaretur, vt
 tam admiranda in se operaretur. Cui dominus: Non-
 ne vniuersalis Ecclesia confitetur me soli Petro olim
 dixisse: Quidquid solueris super terram, erit solu-
 tum & in cœlis, & cætera: cum tamen simul cre-
 dat hodie quoq; hoc ipsum fieri per ministros Ecclesiæ?
 Quare ergo & tu non credis me eadē & posse, & velle
 implere, quæcūq; amore diuino instigante, ore etiam
 meo tibi promitto? Deinde eius tāgens linguā dicebat:
 Ecce dedi verba mea in ore tuo: & quæcūque ex insti-
 tutu meo alijs & nomine meo dixeris, ego in veritate cō-
 firmo. Cuiuscūq; præterea de bonitate mea aliquid pro-
 miseris in terra, ego illud firmum ac ratū habebo in cœ-
 lis. Ad hæc illa domino respondit: Domine ego dole-
 rem, si quis inde damnationis incurreret, spiritu me
 ad loquendum impellente & dicente nullū esse delictū,

E 4

quod

quod impunitum maneat, aut aliud huiusmodi. Cui do minus respondit: Quando iustitiæ animarum ve zelo urgente huiusmodi loqueris, tunc clementia mea hominem cui locuta es, præueniens admonebit, vt de reatu suo poeniteat, ne ultionem supplicium ve contemnēs verba tua, commereatur. Tunc illa rursus ad dominū loquens: Si verē, inquit, ita est domine mi, quomodo tu ipse fateris, vt tua bonitas ore meo loquatur: cur tunc verba mea in quibusdam adeò parum operantur, quos tamen opto tam feruenter in tui laudem & eorū promouere salutem? Cui respondit dominus: Ne mireris quòd verba tua gratis quandoq; & absque fructu manent, quando me quoq; olim in humanitate cum feruore & virtute diuinitatis prædicante, verba mea non in omnium cordibus fructum salutis operabantur. Pro uidentia namque mea diuina ordinatur singula & perficiuntur in tempore apto atq; à me constituto. Non diu post accidit, ob defectum quendam ab ea corripi: Indeque ne in discreta & nimia fortasse fuisset humiliter verita, confugit ad dominum orans vt lumine diuinæ cognitionis mereretur illustrari, quo nulli aliter quam ipsi, hoc est diuino beneplacito congrueret, in quocumque negotio responderet. Cui dominus: Noli, inquit, timere filia, sed confide. Singularem enim hoc privilegium te præfero, vt quicumq; de negotio etiam quocumq;, humiliter, ac fideliter requisierit te, tu in luce veritatis meę huius negotij intima perspicies discernesq;, quomodo ego illud discerno & iudico iuxta rei & hominis conditionem: & cuius ego causam iudicauero grauiorem, huic tu meo nomine durius respondebis & diuerso pro leuioribus causis blandius responsum

dabis.

dabis. Hæc illa audiens, suamque indignitatem agnoscens, dixit ad dominum: O dominator cæli & terræ, contine iā, quæso, miserationis tuæ exuberantiā, quia tãto dono, vt pote cinis & puluis, prorsus indigna sum. Cui dominus suauiter blandiens dixit: Et quid in agni æstimandum est, quòd inimicitiarum mearum causas tibi do discernendas, cui sapientiam meam & secreta communicauit? Adiecitq; etiam dominus: Quicumque tristitia pressura ve aliqua, affectus humiliter simpliciq; veritate in verbis tuis consilium, aut consolationē qua fuerit, desiderio suo nunquā fraudabitur. Ego enim Deus, habitans in te impellente exuberantissima amoris mei pietate, cupio per te benefacere multis. Porro gaudium quod inde cor tuum sentit, ex abundantia diuini cordis mei absq; dubio haurit. Alio tempore commendatis sibi dum oraret, hoc à domino accipere meruit responsum: Quomodo olim sub lege, quicumq; cornu altaris apprehēdebat, pacē & immunitatē se gaudebat inuenisse: sic modo quoniā te ad inhabitandum misericorditer elegi, quicumq; se tuis orationibus fidutiā habens commendauerit, per gratiam meam saluus erit. Confirmabatur autem huius diuinæ promissionis veritas etiā aliunde, puta ex testimonio dulcis memoriæ dominæ Mechthildis cantricis: cui pro hac Gertrude oranti monstratum est cor eiusdem in similitudine firmissimi pontis, qui pro vna parte Christi humanitate, pro altera verò eius diuinitate, ceu duobus muris videbatur munitus. intellexitq; dominum sibi dicentem: Quicumq; ad me per hunc pontem conantur venire, nunquam cadere possunt, aut hallucinari, hoc est: Quicumq; verba huius susceperint, monitq; eiusdem

E 5 dem

dem humiliter obedierint, à recto itinere quod ad æternam ducit vitam, in p̄peruum non deuiabunt.

Quamobrem iusserit Dominus hunc librum edi.

Caput. XVI.

CVM hæc sancta virgo Dei esse voluntatem, vt scripta hæc ad hominum venirent notitiam, intellexisset: admirans se eum mente reuoluit: quæ nam huius possit fore utilitas, quando iam animo firmato decreuerat in vita sua nulli hæc manifestare. Post mortem verò suam nil aliud super esse, quàm vt legentes multi turbarentur, propterea quod inde nihil possent ædificationis haurire. Hæc dum ita medigaretur, dominus eius cogitationibus respondit, dicens: Et quid tibi utilitatis videtur inde prouenire, quod scriptum legitur beatam Catharinam, dum esset in carcere, à me visitatâ, illique à me dictum: Constans esto filia, quia tecum ego sum? Aut quid inde quod legor Ioannem singularem mihi dilectum visitasse, dicens: Veni dilecte mi, &c. Nam & alia, multaque ijs plurâ tam de his, quam de alijs sanctis meis, cur leguntur, nisi vt legentium audientiumque augeatur deuotio, & erga humanum genus pietas mea reueletur? Subiungensque: Pari, inquit, modo aliquorum potest accendi deuotio ad eorundem desiderium, quæ te legunt accepisse ex me, considerantium gratiam & liberalitatē bonitatis meæ, qui subinde studebant suam mutare vitâ ad meliora. Alia vice denuò admiranti cur tantopere à Domino in spiritu sentiret se ad manifestanda hæc scripta impelli, cum nō ignoret ipse plerisque futuros animo pusillos, qui nō solum

nihil

nihil inde sumerent ædificationis, sed vilipenderent etiâ & calumniarentur, Dominus respondit: Ego gratiam meam tali modo in te posui, vt magnum inde fructum exigam. Quare vellem eos, qui similia dona habentes, per negligentiam paruipendunt, cum de te hæc audierint, admonitos fore, quo etiâ ipsi collata sibi dona agnoscant, atque ingratitude (vnde mea in illis gratia augeatur) crescât. Porrò si qui maligno corde maluerint ea calumniari, peccatū illorum sit super eos te immuni perseverante. Propheta namque ex me dicit: Ponam eis offendiculum, ac si diceret: Multa dispono, permitto, aut iubeo ad salutem electorum, licet inde reprobi scandalizentur. Hoc sensu etiam virgo illa verba accepit, intelligens dominum: sæpenumerò instigare electos suos, vt aliqua faciant, vnde alij scandalizentur, licet non propterea id fiat, vt scandalizentur proximi. Atque ideo electi non debent ea opera bona omittere, vt pacem ab ijs, qui omnia interturbant, ac peruertūt, habeant. Optima enim pax est, bonis mala vincere, hoc est, non omittere ea: quæ Deo quis scit esse beneplacita: licet imperfecti & mali ea peruertant, aut propterea murmurent. Nam eiusmodi homines non omittendo Deo voluntatem, sed obsequijs, ac beneuolentijs alijs placandi atque vincendi sunt. Hic enim sanctior est modus lucrandi proximum. In quo si quis nihil etiâ profecerit, propter eorū obstinatam duritiâ, qui volent melioribus aduersari: mercedem tamen humiliationis suæ nihilominus magnam obtinebit. De ijs verò qui diuinis operibus credere nōlunt, dicit Hugo: Quia fideles semper aliquid habent vnde dubitare possent, & infideles vnde credere valeat: iuste & fidelibus

pro

pro fide datur præmiū, & infidelibus pro infidelitate supplicium.

De testimonijs evidentioribus, quod dominus per istam omnia beneplacita sua operabatur, absque ullo impedimento.

Caput. XVII.

Crescente in hac Dei electa cum cæteris virtutibus humilitate, crescebat & castus Dei timor atq; sui cognitio profundior: qua suam vilitatem indignitatemq; indices perpendens, tot tantisq; Dei donis ingratiam se iudicabat. Qua propter foelicis memorizæ D. Mechtildem in gratia revelationum nunc opinatissimam, accedens, eius reverentiæ humiliter supplicat, ut super ijs donis iam supradictis dominum consulere. Cupiebat autem non quasi dubia super acceptis donis fieri certior, sed ad gratitudinem maiorem prouocari, atque contra pusillanimitatem roborari futuram, si quando posthac indignitatis suæ nimietas considerata eam ad vacillandum pertentaret. Itaq; cum D. Mechtildis iuxta quod rogata fuerat, se ad consulendum pro ea dominum in orationem dedisset, vidit dominum Iesum sponsum floridum & delicatum atque præ angelorum milibus formâ speciosum, vestibus viridibus, quæ intus aurei videbantur coloris, indutum, & hanc pro qua orabat, dextera sua delitiosa blandè amplectentem: ita ut lateris virginis sinistrâ ubi cor iacet, quasi affixum haberet aperturæ amatorij vulneris Iesu. Vidit quoq; illam Gertrudem è dextro sinistram suam dominum Iesum quasi dorso tenens circumplectentem. Admirans igitur quid hæc indicare

iudicare vellet visio, scire cupiebat. Cui dominus ait: Per virorem vestium mearum quæ intus aureo subornantur colore, scias significari diuinitatis meæ operationem totam ex amore florere & virere. Et hæc replicas: Tota, inquit, floret & viret operatio mea in anima ista. In hoc verò quia cernis cor eius lateri meo applicatum, intellige quod eam ad eum mihi appositè applicuerim, ut omni hora suscipere diuinitatis meæ influxum queat. Tunc sic illa longius percunctatur: Dedisti ne domine mi, huic electæ tuæ dona huiusmodi, quibus tuto possit pro negotijs, dubijsve elucidandis, venientibus quibuscumq; ad se, respondere, & ex ambiguitatibus eos extricare, certioresq; ac tutos in veritate cognitionis tuæ facere? Et ne apud te & hoc firmum, ut omnes per eam te quærentes salutis æternæ sint subsidium inuenturi? Hæc enim ipse es ei pollicitus, his & his verbis, que pro sui instructione & humilitatis causa ipsa mihi revelauit. Ad quod perbenignè dominus respondens, dixit: Ego certè singularibus ipsam præminentijs ijs donauit. Quidquid sperare potest quispiam, se per eandem accepturum, absque dubio obtinebit. Deinde quencūque ipsa altaris communionem iudicauerit dignum, hunc misericordia mea nunquam habebit indignum. Tertio si quem ipsa ad communionem hortata fuerit hic affectuosiùs à me respicietur. Quarto deniq; singulorum defectus ad se venientium iuxta discretionem meam diuinam iudicabit ipsa, vel leuiore, vel grauiore, quomodo ego eos iudico. Verùm tamen quoniam tres sunt qui testimoniū perhibent in cælo, scilicet Pater, Verbum, & Spiritus sanctus: sic ipsa ad ea que loqui vult, trium horum quæ sequuntur, testimonium debet respicere.

Primò

Primò obseruet cum loquitur alicui, sentiat ne spiritum se intus impellentem ad loquendum. Secūdò aduertat, an ille cui loquitur doceat, aut saltem dolere velit pro suo defectu. Tertio obseruet, bonā ne habeat ille cui loquitur voluntatem. Hæc tria ubicumque inuenit, secura & absq; vlllo dubio scrupulove, quidquid dignū iudicauerit respondeat: quia ego certè omnia rata habeo, quæcumq; illa de mea pietate huiusmodi hominibus sponderit. Adiecitq;: Quotiescumq; voluerit illa cuiquam loqui, ante quali ad me aspirādo ingemiscat, quo in se attrahat cordis mei diuinam aspirationem. Exinde quidquid locuta fuerit, tanquam ex me dictum indubitatum ac certum habeatur. Neque enim ipsa neque audientes fallentur, quin cordis mei secretū per illius verba innotescat. Deinde addidit hæc quoq; dominus: Verborum tuorū ipsa (quia te misit ad me) fidele testimonium seruet: vt si post aliquod tēpus diutinum senserit in se acceptam gratiam aliquantulum tepescere (vt fit nonnunquam) propter occupationes, & varias, & multiuges: nequaquam tamen mihi diffidat, neque de gratia mea addubitet: quia prædictorum priuilegiorum dona certissima, firma, nunquamq; peritura illi cunctis diebus vitæ eius seruabo. Iterum interrogauit D. Mechthildis: An Dei hæc electa Gertrudis culpam contraheret etiam, aut vnde id fieret quòd omni hora illa festinaret perficere, quidquid tunc forte eius menti faciendum incidisset. Nam æquè semper eius erat parata consciencia, siue oraret, siue scriberet, legeret, aut proximos instrueret, corripere aliquos, aut consolaretur. Dominus respondit: Ego cor meum tam misericorditer, quàm inseparabiliter eius animæ coniunxi,

coniunxi, vt mecum effecta sit vnus spiritus. Hinc vsu venit illi in omnibus, & ad omnia voluntati meæ tam concorditer consentire, vt maior concordia non sit membrorum corporis ad suum cor, quàm animæ eius ad me. Quomodo enim homo dum cogitat in corde suo: fac hoc, confestim manus quia consentiunt & obtemperant cordi, mouent se ad faciendum: Quando itè cogitat: Vide illud, oculi consentientes absq; mora aperiantur: Sic ista quoque mihi indefinenter adest, & singulis horis quod ego intendo, illa perficit. Ego enim illam singulari modo præ alijs inhabitandam mihi elegeri: quam obrem voluntatis eius & inde etiam opus bonæ voluntatis eius cordi meo inhaeret, qua si dextera mea qua operor quæcumq; volo. Intelligētia ipsius est mihi oculorum loco, dum intelligit ea quibus ego oblector. Et impetus spiritus eius est mihi ad modū linguæ, Nam hoc spiritu impellēte, loquitur quæ ego volo. Discretionem ipsius vtor, vt auribus: quandoquidem aures misericordiæ meæ ad ea se inclinant, ad quæ ipsa pietate compassionis fleētitur. Eius intentionem habeo pro pedibus, dum ipsa hoc intendit quod sequi me decet. Inde fit, vt secundum impetum spiritus mei semper cogatur festinare vt vna re absoluta ad aliam iuxta meū instinctum accincta parataq; inueniatur. Optimè autem pacata est eius conscientia, nec scrupulo angitur, si de consuetis exercitijs propterea quidquā neglexerit: quia ad obediendum voluntati meæ id licet intermissum videatur, aliunde tamen vbi mea est per ipsam voluntas impleta, id ipsum duplicato fructu compensatur. Alia quædam Deo deuota, quæ in spirituali cognitione satis illuminata & probata erat: Deo gratias agebat pro donis

donis huic virgini nostræ collatis: cui visio iuxta, ac re-
 velatio de huius electæ privilegij deque eius animæ
 vnione cum Deo revelationi D. Mechtildis, quæ iam di-
 cta est, conformis, atque prorsus similis illata est: vnde
 facile constat supradicta hæc vera & firma infallibili-
 ter prodire ex Deo, cuius testimonia credibilia facta
 sunt nimis: quâdoquidem vtriusque, hoc est D. Mechtil-
 dis & huius deuoræ aures, id est, intelligentiam domi-
 nus æquè reuelauit, vt eiusdem susurri sui venas quasi
 sibilum aureæ tenuis, pari modo de huius virginis sta-
 tu susciperent: licet vtrobiq; non plus de alterius reue-
 latione constaret alteri, quàm Romanis hoc momento
 scire datum est quid interim agant Hierosolymitani.
 Verumtamen hæc deuota in sua reuelatione hoc quo-
 que addidit sibi manifestatum, videlicet omnia, quæ
 beata hæc Gertrudis tunc recepisset gratiarum Dei
 dona, multo ijs esse minora, quæ adhuc domino infun-
 dente receptura erat. Addensque: Ad tantam, inquit,
 cum Deo vnionem perueniet, vt oculi eius non videât,
 nisi quod per eos Deus vult videre: nec os eius laquerur
 aliud præterquam quod per illud dominus voluerit
 loqui: & ita de reliquis. Porro hoc donū quando à Do-
 mino receperit, aut quomodo impletū sit, largitori om-
 nium munerum solū, & illi cui sceliciter hoc datum est
 experiri, notum arbitramur; quamuis etiam eos non
 omnino latuerit, qui sagacius vestigando dona in ea
 sancta potuerunt intelligere.

*Quomodo mansuetudinem, patientiam, animiq; tranquil-
 litatem seruauerit, omniaq; Dei opera ab eiusdem
 manu acceptis.*

Caput.

Capitulum XVIII.
 DV M quadam vice D. Mechtildem hæc Dei ele-
 cta rogasset, vt pro se orando virtutem mansue-
 tudinis ac patientiæ sibi à Domino impetraret (his e-
 nim præcipue sibi videbatur indigere) ac D. Mechtil-
 dis, vt rogata fuerat, vbi pro hac gratia illi obtinenda
 dominum orabat, hoc ab eodem accepit responsum:
 Mansuetudo quæ mihi in ea placet; nomen accepit à
 manendo. Quia vero iugiter ego in ea habeo: decet vt
 ipsa maneat quoque mecum. Aut si necesse habet exi-
 re, faciat quomodo sponsa agit delicata, quæ sponsum
 habet præsentem. Hæc enim dum opus habet vt egre-
 diatur, tenet sponsi manum educēs illum secum. Hoc
 modo ipsa quoque cum necessarium opportunum ve il-
 li videbitur, à dulci quiete contemplationis internæ ad
 agendam proximorum salutem exire, imprimat cor-
 di suo saluferum signum crucis: & antequam loqua-
 tur, vel vno verbo nomen meū exprimat. Deinde quid-
 quid ex gratia illi mea inciderit, proferat. Simili quo-
 que modo quæ mihi in ea placere debet patientia, no-
 men accepit à pace & scientia. Tale namq; studium
 debet ei inesse cum pacis tum patientiæ, vt in aduer-
 sitate quacumq; e nullam harum amittat. Semper etiã
 in mente habeat sciaturq; quare patitur, hoc est nō aliud
 in se inueniat quare patitur, aut quare ad patiendum se
 offerat, quam ex amore, quo verè fidelitatis mihi signū
 exhibeat. Alius quidā, cui hæc virgo prorsus erat igno-
 ta, nisi quod illius orationibus ipsa se iam dudum com-
 mendauerat, dum pro ea oraret, à Deo responsum est
 illi: Ego vt delecter in ipsa, elegi eam mihi in habitan-
 dam. Quidquid igitur in ea diligitur opus est meum, &

F opus

opus meum in ea diligit quisquis eam diligit. Quā propter qui in ea dona interiora seu spiritualia non capit, saltem diligat exteriora dona mea in ea, puta habitatem, facundiam, & similia. Equidem propterea feci eam ob omnibus parentibus & amicis exulē, ut propter consanguinitatem nemo eam amaret, sed ab omnibus cur amaretur, solus ego causa essem. Alius simili modo, dū rogatus pro hac virgine oraret, simul à Domino sciscitabatur vnde accideret, ut hæc virgo que tot annis diuinæ præsentia familiaritatem foret experta, in se videretur sibi ipsi tam negligenter vivere: quāuis tam graui culpæ nunquā se agnosceret obnoxia, vnde sentiret sibi Dominū iratum. Cui Dominus respōdit: Quod nūquam me illi iratū exhibeo, hinc est, quia opera mea cuncta verē iudicat iusta & optima, nec propterea consentit perturbari. Et licet illi quandoq; quæ eueniunt sint molesta, molestiam tamen animi omnē in hoc aut temperat, aut depellit, dum ex mea prouidentia sic ordinante accidisse hæc cogitat. Atque ideo semper me illi placatū exhibeo. Hoc postquā virgini sanctæ innotuit, dominum videlicet suapte bonitate sic respondisse, deuotissimas vt decebat eidem pro huiusmodi dignatione sua paterna gratias agebat inter cætera sic dicens: Dulcissime amator, quomodo hoc fieri potest, vt tua clementia iniquitatem meam tātā, tamq; multiplicem, tam longanimiter ferat, idque propterea quod prouidentia, ordinatio, atque cūcta opera tua perfectissima, atq; laudabilissima mihi displicere nequeūt: cum tamen hoc, videlicet quod placent, nō meæ sit virtutis, sed perfectionis & felicitatis tuæ super benedictæ: qui nihil iniquum, nihil non optimum, nihil non laudabilissimum,

bilissimum, potest operari? Tunc Dominus similitudine hac vtens ei respondit: Quando lector scripturam videt exiguam quam lecturum se diffidit, speculum sumit, ad cuius vsum litera appareat grandior: hoc tamē non ex mutatione scripturæ, sed ex illa contingit speciali: Sic in te, o filia, tam imperfectiones, quam defectus si quos inuenio, ex abundantia liberalissimæ benignitatis meæ suppleo atque restituo.

*De clariori illustratione familiarioris coniunctione
animæ eius ad Deum.*

Caput. XIX.

CVM aliquandiu à Domino non esset visitata, nec tamen grauatē id ferret: accidit semel, vt oportuna occasione data, vnde hoc esset, dominum interrogaret, Cui dominus respondit: Vicinitas nimia amicos, quandoque ne se mutuò queant perfectē contueri, præpedire solet: Verbi gratia: Siquis amicum adueniētem amplexatur, fit interea ob nimiam coniunctionem, vt delectatio visus impediatur. Hoc illa audiens, mox intellexit subtractione gratiæ meritum hominis quandoq; multiphariam aūgeri: si tamen subtracta gratia illa homo benē agendo, ac se mortificando nō inuenitur segnior, licet cum labore tunc operetur grauamenq; maius sentiat. Deinde cum semel mente reuoluerit, quomodo accideret, à Domino se aliter nunc quā in superioribus annis visitari, Dominus illi dixit: In primis annis sæpiuste varias responsiones dando erudiui, quo possis alijs quoq; hominibus meum beneplacitum insinuare. Modo verò in tuo dūtaxat spiritu, quē illustro,

facio te sentire intelligereque inspiratione meam: quae
 verbis explicare, res valde esset difficilis. Ad hoc namque
 te elegi, ad hoc uter te, ut sis tanquam triclinium the-
 saurorum meorum, in quod gratiarum mearum divi-
 tias colligam: proinde, ut unusquisque, quaeque merita
 te, inueniat, tanquam in sponsa, quae omnium secreto-
 rum sponsa est, & propter diuinam coha-
 bitationem cum sponso eiusdem in omnibus volunta-
 tem, & beneplacitum agnosceret. Hanc etiam sponsi volun-
 tem, quam pro singulari familiaritatis gratia a sponso
 didicit, alijs debet reuelare. Caterum quod singulari
 modo, ut supradictum est, deinde illustrata sit: hoc in
 se quomodo experta sit, alijs quoque confessa est. Nam
 dum pro re aliqua licet feruentissime oraret, nullomo-
 do potuit quomodo solebat, responsionem a domino
 obtinere: sed in hoc tantum praecipue consolabatur,
 quando gratiam sentiebat pro aliquo orandi, quia tunc
 experientia simul, ac diuina inspiratione docta, certis-
 simum illud sciebat, pro quo orauerat, futurum ni-
 hilo feciùs atque eo tempore, quo dominus respon-
 dendo illi eam assecurabat. Si praeterea consilium
 consolationemve ab ea quispiam quaerebat, mox ad-
 huc dum praesens aderat, sentiebat sibi resolutionem
 consiliumve, quod illi responderet, infundi cum tanta
 fide, securitate & certitudine, ut pro huiusmodi sic in-
 fusae veritatis assertionem mortem autem fuisset subire:
 quamuis ante de huiusmodi re & quomodo responde-
 dum foret, neque ab homine, neque ex lectione didicisset,
 imo ne minimum quid etiam fuisset praemeditata. Si
 quando pro re aliqua oraret, in qua nihil certi ei domi-
 nus reuelaret consolabatur gaudebatque maximè, pro-
 pterea

pterea quod sentiebat Dei sapientiam inscrutabilem,
 inuestigabilemque etiam sibi abscondi: licet eam non ig-
 noraret omnibus absque personarum acceptione ad-
 ministrari, ut pote charitati Dei perfectissime conium-
 ctam. Quare ut reum tutissimam & credebatur & suade-
 bat, omnia eius prouidentiae committere. Et hoc ipsa
 quoque hilarius atque libetius, quam si omnium secre-
 torum Dei abscondita peruestigasset.

LIBRI PRIMI FINIS.

INSINVAE DIVINAE
 DIVINAE PIETATIS LIBER SE-
 cundus, continens diuinæ bonitatis laudes,
 beneficiorumque Dei ac propriae ingra-
 titudinis, confessiones.

ARGUMENTVM IN LIBRVM
 Secundum.

LIBRVM hunc in ordine secun-
 dum virgo sancta ipsa conscripsit,
 impulsam nimirum ad hoc ab eo, qui
 spiritum eius habebat in manu sua.
 Est autem liber admodum pius &
 utilis omnibus: Tradit enim cuilibet
 animae Deo deuote in hac ipsa
 Gertrude eruditionem simul ac ex-
 plar quoddam viuum, iuxta spiritum viuendi in interiori
 homine: quomodo videlicet, unusquisque suos defectus, suosque

imperfectionē debeat agnoscere; & corā Deo plangere, quomodo seipsum propterea contemnere: & postremo, quomodo indies ad correctionē se debeat vitā instituere. Docet præterea ē diuerso Deū ac eiusdē beneficia prædicare, pro eiusdē gratias agere; & omnia bona in suā, vnde emanarunt, originē referre. Discitur deinde hic quid anima à Deo tracta sentiat, quid Deo, quidve sibi, debeat ascribere, qua deniq; inter diuinū & suum spiritū sit discretione vtendum, vt ad amorosam Dei vnionē pertingat. Porrò hæc traduntur verbis quidem simplicibus, minusq; ad rei dignitatē accedentibus. Verū non iuxta stilum æstimāda est res nobilissima, quæ hic animabus deuotis gratis cōparanda exponitur. Constat nāq; multa quæ hic leguntur, posse quidem sentiri (idq; ab eo solo qui accipit ea) verū pro sua maiestate baud quaquāquam verbis dignè exprimi. Scripsit autē hunc librū (quod dixi) ipsa virgo Gertrudis sua manu, diuinitus ad hoc coacta. Siquidem anno post acceptā singularē diuinæ familiaritatis gratiam nono, dum Dominicæ cœna dies esset, ipsaq; in cōuentu cum cæteris staret, expectās donec dominicum corpus infirmæ esset cuidā sorori apportatum: tunc vehemētissimō Spiritus sancti tractu impellente apprehendit tabulā in latere suo pendentem, & quæ sentiebat in corde cū dilecto in absconditō silentio, hæc manu scribebat infortitudine gratitudinis ad Dei laudē, vt sequitur his verbis: Incipit memoriale abundantia diuinæ pietatis, sic denominatum à Domino maiestatis.

GRATIARVM ACTIO VISCEROSA
pro primæ gratia, qua dominus animam ad se traxit.

CAPVT. I.

Abyssus increatæ sapientiæ inuocet abyssum admirabilis omnipotentia: ad laudem & extollentiam
tam

tam stupendæ benevolentia, quæ per supereffluentia infinitæ misericordia tuæ, ô dulcissime Deus vitæ meæ vnice dilectæ animæ meæ, per deserta & inuia & inaquosa (hoc est, per multiplicia, quæ posui gratia tuæ obstacula) defluxit ad vallem miseria meæ, dū anno ætatis meæ vigesimo sexto in illa mihi saluberrima secunda feria ante festū Purificationis castissimæ matris tuæ (quæ fuit sexto Kalēdas Februarij) hora satis optabili, post completorium in initio crepusculi, tu veritas Deus omni luce serenior, sed omni secreto intimior (qui densitatē tenebrarum mearū fugare decreueras) conuersionem meam blandè leniterq; exorsus es, cum sedatione turbationis cuiusdā, quā ante mensē in corde meo exciueras: qua quidem turbatione (vt credo) destruere nitēbaris turrim vanitatis & curiositatis meæ (quam superbia mea erexerat in me ipsa, licet inaniter nomen & vestē religionis gestarē) vt vel sic inuenires iter quo ostenderes mihi salutare tuū. Igitur dum hora, quæ dixi, starem in medio dormitorij nostri, & iuxta ordinis reuerentiā, obuianti mihi seniori, caput inclinatū erigerem, ecce video te dulcissimū amatorē & redemptorem meū præ filijs hominum forma speciosum, in specie quidem honesti & amabilis iuuenis quasi sedecim annorum, qualis vel exterioribus oculis meis saltē potuisset placuisse. (Ita enim dignabar immēsam gloria tuæ claritatem imbecillitati capacitatis meæ attēperare) mihi astantem, blandis lenibusque verbis dicentem: Cito veniet salus tua: Quare mœrore consummeris? Nunquid consiliarius non est tibi, quia innouauit te dolor? Hoc cū dixisses, quamuis corporaliter me scirem in loco quem prædixi, stare: videbar tamen mihi

esse in choro nostro, in angulo ubi tepidam orationem meam facere consuevi ibique audiui sequentia verba, videlicet: Saluabo te & liberabote, noli timere. Quæ cū audissem, vidi te tua prænobili & delicata dextera tenere dexteram meam, quasi hæc verba stipulando firmares. Et adiecisti, dicens: Cum inimicis meis terram lambisti & mel inter spinas linxisti, tandem reuertere ad me, & ego suscipiam te, ac torrente diuinæ voluptatis meæ inebriabo te. Quæ cū dixisses, liquefacta est in me anima mea, & cū tibi propinquare vellem, respiciens vidi inter te & me, videlicet ad dexteram tuam & sinistram meam, sepē tantæ longitudinis, vt nec ante nec post me finis illius appareret vllus: quæ in sui summitate tanta spinarum densitate videbarur operta, vt profusiusquam mihi pateret transitus ad te vnicū animæ meæ solatiū reuertendi. Hinc dum pro defectibus & peccatis meis (quæ per sepem inter te & me diuidentem haud dubiam signabantur) stare gemens, & præ desiderio tui æstuans, & quasi deficiens: tu pater pauperū (cuius miserationes sunt super omnia opera tua) apprehensa manu mea mox absq; vlla difficultate statuisti me iuxta te. Verūm cū preciosam manum tuam, ex qua stipulationem prædictam recepi, aspicerem, recognoui in te dulcis Iesu vulnerum illorum præclara monilia, quibus omnium hostium iritantur chyrographa. Hisigitur & alijs dignantissimæ vocationis tuæ primitijs vana mentem meam illuminans & molliēs, ab amore inordinato literarū & omnium vanitatū mearum, tua interna vncione potenter abstraxisti: ita vt externa cuncta, quæ paulo ante male placebāt, & omnia quæ tu ipse nō es, o Deus cordis mei, mihi protinus vilescerent,

vilescerent, & tu solus infecto palato animæ meæ sapere inciperes. Pro quibus laudo, benedico, adoro te, & gratias ago, quales possum, nō quales debeo, ex intimis medullis mentis meæ sapienti misericordiæ, & misericordi sapientiæ tuæ: quod tu creator & redemptor meus tam amabili modo duram ceruicem meam suavi iugo tuo subdere conabar, conficiens temperatissimam potionem aduersæ valetudini meæ optimè congruentem, qua spiritum meū nouæ lucis infusione adeo serenasti, vt ex tunc in odorem suauiter redolentium vnguentorum tuorum currere inciperem, & iugum tuum putarem suaue & onus leue: quod paulo ante videbatur mihi durum & quasi importabile.

Gratias agit S. Gertrudis Deo, ob interiorē illuminationē illi collatam, quando conuersa est ad Dominum.

Caput. II.

AVE salus & illuminatio animæ meæ. Gratias tibi referat, quidquid cœli ambitus terrarumq; circuitus & abyssi complectitur profundum, pro inuitata illa gratia qua introduxisti animam meam ad cognoscendam & consideranda interiora cordis mei: de quibus antea tam parua mihi cura erat, quanta de interioribus (si dici possit) manuum mearum vel pedum. Verūm post tuam dulcissimæ lucis infusionem, plura videre cœpi in corde meo, quæ tuam purissimam mundiciem ostenderent: inō omnia interiora mea vidi adeo inordinata & incompolita, vt nullam omnino tibi inhabitare volenti præberent mansionem. Sed tamen nō ista sicut nec omnis vilitas mea repulit te, Iesu mi amantissime, quia frequenter

frequenter illis diebus quibus ad viuifica alimenta corporis & sanguinis tui accederem, visibili presentia tua me dignareris: licet te clarius non viderē, quā ea quæ videntur diluculo. Quæ quidem per benigna dignatione animam meā sategebas allicere, vt tibi familiaris viretur, te perspicacius intueretur, & liberius frueretur. Et cū disponerē laborare ad hoc obtinendum, in festo Dominicæ Annunciationis sanctæ Mariæ, quādo humanam naturā in vtero virginali tibi desponsaueras, tu (qui antequā inuoceris, dicis: Ecce assum) anticipasti diem illū, præueniendo me indignissimam in benedictionibus dulcedinis tuæ in vigilia prædicti festi, dū propter diem Dominicū capitulum fieret post matutinas. Quali autē modo me tunc visitasti, ò oriēs ex alto, per viscera pietatis & dulcedinis tuæ, cū nullis literis valeā commendare, da dator munerum mihi proinde imolare hostiā iubilationis in ara cordis mei, vt obtineā ex voto me & omnes electos tuos frequenter experiri dulcē vnionem & vnientē dulcedinem tuam, quæ mihi ante illam horā satis incognita fuit. Recognoscens nāq; qualitatem vitæ meæ, tā præcedentis, quā subsequēntis, in veritate profiteor merā esse gratiam, quæ tā gratis mihi ad eō immeritē donata est. Donabas enim me ex tūc clariore luce cognitionis tuæ. In qua semper magis alliciebat me suavis amor tuæ amicitatis, quā vnquam me corrigere potuisset pœna mihi debita tuæ seueritatis. Sed tamē non recordor me fruitionē talem habuisse alijs diebus extra dies prædictos, in quibus me ad delicias regalis mensæ tuæ vocaueras. Et vtrū hoc tua sapiens prouidentia ordinauerit, seu mea studiosa negligentia effecerit, mihi non liquido constat.

De

De amœna in habitatione Dei in anima iusti: & quantum mundiciem à nobis Deus exposulet.

Caput. III.

DVM sic gratiose mecum ageres, & animam meā à cunctis vanis introrsum ad te trahere non cessares, accidit die quadam inter Resurrectionē & Ascensionem Domini, cū ante primam, curiā intrassem, & prope piscinam sedens attenderem amœnitatē loci istius, qui mihi placebat ex aquæ præterfluentis lymphi rate, circūstantium arborū viriditate, circumuolantiū auium & specialiter columbarum libertate, & præcipuē ex absconscæ sessionis secreta quiete: animo reuoluere cœpi, quid in his adoptare vellem, quo sessionis illius delectatio mihi videretur esse proficua. Cogitantiq; mihi si ad esset familiaris habilis & socialis consodalis, qui solitudinem meam solaretur, seu alijs redderet fructuosam, tu inæstimabilem torrens voluptatū domine Deus meus (qui, vt spero, initium præueniēdo, aspiraueras, etiam finem meditationis huius tibi attraxisti) inspirabas, quod si influentiam gratiarum tuarū iugi & debita gratitudine in te suam scilicet originem, refunderem in modum aquæ, & in studio virtutū crescens in modum arborum, bonorū operum viriditate florerem, insuper terrena dispiciendo, cœlestia libero volatu in modū columbæ appeterem, & per hæc sensibus corporalibus à tumultu exteriorum alienata tota tibi mente vacarem, omni amœnitate præiucundam tibi cor meum præberet in habitationem. Cumq; his rebus die illo memoriā haberem occupatam, ad vesperā dū dormitura flexis genibus me orationi inclinassem, subito

subito venit in memoriam locus ille Evangelicus: Si quis diligit me, sermonem meum seruat, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Inter quæ verba luteum cor meum sensit te prædulcissimum Deum meum vnicum cordis mei dilectum præsentialiter aduenisse. O vtinam & millies vtinam, totum mare versum in sanguinem ducere posset per caput meum: vt vel sic mundaretur sentina extremæ vilitatis meæ, quam tu finis incogitabilis dignitatis inhabitare elegisti. Vel etiam ad horam cor meum extractum à corpore daretur mihi candentibus carbonibus frustratum adeò examinandum, vt decocta ad purum scoria eius, saltè, & si non dignam, nõ tamen tam indignam tibi præberet mansionem. Quia tu Deus meus ab illa hora exhibuisti te mihi quandoque sereniorem, quandoque seueriorè pro congruentia emendationis, seu negligentioris vitæ meæ. Licet vt verum fatear, diligentissima emendatio, ad quam vel ad momentum perueni, si durasset per omne tempus vitæ meæ, nequaquam condignè obtinuisset mihi vnicam vel seuerissimam gratiæ tuæ exhibitionem, quam vnquam post multiplicia crimina, & heu graua peccata, recepi. Quia nimia suauitas tua frequenter præterdit te meis commissis magis turbatum quam iratum: commendans, vt mihi videretur, maiorem virtutem patientiæ tuæ, in eo, quòd tot defectus meos tam equanimiter supportare potuisti, quam cum tempore mortalitatis tuæ Iudam traditorem tuum benignè tolerares. Ego enim licet quantumcumque mente vagarer per transitorias res distracta & delectata, tamen post horas & heu post dies, & vt proh dolor timeo, post hebdomadas, rediès ad cor meum
semper

semper id ipsum te inueni: vt nunquam causari possem vel ad ictum oculi te mihi subtractum à prædicta hora vsque in præsens tempus, quo ab accepta gratia iam voluitur nonus annus. Exceptis semel vndecim diebus ante festum Ioannis Baptistæ, quibus te mihi subtractum sensi; & hoc accidit ex sermocinatione quadam mundiali, vt mihi videbatur, feria quinta: & durauit vsque in secundam feriam, quæ tunc erat vigilia Ioannis Baptistæ sub missa: Ne timeas Zacharia, &c. Tunc enim tua dulcis humilitas & stupenda tuæ miræ charitatis bonitas videns me tam deperditæ dementiæ, quod non attenderem me talem perdidisse thesaurum (nõ enim recordor me pro ea doluisse, vel aliquo saltem paruo desiderio illum reoptasse: vnde nunc valde miror quæ vesania mentem meam detinuerit.

SCHOL. Sanctissimi viri consueuerunt, quoties de peccatis suis inciderit mentio, ea tam grauiter insectari, gemere, lacrymari, & exhorrere: atque semetipsos (vt B. Gertrudis in hoc cap. 23. rursus) vesanos, amentes, ingratos, deperditosque vocare. Arbitrabitur ergo fortasse quisquam imprudenter eos in aliqua graui & aperta crimina incidisse, quos peccati turpitudine, & veritas conscientiæ, ita cogit effici. A quibus tam absunt longe vt vel hoc sit eorum innocentie atque sanctitatis indicium, quod vel delicta tenia, tam immania iudicant & graua, quippe quos ipsa peccati sceleritas adeò insensos deterreret. Cuius rei ea est ratio, quia quanto maiori lumine mentes eorum irradiantur, tanto clarius quantumcumque animæ maculam perspiciunt, & eius magnitudinem intuentur. Contra vero qui suis cupiditatibus inserviunt, & peccatis, ea leuissima iudicant, & vt propria voluntatis factus, sic amant, atque defendunt. Quemad-

modum

modum enim in luce solis positi, minutissimos etiam atomos in aëre cernimus volitare, aut in aqua intra vas aliquod vitreum contenta terræ puluiculus, quasi natæ: quos tamen sub luce maligna, vel in tenebris non videmus: sic viri sancti, solis iustitiæ radijs obiecti, minima etiam delicta intra sui animi sinus, non tantum vident; sed etiam quidquid terreni pulueris aut cupiditatis accesserit perpendunt: & nihil non magnum, & graue iudicant, quod viderint oculos diuinos offendere. Sic sancta Paula defectus suos leuissimos, vt magna scelera deplorabat. Grauius morum peccatorum ream esse putares: spiritus enim sanctus (ait Bernardus) scrutatur profunda pectorum, discretor est cogitationum cordis: qui nec minimam paleam intra cordis habitaculum, quod possidet, patitur residere: sed statim igne subtilissimæ circumspectionis exurit. Qui ergo hac luce atq; charitatis igne destituti sunt; non modo paleas, sed nec trabes etiam, & ingentia scelera planè cernere solent. Verè namq; Gregorius dixit: Anima suis profectibus quaeritur; & magis illuminata plus meruit: Sic sanctus Iob: Audit u auris audiui te: nunc autem oculus meus uidet te: idcirco ipse me reprehendo, & ago pœnitentiam in fauilla & cinere. Quo igitur vir sanctus clarius dominum agnouit, hoc apertius comparatione tantæ lucis, non modo uilitatem suam, sed etiam indignitatem, & uitæ deformitatem intellexit: ideoque tunc maximè se reprehendit, & pœnitentiæ durioris propositum arripuit. Sancti enim viri (ait rursus Gregorius) quò propiores luci fiunt, hoc magis quidquid impurum in eis latet, agnoscunt. Nam cum in magna mentis maturitate proficiunt, nonnunquam ad memoriam actionum suarum initium reducunt: setq; tantum de suis primordijs reprehendunt,

dunt, quantum ex grauitate mentis altius profecerunt. Quia eò se indiscretos fuisse inueniunt, quò discretionis artem, postmodum plenius consequuntur.

Nisi fortè vt dares mihi in me metipsa experiri hoc quod dicit Bernardus: Fugiètes nos insequeris: dorsum vertimus, & in faciem recurris: supplicas, & despiceris: sed nulla te prorsus confusio, nulla auertere te potest despectio, quin indefesse semper agas vt ad illud nos attrahas, quod oculus non uidit, nec auris audiuit; nec in cor hominis ascendit.) Et sicut in initio mihi immeritè (quia recidere deterius est quàm incidere) ita tunc etiam plusquam demeritè reddere dignatus es lætitiã salutaris tuæ præsentis perseverantem vsque in hanc horam. Pro quo sit laus & gratiarum actio illa, quæ ab amore increata suauiter procedens omni creaturæ incomprehensibilis refluit in te ipsum. Et vt hoc præstas donum salutaris præsentis tuæ in me custodire digneris, offero tibi excellentem illam orationem tuam, quã præ mortis angustia sanguinei sudoris testimoniũ reddidit attentam, & innocentia puræ simplicitatis tuæ deuoram, & ardens amor diuinitatis tuæ efficacè: obsecrans, vt per uirtutem eiusdem perfectissimæ orationis me totaliter in tui vnione perficias, & in intimis ad te trahas: vt quoties cõtigerit me exterioribus negocijs ad salutem proximi seruire, indiuisa & immutata ab illis permaneam: & postquam perfectissimo modo ad tui laudè illa impleuero, mox ad te in interiora mea integraliter reuertar: instar aquæ vento tempestatis commotæ, & ea cessante ad suam mox tranquillitatem redeuntis: quatenus me semper inuenias ita tibi deuoram, quemadmodũ tu mihi te exhibes, præsentè, & per hoc ad

ad tantam me perducas perfectionem, ad quantam iustitia tua vnquam permittere potuit misericordiae tuae animam, mole carnis grauata, & tibi prorsus resistente perducere. Et vt extremam meae expirationem stratis amplexibus & efficacissimo osculo tu ita excipias, quod sine dilatione se anima mea ibi inueniat, vbi tu illocalis & indiuisus in florida æternitate cum Patre & Spiritu sancto viuis & regnas Deus per immortalia secula seculorum. Amen.

De Stigmatibus cordi eius inscriptis, & exercitiis ad quinque vulnera.

Caput. III.

IN horum principio, anno videlicet primo aut secundo, vt credo, tempore hyemali, inueni in quodam libro oratiunculam in hæc verba: Domine Iesu Christe, fili Dei viui, da mihi toto corde, pleno desiderio, sitienti anima, ad te aspirare, & in dulcissimo ac suauissimo respirare, ac totum spiritum meum & omnia interiora mea ad te qui es vera beatitudo, anhelare. Scribe misericordissime domine, vulnera tua in corde meo, pretioso sanguine tuo, vt in eis legam tuum dolorem pariter & amorem, & vulnerum tuorum memoria iugiter in secreto cordis mei permaneat & dolor compassionis tuæ in me excitetur, & ardor dilectionis tuæ in me accendatur. Da quoque, vt omnis mihi creatura vilescat, & tu solus in corde meo dulcescas. Quam orationem gratanter assumens crebrius frequentare studebam. Cui tu qui numquam spernis vota humilium, adteras prædictæ oratiunculæ præbiturus effectum. Nam post breue temporis

temporis interuallum in eadem hyeme ad collationes sedebam post vesperras in refectioni ad latus cuiusdam personæ, cui in talibus secretum meum aliquantulum detexeram. Et hoc ipsum ad salutem legētis hic obiter interpono, videlicet quod multoties mihi sensi auctum feruorem deuotionis occasione huiusmodi detectionis. Sed vtrum hoc effecerit spiritus tuus domine Deus, seu affectio humanitatis, non mihi liquido constat: licet à quodam in talibus exercitato audierim talia secreta semper vtilius reuelanda, non passim omnibus, sed illi maxime qui non solum benignitate fidelitatis familiaris, verum etiam maioritatis reuerentia superior habetur. Sed tamen cum sicut prædixi, hoc ignorem tibi fidelissimo prouisorio meo totum commito, cuius spiritu (qui super mel dulcis est) omnis virtus coelorum consistit. Si verò ex humana affectione feruor ille prouenerat, eo dignius est vt me in abyssum gratitudinis demergam, quam to dignantius tu Deus meus limo vilitatis meæ coniungere dignatus es aurum imprecia bilitatis tuæ: vt vel sic gemmæ gratiarum mihi adhærent. In prædicta, inquam hora, cum (vt dixi) sedendo in refectioni memoriam circa huiusmodi haberem deuotius occupatam, sensi quasi diuinitus collata dona mihi ingignissimæ, quæ in antedicta oratione dudum petieram. Nam intus in corde meo quasi corporalibus locis per spiritum cognoui impressa collenda illa & adoranda sanctissimorum vulnerum tuorum stigmata, quibus vulneribus animæ meæ medicasti, necnon mihi poculum nectaris amoris propinasti. Sed adhuc indignitas mea abyssum pietatis tuæ non exhaustum inuenit, quin ex superfluitate liberalissimæ largitatis tuæ acciperem & illud memorabile

morabile donum, vt quotiens singulis diebus eū quinq; versibus: *Benedic anima mea Domino, per spiritū signacula amatoriae impressionis visitare intēderem, nūquam me speciali beneficio fraudatam causari possem. Accepi enim à te, vt ad primum: Benedic animā mea, ad vulnera beatorum pedum tuorū possem deponere omnē rubiginē peccatorū & mundanæ voluptatis vilitatē. Deinde per secundū versum: Benedic & noli obliuisci, in amatorio lauacro, vnde mihi profluxit sanguis & aqua, abluere possem omnē maculā carnalis & trāditoriæ delectationis. Per tertium versum: Qui propiciatur, cum requie spiritus ad sinistrū vulnus ad paufandū properans, in eodē quasi colūba in petra nidificare. Inde per quartū versū: Qui redimit de interitu, ad dexterā accedēs, omnia quæ mihi in perfectione virtutum desunt, ibi mihi plenē reposita de tuis bonis fiducialiter appropriare, vt per hæc decēter ornata, quintū versum: Qui replet in bonis, &c. iā omni infamia peccatorum emundata, penuria meritorū suppleta, desideratissima & dulcissima præsentia tua, & si per me indigna esse, per te tamē satis digna inter castos amplexus tuos merear iucūdari. Cū quibus fateor mihi collata ea quæ intra orationē petuntur: scilicet, vt in eis legā dolorē tuū pariter & amorem. Sed heu paruo tempore hoc durauit. Licet non cauter te mihi hoc abstulisse, sed propria ingratitude & negligentia me querulor id perdidisse. Quod tamen dissimulans immensa misericordia & copiosa pietas tua, primum & maius donum, scilicet vulnerū impressionem, sine meritis meis mihi nimis indēbitē vsq; in præsens conseruas. Pro quo sit tibi decus & imperium, laus & iubilatio per æterā a secula.*

Exer.

Exercitium de vulnere amoris, ac lauacro, vnguento & ligamine.

Caput. V.

POST hæc in septimo anno ante aduentum te auctore totius boni ordinante, obligaueram quandam personam, vt singulis diebus ante imaginē crucifixi pro me orationi suæ insereret hæc verba: Per tuum transfueratū cor, transfige amantissime Domine cor eius iaculis amoris tui: in tantum, vt nihil terreni continere possit, sed à sola efficacia tuæ diuinitatis contineatur. Cuius precibus, vt cōfido, prouocatus in dominica qua cantatur *Gaudete in Domino*, sub missa, cum ex copiosissima liberalitatis tuæ superfluentia misericordia tua permitteret me ad tui sacratissimi corporis, & sanguinis accedere communionem, infudisti mihi in ipso accessu desiderium, quo cogente in hæc verba prorupi: Domine fateor, quod secundum merita mea non sum digna accipere minimam portiunculam donorum tuorum: sed tamen meritis & desiderio omnium astantiū supplico pietati tuæ, vt transfigas cor meum tui amoris sagitta. Cuius verbi virtutem mox sensu appropinquasse diuino cordi tuo, tam per interioris gratiæ infusionem, quam per eidentis signi in imagine crucifixionis tuæ demonstrationem. Igitur cum post suscepta viuifica sacramenta ad loca orationis reuersa fuisset, videbatur mihi quasi de vulnere dextri lateris crucifixi in solio depicti prodire tamquam radius solis in modum sagittæ acutus, qui per ostentum extensus contrahabatur, deinde extendebatur: & sic per moram durans, affectum meum blande allexit. Sed nec sic quidē

G 2 satisfacta-

satisfactum est desiderio meo vsque in feriam quartã dum post missam à fidelibus recolitur tuæ adorandæ Incarnationis, & Annunciationis dignatio: cui & ego, quamuis minus bonè, intendebam. Et ecce tu aderas velut rex improviso, insigens vulnus cordi meo cum his verbis: Hic confluat tumor omnium affectionum tuarum. Verbi gratia: Summa delectationis, spei, gaudij, doloris, timoris cæterarumq; affectionum tuarum stabiliantur in meo amore. Et statim incidit memorię meę, quod quandoq; te audieram vulneribus necessario adhibendum, lauacrum, vnguentum, & ligamentũ. Sed qualiter hæc perficere possem, non tunc finaliter edocuiſti, sed postmodum plenius aperuiſti per aliam personam, quæ (vt spero) ad laudem tam mentales aures suas multo stabilius magisq; tenuiter assuefecit venis amatorij sulculi tui, quam heu ego: Ipsa namq; cõsuluit, vt iugi deuotione recolens amorem cordis tui in cruce pendentis, ex humore charitatis, quem produxit feruor tam ineffabilis amoris, caperem aquam deuotionis in ablutionem totius offensionis. Et ex liquore pietatis, quem effecit dulcedo tam inæstimabilis amoris, haberem gratitudinem vnctionis contra omnem aduersitatem Atq; ex efficacia charitatis, quam fortitudo perfecit, tam incomprehensibilis amoris, ad esset ligamen iustificationis, vt omnes cogitationes, verba, & opera mea, ex fortitudine amoris in te dirigerem: & sic tibi indissolubiter adhærerẽ. Quidquid in his ex malitia & nequitia deprauaui, suppleat vis amoris, cuius plenitudo habitat in eo, qui sedens ad dexteram tuam factus est os ex osibus meis, & caro de carne mea. Nã per eum in virtute Spiritus sancti cum ea nobilitate compas-

compassionis, humilitatis, & reuerentiæ, sicut dedisti nobis posse, per eundem offero tibi querimoniam infœlicitatum mearum nimium multarum, quibus præmor contra tam nobilem diuinam bonitatem tuam, quam cogitatu verbis & factis multimodè impugnaui: sed specialiter in eo, quod prædictis donis tuis tam infideliter, negligenter, & irreuerenter vsa sum. Si mihi tã indignæ filũ de stупpa in memoriã tui tradidisses, iure studiosiori reuerentiã respexissem, quam dona tua respexi. Tu scis occultorum meorũ cognitor Deus meus, hanc esse causam quæ me nimis extra, imo contra placitum meum cogit hæc scriptis commendare, eo quod confidere me vsq; ad eò nihil in eis profecisse, quod nullo modo consentio credere mihi tantummodo ea data fuisse, cum tua æterna sapientia à nullo possit seduci. Ergò o dator munerũ, qui tam gratuita & indèbita mihi dedisti, da etiam ista legenti, vt saltem compatiaur tibi, cor amici tui, & pro eo quod zelus animarum tot horis tam regalem gemmam continuit in limo sentinæ cordis mei, laudans & adorans, extollat misericordiam tuam verbis cordis & oris, dicēs. Te Deum patrem ex quo omnia, iure laudo, tibi decus benedictio & claritas, vt vel aliquo defectus meus suppleatur. *Hic distulit scribere vsque in Octobrem.*

De puerulo Iesu cordi huius sponsa intime vnito.

Caput. VI.

○ Inatingibilis altitudo præualentiæ admirabilis: ○ Profunditas abyssi sapientiæ inscrutabilis. ○ Immensa latitudo charitatis desiderabilis: quã valide

intumuerunt neſtarei torrentes tuæ mellitæ diuinitatis; quæ adeo exuberanter inundauerūt ſuper me extreme vilitatis vermiculum, reptantem in fabulo negligentiarum & defectuum meorum, vt liceat & libeat mihi etiam in exilio peregrinationis meæ pro modulo capacitatis retractare præludia iucundiſſimarum, deliciarū, & dulciſſimarum ſuauitatum illarum: quæ quis adhærēs Deo vnus ſpiritus fit cum eo, cuius beatitudinis incontinentia tam ſupereffluenter diuſa mihi puluiſculo auſum præſtitit lambere qualeſcumq; guttulas eius per acceptorum donorum recordationem: quæ verbis, quibus poſſum, exprimere hoc modo conabor. In noctæ itaq; ſacraſſima, quando dulcoranti rore diuinitatis per totum mundum melliflui facti ſunt cœli, velus animæ meæ in area communitatis madefactum, attentauit meditâdo ſe ingerere, & per deuotionis exercitationem miniſterium exhibere ſupercœleſti illi parui, qua ſicut ſydus radium protulit virgo filium verū Deum & hominem, cognouitque anima mea quaſi in momentanea quadam oſtentione porrigi ſibi & recipi à ſe tanquam in parte cordis tenerum quendam puerulum velut ſub ea hora natum (in quo certè latuit donū ſummæ perfectionis, ac vere optimum datum) quem cum intra ſe teneret anima mea repente tota mutata videbatur cum ipſo in eundem colorem: ſi tamen color dici poſſit quod nulli viſibili ſpeciei valet comparari. Hinc percepit anima mea intellectum quendam ineffabilem verborum illorū ſuauiſſimorum: Erit, Deus omnia in omnibus, cum dilectum præcordijs ſuis in ſiſum ſe continere, ſentiret, & cum iucundiſſimæ blanditatis ſponſi gratam præſentiam ſibi non deſſe gaude

ret.

ret. Vnde mellita pocula horum quæ ſequuntur verborum diuinitus propinata, inſatiabili auiditate imbibat, videlicet: Sicut ego ſum figura ſubſtantię Dei Patris in diuinitate: ſic tu eris figura ſubſtantię meæ ex parte humanitatis, ſuſcipiens in tuam Deificatam animam emiſſiones meæ diuinitatis: ſicut aer ſuſcipit radios ſolaris claritatis, vt hoc radio vnitiuo medullitus penetrata habiliteris ad familiariorē mei vnionē. O prænobile baſamum diuinitatis, dilatans vndiq; riuos charitatis, vigenſ & florēs in æternitate: ſed in fine temporū diuſum circūquaq;. O vere virtus inſuperabilis dexteræ excelsi, cum vas tā fictile & proprio vitio deiectū in ignominiam, continuit immiſſionē tam precioli liquoris. O veraciter euidentiffimum testimoniū ſuper-effluentię pietatis diuinæ, dū à me tam longè aberrante in deuijs vitiorum non reſceſſit, ſed illius beatiffimæ vnionis ſuauitate pro modulo capacitatis meæ mihi impreſſit.

De impreſſione diuinitatis in animam velut ſigilli in ceram.

Caput. VII.

Hinc in feſto ſacroſanctæ purificationis, dum poſt grauē infirmitatem lecto decumberem, & mane circa ortum diei mœſta intra me querularer, quod diuina viſitatione qua frequentius fueram tali die conſolata, corporali infirmitate detenta deberem fruſtrari, à matre mediatrice mediatoris Dei & hominum, talibus ſum verbis conſolata: Sicut non recoliſte acerbiorem dolorem infirmitatum in corpore pertuliſſe:

G 4

ita

ita scias te nobilius donum à filio meo nunquam percipisse, quam quod modo accipies. Ad quod dignè percipiendum spiritum tuum roboravit infirmitas corporis præcedens. Vnde ex his alleuiata cum instanti hora processionsis sumpto viuifico alimèto, Deo & mihi intenderem, recognoui animam meam in similitudinem ceræ diligenter ad ignem emollitæ adesse quasi sigillo imprimendo dominico pectori: & subito videbatur illi circumposita & partim intracta ipsi thesaurario, in quo habitat corporaliter plenitudo diuinitatis insignita caractere fulgidæ semperq; tràquillæ trinitatis. O carbo desolatorius Deus meus continens & extrahens ac imprimens viuum ardorè, dum tam inextinguibiliter cõualuisti in humido lubricæ animæ meæ, desiccans primo in ea fluxum mūdancæ delectationis, & postea etiã emolliens eam à rigore proprii sensus, in quo per tempus indurauerat tam vehementer. O vere ignis confumens, qui sic vim tuã exerces in vicia, vt vicem vnctionis suauis exhibeas in anima. In te & nõ omnino in aliquo alio, recipimus hanc virtutem, vt ad imaginè & similitudinè originis nostræ valeamus reformari. O inualefcens caminus, in iucunda visione veræ pacis, cuius operatione scoria vertitur in aurum probatum & electum, cū anima fatigata fallacijs tandem tota mētis aueritate perquirere cupit summū bonū: quod sibi inest & tu ipse es in veritate tuæ æternitatis.

De intimiori intractione animæ ipsius in Deum.

Caput. VIII.

Postea in dominica Estote mihi, submissa incitasti mentem meam & dilatasti desiderium meum ad nobiliora,

nobiliora, quæ mihi collaturus eras, donâ specialius per duo verba, quorum edificatiorem in tantum præfenti effectum scilicet in versu primi Responsorij: Benedicens benedicam tibi, &c. Et in versu noni Responsorij: Tibi enim & semini tuo dabo has regiones. Inter quæ venerabili manu beatissimum pectus tuum tagens demonstrasti mihi, quas regiones incontinentissimâ liberalitas tua polliceretur. O regio illa beata & beatificans affluentijs beatitudinum, ager deliciarū, cuius minutissimum granum sufficientissimè satisfacere potest aueritati omnium electorū in diuersis quæ humano cordi desiderabilia, amabilia, delectabilia, iucunda, & suauia poterunt excogitari. Dum verò intenderem his qui bus intendendū erat, si non vt debui, tamen prout potui: ecce apparuit benignitas & humanitas saluatoris nostri Dei, non ex operibus iustitiæ, quibus ego indigna promereri possem, sed secundum ineffabilem misericordiam suam, ad optiua regeneratione confortando & habitando me extrema vilitate indignissimam ac merito execrandam & detestandam, ad suscipiendum in me adorandam supercœlestem & superinestimabilem illam tui intimiorem vnionem. Sed quibus meis meritis Deus meus, quæ ve tuo iudicio hoc inestimabile donum in me perficere potuisti? Certe amor dignitatis nescius, sed dignatione diues, amor inquam præceps, qui nec iudicium præstolatur, nec ratione comprehenditur, te dulcissime Deus meus, vt tam dissimilia coniuges, siue quod conuenientius dici valet, ingenita & connaturalis tibi benignitatis suauitas intrinsecus pertracta dulcore charitatis (quo non modo amans, verum etiam totus amor es, cuius naturaliorem

effluxum direxisti in salutē generis humani) tibi persuasit, vt remouissimum hominonem, tam fortuitis, quam gratuitis egentem, vita & moribus despiciabilem euocares à finibus extremæ vilitatis ad associationem regię, imo diuinæ dignitatis vt inde potiorem confidentiam sumat, omnis intra ecclesiam positus homo, quod de omni Christiano, ob reuerentiam Domini mei spero & exopto, vt nullus mihi inferior inueniatur in donorum Dei deprauatione & proximorum scandalizatione. Sed quia inuisibilia Dei per ea quę facta sunt, ad intellectum exteriorum vt cumq; exprimi possunt, vt supra memini: apparuit dominus (quātum exprimere possum rem ineffabilem) in parte illa benedicti pectoris sui, in qua die purificationis recepit animam meam in similitudinem cęrę diligenter ad ignem emollitę (vt supra dixi) madens quasi guttulis sudoris valide erumpentis, ac si substantia præostensę cęrę ex nimietate caloris intus latitantis, in talem, resolutionem fuisset liquefacta: quas tamē species guttularum illud diuinum gazophylacium virtute tam mirabili, sed ineffabili, imo inexcogitabili, sibi intrahebat, vt omnino nō lateret quān super prævalentem vim incontinentibilis amor ibi obtinuerit, vbi talentumque ac tam impenetrabile inimum secretum tuum referatur. O ceternale solstitium, mansio securæ, locus totum continens quod delectat, paradysus perennium deliciarum, præterfluens riuus inestimabilium voluptatum, alliciens florigera vernantia omnigenarum amoenitatum, demulcens suauē sono inouauiter efficienti melodia intellectuualium musicorum, reficiens odorifero spiramine vitalium aromatum, inebrians resoluenti dulcedine

dine interiorum saporum, immutans mira blanditate secretorum amplexuum. O ter scelix quaterq; beatus, & si dici potest, centupliler sanctus: qui gratia ductrice per motus, innocens manibus & mundo corde purisq; labijs illuc meruit appropinquare, vbi dilecto Deo suo intime valet vniri & incorporari. O quid videt, quid audit, quid olfacit, quid gustat, quid sentit? Sed quid inde balburire conatur mea impeditior lingua, quę quāuis diuina fauente beneuolentia sim admiffa: calle tamen propriorum vitiorum, siue negligentiarum quasi densō corio vndiq; circumducta, nihil verisimile apprehendere valebam, cum et si omnis angelica, & humana potentia in vnā conferrentur scientiā, nequaquam ad plenum formare sufficeret vel vnicum verbum, quo tantę excellentiæ supereminentiam, vel in minimo dignē attingere possit aut exprimere.

De inseparabili vnione animę ipsius cum Deo.

Caput. IX.

NON multo post tempore, videlicet in ieiunio, dum iterum graui infirmitate laborans lecto decumberem, & cæteris fororibus circa alia occupatis, quodā mane sola iacerē, Dominus qui deserere nescit, ab humanis solatijs desertos, aderat, verificās illud propheticū: Cum ipso sum in tribulatione. Prætendebat enim ex parte sinistri lateris quasi ex benedicti cordis sui intimo emissionem quandam fluuij crySTALLINÆ puritatis si nūl & soliditatis, quę progrediens venerabile pectus illud in mōdum monilistegebatur, & perspicua videbatur auro colōre & roseo, qui aliter natim inter se vario

vario modo ponuntur. Inter quæ Dominus subintulit: Infirmitas qua laboras, animam tuam in hoc sanctificat, vt quodcumq; mei causa cogitationibus, verbis, vel factis alijs cōdescendis, tanquā longius à me progrediaris: quemadmodum ibi in fluvio isto demonstratū est, tunc sicut color iste aureus & roseus nitet per crystalinam puritatem: sic cooperatio auræ diuinitatis meæ & perfectio patientiæ rosæ humanitatis meæ facient omnia opera tua per intentionis tuæ puritatem mihi placere. O dignitatem minutissimi illius pulueris, quam illa principalis gemma cœlestium nobilitatū deluto platearū sibi ad superponendū assumit. O excellentiā exigui illius flosculi, quē ipse etiā solaris radius de locis palustribus sibi attrahit, quasi ad collucēdum. O beatitudinem beatæ illius & benedictæ animæ quā dominus maiestatis tantæ dignitatis æstimat, quod quāuis ipse sit omnipotens in creando: tamen ita dulciter trahit & vnit eam secum beatificando: animam, inquam, licet imagine & similitudine illius decoratam, tantum tamē distantem à se: quantum distat creatura à creatore. Et ideo mille spes beata, cui datur persistere in tali statu, in quem heu ego (vt mihi timeo) nec ad momentum quidem vnquam perueni: sed exopto vt diuina clemētia donum qualiscumque gratiæ mihi indulgeat meritis illorum quos per tam longa tempora (vt spero) in tali statu conseruauit. O donum quod est super omne donum, videlicet in illa apotheca ex aromatibus diuinitatis tam abundanter satiari, & in illo voluptuoso cellario mero diuinæ charitatis, sic superfluēter inebriari, imo ingurgitari, vt nec vel leuiter pedem mouere patiatur ad terminos illos, in quibus

tantæ

tantæ fragrantiaë efficaciam te pescere suspicatur. Insuper quocumq; progredi necesse fuerit charitate ducēte, tantæ repletionis secum deferre ructus, vt etiā diuinæ vbertatis opulentiam dulcedinemque odoris valeat alijs ministrare. Hoc donum dominē Deus, quod electis tuis dare posses ex preualentia omnipotentiæ tuę omnino confido. Etiam quod mihi hoc idem dare velis ex amorosa benignitate tua, minime diffido. Quomodo autem hoc mihi dare scires præ indignitate meā, inscrutabilem sapientiam tuam nequaquam valeo inuestigare. Sed nunc glorifico & magnifico sapientē & benignam omnipotētiā tuam. Laudo & adoro omnipotentem & benignam sapientiam tuam. Benedico & gratias ago omnipotenti & sapienti benignitati tuę Deus meus: quia quidquid mihi vnquam impendi potuit à largitate tua, recepi semper inestimabiliter lōgē supra condignum.

*Quomodo à Domino coacta est, & illuminata,
vt ista scriberet.*

Caput. X.

HAEC scripta cum tā incongruum iudicārē edere, quod nullatenus conscientię meæ in hac consentire possem: & ideo vsque ad exaltationem sanctæ crucis distullem, & ipso die sub Missa alijs exercitijs intendere decreuissē: dominus intellectum meum reduxit ad hæc verba: Certò scias, te nunquam de carcere carnis exiturā, donec & illum quem adhuc retines, persoluas quadrantem. Et cum animo reuoluerem, quod iam nominata Dei dona & si nō per scripta, tamē per dicta

dicta ad utilitatem proximorū reposuiffem: dominus obiecit verbum illud, quod ipsa nocte ad matutinas au dicram lectū: Si Dominus doctrinam suā præsentibus tantum dixisset, dicta tantum essent non scripta. Sed nūc etiam scripta sunt propter plurimorum salutē. Et addidit Dominus: Absq; contradictione certū diuinæ pietatis meæ testimonium volo habere in scriptis tuis his nouissimis tēporibus, in quibus dispono benefacere multis: Vnde grauata in me ipsa pertractare cœpi, quā difficile, vel etiam impossibile mihi foret, talem inuenire sensum siue verba, quibus sine scandalo ad humanum intellectum sæpè dicta produci possent. Tali pusillanimitati dominus præualenter consulens, copiosissimum quendā imbrem super animam meam effundere videbatur, ex cuius impetuoso descensu ego vilis homuncio tam nouella & tenera plātatio depressa succubens, nihil mihi imbibere potui ad profectum, exceptis quibusdam valde pōderosis verbis, ad quæ nequaquam sensuū intellectu pertingere præualebam. Vnde magis grauata requisivi quid ex talibus posset prouenire. Quod grana mē benigna pietas tua, Deus meus, assueta tua blanditate alleuians, his verbis animā meam refecit: Ex quo inutilis tibi videtur fluctuum illorū inūdatio, ecce nunc diuino cordi meo te applico, vt verba ipsa leniter suauiterq; tibi alternatis visibus influā pro modulo tuæ capacitatis. Quod promissum tuū ex certissima persolūtionē tua fateor domine Deus fore verissimū: cum singulis diebus manē conuenientissima hora per quatuor dies semper mihi partem præfati sermonis tam luculenter tamq̃ue suauiter influxisti, vt absque omni labore velut quod multo tempore memo-

riter

riter retinuissem, imprecogitata scribere potuissem, ea tamen moderatione, vt cum partem cōgruentem descripsissem, vltterius omnium sensuum meorum exercitio vltra vnam dictionem inuestigare non valerem illorum, quæ mihi sequenti die tam effluenter absque omni difficultate præsto erant: instruens & refrenans quodam modo per hoc impetuositatem meā, sicut scriptura docet: Nullū adeo actioni debere inhætere, quod contemplationi non curet studium adhibere. Sic vbiq; zelans salutē meam, dum indulgēs moram qua Rachelis complexibus iucundis valeam gaudere, interim tamē Liæ gloriosa fecunditate nō finis mē carere. Quod vtrūq; vt placidē perficias, tribuat sapiens amor tuus.

De insidijs diaboli, & modo resistendi.

Caput. XI.

Quotiens inter hæc mihi gustum salutaris præsentia tuæ variaueris, & quanta benedictione dulcedinis tuæ paruitatem meam assidue præuenieris (specialiter prioribus tribus annis & specialius cum ad tui benedicti corporis & sanguinis admitterer participationem) cum nequaquam valeam respondere vnum promille: illi æternæ, immense, & incommutabili gratitudini committo, qua tibi o fulgida semperq; tranquilla trinitas, ex te ipsa & per te ipsam, & in te ipsa omne debitum plene suppletur, & huic me quasi puluis exiguus ingerens per eū qui in substantia mea tibi assistit, offero tibi gratiarum actiones, quales dedisti posse per eundem in Spiritu sancto pro vniuersis beneficijs tuis:

&

& specialiter pro eo, quod tam euidenti paradigmatē insipientiam meam formasti, vt viderem quali modo puritas donorum tuorum per me deprauaretur. Vice igitur quadam dum cōmunicatura Missę interessẽm, & te mira dignatione adesse sentirem, hac similitudine vsus es ad meam instructionem, vt scilicet ad instar sitientis, refectiōnem potus à me expeteres. Quod cum ego mihi deesse quærularet, & quod nec vel guttulam ab oculis meis extra here possem, finaliter probassem: videbatur mihi quasi manibus tuis calix aureus porrigi. Quem cum accepissem, subita ex sua uisflua liquefactione cordis mei erumpebat impetus feruentiū lachrymarum. Inter quę ad sinistram manum meam astitit quidam despicibilis, clam imponens manui meę quiddam venenatum & amarum. Et vt illo iniecto merum calicis inficerem, compellere voluit me latenter. Sed vehementer & tam ingens motus vanę glorię secutus est, vt liquido daretur intelligi, qua fraude hostis antiquus donis tuis inuidendo nobis aduersatur. Sed gratias fidelitati tuę Deus, gratias protectioni tuę, vera vna diuinitas, vna & trina veritas: trina & vna deitas: quę non permittis nos tentari supra id quod possumus, quia quandoquę ad exercitationem nostri profectus concedis tentandi potestatem. Si nos videris fidenter tuo adiutorio innitentes, tu litem cōtra nos propositam, tuam facis, in tantum, vt ex copiosissima liberalitate tibi seruans pugnam, nobis tribuas victoriam: nisi tamen voluntatis bonę feruori inhaereamus. Et hoc precipuē in donis tuis ad augmentum meriti, gratia tua nobis conseruat, quod liberum arbitrium sicut hosti nullatenus permittis, ita & tu ipse nullo modo vellis auferre nobis.

Alio

Alio autem tēpore, alia similitudine me docuisti, quod in eo in quo quis præstat aduersario faciliorem consensum, in illo etiam hosti præbet ausum, cum pulchritudo iustitię tuę exigat, te quandoquę potentiam misericordionis tuę aequaliter occultare in his vicijis, quę propria negligentia nobis efficit viciniōra: & ideo quo maturius, eò vtilius, fructuosius, & scilicet, cuilibet reficere possumus malo.

Quam benigne toleret Deus nostros defectus.

Caput. XII.

SVpradicto etiam modo gratias tibi refero pro alia item similitudine, non minus vtili & accepta: quæ scilicet notificasti mihi, quã benigna patientia defectus nostros supportares, vt vel sic emendatos non posses beatificare. Cum enim quodam vespere in iram commota fuisset, & sequenti die ante diluculum orãdi opportunitas instaret, exhibuisti te mihi in tam peregrina specie, vt secundum formam iudicarem te tam rerum, quam virium solatio penitus destitutum. Tunc conscientia ex præcedenti lapsu emordente, quærulã coepi reuoluere, quã indecens esset in summæ puritatis & tranquillitatis authorem, stimulis viciosa perturbationis inquietare, & dignius iudicauim o deliberaui inalle te potius abesse, quã adesse ea solummodo hora, qua negligere repugnare hosti ad ea quæ tibi ad eò contraria sunt me impellēti. Ad hoc recepi respōsum tuum in hunc modum: Quomodo consolari potest eger, qui vix alienis grãsis obtinuit induci ad grãtam sibi splendorem solis, cum ingruit repentina tem-

H pestas,

pestas, nisi in spe reuersionis purioris serenitatis. Sic ego tuo deuictus amore tecum eligens habitare inter omnes procellas vitiorum inundantium, ad serenum tuæ emendationis & portum humilitatis intēdo. Quid abundantius in hac exhibitione per continuum illud triduum mihi præstiteris, cum ad hoc explanandum lingua deficiat effectus: cordis (obsecro) proficiat affectus, & ex profundo humilitatis, ad quam tunc me potius allexit dignatio tuæ charitatis, doceat me dirigere gratitudinis effectum ad tuæ pietatis affectum erga nos tenerum nimis & stupendum.

De sedula affectionum nostrarum custodia.

Caput. XIII.

Item confiteor pietati tuæ benignissimè Deus, quòd adhuc alio modo adiecisti inertiam meam prouocare. Et quamuis per interpositam personam initiaueris, per te metipsum tamen non minus misericorditer quam etiam dignanter hoc consumasti: Quæ dum proponeret mihi secundum Euangelium, te in terris natū & à pastoribus inuentum, primò addidit, mihi hunc sermonem à te transmissum, vt si veraciter te vellem inuenire, tanquam pastores gregibus, sic sensibus meis inuigilare studerem. Quod minus gratàter acceptans & mihi valde incongruum iudicans: cum scirem te mentem meā aliter affectisse, quàm vt deseruirem tibi sicut pastor mercenarius domino suo: & hoc à mane vsq; ad vesperum cum deiectione spiritus in pectore versans, post completorium cum in loco orationis me recollegissem,

gissem, hac inductione tristitiam meam lenificasti. Quia si sponta accipitribus sponsi quandoq; eticā procurat, non ob hoc omnino ipsius amplexu frustratur. Sic nec ego, si causa tui, custodia affectionum mearū & sensuum studuerim, pro inde dulcedine gratiæ tuæ fraudarer. Et ad hoc sub specie viridis virgæ dedisti mihi spiritum timoris: quomodo apud te manens nec ad modicum ab arctitudine amplexuum tuorum secedēs extendere possem per omnes fines iniuarum, in quibus affectiones humanæ solent aberrare. Et adiunxisti, vt quandoq; aliud subintraret, quod attrahere conaretur quamlibet affectionum mearum, siue ad dexteram, vt gaudium & spem: siue ad sinistram vt timorem & dolorem vel iram: statim virga timoris tui remouerem, & illam affectionem ex cohibitione sensuum in calore cordis decoctam, velut tenerum agniculum (qui nuper ortus sit) tibi ad epulandum ministrarem. Verum quoties (heu) malitia impellēte, hoc quod tibi prius obtuleram: cum se occasio præbuit, per leuitatem siue commotionem in verbis vel factis relaxabam, videbar mihi hoc quasi dentibus tuis extrahendo rapere & inimico tuo præbere. Et inter hæc videbaris me tam benigna serenitate respicere, quasi omnino non doli in expertus putares me hoc tibi blandiendo inferre: Vnde ex hoc ad tantam dulcedinem piæ commotionis multoties induxisti mentem meam, vt non credam quòd aliquibus minis terrendo ad tantum affectū de cetero emendandi & cauendi me vnquam potuisses inflexisse.

Quantum Deo placeant exercitia charitatis

& attentio sub diuinis.

DIE sacratissimæ Natiuitatis tuæ accepi te tenerum puerulum de præsepio pannis inuolutū, præcordijs meis impressum: vt ex omnibus amaritudinibus infantiliū necessitatum tuarum fasciculum myrrhæ mihi colligerem, inter vbera mea commoraturū, vt ex eo botrus diuinæ suauitatis tuæ intimis meis expressius propinaretur. Et cum æstimarem me hoc dono nunquam maius posse accipere, tu qui frequenter præuentum nobiliori dono subsequeris, etiam tali modo superfluentiam salutaris gratiæ mihi dignatus es variare. Sequenti namque anno eodem die sub missa: Dominus dixit, accepi te sub specie tenerrimi & delicatissimi infantuli de gremio virginis & genitricis, quem aliquandiu super pectore gestabā. Ad quod cooperari mihi videbatur illa comparsio, quam animum prædictum festum specialibus orationibus exhibueram cuidam afflicto. Sed fateor cum illud donum habui, heu minus iusto colui deuotione: sed vtrum hoc tua iustitia, vel mea negligentia exegerit, nescio: cum tamen hinc sperem tuam iustitiam misericordia cooperante, hoc disposuisse vt hinc mihi lymphidius innotesceret indignitas mea, & illinc timeam propter negligentiam meam, qua ab inutilibus cogitationibus segnius me remouei, hoc mihi euenisse. Sed vtrum illorum in causa fuerit, tu responde pro me domine Deus meus. Cum verò conatus meos aliquantulum colligerem, vt amatoria te blanditate fouerem, parum me sensi profecisse, donec pro pectoribus, animabus purgandis, vel alio modo afflictis moui verba orationis, quorum mox sensi effectum

effectum. Et specialius cum quodā sero proponerem, quod in omni memoria animarum sicut hæctenus, parentes meos præposuiffem cum collecta: Deus qui nos patrem & matrem: ita vltius imponerem tuos speciales cum collecta: Omnipotens sempiternæ Deus, cui nunquam sine spe. In hoc videbaris mihi amplius delectari. Insuper videbaris suauiter demulceri, quādo extensis viribus ad cantādum ita per singulas notas meā intentionem in te defixi, sicut qui cantans quod vsu nō bene scit, diligenter respicit librum. Quanta tamen neglexerim in his & in alijs, quæ tibi cognoui laudabilia, confiteor tibi pater benignissime, in amaritudine passionis innocentissimi filij tui Iesu Christi. In quo tibi summe complacere testatus es, dicēs: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Et per ipsum exhibeo tibi emendationem, qua per eūdem peto vt omnis negligentia mea suppleatur.

De inestimabili pietate Virginis gloriose erga nos.

Caput. XV.

Hinc die sacratissimæ Purificationis, cum celebraretur processio illa, qua tu salus nostra & redemptio cum hostijs in templum portari dignatus es, sub antiphona: Cum inducerent, virginea mater tua te filiolum dilectum vteri sui, reddi sibi à me repetijt, vultu seuero quasi minus ad placitū suum educaffem te qui es immaculatæ virginitatis ipsius honor & gaudium. Et ego recolens, quod ob gratiam quam inuenit apud te, peccatoribus in reconciliatricem & in spem desperatis data esset, prorupi in hæc verba: O mater pietatis,

tis, nonne ad hoc datus est tibi animæ fons in filium, v̄t
 omnibus gratia egentibus eam obtineas, & multitudi-
 nem peccatorū ac defectuum nostrorum operiat cha-
 ritas tua copiosa. Inter quæ illa benigna serenum ac
 placabilem pretendens vultum ostendit, quod quam-
 vis meis exigentibus malis, mihi seuera appareret, re-
 pleta tamen esset vsque ad summū visceribus pietatis,
 & penetrata medullis dulcedine diuinæ charitatis:
 quod certè mox enituit, dum ad tam exigua verbula
 seueritas prætenfa discessit, & naturaliter ingenta se-
 rena dulcedo resplenduit. Ipsius ergo matris pietas co-
 piofa sit apud animam tuam pro omnibus defectibus
 meis interuentrix gratiosa. Denique quod supereffluē-
 tiam dulcedinis tuæ continere non possit, luce clarius
 patuit, dum sequenti anno, eodem sacratissimo nati-
 uitatis tuæ festo gratiori dono, sed non dissimili modo
 me decoraueris, quasi deuotionis meæ magna diligen-
 tia hoc a te præcedenti anno meruerit: cum tamen nō
 subsequens nouum donum, sed debitam pœnam deper-
 diti præcedentis doni meruiffem. Sub Euangelio enim
 dum legeretur: Peperit filium suum primogenitū, &c.
 immaculata mater tua immaculatis manibus suis por-
 rexit mihi te virginalem paruulum, amabilem infantu-
 lum, quasi totis conatibus in amplexus meos nitentem.
 Et ego, licet heu indignissima, suscepi te tenerum pue-
 rulum delicatis brachijs tuis collum meum stringentē.
 Vnde ex afflatu suauissimi spiritus tui de benedicto ore
 exalantis, tam viuificam sensi refectionem vt merito
 proinde benedicat anima mea tibi domine Deus meus,
 & omnia quæ intra me sunt, nomini sancto tuo. Et cū
 beatissima mater tua te satageret inuoluere pannis in-
 fantiæ,

fantiæ, ego postulabam me tecum simul inuolui, ne vel
 renui panni medio mihi subtrahereris, cuius amplexus
 & oscula longe vincunt mellis pocula. Et sic videbaris
 inuolui candidissima syndone innocentiae & stringi
 aurea fascia charitatis. Quibus si tecū inuolui & strin-
 gi cuperem, magis oporteret me insudare omnimodæ
 munditiæ cordis & operibus charitatis.

*Quibus Iesum & matrem eius vestire debemus
 virtutibus.*

Caput. XVI.

Gratias tibi creator syderum, vestitor cœlestium lu-
 minarium, diuersorumque vernantium florum,
 quod quamuis bonorum meorum non egeas, tamen ad
 instructionem meam post hæc, die sanctæ Purificatio-
 nis poposcisti à me, vt vestirem te infantulum antequā
 in templum introducereris. Et hoc idē ex occulto the-
 saurario diuinæ aspirationis taliter persuasisti mihi
 perficiendum. Videlicet, cum omni quo possem studio
 extollere niterer mundissimæ humanitatis tuæ imma-
 culatam innocentiam, tam integra & fidei deuotione,
 quod si ego in persona propria habere possem omnem
 gloriam debitam tuæ benignissimæ innocentiae, eam
 libentissime abdicarem, vt te in tua innocentia redde-
 rem laudabiliorem. Vnde ex tali intentione mea tu
 (cuius omnipotentia vocat ea quæ non sunt, tan-
 quam ea quæ sunt) videbaris veste candida in forma
 infantuli vestiri. Simili etiam deuotione cum abyssum
 tuæ humilitatis pertractarem, videbaris mihi desuper
 viriditunica indui, in signum quod florida gratia tua

semper viret, nec aliquando arefcet in valle humilitatis. Prædicto deinde modo, cum recolerem charitatis tuæ incendium (quod te ad omnia facta tua coegit) purpureo amictu circundabaris, ad ostendendum quod vere regalis vestis fit charitas, sine qua nullus regnum intrat coeleste. Cum vero in gloriosa matre tua easdem supradictas virtutes pro meo modulo commendarem, ipsa etiam simili modo videbatur vestiri. Et cum eadē benedictā virgo florens rosa sine spina, candensque liliū sine macula, abundet, imo superabundet floribus omnigenarum virtutum, vt per ipsam nostra ditetur inopia, fit pro nobis quæso ipsa benigna mater apud te perpetua interuentrix.

Quam grata sint Deo opera charitatis, & orationis pro salute proximorum.

Caput. XVII.

Dominicā ante Quadragesimam, dum tentaretur. Esto mihi, dedisti mihi intelligere, quod tu o vnicę cordis mei, a diuersis hominibus conuitia & persecutiones passus, per verba prædicti introitus expeteres a me domicilium cordis mei ad requiescendum in eo. Hinc per illos tres dies, quoties ad cor meum redij, videbaris mihi ad similitudinem languentis supra pectus meum decumbere. Per totos etiam illos tres dies nihil inuestigauī, quo tibi gratiorem refectionē possem ministrare: quam vt orationibus, silentio, & cæteris afflictionibus pro emendatione mundanorum hominum insudarem pro tuo honore. Item gratia tuæ pietatis illustrante intellectum meum, pluries reuclasti mihi, qualiter

qualiter animā manens in corpore humanæ fragilitatis, offuscatur ad instar vnius, qui stans in medio angustæ habitationis, vndique susciperet in se tā circa quā supra & infra se nebulam, quam habitatio illa immitteret: vellut olla coquens vaporem emittit. Et rursum cum contingit corpus per aliquam passionem affligi, ex parte membri patientis suscipit anima tanquā aerē solari luce perfusum, & ex hoc miro modo clarificatur. Et quo vniuersalior, seu grauior est passio, eō puriorem clarificationem animæ præstat. Et specialius afflictio vel exercitatio cordis in humilitate, patientia & similibus, tanto magis animæ candorem colorant, quanto eam vicinius efficacius & propius tangunt. Maxime vero serenatur & fulgescit ex operibus charitatis. Gratias tibi amator hominum, quod hoc modo aliquoties me ad patientiam allexisti. Sed heu, & mille scis heu, quod parum & raro tibi consensi, imo nihil feci vt iure debuissē. Tu scis Domine super hoc dolorem & confusionem ac deiectionem spiritus mei, & desiderium cordis mei, vt defectus meus alias tibi vtcunq; suppleatur. Item cum mihi aliquando communicaturæ submissa copiam tui liberius indulisses, & ego miterer inuestigare quid facere præualerem quo tibi qualemcunque vicissitudinem tantæ dignationis salutem ex parte rependere possem: tu instructor sapientissimę, proposuisti mihi illud Apostolicum: Optabam ego ipse anathema esse pro fratribus meis. Et cum vsque ad tempus te docente sciuissem, animæ mansionem in corde consistare, ostendisti tunc etiam in cerebro mansionem ipsius: quod postea (fateor) scriptura testante cognoui, licet ante id nescirem. Et dixisti, hoc esse magnū, si ani-

ma relicta dulcedine fruitionis cordis causa tui corporalibus sensibus regendis inuigilaret, ac operibus charitatis insudaret ad proximorum salutem.

Quomodo Deus condescendat infirmitatibus nostris, & de humilitate.

Caput. XVIII.

DIE quadam, dum post lotas manus ad mensam inter conuentum in ambitu starem, & claritatem solis in virtute sua lucentis attenderem, hæsitans cogitationibus, dixi in animo meo: Si Dominus qui creauit solem istum, & cuius pulchritudinem in se sol cum luna dicitur mirari, qui etiam ignis consumens est tam veraciter esset mecum, sicut se frequenter mihi præsentem exhibet: quomodo possibile esset, vt tam frigidus corde, tamque inhumanè, imo peruersè inter homines conuersarer? Et ecce tu subito (cuius eloquium licet semper sit dulce, tamen tunc tanto dulcius erat quanto fluctuanti cordi meo plus necessarium) subintulisti, dicens. In quo extolleretur omnipotentia mea, si hoc non preualeret, vt quocunque loco fuero, me in me metipso possem continere, ne sentiar vel appaream vltra quam aptissimè congruit pro loco & tempore, & pro persona? Nam ab initio creationis cœli & terræ in toto opere redemptionis magis vtilis sum sapientia benignitatis, quam potentia maiestatis. Cuius sapientiæ bonitas maximè relucet in tollerando imperfectos, quousque illos per liberum arbitrium ducam ad viam perfectionis. Festiuo quodam die, dum ad sanctam communionem accedere viderem plures, quæ se orationibus

tionibus meis commendauerunt: ego verò corporali infirmitate impedita, imo indignitate mea (vt timeo) diuinitus repulsa, recolerem plura erga me beneficia Dei, timere cœpi mihi à vanæ gloriæ vento qui fluentia diuinæ gratiæ posset exiccare: & desiderabam mihi talem immitti intellectum, quo præmunirer in futurum. vnde à paterna pietate tua taliter sum instructa, vt scilicet æstimarem affectum tuum erga me in similitudine patrisfamilias, qui gauderet de gratiosa elegantiâ plurimorum natorum, quibus etiam applauderet numerosa turba domesticorum & vicinorum, & inter quos paruulum haberet, qui nondum ad elegantiam reliquorum peruenisset, quem paterno affectu miserans, frequentius in sinum suum reciperet, verbisque ac munusculis illi præ cæteris blandirerur dulcius. Et adiunxisti, quod si sic certâ estimatione me cæteris imperfectiorem reputarem, torrens melleæ diuinitatis tuæ nunquam subsisteret defluere in animam meam. Gratiarum actiones tibi offero amantissime Deus meus amator hominum; per mutuam gratitudinem colendæ semper & adorandæ Trinitatis, pro isto & multis alijs salutaribus documentis, quibus tu magistrorum optime insipientiam meam pluries erudisti, & in amaritudine passionis Iesu Christi filij tui moueo querimoniam, offerens tibi pœnas & lachrymas eiusdem pro vniuersis negligentijs meis, quibus suauifluum spiritum tuum in me extinxi. Et peto in vnione efficacissimæ orationis eiusdem dilecti filij tui, in virtute Spiritus sancti, omnium peccatorum meorum emendationem, defectuumque meorum suppletionem. Quod mihi præstare digneris per amorem illum, qui te cõtinuit cum tuæ paternæ

paternæ delitiositatis amantissimus vnicus cum scele-
ratis reputaretur.

*Solo diuinæ laudis desiderio donis Dei quo-
modo vtendum.*

Caput. XIX.

GRatias ago benignæ misericordiæ, & misericordi
benignitati tuæ amantissime Deus, pro reuelato
testimonio dignantissimæ pietatis tuæ, quo fluctuantē
& vacillantem animam meam solidasti, cum secun-
dum assuetiorem mihi morem importuno desiderio
expeterem absolui de carcere carnis miserē: nō ob hoc
vt eius miseras amplius non sentirem: sed vt bonitas
tua solueretur à debito gratiæ, ad quod mihi persoluen-
dū causa salutis animæ meæ vehemens amor tuæ pro-
priæ diuinitatis te intricauit: non quasi tua diuina om-
nipotentia & æterna sapientia aliqua coacta necessita-
te illud daret inuitus: sed quod illud ex superfluentissi-
ma liberalitate pietatis indignissimē impenderet & in-
gratē. Cum enim sic cuperem dissolui, videbaris tu de-
cus & corona cœlestis gloriæ ab imperiali folio tuæ ma-
iestatis suauissima quadam, & lenissima declinatione
demitti, & inclinare te ad peccatores. Et ex illa dimis-
sione quasi quædam fluentia dulcissimi liquoris per to-
tam cœli latitudinem diffundebantur, ad quæ singuli
sanctorum gratanter acclinati, & velut torrentis illius
nectarea voluptate iucundē potati, proruperunt in
melos dulci sonum laudis diuinæ pro sua dignatione
erga peccatores. Inter quæ etiam hæc verba recepi:
Perpende, quæ suauiter hæc laus penetraret aures meæ
maiestatis,

maiestatis, & pertingat ad liquefacta intima mei amo-
re cordis: & caue ne vltra tam importune desideres
dissolui tali intentione, vt scilicet non sis in carne talis
quale tibi nunc donum gratiæ pietatis impēdo, quia
quanto ad indigniorem me inclinauero, tanto maiori
reuerentia merito ab omni creatura extollor. Et cum
hæc consolatio mihi præstita esset in illa hora, qua ad
tua viuifica, accederem sacramenta, & inde circa illa
(vt iustum erat) haberem versam intentionem: addidi-
sti iam dictæ reuelationi etiam & hunc intellectū, quod
scilicet eo modo & intentione quilibet accedere debe-
ret ad sacratissimam corporis & sanguinis tui vniōē
vt amore amoris & gloriæ tuæ paruipenderet, etiam si
possibile esset quod magnam damnationem sibi in sa-
cramento sumeret, vt tantummodo diuina pietas tua
magis claresceret per hoc quod se tam indigno non
dedignaretur communicari. Ad hæc cum ego hæc ex-
cusationem subinferrem, quod quisquis respectu suæ
indignitatis abstinet à communione, ea intentione ab-
stinet ne præsumptuose irreuerentiam inferat sacramē-
to tam prædigno: ad hæc benedictum responsum tuū
accepi in hæc verba: Tali quā dixi, laudis scilicet meæ
desiderio, intentione præsumens: nunquam aliquis ir-
reuerenter accedere potest. Pro quo tibi laus fit & glo-
ria per infinita seculorum secula.

*De specialibus priuilegijs sibi à Deo collatis, & de gratia
seruantibus memoriam eius post mortem promissa.*

Caput. XX.

COR meum & anima mea cū tota substantia car-
nis meæ omnibusq; sensibus & viribus corporis &
spiritus

spiritus mei cum vniuersitate totius creature laudes & gratiarum actiones dicant tibi, dulcissime Deus, fidelissime amator humane salutis: pro dignantissima misericordia, qua non sufficit pietati tue dissimulare quod totiens indecenter parata, accedere non vereor ad sacratissimi corporis & sanguinis superexcellētissimū conuiuium nisi etiam abyssalis superfluentia tua mihi in instrumentorum tuorum vilissimo & inutilissimo hunc colorem dono tuo superaddere dignata sit. Secundo, quod ex gratia tua certitudinē accepi, quod omnis qui ad tantum sacramentum accedere desiderans, sed habens timorem conscientie trepidantis retrahitur, si humilitate ductus à me famularum tuarum minima querit confortari pro hac ipsius humilitate, tua incontinentissima pietas dignum ipsum iudicat tantis sacramentis, que vere percipiet in fructum salutis eterne. Adiungens, quod si quæsi iustitia tua non permitteret dignum à me iudicari, nunquam permittere velles illū ad meum consilium humiliari. O dominator excelsæ, qui in altis habitas & humilia respicis, quid diuina dictauit miseratio tua cum videres toties me indignē accedentem iustitia liberante iudicium promereri: tu volens alios dignos efficere per virtutem humilitatis, quāuis sine me hoc melius posses, indigentia tamen meæ consulens pietas tua, hoc per me perficere decreuit: vt vel sic participari possem meritis ipsorum, qui montis meis fructu salutis potirentur. Sed cum heu nequam etiam vno tantum remedio contenta fuit miseratio tua, Deus benignè. Unde & addidisti me indignissimam certificare, quod quicumque corde contrito & spiritu humiliato aliquem defectum mihi querula-

do

do exposuerit, secundum quod per verba mea defectum illum maiorem siue minorem audierit, secundum hoc tu misericors Deus velles iudicare eum culpabiliorem vel innocentiorē. Et quod gratia tua mediante post horam illam semper habere deberet tale releuamen, quod nunquam tam periculose premi posset ab illo defectu, sicut antea fuerat pressus. Et in hoc etiam meæ miserimæ consulens indigentia, vt que per omnes dies vitæ meæ ita negligens extiti, quod heu nunquam vel minimum defectum debito modo superauis, saktē aliorum victoria mereretur participari, cum tu Deus meus bone, dignaris me vilissimum instrumentum tuum ad hoc assumere, vt per verba oris mei alijs dignioribus amicis tuis gratiam victoria ministrares. Tertio etiam copiosa liberalitas gratia tuæ inopiam meritorum meorum ea certitudine ditauit, quod cuiuscumque aliquod beneficium, vel alicuius delicti indulgentiam ex confidentia diuinæ pietatis tuæ promiserim, hoc benignus amor tuus secundum verbum meum tam firmum tenere proponeret, quasi tu hoc ore tuo benedicto iuraueris in veritate. Et hoc veraciter fieret. Addens quia si videretur alicui, quod effectus tam salubris longe vltra placitum protraheretur, ille constanter ammonendo tibi proponere deberet, quod ego ex parte tui salutem ipsi promisisssem. In hoc taliter saluti meæ prouidens, secundum illud Euangelicum: Eadem mensura qua mensi fueritis, remetietur vobis, vt cum ego heu non desistam in maioribus sæpè culpis delinquere, saltem sic habes occasionem, culpas meas remissius iudicandi. ¶ Quarto ad benefaciendum necessitati meæ

meæ

meę & hoc addidisti inter cætera me certificādo, quod quicumque humili ac deuota intentione se orationibus meis commendasset, proculdubio consecuturus esset omnem fructum, quem credere posset, aliquem hominem per alterius orationem obtinere posse. In hoc etiā meę consulens negligētia, qua cum omnino deficiam in persoluendo tam debitas, quam gratuitas pro ecclesia orationes, quibus ego ipsa lucrari possem (secundū illud: Oratio tua in sinu tuo conuertatur) de fructibus electorum tuorum qui per me indignissimam postulāt beneficia, tu mihi per participationem concederes aliquā partem portionem suppletionis. Quinto nec in hoc supercedisti salutem meam augere, quod quasi speciali dono contulisti mihi, vt omnis qui cum bona voluntate intentione recta & humili confidentia, de profectu animæ sermonem mihi inoueret, nunquam à me discessurus esset sine ædificatione, siue consolatione spirituali: quasi hoc ipsum etiam congruum præuidens indigentię meę, quia cum sepe, heu per inutilia verba defluēs talentum facundię mihi indignę à tua largitate creditum, quasi per terras dispergo, saltem de alieno deposito aliquantulum fructum lucri spiritualis recolligam. Sexto liberalitas tua benigne Deus adauxit mihi donū per omnia necessarium, certificans scilicet me pro eo, quod quicumque in charitate pro me vilissima creaturarum Dei deuota fidelitate orauerit, vel etiam ad emendandum delicta & ignorantias iuuentutis: imo malitię & nequię meę se verbis oratorijs seu operibus bonis tibi exhibuerit, hoc præmio à liberalissima pietate remuneraretur, quod nunquā exiet de hoc seculo antequam tali gratia donaretur, quod conuersatio ipsius in tantum

tantum tibi complaceat quod alicuius specialis familiaritatis delectationem in anima ipsius possis habere: & hoc ex benignissima tuā paternitate propter meā magnam pando necessitatem, cum non ignorares quanta & quā multiplici emmendatione mihi opus esset pro tam innumeris delictis: seu negligentijs meis, quā amās misericordia tua nullatenus sineret me perire: & e contra pulchritudo iustitię tuæ nullo modo permittere posset me cum tam diuersis negligentijs meis saluari, per hoc saltem mihi prouideretur, quod ex participatione plurimorum, lucrum cresceret singulorum. His ex incontinentia liberalitatis tuæ benigne Deus superaddidisti, quod si quis post obitum meū intelligēs quod paruitati meæ dignātius fuerit familiaritas tua in vita mea acclinata, & ob hoc vellet se orationibus meis licet indignis humiliter cōmendasse: illū vellet dignanter, exaudire si cut aliquē exaudire posses per alterius orationē, si ad recuperāda neglecta cū humili deuotione gratias tibi ageret, specialiter pro quinque beneficijs: videlicet primo pro amore, quo me gratuita pietas tua ab æterno præelegit. Quod, vt verum fatear, verè præ cæteris gratuitis donis per maxime gratuitum est: cum non ignorares, sed bene præuideres seriem peruersę cōuersationis meæ, & in singulis donis tuis malitiā & nequitiam atq; vitium ingrati tudinis meæ, in tantū quod iuste etiam inter paganos negasses mihi decus humanæ rationalitatis: cum tamen pietas tua longē superans mala nostra elegerit me præ cæteris Christianis sacra religione insigniendam. Secundo: quod me salubriter attraxisti. Et hoc ipsum confiteor esse tuæ mansuetudinis & pietatis, quæ tibi naturaliter inest, quando tu

indomitum cor meum (cui ferrea vincula aure debentur) tam dulcibus blanditijs tibi attraxisti quasi collegam mansuetudinis tuæ in me inuenisses, & quasi mihi vniri esset tibi super omnia delectabile. Tertio, quod familiariter tibi vnisti. Et hæc idē (vt iustissimē debeo) a signo superfluentię incontinentissimæ liberalitatis tuæ, quasi iustorum numerus non sufficeret ad excipiendam nimietatem pietatis tuæ, me extremam in meritis aduocare dignatus es, non vt habiliorem facilius iustificares, sed vt in minus habili clarius luceret miraculum tuæ dignationis. Quarto, quod iucunde habitare, & delicias habere dignatus es in anima mea. Et hoc ipsum (si ita loqui possim) de puro extraneo amori tuo quo minime dedignatus es etiam verbis testari dicens delicias tuas esse quod omnipotens sapientia tua se tam stupenda dignatione vnire potest illi, qua tibi tota dissimilis est & prorsus ingrata. Quinto quod feliciter consummare me dignaris. Quod beneficium à dulcissimā pietate benignissimi amoris tui me, quamuis indignissimam, accepturam secundum fidele promissum veritatis tuæ, humiliter firmiterque spero, & securissima charitate cum gratitudine complector, nullis omnino meritis meis, sed sola gratuita clemētia animæ tuæ, o meū summum, imò solum verum æternale bonum. Hæc singula cum sint tam stupendæ dignationis tamque omnino paruitati meæ indecentia, quod nullo modo sufficere possint gratiarum actiones à me tibi factæ: ideo etiam in hoc subuehisti indigētiae meæ quod benignis promissionibus ad gratiarum actiones, induxisti ceteros, quorum meritis defectus meus possit suppleri. Pro quo sit dignationi tuæ laus condigna, & gratiarum actio

actio ex parte omnium cœlestium, terrestrium, & infernorum.

Gratiarum actio pro confirmatione prædictorum priuilegiorum.

Caput. XXI.

SVper hæc omnia adiecit inæstimabilis virtus charitatis tuæ, Deus meus, hæc dona supradicta tali pacto dignantissime obfirmare. Nam cum die quodam mente reuoluerem ea & ex comparatione pietatis tuę ad impietatem meam (quã in infinitum superabundare gaudeo) vsque ad illam præsumptionem ducta fuisset, quod causerer te mihi ea more pollicitantium manu ad manum nõ firmasse, tua tractabilissima suauitas his obiectionibus se benignè satisfacturam promisit, dicens: Ne hoc causeris, accede & suscipe pacti mei firmamentum. Et statim paruitas mea conspexit te quasi vtrisque manibus mihi pandere arcam illam diuinæ fidelitatis atque infallibilis veritatis, scilicet, deificatum cor tuum, & iubentem me peruersam more Iudaico signa quærentem, dexteram meam extendere. Et sic sacratissimum cor tuum mihi patefactum retrahens manu mea inclusa dixisti: Ecce dona tibi collata me tibi illibata seruatorum promitto. Id tamen, quod si ad tempus dispensatiuè ipsorum effectum subtraxero, obligome postmodum triplici lucro id persolutorum ex parte omnipotentis sapientiæ & benignitatis virtuosæ Trinitatis, in cuius medio ego viuo & regno verus Deus per æterna secula seculorum. Post quæ suauissimę pietatis tuę verba cum manū meam retrahere

*Septē an-
nuli aurei* apparuerunt in ea septem circuli aurei in modum septem annulorum, in quolibet digito vnus, & in annulari tres in testimonium fidele, quod predicta septem priuilegia mihi ad votum meum essent confirmata. Hinc etiam incontinentia pietatis tuæ adiecit hæc verba: Quoties tu indignitatem tuam recogitas te immeritam agnoscis donorum meorum, & insuper de pietate mea confidis: toties mihi offers debitum censum de bonis tuis. O quam subtiliter paternitas tua nouit providere filiis extrema vilitate degenerantibus, cum post expensionem substantiæ innocentie, & per consequens gratæ tibi deuotionis, acceptare dignaris hoc cuius cumulus latere non potest, scilicet cognitionem indignitatis meritorum meorum. Quam tibi laudabiliter, mihi que salubriter cognoscere in omnibus donis tuis tam minoribus, quam exterioribus, & insuper de pietate tua plenè tibi cõfidere, da dator munerum, à quo omne bonum procedit, & sine quo nihil validum, seu bonum poterit reputari.

Gratiarum actio pro visione Dei transfiguratiua, eiusque osculis & amplexibus.

Caput. XXII.

I Niustum etiam omnino iudicavi, recolens gratuita beneficia tuæ amicabilem clementiæ erga me valde indignā, si etiam hoc quasi ingrata pertransirè, quod in quadam quadagesima accepi mira dignatione tuæ amicissimæ pietatis. In secunda enim illius Dominica, dum ad missam ante processionem cantaretur responsorium: Vidi Dominum facie ad faciem & cætera, mirabili

rabili quodam & inestimabili coruscamine illustrata, anima mea lucè diuinitæ reuelationis, apparuit mihi tantquam faciei meæ applicata facies quædam, secundam quod Bernardus dicit: Non formata sed formans, non perstringens oculos corporis, sed faciem letificans cordis grata amoris munere non colore. Ex hac melliflua visione cum solares oculi tui oculis meis directè oppositi viderentur, qualiter tu suavis dulcedo mea tunc affeceris, non solum animam meam, verum etiam cor meum cum omnibus viribus, cum tibi soli sit notum proinde da, vt quoad vixero, tibi persoluam famulatum deuotum. Sed quamuis longè aliter placet rosa tempore vernali cum virens & florens dat odorem, quam tempore hyemali cum diu arefacta dicitur suaviter redoluisse: aliquantulum tamè excitare videtur delectationem recordatio prelibatorum. Vnde & ego quasi possum similitudine proferre desidero, quid paruitas meâ in illa preiucundissima visione tui senserit, ad laudem amoris tui: vt si quis legentium forte similia vel maiora acceperit, per recordationem ad gratiarum actionem excitetur. Et ego ipsa etiam sapius recolendò caliginem negligentiarum mearum, aliquantulum illas reprimam per gratitudinem, hoc speculo solari vibrato. Cum igitur desideratissimam faciem tuam exhibentem copiam totius beatitudinis, vt prædixi, mihi immeritè applicuisses, ex Deificis oculis tuis sensi per oculos meos intrantem lucem quandam inestimabiliter suauificam: quæ transiens omnia interiora mea, supra modum mirabilem virtutem in omnibus membris videbatur operari. Primo quidem quasi euacuans omnes medullas ossium meorum. Hinc etiam ipsa ossa simul cum car-

ne annihilans, in tantum, quòd tota mea substantia nihil aliud sentiebatur esse quàm splendor ille diuinus, qui ultra quàm dici possit delectabili modo in seipso colludens, inæstimabilem animæ meæ exhibuit ferentis iucunditatem. O quid amplius dicam de ista (vt ita dicam) dulcissima visione? quia, vt vnum fatear prout mihi videtur, omnium linguarum eloquentia per omnes dies vitæ meæ hunc præclaram modum videndi te etiam in coelesti gloria nunquam persuasisset, si dignatio tua Deus meus vnica salus animæ meæ per experientiam me ad illam non induxisset. Hoc tantum dicere me delectat, quòd si est in diuinis, sicut in humanis, quòd sicut virtus osculi tui intantum excedit istã visionem sicut ego æstimo, verè dico, nisi diuina virtus tua contineret hominem nunquam permetteret animam in corpore permanere, cui hoc vel momentaliter gustare indultum foret. Quamuis non ignorem inscrutabilem omnipotentiam tuã ex abundantia pietatis, tam visionem, quàm etiam amplexum & osculum cum ceteris amatorijs exhibitionibus, pro loco, pro tempore, & pro persona solitam congruentissimè temperare, & sepius experta sum. (Pro quo tibi gratiarũ actiones in vnione mutui amoris semper venerandæ Trinitatis offero) dignationem præsuauissimi osculi tui, intantum quòd quandoque sedenti mihi & intendenti tibi intimis & legenti horas canonicas seu vigilias pro defunctis, sæpe inter vnum Psalmum decies vel pluries prædulce osculum infixisti ori animæ meæ, osculum quod omne aromaticum excedit & mellis poculum. Et etiam multoties team amicissimum aduerterim in me respectum ac strictissimã persenserim amplexũ in anima mea. Et

hac

hæc omnia quãuis mire fuerint suauitatis, nunquã tamen (vere fateor) in aliquo talè virtutis effectum sum experta, sicut in illo excellèntissimo respectu, què prædixi. Pro quo & etiam pro alijs, quorum effectum tu solus nosti, sit tibi exhibitio suauitatis illius, quã in supercoelesti apotheca deitatis supra omnè sensum præiucunde, persona personæ cõmunicat. Item consimilis sit tibi gratiarum actio vel etiam maior, si fieri posset, pro dono quodã super excellentissimo tibi soli noto, cuius dignitatis magnitudo non finit me verbis hoc exponere, nec etiam intactum relinquere: ne forte si humana fragilitas aliquo modo quamuis omnino indebitè, hoc memoriæ meæ subtraheret (quod absit) saltem his scriptis ad memoriã & gratitudinem illius possim reuocari. Attamè tua benigna pietas, ò Deus meus, omnino auertat à me omnium creaturarum indignissima hanc peruersam insaniam, vt vnum ictũ oculi volutarie permittam abstrahi gratitudini tibi debitæ pro iucundissimo dono visitationis tuæ, quòd tam gratis ab incõtinentissima liberalitate tua percepi, & per tot annos absque meis meritis seruaui. Quia quamuis sim inter omnes indignissima, fateor tamè me in hoc dono maius accepisse, quàm vnquam vllus homo posset in hac vita promereri. Peto igitur à dulcedine pietatis tuæ, vt hoc donum, eadem dignatione qua illud mihi gratis & sine merito contulisti, etiam in me ad laudem tuã conferues, & per illud talem effectum in me peripsemate opereris, pro quo ab omni creatura in infinitum lauderis: quia quãto manifestius patet indignitas mea, tanto magis claret gloria tuæ dignantissimæ pietatis.

Epilogo quodam recenset diuinæ bonitatis beneficia, & e regione sua ingratitude vitia, quæ deplorat. Et hæc una cum præcedentibus deuotius quo potuit, statutis temporibus legere consuevit.

Caput. XXIII.

Benedicat tibi anima mea, domine Deus, creator meus. Benedicat tibi anima mea, & ex medullis intimarum mearum confiteamur tibi miserationes tuas, quibus ineoquentissima pietas tua tam indebitè circumuenit me, o dulcissime amator meus. Gratias ago vnde cumq; possum immensæ misericordiæ tuæ, cum qua laudans glorifico longanimum patientiam tuam, qua dissimulasti mecum, cum omnes annos infantie, pueritiæ, adolescentiæ, & iuuentutis meæ penè vsque ad finem vigesimi quinti anni, tam cæcata demencia pertransirem, vt cogitationibus, verbis & factis perfectissimè absque remorsu conscientiæ (vt mihi nunc videtur) omne quod subisset vbi cunq; licebat (sicut illud, siue per naturaliter mihi insitam mali detestationem, & boni delectationem, siue per exteriorem proximorum redargutionem, aut alijs modis non præcauisses ac gratuita misericordia tua me præseruasses) ac si pagana inter paganos vixissem, & nunquam intellexissem, quod tu Deus meus, vel bonum remunerares, vel malum punires: cum tamen ab infantia, à quinto scilicet anno me inter deuotissimos amicos tuos in triclinio sanctæ religionis tibi elegeris habitari. Tua beatitudo Deus meus quâuis nec crescere, nec decrescere possit, cum bonorum nostrorum non egeas; tam culpabilis tamen, & tam negligens, vita mea (si aliquo modo dici potest)

test) cessit in detrimentum laudis tuæ, quem sine intermissione singulis momentis tota substantia mea cum omni creatura merito laudare deberet. Quid super his sentiat vel etiam sentire posset cor meum ex dignantissima acclinatione tui ab ipsis etiam fundamentis commotum, tu solus nosti. Vnde in eadem commotione, o pater amantissime, pro emendatione omnium peccatorum meorum, offero tibi omnem passionem tui dilectissimi filij, quam ab illa hora, qua in præsepio super foenum reclinatus, vagitum dedit, & deinceps pertulit, per infantiles necessitates, pueriles defectus, adolescentiles aduersitates, & iuueniles passiones, vsque post horam illam, qua inclinato capite in cruce, cum clamore valido spiritum emisit. Item in suppletionem omnium negligentiarum mearum, tibi offero, Pater amantissime, omnem conuersationem filij tui sanctissimam: quæ in omnibus cogitationibus verbis & factis perfectissima fuit ab hora, qua missus ab arce throni introiuit per aurem Virginis in regionem nostram tuus vnigenitus, vsque post illam horam, qua tuis paternis vultibus præsentauit victricis carnis gloriam. Ac deinde cum iustum sit vt compatiatur tibi cor amici tui super omni aduerso, rogo per vnigenitum tuum in virtuti Spiritu sancti, vt quicumq; à me rogatus vel aliquo modo inductus, voluntatem suam ad hoc inclinauerit, quod ad laudem tui defectum meum supplere voluerit, etiã vno gemitu vel alio quantumuis paruo opere in vita mea, vel post mortem meam: vt pro ipso etiam suscipias hanc oblationem passionis & conuersationis dilecti filij tui in emendationem & suppletionem omnium peccatorum, & negligentiarum ipsius. Ad quod obtinendum exoro,

vt apud te permaneat desiderium meum indefessum
 vsq; ad finem seculi, etiam adhuc, cum tibi per gratiã
 tuam conregnãvero in cœlis. Item pro gratiarũ actio-
 ne in profundissimam abyssum humiliatis me demer-
 gens cum super excellenti misericordia tua, simul col-
 laudo & adoro illam dulcissimam benignitatem, qua
 me ad eò perditẽ viuentẽ, tu Pater misericordiarum co-
 gitasti super me cogitationes pacis, & nõ afflictionis,
 quomodo, scilicet me sic multitudine & magnitudine be-
 neficiorũ tuorũ exaltares, ac si præ cunctis mortalibus
 vitã angelicã in terris duxissẽ. Et hoc inchoasti in aduẽ
 tu illo, antequam in Epiphania tunc sequenti finirem
 vigesimum quintum annum, quadam turbatione, qua
 sic commotum est cor meũ, quòd omnis iuuenilis lasci-
 uia mihi desipere cœpit, & per hoc præparatum est ti-
 bi aqualiter cor meum, Post inceptum vigesimum
 sextum annum, feria secunda ante festum Purificatio-
 nis, in crepusculo diei illius post completorium, cùm
 nocte iam dictæ perturbationis, tu lumẽ verum lucens
 in tenebris, terminasti mihi etiam diem puellaris vani-
 tatis, obscuratum tenebris spiritualium ignoratiarum.
 Nam in hora illa, euidentissima dignatione mirabili-
 ter & supra modum delectabiliter aderas mihi, amica-
 bilissima reconciliatione me cognitioni & amori tuo
 associans, & me ducens ad intima mea, mihi ante horã
 illam valde incognita: & mecum agere cœpisti miris
 & occultis modis, vt deinceps quasi in domo propria
 amicus cum amico, imò iponsus cum sponsa, in corde
 meo delicias tuas iugiter cum anima mea posses habe-
 re. Pro quo pietatis negotio diuersis horis diuersisque
 modis me visitans, sed specialius magisque dignanter in
 vigilia

vigilia sacre Annunciationis, tandem ante Ascensio-
 nem, die quodam mane affectuosius incipiens, & ves-
 perẽ post Completorium perficiens, hoc donum omni
 creaturæ stupendum & reuerendum contulisti, quòd
 scilicet ab illa hora vsque in præsens nunquam ad ocu-
 li ictum sensi vel cognoui te cordi meo alienatũ: quin
 semper te mihi adesse scirem, quando cunque ad mea
 interiora me verterẽ, exceptis semel vndecim diebus.
 Quãtis & quã plurimis omni acceptione dignis bo-
 nis inter hæc mihi salutarem præsentiam tuã gratiorẽ
 effeceris cùm nullis possim verbis explicare, da dator
 munerum vt proinde dignam tibi offerã hostiam iubi-
 lationis in spiritu humilitatis. Et præcipuẽ pro eo, quòd
 tam amoenã secundum beneplacitum tuum atq; meũ,
 in corde meo tibi præparasti in habitationẽ, quòd nec
 de templo Salomonis, nec de triclinio Assueri legi vel
 audiui, quòd mihi videbatur præferendũ delitijs illis,
 quas cognosco gratia tua te ipsum præparasse in inti-
 mis meis, & quibus concessisti me indignissimã pariter
 tecum frui tanquã reginam cum rege. Inter quæ & illa
 duo specialius præfero, quòd scilicet impressisti cordi
 meo saluberrimorum vulnerũ tuorũ præclara monilia
 & ad hoc vulnus amoris tam euidenter & efficaciter
 etiam cordi meo infixisti, quòd si nunquam maiorem
 consolationem, nec interius, nec exterius mihi dedisses,
 in illis duobus solis tantam beatitudinem contulisti (si
 mille annis viuere deberem) singulis horis plusquam
 satis consolationis, eruditionis, & gratitudinis inde
 possem habere. Addidisti etiam mihi inter hæc inæ-
 stimabilem amicitie familiaritatem impendere di-
 uersis modis illam nobilissimam arcam deitatis, scilicet
 deificatũ

deificatum cor tuum præbēdo in copiam omnium delectationum mearum, nunc gratis dando, nūc ad maius iudicium mutuae familiaritatis illud mihi pro meo commutando: cum quo & tam occulta secretorum iudiciorum simul & deliciarum tuarum mihi manifestasti ac tam amicissimis blanditaribus animam meam multoties liquefecisti, quod si ignorarem abyssalem supereffluentiam dignationes tuæ, mirarer si intelligerē te præ omni creatura soli dignę matri tuæ benignissimæ tecum regnanti in cœlo tam dignantissimæ blanditatis exhibuisse affectum. Inter hæc tam leni blanditate quandoque perduxisti me ad salubrem cogitationem defectuum meorum, tanq; amicabiliter in his percipisti rubori meo, ac si tu (quod etiam nefas est dicere) dimidiam partem regni tui exinde amississes, si puerilem verecundiam vel immodico cōmouisses. Ita velut astuta quadam inuolutione reuelasti mihi aliquorum defectus tibi non placere. In quibus defectibus ad me rediens culpabiliorem inueni me, quam aliquem illorum quos mihi ostendebas: cum tamen nec minimo nutu mihi vnquā notificaueris, quod defectus tales in me vel saltē modicē vnquā aduertisses. Insuper tam fidelibus promissionibus allexisti animam meam, qualiter mihi in morte & post mortē velles benefacere, quod iure etiam si nullū aliud donum à te haberē, pro hoc solo iugiter viua spe anhelaret ad te cor meū. Nec sic quidem exhaustum est petagus tuæ incontinentissimæ pietatis, quin orantem me frequentius exaudiret tā incredibilibus beneficijs, siue pro peccatoribus, siue pro animabus, siue pro alijs causis: quod nunquam inueni amicum, cui sine hæsitatione auderem illorum

magnitu-

magnitudinem notificare, sicut ego ea cognoui, propter pusillanimitatem cordis humani tardi ad credendum. Ad cumulum ergo beneficiorum hoc addidisti, quod mihi dulcissimam matrem tuam beatissimā Virginem Mariam in procuratricē tribuisti, & me sæpius affectui ipsius amicabiliter commendasti, sicut vnquā diligentius fidelis sponsus dilectam sponsam propriæ matri potuit commendare. Insuper in speciale ministerium deputasti mihi sæpius nobilissimos palatii tui Principes, non solū de choris angelorum & archangelorum, sed etiam altiorum, secūdum quod pietas tua benignissime Deus mihi magis congruere iudicabat, vt ad cōuenientiora sibi obsequia in spiritualibus exercitijs me promoueret. Sed cū ego indignissima per degenerem ingratitude meam (quando tu dispensatiuē ad maiorem salutem meā, saporem delectationis ex parte subtraheres) statim dona tua, quali nihil valētia obliuioni traderem, si post tempus, gratia tua, contigit me resipiscere, & hoc quod amiserā siue qualecunque donum à te repeterē: in ipso momento illud mihi illibatum resignasti, ac si ego diligentissima cura illud in tuum sinum mihi reseruandum reposuissem. super hæc omnia, quod miro modo præferendum est, multoties, sed specialius in festo sacratissimæ Natiuitatis tuæ, & in vna Dominica, scilicet, Esto mihi, &c. alia etiam Dominica post Petecostes, induxisti, imò rapuisti me ad talem tui vnionem, quod supra miraculū miror, quod post illas horas potui amplius viuere sicut homo inter homines: & quod magis stupendum, imò horrendum in me est, quod heu defectus meos postea, vt iure debuissē, non emmendavi. Sed in his omnibus

fons

fontis misericordiae tuæ non est exiccatas, o Iesu omnium
 amantium amantissimè, imò solus amas veraciter gra-
 tis & indignos. Nam cum pro lapsu temporis mihi vilif-
 simæ, indignissimæ, & ob hoc ingratisimæ desipere
 inciperent talia (quæ merito sine intermissione cœlum
 cum terra inestimabili extolleret tripudio, maximè
 vel ob id quòd se tam indefinitè summus Deus tam in-
 finitæ extremæ vilitatis vermiculo acclinare dignatus
 est) tu dator, renouator, & conseruator omnis boni,
 per hoc me torpentem ad gratitudinè rex citasti, quòd
 scilicet quibusdam personis, quas noui magis tibi deuot-
 as & familiares, hoc de donis tuis mihi datis reuelasti,
 quod certissimè sciuì quòd ab homine haberi non po-
 terant, cum ego hoc nulli hominum reuelassem, & ta-
 men ex eorum ore audiui verba quæ ego in secreto cor-
 dis mei cognoui. Cum his verbis & cæteris quæ inter
 hæc se memoriæ meæ ingerunt, tibi quod tuum est red-
 do, & per organum illud dulcisonum, scilicet diuinum cor
 tuum, per virtutem spiritus paraclitici resonans decan-
 to, tibi dominè Deus pater colende, laudes & gratiarum
 actiones ex parte omnium cœlestium, terrestrium & in-
 fernorum, omnium quæ sunt, fuerunt, quæque post fu-
 tura sunt. Cum igitur aurum distinctionibus colorum
 magis rutilè & inter ceteros colores nigredo notabi-
 liorem faciât distinctionem, propter sui ab auro dissi-
 militudinem: addo etiam quod meum est, scilicet ingra-
 tissimè conuersationis meæ nigredinem contra tam
 diuinitus splendens erga me beneficiorum nume-
 rositatem. Nam cum tu dare non posses alia dona quæ
 te decerent, secundum tibi ingenitam regiam, imò diui-
 nam liberalitatem, ego etiam pro ingenita mihi rusti-
 citate.

citæte, hoc aliter nõ suscepi, quàm sicut decet vilissimam
 deprauatricem. Et hoc idem naturalis tibi regia man-
 suetudo dissimulabat, sic quòd idèo nõquam minus mi-
 hi benefacere videbaris. Cum igitur tu (cui in super-
 cœlesti palatio paternæ benignitatis, suavis accubitus
 est) reclinatorium eligeres ad hospitandum in meæ pau-
 pertatis domicilio, ego degenerissima & incurialissima
 hospita tam negligenti studio inuigilare beneplacito nõ
 curauì, quod ex naturali humanitate merito diligentio-
 ri cura respicere deberem aliquem leprosum, qui post
 multas illatas mihi iniurias & molestias, ex necessitate
 ad hospitium meum declinasset. Item contra benefi-
 cium illud, quod tu vestitor syderum mihi impendisti,
 in amœnosa intimarum mearum dispositione, sanctis-
 simorum vulnerum tuorum impressione, secretorum
 tuorum reuelatione & familiarum ac amicissimarum
 blanditatum exhibitione (in quibus dedisti mihi sua-
 uiores delectationes in spiritualibus experiri, quam, ut
 credo, si ab Oriente, vsq; ad Occidentem mundum circu-
 iuissem, incorporalibus potuissem inuenisse) ego ingra-
 tissima contumeliam tibi inferens ea vilipendi, &
 exteriorè delectationem quærens, cepe & alia ni-
 mis irreuerenter tuo cœlesti manna preculi. Promissio-
 nibus tuis authenticis o Deus verax diffidendo, spei af-
 fectum auerti, ac si homo mendax esses qui nunquam
 promissum persoluisses. Item contra hoc, quod indi-
 gnis orationibus meis benignè acclinatus es, ego heu
 sepius indurauì cor meum contra voluntatem tuam, in
 tantum (quod cum lachrymis dicendum esset) quòd
 dissimulaui intelligere voluntatè tuam, ne cogerer in-
 stigante conscientie perficere illam. Item contra hoc
 quod

quod mihi suffragia gloriosæ Matris tuæ & beatissimo-
rum Spirituum tuorum dignatus es præbere, ego misera-
bilis exteriorum amicorū suffragia quærens sæpius
eos impedivi, cum tibi soli iure intendere debuis-
sem. Cum etiam iustum esset, ut proinde quod tua
suavitas dona tua inter negligentias meas, mihi il-
libata conseruat, ego maiorem gratitudinem con-
ciperem & negligentiarum cautelam: è contra tyranni-
cos & diabólico more, malum reddens pro bono, ma-
gis assumo autem vivere sine cautela. Super his om-
nibus maxima culpa mea est, quod post talem tamque
incredibilem, tibi que soli cognitam tecum vnionem
non pertinui animam meam rursus maculare defecti-
bus illis, quos mihi inhærere ad hoc permiseras, ut tuo
adiutorio certando eos deuincerem, & inde maiorem
gloriam tecum in cœlis æternaliter possiderem. Nec in
hoc defuit mihi culpa, quod cum ad excitandâ in me
gratitudinem, amicis meis secreta mea detegeres: ego
omisso eo quod tu intendebas, quandoque plus ex hoc
humano modo gaudento, debita gratitudine tibi res-
pondere neglexi. Et tunc o benignissime conditor cor-
dis mei, super istis & alijs quæ horum occasione men-
ti nite incidere possunt, ascendat ad te gemitus cordis
mei, & suscipe quam tibi offero querimoniam infœli-
citarum mearum nimium multarum, contra tam diui-
nitus nobilem bonitatem tuam, cum ea nobilitate com-
passionis & reuerentię, quam nobis dedisti offerre pos-
se per amantissimum Filium tuum in Spiritu sancto
ex parte omnium cœlestium, terrestrium, & infero-
rum. Ergo ego cum omnino sim insufficiens ad prome-
rendos dignos emendationū fructus, exoro pietatem

tuam,

tuam, dulcissime amator meus, ut quorum corda noue-
ris tibi, tam deuota fidelitate astricta, quod ex eo holo-
caustum emendationis te placare potuerit, ipsis inspi-
res, ut defectum meum, ultra modum ingentem, & in-
conuenientem, talibus donis tuis velint supplere gemitibus,
siue orationibus, vel etiã aliquibus bonis operibus,
tibi soli domino Deo ad laudem debitam. (Quia ut
tu inspector cordis mei liquido cognoscis) ad hæc scri-
benda nihil omnino aliud coegit me, nisi purus amor lau-
dis tuæ, quo post mortem meam plures ista legentes
compatiantur benignissimæ clementiæ tuæ, quod cau-
sa humanæ salutis amor tuus vnquam ad imma tantū
debit inclinari, quod talia tam magna, tamque innu-
mera dona permitteres sic vilipendi, sicut ego heu om-
nia dona tua in me deprauaui. Sed grates, qualescunq;
possum, persoluo clementi misericordiæ tuæ domine
Deus creator & recreator meus, pro eo, quod de super-
effluenti abyssu pietatis tuæ me certificasti verissimè,
quod quicumque etiam peccator cum supra scripta in-
tentione voluntatem suam ad hoc deflexerit, quod ad
tui laudem mei memoriã facere voluerit, siue orans
pro peccatoribus, siue gratias agens pro electis, siue
etiam in quacūque re benefaciens, quo deuotius potest,
nunquam præsentem vitam terminabit antequam tu
cum tali speciali gratia remuneres, quod tibi conuersa-
tio ipsius placeat, & etiam in corde eius habeas aliquã
familiarem delectationem. Pro quo tibi sit laus
illa æterna, quæ de increato amore
procedens iugiter refluit
in te ipsam.

(.?.)

K

Commen-

Caput. XIII.

ECCE, amantissime Domine, talentum tuæ dignatissimæ familiaritatis mihi extremæ vilitatis indignæ creaturæ creditū, amore amoris tui ad lucrū laudis tuæ, tam in præscriptis, quam in postpositis expono. Quia (ut certo spero) de gratia tua, securè profiteri audeo, quòd nunquam vlla causa me compulit talia scribere vel dicere, nisi tantummodo consensus voluntatis tuæ, & desiderium laudis tuæ, ac zelus animarum. Te ipso igitur teste, verè desidero te laudari, & gratias tibi referri, eo quòd incontinentissima pietas tua se meę indignitati non subtraxit. Et etiam per hoc desidero te laudari, quòd scilicet aliqui ista legentes in dulcedine pietatis tuæ delectentur, & inde tracti in intimis suis ampliora experiantur. Sicut per alphabetū ad Logicā perueniunt quandoq; studentes, sic per istas velut per de pietatis imaginationes, ducantur ad gustandum intra se manā illud absconditum, quòd nulla corporearum imaginationum admixtione valet partiri; sed solus qui edit, adhuc esurit. Quo nos, omnipotens omnium bonorum largitor Deus sufficientissime pascere digneris per totam huius exilij viam, quoad usque reuelata facie gloriam Domini speculantes in eandem imaginem transformemur, à claritate in claritatem, tanquā à suavissimo tuō spiritu. Sed interim secundum tuum fidele promissum, & intentionis meę humile desiderium, præsta omnibus hæc scripta causa humilitatis legentibus, congratulationem tuæ dignationis, compulsionē meę indignitatis, compunctionem ad sui ipsorum profectū:

quo ex aureis thuribus charitatiuorum cordium ipsorum tam suavis redolentia ascendat ad te: vade tibi omnis defectus ingratiitudinis & negligentiae meæ copiose suppleatur, Amen.

LIBRI SECUNDI FINIS.

**INSINUATIONVM
DIVINAE PIETATIS LIBER
tertius, Pias admodum habēs instructio-
nes diuinæ dulcedinis exuberantiam redolentes.**

**ARGUMENTVM IN LIBRVM
Tertium.**

Propter excellentem humilitatē, hæc virgo sancta Gertrudis hunc tertium librū & sequentes reliquos non ipsa scripsit, sed dictasse potius dici posset; quandoquidem alteri cuidam doctæ virgini, quæ scribenda erant, diuina iussione compulsa reuelauit. Arbitrabatur namque ad hæc non se satis dignam, ut pote, quæ Dei dona in se (ut aestimabat) destrueret negligenterq; idcirco per aliam præclarissimam voluit Dei dona commendari, iustiq; laudum & gratiarū actionum cultū, per eos quibus eiusdem arcana eam ob rem solā manifestabat, honorari Deū. Putabat enim tunc leuata

ex fini squalore preciosam gemmam, auroq; ornatam, si Dei dona preciosa alijs reuelasset, vnde gloria, gratiarumq; actio ad Deum redderet cuiusmodi, ex se provenire desperabat. Accessit nihilominus & superiorum authoritas, hanc, vt reuelaret, alterā, vt scriberet, cōpellēs. Est autē tertius hic liber eruditione copiosa atq; cōsolatione totus refertus, tradēs exercitia & multa & pia, quibus pro sui status conditione vnusquisq; instituatur, quomodo Deo seruire ac placere, quomodo huius merita passionisq; fructū in suorum expiationē, peccatorum, atque defectum Deo patri offerre, sibiq; vindicare, quomodo denique Deum toto debeat corde diligere, ad extremum, quā deuotissimē sacramenta suscipere, quāq; vt diuino conformetur beneplacito, paratum se iugiter debeat exhibere. Hæc aliāq; id genus multa in his libris tradita, quid aliud (quæsc) quā inestimabilem diuinæ pietatis erga suos electos redolent exuberantiā; quā his diebus nouissimis infirmitati adeo comparitur humanæ, vt non minus profuse (si ita dici licet) quā misericorditer & sua dona, & sanctos suos, atque adeo seipsum totum nobis vltro se offerat: modo bona inueniamur voluntate parati ad recipiendum. Perge igitur, tu lector, quia legisse haud quaquam te pœnitebit.

DE SPECIALI CVRA, QVA MATER Domini hanc suscepit in filiam.

Caput. I.

EX Spirituali quadam reuelatione, dum intellexisset hæc sancta virgo Gertrudis, sibi in augmentū meritaliquid aduersitatis imminere, & inde ex humana fragilitate trepidaret, pius Dominus ipsius pusillanimitati.

mitati condescendens, misericordem matrem suam inclytam cœlorum imperatricem illi dedit in matrem benignamque dispensatricem, vt quantumcumque nimietate aduersitatis supra vires grauaretur, semper ad ipsam matrem misericordiæ securum haberet recursum, cuius interuentu se sciret alleuiandam. Post hæc breui interuallo temporis elapso, cum valde grauaretur, pro eo quod à quadam Deo deuota persona cogere retur detegere, quicquid sibi Dominus specialis doni in antecedenti festo contulisset (quia propter aliquas causas hoc faceret, tūc difficillimū iudicabat: & tamē si omnino reniteretur, timeret diuinæ voluntati contraire) recurrit ad desolatorum consolatricem, cupiēs ab ea doceri quid in ea re magis expediret? Vnde ab ipsa tale accepit responsum: Ex pede quod habes, quia filius meus prædiues est ad rependendum, quicquid in laudem eius expenderis. Sed cum illa secretum suum tot adinventionum suarum clausulis obumbrasset, quod nequaquam cedere posset ad ædificationē aliorū, hæc ipsa de causa etiam ad pedes Domini se prouoluit: supplicans vt intimaret, quid sibi magis placitum esset, & ad hoc perficiendū etiam voluntatem præstaret. Vnde & à diuina benignitate per tale meruit responsum certificari: Da pecuniā meā ad mensam, vt & ego veniens cum vsuris exigā illā. Et sic edocta est causas illas, quas putabat rationabiles; & à spiritu Dei sibi immisas, veraciter ex radice humani & proprii sensus ortum traxisse. Vnde & ex tunc rigorem propositi sui cepit relaxare. Et hoc quidē merito, quia teste Salomone: Gloria regum est celare verbum; gloria autem Dei est inuestigare sermonem.

Quod aduersitas sit annulus spiritalis desponsationis.

CAPVT. II.

DVm in quadam oratione offerret domino omnem tolerantiam, qua tam in corpore quam in spiritu grauabatur, & omnem delectationem qua tam in spiritu quam carne frustrabatur. Apparuit Dominus, illa duo quæ sibi obtulerat, scilicet, delectationem & tolerantiam in specie gemmarum annulorum quasi pro ornamento utriusque manibus ferens. Quod cum intellexisset: præfatam orationem sæpius iterans, post aliquantum temporis cum eadem recitaret, presens dominum Iesum annulo sinistræ manus (quæ intellexerat corporale grauaminis tolerantiam esse) sinistrum oculum eius linere. Et extunc eundem oculum (quem Dominus visus est in spiritu tangere) doluit in corpore: in tantum, quod postea nunquam plenè conualuit ad priorem sanitatem. Hinc intellexit, quod sicut annulus signum est desponsationis, sic aduersitas tam corporalis quam spiritalis, verissimum signum est electionis diuinæ, & quasi desponsatio animæ cum Deo: intantum, quod grauatus quisque veraciter, imò confidenter, dicere possit illud: Annulo suo subarrauit me Dominus meus Iesus Christus. Et si inter aduersa etiã hoc dono non caret: quod, scilicet, animam per gratitudinem in laudem & gratiarum actionem valet ad Deum dirigere, consequenter cum iucunditate subsequi potest & illud: Et tanquam sponsam decorauit me corona. Quia gratitudo in aduersis est ornatisima gloriæ corona super aurum & topazion incomparabiliter preciosa.

Consolatio

Consolatio humana minuit diuinam

CAPVT. III.

QUOD contrarietas seu priuatio delectationis in pena sit augmentum gloriæ, valde euidens accepit testimonium: quod ipsa tamen nondum intellexit. Igitur cum die quodam circa festum Pentecostes tam in tolerabili lateris torqueretur dolore, quod astantes facilius iudicassent eam ipso die morituram quam euisuram: si non sciissent eam à simili dolore sæpius conualuisse, benignus amator & verus animæ consolator hanc sibi vicem reddebat: quod quodocunque seruitium negligentia egens iacebat, ipse pius dominus benignus illi aderat, cuius suauiflua præsentia dolorem eius temperabat. Cum vero obsequentium cura diligentior adesset: domino se subtrahente, dolor ingravescebat: ut per hoc manifestè daretur intelligi, quod quanto quis ab humanis solatijs derelinquitur, tanto magis a diuina misericordia respicitur. Et cum vergente die ad vesperam illa nimierate cruciatus afflictæ obtinere niteretur a Domino, ut dolor ipsius leneretur Dominus subleuans brachia sua, ostendit se quasi pro ornamento in pectore suo gestare dolorem; quem illa tolerauerat per diem. Cum autem videret ornamentum illud quasi perfectum nec ex aliqua parte habere defectum, ex hilarata sperabat, quod ex tunc etiam dolor ipsius cessare deberet. Vnde dominus subiunxit: Hoc quod deinceps patieris: huic ornamento splendorem addet. Videbatur enim quamuis gemmatum: tamen minus fulgens ornamentum, tanquam aurum obscuratum. Illa vero sequens tollerantia (quæ tunc incidit) fuit pestis, non

K 4 adeo

adeo grauis quin plus fatigaretur in ea contrarietate delectationis, quam acerbitate doloris.

Quam vilis & fœda omnis transitoria delectatio.

CAPVT. IIII.

Circa festum beati Bartholomei ex inordinata quadam tristitia simul & impatientia tantas incurrit tenebras, quod ex magna parte iucunditatem diuinæ præsentie sibi videbatur amisisse, vsque dū in sabbato has sibi tēperatas gauderet per interuentum virginæ Dei genetricis: quando in honore ipsius cantabatur Anti. Stella Maria maris. Sequenti vero die dominico, cum se ex benignitate Dei blandius confoueri gratulararetur, & recoleret præcedentem suam impatientiam cæterosque defectus: valde cœpit sibi displicere & pro sui emendatione domino supplicare cum tanta spiritus deiectione, quod præ multiplicitate & nimietate defectuum quos ipsa in se depræhendebat quasi desperariū diceret domino: Ecce misericordissime domine fac finem malis meis quibus nec ego finē nec modum impono. Libera me & pone me iuxta te & cuiusuis manus sit cōtra me. Cuius desolationi benignus dominus compatiens demonstrauit illi hortulum valde paruum nimisque angustum, qui diuersorum florum vernantia plenus spinis erat circumseptus: & modicū melis erat fluens in ipso. Dixitque ad eam: Velles ne mihi præeligere delectationem illam quam in amœnitate florum istorum posses habere? Ad quod illa: Nequaquam domine Deus. Hinc demonstrauit illi lutosum quandam hortulum, sed tamen vili quadam viriditate
super

superductum, interspersos habentem paruulos quosdam flores nullius valoris, sed modici coloris, de quo similiter requisit Dominus: Num & ista mihi prælegeris? A quibus illa se quasi cum indignatione auertēs, dixit: Absit hoc ab anima mea vt tibi solivero, summo, stabili, & æterno bono præligam aliquid fictum & vile, nō dico bonum sed malum. Et Dominus: Quare tunc diffidis quasi non sis in charitate, in qua quisque esse psuaderi potest, qui tot bonis abundat. Et cur desperatiuē loqueris propter peccata tua, cū teste Scriptura: charitas operiat multitudinem peccatorum, cū etiam voluntati meæ non confidis voluntatem tuā, qua commodē & honestē sine omni aduersitate viuere posses, habens fauorem hominum & præconiū sanctitatis. (Nam & hanc tibi exhibui in similitudine horri florigeri) Et delectationem carnalis vitæ prætendi tibi in viriditate loci lutosi. Ad quod illa: O vtinam & millesies vtinam in vilipensione hortuli florigeri mihi exhibiti abdicassem omnino propriā voluntatē, sed timeo ne forte angustia illius induxerit me, vt facilius respuerē eā. Et Dominus: Sic abundantia pietatis meæ solet omnibus electis temporalia cōmoda angustare per cōscientiæ formidinē, vt sic facilius ea parui pendāt. Tunc illa omni tā cœlesti quā terrestri delectationi constantissimē abrenuntians, supra pectus dilecti tam valida impressione & tam firma inhaesione se reclinauit, quod videbatur sibi vniuersæ creaturæ vires non tantū præualere, quod vel ad modicum eam ab illo ac cubitu possent amouere, vbi sibi præstitū gaudebat eū Dominici corporis latere longē supra ballami suscitatem, viuificum saporem haurire.

CAPVT. V.

DIE Sancti Matthæi Apostoli cū Dominus Deus
 larga benedictione dulcedinis præuenisset eam,
 & ad eleuationem calicis, eundem calicem pro gratia
 rum actione Domino offerret, recollere cœpit in cor-
 de suo quod parū aliquid profecisset in oblatione præ-
 dicti calicis, nisi se ipsam opponeret tribulationibus
 omnibus libetè pro Christo præferendis. Et sic in im-
 petu virtutis se eleuās de sinu Domini in quo delitiani
 videbatur, deiecit se ipsam in pavementum quasi vile
 quoddā cadauer cū his verbis: Ego Domine expono
 me ad omnia tolleranda quæ tibi poterūt fore lauda-
 biliora. Vnde Dominus protinūs festinè consurgens
 iuxta illā in pavemento recubuit quasi illam ad se re-
 colligēs & dicēs: Hoc est meū. Ex cuius virtutis poten-
 tia illa animata erexit se ad Dñum, & dixit: Ita Dñe mi
 Opus manū tuarū ego sum, Et Dñs: Hoc etiam su-
 peradditum est tibi, quod amor meus in te tantus est,
 quod sine te vivere nolo. Cuius verbi nimiam digna-
 tionem illa admirans dixit: Cur domine mi sic loque-
 ris, cū postquam dignatus es in creatura tua delitia-
 ri, infinitos habeas tam in terris quam in cœlis amicos
 eam quibus beatè vivere posses, etiam si ego creata
 nunquam fuisset, ad quod dominus, Qui semper ca-
 ruit aliquo membro, nullo dolore cruciatur, vt ille
 cui adulto abscederet, Sic ego ex quo amorem
 meum in te constitui, nūquam paterer nos ab inuicem
 separari.

Schol-

SCHOL. *Incredibilia forte quispiam arbitrabi-
 tur hæc D. Virgini exhibita ingentis amoris diuini argu-
 menta, & verba, nisi perpendat in istos filios Dei fieri, qui-
 bus cum parentum more, Deum oblectari, non est indignū
 eius maiestate. Maxima enim & pretiosa nobis promissa
 donauit, vt per hæc efficiamur consortes diuinæ naturæ: in-
 quit sanctus Petrus: Magna sunt (ait sanctus Thomas)
 dona naturæ, maiora gratiæ, maxima gloria. Consortium
 namque diuinæ naturæ (vt Theologi docent) per gratiam
 nobis collatam, non est tantum consortiam morale (vt
 vocant) quia non tantum diuina gratia reddit nos consor-
 tes naturæ diuinæ, eo quod perse, & per virtutes sui ordinis,
 atq; auxilia quæ ipsi correspondent, sanat nos a peccatis: &
 dat vires vt in actionibus nostris, & affectibus, conforme-
 mus Deo & eius volūtati: sed etiā intelligūt hoc de cōsor-
 tio phisico, id est, de participatione quadā formali naturæ
 diuinæ, quantum ad id quod habet ipsa in ordine ad nostros
 cōceptus: modum, scilicet, naturæ & primæ & essentialis
 rationis: ita vt gratia iustificas sit secundū suā entitatē in-
 trinsecā huiusmodi participatio formalis naturæ diuinæ.
 Hinc fit vt efficiamur per eā filij Dei adoptiui, & a pec-
 cato mūdari, & dilecti amore amicitia, accepti ad æter-
 nā vitā, vt ipse S. Tho. dixit. Cōsortes efficiamur diuinæ natu-
 ræ, nō cōsortio æqualitatis quod est triū phisicarū solū, sed
 consortio participationis, quod est omnium fidelium per gr-
 tiā in presenti & gloriā in futuro. Accedit multorum auto-
 ritas sanctorū (qui iustorum filiatiōe à filiatiōe verbi diui-
 ni discernūt: eo quod hominum filiatiō est adoptiōis: Verbi
 verò naturalis: Nostri, potestatis: illi, proprietatis, Deum
 enim nos filios habere potestatis est, quia voluit facere: et
 habere Verbum filiam, est proprietatis, & naturæ ipsius
 Dei.*

Dei. Quibus omnibus illud Gregorius Magnus addidit, quod maximopere ad rem facit. Qui cum (inquit) acceperunt, aedit eis potestatem filios Dei fieri: Quid hac potestate fortius? Quid hac nobilitate sublimius dici potest: in qua creatus homo efficitur filius Creatoris? Quid ergo mirum, aut incredibile si Deus filijs suis tam aperta amoris signa ostendat: si tam suavia verba proferat? Nā quid leone ferocius, quid horribilius? Is tamen qui & animalia cuncta deterret, cum suis catulis colludit: illis blanditur, & paterni amoris à natura dati occultare indicia nō potest: quāto magis Deus, cuius natura bonitas, & amor? Tum insuper electos in gratia existentes, vocat Paulus, Christi membr. : quid ergo est absolum, si dicat Dominus hic: Qui semper caret aliquo membro, nullo dolore cruciatur: ut ille cui adulto abscinditur: quandoquidem hanc virginem ut filiam sponsam, & ut Christi mysticum membrum Dominus adamabat?

De cooperatione animæ ad effectum missæ.

CAPVT. VI.

IN Die verò sancti Mauricij cū missa celebrata esset, vsque ad secretum quo hostia consecratur illa dixit ad Dominum: tam inestimabiliter, tamque excellenter reuerendum est opus istud Domine, quod nunc operaberis quod paruitas mea nequaquā audeat ad hoc vel respicere. Vnde demergens me iacbo in profundissima valle humilitatis quā potero inuestigare, expectas ibidē portionē meā, quia omnibus electis inde salus proueniet. Ad quod Dñs: Cū mater aliqua artificiosa operari voluerit, de serico vel margaritis, quando

quandoq; paruulum suum in eminentiori loco ponit, ut sibi filium, vel margaritas teneat, vel aliquod tale adiuuamen impendat. Sic ego te in gradu eminentiori statuens, Missæ huic interesse disposui. Tu verò, si extenderis voluntatem tuam ad hoc, quòd libenter, quantumcunq; difficili labore ad hoc seruire velles, ut hæc oblatio (quæ omnibus Christianis, tam viuis, quàm defunctis prodest) secundum dignitatem suam, plenum fortiretur affectum, tunc optimè pro modulo tuo me adiuuisti ad opus meum.

Confidentia vulnerat cor Dei.

Caput. VII.

DIE Sanctorum Innocentium, dum in præparatione ad communionem, tum multis cogitationū impediretur, & diuinum super hoc auxilium postularer, tale à dignissima Dei miseratione accepit responsum: Si quis humana tentatione impugnatus, firma spe sub protectionem meam confugerit, inter cæteros est, de quo possum dicere, Vna est columba mea, tanquam electa ex millibus, quæ in vno oculorum suorum transuulnerauit cor meum diuinum: in tantum, quòd si scirem, me non posse subuenire illi, hoc tam molesta esset desolatio cordi meo, quòd eam omnes cœlestes delitiæ non possent alleuare: quia in corpore meo, quòd diuinitati coniunctum est, electi semper habent aduocatum, qui cogit me compati ipsi in diuersis indigentijs suis. Et illa: Domine mi, quali modo immaculatum corpus tuum, in quo nunquam habuisti aliquam contradictionem, poterit te cogere ad compatiendum nobis in deiectionibus.

bus nostris tam diuersis? Ad quod Dominus: Intelligenti facile persuasum est. Nam Apostolus dicit de me: Debit per omnia fratribus assimilari, ut misericors fieret: & subiunxit vnum oculorū electæ meæ quo transfuulnerat cor meum, secunda confidentia est: quam habere debet de me, quod vere possim, sciam, & velim sibi in omnibus fideliter adesse: quæ confidentia tantā vim facit pietati meæ, quod nullatenus possim ipsi abesse. Et illa: Domine mi, cum confidentia tam securū sit bonum, quod nullus ipsam absq; dono tuo habere possit, quid demereri potest, qui ea caret? Cui Dominus: Quilibet tamen pusillanimitatē suam aliquantulum deuincente potest saltem testimonio scripturarum. Et si non integro corde, tamen ore dicere potest mihi illud Iob. Et si in profundum inferni demersus fuerō, inde me liberabis: & illud: Etiam si occideris me, tamen in te sperabo, & similia.

Modus audiendi Missam spiritualiter.

Caput. VIII.

Decumbens die quodam cum missæ interesse nequirit, & esset communicatura, turbato corde dixit ad Dominum: Ecce mi amantissime, cui nunc nisi diuinæ præordinationi tuæ ascribere possum, quod hodie impedita sum à missarū solennijs: & qualiter nūc possum præparari ad tui sacratissimi corporis & sanguinis perceptionē, cum ut mihi videtur, summa semper præparatio mea soleat esse intentio missæ? Ad quod dominus respondit: Ex quo mihi hanc imponis causam, intendente mihi: & dulcisona. & amatoria decantabo tibi epithalamia. Audi ergo à me, quod sanguine meo es redempta

empta & perpende, quod totum tēpus trigintā trium annorum quo in hoc exilio laboravi pro te, nihil aliud extitit quam legatio desponsationis tuæ. Et hoc sit tibi pro prima parte missæ. Audi à me, quod spiritu meo sis dotata, & disce, quod sicut in legatione illa totos triginta tres annos (ut dixi) corpore laboravi: sic in spiritu celebravi iucundissimas exoptabilissimasq; nuptias pro tui coniunctione. Et hoc sit tibi pro secūda parte missæ. Audi etiā à me, quod sis diuinitate mea adimpleta, & agnosce quod diuinitas mea præualer inter exteriores corporis molestias interiores suauissimas gratissimasq; spirituales ministrare delicias. Et hoc tibi pro tertia parte missæ. Audi insuper à me, quod sis amore meo sanctificata, & agnosce quod nihil omnino ex te, sed solum habes ex me, unde placere potes. Et hoc sit tibi pro quarta parte missæ. Audi postremo à me, quod conglutinatione mea sis sublimata, & agnosce, quia cum data sit mihi omnis potestas in cœlo & in terra, impediri nō possum, te pro beneplacito meo mecum exaltare: sicut coniunctam regis thalamo decet reginam nominari, & per consequens digne venerari. Ergo his intendendo delectare, nec amodo causeris te missa caruisse.

SCHOL. Huic modo audiendi missam spiritualiter, affinis est modus communicandi spiritualiter: quem D. Bernardus dicit esse, si vna saltem aliquo diei hora, passionis & redemptionis Christi attentius recolimus beneficia ad fruendū suauiter in cōsciētia, & recōdendū fideliter in memoria: quod est spiritualiter māducare corpus Christi & bibere eius sanguinē in memoriā eius. Alij hoc aliter exponūt: sed ad rei huius intelligētiam: & eorū quæ infra dicuntur in hoc lib. 3. c. 38. audiamus Conciliū Tridentinum, cuius hæc sunt

Bern. ad fratres de matre Dei.

Conc. Tri. sess. 13. c. 8.

verba.

verba. Spiritualliter communicant, qui voto cœlestem panem edunt, fide viua quæ per dilectionem operatur: fructum eius & utilitatem sentiunt. Vbi communionem spiritualem vocat propositum atque desiderium sacramenti Eucharistiæ: quia in actibus humanis solum propositum & desiderium efficax censetur aliquomodo æquivalere actibus externis, quando non possunt exerceri. Ne tamen quispiam falsus crederet, quodcunq; propositum ac desiderium huius sacramenti esse spiritualem communionem, addidit, si ex fide viua proficiscitur, quia non ideo dicitur communicatio spiritualis, quia fit modo spirituali, & intellectualliter: sed insuper præcipue, quia parit fructum spirituale maioris vniõis cum Christo: quem fructum, nisi ex charitate desiderium nascitur, non percipietur. Si quis enim in peccato existens mortali, desideraret in eo statu Eucharistiam sumere, peccauit grauiter. Tam abest vt spiritualliter manducet. Si tamen adhuc desideret percipere in meliori statu, non peccabit: sed neque communionem spiritualem attingit. Qui denique vere communicat spiritualliter, panem istum cœlestem desiderat percipere, motus fide viua, quæ per charitatem operatur. Quod tandem addidit Concilium, eos nempe, qui sic communicent spiritualliter, fructum eius, & utilitatem sentire, exponimus infra cap. 38.

*Cur Deus interdum gratiæ dona, vel subtrahit, vel occultat:
& de virtute orationis pro alijs factæ.*

Caput. IX.

DVM cuidam personæ diuinitus reuelatum fuisset, quòd Dominus magnam multitudinem animarum per orationes cōgregationis relaxare dignaretur à pœnis.

nis. Erad hoc obtinendum toti cōgregationi oratio esset iniuncta ista de qua hic liber conscriptus est, que mamodum & cæteræ, orationem sibi iniunctam complens die dominico, quo prædicta multitudo animarum à pœnis esset absoluenta, quãto deuotius poterat, ipsa domino pro animarum offerebat salute: Cumque Domino proprius accessisset, & ipsum tãquam regem donantem præmia in sua cerneret gloria. Nec perspicue posset inuestigare circa quam Dominus tãto opere occupatus videretur, dixit ad eum: Cùm tu benignissime Deus transacto anno in festo Beatæ Mariæ Magdalenæ intimaueris mihi indignæ, quod propria pietate coactus esses totam benignitatem tuam pedibus tuis acclinare, eò quod exemplo beatæ peccatrici, sed tuæ veræ amatricis tam multi ipso die se pedibus tuis humiliter aduoluerent: dignare etiam nunc præsens factum tuum oculis mei intellectus absconditum mihi clemẽter adaperire. Ad quod dominus: Dona distribuo. His verbis intellexit ipsa Dominum orationes cōgregationis distribuere in remedium animarum: & tamẽ ipsas animas quamuis præsentis, minimẽ videre poterat. Tunc adidit Dominus dicens: Nunquid & tu lucrũ meriti tui mihi offerre vis in augmentum huius meæ donationis? Ex quibus verbis illa suauiter emolita, nesciens quòd hoc ipsum tota faciebat cōgregatio ex sua, & prædictæ personæ, ad quam promissio facta fuerat de animabus liberandis, magna gratitudine acceptauit, quòd dominus quasi aliquid specialius ab ea exigeret hilarique spiritu respondit. Etiam Domine, nõ solũ mea quæ penẽ nulla sunt, sed etiam totius cōgregationis bona, ex communitate quam habeo cum eis per

gratiam tuam vniuersaliter mihi vsurpans, in v-
 nione perfectionis tuę cum ingenti gaudio tibi offero
 libera voluntate. Quod Dominus benignę multū ac-
 ceptauit. Hęc Dominus, velut exoccupatus extendit
 quasi nubē quādā desuper se & ipsam solā, declinans
 que eā blandē ad se dixit: Intende mihi soli & fruire
 dulcedine gratiæ meę. ¶ Tunc illa: Cur dulcedo mea
 Deus meus dono illo quod prænominatæ personæ
 tā euidenter contulisti, scilicet, in reuelatione anima-
 rū, me tā penitūs priuas: cū tamē plura de secretis tuis
 mihi manifestare pie digneris? Ad quod Dominus:
 Recole te frequētius tibi metipſi vilificari ex eo, quod
 reputas te tanquam indignam dono gratiæ meę, quod
 magis iudices illud collatum tibi, quasi mercenario,
 qui mercede conducitur ad seruiendum, & quasi absq;
 illo dono nullam mihi fidelitatem impenderes, & ex
 hoc alio tibi præfers, qui nullo tali dono sunt condu-
 cti, in omnibus tamen mihi fideles apparent, quibus te
 isto similem feci, vt dū præ alijs nihil intelligis de ani-
 mabus, & tamen pro eis fideliter laboras, etiam digni-
 tate illa non careas, quā in alijs extollis. Inter hæc qua-
 si in excessu mentis effecta, recognouit quā mira &
 ineffabili dignatione diuina pietas quandoque condes-
 cendat homini, copiose gratiam suam infundendo, &
 quandoque minora denegat ad conseruandum humi-
 litatem, quæ est fundamentum & conseruatorium gra-
 tiarum: & qualiter vtrumque hoc Dominus amanti
 animæ facit cooperari in bonum. Et prænimia grati-
 tudine & admiratione tā infinitæ bonitatis Dei erga
 se, quasi extra se effecta & penē in se ipsa annihilata
 deficiens, irruit supra pectus Domini cū his verbis:

Do-

Dñe mi pōdus istud sufferre nō potest paruitas mea.
 Tūc minuebat Dñs magnitudinē cogitationis illius.
 Sicq; resumptis viribus dixit ad Dominū: Ex quo be-
 nignissimē Deus, tā incōprehensibilis & inexplicabi-
 lis sapiētia prouidentia tuæ exigit hoc dono me care-
 re, de cætero illud nunquam ampliūs desiderare vo-
 lo. Et subiunxit: Nūquid Dñe tamē exaudis me orantē
 pro quibuslibet amicis meis? Quod Dñs asseueratio-
 ne magna cōfirmās, ait: Per diuinā virtutē meā hoc vti-
 que facio. Et illa: Ergo iā oro pro illa persona mihi se-
 piūs cōmissa. Statimq; vidit de pectore Domini pro-
 dire ceu riulū quendam crystallinæ puritatis, & in-
 fluere in intima illius pro qua orabat. Tūc interroga-
 uit Dominū dicēs: Dñe, quid huic personæ prodest il-
 lud, cū ipsa hunc non sentiat influxū: Cui Dñs: Cū
 medicus alicui ægroto propinat poculū medicinale
 nō illicō vt potū illū biberet, circūstātes vident infir-
 mū sanitati restitutū. Nec etiam ipse infirmus se mox
 sentit curatum. Et tamē medicus qui virtutē medica-
 lis agnoscit poculi, bene nouit qualiter debeat infirmo
 prodesse. Et illa: Cur Dñe non auters ab ea mores in-
 ordinatos & defectus alios, pro quib⁹ sæpiūs supplica-
 ui? Ad quod Dñs: De me puero Iesu dictū est: Proficie-
 bat etate & sapiētia corā Deo & hominibus. Sic per-
 sona illa de hora in horā proficiēs, devotio faciet virtu-
 tē: & ego dimittā ei omnia quæ sunt hominis, vt post
 hęc vitā percipiat etiā omnia quæ præparauī homini,
 quæ disposui super Angelos exaltare. Hinc appropin-
 quāte hora qua erat comunicatura, exorauit Dominū,
 vt quot animas per preces ipsius nominatæ perso-
 næ ipso die à pœnis absolutas cœlestibus adiunxisset
 choris, tot etiam peccatoribus qui saluandi essent,

L 2

(quo-

(quoniam pro damnandis intercedere non præsumebat) tempus gratiæ suæ dignaretur anticipare. Cuius pusillanimitatē Dominus corrigens, ait: Nonne hoc meretur dignitas præsentis immaculati corporis & sanguinis mei pretiosi, ut etiam hi qui sunt in statu damnationis, reuocentur ad statum vitæ melioris? Quis largam benignitatem illa in his dictis perpendēs, ait: Ex quo dignatur inestimabilis pietas tua tantopere indignis precibus meis condescendere, supplico maiestatem tuā in vnione amoris & desiderij totius creaturæ tuæ: quatenus secundum numerum animarū etiā mihi cōcedas numerum peccatorū uiuentium, qui iā sunt in statu peccati mortalis, ut ad tuā gratiā perueniant, quicumque vel ubicumque sint locorū, pro quibus tu maximē dignaris orari. Nec quemquam eligo meorum, siue amicorum, vel consanguineorum, aut propinquorum. Quod Dominus benignē acceptans, ipsam super hoc certificauit. ¶ Hinc illa: Scire, inquit, vellem Domine, quid tibi placeret me pro his orationibus supplere. Ad quod nullum accipiens responsum dixit: Æstimo Domine, quod infidelitas mea nō mereatur ad hæc interrogata responsum accipere, quonia n tu, qui corda nosti omnium, me tam negligentē agnoscis, quod forte iniuncta non supplerem. Tunc Dominus sereno vultu piē respondit: Vera confidentia omnia faciliē potest obtinere, sed si deuotio tua non desistit aliqua superaddere, persoluas cccxv. Laudate Dominum omnes gentes, in suppletionem laudis meæ diuinæ ab ipsis neglectæ.

Quā efficax
fit oratio in
sacrificio mu-
lti. dā. cor-
pus Christi of-
feritur.

De

De perfecta suppletionem laudis Dei, & de miro effectu sacrae communionis.

CAPVT. X.

Festo S. Matthiæ, cū pluribus de causis impedita cōmunionem sanctam omittere decreuisset, & inter primam Missam Deo sibi que intendere exhibebat scilli Dominus tanto amicitatis affectu, quanto vnquam amicus amico se blandiori affectu impendere potest. Quo ramen illa minimē contenta (utpote quæ potioribus bonis potiori modo erat assuetā) tota à se ipsa alienari & in dilectam (qui ignis consumēs dicitur) transferri, ipsiusque charitatis ardore liquefacta, intima sibi conglutinatione desiderabat vniri. Cū que hoc nullatenus sibi elaborare possit illa vice, diuertens ab his ad laudem Dei, conuertit se ad alium morem sibi consuetum, colaudando videlicet, primo immensam bonitatem & dignationem semper venerandæ Trinitatis pro omni gratia, quæ ex superfluentia, abyssali ipsius vnquam defluxit in salutem omnium beatificatorum. Secundò, pro omni gratia facta matri Dei dignissimæ. Tertio, pro omni gratia infusa sanctissimæ humanitati Iesu Christi. Supplicans omnibus communiter & singulis singulariter, quantum qualibet ipsorum ad sacrificium fulgidæ semper que tranquillæ Trinitatis in supplementum negligentiarum ipsius, offerre dignaretur omne studium & præparationem, qua die Assumptionis suæ perfectissimè contumati conspectui gloriæ Domini astiterūt, æternis præmijs remunerandi. Et hoc cū tribus: Lau-

L 3

date

date Dominū omnes gētes, &c. Primū, omnibus sanctis. Secundū, beata Virgini. Tertiū, filio Dei. Ad hæc Dñs: Et qualiter à te sunt recōpensandi sancti mei, qui tanta pro te offerunt, cū tu oblationē illā quā in gratiarum oblationē pro eis reofferre consuevisti, disponās intermittere? Ad quod illa conticuit. ¶ Hinc circa oblationē hostiæ magno desiderio desideravit inuenire oblationē, quam dignē Deo Patri offerre posset in laudē æternā. Ad quod à Domino tale accepit responsum: Si te adaptares hodie ad suscipiendū viuifici corporis & sanguinis mei Sacramentū, certissimē cōsequi posses triplex illud beneficiū, quod in hac Missa exoptasti, scilicet, vt amicissima dulcedine mea frueris, & ex feruore diuinitatis meę liquefacta in me fluerēs, sicut auro conflatur argentū: & inde haberes pretiosissimum electrum, quod Deo Patri dignissimē offerre posses in laudem æternā. & inde omnes sancti haberent plenissimē sibi suppletam suam rethunerationem. Ex quibus verbis illa conuicta, tanto desiderio inflamabatur, quod etiam per medios enses ad tam saluberrima Sacramenta conuolare sibi difficilē non videretur. Post sumptū verò Dominicū corpus, cū gratias deuotas ageret Deo, ipse amator hominum sic eā alloquebatur: Tu hodie propria deliberatione disposuisti cū ceteris deservire mihi in palea, luto & late re: sed ego elogi te inter illos, qui regalis mensæ delictijs suavissimē satiātur. Et cū eodē die alia quædā persona à sancta communione abstinuisset: ista dixit ad Dominū: Cur misericordissime Deus permisiisti illam taliter tēari? Ad quod Dñs: Quid causer ego pro eo, q̄

ipsa

ipsa opertoriū indignitatis suæ tam lōge ante oculos suos traxit.

DE INDULGENTIA PECCATORUM & desiderio conformandi se voluntati diuinae.

CAPVT. XI.

AVdiens aliquando indulgentiam plurimorum sanctorum prædicari, vt fieri consuevit pro oblationibus, corde deuoto dixit ad Dominū: Si nūc Domine abundarem magnis diuitijs, multa pondera auri, argenteique libentissimē offerre, vt per indulgentiam istam à peccatis absoluerer ad laudem & gloriam nominis tui. Ad quod Dominus benignē respondit: Ergo ex autoritate mea habeto plenā remissionem omnium peccatorū & negligentiarū tuarū: Statimque conspexit animā suā absque omni macula niueo candore nitentē. Deinde post aliquot dies, dū rediret in seipsam & inueniret animā suam eodē adhuc, quo prius agnouerat, candore micantē, timere cœpit se in tali ostensione innocentie animæ fore deceptam, estimās apud se, quod nimirum præmonstrata puritas si vera esset, offuscata, tamē aliquo modo appareret ex continuo lapsu negligentiarū & leuitatū, quas humana fragilitate sæpius incurrisset. Cuius desolationem Dñs pie cōsolatus est, his verbis: Nāquid non ego mihi metipsi maiore seruo virtutē, quā creaturis meis cōtulerim? Nā Soli materiali talē virtutem dedi, q̄ si pānus dealbatus

aliquam maculam contraxerit, repente ex virtute calor ipsius ac splendoris eadem macula annihilata prior, imò micantiori, restitatur albedini: quāto magis animam, quam ego (qui sum creator Solis) respectu misericordie mae dixero, ab omni nota peccati seu negligentiarum incontaminatam potero conferuare, deputans in ea vi candentis amoris mei omne quod in ea est maculatum. Hinc alia quadam vice dū ex consideratione indignitatis & pusillanimitatis suæ in tātum deficeret, quod nullo modo posset se in laude Dei exercere, seu ad fruitionem contemplationis anhelare solito modo: tandem gratuita miseratione Domini per communionem sanctissimæ conuersationis Iesu Christi promotā est sic, quod ipsa sibi videbatur procedere promodulo desiderij sui, & regi regū Domino assistere in ea forma, qua Hester æstimatur assistisse regi Assuero. Quam benigna dignatio Saluatoris alloquitur his verbis: *Quid vis domina regina?* Ad quod illa: *Peto domine & toto corde desidero, vt laudabilissima voluntas tua, secundū optimum beneplacitum tuum in me perficiatur.* Tunc Dominus omnes illas personas quæ se orationibus eius commendauerant, sigillatim nominans dicebat: *Quid tu oras nūc pro illa & illa & item illa, quæ se specialius hac die commendauerunt orationibus tuis?* Et illa: *Nihil aliud domine placet mihi pro eis petere, quā vt placidissima voluntas tua in omnibus illis perficiatur.* Posthæc iterū dominus: *Et quid vis vt faciam tibi?* Ad hoc illa: *Pro omnibus delitijs exopto, vt tā in me quā in omni creatura tua placidissima & laudabilissima voluntas tua perficiatur.* Et ad hoc perficiendum quodlibet mē-

brorum

brorum meorum sigillatim cuiuslibet poenæ exponere paratissima inuenirer. Cuius verbis benignissima pietas Dei, quæ aspirando preuenerat, subsequendo remunerans, sic respondit: *Ex quo tanto deuotionis affectu voluntatē meam promouere studuisti, eodem secundū assuetam mihi beneuolentiam remunerō conatū tuum, hoc dono, tibi prestant, vt ita placita appareas oculis meis, quasi nunquam velia minimo meā preterieris voluntatem.*

Qualiter anima quatuor modis Deum querit, & in Deum transfiguratur.

CAPVT. XII.

Antiphona: In lectulo meo, &c. dū cantaretur inter alia etiam verbum, quod quater in ipsa Antiphona repetitur, scilicet, *Quæ diligit anima mea:* intelligebat quatuor modos quibus Deus queri potest ab anima fidei, per primū, scilicet: In lectulo meo per noctē quæ sui, intellexit primā viam qua in lectulo contemplationis per laudis extollentiā queritur Deus. Vnde sequitur: *Quæ sui illū, & non inueni:* quia anima mortali carne circumdata, nunquam ad plenum potest extendi in laudē Dei. Per secundū quo sequitur: *Surgam & circuibō ciuitatē, per vicos, & plateas quæram quæ diligit anima mea:* intellexit studiū gratiarū actionis, quo animā per vicos & plateas, id est, diuersos modos, Dei dona quibus benefacit creaturæ suæ, pertractat. Ibi etiā nequaquā ad condignū laudes persolvere potest. Et hic benē etiā sequitur: *Quæ sui illū, & nō inueni.*

ni. Per tertiū, quo sequitur: Inuenerunt me vigiles, &c. Intellexit iustitiam & misericordiā Dei, quibus ad mortuā anima ad se ipsam redit, & respectu beneficiorū Dei considerans indignitatē suam per quærimoniam & poenitentiam malefactorū suorum, Domini misericordiam incipit quærere, dicens: Num quæ diligit anima mea vidistis? Et sic cū de suis meritis diffidēs, humili confidētia ad diuinam se conuertit pietatē, per deuotam orationē quandoq; per gratiæ inspirationem, inuenit quem diligit anima fidelis. Finita Antiphona, cū de his & alijs quæ impossibilia essent scripto exarari, quæ sibi diuina pietas per illā Antiph. Prægesta concessit: sensit cor suum tā efficaci virtute cōmotum, quod etiam singula membra sua commota fuerant, quod videbatur omnium mēbrorum vires amississe. Tunc ait ad Dominū: Nunc videtur mihi quod veraciter dicere possum: Ecce dilecte mi, non solū viscera, sed etiā omnia mēbra mea cōmota sunt super te. Ad quod Dñs: Quod a me fluxit, & in me refluxit, ego optimē sentio & scio. Sed tu adhuc mortali carne circundata, nunquā nosse poteris qualiter ē conuerso dulcedo meæ diuinitatis est tibi cōmunicata. Et subdit: Hoc tamē scito, quod ex huius gratiæ cōmunicatiōe tu apud me suscepisti talē glorificatiōē qualē perfectius corpus meū suscepit in monte Thabor corā tribus dilectis discipulis meis, vt ego dulcore charitatis illectus, gratulabundē de te dicere possim: Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui. Nā & hoc semper conuenit tali gratiæ vt per eā tam corpus quā anima nūro modo in præfulgenti gloria clarificetur.

De commendatione. Deo pro negligentia graui offerenda.

CAPVT. XIII.

Accidit aliquando, quod quædam hostia cecidit de præparamento dūplicaretur, de qua dubium fuit vtrū esset consecrata, an non? Qua de re cū ista consuleret Dominum, & ab eo edocta intelligeret hostiam illam non fuisse consecratam, gausa quidē multum (vt decuit) pro eo quod talis negligentia non erat commissa, sed tamen lucro laudis diuinæ inhians, dixit ad Dominū: Licet immensa pietas tua præcauerit, quod in loco isto tibi talis contumelia per Sacramentū altaris non sit exhibita: tamen quia totiens tu Domine vniuersorum tam indebitē a tuis, non solū dico inimicis, scilicet, Paganis & Iudæis, verūm heu & ab amicissimis, scilicet, fidelibus pretioso sanguine tuo redēptis, & (quod flens dico) etiam quandoque a sacerdotibus & religiosis simili contumelia afficeris, ego non pandā quod hac hostia non sit consecrata, ne forte per me qualicūque defrauderis emēda. Et adiecit: Da mihi Domine Deus intelligere, quā emendatiōē maximē acceptares pro qualibet offensa: quia hoc, etiam si omnes vires meas deberem expendere, ob tui amoris laudem & gloriam libentissimē studebo perficere. Tunc intellexit Dominum acceptare, si in honorem sanctissimorum suorum mēbrorum dicerentur ccxv. Pater noster, & totidem opera charitatis proximis exhiberentur, ob reuerentiā illius qui dixit: Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. In vniōne illius amoris

amoris, quo Deus homo factus est pro nobis. Et etiã totidem continentię inanum & inutilium delectationum ipsius, diuinę delectationi offerrentur. O quantã & quã ineffabilis est misericordia & pietas Dei amatoris nostri, qui talia à nobis tantopere acceptat, imò & remunerat oblata; quæ si non offerrentur, ultio pœnę condigna iustę sequeretur.

Corporæ imagine ostensum est illi, quomodo recta confessio fieri debeat, & animæ mundicię.

CAPVT. XIII.

ZElans vbique Dominus salutem electorum suorũ, affolet quandoque eis agrauare in tantũ etiam res modicas, quod non modicè cumulus meritorum ipsis exinde accrescat. Sic & isti vice quadã aggrauauit cõfessionẽ faciendam, quod sibi videbatur propria industria nullatenus præualere ad perficiendum illam. Vnde quali potuit deuotione ipsam in oratione Domino commendabat. Et ad hoc tale ab ipso accepit responsum. Nũ tã plena fiducia istã confessionẽ mihi cõmittis, quod nullo conatu disponis amplius laborare ad perficiendũ eã? Ad quod illa: Ita verè planè & superplenisimè cõfido de omnipotẽtia & benignitate tuã amãtissimè Dñe mi. Sed indicēs estimo, quod tibi peccatis meis iniuriã irrogauis, si non laborans recogitando illam in amaritudine animæ meę, aliquam inde tibi exhibuero emendationem. Hęc cùm Dominus gratanter acceptaret, & illa se ad recollectionem peccatorum suorum totam contulisset, apparuit ipsa sibi cute aliquantulum discissa, quasi quæ spinosis stipulis

esset vulneratã. Et cùm hanc suam miseriam patri misericordiarum, tanquam probatissimo & fideli medico curandam detegeret: ipse piè acclinans se dixit ad eam: Ego diuino afflatu meo calefaciam tibi balneũ confessionis. Quo cum lota fueris ad placitum, mihi præsentaberis immaculata. Ad quod balneum illa se exuere gestiens, dixit ad Dominum: In tantum Domine mi, ob honorem amoris tui omne humanum paucorem depono, quod etiam si deberem omnia mala mea toti mundo manifestare, parata inueniret. Tunc Dominus quasi exuta eam veste sua contexit: & eã in sinu suo reponens vsque dum post balnei præparationem fecit expectare. Appropinquante autem hora confessionis, dum magis grauaretur à contradicentibus, dixit ad Dominum: Cum tuæ paternæ misericordiæ piũ cor non ignoret quam grauis sit mihi ista cõfessio faciẽda: quare permittis me, benignissimè Deus, à contradicentibus supergruari? Ad quod Dominus: Homines balneantes solent aliorum manibus adiuari, vt amplius mudentur: sic tu contradicentium molestia promoueris. Et inde cum a sinistris Domini pateret illi quasi balneum nimium calorem euaporans, exhibuit etiam ipsi ad dexteram suam Dominus hortum quandam amœnissimarum deliciarum, floribus diuersis vernantem. Sed tamen specialius erant in eodem horto, si ne spinis rosæ pulcherrimæ, quæ viuido vigore suæ florentis efficacitæ viuificantem spirantes suauitatem appropinquantes mirifica allicentia attrahebant. Innuebat ergo Dominus illi, vt amœnitatem horti illius intraret sic eam præligeret balneo quod si bitã inmoderatum causabatur. Ad quod illa: Ne-

quāquam Domine, sed balneum quod mihi diuino af-
 flatu tuo calefecisti, incunctanter intrabo. Et Domi-
 nus: Hoc sit, inquit, tua perpetua salus. Intellexit igitur
 hortum prædictum significare gratiæ diuinæ in-
 ternam suauitatē, quæ suauiter flante leni austro a-
 moris fidelē animā nectario rore amatoriarū lachry-
 marum perfundit, & subito super niuē reddit candi-
 datam, & plenissimē securā, non solum de indulgen-
 tia peccatorum, verum etiam de cumulo superabun-
 dantium meritorum: vnde gratissimum Domino esse
 sciebat, quod ob amorem ipsius, id quod grauius erat
 eligeret relicto suauiori. Et cum post confessionem
 adisset locum orationis, sensit sibi Dominum valdē
 dignanter adesse, quo tamen ordinante, illa confessio
 ingrauescebat, in tantū quod nimis difficulter labo-
 rabat in proferendis illis, quæ etiam quidam quasi ia-
 ctando coram multitudine dicere non verecundan-
 tur. ¶ Sciendum etiam, quod maximē duobus modis
 anima mundatur ab omni peccato: Primò, per ama-
 ritudinem pœnitentiæ & eius conditiones, quæ per
 balneum notātur. Secundò, per suauem concremati-
 onem diuini amoris & conditiones, quæ per amœnum
 hortum significantur. Post confessionem verò statue-
 batur in contemplatione vulneris sinistri manus Do-
 mini, vt quasi post balneum in sudore quiesceret
 quoad vsque pœnitentiam iniuriam à sacerdote ex-
 plesset. Sed cum pœnitentia talis esset, quod differri
 deberet per tempus, valdē grauabatur si ante exple-
 tionem illam dulcissimo, & amantissimo Domino
 suo familiarius & liberius sibi non concederetur ad-
 se. Vnde sub Missa cum hostia sacrosancta totius hu-
 manæ

Duobus mo-
 dis anima
 mundatur à
 peccatis.

manæ culpe verissima & efficacissima reconciliatio
 immolaretur à sacerdote: ipsa eandem obtulit Domi-
 no in gratiarum actionem pro beneficio balnei &
 in emendationē placabilem omnium culparum, sua-
 rum. Qua recepta, & ipsa recepta est in sinum benig-
 nissimi patris, experiens ibi quod verē visitauerit eam
 oriēs ex alto per viscera misericordiæ suæ & veritatis.

*De arbore diuini amoris & de floribus, folijs &
 fructibus eius.*

CAPVT. XV.

SEQUENTI verò die intra Missam in hora eleuationis
 hostiæ, velut sopita, deuotioni minus intēdebat. Ad
 sonitum verò campanæ tanquam raptim expergesa-
 cta, vidit Regem Dominum Iesum vtriusque manibus
 tenere quandam arborem tanquam iuxta terram ab-
 scissam, sed pulcherrimo fructu refertam, & ex singu-
 lis folijs instar stellarum miricandoris radios emitten-
 tem: quam arborem dum toti cœlesti curiæ quassa-
 ret, mirificæ ex eius fructu iucundabantur. Post pau-
 lulum verò Dominus ipsam arborem demittens, tan-
 quam in medio hortu cordis illius deposuit, vt ipsa
 studeret fructus eius ampliare, & sub ea paularet, ac
 inde reficeretur. Quam cum sibi repositam suscepisset,
 mox in ampliationem fructuum illius orare cœ-
 pit pro quadam persona, quæ se nuperrimē molesta-
 uerat, proponens, quod acerbam dolorē quem proximi-
 mē perleserat, iterum perferre eligeret ad hoc, vt tri-
 bulanti se copiosior Dei gratia redderetur. Inter hæc
 subito in summo arboris, florē gratissimi coloris recog-
 nouit.

nouit, qui foret maturefcendus in fructum ſi bonam voluntatem produceret ad effectum. Nam per arborem illam notabatur charitas, quæ non ſolū abundat fructibus bonorum operum, ſed etiam floribus bonarum voluntatum, imò radiceſ ſuis folijs ſuauiſſimus affectus. Vnde cœleſtes ciues mirè incendantur, cū homo homini condeſcendens indigentias proximorum pro ſuo poſſe niti ut ſubleuare. In ipſa etiam hora eleuationis hoſtiæ accepit aureæ varietatis mirū ornamētum ſuper roſeū colorem, quem heſterno die accepit pectore Dominico acclinata. Ipſa die ſub Nona apparuit illi Dominus in ſpecie cuiuſdam florentis & delicati iuuenis, expoſtulans ab ea vt ſibi de prædicta arbore nuceſ carpendo porrigeret: Ad quod illa: O dulciſſime iuuenis, quare hæc poſcis à me, quæ ſum te nera tam virtutibus quàm ſexu: cū magis deceret te mihi illaſ porrigere? Non, ait: Sed ſponſa in domo propria inter parenteſ tamquam domeſtica ſiducialiùſ agere poeſt, quàm verecundus ſponſus, qui gratia viſitandi ad eam quandoque declinat, Sed tamen ſi ſponſa in aliquo conſuluerit verecundiæ ſponſi cum eam in ſua receperit, gratiam ei per omnia vicem rependere non tardabit. Per hoc danteſ intelligi, quod irrationabilis eſt illa excuſatio, qua quidam dicunt: Si Deus vellet, quod ego illa & illa facerē: ipſe bene daret mihi ad hoc gratiam: cū iuſtū ſit in hac vita, vt homo in omnibus mentem ſuam qualiſ frangat propter Deum, nec in aliquo proprio commodo conſentiat ſuæ propriæ voluntati. Et hoc in futuro illi gratiſſimè rependetur. Illa vero cū nuceſ porrigere vellet, iuuenis acceſſit ad eam, & aſſidèſ monuit, vt etiam nuceſ illaſ decorticando &

cutem

cutem extrahendo: ad manducandum ſibi aptaret. Dãſ per hoc intelligi, non ſufficere, quod homo mentem frangat ad benefaciendum inimico, niſi etiã ipſe quaerat occaſionem quomodo hoc perficiat. Nam hoc totum ſignificabatur per hoc, quod hoſ fructuſ nucum colligere & parare monebatur, vt, ſcilicet, benefaceret ſe perſequentibus. Et ideò Dominus nuceſ quæ amari & duri ſunt corticis, in vna arbore cū pomis demonſtrauit. Quia charitas inimicorum internuſceri debet dulcedini ſuauiſſimæ Dei, qua quiſ etiã paratuſ ſit mortem ſubire pro Chriſto.

De fructu afflictionis propter anathema iniuſtum perpeſſe & de ſpirituſali communicatione.

CAPVT. XVI.

CVM Congregatio cantaret Miſſam: Salue ſancta parens, ob reuerentiam matris Dei, vltimo die illo quo propter interdicitum eccleſiaſticum diuina erant omittenda, inter verba orationis dixit ad Dominum: Qualiter conſolaberis noſ benigniſſimè Deus, de tribulatione præſenti? Ad quod Dominus: Delitiaſ meaſ ampliabo in vobis: ſuſpiria & deſolationeſ veſtræ erunt delitiæ meæ. In vobis verò augebitur, proſectus amoris mei: ſicut clauſuſ igniſ latiùſ ſerpit. In ſuper in augmentum vtrorumque, ſicut aqua, excreſcens cum impetu erumpit: ſic delitiæ meæ in vobis & amor veſter in me erumpet. Tūc illa: Et quandiū durabit illa ſuſpenſio? Ad quod Dominus: Interim quod durat, durabunt & iſta. At illa ſubiunxit: Magniſ principibuſ graue eſt, ſi

M

quiſ-

quisquam de infimis personis extremè vilitatis ipsorum secretioribus admitteretur. Similiter tibi regum regi indecens videri posset, si mihi omnium creaturarum peripsamati & vili aperientur tuę diuinę dispositionis arcana: propter quod me credo finali responso nõ certificari, cum tamen ante initium omnium rerum terminis pateat tibi. Et Dominus: Non sic, sed ex magna dispensatione salutis tuę hæc facio. Quia cum te aliquando admittendo ad mea secreta per contemplationem eleuo, etiam (ad custodiam humilitatis) quandoque excludo: vt accipiens inuenias quis sis ex me: & rursum carens, agnoscas quid sis ex te metipsa. Dum verò inter offertorium, scilicet: Recordare virgo mater, in illo verbo, Vt loquaris pro nobis bona, ista intenderet matri omnis gratiæ, Dominus subintulit: Et si nullus bona loqueretur modò pro vobis, tamen ego per memetipsum totus iam placatus sum vobis. Illa verò recolens plures defectus tam suos quam etiam aliarum quarundam, & hæsitans qualiter Dominus hoc afferre posset, quod totus placatus esset: intellexit Dominum blandè dicentem: Mea naturalis bonitas inflectit me, vt meliorem partem respiciam. Et eam tota diuinitate mea complector, imperfectiores perfectioribus subducens.

¶ Tunc illa: O largiflue Domine, quomodo potuisti mihi tam indignæ & imparatæ nunc tanta & tam consolatoria gratiæ tuæ dona impertiri. Cui Dominus: Amor coëgit me, & illa: Vbi nam sunt maculæ illæ quas contraxi ex impaerentia cordis, quam paulò ante incurri & aliquantulum verbis ostendi? Ad quod Dominus: Ignis diuinitatis meę totaliter consum-

sumpsit eas, secundum quod in qualibet anima, ad quam benignitate mea me gratis acceno, omnem maculam deformitatis consumo. Tunc illa: O clementissime Deus, cum totiens gratia tua præueniat indignitatem meam, vellem scire si talia, vt ex prædicta impaerentia & similia, post mortem in anima mea sint purganda. Quod cum Dominus benignè dissimularet, illa subiunxit: Verè Domine si exigit decor iustitiæ tuæ, sponte & libens descenderem etiam ad infernum, vt eo dignius tibi commendarem. Si verò magis extollit tuam naturalem bonitatem & misericordiam, vt amore tuo omnia sint consumpta, omnimoda libertate exigam vt amor tuus longè supra cõdignum, omnes maculas animæ meæ expurget. Quod etiam Dominus secundum affluentiam bonitatis & pietatis suæ benignè acceptauit. ¶ Sequenti verò die dum celebraretur Missa ciuibus in Ecclesia parochiali, circa horam communionis, dixit ad Dominum: Non misereris clementissimè Pater, quod nunc propter bona illa, quibus in seruitio tuo sustentari deberemus, tam pretioso bono corporis & sanguinis tui frustramur? Ad quod Dominus: Et quomodo tā toperè misereri possem, cum sponsam meam ducerem ad florigera & amœna loca conuiuij, si antè introitum conuiuij videns eam vestibibus incompositam, nonne priùs traherem eam seorsum ad aridiora loca, & desolata etiam propria manu componerem, vt eo decentius eam introducerem? Tunc illa: Quomodo Domine mi, gratiam tuam habere possunt, qui nobis graua men prædictum intulerunt? Et Dominus: Sine eos, quia de hoc ego tractabo cum ipsis.

¶ Hi re circa horam oblationis hostiæ salutaris, cū illa eandem hostiam offerret Domino in laudem æternam & salutem totius conuentus, Dominus ipsam hostiā in semetipso suscipiens, & ex intimis suis viuificā suauitatem aspirans, dixit: Ex hac aspiratione, diuina refectione saginabo eas. Hinc illa dixit ad Dominum: Num Domine mi, nunc cōmunicas omnem congregationem? Qui respondit: Non sed tantummodo desiderium habentes & eas quæ vellent habere desiderium: Cæterę verò, quia ad conuentum pertinent, tantū profectum inde habebunt, quòd adhuc validum desiderium dabitur eis, ad similitudinem illius, cui parua cura est de cibo: sed cū per suauem odorem diutius trahitur, incipit delectari ad ipsum sumendum. ¶ In die verò Assumptionis dūm ad eleuationem hostiæ intelligeret Dominum dicentem: Ego venio, vt me Deo Patri pro membris meis immolem: Illa respondit: Num amantissimē Domine mi permittes nos membra tuā tibi abscindi per anathema, quod nobis minantur, qui nobis bona nostra auferre conantur? Ad quod Dominus: Si quis apprehendere potest medullam intimarum mearum, per quam vos mihi adheretis, ille vos mihi abscindat. Et subiunxit Dominus: Anathema pro causa illa vobis impositum, nō plus vobis nocet, quā si aliquid cum ligneo cultello incidere tentetur: quod omnino non possit penetrari, sed tantū parum pressum vestigium cultelo relinqueret. Hinc illa dixit: O Domine Deus, tu qui es veritas infalibilis, mihi licet indignissimæ intimaueras, te proposuisse delicias tuas in nobis ampliare, & amorem nostrum in te augere: quomodò nunc quædam causantur se in amore tuo ma-

gis

gis refrigeratas? Ad quod dominus: Ego sum qui contineo in me omne bonum, & vnicuique tempore statuto partem dono sibi congruentem.

Quomodo Dominus spiritualiter communicat suos, & dat gratiam etiam absentibus.

CAPVT XVII.

Dominica quam incidebat celebritas S. Laurentij simul & memorialis dies dedicationis Capellæ, sub prima Missa cū oraret pro quibusdam quæ se orationibus ipsius deuotē commiserant, vidit de cælesti folio vsque ad terram procedere lignum vitis viridis, per cuius emissiones foliorum dabatur ascensus ab imis ad summa. Quem ascensum intellexit esse fidem, per quam electi ad cælestia eleuantur. Et cū in superioribus quasi ad sinistram partem folij cognosce et plures de congregatione adesse, & filium Dei quasi in præsentia cælestis patris cum reuerentia decenti astare hora qua conuentus erat communicaturus, si interdixit non impedisset, instante ista multum desiderauit, vt tam sibi quā cæteris præsentibus viuificū sacramentum spiritualiter præberetur ex diuina elementia, cui nulla humana potentia potest obstrare. Vnde videre sibi videbatur Dominum Iesum hostiā quam manu tenebat, quasi in corde Dei Patris intingere, quam roseam extraxit, velut sanguine rubricatam. Ex qua illa multum hæsitans intra se reuoluebat, quidnam hec sibi vellent, cū rubor passionem signet, & Deus Pater nulla vnquam passionis nota possit rubricari. Et

M 3

cūm

cū in his occuparetur, neglexit prædicti desiderij
sui sentire effectum. Excepto quòd post moram intel-
lexit Dominum in cordibus & animabus singularum,
& quas ante in superioribus eleuatas cognouerat, pla-
cidam sibi pausationis requiem perfecisse. Qualiter ta-
men actum sit, nihil omninò recognouit. ¶ Inter hæc
memor cuiusdam personæ, quæ se etiam ante Missam
humiliter & deuotè precibus ipsius commendauerat.
orauit pro ea, vt Dominus iam dictæ dignationis face-
ret eam participem. Et ad hoc tale accepit responsum
Per præmonstratum fidei ascensum nullus hucusque
venire valet: nisi per confidentiam subleuetur: cuius il-
la pro qua nunc oras, minus habet. Quæ respondit: Do-
mine mi, videtur quòd confidentiam eius minuat hu-
militas, cui tu etiam solitus es gratiam infundere vbe-
riorem. Ad quod Dominus: Ego descendam: & tam ip-
si quàm cæteris in valle constitutis dona mea commu-
nicabo. Hinc videbatur Dominus virtutum descende-
re, quasi per scalam rubricatam, & post paululum ap-
paruit in medio altaris capellæ pontificalibus præpa-
ramentis adornatus: & manibus tenens pixidem, ad si-
militudinem illarum, in quibus consecrata hostia so-
let conseruari. Et per totā Missam illā versus sacerdo-
tem vsque ad præfationem sedens permansit. Et in ob-
sequium ipsius tanta multitudo angelorum aderat,
quòd tota capella in dextra parte Domini: scilicet, ad
Septentrionem, plena videbatur: qui speciale gaudium
prætendebant ex eo, quod quasi nimio affectu circum-
uibant loca illa, in quibus à conciuibus suis, scilicet, à
congregatione, sæpius deuotæ orationes oblatae fuis-
sent. Ad sinistram verò partem Domini, scilicet, ad Me-
ridiem,

ridiem, vnus tantum astitit chorus Angelorum, quibus
seorsum aderat chorus Apostolorum, & seorsum ab
his martyrum, hinc chorus confessorum: post quos cho-
rus & virginum. Quod cum illa cerneret, & admiras
recoleret, quòd incorruptio secundum Scripturam pro-
ximum facit esse Deo: intellexit: quòd inter Dominum,
& beatas virgines specialis radiabat splendor niuci-
candoris, qui præ cæteris sanctis virgines Domino
quadam suauissima blanditate & miræ iucunditatis
familiaritate coniunxit. Intellexit etiam aliquos ra-
dios miri splendoris ad personas de congregatione
protenso, tanquam inter Dominum & illas nul-
lum esset obstaculum: quamuis plures materiales
parietes ipsas à capella, in qua videbatur, segrega-
rent. ¶ Et cum ista his miro modo delectaretur,
pro alijs etiam sollicita de congregatione, dixit ad
Dominum: Cum me Domine largiflua pietas tua
nunc tam incredibilis suauitatis donauerit gratia,
quid etiam das his, qui fortè nunc exterioribus in-
cumbentes donis istis minus perfruuntur? Ad quod
Dominus: Ego eos balsamo perungo, quamuis
quasi dormitantes. Cuius virtutem cum illa exami-
naret, & multum miraretur, quomodo tam aqua-
lem fructum habere possent se in spiritualibus exerci-
tantes & non exercitantes. Quia balsamum quod
imputribilia reddit corpora peruncta, parum differt vtrū
eo dormientes siue vigilantes perungantur. Etiam
hanc intelligibiliorem similitudinem accepit in exem-
plum, scilicet, cum homo comedit, a quo omne
corpus in singulis membris confortatur: solum
tamen os in sapore cibi delectatur: sic cum electis, spe-
cialis

cialis gratia donatur, ex incontinenti pietate Dei omnibus membris, & specialiter ad eandem congregationem pertinentibus, etiam meritum augmentatur, exceptis illis qui se ipsis vel per inuidiam, vel malam defraudant voluntatem. Inter hæc dum imponeretur: Gloria in excelsis, Dominus Iesus Summus Pontifex diuinum afflatum ad instar ardentis flammæ ad celestia direxit in gloriam patris. Et in illo verbo: Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis, eundem afflatum in specie niuæ splendoris ad præsentem emisit. Deinde ad sursum corda, filius Dei exurgens quasi per efficacem attractum omnium præsentium desideria in se traxit. Hinc versus orientem ministerio innumerabilium Angelorum vndique circumuallatus, eleuatis manibus stetit, & per verba præfationis Deo Patri obtulit fidelium vota. Posthæc dum inueneretur Agnus Dei, Dominus se ad altare cum tota potentia sua eleuans, ad secundum Agnus Dei, in intima singulorum præsentium inscrutabili sapientia sua influxit. Et ad tertium Agnus Dei, sese ad summa colligens, omnium vota & desideria in se ipso Deo Patri offerendo præsentauit. Et sic ex abundantia suauitatis omnibus sanctis præsentibus benedicto ore suo dâs pacem, præ cæteris hoc privilegium præstans cœtui virginum, vt post osculum oris, etiam pectori earum insingeret osculum prædulce. Et posthæc Dominus, se ipsum præbuit congregationi cum his verbis: Totus sum vester proprius. Ergo fruimini me quilibet vestrum pro desiderio suo. Posthæc ista dixit ad Dominum: Quæuis Domine nunc incredibili dulcedine sim facta: tamen tu in altare residens mihi remotior visus:

sus. Vnde pro benedictione istius Missæ talem in me operare effectum, vt anima mea sentiat se tibi coniunctam. Quod Dominus tali modo perfecit, vt illa sentiret se per diuinam vnionem, Deo magis adhæsisse.

[De digna præparatione ad sumendum corpus Christi.]

CAPVT. XVIII.

Accedens quoque ad sumendum viuificum Sacramentum, dum in Antiphona Gaude & lætare, cantaretur: Sanctus, sanctus, sanctus, procidens ad terram in humilitate cordis exorabat Dominum, vt ipsam præparare dignaretur, quoad laudem suam & profectum vniuersitatis, celestibus epulis digne posset participare. Ad quam filius Dei tanquam dulcis amator se repente acclinans, & osculum suauissimum animæ ipsius imprimens, dum cantaretur, Sanctus: Ecce in hoc, inquit, osculo cum isto Sanctus quod attribuitur personæ meæ, do tibi sanctitatem, vt cum illa satis digne præparata accedas. Sequenti verò proximo die Dominico, cum pro iam dicto dono gratias Deo persolueret: Ecce filius Dei, præmillibus Angelorum forma speciosius, suscipiens in brachia sua, quasi glorians de ea, ipsam Deo Patri in perfectione sanctitatis illius, quâ ipse sibi donauerat, ex persona sui iucunde præsentabat. Vnde & Deus Pater per vnigenitum suum intantum sibi complacuit in anima eius, quod etiam ipse eum Spiritu sancto suum sibi Sanctus, largitus est, ad obtinendum plenam benedictionem sanctitatis, & omnium potentiarum, quâ in etiam sapientiæ & benignitatis.

Altera

¶ Altera vice dūm communicatura videret plures propter diuersa motiua impeditas à communionē, gaudens in spiritu ex intimo cordis affectu, dixit ad Dominum: Gratias tibi ago dulcissimē amator Deus meus, pro eo quod ad talem me statum perduxisti, quēd neque parentes mei, neque aliæ causæ me à tui iucundissimi conuiuij participatione possunt impedire. Ad quod Dominus secundū assuetam benignitatis suæ dulcedinem sic respondit: Sicut tu nihil esse fateris, quod te impediat à me, sic scias nihil omnino nec in cœlis, nec in terris esse, imō neque iudicium neque iustitiam præualere, vt impediat ab hoc, quēd secundū diuini cordis mei delectamentum summum non benefaciam tibi. ¶ Item alia vice ad cōmunionem accedens, dum multum desideraret à Domino dignē præparari, dulcis & pius Dominus his verbis ipsi blandiebatur. Ecce iam induo te ad hoc, vt delicatam manum meam illæsam extendere possim inter hispidos peccatores, ad benefaciendum eis: & vestio te metipso ad hoc, vt omnes quos in tua memoria ad meam ducis præsentiam, vt eis secundū meam regalem munificentiam benefacere possim.

¶ Die quoque alia diuinis participatura, dūm recoleret Dei beneficia erga se, venit illi in mentem illud libri Regum: Qnis ego sum, aut quæ domus patris mei? Vnde reiiciens illud quæ domus patris mei, quasi illi fuissent homines qui secundū Dei ordinationem vixerunt tempore suo, seipsam considerabat quasi plantulam parvam, quæ ex proximitate inextinguibilis ignis diuini cordis recipiens beneficia velut
nata.

naturaliter in se ipsa ignoscens, & ex culpis negligentiarum suarum de hora in horam quasi incinerando deficiens, & iam quasi in nihilum redacta, iaceret similis minimo carboni extincto, hinc cūm ad benignissimum propitiatorem Iesum Dei Filium conuerteretur, orans, vt ipse eam qualemcumque Deo Patri reconciliatam præsentare dignaretur: ipse amantissimus Iesus per vaporem amoris sui vulnerati cordis eam sibi attrahere videbatur, & ablueret in aqua inde profluenti, deinde irrigare ipsam in sanguine viuificante sui cordis. Ad quod illa ex minutissimo carbone conualescens, creuit in viriditatem arboris, cuius rami in tres partes ad modum lilij diuidebantur: quam arborem Filius Dei assumens cum gratitudine & gloria semper venerandę Trinitati præsentauit. Qua præsentata, tota beata Trinitas tanta dignatione se ipsi acclinauit, quēd Deus Pater in superiori ramo, similiter filius Dei, atque Spiritus sanctus in cæteras duas partes ramorum videbantur ponere fructus sapientiæ & benignitatis. Posthæc dum illa corpus Christi sumpsisset, & (vt supra dictum est) animā suam in similitudine arboris conspiceret radicē habere fixam in vulnere lateris Iesu Christi, per ipsum vulnus, tanquam per radicē, nouo quodam mirabili modo sensit se quasi per singulos ramos simul & fructus, atque folia penetrari à virtute humanitatis & diuinitatis, intantum, quēd fructus totius conuersationis ipsius per ipsam nouum reddidit splendorem, sicut aurum lucet per crystallum. Vnde non solūm beata Trinitas, verū omnes sancti miræ iucunditatis susceperunt delectamentum.

In cuius reuerentiam omnes surgentes, & quasi genua flectentes, singuli obtulerunt merita sua in specie coronarum, pendentes ea super ramos arboris prædictæ, ad laudem & gloriam illius, qui per ipsam refulgens nouo delectamento eos dignabatur iucundare. Ipsa verò cū oraret Dominum, vt omnibus in cælo & in terra, atque in purgatorio (qui omnes iure habuissent profectū operum suorum, si ipsa non neglexisset) saltem nunc daret profectum ex fructibus diuina benignitate sibi collatis, cœperunt singula opera (in quorum specie apparuit arboris fructus) efficacissimum liquorem desudare, cuius pars defluens in superiores, ipsis gaudium cumulauit, pars verò defluens in purgatorium pœnas eorum mitigauit, pars autem defluens in terras, iustis dulcedinem gratiæ, & peccatoribus amaritudinem pœnitentiæ augmentauit. Tanta est virtus sanctissimi Sacramenti altaris.

¶ Hora quadam elevationis hostiæ sub Missa dū eandem hostiam sacrosanctam offerret Deo Patri in emendationem dignam omnium peccatorum, & in suppletionem omnium negligentiarum suarum, cognouit animam suam conspectui diuinæ Maiestatis præsentatam in beneplacito illo, quo Christus Iesus splendor & imago paternæ gloriæ Agnus Dei sine macula seipsum eadem hora obtulit Deo Patri pro salute vniuersitatis in altari. Quia per innocentissimam Iesu Christi humanitatem respiciebat eam Deus Pater ab omni peccato puram & immaculatā. Et per excellentissimam ipsius diuinitatem ditatā, & ornatā omnigena virtute, qua ipsa gloriosa diuinitas flo-

floruit per sanctissimam ipsius humanitatem. Cū verò gratiarum actiones pro posse suo domino persolueret, delectata in tam mira diuinæ pietatis dignatione, hunc ab ipso percepit intellectum, quod quotiescunq; aliquis cum deuotione interest Missæ, intēdens Deo qui seipsum offert in sacramento pro communi salute vniuersitatis: ille veraciter respicitur à Deo patre pro beneplacito hostiæ sacrosanctæ sibi oblata. Tunc illa requisit à Domino, dicens: Nunquid Domine mi, statim vt quis in peccatū labitur, amittit etiam istam beatitudinem sicut qui de lumine solis redit in tenebras perdit gratam lucis claritatem? Respondit Dominus. Licet peccās amittit meam gratiam, peccati umbra: pietas tamen mea semper in eo vestigium illius beatitudinis homini conseruat in vitam æternā: quam totiens sibi multiplicando accumulatur, quotiens cū deuotione studet Missæ interesse & sacramētis, dignè susceptis bona deperdita recuperat.

Post sumptam communionem, die quodam dū reuolueret quanta diligētia os esset obseruandū, quod præcipue inter alia membra est receptaculum preciosorum Christi mysteriorum, hac similitudine edocta est: Videlicet, si quis non obseruans os suum a verbis vanis, falsis, rursibus, detractorijs, & similibus, impœnitens ad sanctā accedit communionē, tali modo suscipit Christum (quantum in se est) sicut qui hospitem in ipso ingressu lapidibus in super liminari congregatis obrueret, vel veste duro caput eius obrunderet. Hęc legens alto compassionis singultu consideret, quæ conuentio tantę feritati cum tanta benignitate, vt ille qui

qui cum tanta mansuetudine venit ad humanam salutem, à saluandis tam crudeliter persequitur. Et hoc idem sentiri potest de quibuslibet peccatis mortalibus.

¶ Die quodam cōmunicatura, cū se miris præparatam consideraret, & tempus communicandi iā instaret, taliter animam suam alloquitur: Ecce sponsus iam vocat te, & quomodo procedes illi obuiam nullis, vt dignum esset, ornamentis meritorum præparata? Tunc illa magis indignitatem suam retrahās, & ex se ipsa omninò diffidens, ac spem suam in Dei pietate ponens, dixit intra se: Quid valet retardare, cū etiam si mille anni studio meo relinquerentur, nequaquam tamen me decenter præpararem, cū ex me nihil omninò habere queam, quod aliquo modo valeat ad tam sumptuosam præparationem. Sed cum humilitate & fiducia procedam illi obuiam: & cū me de longe Dominus meus viderit, amore proprio commotus potens est mihi, in occursum mittere, quo præparata dignè valeam ipsi præsentari. Eaque intentione progrediens, oculos cordis defixos tenuit in suam deformitatem & in compositionem. Et cū paululum processisset, apparuit Dominus intuitu miserationis, imò dilectionis eam respiciens, & obuiam mittens illi ad decenter præparandam eam innocentiam suam, qua ipsam pro camisia candida & molle vestiuit. Et humilitatem suam, qua ipse dignatur tam indignis sociari, vt eam pro tunica violatica indueret. Spem quoque suam, qua ipse anhelat & ætuoat in amplexus animæ, vt eam viridi colore decoraret. Amorem suum, quo in se afficitur circa animam,

nam, vt eam auri coloris amictu amicaret. Gaudium suum quo ipse delectatur in anima, vt ipsi gemmatam coronam imponeret. Postremò, confidentiam suam, qua ipse dignatur vili figmento fragilis humanitatis inniti, ponens delicias suas esse cum filiis hominum, & sic dignè sibi præsentaretur.

¶ Post sumptam communionem, dū ad intima se recollegisset, exhibuit se illi Dominus in specie pellicani: sicut depingi solet, rostro transfodiens cor suū. Quod cū illa admirans diceret: Quid mihi Domine mi per hanc similitudinem niteris persuadere? Dominus respondit: Vt consideres, quā inestimabilibus amoris stimulis propulsus hoc tam prænobile donum porrigo: Insuper etiam consideres, quā excellenti modo anima tua sumpto hoc dono viuificatur in vitam æternaliter permanentem: sicut pulliculus pellicani viuificatur ex sanguine cordis paterni.

ITEM, Cū die quodam in prædicatione sermo de diuina iustitia protenderetur: illa eo modo intendebat, quòd expauescens trepidaret accedere ad diuina Sacramenta. Vnde a benignitate Dei his verbis est animata: Si negligis interioribus oculis benignitatem meam attendere tibi multiplicibus modis exhibitam, respice saltem corporalibus oculis. Intuere quam parua pixide conclusus tibi obuiam procedo: & scito pro certo, quòd rigor iustitiæ meæ ita plenè circumclusus est mansuetudine misericordiæ meæ, quam in exhibitione huius Sacramenti erga genus humanum dignanter prætendo. ¶ Item, vix alia hora simili nec dissimili inductione, ad degustandam suam

suavitatis dulcedinem diuina pietas allexit eam his verbis: Attende minutam formulam substantiæ illius, in qua totam deitatem & humanitatem meam tibi exhibeo, & confer quantitatem illius cum quantitate humani corporis: & inde æstima dignationem benignitatis meæ. Quia sicut humanum corpus excedit in quantitate corpus meum, id est, quantitatem speciei panis, sub qua est corpus meum, sic misericordia & charitas meæ trahit me in hoc Sacramento, ut finam me recipi & manducari. ¶ Die alio, dum porrigeretur salutaris hostia, Dominus iterum adiecit commendare nimiam dignationem suam cum his verbis: Num consideras sacerdotem illum, qui porrigit hostiam, ornatum illum quem ob reuerentiam tractandi Sacramenti gestat retinere circa brachia & nudis manibus corpus meum tractare. Vnde intelligas, quod quamuis (ut dignum est) pie respicio quæ in gloriam meam exercentur, ut sunt orationes, ieiunia, vigiliæ & similia: tamē (licet minus intelligentibus non videatur) maiori compassionis affectu adsum electis meis, quando stimulis humane fragilitatis impulsus, ad misericordiam meam confugiunt: sicut ibi vides carneam manum sacerdotis propriorem Sacramento, quam ornatum.

¶ Alia vice eum ad communionem campana pulsaretur & cantus imponeretur, ista se sentiens minus paratam iusto, dixit ad Dominum: Ecce iam Domine mi venis ad me, & cur non ut bene præuales, præmissi mihi ornamenta deuotionis, quibus præparata tibi decentius obuiam procedere possem? Ad quod Dominus: Sponsus quandoque magis delectatur intueri col-

lum

lum purum & candens suæ sponsæ, quæ torque te et unum actornatiles manus illius mundas, quæ chirothecis eas videre ornatas: Sic ego quandoque plus delector in virtute humilitatis, quæ in gratia deuotionis. ¶ Quadã vicidum plures de congregatione impeditæ abstinerent à comunione, & illa post suscepta mysteria deuotionis proinde gratias Domino persolueret, dicens: Inuita ta ad conuiuium tuum veni gratias agens, Dominus blandissimis & super mel & fauam suauissimis verbis subiunxit, dicens: Scias, quod ego ex toto corde meo desiderabam te. Tunc illa: Et quid Domine diuinitas tua inde gloriæ consequi delectatur, quod indignis detibus meis tua immaculata contero Sacramenta. Ad quod Dominus: Amor proprii cordis facit quod amici verba fiat suauia, sic ego ex meo proprio amore habeo quod in illis delector, quæ quandoque electis meis parum sapiunt, & ob suam humilitatem sibi displicent.

¶ Alia vice, dum inter distributionem Sacramenti valde desideraret hostiam videre, & inde à frequentia accedentium impeditur: intellexit Dominum blande se inuitare & dicentem: Suaue secretum quod inter nos agitur, illis incognitum esse oportet, qui se à me elongant: sed tu si scire delectaris, accede, & non vide do, sed gustando experire, quid sapiat illud absconditum manna.

¶ Cum videret vnam ex sororibus nimis trepidantem accedere ad Sacramenta viuifica sumenda, & ab ea se prætædio quasi cum indignatione auerteret: Dominus hoc pie in ea redarguit, dicens: Nonne consideras, quod non minus digne mihi debetur reuerentia

N hono-

honoris, quā dulcedo amoris: Sed cum defectus humana fragilitatis vni affectu nequeat vtrumque perficere, cum vos alterutrum adinuicem sitis membra: dignum est, vt quod per se qualibet minus habet, recuperet per aliā. Verbi gratia: Qui minus dulci amore affectus reuerentiæ minus obsequitur, pro se suppletum gaudeat ab illo qui magis intendit reuerentiæ & vicissim desideret illum obtinere solatia vñtionis diuinæ.

¶ Alia etiam vice, dum simili de causa alteram expauescentem videret & pro ea oraret, Dominus respondit: Vellem vt electi mei me tam crudelem non æstimarent, sed crederet, quia pro bono, imò pro optimo acceptarent, si super expensis suis mihi aliquod seruitiū exhiberent. Verbi gratia: Super expensis proprijs Deo sacrificium persoluit, qui cum non habet saporem deuotionis, nihil tamen minus sinit Deo in orationibus, genuflexionibus & similibus, & super his confidit de benigna pietate Dei, quod tamen placite illud acceptet.

¶ Item, orans pro quadam, quæ causabatur sibi patius infundi gratiam deuotionis illo die quo esset comunicatura, quàm quibusdam etiam priuatis diebus Dominus respondit: Non casu fit hoc, sed dispensatiue: quia quando priuatis diebus & etiam improuis horis infundo gratiā deuotionis, per hoc cor hominis ad me nitor eleuare, quod tunc forte remaneret in suo corpore. Cum verò in diebus festis seu hora communionis gratiam subtraho, electorum corda magis exercitantur per voluntatem desideriorum, siue per humilitatem. Vnde tale studium, talisque cō-

tritio,

tritio, magis lucratur ad eorum salutem, quā quandoque gratia deuotionis.

¶ Oras etiam pro quadam quæ Sacramenta Domini corporis leui de causa intermiserat suscipere, scilicet, ne aliqui videntes possent scandalizari, talis si similitudinis accepit responsum: Sicut homo qui manifestam maculam deprehendit in manu sua, statim manus suas lauat: sed post lauationem mundatur non solū à manifesta macula, verum etiam totæ manus ipsius redduntur mundiores: Sic contingit cadere in aliquā leuem culpam, vt inde pœnitentes mihi ex humilitate magis placiti fiant. Sed quidam pro beneficio tali mihi contrariantur, dum internā suam pulchritudinem, quam ego post pœnitentiam approbo, negligentes, student exteriori quæ in hominem iudicio pēdet, scilicet, quando non curant omittere gratiam meam, quam de susceptione Sacramenti consequi possent, ne apud homines infamiores reputentur, pro eo quod minus caute se ad susceptionem Sacramenti videntur præparare.

¶ Alia quoque die comunicatura, dum etiam ad hoc in interioribus suis a Domino inuitaretur, eodem modo quasi esset in cœlesti palatio, Deo Patri in regno gloriæ suæ assessura, & ad tabulam mensæ eius cum ipso commestura, & ad hoc ipsa se valde impararam, & nimis incompositā videret, anxia se subtrahere nitēbatur. Cui obuians Filius Dei ad præparandam eā ad secretiora videbatur deducere. Et primò, quasi lauans ei manus in remissionē peccatorū, suæ passionis tradidit ei emundationē. Deinde ornamenta sua, scilicet, torquem, armillas, & annulos, quibus ipse

ipse ornatus apparuit, soluens eidem appēdit, præmōnens eam, vt cū eis decenter procederet, & non licet fatua quæ ex indecentia & inconſuetudine incedere neſciens, magis per ridiculum contemptum ſibi acquirat, quàm ex verecūdia honorem. Vnde per hæc verba intellexit, quòd illi quaſi fatui incedunt cum ornāmētis Domini, qui attendentes ſuam imperfectionem Filium Dei exorant, vt pro iſtis ſuppleat: ſed poſt acceptum beneficium adhuc tā pauidi remanēt, ſicut priùs, eo quòd plenam confidentiam non habent de Domini ſufficientiſſima ſuppletione.

¶ Die alia communicatura, dū hoſtiam Dominici corporis offerret Domino pro remedio omnium purgandorum, cognouit ex inde maximum releuamē animabus fidelium prouenire. Tunc multum admirans dixit ad Dominum: Cū tu benigniſſimē Domine mihi (quòd ob gratiam tuam dico) licet heu ſi non valde indigna ſemper tamen me tua dignaris præſentia inuiſerē, imò inhabitare. Vnde eſt hoc, quòd non ſemper per me talem operaris effectum, qualem nunc experior poſt ſuſceptionem ſacraſſimi corporis tui? Ad quòd Dominus: Sicut cū rex aliquis habitat in palatio ſuo non omnibus facilis ad ipſum tribuitur ingreſſus, ſed cum amore reginæ propē habitantis deuictus ad ipſam viſendam declinare dignatur, omnes ciues & incolæ ciuitatis illius ob gratiam reginæ liberalitate reginæ ipſius magnificentiæ faciliùs ac liberaliùs perſunguntur & operantur: Sic ego cum propria benignitate & dulcedine cordis mei deuictus, per viuificum altaris Sacramentum me cuiquam fidelem (qui ſine peccato mortali eſt) inclino, omnibus cœliginis ſimul

atque

atque terriginis ac purgandis inæſtimabilibus beneficijs præſto augmentum.

¶ Die altero communicaturę incidit deſiderium, vt ſe demergeret in profundiffimam vallem humili-tatis, vt in ea lateret ob reuerentiam dignationis illius, qua Dominus pretioſum corpus & ſanguinem ſuum communicat electis. Vnde patuit illi profundiffima illa humiliatio, qua Filius Dei descendit ad Lymbū, vt ipſum euacuaret. Vnde in vnione deſcenſionis illius nitens, videbatur ſibi ad profundū purgatorij deſcendiſſe. Et ibidem, in quantum potuit, ſe deprimens, intellexit Dominū ſibi dicentem: In ſuſceptione Sacramenti te mihi ſic intraham, vt tecum pertrahas omnes ad quoscūque peruenerit odor deſideriorum tuorum, qui inæſtimabilis eſt in veſtimentiſ tuis. Poſt hoc verò promiſſum cū ad ſumptum Sacramentum deſideraret, vt ſibi Dominus de purgatorio tot animas præſtaret, in quot partibus hoſtia in ore ipſius diuideretur, & idē conaretur illam in plures partes diuidere: Dominus dixit ad eam: Vt intelligas quoniā miſerationes meæ ſunt ſuper omnia opera mea: & quia non ſit qui abyſſum pietatis meæ poſſit exhaurire: ecce præſto ſum, vt per pretium iſtius viuifici Sacramēti multo plures accipias quam orare præſumis. ¶ Alia quoque die communicatura, dūm frequentiore quàm ſolebat more propter indignitatem ſuam ſe ſubduceret, exorabat Dominum, quatenus ipſe ſe hoſtiam ipſam ſacroſanctam in perſona ſua ſuſciperet, & ſibi incorporaret. Hinc, cū per morā in ſinu Domini quaſi ſub vmbra brachiorū ipſius requieuiſſet, ita quòd latus ſuū ſiſtente benedicto lateri Domini dex-

N 3

tro

tro applicatū videretur, post modicū erigens se cognovit ex amatorio vulnere sanctissimi lateris Domini, se in sinistra, quasi rosā cicatricem contraxisse.

DE ORATIONE DEVOTA AD
matrem Domini, & promptissimo gloriose
Virginis patrocinio.

CAPVT. XIX.

HOra quadam orationis, dūm se Deo exhibendo perquireret quid ei magis placeret, cui rei ab ea hora intenderet. Dominus respondit: Matri meæ, quæ ad latus meum residet, astra & eam stude collaudare. Tunc ista deuotē Reginam cœli salutabat per hunc Versum: Paradysus voluptatis, &c. collaudans eam, quod ipsa fuit amœnissima inhabitatio, quam Dei inscrutabilis sapientia (cui omnis creatura est cognita) inter delectationes paternarum deliciarum elegit ad inhabitandum, orans vt obtineret sibi cor tā amœnum varietate virtutum, vt Deus etiam in ipso delectaretur habitare. Ad quod beata Virgo videbatur inclinari, quasi ad plantandum in corde hæc orantis varios flores virtutum, scilicet, rosam charitatis, liliū castitatis, violam humilitatis, obsequium obedientiæ, & similia. Per hoc dans intelligi, quā parata sit precibus eorum, qui inuocant eam assistere. Dumque procedendo iterū salutaret eam per versum: Gaude morum disciplina, &c. collaudans in ea, quod præ omnibus hominibus, familiam, affectionum, morum, ac sensuum cæterorūque motuum suorum tanta diligen-

gentia rexisset, quod Domino in ea hospitantī decētissimum obsequium impendebatur, intantū, quod nūquam cogitatu, verbo, siue facto, aliquod indecens commisit, orans, vt etiam sibi simile obtineret: ad hoc Virginea mater videbatur affectiones suas emittere in specie delicatarum puellarum, quasi mandans eis, vt singulæ se singulis affectionibus hæc orantis adiungeret, & ad obsequendum Domino cum ipsis excitarentur, ac supplere studerent, si quid illæ minū exquerentur. Per hoc etiam dans Virgo beata intellegi, quā prompta sit iuuare se inuocantes. Cū verò mora hæc interrumpere, illa dixit ad Dominum: Quoniam ad hoc factus es homo, vt omnes defectus humanos suppleas: nunc etiam pro me dignare matrituæ beatissimæ supplere, si quid ego minū dignē in laudibus eius persolui. Ad quæ verba Filius Dei reuerendissimē assurgens & procedens corā matre sua, motu capitis eam decentissime & amicabilissime salutauit, quod sibi merito gratum esse decet obsequium, cuius imperfectio per amantissimum filiū tam copiose suppletur.

¶ Sequenti die cū similiter oraret, apparuit eadem Virginea mater in præsentia, semper venerandæ Trinitatis, in similitudine candidi liliij, quod fieri solet cum tribus folijs vno erecto & duobus demissis Per quod dabatur intellegi quod ipsa beata Dei genitrix inde merito dicitur candidum liliū Trinitatis, quia præ omni creatura plenissime & dignissime in se suscepit virtutes collæ Trinitatis, quas nunquā vel minimo puluere peccati venialis cōmaculauit, Per erectū

enim foliū notabatur Dei Patris omnipotentia. Per
 duo verò demissa sapientia, & benignitas Filij & Spi-
 ritus sancti, quibus ipsa similima inuenitur. Vnde etiā
 intellexit à beata Virgine, quòd si quis eā salutās deu-
 tē diceret: Candidum liliū Trinitatis, & cœlicæ amœ-
 nitatis rosam præfulgidam: in ipso per maximē osten-
 dere vellet, quid præuuleret ex omnipotentia Patris,
 & quantas ad inuentiones sciret ad salutē generis hu-
 mani, ex sapientia Filij, quāque inæstimabiliter exu-
 beret visceribus pietatis ex benignitate Spiritu sancti.
 Adiecitque beata Virgo ad hæc: Etiā in exitu animæ
 suæ fauebo illi, qui taliter me salutat, in florentia tã-
 tæ venustatis, quòd admirā consolationem sui, cœli-
 cam amœnitatem illi ministrabo. Vnde post decre-
 uit, beatam virginem, siue etiam imaginem eius, his
 verbis salutare.

Oratio breuis ad beatam Virginem.

AVe candidū liliū fulgidæ semperque tranquilla
 Trinitatis, rosaque præfulgida cœlicæ amœnita-
 tis, de qua nasci, & de cuius lacte palci rex cœlorū vo-
 luit: diuinis influxionibus animas nostras palee.

*De priuilegiali affectu ad Deum, cum salutatione ima-
 ginis beate Virginis Mariae.*

CAPVT. XX.

Moris erat sibi, sicut amantiū est, totū quod placet
 & sapit, retorquere in amatū. Vnde quando cū-
 que

que aliquid audiebat legi vel cantari in laudē siue salu-
 tationem beatæ Virginis, aut aliorū sanctorum, quod
 suauitūs mouere potuit affectum: per hoc semper ma-
 gis intēdebat ipsi Regi regū Domino sibi præ omni-
 bus (vt iustissimū erat) vnice dilecto & electo, quā ipsis
 sanctis, quorū festum vel memoria recolebat. Vnde
 & in festo Dominicæ annuntiationis, dūm beata Vir-
 go sæpiūs in prædicatione extolleretur, & nulla fieret
 mentio de opere saluberrimo Incarnationis Domini:
 illa hoc molestē ferens, & à prædicatione rediens, dū
 pertransiret coram altari generosæ Virginis ipsam-
 que salutando sentiret se non plene suaui affectu cr-
 ga ipsam matrem omnis gratiæ commoueri, sed po-
 tiūs in omni salutatione ipsius ac laude semper ad Ie-
 sum benedicti fructum ventris sui affectuosiū inten-
 dere: formidare cepit, se ex hoc indignationem tantū
 præpotentis reginæ incursum. Cuius trepidationem
 benignus consolator blandē remouit, dicens: Ne ti-
 meas charissima, quia talis saluatio vel laus dilectę ge-
 nitricis meæ, qua plus mihi intendis, quā in optimē sa-
 pit tibi. Sed tamen, quia conscientia tua te ex hoc gra-
 uat: studeas de cætero corā altari imaginem intemera-
 tē matris meæ, salutare deuotius.

Quod infirmitas negligentias nostras supplet.

CAPVT XXI.

Vllec quadam a rigore ordinis causa infirmitatis im-
 pedita, cū ad audiendas vespers confedisset, ex
 desiderio simul & errore cordis dixit ad Dominū:
 Nonne

Nonne Domine tibi laudabilius foret, quod nunc inter conuentum in choro essem, ac orationibus vacarem, ceterisque regularibus exercitijs intenderem: quã quod nunc ista debilitate detenta, tantũ tempus consumo negligenter? Ad quod Dominus: Num tibi sponsus videtur minũs delectari in sponsa, quando familiari eius conuersatione potitur in domo, quã cum gloriatur ipsam ornata procedere ad spectaculum vulgi? Inter hæc illa intellexit, quod tunc anima quasi ornata procedit ad publicum, cum in studio bonorũ operum exercetur ad gloriam Dei. Sed tunc quasi in conclau cum sponso quiescit, quando à talibus studijs corporali molestia impeditur. Quia tunc delectamentis priorum sensuum priuata, soli diuinæ relinquuntur voluntati. Et inde Dominus in homine tanto magis delectatur, quanto minũs homo ipse sibi in se inuenit, vnde possit vanè delectari vel gloriari.

De triplici benedictione sub kyrie eleison petenda.

CAPVT. XXII.

Cum die quadam prout deuotius potuit, Missæ interesset, & peruentum esset ad Kyrie eleison, videbatur Angelus sibi custos à Deo positus ipsam in vlnas suas quasi paruulam suscipere, & ad benedicendum Deo Patri præsentare, dicens: Benedic Domine Deus Pater filios tuæ. Ad quod cum Deus Pater per moram conticesceret, quasi indignũ duceret quod tantillæ benediceret: ipsa ad se reuersacum rubore cepit uilitatem & indignitatem suam retractare. Vnde filius
Dei

Dei assurgens totam sanctissimæ vitæ suæ conuersationem illi tradidit in supplementum. Et inde videbatur tanquam splendidis & valde ornatis vestibus præparata creuisse in mensuram ætatis plenitudinis Christi. Vnde & Deus Pater benignissima placabilitate ei inclinatus, triplicem dedit illi benedictionem cum triplici remissione omnium peccatorum, quibus cogitatu, locutione, opere contra omnipotentiam suam deliquit. Hinc & illa pro gratiarum actione obtulit Deo Patri omnem sanctissimam conuersationem vnigeniti sui. Tunc singulæ geminæ, quibus vestimenta sua videbantur ornata, inuicem commotæ suauissimum ac delectabilissimum melos resonare videbantur in Dei Patris laudem æternam. Per quod dabatur intelligi, quã gratissimum sit Deo Patri, cum quis sibi offert perfectissimam filij sui conuersationem. Post hæc iã dictus Angelus simili modo eam præsentauit filio Dei, dicēs: Benedic fili regis sorori. A quo & triplici benedictione accepta in remissionẽ omnium quæ cõmisit contra Dei sapientiã. Vltimo præsentauit eã Spiritui sancto: dicens: Benedic, o amator hominum, subarrate tuæ. A quo etiam triplici benedictione est donata in remissionẽ peccatorũ omnium, quibus contra bonitatem Dei deliquit. Ergo cui libuerit, his nouẽ benedictionibus ad Kyrie eleison intendere potest.

De effectu intentionis in psallendo.

CAPVT. XXIII.

IN festo cuiusdam sancti, dũ intenderet horas Canonicas in laudem Dei, eiusdemque sancti deuotius de-

decantare, apparuerunt omnia verba illa quæ canebat, in modum lanceæ præacutæ de corde suo ad cor Iesu Christi, procedere, illudque medullitus penetrando inæstimabiliter suauissima delectatione commouere: De ipsa enim lancea & Christi corde, videbantur spargi radij ad modum lucidissimè rutilantium stellarum, qui ad singulos sanctorum pertingentes miro eos nouæ gloriæ decore perornabant. Sed specialiter ille sanctus, cuius agebatur festum, mirabili gloria singularis splendoris apparebat ex hilaratus. Ex inferiori vero latere eiusdem lanceæ videbatur etiam omnibus viuentibus specialis gratia, ac purgandis refrigerij subsidium in modum guttularum repentinè profluentium largi siue ministrari.

Diuini cordis bonitas supplet nostros defectus.

CAPVT. XXIII.

ALia vice, dum studeret singulas notas & verba cum intentione proferre, & in hoc ex humana fragilitate sæpius impediretur, mœsta ex hoc dixit intra se: Et quis ex tali studio prouenire poterit profectus, cui tanta inest instabilitas? Cuius mœstitiæ mederi vultes Dominus presentauit illi quasi proprijs manibus suis cor suum deificatum in similitudine lapidis ardentis, dicens: Ecce cor meum dulcissimum semper venerandæ Trinitatis organum oculis mentis tuæ prætendo, cui omnia quæ per te minus supplere sufficis, fiducialiter pro te supplenda commendabis. Et sic omnia coram oculis meis apparebunt summè perfecta. Quam inauditam dignationem Domini ista expauescèdo admiras, quod

quod ad supplendas negligentias suas dignaretur astare. Cuius pusillanimitati Dominus benignè obuians, hac ipsam similitudine dignatus est animare: Quæadmodum, ut, si tu haberes vocem multum sonoram & valdè flexibilem: & insuper maximam haberes delectationem ad cantandum, si astares alicui malè cantanti, qui valdè grauem & dissonam haberet vocem, intantum quod vix cum magno labore aliquid posset proferre, certè indignareris quod tibi hoc optimè præuolenti & promptissimo ad cantandum non committeret, quod ipse tam difficulter proferret. Sic proculdubio diuinum cor meum humanam recognoscens fragilitatem similiter & instabilitatem, cum inæstimabili semper desiderio expectando operatur, quousque tu si non verbis saltem aliquo nutu committas sibi supplendum pro te, ac perficiendum quidquid per te minus perficere potest. Illud autem sicut ex omnipotenti virtute facillimè præualet, & inscrutabili sapientia optimè scit: sic ex naturaliter mihi insita benignitatis dulcedine beneuolentissima hilaritate persolvere summo opere concupiscit.

De abundantia anime ex corde Dei.

CAPVT. XXV.

Post hæc die quadam, cum dictum donum tam magnificum per gratitudinem recolendo reuolueret, cum desiderio requisitum à Domino, quoadusque id sibi dignaretur conseruare? Cui Dominus: Interim quod tu illud desideras reseruare, nunquam à me tibi subtractum dolebis. Tunc illa: Qualiter, inquit, o inæstimabilem effector

fectior operum Deus, fieri potest, quòd cor tuū deficiat in similitudine lapidis: cognoscā in medio cordis mei, licet heu indignissima: & tamen quancumque gratiā tua fauente tibi appropinquare meruero, illud etiā intra te omnium deliciarum mihi præbentem copiam me gaudeam inuenisse? Ad quod Dominus: Quomodo tu volens apprehendere aliquā rē, extēdis manū tuam: & tamen apprehenso illo quod volebas, retrahis eā ad te: Sic ego, cū tu ad exteriora conuerteris, ego cor meum ad attrahendū te mihi extendo. Et iterum, cū tu mihi consentiendo in intimis ad intendēdū mihi te recolis, ego denuo cor meum tecum in me retrahendo ex ipso præbeo tibi omnigenarum virtutum oblectamentum. Tunc illa tā gratuitam benignitatem Dei erga se cum admiratione nimia simul & gratitudine retractando suorumque defectuū: multimodam vtilitatem cōsiderando, cū maxima deiectione sui ipsius demersit se in profundissimam vallem sibi agnitæ humilitatis, ac omni gratia indignissimam se reputabat. Vbi cum per moram se occultando latuisset, Dominus (qui quauis in altissimis habitat, humilibus tamen largifluē delectatur gratiam suam impartiri) demittere videbatur quasi auream quandam fistulam de corde suo, quæ in similitudine lampadis apparuit dependere super animam illam sic in valle humilitatis sese deprimentem: per quam fistulam mirabili modo influxit ei omnium mirabilium affluentia. Verbi gratia: Si illa recolendo defectus suos humiliabatur, Dominus protinus misertus illius influebat ei de corde suo beatissimo diuinam virtutum suarū florigramā vernantiā: quæ omnes defectus eius anni-

hilans,

hilans, nusquā eos corā oculis pietatis suæ diuinæ sinebat cōparere. Similiter si desiderabat quietē ornatū, siue quæcūque humano cordi desiderabilia & anxia possunt excogitari, statim vniuersa sibi suavissimē ac iucundissimē per fistulā prædictam influebant. Dūm verò per aliquod tempus in talibus delitijs fuisset suauiter delectata, nec non cooperante sibi gratia Dei omnibus virtutibus, non tamen suis, sed domini sui, cōpareret decenter per ornata summeque perfecta, audiuit (sicut auditur in corde) quandā vocē dulcissimam, tanquā cytharistæ suauiter demulcenti melodia cytharizantis in cythara sua hæc verba: Veni mea ad me: & sic inuenit se foeliciter in intimis sponsi & domini sui. Vbi quid senserit, quid videri t, quid audierit, quid gustauerit, quid ve contrectauerit de verbo vitæ, ipsi soli notum est, ac illi, qui eam ad tā superexcellenter sublimem sui vnionē admittere dignatus est, Iesus sponsus animæ amantis: qui est super omnia Deus benedictus in secula.

De sepultura Domini in anima.

CAPVT. XXVI.

IN Parasceue, dūm post officium sepultura Domini celebraretur, & ista exoraret Dominum, vt ipse in anima eius dignaretur ad perpetuam inhabitacionem sepeliri: Dominus benignē annuistiuit: Ego ipse, qui dicor petra, ero lapis ad ostia omnium sensuū tuorum: Et pro custodia ponam milites, scilicet, ipsas affectiones meas, quæ de cætero custodiāt cor tuū

ab

ab omnibus a duersis affectionibus, & operabuntur in te secundum meam virtutem mihi in laudem æternam. Post hæc, die quadam dum videret quoddam factum: de vna persona, quod durius iudicauerat (vt ipsa sibi timebat) & inde computata diceret ad Dominum: Domine tu locū cordis mei munieras militibus: sed heu (vt timeo) locus vacat illis absentibus, cū tam dure iudicauerim hoc proximi mei factum. Dominus respondit: Et quomodo potes dicere quod locus vacet illis absentibus, cū iam in isto facto ipsorum persenseris virtutem? Qui enim mihi vult adherere, quod mihi displicet, iure ipsi non debet placere.

Quam utile sit, Christum frequenter pie & amanter salutare.

CAPVT XXVII.

REcolens vice quadam diuersos casus instabilitatis, conuersa ad Dominum dixit: Mihi adherere tibi soli, dilecte mi, bonum est. Tunc Dominus acelinatus circumplectebatur eam dicens: Et mihi adherere tibi semper suauis est dilecta mea, quod cū diceret, sancti affluentes obtulerunt merita sua ante thronū obreuerentiam Domini, vt inde tribueret animæ istius, vt vel sic dignior sibi habitatio fieret in ea. Vnde intellexit, quia faciliter Dominus inclinatur ad animam, & quam libenter sanctorum cœtus ipsi ad hoc famulantur, quo ex ipsorum meritis indignitas animæ suppletur. Hinc, cū ex affectu desideriorum diceret: Ego vili hominatio, saluto te amantissime Domine. Tale à dul-

dulcissimā pietate Dei accepit responsum: Et ego resaluto te meam amantissimam. Per quod intellexit, quòd quotiescumque aliquis dicit Deo: Dilecte mi, vel dulcissime, vel amantissime, & similia, cū intenta deuotione, frequenter ab ipso tale accepit responsum, ex quo ipse quasi priuilegium specialis gratiæ habebit in cœlis: sicut Iohannes Euangelista specialem habet gloriam in terris, ex eo quod vocatur discipulus quem diligebat Iesus.

De utilitate bonæ voluntatis, & oblatione cordis: & de nonnullis locis Scripture quæ meditatione intellexit.

CAPVT. XXVIII.

SVb Missa Veni & ostende, apparuit Dominus quasi si totus melleus dulcedine diuinæ gratiæ, viuificum atque diuinum de se dans spicamentum dimittens que de sublimi solio imperialis gloriæ suæ influxum perfectam dulcissimi sui natalis. Tūc illa, pro sibi cōmissis, orauit, vt Dominus singulos dotaret gratia potiori, & tale accepit responsum: Ego cuilibet donauit fistulā auream, talis virtutis, vt cum ea quilibet sibi attrahere possit de intimis mei deificati cordis, quæcumque desiderat. Quam fistulam illa intellexit, bonam esse voluntatem, per quam homo omne bonum spirituale, cœlestium, quæ terrestrium sibi potest proprie vendicare. Verbi gratia: Cū homo de desiderio accensus vellet tantū posse exhibere Deo laudis gratiarum actionis obsequij & fidelitatis, quantum aliquis sanctorum sibi

exhibuit: hanc talem voluntatē acceptat in mēsa Dei bonitas quasi perfectam. Sed fistula ex inde aureo colore nobilitatur, cūm homo regratiatur Deo, quōd tā nobilem sibi donauit voluntatem cum qua in infinitū plus lucrari potest. quam vniuersus mundus totis viribus perficere possit. Hīnc intellexit singulas de congregatione Domino circumstantes, quasi per fistulas sibi collatas pro posse suo gratiam diuinam intrahere sibi. Et alij quidem directē de intimis diuini cordis trahere videbantur, alijs verō per manus Domini procedebat quōd accipiebant. Et ideo quāto remotius à corde traherent, tanto difficilius obtinebant desiderata. Et quanto proprius cordi Dominico extrahere conati sunt, tanto facilius dulciusque & abundantius hauriebant. Vnde per has, quę directē & proximē de corde Dominico hauriebant, notabantur hęc quę se totas diuinę voluntati conformant & subdunt, super omnia desiderantes, vt laudabilissima voluntas Dei circa se plenissimē perficiatur, tam in spiritualibus, quā in corporalibus. Et in tanta efficacia cor diuinum medullius commouens erga se, quod tēpore à Domino præordinato tāto copiosius suauiusque suscipient in se torrentem diuinę suauitatis, quanto plenius se totos commiserunt ipsius voluntati. Per illos verō qui per alia membra Domini intrahere conabātur, significabantur hi qui pro desiderio suo quęlibet dona gratiarum, siue studia virtutum, secundum dispositionem beneplaciti proprii conantur obtinere. Et hi tanto difficilius laborant pro desideratis, quanto amplius proprię inuidentes voluntati, diuinę se prouidentię minus committunt.

Obla-

Oblatio cordis & oratio.

ET eum ista offerret Domino cor suum per hęc verba: Ecce Domine cor meum abstractum ab omni creatura integra voluntate offero tibi, orās vt abluas illud in virtuosa aqua sanctissimi lateris tui, & decantissimē exornes illud in pretioso sanguine dulcissimi cordis tui, ac tibi convenientissimē coaptēs illud in aromatico vapore diuini amoris tui Filius Dei, offerēs illud Deo Patri vnitum cordi suo diuino. Nam ex tūc intellexit Domino complacere, quod talia conscribi faceret ad plurimorum vtilitatem.

¶ In aduentum per responsum: Ecce venit Dominus protector noster sanctus Israel, intellexit, quod si quis integra voluntate disponderet in corde suo desiderare, vt omnis modus vitę suę, tā in prosperis quā in aduersis, secundum laudabilissimam Dei voluntatem regatur, cum tali cogitatione mediante gratia Dei verum honorem defert, sicut honorem defert Imperatori, qui coronam regni capiti suo imponit.

¶ Item per verbum quod legitur in Isaia: Eleuare, eleuare, consurge Ierusalem, intellexit profectum qui militanti Ecclesię prouenit ex deuotione electorum. Quia videlicet, cū vna amans anima toto corde cōuertitur ad Dominum cū integra voluntate quod si præualeret libentissimē persoluerat Domino Deo omnem danum in quo est detrimentum sui honoris, & sic inter orandū facibus amoris inardescens, placet Deo in tantū, vt quandoquē reconciliatus parcat multis alijs. Et hoc est, quod dicitur: Vsq̄ue ad fundū calicis bibisti:

O 2

Quia

Quia per talem modum iustitiæ severitas plenè cõmu-
tarur in lenitate. Sed quod additur: Potasti vsque ad
fœces, subintelligitur quod damnatis, quibus fœx iusti-
tiæ debetur, nulla redemptio fieri potest.

¶ Item per verbum illud Isaię: Glorificaberis, dũ non
facis vis tuas, &c. intellexit, quia qui præmeditando
disponit facta vel verba sua, & cùm nullam confide-
rat in eis utilitatem, continet se ab his quæ ei licent,
triplex consequitur inde beneficium. Primũ est, quod
datur sibi suavius delectari in Deo, sicut dicitur: De-
lectaberis in Domino. Secundum, quod nociuæ cogi-
tationes minũs præualebunt contra illum, sicut dici-
tur: Sustollam te super altitudinem terræ. Tertium,
quod in æterna vita Filius Dei plenius præ cæteris cõ-
municat ipsi fructum sanctissimæ conuersationis suæ,
quia ipse nobili victoria omni tentationi resistit & glo-
riose vicit, sicut dicitur: Et cibabo te hæreditate Ia-
cob patris tui. Item in illo verbo: Ecce merces eius cõ-
eo, intellexit quomodo Dominus ipse in amore suo
est præmium electorum, tã suauiter se ingerens, quod
animus amantis verissimè asserere potest, se longè su-
pra omne meritum dignissimè remuneratũ. Et opus
illius coram illo, id est, cùm se totum diuinæ providẽ-
tiæ committens, voluntatem Dei in omni facto suo
desiderat, iam per gratiam Dei perfectus apparet co-
ram Deo.

¶ Item per verbum illud: Sanctificamini filij Israel,
intellexit, quod si quis penitendo velociter de omni-
bus commissis suis & omnis cum integro corde se in-
clinat ad obedientiam præceptorum Dei, tam vera-
citer

citer coram Deo sanctificatur & paratus inuenitur, si-
cut leprosus ille mundatus est, cui dixit dominus: Vo-
lo: mundare. ¶ Item per verbum illud: Cantate Domi-
no canticum nouum, intellexit quod canticum nouũ
cantat Domino omnis, qui cantat eum intentione de-
uotionis, quia ex eo quod a Deo accipit gratiam, qua
illi intendere potest, iam nouus effectus erit Deo accep-
tus.

¶ Item per verbum illud: Spiritus Domini super me.
Et infra: Ut mederer cõtritis corde, intellexit, quod
filius Dei cum missus sit a patre vt medeatur cõtritis
corde, electos suos soleat aliquo grauamine contere-
re quandoque paruo etiam de exterioribus, vt inde ha-
beat occasionem medendi eis. Sed cum hac occasione
diuerterit ad animam, grauamen illud quo forte cor
cõtritum est, non medetur, quia minus nociuum est:
sed quicquid in anima inuenerit damnosum, hoc ma-
gis medetur. ¶ Item per verbum illud: In splendori-
bus sanctorum, intellexit, quod tanta & tam incom-
præhensibilis est lux diuinitatis, quod quilibet sancto-
rum ab Adam vsque ad nouissimum hominẽ, si singu-
lus eorum singularem perciperet cognitionem tam lu-
cidam altam & dilatatam, quam aliqua creatura ma-
gis capere potuit, ita quod nullus alij in sua cogniti-
one participaret: etiã si millies numerosior esset turba
sanctorum: tamen adhuc in infinitum supra omnem
intellectum remaneret diuinitas in ex hausta. Et hoc
est quod non dicitur, in splendore sed in splendoribus
sanctorum, ex vtero ante luciferum genuite.

Item dum de vno martyre cantaretur: Qui vult venire post me, respexit dominum iter quoddam transeuntem amœnosum quidem viriditate ac florum venustate, sed angustum & asperum spinarum densitate. Cui conspexit præcedere similitudinem crucis, diuisione spinarum adinuicem iter commodo se dilatantem: retroque versum sereno vultu suos post se inuitantem ac dicentem: Qui vult venire post me abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me &c. Inter quæ intellexit cuique tentationem suam esse crucem suam. Verbi causa: Aliquibus erat crux, quod per obedientiam stimulos ad aliqua sibi contraria compellebatur. Alijs vero quod per grauamina infirmitatum à libitis impediatur. Et sic alia alijs. Quæ crucis sic quilibet tollere debet quæ adhibeat voluntatem libenter patienti sibi contraria, & tamen quantumcunque potest perficere, nihil negligat eorum quæ scit laudabilia Deo.

Cum in Psalmo cantaretur versus: Verba iniquorum &c. intellexit quod cum aliquis ex humana fragilitate culpabilis effectus, pro culpa sua corrigeretur, si quid amplius, verborum additur, misericordiam Dei prouocant, & cedunt in augmentum meriti ipsi culpabili homini.

Cum cantaretur: Salve regina, & per verbum illud: Misericordes oculos, optaret sibi tribui corporis sanitatem, Dominus quasi blande subridens dixit: An nescis, quia meo misericordissimo intuitu te respicio, quando corpore castigaris, vel mente turbaris? **I**tem in natali quorundam martyrum, dum cantaretur Gloriosum sanguinem, intellexit quia quemadmodum sanguis (qui in se est abominabilis) ex eo quod pro Christo

sto funditur, in scriptura collaudatur: Sic illa negligentia religiosorum, quæ provenit ex obedientia vel ex fraterna charitate, in tantum complacet Deo, quod digne appellari potest gloriosa. **¶** Vice quadam intellexit, quod Deus occulto iudicio suo quandoque permittit quod cum peruersus quisque dolose tentando ab electis quærit alicuius secreti notitiam, tale quandoque accepit responsum quo magis in peruersitate erroris fit obstinatus. Et hoc in malum suum, in prouationem vero: prouenit electorum. Vnde in Ezech. Qui posuerit immunditias in corde suo & scandalum iniquitatis suæ contra faciem suam, & venerit ad prophetam, interrogans eum per me. Ego Dominus respondebo ei in multitudine immunditiarum suarum, ut capiatur in corde suo.

Per verba etiam quibus canitur de sancto Iohan. Haurit virus hic lethale: intellexit quod sicut virtus fidei seruauit illæsum Ioh. à veneno. sic consensus voluntatis contra peccata & suggestiones renitentis conseruat animam inmaculatam, quantumcunque sit venenosum quod cordi ingeritur contra voluntatem. **¶** Per versiculum: Dignare Domine die isto, intellexit quod in quocunque se homo commendat Deo, orans ipsum à peccato custodiat etiã si occulto Dei iudicio homini videatur, quod grauiter deliquerit in aliquo, nunquam tamen sic delinquet, sed gratia Dei velut baculus sustentet eum, ut semper facilius ad conscientiam redeat.

Cum cantaretur Responsum: Benedicens, ipsa quasi in persona Noe asstitit Domino, exposulans benedictionem. Quam cum esset consecrata, Dominus

vice versa licet modo ab ea videbatur benedictionē postulare. Per quod intellexit, quod homo tūc benedicit Domino, quādo in cogitatione se dicit poenitere, quod vnquā creatorē suū offendit, & eius auxiliū expostulat vt de cetero peccata caueat. Ad quā benedictionē Dominus excolū gratanter auquit, & acceptauit eā. ¶ I Tempus verbū illud: Vbi est Abel frater tuus? intellexit, quod Dominus à quolibet religioso requirit quō libet factū a proximo suo contra religionem, cuius cautelam ipse aliquomodo præuenire possit, siue ipsum admonendo, siue prælatis suggerendo. Et quod illa excusatio qua quidam dicunt (mihi non est mandatum, vt alios corrigā: in super quā ille: Ego ipse sum peior quā ille) tā parā prodest apud Deum, sicut Cayn profuit, qui dixit: Numquid custos fratris mei sum ego? Vnusquisque enim tenetur coram Deo fratrem suum à malis retrahere, & ad bonum promouere. Et quandoque contra conscientiam hoc negligit, contra Deum delinquit. Nec prodest ei quod sibi non commissum præ-tendit, quia veraciter à Deo hoc sibi commissum est secundum quod ei conscientia sua ostendit. Et si negligit, hoc Deus ab anima eius requiret, quandoque etiam magis quā ab anima prælati qui non adest, vel si forsan præsens est, non aduertit. Vnde Scriptura comminatur, dicens: Væ facienti, væ væ consentienti. Consentiens culpam incurrit, qui dissimulat, cum manifestando posset laudem Dei promouere.

Iustitiam

*Iustitiam propugnans propter religionem,
Deam vestit.*

PER Resp. Induit me Dominus, intellexit quod ille qui laborat verbo vel facto ad promouendam religionem, & rationabiliter propugnando iustitiam, qua si vestit Dominum vestimento salutari, simul & ornatisimo: & Dominus remunerabit eum in vita æterna secundum liberalitatem suæ regalis munificentia, circundando eum vestimentis lætitiæ, & pro augmento præmij corona gloriæ spiritualis decorabit. Sed singulariter intellexit, quod ille qui promouens bona vel religionem, aduersa patitur, tanto gratior est Deo: sicut acceptius est pauperi vestimentum, quo calefit simul & vestitur. Et si nihil profecerit ille qui promouet religionem, impediens alijs, omnino tamen non minuitur merces illius coram Deo. ¶ Cum cantaretur Respons. Vocauit angelos Domini, intellexit quomodo agmina angelorum, quorum subsidia plenè sufficere possunt, circundant electos ad protegendum eos. Sed Dominus paterna prouidentia quandoque suspendit eandem protectionem, vt permittat electos in aliquo tentari. Quos tamen ipse non deserit: sed probat vt maiori præmio coronet.

Obedientia meritum.

I Tempus consequens Respons. quo canitur: Vocauit angelus Domini Abraham, intellexit, quia sicut Abraham extento brachio ad obedientiam perficiendam, vocari meruit ab angelo: sic electus cum ad aliquod

quod opus sibi difficile propter Deum merentem flectit integram adjungendo voluntatem, statim in instanti arridenti sibi suavitate diuinæ gratiæ, testimonio propriæ conscientiæ meretur consolari. Et hoc est donatium: quo incontinentissima liberalitas Dei præuenit æternam mercedem, quo vnusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem. ¶ Cum quadam vice reuolueret aduersitates præteritorum temporum suorum, requisit a Domino, cur tunc illam permisit à quibusdam molestari? respondit Dominus: Cùm paterna manus vult filium corrigere, virga resistere non valet. Vnde vellem: quèd electi mei nunquam imputarent hominibus per quos purgantur, sed semper respicerent meum paternum affectum, qui nequaquam pateret vel tenuissimam auram contra eos flare, si non aspicerem eorum salutem æternam, quam recipient in remuneratione. Ideo compatentur illis, qui quandoque pro ipsorum purgatione maculantur.

Oblationis modus quis sit magis acceptus?

Alia vice dum propter difficultatem cuiusdam operis diceret Deo patri: Domine, hoc opus offero tibi per vnicum filium tuum in virtute Spiritu Sancti in laudem æternam: per intellectum sensit virtutem verbi illius, quod scilicet ad talem intentionem mirificè su per humanam æstimationem nobilitaretur, & gratū sit Deo patri, quicquid offertur. Ad similitudinem, sicut viridè appareat, quicquid per viride videtur: Et rufum apparet, quicquid per rufum videtur. Et sic de cõ-

similibus;

similibus: Sic per omnia placidissimum & acceptissimum est Deo patri, quicquid per vnigenitum suum offertur.

*Desiderium non exauditum, plus valet.
ex aud. to.*

Cum in oratione sua perquireret à Domino: quid proficeret amicis suis, quod totiens pro eis oraret dum orationis nullum in eis videret profectum: hac similitudine instructa est a Domino: Dum paruulus reducit ab Imperatore ditatus immensis prædijs possessionum, quis intuentium statim in forma pueri illius donationis videt aliquem fructum, cum tamen testes non lateat qualis & quantus sit futurus ex concessis diuitijs? Ergo non mireris, quod corporaliter non cernis fructum orationum tuarum, quem ego secundum æternam sapientiam dispono ad vtiliorem profectum. Et quanto sæpius pro aliquo oratur, tanto magis beificatur, quia nulla fidelis oratio manebit sine fructu quamuis homines eius lateat modus.

Sanctæ cogitationes ornāt animam.

Scire desiderans, quis fructus esset in eo quod cogitationes dirigantur ad Deum, taliter instructa est, quod cū homo meditādo, siue intēdēdo cogitationes suas in Deū dirigit, ante thronū gloriæ præsentat Deo quasi speculum miræ splendoris, in quo Dominus suipius imaginem iucandissime speculatur, quia ipse immissor est & director omnium bonorum. Cùm homo propter impedimenta quandoque dif-

ficilis

scilicet in talibus laborat, quāto grauius laborat, tantō delectabilius speculum illud in conspectu semper venerandæ trinitatis, omniumque sanctorum ornatum apparet. Et hoc manebit æternaliter in gloria Dei, & animæ ipsius perennem exultationem.

Impedimenta quare permittantur festiuis diebus:

IN festo quodam, dum vitio capitis in cantu impeditur, requisit a Domino, cur sæpius in festis sinneret hoc ei euenire? Et super hoc tale accepit responsum: Ne forte per delectationem modulationis eleuata, gratiæ minus idonea iuueniaris. Et illa: Gratia tua Domine posset in me hunc casum præcauere. Et Dominus: Ad meliorem profectum cedit homini, quod sibi occasio casus tollitur per depreffionem grauius: quia inde duplex illi meritum crescit, scilicet, patientiæ & humiliatis.

Voluntatis bonæ effectus bonus.

Affectu nimio ducta die quodā, cum diceret ad Dominum: O utinam Domine haberem talem ignem, quo anima mea ad similitudinem liquidissimæ subtilitatis liquefieri posset, quo subtilius eam totam tibi infundere possem. Dominus respondit: Voluntas tua talis tibi ignis est. Ex quibus verbis intellexit: quod homo per voluntatem suam plenum effectum habet omnium desideriorum illorum, quæ spectant ad Deum: si vera illa sit, & beneplacens, & perfecta,

Tentationis

Tentationis bonus effectus.

Cum sæpius niteretur a Domino precibus obtinere extirpationem vitiorum, tam in se quam in alijs, frequenter videbatur sibi, quod plenius id impetrari non posset, quam ut pietas Dei relaxare necessitatem illam, quæ fit ex peruersa consuetudine: scilicet, ut tam facile faceret illam resistere vitio, quasi nihil accreuisset difficultatis ex consuetudine, quæ dicitur altera natura. Nam & in hoc recognouit admirabile consilium diuinæ pietatis super salutem generis humani, qua ut amplius homini accrescat cumulus glorificationis æternæ, permittit eum pluribus vitijs grauius impugnari, ut eo felicius de triumpho valeat exultare.

Absque amore Dei nemo saluatur.

IN prædicatione quadam cum audisset recitatum sermonem illum, quod nullus hominum saluaretur sine amore Dei, quin ad minus aliquid de eo habere deberet, ut ex amore Dei pœniteret & abstineret a peccato: ipsa reuoluit in corde suo, quod multi migrarent a seculo, qui plus viderentur pœnitere timore gehennæ quam Dei amore. Respondit Dominus, dicens: Cum videro illos agonizantes qui mei sunt dulciter recordati, vel qui aliquid meritorij operis peregerunt, in ipso amoris confinio exhibeo me eis benigna pietate ita amabilem, quod ex intimis medullis cordis pœniter eos me vnquam offendisse: vnde et per talē pœnitentiā tunc saluatur. Ergo pro dignatione illa velle ab electis

electis meis glorificari, ut scilicet, inter generalia beneficia etiam pro isto mihi agerent gratias.

Amor complacentiam facit.

Meditando quâdoque cognoscere cœpit interiorē deformitatem suam, & in ea tantum sibi metipsi displicere, quæd quasi anxie vacillans, cogitabat quomodo unquam Deo placere posset, qui tot maculas in ipsa conspiceret. Quia ubi ipsa unam perpenderet, ibi penetrans oculus diuinitatis conspiceret infinitas. Super quotali responso diuinitus est consolata: Amor facit placentiam. Vnde intellexit, quæd si in terrenis hominibus amor tantum præualeret, quæd quandoque deformes propter dilectionem placent eis, à quibus diliguntur, & etiam interdum tantum placent, quod amatores per vim dilectionis desiderant simili amatis: quomodo tunc diffidendum est de eo, qui Deus charitas est: quod ex vi amoris non possit placitos facere quos amat?

Desiderium dissolucndi propter Deum, quid mereatur.

Item cum valde desideraret (secundum Apostolū) dissolui & esse cum Christo, & super hoc multos de profundo cordis emitteret gemitus ad Deum: vice quadam hoc responso est consolata, quod quotiens cū integro corde desiderium suum transmitteret, pro eo quod vellet absolui de carcere mortis huius, & tamen insuper voluntatem suam in hoc stabiliret, quod in corpore manere vellet quâmdiu Deo placere, toties

Filius

Filius Dei adderet totam sanctissimam conuersationem suam conuersationi ipsius, & inde miro modo perfecta apparet in conspectu Dei Patris.

Gratiarum actio non sufficit pro donis datis a Deo.

Reuoluens die quadam diuersitatē multiplicium gratiarum, sibi ex largiflua Dei pietate infusarū, miseram se, ac omni bono indignam reputauit pro eo, quod tam innumerabilia dona à Deo accepta, adeo negligenter deperdidisset, quod nullum omnino fructum ex eis videretur reportasse, nec in seipsa per fruitionem seu per gratiarum actionē, nec in alijs, quibus si notū fuisset, posset ædificationis extitisse causa, vel diuinæ cognitionis promotio. Vnde & super hoc tali est intellectu consolata: Quia Dominus quâdoque tali modo diffundit electis dona gratiarum, quod exigat à singulis dignos fructus reportare, sed cum humana fragilitas hoc sæpè impediatur, & cū superfluens Dei largitas se continere non vult, quâuis hominem sciat in singulis non posse exerceri, tamen assidue superauget cumulum gratiarum, ut vel sic appropriet homini cumulum beatitudinis in futuro: Sicut solet fieri per hæc terrena, quæ quandoque conceduntur paruulo, qui nullam inde scit sperare utilitatē, & postmodum adultis bonis abundet. Sic Dominus cum electis suis confert gratiam in hac vita, eis præparat & appropriat, de quorum æterna fruitione beatificabuntur in cœlis.

Sancta

Sancta desideria velle habere, quàm placitum sit Deo.

Vice quadã dũ querularetur in corde suo, quòd tantum desiderium habere non posset quantum expediret ad laudem Dei, diuinitus edocta est, quòd Deo peroptime sufficit in homine cũ plus habere non potest, quod cum voluntate haberet, magnum desiderium & quã magnum vellet habere, tam magnum habet coram Deo; Et quando cor continet tale desiderium, scilicet, voluntatem habendi desiderium in hoc Deus magis delectatur habitare, quã vnquam homo habitare posset in floribus vernalis amœnitatis. ¶ Corporali impediẽte infirmitate, dũ vice quadã seignius Deo intendisset, tandem rediens ad se prægrauata conscientia humili deuotione hũc suum defectum studuit Domino confiteri. Et cũ timeret se per longam moram laboraturam, antequam suauitatem diuinæ gratiæ recuperaret, subito in instanti persensit ad se benignitatem Dei per blandissimum amplexum acclinatam & dicentem: *Filia, tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt.* In quibus verbis intellexit, quòd quamuis homo quandoque ex humana fragilitate intentionem suam negligit ad Deum dirigere: pia tamen misericordia Dei non negligit omnia opera nostra æterna remuneratione reputare digna, si solummodo voluntas nõ auertatur a Deo, & homo frequẽtius poeniteat ab omnibus quæ conscientia reuocat. ¶ Cũ ante festum quoddam sentiret infirmitatem, desiderauit a Domino, vt eam vsque post festum sanam seruaret, vel saltem infirmitatẽ sic temperaret, ne a celebritate ipsius festi

festi impediretur, sed tamen insuper se totam diuini voluntati commisit. Super quo à Domino tale accipit responsum: *Per hoc quod à me ista quæris, & insuauoluntati meæ committis: ducis me ad hortum deliciarum areolis florum consitum & mihi valde amœnũ.* Sed scias, quod si te exaudiero in hoc quod non impedieris à meo seruitio: tunc ego te sequor ad areolam in qua tu magis delectaris. Si verò te non exaudiero, & tu in patientia perseueraueris, tunc tu sequeris me ad areolam in qua ego magis delector, quia plus amœnitatis inuenio in te, si habueris desiderium cum graamine, quã si habueris cum delectatione deuotionem.

Delectatio sensualis euacuat diuinam.

Petractans aliquando, quo iudicio aliqui tanta spiritus pinguedine in seruitio Dei abundarent, alijs tam aridis remanentibus, hunc a Deo accepit intellectũ: *Quòd cor a Deo creatũ est ad cõtinentas delectationes, sicut vas quod cõtinet aquã.* Si verò vas cõtinet aquam eã emitteret per minuta foramina, vas tandẽ euacuari posset, in tantũ quòd etiam vas siccum remaneret: Sic cor humanum continens delectationem si eam emittit per sensus corporis, videndo, scilicet & audiẽdo, vel etiam per alios sensus corporis perficiẽdo quæ libent, tantum emittere potest, quod cor vacuum remanebit ad delectandum in Deo. Vnde & hoc quilibet in se poterit experiri. Cum libuerit videre vel loqui verbum vnum, in quo paruus vel nullus est profectus: si hoc statim perficit, pro nihilo reputat, quia sicut a qua per

fluit. Si verò propter Deū cōtinere proponit, tantū creſcit in corde quod vix superare praualeat. Vndē cū in talibus didicerit homo ſe superare, affueſcit in Deo delectari, & quanto grauiori labore hoc perfecerit, tanto fruſtuofius in Deo incipit delectari. In ſemetipſa de quadā re parua intolerabiliter grauata, talē ſuā deſolationē ad eleuationē hoſtiæ obtulit Deo in laudē æternam. Vnde Dñs videbatur animā eius per hoſtiā illam ſacroſanctā attrahere ſibi quaſi per quendā cancellū, & ſuper Dominicum pectus ſuū ſuauiſter reclinare, & blāde alloqui his verbis: Ecce in hoc reclinatorio reſpirabis ab omni moleſtia, ſed quotiens declinaueris, amaritudo cordis te ruruſum apprehendet pro antidoto ſalutari.

Blanditur Deus anime.

Dūm ex defectu viriū fatigata, quadā vice diceret ad Dominū: Quid, Domine mi de me fieri debet, vel quid proponis facere mecum? Dñs reſpondit: Sicut mater conſolatur filios ſuos, & ego conſolabor te. Et adiecit Dñs: Nū vidifti aliquā matrē blandientem filio ſuo? Ad quod eū illā reticeret, hoc non recordans, Dominus propoſuit illi quod pene ante dimidiū annū viderat matrē quandā blandientē paruulo ſuo, & quaſi trium cōmune fecit eā, quod tunc videndo nō aduerterat. Primò quod mater ſapientis oſculū à paruulo poſtulauit. Ad quod paruulus propter teneritudinē mēbroſū ſurgere eſt conatus. Subiungens, quod ſic eā cū magno labore oporteret eleuari per contēplationē ad fruitionē ſuā ſuauiſſimi amoris. Secundò, quod mater tentauit paruuli voluntatē, dicens: Vis hoc & vis illud. & neutrum perficit: Sic Deus tentat hominē quandoque immit-

mittens ſibi grauamina prauidere, quæ nunquam imminēt: & tamen ex hoc quod homo ex voluntate conſentit, Deo optimè ſufficit, & facit eū dignū æterna remuneratione. Tertiò, quod omniū præſentium nullus intellexit loquelā pueri, nondū verba formare valetis, excepta ſola genitrice: Sic ſolus Deus intelligit intentionē hominis, & ſecundū hanc ipſum iudicat, lōgè aliter quā homines, qui tantūmodo reſpiciūt exteriora. Vice quadā dū memoria præteritorū peccatorū in tantū eam deieciſſet, quod latere omnino ſatagebat. Dñs reſpōdit: Sequar eā, quæ tā efficacibus humilitatis tractibus cor meum diuinum intra hit ſibi.

¶ Requiring a Domino, quid ſibi placeret cui illa hora intendere deberet? Dominus reſpondit: Volo vt addiſcas patientiam. Erat enim pro aliqua cauſa valde turbata. Ad quod illa: Et quomodo, aut per quid addiſcere poſſem? Tunc Dominus aſſumens eā ad ſe: Sicut benignus magiſter tenellū diſcipulū ſuū in ſinu ſuo, quaſi per tres literas propoſuit ſibi tria quæ ipſam ad patientiam deberent animare, dicens: Ad primum perpende, quanta familiaritate notetur à Rege, qui ſibi in omniſibus præ alijs maximè aſſimilatur. Et inde æſtima, quantum affectus meus creſcat erga te, ex eo quod propter me ſimilem mihi contumeliam pateris. Ad ſecundum verò dixit: Item perpende, quid familiariſſimus Regis, & in omnibus ſibi ſimillimus reuerentiæ obtineat à familia. Et inde æſtima, quid tibi gloriæ in cœlis pro patientia præparetur. Ad tertium autem dixit: Conſidera, quid amico conferat ſolatiij fideliffimi amici blandiēs compaſſio: Et inde æſtima, quā ſuauiſſima blanditiæ

Ego ipse te sim leniturus in cœlo pro minimis etiam cogitationibus quæ te hic grauant.

De processione, & placatione patris cum imagine Crucis.

CAPVT. XXIX.

CUM processio illa fieret, quæ statuta fuit pro necessitate tempestatum, & reuertente conuentu in choro imago Crucifixi præferretur, intellexit ex eadē imagine filium Dei dicentem: Ecce cum exercitu meo aduenio supplicaturus tibi Deo patri in ea forma, qua omnem humanam creaturam reconciliaui. Vnde etiā videbatur Deus pater imaginem Crucis prædictæ in nubibus exaltare, cum his verbis: Hoc erit signum fœderis inter me & terram. ¶ Item, alia vice dum auræ in temperies populorum nimis affligeret, & ipsa cum alia sapius super hoc misericordiam Dei inuocaret, nec aliquid sentiret effectum: tandem dixit ad Dominum: Et quomodo benignissime amator tam diu protrahere potes plurimorum desideria, cum ego quatenus indigna de tua pietate in tantum confisa sim, quòd sola misericordiam tuam inflectere possim ad maiora? Et Dominus: Non esset mirandum, quòd pater permitteret filium à se petere nummum: si totiens haberet filio reponere centum marcas: Sic non mireris, quòd protraho in hac causa vos exaudire, quia quotiens pro ea me inuocatis, etiam minimis verbis vel cogitationibus totiens de æternis bonis vobis longe supra centum marcas repono.

De fre-

De frequenti desiderio bono & molestia somniorum ex probationeque demonis.

CAPVT. XXX.

IN Missa pro defunctis dū cantaretur tractus: Sicut ceruus. Et ista in illo verbo: Sities anima mea, excitaret tepeditare suam, dixit ad Dominum: Heu Domine quòd tam tepida sunt desideria mea ad te verum bonum meum, vnde tam raro conuenit mihi dicere tibi: Sitiuit anima mea ad te. Et Dominus: Non raro, sed frequentius dicas mihi, quòd me siciat anima tua, quia pietas amoris, qua humanam diligo salutem, compellit me vt quæcumque bona desideret electus, semper reputem illum me desiderasse, cū in me lateat & ex me profluat omne bonum. Verbi gratia: Si homo desiderat sanitatem, securitatem, commodum, sapientiam & similia, vt magis queam cumulare meritum retributionis, frequenter reputò eum desiderasse me: Excepto si deliberatiuè declinaret à me, vt scilicet, ita desideraret sapientiam habere, vt inde possit superbire: siue sanitatem, vt malū perficere posset. Et adiecit Dominus: Vnde speciales meos valdè sæpè soleo aggrauare infirmitate corporis & desolatione mentis, & similibus, vt dum desiderant contraria bona obtinere, zelans amor cordis mei valeat eos secundum beneplacitum liberalitatis meæ copiosius remunerare. Simile huic etiā alia vice diuinitus inspirata dixit: Intellexit, scilicet, quod Dominus cuius delitiæ sunt esse cum filiis hominum, quandoque cū nihil inueniat in homine quo placita sibi dignatione eum adesse deceat, etiam tribu-

P 3 lationes,

lationes, siue molestias tam corporales quam spirituales immittat, ut intimius maneat cum ipso, quia veritatis Scriptura dicit: Iuxta est Dominus his, qui tribulatione sunt corde. Item: Cum ipso sum in tribulatione. Super horum similitumque consideratione diligens gratitudo humanæ exiguitatis totis precordiorum affectibus clamare compellitur illud Apostoli: O altitudo diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei, quæ incognitabilia sunt iudicia eius & inuestigabiles viæ eius (quas inuenit pro salute generis humani) Nocte quadam sopori dedita per somnum à Domino suauis visitabatur, in tantum, quòd ex consortio præsentis Domini, velut delicatioribus epulis sibi refecta videretur: Vnde euigilans Domino gratis persoluit, dicens: Quid Domine Deus, ego indignissima præ alijs merui qui sæpius per somnia intantum grauantur, quòd etiam per clamores cæteris quandoque incutiunt terrorem? Ad quod Dominus respondit: Quos mea paterna providentia disponit per tolerantias sanctificare, si vigilantes corpori suo student commoda procurare, vnde se occasionebus meritorum priuant: Ego illis ex diuina pietate per somnia ingero grauamen, ut saltem sic aliqua mereantur. Et illa: Num Domine illis hoc poterit proficere ad meritum, quòd sine intentione & quasi contra voluntatem patiuntur? Tunc Dominus: Benignitas mea hoc perficit. Nam ut in secularibus videtur quidam se nitro ac cupro componentes ornati cernuntur, sed qui auro & gemmis redimuntur, multo ditiores reputantur. Similiter etiam in illis fit.

Horas

Horas Canonicas, dum vice quadam legendo minus intentè persolueret, adesse sibi nouit humani generis antiquum hostem, qui quasi insultando profectus est consequentia Psalmi: Mirabilia testimo. &c. singula velut pro festinatione syncopando: & cum compleret versiculum, addidit: Bene expendit Creator tuus, Saluator tuus, & amator, quòd dedit tibi tam expeditam loquelam, quòd tam decenter præuales facere sermonem, quæcumque volueris, cum sibi loquendo tam abruptè proferas, quod iam in Psalmo isto tot literas, tot syllabas, & tot verba subtraxeris. Vnde intellexit, quòd si callidus hostis in Psalmo illo tam subtiliter numerauerat sigillatim literas & syllabas, post mortem magnam accusationem afferre potest aduersus eos, qui festinanter & sine intentione horas dicere consueuerunt. Item, dum fusando festinas, paruos pilos lanæ proieceret a se, & inter hæc opus suum deuota intentione Deo commendaret: vidit dæmonem ipsos pilos recolligentem, quasi in testimonium culpæ ipsius. Super quo dum Dominum inuocaret, ipse dæmonem expellens increpauit quod operi sibi in principio commisso se ingerere præsumpsisset.

Deus interdum non concedit quæ petimus in oratione, sed meliora.

CAPVT. XXXI.

Maiori quadam vice erga Dominum æstuans de fiderio, dixit ad Dominum: Eia Domine mi, possum nunc orare? Cui benignissimus Dñs respondit
P 4 blandè:

blandē: Ita regina, tu optimē potes exorare, quia voluntati tuę ac desiderio in omnibus promptius adero, & fauebo. Et ista: *Saluum per omnia verbum pijsi-
mæ dignationis tuę benignissimē Deus.* Attamen cū tam promptum exhibere digneris te mihi indignissimæ, cur quæso totiens effectu caret oratio mea? Respondit Dominus: Cūm regina dicit ministro suo: Porrige mihi filum quod dependet retrorsum super sinistram scapulam meam, putans ita esse cūm non possit retrò se respicere, & ille quærens quod iussus est, eūm videt filum non super sinistram, sed super dexteram dependere, tollit profecto quod comperit & porrigit dominæ suę, consultius existimans hoc quān vt extraheret filum vnum de tunica sua ex parte sinistra, vt sic præceptum adimpleret. Similiter ego qui sum sapientia inscrutabilis, si quandoque non exaudio preces tuas ad vota, proculdubio semper pro eis dispono vttiliora, cūm tu humana fragilitate impedita non possis discernere meliora.

*Quomodo Dominus ac sancti nos præparant
ad communionem.*

CAPVT. XXXII.

Christi corpus sumptura vice quadam dūm se nimis imparatam doleret, orauit beatam Virginem & omnes sanctos, vt Domino pro se offerrent omnē dignitatem, qua quilibet ipsorum paratus fuisset ad quamlibet gratiam recipiendam. Oravit super Dominum Iesum Christum, vt ipse pro ea offerre dignare-

naretur perfectionem illam qua in hora ascensionis paratus astitit Deo Patri ad suscipiendam glorificationem. Et post paululum dūm inuestigare niteretur quid per hanc orationem lucrata esset, Dominus respondit: Hoc lucrata es, quòd iam verē omnibus cœlicolis appares in eo ornatu quem tibi petisti: Et adiecit Dominus: Quare diffidere velles de me omnipotenti & benignissimo Deo, quod perficere potest quilibet homo in terris, vt scilicet, habens vestimentum vel ornatum illo vel simili sibi induere possit amicū suum, & inde præstare vt amicus suus appareat gloriosus eodem ornatu quo ipse fulgebat.

¶ Deinde cūm recoleret quod aliquibus deuotat se ipso die pro ipsis comunicaturam, & deuotē oraret, vt Dominus etiam ipsis iam dictum donum impertiretur, tale accepit respōsum: Ego illud do eis, & qualicumque hora posthęc purum cor, & integrā voluntatem ad me vertentes: gratiam meam etiam minimo verbo vel gemitu inuocant, statim mihi apparent in ornatu eodem, quem eis in orationibus tuis impetraſti.

De vtilitate sæpius comunicandi.

CAPVT. XXXIII.

Alia etiam vice comunicatura, dixit ad Dominum: O Domine, quid mihi daturus es? Dominus respondit: Me ipsum totum cum omni diuina mea virtute: Tunc ista: Quid inde amplius habebopra-

præilis, qui hesternæ die te mecum susceperunt, & hodie omittunt, cum te totum des semper. Ad quod Dominus: Si apud seculares qui bis consulatum obtinuisset, in honore præcederet illum qui semel accepisset, quomodo non multo maiori gloria excelleret in æterna vita, qui sæpius suscepit me in terris: Tunc ista ingemiscens, dicebat: O quanta gloria tunc me præcedent sacerdotes, qui ex officio quotidie communicant? Et Dominus: Gloria quidem magna fulgebunt qui digne accedunt: sed tamen longè aliter sentitur affectio delectantis quàm gloria apparentis. Unde est alia remuneratio his qui ex desiderio & amore accedunt. Alia verò illis, qui cum timore & reuerentia sumunt. Arque alia etiam illis, qui cum studio exercitationum ad sumendum præparantur. Quarum neutram recipiet ille qui ex usu tantum celebrat.

Quomodo Dominus emendauit negligentias animæ.

CAPVT. XXXIII.

IN festo quodam beatæ virginis, dum post suscepta specialia & mirifica dona ad se rediret, atque ingratitude & negligentiam suam considerans cum dilectione spiritus in animo reuolueret, quod ut sibi videbatur tam parum reuerentiæ matri Domini exhibuisset, simulque cæteris sanctis Dei, quos tamen pro suscepto speciali dono merito magis ipso die glorificasset: Dominus solita benignitate ipsam demulcens, ait matri suæ beatissimæ, cæterisque sanctis: Num
vide-

videtur vobis me satis pro ista satisfacisse vobis, cum me ipsum in meæ diuinitatis suauiflua delectatione communicauero ipsi in præsentia vestri? Ad quod illi responderunt: Verè longè supra conuigium. Tunc Dominus blandè conuersus ad animam, dixit: Sufficit ne tibi? Et illa: Optimè mi Domine sufficeret mihi, si hoc vnum non deesset, quòd cum emendaueris præteritas negligentias, ego statim eo super adderem futuras, cum non ignorem pronitatem meam ad lapsum. Cui Dominus: Ego tali modo tibi dabo, quòd non solum præteritas, verum etiam futuras negligentias pro te plenè emendabo, tu autem tantummodo stude, ut post susceptum sacramentum à maculis peccatorum te conserues illæssam. Et cum ista diceret: Heu Domine, timeo quòd hoc ipsum non perficiam sicut deceret. Unde rogo, doceas me magistrorum benignissimè, quomodo maculas abstergere possim cum contraxero. Dominus respondit: Nunquam per tempus hincas eas durare in te, sed cum primò cognoscis te maculatam, statim deuoto corde dic versum: ¶ Miserere mei Deus, vel illum: O vnica salus mea Christe Iesu, da, ut per saluberrimam mortem tuam deleantur omnia mea delicta. Hinc accedens dum sumpsisset corpus Christi, recognouit animam suam, velut chrystum niueo splendore perlucidam, & susceptam in se Christi diuinitatem, tanquam aurum miraculosè inclusam, per chrystum splendore, quæ in se ipsa tam mirabiles, & supra quam æstimari potest, delectabiles exercitabat
opera-

operationes, quæ sic venerandæ Trinitati omnibusque sanctis tam amœnas exhibebant delicias, quod ista intellexit hoc esse quod legitur: Quia omnis spiritualis deperditio possit per dignam susceptionem corporis Christi recuperari. Nam tam excellenter iucunda videbatur illa diuinitatis operatio, quod tota cœlestis curia visa est attestari gaudiū illi esse, aspicerem animam in qua hæc operabantur. Quod etiam supra scriptum est Dominum promississe, quod futuras negligētias ipsius vellet emendare, ita intelligēdum est. Quia sicut per chrysellum tam ex vna parte, quam ex altera parte, apparet quod inclusum est, sic per istam animam apparet iam dicta operatio diuina, tam illa intendente studio bonorum operum, quam non intendente ex humana fragilitate, excepto dum peccatorum nebulis obscuratur, quia hoc solum impedit in anima hanc saluberrimam & verè dignissimam operationem.

*De effectu respectus diuini, & spirituali
communicatione.*

CAP. XXXV.

HAbere solet hæc sponsa deuotionem & desiderium frequens suscipiendi corpus Christi, & dum se vice quadam deuotius quam præcedentibus diebus ad communionem præparasset, & nocte Dominica tantum virium sentiret defectum, quod videbatur sibi non posse communicare, more sibi solito consuluit Dominum, quid sibi magis complaceret faciendum?
Cui

Cui Dominus benigne respondit: Sicut sponsus diuersis epulis satiat, plus delectatur quiete, pauisare cum sponsa quam cum ea sedere ad mensam: Sic ego delector hac vice ut propter discretionem omittas communionem quam ut accedas. Dum vero venisset ad missam debilis multum, & ad spiritualemente communionem anhæleret, accidit ut rediret sacerdos de villa, qui detulerat infirmo cuidam corpus Christi, quod ista pulsu Campanæ intelligens vehemēti succensa desiderio dixit ad Dominum: O quam libentissime te nunc o vita anime meæ saltem spiritualiter susciperem si tempus habuissem aequaliter me præparandi. Cui Dominus respondit: Respectus diuinæ pietatis meæ te deētissime preparabit. Quo facto videbatur Dominus respectum suum tanquam solares radios in animam illius dirigere dicens: Firmabo super te oculos meos. In quibus verbis ista intellexit triplicem effectum, quem respectus operatur in anima ad similitudinem solis, & etiam triplicem modum quo ad illam obtinendum anima debeat preparari. Primo, enim respectus diuinæ pietatis, ad instar solis candidam reddit animam: & ab omnibus maculis purgatam, velut super niuem dealbatam. Et ille effectus acquiritur per humilem propriorum defectuum recognitionem. Secundo, respectus diuinæ pietatis, mollificat animam & coaptat ad suscipienda dona spiritualia, quemadmodum cera mollietur a calore solis, & aptatur ad imprimendum cuiuslibet sigillo. Et hunc effectum obtinet anima per deuotam intentionem. Tertio, respectus diuinæ pietatis fecundat animam vario flore virtutum, sicut sol fructificat efficit terram, ad producendum diuersorum generum

nerum fructus. Et hinc effectus obtinetur per fidelem confidentiam, qua se homo totum Deo committens, fideliter confidit de supereffluencia pietatis eius, quod omnia tam adversa quam prospera sibi coeperentur in bonum. Hinc ad utraque Missas, dum conveniens communicaret, exhibuit se Dominus tanta dignatione adesse, quod videbatur singulis manu sua veneranda hostiam porrigere salutarem, sacerdote tamen quaslibet hostias signo crucis consignate. Dominus autem Iesus de qualibet hostia quam alicui porrigebat, videbatur huic effectivam valde donare benedictionem. At illa de hoc admirans, ait: Nunquid Domine maiorem effectum habent quæ te iam sacramentaliter susceperunt, aut ego quæ tot divinis benedictionibus tuis gratuito sum præventa? Respondit Dominus: Nunquid ditior reputatur ille qui gemmis & monilibus decoratur, siue ille qui aurum obrizum multum in abscondito habet reconditum? In quibus verbis Domini dabatur intelligi, quod ille qui dignè & sacramentaliter communicat indubitanter effectum salutis consequitur copiosum, tam in corpore quam in anima, secundum fidem Ecclesiæ. Ille tamen qui purè ad laudem Dei ex virtute obedientiæ simuli & discretionis omittit sacramentaliter corpus Christi suscipere, & desiderio ac amore maiori Dei inflammatos spiritualiter communicat, talem meretur divinæ dignationis benedictionem accipere, qualem ipsa tunc accipit.

SCHOL. Duplicem esse modum communicandi, & percipiendi Eucharistiam, nempe, sacramentalem seu realem

realem, & spiritualem, qui fit per desiderium & prepositum huius Sacramenti: ex Ecclesiæ doctrina liquido patet. Eum qui digne suscipit in re Sacramentum simul etiam fructum eius percipere, nullus catholicus, dubitat: quem tamè fructum percipiat, qui spiritualiter communicat, non omnes una ratione intelligunt. Existimant nonnulli hoc Sacramentum esse adeo efficax ut non solum in re susceptum, sed solo etiam animo & desiderio applicatum (saltem in extrema necessitate quando egrotus non potest sacramentaliter sumere, tunc præsertim quando prout, adoratur, ac veneratur illud) habere sacramentalem efficaciam. Alij dixerunt, Sacramentum hoc modo susceptum conferre aliqualem gratiam: non quidem tantam quantum conferret sacramentaliter susceptum: maiorem tamè quam pro merito operantis. Quæ tamè non ita se habent: quia promissio effectuum huius Sacramenti, non est facta ijs qui desiderant, sed ijs qui vere atque digne illud suscipiunt. Cumq; sacrum conciliū Tridentinū docet eos qui voto celestem panem edunt fide viva quæ per dilectionem operatur, fructum eius & utilitatem sentire, loquitur de merito operantis: qui dicitur fructus huius Sacramenti non quidè ex opere operato, sed quia ex illius desiderio & amore percipitur. Aut eo forte modo quo unio omnis per gratiã cum Christo, dici solet effectus huius Sacramenti, eo quod est effectus Christi, qui in hoc Sacramento continetur. Et ut B. Gertrudis meritum virtutis obedientia extolleret, ac discretionis, quod tam gratissimū est holocaustum Deo, dixit: eum qui ex obedientia ab huius celestis panis manducatione abstinet: non pati suæ virtutis & meriti iacturam, sed si desiderio & amore spiritualiter suscipiat, & comunicet, mereri divinæ dignationis copiosam benedictionem.

Quomodo filius Dei placat Deum Patrem.

CAPVT. XL

Vice alia dūm eligere conaretur quid inter diuersa, quæ sibi Dominus largiflua pietate ex donis suis dignatus est impartiri, vtilissimum esset hominibus manifestari ad suum profectum: Dominus ingerens se cogitationibus ac desiderijs ipsius tale dedit responsum: Valdē vtile est hominibus notificari quod vtilissimum foret eis semper memorari hoc, scilicet, quod ego Virginis Filius pro salute generis humani asto ante Deum Patrem, & quodcumque ipsi ex humana fragilitate delinquūt corde suo: ego immaculatum cor meum pro ipsi Deo Patri offero in emendationem. Cū verò delinquūt opere, ego perforatas manus meas exhibeo, & sic in similibus in quibuscumque deliquerint, statim innocentia mea placat Deum Patrem, vt pœnitentes semper facilem obtineant indulgentiam. Vnde vellem vt electi mei quotiescumque petiram indulgentiam peccatorum obtinuerint, semper mihi gratias agerent pro eo, quod eis tam facilem obtentum impetraui.

De respectu Crucifixi.

CAPAT. XLI.

Feria sexta quadam cū dies iam declinaret ad vesperum, ista respiciens imaginem Crucifixi inde compuncta dixit ad Dominum: Eia dulcissime crea-

tor

tor meus & amator, quanta & qualia tu pro salute mea hodie pertulisti, quod ego infidelissima heu vilipendēs sic diē istam alijs occupata præterui, quòd hac die cū deuotione ad memoriam non reuocaui, quid tu æterna salus pro me sis passus singulis horis, & tu vita viuificans omnia amore salutis meæ sis mortuus. Ad quòd Dominus de cruce illi respōdit: quòd tu neglexisti hoc ego pro te suppleui. Nam singulis horis ego collegi in cor meum quod tu debuisti recoluisse in corde tuo, & exinde tā nimia plenitudine intumuit cor meū, quod cum magno desiderio expectaui horam istam vt mihi fieret hæc intentio de te. Et cum illa iam offerre volo Deo patri meo totum quod ego per diem pro te suppleui, quia sine tua intentione non posset tibi tam saluiferum esse. In hoc igitur, notari potest fidelissimus amor Dei erga hominem, qui per illam intentionem qua homo cogitat sibi esse molestum quòd neglexit, astat Deo patri & supplet omnem defectum eius altissimo modo pro quo iure laudet eum omnis homo. ¶ Item cum tractaret imaginem Crucifixi cum deuota intentione, intellexit quòd si quis inspicit imaginem crucis Christi cum deuota intentione, ille tam benigna misericordia respicitur à Domino, quod anima ipsius tanquam lucidum speculū suscipit in se ex diuino amore valde delectabilem imaginem, vnde tota cœlestis curia delectatur in eo.

Alia vice hanc percepit instructionem quod cum homo dirigit se ad crucifixum, æstimet in corde suo deo minum Iesum blanda sibi voce dicentem: Ecce quomodo causa tui amoris pependi in Cruce nudus & despectus, & toto corpore vulneratus, nec non per singula

Q mem-

membra distentus. Et iam tali dulcore charitatis afficitur cor meum erga te, quod si saluti tuæ expediret & aliter saluari non posses, iam pro te vellem omnia tolerare, quæ vnquam æstimare posses me tolerasse. Ergo sine culpa esse non potest, quod Christianus tam sumptuosum salutis suæ pretium quasi ingratus vilipendit, quia nunquam est sine fructu, quod quis intentione inspicit Crucifixum. ¶ Item alia vice circa passionem Dominicam mentem gerens occupatam, intellexit, quod quando aliquis ruminat orationes, vel lectiones de Dominica in Passione, hoc maioris virtutis esse, quàm in cæteris exercitijs contemplationis. Quia sicut impossibile est aliquē tractare farinā & puluerem nullum contrahere: sic esse non potest, vt aliquis cum deuotione etiam parua Dominicæ intendat Passioni, & nullum fructum inde percipiat. Et etiam cum aliquis legit aliqua de Passione, ad minus habilitat animam ad suscipiendum fructum, in tantum, quod magis fructuosus est intentio talis hominis, qui frequentat memoriam Passionis Christi, quam plures intentiones alterius rei, cui nulla cura est de Dominica in Passione. Ergo studeamus frequentius aliqua de Christi Passione ruminare, vt ipsi efficiatur nobis mel in ore, melos in aure, iubilus in corde.

De fasciculo myrrhæ.

CAP V T. XLII.

QVADAM nocte, dum secus lectum suum quandam Crucis Christi imaginem haberet, & eadem

dem imago quasi casura ad ipsam esset inclinata: illa imaginem erigens sic blandiendo alloquebatur: O dulcissime Iesu, cur inclinas te? Cui ille protinus respondit: Amor diuini cordis mei attrahit me tibi. Tunc ista assumens imaginem istam, & cordi suo imposuit dulciter constringens eam amplexibus & osculis blandiendo, dixit: Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi. Cui consequentia Dominus quasi ab ore sumens adiunxit, dicens: Inter vbera hæc mea commorabitur. Per quod tali eam intellectu donauit, quod, scilicet, quilibet homo omnia aduersa & grauamina, tam cordis quam corporis, diligenter inuoluere deberet suæ sanctissimæ Passioni. Verbi gratia: Cum homo grauatus aduersis prouocatur ad impatientiam, recolat filij Dei admirandam patientiam, qui tanquam agnus mansuetissimus immolandum pro nostra salute deductus, non aperuit os suum, vel ad vnicum impatientiæ verbum. Cum verò accidit homini, quod grauamina sua in aliquo posset vindicare verbo vel facto, retractare studeat ex quanta cordis dulcedine amator suus nequaquam malum pro malo restituens, se in nullo vindicauit verbo: sed omnia quæ pertulit cum optimo recompensauit, cum ipsos à quibus vsque ad mortem persecutus est, ipsa sua Passione & morte redemit. Et sic exemplo Domini studeat semper bona restituere pro malis. Item si aliquis accenditur odio aduersus eos qui eum læserunt, recordetur suauitatis illius excessiue, quæ amantissimus filius Dei inter ipsos etiam indicibiles passionis dolores & poenas mortis pro crucifixoribus suis rogauit,

Q₂

dicens:

dicens: Pater ignosce illis, &c. Et in vnione amoris illius orare studeat pro aduersarijs suis. Et addidit Dominus: Quicumque aduersa & graua mina sua fasciculo passionis meae inferendo inuoluerit, & exemplis passionis meae inferendo per studium imitationis se vndique constipauerit, ille est qui vere inter vbera mea commorabitur: ita quod ego speciali affectu omne quod per patientiam & cæteras virtutes meas promerui, illi in augmentum meritorum suorum donabo. Tunc illa: Qualiter domine mi, acceptas quod quidam tanto affectu erga Crucis tuæ afficiuntur imaginem? Dominus respondit, Gratanter accepto: Sed tamen qui circa meam afficiuntur imaginem & passionis meae exempla per imitationem non sequuntur, hoc respicio ad similitudinem sicut adolescentula à matre sua posset acceptare, quod eam diuersimode vestibus exornaret, secundum proprium placitum suum & honorem: nec tamen hoc quod filia maxime desideraret, perficeret, imò etiam quandoque durius denegaret. Quousque enim mater differt quod filia desiderat, cætera sibi impensa minus acceptat, quia cogitat quod mater alia ornamenta pro captu propriæ gloriæ sibi imponat, & non ex dulci affectu sui. Similiter omnis affectus, honor & reuerentia imagini Crucis meae exhibita, nunquam mihi plene sapere possunt, interim quòd homo non studet exempla passionis meae imitari.

De imagine Crucifixi.

CAPVT XLIII.

Multum quidem sollicitabatur pro acquirenda imagine sanctæ Crucis, quâ crebrius ob amorem Domini

mini sui posset reuereri. Sed & retraheretur à sua conscientia, quia timebat quòd per talem occupationem à fruitione interiorum bonorum Dei posset impediri. Vnde & super hoc tale à Domino, accepit responsum: Noli timere charissima, quia nequaquam ob hoc poteris in spiritu libere impediri, cum ego sum solus causa tuæ occupationis. Et etiam non mediocriter gratum mihi fateor studium deuotionis, qua quis afficitur circa imaginem meae crucifixionis. Et sicut contingere solet, quod rex aliquis habens sponsam tenere sibi dilectam, cum qua quia frequenter commorari non potest, quandoque charissimum cognatum suum sibi relinquit loco sui: cui quidquid sponsa blanditiæ & amicitiae exhibuerit, sponus sibi reputat impensum, cum sciat sponus hoc facere non ex illicita amicitia illius alieni, sed casto zelo propter amorem suum. Similiter ego delector in exhibitione venerationis meae Crucis, quæ pure fit causa mei amoris. Nisi homo tantummodo delectetur in possessione Crucis, & nò studeat per hoc recolere amorem & fidelitatem, qua propter eum subire dignatus sum amaritudinem passionis, vel alio modo plus propriæ dilectioni intendendo, quam passionis meae colenda exempla imitari studendo.

Quomo diuina suauitas trahit animam.

CAPVT XLIII.

Cum quadam nocte circa Dominicam Passionem memoriam haberet deuotius occupatam, & inde in abyssum desideriorum ageretur, sensu resurrexerat. Quia

præ nimio æstu desideriorum valde succensum, & dixit ad Dominum: Mi amator dulcissime, si istud quod nunc sentioserent homines, dicerent quod iure à tali fervore abstinere deberem propter recuperandam corporis sanitatem: cum tamen tibi occultorum meorum cognitori perspicue pateat, quod omni conatu virium & sensuum meorum non possem me modò continuisse à tuæ suavitatis pertransitiua cōmotione. Ad quod Dominus respondit: Quis nisi sensu carens nesciat, quod inæstimabiliter efficax dulcedo diuinitatis meæ incomprehensibiliter longè excedat omnem humanam & carnalem delectationem, cum omnis dulcedo corporea diuinæ dulcedini coæquata, sit quasi stilla roris exigua ad immensum pelagus totius maris. Cum tamen sæpius homines tam efficaciter humana delectatione trahantur, quod nullatenus se possunt continere ab aliquibus, vnde non solum corporis, sed etiam animæ se sciunt periculum incururos æternum: quanto minus anima meæ diuinitatis dulcedine penetrata se potest ab amore meo continere, vnde sibi scit æternam felicitatem prouenire? Et illa: Dicerent fortasse, quod cum in ordine cœnobitali fecerim professionem, tenerer certè sic feruorem deuotionis temperare, vt rigori ordinis regularis valerem deseruire. Ad quod Dominus hac similitudine ipsam dignatus est docere: Sicut, inquit, si ordinarentur aliqui camerarij coram mensa regis sedulo seruituri ob reuerentiam regis, Rex verò senio confectus siue debilitatus, aduocaret vnum de astantibus, in cuius sinum delectaretur sustentari, per tempus pausaturus: valde indecens esset, si camerarius ille super quem rex eligeret repausari, repente surgens ipsum

sum cadere permetteret, eo quod ad standum coram mensa ipsius quondam ordinatus fuisset: similiter, imo multo magis, incongruum est, vt ipse quem ego gratuita pietate me attraho ad fruitionem contemplationis, se ab illa retrahat propter sequendum rigorem ordinis cuiuscunque professionis, cum ego creator & reformator vniuersitatis in infinitum magis delecter in vna amante anima, quam in omni labore & exercicio corporali, quod vnquam ab aliquo peragi potest sine amore & pura intentione. Et adiecit Dominus: Siquis autem certitudinaliter non trahitur à spiritu meo ad quietem contemplationis, & tamen negligit ordinem ob studium concupiscendæ contemplationis: ille quasi non vocatus cum rege videtur se ad mensam ponere, cum ante mensam ordinatus sit regi ministrare. Vnde sicut minister qui se mensæ regis apponit non inuitatus, parum consequitur honoris, sed magis contemptum suæ irreuerentiæ acquirit: Sic ille, qui ordinem negligens, suo conamine nititur fruitionem diuinæ contemplationis obtinere, quam nullus sine dono meo speciali valet habere: quandoque magis ex hoc damnnum consequitur, quam profectus, dum nec in illo proficit, & tamen in eo ad quod tenetur, tepescit. Qui verò propter commoda corporis (dum sentit non adesse necessitatem) negligit ordinem, quærendo delectationes exteriores: ille facit quodammodo sicut faceret aliquis, qui cum esset coram mensa regis ad seruiendum ipsi ordinatus, abiret ad stabulum equi sui purgando se turpiter inquinaret.

Quomodo Dominus acceptat reuerentiam in imagine crucifixi exhibitam.

CAPVT XLV.

Feria quadam sexta, dum totam noctem meditationibus & desiderijs incensa duxisset in somnem, memor quo affectu clauos ferreos de quadam imagine crucifixi, quã prope se semper habebat, extraxerit, & pro ipsis gariofilos redolentes infixit, dixit ad Dominum: O dulcissime amator, qualiter acceptas, quod clauos ferreos dulcissimis vulneribus manuum pedumque tuorum extrahendo gariofilos benè olentes cum affectu imposui? Respondit Dominus: Ego affectum illum in tantum acceptaui, quod pro eò omnibus vulneribus peccatorum tuorum balsamum nobilissimum meæ diuinitatis infudi. Tunc ista: Nūquid Domine mi, similiter omnibus facturus es, qui idem faciunt? Respondit Dominus: Nō omnibus, sed illis qui simili affectu hoc faciunt, ego similiter benefaciã. Qui verò tuo exemplo incitati, idem faciunt deuotione qua possunt, illos secū dario sufficienter remunerabo. ¶ Hinc ista imaginem crucifixi accipiens, ipsam suauibus osculis, artisque amplexibus demulcens, multimodè blãdiebatur: post inoram verò dum sentiret defectum cordis ex vigiliãtia, deponens crucem, ait: Vale dilectè mi, & habe bonam nocte, & permitte me dormire ad recuperandas vires, quas in meditatione tecū penè totaliter expendi. His dictis auertit se ab imagine volens dormire. Cumq; sic repausaret, visus est illi Dominus dexteram suam quasi de cruce super collum eius, tamquam ad amplexandum

eam,

eam osque suum roscum auri eius applicans blando suffurrio ait illi: Audi mi dilecta mea, quia tibi nunc pro Fescenninis amatoria decantabo, & inchoans dulcisona voce sub modulatione qua cantatur hymnus: Rex Christe factor omnium, hunc versiculum decantabat: Amor meus continuus, tibi languor assiduus, amor tuus suauissimus, mihi sapor grauissimus. Vnde ipsa in somno suauius recreata, euigilauit recuperata vires, atque deuotas Deo gratias referebat.

De vij. horis Passionis Domini cum laude Beate Virginis.

CAPVT XLVI.

Peruigilans nocte quadam, ac in memoria Dominicæ Passionis laborans affectu cum multum ex hoc lassata esset, & matutinas nondum dixisset, sentiretque se viribus nimis defecisse, dixit ad Dominum: Eia mi Dñe, cum scis quod humana fragilitas mea nullatenus possit nunc pausatione carere, doce me nunquid possim Beatissimæ matri tuæ honoris vel obsequij exhibere, dum non valeam debitas horas ipsius persolvere. Cui dominus: Lauda me, per cor meum dulcisonum in innocentia integerrimæ virginitatis illius, qua ipsa me virgo concepit, virgo peperit, & post partum virgo inuiolata permansit: & imitata est meam innocentiam, qua ego hora matutina pro redemptione generis humani captus, ligatus, alapis & fustibus cæsus, diuersisque contumelijs & opprobrijs immisericorditer sum affectus. Quod cum ista faceret, videbatur Domi-

Q 5

nus

aus cor suum deficum in similitudine aurei cyphi matri suæ virginæ ad potandum præbere. Ex cuius melea dulcedine illa suaviter potata & dulciter satiatâ, inò abundanter inebriata, medullitusque penetrata, visa est delitiose iucundari. Tunc ista collaudans etiam Virginem, dicebat: ¶ Laudo & saluto te mater beatitudinum, dignissimum Spiritus Sancti Sacrarium, per dulcissimum cor Iesu Christi Dei Patris tuique amantissimi filij, orans vt in omnibus indigentis & in hora mortis nobis succurras, Amen. Vnde etiam intellexit, quòd quodocunque aliquis secundum quod præscriptum est, laudaret Dominum, & in super collaudando. Beatam Virginem adijceret hunc versum: Laudo & saluto te mater, vt supra. totiens eidem Virginæ matri videretur cor dulcissimum Iesu Christi sui amantissimi filij ad potandum præbere: quod regia virgo magnoperè acceptaret, & secundum liberalitatem maternæ pietatis suæ benignè quemlibet remuneraret. ¶ Et adiecit Dominus: Lauda me, inquit, pro Prima, per cor meum dulcissimum in humilitate illa placidissima, qua intemerata Virgo magis magisque habilitabatur ad me suscipiendum, & imitata est meam humilitatem: qua ego iudex viuorum & mortuorum hora prima coram gentili homine iudicandus astare humiliter sum dignatus pro redemptione generis humani. ¶ Ad Tertiam. Lauda me in desiderio illo feruentissimo, quo me filium Dei de sinu patris summi traxit in vterum suum virginalem, & imitata est me in illo desiderio feruentissimo, quo ego salutem humanam desideravi, cum duris flagellis cæsus, spinis coronatus. Et ho-

ra Ter-

ra Tertia Crucem ignominiosissimam meis fessis cruciatisque humeris cum summa mansuetudine & patientia dignatus sum baiulare. ¶ Ad Sextam: Lauda me in spe illa securissima, qua cælica Virgo per bonam voluntatem & sanctam intentionem semper ad laudem meam aspirabat. Et imitata est me, qui in alta Crucis arbore suspensus, inter ipsas amarissimas mortis accerbitates totis viribus anhelabam ad humani generis redemptionem, vnde & clamabam: Sitio. In tantum, scilicet, salutem animæ humanæ, quod si necesse fuisset, adhuc duriora & amariora supplicia pertulissim, meque ad vniuersa pro redimendo homine gratis paratum obtulissim. ¶ Ad Nonam: Lauda me in ardentissimo amore illo mutuo, scilicet, diuini cordis ac intemeratæ Virginis, quæ diuinitatem excellentissimam tenerrimè cõiunxit, ac inseparabiliter cõiunxit humanitati in vtero virginali. Et imitata est me vitam viuentium, hora nona in Cruce præ amoris magnitudine morti amarissimæ succumbentem ob humanam redemptionem. ¶ Ad Vesperam: Lauda me in fide illa constantissima, qua Beata Virgo sola tempore mortis meæ, recedentibus Apostolis in vera fide persistit immobilis. Et imitata est me in fidelitate illa, qua iam mortuus de Cruce positus subsequutus sum hominè, etiam vsque ad limbum Inferni. Vnde ipsum omnipotenti manu misericordiæ meæ eripiens, transfuexi ad gaudia Paradisi. ¶ Ad Completorium: Lauda me in perseuerantia illa laudabilissima, qua mater mea dulcissima in omnibus bonis & virtutibus perseueravit vsque in finem. Et imitata est me tanta diligentia opus humanæ redèptionis peragentè, quòd etiam post obtentam

amarif-

amarissima morte veram hominis liberationem, nec-
dum omisi corpus meum incorruptibile humano mo-
re tradere sepulturæ, vt demōstrarem nihil omnino ef-
se tam vile, quod pro saluatione hominis recularerem.

*Qualiter ab occupationibus reuerentes Domino
blandiamur.*

CAPVT XLVII.

EX confortio hominum dum sapius magno graua-
retur tædio, vt assolet (quia amanti Deum, omne
quod citra Deum reperitur, inconsolabilis dolor esse vi-
detur) sapius repente confurgens in feruore spiri-
tus repetebat locum orationis, dicens: Ecce Domine
mi nunc tædet me omnium creaturarum & tui solius
mihi libet frui confortio & alloquio. Ergo omni crea-
turæ valedicens, conuertor ad te vnicum & totum bo-
num ac gaudium cordis & animæ meæ. Sicque de oscu-
lans quinque vulnera Domini rosea, quinquies legebat
hunc versiculum.

SCOL. Non est mirum si tam grauitè hæc sacra vir-
gines ferret humanas, quæ secum tantam animi agitudi-
nem semper affert. Quomodo enim inter strepitus
& fragores nemo attente cogitare potest: contra vero, in
noctis silentio, vel in deserto loco, silentium & ipsa solitu-
do quodammodo ad contemplationem inuitat, sic hu-
mana curæ animum interturbant, & angunt, con-
tra vero inuge silentium (vt Bernardus ait) & ab om-
ni strepitu secularium perpetua quies, cogit ex-
lestia

lestia meditari: Tamen quauis hæc vera sunt, oporteat quæ
nos semper orare, atque nunquam deficere, sicut præcepit
Dominus: ita tamen prudenter & sapienter hæc agenda
sunt, vt nec à vitæ huius curis, nec ab oratione abstineamus,
sed teneamus quasi medium & rectum ad patriam cælestē
cursum. Quod ita fiet, si cuncta humana & temporalia
negotia sic tractentur, vt ea à fide, spe & charitate videan-
tur imperata. Id quod miro modo & ordine meditatio, &
oratio recta præscribit iuxta verba Pauli, quæ sic Augusti-
nus exposuit. Sine intermissione orate, quid est aliud, quam
beatam vitam, quæ nulla nisi æterna est, ab eo qui eam so-
lus dare potest, sine intermissione desiderate? Semper ergo
hæc à Domino desideremus, & oramus semper. Sed ideo
ab alijs curis atque negotijs (quibus ipsum desiderium quo-
dammodo tepescit) certis horis, ad negotium orandi, men-
tem reuocamus, verbis orationis nos ipsos admonentes in
id quod desideramus intendere: ne quod tepescere cæperat,
omnino frigescat, & penitus extingatur, nisi crebrius in-
flammetur. Vnde & illud quod idem Apostolus ait: Peti-
tiones vestræ innotescant apud Deum, non sic accipiendum
est, tanquam Deo innotescant, qui eas & antequam essent
vtrique nouerat: sed nobis innotescant apud Deum per tole-
rantiam, nō apud homines per iactantiam. Quæ cum ita sint
etiam cum diu orare vacat, id est, cum alia bonarum & ne-
cessariarum actionum, nō impediunt officia, quauis & in
eis (vt dixi) desiderio illo semper orandum sit, non est im-
probum, nec inutile. Hucusque D. Augustinus docet, neque
humanis curis, neque diuinis colloquijs defuturos, sed prou-
denter vtrique rei, & orationi & actioni debere iustum vi-
rum se se accommodare.

Ad Probā vi-
duam episto-
121.
I Thesal. 5.

Coloss. 4.]

¶ Aue

¶ Ave Iesu sponse floride, cum delectamento diuinitatis tuæ ex affectu totius vniuersitatis salutans amplector te, & sic in vulnus amoris deoscolor te. Vt quasi cum ipso versu ad vulnera Domini omne tædium suum euaporando per delectamenta deuotionis recreatur. Quod dum sæpius faceret, die quadam requisit a Domino, qualiter hoc acceptaret, cum tamen quandoque modico tempore eisdem intenderet. Respondit Dominus. Quotiescunque tali intentione ad me conuerteris, ego taliter accepto sicut amicus ab amico suo acceptaret, quod ipsum per diem vnum hospitaretur, & omnem amicitiam, quam tam verbis quam factis & etiam exemplis exhibere posset, alacri benignitate ac mira impenderet blanditate. Vnde, sicut inter tales exhibitiones blanditatum hospes sæpius mente retractaret, quomodo amico suo condignam vicem rependere posset, cum eum apud se hospitari contingeret: sic ego sine intermissione in corde meo diuino dulciter retracto, & diligenter dispono, qualiter tibi singulas vices quibus mihi blandiris in terris, in æterna vita secundum regalem liberalitatem omnipotentis & benignitatis meæ centupliciter milleplicata blanditate & amicitate recompensem.

De effectu tribulationis & orationis.

CAPVT XLVIII.

¶ CVM Conuentus timeret a facie inimicorum, qui dicebatur fortiter armati prope cœnobium aduenturi, & pro tali necessitate in communi persoluerentur

entur psalterium distinctum cum versu: O lux beatissima, & Antipho. Veni Sancte Spiritus: & ista deuote cum alijs orationi intenderet: intellexit in spiritu quod Dominus per talem orationem compungeret corda quorundam Spiritu Sancto, ad cognoscendum proprias negligentias & pœnitendum cum voluntate libenter emendandi & de cætero pro posse eas cauendi. Cumque sic compungerentur, vidit de cordibus singularum taliter per spiritum compunctarum, quasi vaporem quendam efflare, qui claustrum & vicina circumdans, procul ab eis pellebat omnes aduersarios: & secundum quod cuiuslibet cor erat magis compunctum, & ad bonam voluntatem acclinatum, eo efficacior vapor ex illo efflans omnem contrariam potestatem remotius propellebat. Vnde & intellexit quod Dominus per talem timorem & grauamen aduersariorum maxime intendebat ad se retrahere corda sibi electæ congregationis, vt dum tribulationibus quassata, & ab omnibus negligentijs purgata, ad paternam ipsius defensionem confugerent, diuinæ consolationis subsidium effectuosius inuenirent. Hæc dum percepisset, dixit ad Dominum: Cur iamantissime Domine, frequentius ea, quæ gratuita pietate tua mihi dignaris reuelare, ab aliorum reuelationibus sunt tam differentia, quæd ex hoc sæpius contingit ea ab aliquibus discerni, cum ego malim ea celari, quam manifestari? Dominus respondit: Sicut si magister aliquis interrogaretur a pluribus diuersarum linguarum hominibus, & omnibus responderet vnius tantum linguæ interpretatione: non expediret quidem nec acceptaretur a quoquam, sed si cuiuslibet secundum interpretationem linguæ

linguæ suæ responderet, scilicet, Latino Latine, Græco Grecè: tanto eius sapientia elegantior probaretur, quanto cuiuslibet secundum linguam suam conuenientius responderet. Similiter quanto ego differentias dona mea cuiuslibet communico, eo clarius patet profunditas inuestigabilis sapientiæ meæ, qua secundum conuenientiam intellectus sui cuiuslibet respondeo, & quæ uolero reuelo secundum capacitatem sensus cuiuslibet, quæ ipsis donauit, scilicet, simplicioribus per magis corporeas similitudines quæquæ demonstrando: capacioribus uero intellectus occultiores & obscuriores adumbrationes proponendo.

¶ Alia uice, cum pro eadem necessitate à conuentu legeretur Psalm. Benedicite omnia opera, cum orationibus per singulos uersus ad hoc deputatis, & ista cum alijs deuotius interesset: apparuit ei Dominus quasi totus floridus & amœnus, qui ad quemlibet uersum cum conuentus ueniam peteret super terram, uelut in obuiâ huic eleuato brachio sinistro præbuit dulcissimū uulnus sanctissimi lateris sui, ad osculandum, quod dum crebrius ipsa deoscularetur, Dominus se hoc ab ea mirifice demonstrauit acceptare. Tunc illa dixit ad Dominum: Cum te amantissimum Dominum meum sentiam ista ualde affectuose gratificantem, peto ut aliquam breuem orationem me doceas, quam simili dignatione pietas acceptet, à quocunque homine cum deuotione proferatur. Tunc diuinitus inspirata, intellexit, quod quicumque deuota intentione quinquies diceret hos uersus, scilicet: ¶ Iesu saluator mundi. Qui per Crucem tuam mūdum redemisti, Christe audi nos. Et: Aue Iesu sponse mellifluæ cum delectamento diuinitatis tuæ,

tis tuæ, ex effectu totius uniuersitatis salutans amplexor te, & sic in uulnus amoris deosculor te. Et: Fortitudo & laus mea Dominus, & factus est mihi in salutē, &c. in honorem quinque uulnorum Domini, & eadem rosea uulnera Domini deuotius deosculando, adiungeret quascumque uellet collectas, uel orationes: & hoc per Iesu Christi cor dulcissimum sanctæ Trinitatis organum commendaret, hoc Dominus acceptare dignaretur pro oratione quantumuis laboriose perfecta.

¶ Item alia uice dum idem psalmus repeteretur, apparuit Dominus Iesus quasi de uulneribus imaginis Crucifixi cuiusdam, qui more solito eleuabatur coram congregatione, tanquam flammæ ardentes emittere ad Deum Patrem pro congregatione, demonstrans uim ardentissimi desiderij & amoris, quo cor eius afficiebatur erga Deum Patrem, pro salute congregationis.

De delectatione sensuum Domini in anima.

CAPVT. L.

PRæoccupata infirmitate, dum die quodam communica uentura sentiret magnum uirium defectum, ac ex inde minorem habere posset deuotionem, dixit ad Dominū: O dulcor animæ meæ, cum (heu) nimis sciam me indignam ad tui sacratissimi corporis & sanguinis susceptionem, si in aliqua creatura extra te possem alicuius delectationis inuenire alleviationem, ommitterem hac uice communionem sanctam. Sed quia ab Oriente usque ad Occidentem, à Meridie usque ad Septen-

R. trio-

trionem, nihil omnino reconoscere possūm, in quo delectando aliquod sentiam refrigeriū, tam corporisquā animā, præterquā in te. Ergo æstuans & anhelans currens in siti desideriorum, venio ad te fontem viuū. Quod Dominus secundum benignitatem suam dignanter acceptans, talem ipsi vicissitudinem amatoria blanditatis recompensans, respondit: Sicut tu certe affirmas, te in nulla creatura delectari posse extra me sic & ego in diuina vertute mea complaceo in te. Illa vero in corde suo reuolvente, quod quamuis Dominus ex benignitate sua id dicere dignaretur, se tamen id aliquando mutare posse: Dominus se ingerens cogitationibus ipsius, respondit: Velle meum idem est quod posse, & ideo quod volo potero. Et illa: Et quid ò amator dignatissime, inuenire potes in me omnium creaturarum Peripsemate, in quo vtcunque delectaris? Respondit Dominus: Visus diuitatis meæ inæstimabili modo delectatur inspicere te, quam mihi tam acceptabilem per omnia in tam diuersis & multis donis gratiarum creauī. Auditus etiam meus, quasi quibusdam suauissimis musicis instrumētis afficitur in omnibus & ex omnibus verbis oris tui, quibus mihi blandiris, siue pro peccatoribus, siue pro animabus purgandis orando, siue aliquos corripiendo, aut instruendo: aut qualicunque modo ad laudem meam verbum aliquod proferendo. Ex quo licet etiam nulla vtilitas in aliquo homine vel causa sequatur, tamen hoc ex bona voluntate & ad me directa intentione tua suauissime insonat auribus meis, ac medullitus attingit intima cordis mei diuini. Spes quoque tua, qua, iugiter ad me anhelas, aspirat olfactui meo suauissimi odoris delectamentū. Omnes quoque gemitus & desideria tua dulciter sapiunt mihi

michi super omnia aromata Amor quoque tuus præstat mihi delectamentum suauissimi amplexus. Tunc illa desiderare cœpit, vt Dominus eam quantotius restituere dignaretur pristinae sanitati, ad hoc ut rigori ordinis deuotius posset insistere. Cui Dominus benigne respondit: Et quare, inquit, vellet mihi sponsa mea molesta esse, si voluntati meæ cōtra veniret? Ad quod Domine hoc desiderium meum iudicas tibi contrariū, in quo (vt mihi videtur) pure laudē tuam quæro? Respondit Dominus: Quod sermonem de hoc moues, quasi puellarem morem dissimulo, sed si importunis instares, hoc vtique non acceptarem. In quibus verbis Domini intellexit, quod qui desiderat esse sanus ad hoc tantum vt Deo seruiat, bene quidē facit. Sed longe perfectus est, vt homo se totum diuinæ voluntati committens, credat Deo, quod quicquid circa ipsum ordinet, siue prosperam, siue aduersum, hoc sibi saluberrimum esse.

*De pulsibus cordis Domini
Iesu.*

CAPVT. LI.

CV M Videret cæteros ad sermonem properare, querula mente dixit ad Dominum: Tu scis amantissime, quod nunc ex corde libenter audirem prædicationem, si infirmitate non detinerer. Cui Dominus: Vis ne charissima vt ego tibi predicem? At illa: Libentissime, Tunc reclinauit eam Dominus super corpus, ita

quod animæ cor suo diuino applicabatur. Cumque ibi anima per moram dulciter requieuisset, sensit in corde Domini duos mirabiles & valde suaves pulsus. Et ait Dominus ad eam: Quilibet istorum duorum pulsuum, tribus modis salutem hominis operatur. Primus quidem pulsus operatur salutem peccatorum. Secundus iustorum. Per primum enim pulsuum primo modo sine intermissione alloquor Deum Patrem, ipsum peccatori bus digne placando, & ad misericordiam inclinando. Secundo, alloquor omnes sanctos meos, corâ ipsis peccatores fraterna fidelitate excusando, & eos ad orandum pro peccatoribus instigando. Tertio, alloquor ipsum peccatorem, cum misericorditer ad pœnitentiam reuocando, ac cum ineffabili desiderio conuersionem ipsius expectando. Per secundum pulsuum, primo modo alloquor Deum Patrem ad congratulandum mihi, pro eo quod pretium sanguinis mei tam utiliter expendi pro redemptione iustorum, in quorû cordibus nunc delector tam diuersis habere delicias. Secundo, alloquor totam cœlestem militiam ad collaudandû laudabilem conuersationem iustorû, vt regratiantur mihi pro omnibus beneficijs illis impensis, ac deinceps impendendis. Tertio, alloquor ipsos iustos diuersimode ipsis salubriter blandiendo: & vt de die in diem, de hora in horam proficiant, fideliter admonendo. Et sicut pulsus humani cordis non impeditur ex visu & auditu; aut quocumque opere manuum, quin semper suum motum habere possit, ita nec cœli, nec terræ, nec totius vniuersitatis gubernatio aut dispositio hos binos pulsus in corde meo diuino vnquam vel admodicum poterit vlque in finem seculi sedare, aut temperate, aut aliquatenus impedire.

Post-

Post hæc noctem quãdam pene totam duxit in somnum, ex quo dum intantum debilitaretur, quodiam omnibus viribus destitueretur: hunc defectum virium suarum more sibi solito, obtulit Domino in laudẽ æternam, ad salutem totius vniuersitatis. Cui Dominus benigne compatiens docuit eam, vt his verbis eum inuocaret. ¶ Per tranquillissimam suauitatem, qua ab æterno in sinu Dei patris accubuisti: & per amœnissimam pausationem in vtero virginali, qua nouem mēsisibus quicuisisti: & per iucundissimam delectationem, qua vnquam in aliqua amante anima dignatus es delitari: rogo te misericordissime Deus: vt non ad meum commodum, sed ad æternam laudem tuam, mihi cōcedere digneris aliquatam requiem, qua lassata membra corporis, vsui exercitationis restituatur: tunc ostendit illi Dominus ad dextram quandam valde amœnosam scisionem præparatam, dicens illi: Veni electa mea repausa super cor meum & proba vtrum quietus amor meus te quiescere sinat. Cunque sic super cor Domini melifluum reclinasset, & suauissimos pulsus eiusdem efficacius persentiret, dixit ad Dominum: O amator dulcissime, quid modo pulsus isti loquuntur michi? Respondit Dominus: Hoc inquam, quodocunque aliquis per vigilantiam lassatus & viribus destitutus, rogat me quæ modo tibi inspirauî dicenda, vt ipsi ad laudem meam & ad reparandas vires quietem concedam: & ego ipsum tunc non exaudiero, si tunc patientiam amplectendo humiliter talem suum supportat mihi defectum: hæc diuina suauitas mea & benignitas tanto suauius acceptat ab illo quia acceptius est mihi, cum quis infirmitate sua post consumptas per vigilantiam vires defe-

R 3 tum

Et cum illum humiliter & patienter sufferendo mihi offert : quam cum alius sanus corpore totam noctem in oratione peruigilaret cum bene posset vigilare.

*De perfecta resignatione sui in diuinam
Voluntatem*

CAPVT. LIII.

Infirmirate detenta, quandoque post sudorem febris inualefcebat, quandoque decrefcebat. Vnde cum nocte quadam sudore madefceret, anxia cœpit cogitare, vtrum ex ipso infirmitas in peius, siue in melius mutari deberet. Et apparuit illi Dominus Iesus totus ad instar floris amœnus in dextra sua ferens sanitatem & in sinistra infirmitatem, præbuitque ei vtrasque manus, vt eligeret quicquid magis optaret. Illa vero vtrasque respuens, ac inter vtrasque manus Domini procedens in feruore spiritus, accedebat ad cor illud dulcissimum, in quo sciebat reconditam totius boni copiam, ipsius laudabilissimam inquirens voluntatem. Quam Dominus blandè suscipiens & leniter circumplectens, ipsam super cor suum pausatam reclinauit. At faciem suam protinus auertens à Domino, & à tergo caput reclinans super pectus Domini, ait: Ecce nunc Domine faciem meam auerto à te, toto corde desiderans, vt non meam respicias voluntatem, sed tuam in omnibus circa me laudabilissimam placentemque perficias. Per quod notari potest, quod fidelis anima, tam secura confidentia se totam

se totam & omnia sua diuinæ committere debet dispositioni, quod etiam delectatur nescire, quid circa ipsam Dominus agat, vt eo purius diuinæ voluntatis placitum in se sciat esse perfectum. Tunc Dominus ex vtraque parte dulcissimi cordis sui, dixit: Ex quo omnino propriæ renunciando voluntati, sic auertisti faciem tuam à me, ego omnem dulcedinem & delectationem diuini cordis mei emittendo, dirigo ad te. Ad quod ista: Cū tu amator meus dulcissime, totiens mihi deificum cor tuum donaueris diuersis modis, vellē nunc scire que fructum inde consequi debeam, quod iterum illud mihi tam libere concedis? Qui respondit: Nonne fides habet Catholica, quod quisemel communicat, huic ego me ipsum tribuam ad salutem cum omnibus bonis quæ continentur in thesauris meæ diuinitatis pariter & humanitatis. Et quanto tamen homo sæpius communicauerit, tanto magis cumulus eius beatitudinis multiplicatur & augetur, si modo dignè communicet.

De sensuali delectatione in Deo.

CAPVT. LIIII.

Cum sibi à pluribus consuleretur, vt se contemplationi subtraheret, quousque pristinæ restitueretur sanitati: ipsa secundum morem suum, quo semper sensui aliorum magis quam suo credebat, etiam istorum monitionibus acquiescendo, talem præbuit consensum, quod admittebat exteriores delectationes in exornandis imaginibus crucis Christi, vt cū talibus quasi ludendo

abstraheretur quidam ab interiori studio contemplationis, & tamen per exteriorē imaginis Christi representationem iugem posset habere memoriā sui vnici amatoris. Vnde nocte quadam cū occuparetur, cogitando qualiter Crucifixo sepulchrum delectabile depalijs præpararet, in quo eum feria sexta ad vesperam reconderet in memoriā Dominicæ passionis: benignus Dominus (qui potius intentionem respicit, quam opus amantis) tali occupationi se ingerens, dixit ad eam: Delectare in Domino charissima, & dāuit tibi petitiones cordis tui. In quibus verbis intellexit, quod quando aliquis propter Deum quærit delectationes in rebus consimilibus, tunc Dominus delectatur in corde ipsius: sicut aliquis paterfamilias delectatur in habilitate lusoris conuiuiarum suorum cum ipse in lusu suo delectatur. Et hæc est petitio cordis, quæ datur homini sic propter Deum in exterioribus innocenter delectanti: quia cor hominis naturaliter petit, id est, desiderat, vt Deus delectetur in ipso. Tunc ista dixit: Et quid amantissime Deus ex tali delectatione poteris habere, quæ magis sensualitati deservit, quam spiritui? Respondit Dominus: Sicut vsurarius auarus, inuitus negligeret, si saltem vnum denarium lucrari posset: sic ego qui delicias meas statui habere in te, multo inuitius permitterem mihi vnum cogitatum siue motum extremi digiti tui: propter me factum sic perire, quod ipsum non in summam laudem meam conuerterem, ad tuam salutem æternam. Et ista si immensa bonitas tua tantum delectari dignatur in istis, quantum tunc delectaris in carmine illo, quod ex dictis sanctorum composui ad laudem tuam, in quo

tota

tota tua commemoratur passio veneranda? Respondit Dominus: Sicut aliquis delectaretur in eo, quod amicus suus inter suaues amplexus deduceret eum in hortum quendam amenissimum, quo asperaret eum odor suauissimus auræ lenioris, ac mirifice delectaretur ingrata vernantia florum diuersorum, & alliceretur de mulcenti harmonia suauissimi soni, necnon reficeretur dulcissimo sapore optimi fructus. Et hanc delectationem recompensabo tibi, & etiam idem carmen cum deuotione frequentanti in via illa angusta, quæ ducit ad vitam æternam.

De languore amoris.

CAPVT. LV.

POST hæc paruo temporis interuallo, dum septima vice decumbens, nocte quadam Domino intendere: ipse dignantissima blanditate se ad eam inclinans, dixit: Indica mihi amica mea, quod amore mei langueas. Ad quod ista: Et qualiter ego indigna hoc dicere præsumerem, quod scilicet amore tuo langueam? Dominus respondit: Omnis qui voluntatem suam ad aliquod grauamen causa mei perferendum sponte mihi offert, ille veraciter potest gloriari, & gloriando nunciare quod amore mei langueat, dum in grauamine patiens & mihi intendens perseverat. Tunc ista: Et quid (inquit) tu amantissime ex tali nuncio: lucrari poteris? Respondit Dominus: Talis nuncius est delectatio meæ diuinitatis, honor humanitatis, amœnitas oculorum, & laus aurium mearum. Et adiecit Dominus: Nū

R 5. ciusille

cius ille cuiusque fecerit legationem, copiosam recipiet consolationem. Insuper unctio amoris mei tam efficaciter commouetur, quod me mederi contritis corde, id est, qui desiderant gratiam prædicare captiuis, id est, peccatoribus indulgentiam: clausis a pertionem, id est, animabus purgandis redemptionem. ¶ Hinc ista dixit ad Dominum: Nunquid pater misericordiarum, tandem post hanc septimam infirmitatem pristinae restituere dignaris sanitati? Respondit Dominus: Si in prima infirmitate intima sem tibi, quod septies decumbere debuisses, forsitan ex humana infirmitate expauescens ad impatientiam lapsa fuisses. Similiter si modo promitterem tibi, quod ex hac infirmitate nunc ultimo laborare deberes, certe cum spe ad finem illius tenderes, & inde meritum tuum minuere tur. Itaque paterna providentia increata sapientia mea utiliter disponit, te utrunque ignorare, ut semper cogaris ad me toto corde anhelare: & omnia tam interiora quam exteriora gravamina tua fiducialiter mihi commendare, qui tam dulciter respicio fidelitate, & sollicitus sum pro te, quod nullatenus permitto te gravari supra quam possis sustinere, cum bene noverim teneritudinem delicatae patientia tuae. Quod liquidè perpendere potes in hoc, quod grauiorem post primam infirmitatem sensisti debilitatem, quam nunc in hac septima per sentias.

Quamuis hoc velut impossibile iudicet ratio humana, sed tamen præualet omnipotentia mea diuina.

(?)

De eo

De eo quod pro eodem sibi fuerit viuere
& mori.

CAPVT. LVI.

NOcte quadam dum multis modis Domino blandiretur, inter alia requisit ab eo, unde hoc esset, quod quauis iam longo tempore ægrotasset, omnino tamen scire non desiderasset, an infirmitas ipsius morte aut sanitate terminari deberet: sed potius pro eodem sibi esset mors & vita. Respondit Dominus: Cū sponsus deducit sponsam ad rosetum unde colligat flores rosarum ad conectendum sibi fertum, sponsa tantoperè delectatur indulci cōfabulatione sponsi, quā nūquā perquirat qualē sponsus velit carere rosam: sed cū ad rosetum peruenerit, tunc quamcunque rosam sponsus decerpserit, & sponsa ad annectendum fertu porrexit, illam sponsa sine omni dijudicatione alacri proptitudine conectit: similiter anima fidelis, cuius summa iucunditas est voluntas mea & in ea delectatur quasi in roseto, illa certe pro eodem acceptat, si mihi placet ipsam restituere sanitati, siue vitam finire presentem. Quia nimirum plena fidelitate, se mea committit paternitati.

¶ Alia quoque nocte, cum ex multimoda consolatione presentia Domini & spiritualium intellectu exercitatione nimis esset debilitata, accipiens uas recreauit se tali intentione, quod ipsum Dominum in semetipso reficeret. Quod Dominus magnifice acceptans, ait: Modo fateor mihi gratam amaritudinem illam, quam de spongia in Cruce pro amore tuo tibi, quoniam

nam

niam pro ipsa iam decorde tuo indicibilem dulcedinem fugo. Et quāto tu purius ad laudem meam corpus tuum recreaueris, eo suauius ego me profiteor in anima tua resectum. Hinc cum ista pelliculas & acinos uuarum in manu congregatas, in medium domus proieceret, affuit & Satā omnis boni persecutor, qui hoc quod ista adiecerat, recolligere conabatur quasi ad testificandum culpam infirmæ, quia ante matutinas contra religionem cōmedisset. Cumque vnam de eisdem pelliculis velut duobus digitis vix atrigisset, ilicō intolerabilis cruciatus ardore combustus, terribiles emittendo latratus de domo concitus profiliit: diligentissime obseruare studens, ne aliquam vltra pede contingeret, ex cuius tactu cruciatum persenserat tam intolerabilis pœnæ.

De utilitate defectuum cognitorum.

CAPVT. LVIII.

Quadam etiam nocte cor suum apud se discutiens, & illum in se defectū recognoscens, quod scilicet, ex vsu sæpius dicere solebat, Deus scit, sine intentione vel necessitate, & se ipsam pro hoc repræhendens, desiderauit à Domino, vt hunc defectum in ea penitus emendaret, & hoc sibi dono donaret, ne vnquam melifluum nomen suum in vanum nominaret. Cui benignus Dominus blandē respondit: Et quare velles, vt ego priuarer honore illo, & tu infinito fraudareris præmio, quod lucraris quotiescunque illum defectum vel similem recognoscens, de cætero cauendum

uendum proponis? Nam quando cumque aliquis studet pro amore meo defectus suos deuincere, tantū mihi exhibet honoris & fidelitatis, quantum miles aliquis Domino suo exhiberet, si strenue se in bello contra inimicos opponens, omnes manu forti viriliter expugneret, ac prosterneret. Hinc cum videreur sibi in sinu Domini repausare, & sentiret magnū cordis defectū, dixit ad Dominum: Ecce amantissime Domine, offero tibi debile cor meum, cum omnibus affectionibus & voluntatibus meis ad delectandum in eo secundū omne beneplacitum tuum. Cui Dominus respondit: Tuū debile cor tali affectu mihi oblatum, tanto gratius accepto, quā alterius cor forte: sicut magis acceptatur bestia multa venatione agitata, quā domestica, eo quod carnes illius teneriores sunt, ac suauiores ad vescendum.

De obsequio per infirmam Domino impenso.

CAPVT. LIX.

Cum ex infirmitate chorum frequentare non posset, sæpius tamen ibat ad horas audiendas, vt vel sic in seruitio Dei corpus suum exereret. Et cum penderet se Deo tam studiosa deuotione non intendere, vt desiderabat, frequenter hoc Domino conquerabatur cum deiectione spiritus, dicens: Quid amantissime Domine mi, tu nūc habes honoris ex eo, quod ego negligens & inutilis hic sedens, vix in vno vel duobus verbis, vel notis tibi intendo? Ad quod Dominus tandem

vice.

vice quadam sic respondit: Et quid tu haberes ex eo, quod amicus tuus vna vice vel bis porrigeret tibi haustum dulcissimi & recentissimi cibi, de quo sperares te multum confortari. Multo ergo maiorem delectationem scias me habere de verbis singulis & neumis, quibus vnquam laudi meæ intendis. Sub Missa verò, cum deficientibus viribus eam ad Euāgelium surgere pigeret, & pro hoc semetipsam argueret, quia nesciret qualis profectus in tali discretione esset, si ab hoc labore sibi parceret, cum nō speraret pristinam se recepturam sanitatem: more solito requisivit a Domino, quid sibi laudabile foret. Dominus respondit: Quando cum difficultate supra posse tuum aliquid facis ad laudem meam: ego! accepto illud a te, ac si indignissem eo ad profectum honoris mei. Cum vero alia omit tens commoda corporis admittis cum intentione ad me directa: hoc ego accepto ac si ego ipse infirmus commodo illo non possem caruisse. Sicque vtrunque pro gloria meæ diuinæ magnificentiæ, in te remunerabo.

*De renouatione Sacramentorum
in anima.*

CAPVT. LX.

Discutiens die quodam cor suum, & reperiens aliqua quæ libenter fuisset confessa. Et dum confesorem habere non posset, confugit more solito ad vnicum solatium Dominum Iesum Christum & querulando exposuit ei tale suum impedimentum. Cui Do-
minus

minus respondit, dicens: Quid turbaris dilecta? Nam quotiescūque id à me desideras, ego ipse summus sacerdos & verus Pontifex, tibi adero & singulis vicibus simul septem sacramenta miro modo conferā. Ego enim te pretioso sanguine meo baptizabo, in virtute victoriæ meæ te confirmabo, in fide amoris mei te mihi desponsabo, in perfectione sanctissimæ conuersationis meæ te consecrabo, in pietate misericordiæ meæ te ab omni vinculo peccatorum absoluiam, in superfluetiam charitatis meæ te me ipso cibabo, teq; fruēdo satiabor. Et in suauitate spiritus mei omnia interiora tuatam efficaci vnctione penetrabo, quod per omnes sensus & motus tuos stillabit ad eum deuotionis, vnde sine intermissione habilitaberis & sanctificaberis ad vitam æternam.

De effectu Charitatis fraternæ.

CAPVT. LXI.

ALia vice, dum valdè debilis ad matutinas consurgens, iam vnū compleisset nocturnum, & superueniente alia infirma iterato in charitate, cum illa matutinas relegisset valdè religiose, inter Missam dum deuotius intenderet Domino, recognouit animam suam valde mirandis ornantibus, & miro modo corruscantibus gemmis pretiosis honorificè decoratā. Intellexit que diuinitus instructa, se talem ornatum inde meruisse, quod in charitate humiliter cum iuniore iterato legerat partem matutarum ante lectam, vnde & tot ornatibus præfulgebat, quot verba relegerat. Tunc me-
mor

mor quarundam negligentiarum, quas nondum cōfessa fuerat absentia confessoris impediēte, hęc voce quæ rula Domino proponebat: Cui Dominus respondit: Et quid accularis pro tuis negligentijs, quæ veste charitatis (quæ multitudinem peccatorum operit) tam gloriose circumdaris? Ad quod illa: Et quomodo ex hoc consolari possum, quod charitas operit culpas meas, quibus tamen recognosco me maculatam? Ad quod Dominus: Charitas, inquit, non solum peccata operit, imò etiam instar solaris calor in se consumit, & annihilat omnes negligentias peccatorum venialium, & insuper confert cumulum meritorum.

¶ Videns aliquando vnam personam in quibusdam obseruantijs regularibus negligentius agentem, cum timeret se coram Deo culpam incurrere, si ipsam cum sciret negligeret ad meliora promouere, simulque ex humana fragilitate metueret, quod quædam blandiores dicturæ essent, quod se plusquàm necesse esset, occuparet minora promouendo; more sibi solito obtulit hoc in laudem æternam Domino. Quod benignus Dominus multum grātanter se acceptare demonstrans, ait: Quotiescumque hoc verbum vel simile pro amore meo supportaueris, totiens ego te firmissimè circummuniam, & vndique circumuallabo ab omnibus occupationibus, quæ te in aliquo à me possent impedire: ad similitudinem sicut vrbs præmunitur vallibus & muro: & insuper ad cumulum meritorū tuorū superad dam omne meritum, quod quilibet lucrari posset, sibi humiliter monitis tuis ad laudem meam deuotissimè obaudierit.

De

De fidelitate in solo Deo querenda, & fructu patientiæ.

CAPVT. LXIII.

Sicut euenire solet, quod quis grauius tolerat iniurias sibi ab amico suo illatas, quam ab inimico, secundum illud: Quoniam si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem vtique &c. Cum ista intellexisset, quod quædam persona ad cuius salutem animæ plus studij & fidelitatis adhibuerat, non responderet sibi debita fidelitate, imò etiam quædam sibi ab ipsa impensa quasi contemnendo inuenteret: turbata ex hoc confugit ad Dominum. Quam Dominus benigne consolando ait: Noli contristari filia, quia ego permisi ista ad tuam summam salutem. Nimirum enim consortio ac commanitione tua sedula delector, vt ea crebrius frui possim: quemamodum mater habens puerulum tenerrimè sibi dilectum, quem semper sibi desiderans adesse, cum puer ad contubernales gratia collusionis vult discurrere, circa quælibet vicina luras vel aliqua apponit horrenda, vnde puer territus currat in sinum suum: Sic ego desiderans te lateri meo nunquam deesse, permitto, vt amici tui tibi in aliquo contrariantur, vt dum in nulla creatura plenam fidelitatem reperis, eo ardentius ad me recurras, quanto apud me omnium delectationum & fidelitatum abundantiam stabiliorem recognoscis: Hinc assumpsit eam Dominus in sinum suum, quasi tenellum infantulum & multis modis ipsi blandiebatur, apponensque os suum deificum auri eius, & diuersimode ipsam demulcens, ait: Sicut mater benigni

S tenello

tenello infantulo per oscula lenire solet quæque sibi aduersa: sic ego per blandissimum susurrium lenire tibi desidero vniuersa grauamina tua, & contrarietates. Cumque sic per moram in sinu Domini diuinarū consolationū blanditijs multipliciter fuisset delectata prebuit ipsi Dominus cor suum; dicens. Pespice nunc dilecta mea omnia cordis mei interiora, & perpende diligēter. quā fideliter omnia, in quibus mihi vnquā intendisti, disposui & ornaui ad vtilissimū & saluberrimum animæ tuæ profectū: & considera, si vel saltē vnus verbi cōtra me causari potes infidelitatē. Quod cum ista fecisset, videbatur eam Dominus. eodem grauamine de quo prædictum est, quasi aureis floribus mirifice splendentibus perornare. Tunc ista memor quarundam personarum, quas sciebat alijs grauaminibus oppressas, dixit ad Dominum: O quanto dignioribus præmijs merentur recompensari, & pretiosioribus ornamentis decorari à pietate tua misericors pater, quæ tam ponderosa sufferentes grauamina, nullis talibus aut similibus alleuiantur consolationibus, qualibus ego, licet (heu valde indigna) frequentius subleuor, nec tamē digna patientia quæcunque mihi euenientia supporto. Ad quod Dominus: In his sicut & in omnibus delicatā curam tenerimæ dilectionis erga te demostro, tanquam mater tenellū manus infantulū, cum ipsum libenter ornaret argento & auro, & tamen sciat ipsum non posse pondus ornamenti ferre tenuioribus floribus ipsum perornat, qui pendere non grauantes, splendorem tamen administrent: Sic & ego tempero grauamina tuane eorum pondere succumbas, & tamen patientiæ merito non careas. Hinc illā considerans altitudinem diuinæ

diuinæ pietatis erga salutē suam, ex nimia gratitudine deuotas laudes prorupit. Tunc intellexit, quod ornamenta illa quæ sibi pro grauamine suo preostensa erāt in similitudine florum tenuium, sed splendentium, per gratitudinem illam qua Deo pro aduersitate sua laudes decātabat quasi spissiores teddebantur. Et inde etiā intellexit, quod gratia illa, qua Deo donante in aduersis ipsum laudare potuit, nobiliori modo suppleat pondus grauaminum ad similitudinem, sicut pretiosius est ornamentum ex puro auro, quam ornamentum argenteum, quod tantum in superficie deauratur.

De fructu bonæ voluntatis.

CAPVT. LXIII.

Legatio Domini cum peruenisset ad cōuentum pro assumendis quibusdam personis ex congregatione nostra ad instituendum religionem in alio quodam monasterio, & idem sermo deuenisset ad istā, ipsa secundū quod erat optimæ voluntatis & semper prompta ad omne beneplacum Dei: licet viribus corporis esset destituta: zelo tamen laudis diuinæ instigata, coram quadam imagine Crucifixi in feruore SPIRITVS obtulit Deo cor suum in laudem æternam, ad perficiendum corpore & anima omne beneplacitum eius. Ad quam oblationem Dominus tam medullitus complacatus videbatur, quod quasi ingenti gaudio & amicissima blanditate se de patibulo Crucis demittens in amplexus suauissimos, eam suscepit, ineffabiliter exultans: sicut infirmus iam penē desperatus, lætatur

ad oblationem medicamenti diu desiderati & optati, unde sperat ad plenum se pristinam recepturam sanitatem, eamque blande vulneri lateris sui sanctissimi applicans ait: Bene venias mihi charissima, vulnerum meorum emplastrum lenissimum, omniumque dolorum meorum releuamen suavissimum. ¶ In quibus verbis intellexit, quod quando aliquis effert integram voluntatem suam ad omne beneplacitum Dei, quantumuis etiam sciret sibi aduersitates imminere: hoc Dominus tali modo accipit: quasi homo ille tempore passionis eius omnibus vulneribus suis lenissima adhibuisset emplastra. Hinc orationi insistens, dum disposeret plura in corde suo, in quibus si eam proficisci contingeret, laudem Dei & augmentum religionis pro posse suo promouere vellet, ac tenere: & inter hæc diuersæ cogitationes se cordi eius ingererent: tandem ad se reuersa semetipsam de his redarguit, quasi inutiliter talia cogitando tempus contereret, de quibus fortasse nullus sequitur effectus, cum ipsa tam debilis esset, quod potius mori quam profectiōni videtur appropinquare. Et insuper, si proficisci deberet, adhuc satis temporis de talibus disponendi superesset. Tunc apparuit ei Dominus Iesus, quasi in medio animæ eius, in magna gloria, circumdatus vernantibus floribus rosarum & liliorum, & ait ad eam: Attende, qualiter glorificor ex dispositione bonæ voluntatis tuæ tanquã splendoribus rutilantium stellarum & candelabrorum aureorum, secundum quod Iohan. in Apocalyp. legitur similem vidisse filium hominis in medio candelabrorum aureorum, habentem in dextra sua septem stellas. Et ex reliquijs cogitationum diuersarum se cor-

di tuo

di tuo ingerentium afficior tanquam amœnitate simul & dulcedine viuarum rosarum & liliorum. Tunc illa dixit: Eia Deus cordis mei, quid tam diuersis voluntatibus intricas mentem meam sine effectu? Nam præteritis paucorum dierum curriculis, induxisti mentem meam & incitasti desiderium meum, ad accelerandum vnctionis sacramentum. Circa quod dum diuersimode occuparer, multis me consolationibus super hoc lætificasti. Et nunc e contrario prouocas desiderium meum ad institutionem religionis alterius loci, cum tamen adhuc tam inualida sim viribus, quod vix vias necessarias perambulare possim? Respondit Dominus: Ideo inquam, quoniam secundum quod in principio huius libri prædixi, ponere te disposui in lucem gentium, id est, multorum illuminationem, oportet ut in libro tuo diuersi, diuersa sibi compotentia inueniant ad eruditionem & consolationem sui. Delectat etiam sæpe amicos adinuicem confabulari de multis, ex quibus nullus sequitur effectus, & etiam amicus sæpe disponit cum amico quæque difficilia, ut per hoc amicisui erga se quodammodo probet fidelitatem, & magnopere acceptat bonæ voluntatis eius erga se benignitatem. ¶ Similiter & ego delector cum electis meis disponere de diuersis, quæ nunquam eueniunt: ut ipsorum erga me comprobent delectationem ac fidelitatem. Et ut pro infinitis multis ipsos remunerem, quæ nunquam opere perficere possent, quia omnem eorum voluntatem respicio quasi perfectam. Ego enim quodammodo prouocaui mentem tuam ad desiderium mortis, & hinc ad accelerationem vnctionis. Unde & omnia quæ deuotio tua tam voluntate quam opere in præparatione talium perfecit, ego adhuc

in intimis cordis mei diuini referuauit tibi in salutem æternam. Vnde quia scriptum est: Iustus si morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit, si contingeret te qualicunque interueniente occasione repentina præoccu pari morte, & sacramento priuari, aut sine intellectu & sensu vnctionis sacramentum suscipere (quod plerūque valde electis accidere solet) non ideo salutis detrimentum habebis: cum omnia quibus ante aliquos annos te ad mortem præparaueras, in immarcesibili æternitate mea vernantia ex virtute diuinæ cooperationis meæ vireant, floreat & fructum tibi salutis æternæ producant.

Quibus studijs obtinere possumus merita aliorum.

CAPVT. LXV.

ROgata à quadam persona, dum offerret Domino cuncta quæ grauita sua pietate in ea dignatus esset operari, vt in salutem cederent se rogitantis, statim apparuit illi persona pro qua orabat, stans coram Domino, qui sedens in throno gloriæ habebat in sinu suo vestem quãdam valde mirabiliter ornatam, quam præten dit coram persona illa. Nec tamen ipsam vestiuit ea. Quod ista multum mirans dixit ad Dominum: Cum ante paucos dies ad similem oblationem meam animã pauperulæ cuiusdam personæ, pro qua tunc orabam, ad tam sublimia cœli gaudia prouexeris sine mora: cur modo benignissime Deus, de eisdem beneficijs tuis mihi indignissimæ collatis, etiam istam quæ vehementer deside-

desiderat, veste hac quam ipsi prætendis, non exornas? Respondit Dominus: Cum in charitate offeratur mihi aliquid pro animabus fidelium defunctorum, ego ex ingenta mihi pietate, qua proprium est mihi misereri semper & parcere, cum sciam quod se vltius in nullo possint ipsi iam merito proprio iuuare, eorum inopiam misertus, statim id quod pro eis offertur, do eis in remedium absolutionis vel alleviationis. Cum vero pro viuentibus similia mihi offeruntur, seruo ipsis certe ad salutem. Sed quomodo adhuc ipsi possunt iustis operibus desiderio & bona voluntate propriam augere salutem, decet, vt ea quæ ex aliorum meritis consequi desiderant, proprijs laboribus studeant promereri. ¶ Vnde si ista pro qua oras, veste beneficiorum à me tibi collatorum exornari desiderat, spiritualiter ad tria studeat. Primo inclinet se humilitate & gratitudine ad accipiendam vestem, id est, fateatur humiliter se aliorum meritis indigere, & gratias mihi cum effectu referat pro eo, quod indigentiam ipsius per aliorum abundantiam dignor supplere. Secundo, leuet ipsam vestem cum spe & fiducia, id est, sperando de bonitate mea, confidat se ex hoc apud me magnum profectum salutis consecuturam in anima. Tertio, induat eandem in charitate, cæterisque virtutibus se exercitando. Similiter etiam faciat quicumque desiderat aliorum beneficijs & virtutum meritis participare, tunc exinde poterit profectum consequi.

(.?)

*Oratio deuota, qua ipsa Dominum laudauit, & eam
Dominus approbauit.*

CAPVT. LXVI.

CVm quodam tempore ante ieiunium venam incidisset, verbis ipsius sæpius interciderunt hæc verba: O regum rex excellentissime, princeps illustrissime & cætera huiusmodi. Et cum quodam mane loco orationis se recollegisset, dixit ad Dominum: O amantissime Domine, quid de verbis illis, quæ tã crebros mēti & ori meo ingerunt fieri vis? At ille tenēs manu monile aureū ex quatuor partibus cōpactū, ostendit illi. Qua hæsitante, quid per quatuor partes notaretur: diuinitus inspiratum est ei quod per primam partem signaretur diuinitas Christi, per alteram vero partem anima Christi, per tertiam autem partem anima cuiuslibet fidelis, quã sibi proprio sanguine desponsauit, atque per quartã partē corpus Christi immaculatū. Per hoc etiã, quod in hoc monili anima fidelis animæ & corpori Christi interposita videbatur, dabatur intelligi indissolubilis conglutinatio amoris, qua Dominus fidelem animã etiã proprio corpori & animæ suæ conferret. Et ecce subito ex respectu præfati monilis efficaci impetuositate infusa sunt ei hæc verba: Tu animæ meæ vita tecum fit affectio cordis mei vnita, vi amatorij ardo ris conflata. In omni ad quod sine te tēdit, reddatur examinata. Quia tu es amœnitas omnium colorum, dulcor omnium saporum, fragantia omnium odorum, delectatio omnium sonorum, suauis amenitas amplexuū inti-

intimorum. In te voluptas delitiosa, ex te superfluentia copiosa, ad te allicientia amœnosa, per te influentia affectuosa. Tu superfluens abyssus diuinitatis. O regum rex dignissime, Imperator excelētissime, Princeps illustrissime, Dominator mitissime, Tutor validissime. Tu viuificans gēma humanæ nobilitatis. Opifex artificiosissime, instructor mansuetissime, consultor sapientissime, adiutor benignissime, amice fidelissime. Tu saporosa vnio intimæ suauitatis. O blāditor delicatissime, affector lenissime, amator ardetissime, spōse dulcissime, zelator castissime. Tu vernans flos ingenuæ venustatis. O frater amabilissime, iuuenis floridissime, comes iucundissime, hospes liberalissime, ministrator curialissime. Te omni creaturæ præeligo, propter te omni delectationi abrenuncio, pro te omni aduersitati obuiō. In his omnibus te vnicum laudatorem requiro. Te vegetatorē horum omniumque bonorum corde & ore contestor. In virtute tui feruoris adiungo intentionem meæ deuotionis efficaciam tuæ orationis, vt per integritatem diuinæ vnionis ducar ad appicem summæ perfectionis, consumpto omni motu rebellionis. Quæ singula distinctim quasi gemmæ præclaræ auro monilis rutilabant intexta. Sequenti vero proximē die Dominico, dum Missæ communicatura interesset & prædicta verba deuotius recitaret, & Dominum in ipsis quodammodo delectari conspiceret, dixit ad eū: O amatissime Deus, ex quo sentio tantum te delectari in his verbis, consulere etiam volo alijs quibus possum, vt eadē in orationibus suis tibi offerant, quasi pro monili. Ad quod Dominus: Quicumque illa deuote recitauerit cognitionis meæ gratia in eo augeā & recipiet in lesplē

dorem diuinitatis meæ, quem dirigit in se per efficaciam prædictorum verborum: sicut qui purum aurum tenens contra radiantem solem, in eo quod est auro oppositum videt lucis refulgorem. Quorum verborum illa mox sensit effectum, & cum prædictam orationem persoluisset, facies animæ suæ apparuit diuinæ lucis radio clarius illustrata, & (vt sibi videbatur) saporosius suscepit gustum cognitionis diuinæ.

Hic subiungere placeat aliqua, quæ utilior videntur ex his quæ huic virginis orant pro aliquibus personis Deus reuelauit quomodo Dominus per eam fluentia gratiarum multis infuderit.

CAPVT. LXVII.

Apparuit illi vice quadam Dominus Iesus, exposcens ab ea cor suum, dicens: Prebe dilecta cor tuum mihi. Quod cū illa gratanter faceret, videbatur sibi quod Dominus illud in similitudine carnis cuiusdam cordi suo diuino applicaret, & sic vsque ad terram demittere: per quod emissionem suæ incontinentis pietatis largè diffundebat, dicens: Ecce corde tuo deinceps semper vti delector, quasi pro carnali, per quod omnibus se ad suscipiendum nisum illius infusionis coaptantibus, id est, cum humilitate & fiducia à te quærentibus diuinæ consolationis larga fluentia de torrente meliflui cordis mei profundam. Quorum verborum gratiosus effectus in sequentibus ex parte patebit.

¶ Orans itaque die quadam pro quibusdam qui cœnobium deprædando læserunt, & insuper nimis grauabant,

bant, ostendit se illi pius & misericors Dominus in tali forma, quasi dolebat brachium vnum intantum retrorsum recuruatum, quod penè videretur neruis solum. Et ait Dominus: Perpende quo dolore me cruciaret, si quis me nunc pugnis super brachium istud impeteret, & simili modo æstima me grauari ab omnibus qui nequiter sine compassione damni animarum (quod incurunt hi qui vos infestant) sæpius recitant defectus eorum, & iniurias sibi illatas: non recordantes, quoniam & ipsi sint membra mea. Omnes verò qui pia compassione commoti clementiam meam implorant, vt eos misericorditer ab errore conuertam ad vitam meliorem: hi quasi quibusdam lenissimis vnguentis, brachium meum deliniunt. Qui autem benignè consilij & admonitionibus suis eos ad reconciliationem & emendationem inducunt: hi profecto tanquam medici probatissimi, brachium meum blande contrahendo in locum debitum reinflectunt. Tunc illa ineffabilem benignitatem Domini admirans, ait: Ergo quo iudicio pijsime Deus brachium tuum diei possunt tam indigni? Et Dominus: Quia sunt, inquit, de corpore Ecclesiæ, cuius ego me caput esse glorior. At illa: Domine mi, ecce iam separati sunt à corpore Ecclesiæ per excommunicationem; quia propter illatas cœnobio meo iniurias excommunicati publicè denunciantur. Ad quod Dominus: Tamen quoniam adhuc possunt per absolutionem Ecclesiæ reconciliari, ego propria pietate motus, curam ipsorum agens cum incredibili desiderio eos per poenitentiam ad me conuerti exopto. Tunc ista orauit, vt congregationem ab insidijs eorum paterna protectione sua custodire dignaretur. Cui Dominus: Si, inquit, sub potenti manu.

manu mea humiliamini recognoscentes coram me in cordibus vestris, quoniam exigentibus negligentijs vestris, mereamini castigari, paterna misericordia mea vos ab omni incurso inimicorum cōseruabit illæfos. Si autem per superbiam nequiter contra eos, qui vos infestant eleuamini, optantes vel imprecantes illis malum pro malo: iustitia mea iusto iudicio permittente, ipsi aduersum vos præualebunt in pluribus vos lædendo molestantes.

¶ Anno quodam, dum congregatio esset multum grauata quodam debito, ista deuotius instabat, Dominum deprecando, vt sua pietate prouisores claustrī promoueret, vt persoluere possent, quod debebant. Dominus leniter blandiendo respondit: Et quid inde ego lucrarer, si ipsos in hoc iuuarem? Et illa, vt studiosius & deuotius post hoc in spiritualibus exercitijs vacarent. Et Dominus: Et quem ego fructum inde consequar, cū ego bonorum vestrorum non egeam, & pro eodem mihi sit, vos vacare spiritualibus & exterioribus laboribus vacare, cū tantummodo voluntas libera intentione pro me dirigatur? Nam si solummodo in spiritualibus exercitijs delectarer, vtique naturam humanam post lapsum denuo reformassem, non indigentem victu, vel vestitu, alijsque, pro quibus humana desudat industria conquirendis & conficiendis vitæ necessarijs. Sed sicut Imperator aliquis præpotens, non solum delectatur in palatio suo habere puellas delicatas & ornatas, sed etiam ordinat principes, duces & milites, aliosque diuersis operibus aptos ministros, quos singulos in palatio suo semper habeat ad diuersa negotia paratos: ita & ego non solum delector in interioribus de-

litijis

litijis contemplatiuorum, sed etiam diuersis exercitijs vtilium negotiorum, quæ sunt causa mei honoris & amoris, allicior ad commanendum & delitiose conuiuandum cum filijs hominum, quia talibus magis exercentur in charitate, patientia, & humilitate, cæterisque virtutibus. Hinc vidit illum, cui maior cura incumberebat coram Domino residentem, quasi sinistro latere inite'tem, qui sæpius incommodose erigens se Domino cum manu sinistra, cui incumberebat, aureum nummum gemma pretiosa insignitum offerebat. ¶ Et ait Dominus ad eam: Ecce si ego huic grauamen pro quo oras alleuiarem, tunc ego tam nobili gemma quæ mihi placet, innummis istis carerem, & ipse eam in remuneratione fraudaretur, quia tunc cum dextra manu tantummodo nummum offert mihi sine gemma, ille enim offert quasi simplicem nummum, qui sine aduersitate, & tamen de voluntate diuina in omnibus operibus suis Deo intendit: sed ille qui in singulis operibus suis præmitur aduersitate, & tamen de diuina voluntate non discordat, ille offert Deo aureum nummum cū probatissima gemma. Cū verò illa non desisteret, sed instantius Dominum exoraret, vt prouisoribus claustrī prædictū grauamen alleuiaret. Dominus respondit: Cur tibi durū videtur, si aliquis causa mei grauamina suffert, cum ego sim solus ille verus amicus, in quo fidelitas nunquam veterascit? Nam cum homo omni humano iā destitutus auxilio & solatio vergit ad extrema si quis tunc alicuius fidelitatis ab ipso exhibita meminerit, cum ingenti amaritudine hoc facit. Sed ego solus verus amicus in illa anxia necessitate venio ad desolatam animam, cum vernanti florētia omnium

operum

operum bonorum, quibus vnquam cogitatu, verbo vel opere se exercitavit homo ille in hac vita, quæ omnia ad instar rosarum & liliorum in vestimentis meis florent. Et ex illa viuida vernantia meæ diuinæ præsentia reuiscit anima in spem vitæ æternæ, ad quam se agnoscit inuitari, & pro singulis operibus suis remunerari. Et inde per delectamentum suscipit anima mea habilitatem, qua soluta carne, possit etiam recipere æternâ felicitatem, vt gaudens veraciter & in laudes prorumpens possit dicere illud Genes. Ecce odor filij mei, sicut odor agri pleni. Nam sicut corpus constat compaginatum diuersis membris, sic anima constat ex affectionibus, quæ sunt timor, dolor, gaudium, amor, spes, odiū & pudor. In quibus singulis in quantum se homo exercuit ad laudem meam, tantum tunc in me inueniet inæstimabilis & ineffabilis inuiciditatis & securitatis delectamentum, vnde præparata coaptatur æternæ beatitudini. In resurrectione futura enim quâdo corpus hoc mortale induet incorruptionem, tunc singula mēbra humana recipient singula præmia meritorum pro singulis laboribus & exercitationibus in meo nomine & pro amore mei peractis. Sed anima accipiet incōparabiliter dignioris excellentiæ nobilitatem pro singulis exercitationibus affectionum sanctarum, quibus vnquam causa amoris mei est commota, vel compuncta, vel etiam corpus vegetauit. ¶ Hinc iterū fidelioriprouisori Claustri compatiens, dum multum oraret Dominum, vt scilicet difficiles labores, quos sæpè in negotijs congregationis perferret, ipsi piè restitueret. Dominus respondit: Corpus illius quod totiens talibus laboribus pro me lassatus, est mihi quasi quoddam thesaurariū, in quo tot dragmas

dragmas argenteas repono, quotiens ipse aliquod membrum commouit ad necessaria sibi commissis acquirenda, & cor ipsius est mihi quasi arca, in qua tot aureas dragmas reconditas mihi habere gaudeo, quot ipse recogitationibus instigatur, subditis sollicitè providere ad laudem meam. Tunc illa cum admiratione dixit ad Dominum: Domine non videtur mihi homo iste tam perfectus esse, quod omnia opera sua ita purè aggrediatur ad laudem tuam: sed credo quod sæpè etiam aliæ causæ instigent eū, vt est lucrum temporale & per consequens commodum corporale. Et quomodo tunc tu impermixta dulcedo Deus tales, vt asseris, in corde & corpore eius poteris habere delitias? Ad quod Dominus valde dignanter respondit: Quoniam voluntas eius sic adaptata est meæ diuinæ volūtati, quod ego semper sum summa causa omnium operum eius. Ergo in singulis cogitationibus verbis & operibus suis, inæstimabilem fructum lucratur. Attamen si puriori & deuotiori studeret intentioni in singulis negotijs, tunc tanto amplius omnia negotia sua & opera nobilitaret, quanto aurum præponderat argento. Item si cogitationes & sollicitudines etiam puriori deuotiorique intentione ad me dirigere studeret inde etiam tantum nobilitarentur, quantū aurum optimum ad purum examinatum præualet auro vetusto & obscurato.

De merito patientiæ.

CAPVT. LXX.

A Ccidit quadam vice vnā personam in quodam labore improuise lædi & magno dolore cruciari.

Cui ista

Qui ista compatiens cum oraret pro ea Dominum, ne membrum iusto laborare læsum periclitari permitteret, Dominus benigne respondit: Nequaquam periclitabitur, sed pro dolore illo incomparabile præmium mercabitur. Omnia etiam membra quæ mota sunt ad obsequendum illi membro ad hoc vt dolorem ipsius alleuient & sanent, similiter ex hoc præmium perpetuū obtinebunt. Ad similitudinem, sicut cum intingitur pannus vnus in croco, si quid aliud inciderit, similiter cum eo colorabitur: Sic cum patitur vnum membrum cætera omnia membra quæ illi obsequuntur, simul cū illo æterna gloria remunerabuntur. Tunc illa: Domine mi, inquit, quomodo tantum promereri possunt membra inuicem sibi seruientia, cum hoc non ideo faciant vt membrum læsum pro tuo amore amplius aut patientius sustineat, sed tantummodo ad hoc vt dolorem suum alleuient. Ad quod Dominus inæstimabilis consolationis dedit responsum, dicens: Illam passionem qua homo post adhibitum dolori suo remedium, patienter tolerat pro amore meo, hoc quod nequit lenire studio suo, ego sic sanctificaui in verbo illo, quo in extremæ necessitatis meæ articulo Patrem orauit, dicens: Pater si fieri potest, transeat à me calix iste, quod homo incomparabile præmium & meritum per illam lucratur. ¶ Et illa: Nōne magis tibi placet, Deus meus, quod aliquis patienter sufferat quodcūque sibi euenerit, quā quod tunc patiens est, cum nullo potest modo euadere. Respondit Dominus: Hoc in abyſſo diuinorum iudiciorum meorum latet & excedit omnem humanum intellectum, sed secundū quod humano iudicio discerni potest, inter illa duo est sicut inter duos elegantes colores, qui

qui vtrique tantæ venustatis ab hominibus iudicentur, quod difficulter possit discerni quis eorum alteri dignè præferatur? Tunc ista desiderauit à Domino, vt personæ illi daret effectiuam consolationem in his verbis, cū ipsi panderentur. Ad quod Dominus: Non, sed scias me occulta dispensatione diuinæ sapientiæ meæ hoc omittere, vt scilicet ipsa persona amplius probetur, & specialiter in tribus virtutibus cōmendetur, scilicet, patientia, fide & humiliate. In patientia, quia si ipsa talem effectum consolationis sentiret ex his verbis, qualem tu iam sentis, omne grauumen eius leniretur. In fide, vt scilicet, magis alteri credat quod ipsa non sentit. Quia fides non habet meritum, cui humana ratio præbet experimentum: In humilitate, vt credat alium in hoc se præcellere, quod ille per diuinam inspirationem cognoscit, quod ipsa cognoscere non meretur.

¶ Cum oraret pro quadam persona, miserans quod eam audisset verbum quoddam impatienter loqui, scilicet, quare sibi Deus tales molestias immitteret, quæ ipsi non conuenirent. Dominus dixit ad eam: Interroga illam personam, quales molestiæ sibi conueniant. Et dicilli: Ex quo sine aliqua saltem molestia non possit obtinere regnum cæleste, quod ipsa nūc sibi eligat quæ sibi videatur inter molestias congruere. Et cū hæc sibi euenerint, quod nunc conseruet patientiam. In quibus verbis Domini intellexit periculosissimum genus impatientiæ hoc esse, cum alicui videtur, quod in alijs causis vellet bene patiens esse, sed in his quæ sibi Deus immittit, non possit cum e contrario homo semper considerare debet, hoc sibi magis vtile esse quod Deus immittit, & quando in hoc negligeret patientiam conseruare

inde beberet hamiliari. ¶ Et subiunxit Dominus quasi amatorie blandiendo : Et quid tibi videtur de te? Num etiam incongruentia grauamina tibi immitto? Ad quod illa: Nequaquam Domine mi: Sed fateor verè & fatebor quousque spiritum trahere valeo, quod tam in corpore quàm in anima, & in omnibus tam prosperis quàm aduersis, ita congruentissimo modo mihi prouidisti, quod hoc nulla vnquam sapientia ab initio seculi vsq; ad finè præualuisset, nisi tu sola sapientia increata, dulcissime Deus meus, attingens à fine vsq; ad finem, fortiter & suauiter disponēs omnia. Tūc filius blādè assumēs eam, duxit ad Deum patrem, requirēs ab ea quid ei profiteretur. Tunc illa: Gratias tibi ago sancte pater, vtcunque præualeo, per eum qui sedet ad dextrā tuā, quod tam præmagnifica dona à tua largitate accipi: quod certè recognosco nullam vnquā potentiā hoc præualuisse, nisi solummodo tuam diuinā potētiā, quæ omnia creata sua vegetat virtute. Hinc duxit eam ad Spiritum Sanctum, vt etiam profisteretur ipsius bonitati. Tunc illa: Gratias ago tibi Spiritus alme paraclete, per eum qui te cooperante humanatus est: in vtero virginæ: quod ita suauiter in benedictionibus tuæ gratuitæ dulcedinis, in omnibus me indignam præuenisti, quod certa sum, nullam hoc vnquam benignitatem perfecisse, nisi solummodo tuam ineffabilem dulcedinē, in qua latet, à qua procedit, & cum qua simul accipitur omne bonum. Tunc filius Dei dixit: Ergo post hanc professionem ego suscipiam in specialem curam meam iure creationis, & iure redemptionis, ac iure specialis electionis. Hinc intellexit, quod quando aliquis similiter profitetur bonitati diuinæ, confidens & cum gratitudine

dine se prouidentia ipsius comittens: tunc Dominus in specialem curam suscipit eum: Sicut aliquis prælatus tenetur amplius post professionem subdito suo prouidere.

CAPVT. LXXII.

Vice alia orās pro sibi commendatis, & memor præcæteris, maiori affectu vnus personæ, dixit ad Dominū: Exaudi me benignissime Domine secundum dulcedinem paterni affectus tui pro ea orantem. Cui Dominus respondit: Ego frequenter exaudio, quandoque oras pro ea. Et illa: Quare tunc totiens inclamat me cum tam dubijs verbis, quasi nunquam aliquā consolationem à te recipiat, semper recolens vilitatem suā. Ad quod Dñs: Hic est delicatissimus gestus in sponsa mea cū quo permaxime cōmouet affectum meum erga se, & conuenientissimus ornatus, in quo mihi placet quia ipsa sibi in suo statu displicet. Et hoc sibi tātò plus augmētatur, quātò plus oras pro ea. ¶ Item altera vice cum oraret pro ea adiuncta sibi altera quadā persona, Dominus respondit: Proprius mihi eam attraxi. Vnde magis expedit eā grauaminibus purgari ad similitudinē delicatioris filiæ, quæ ob teneriorē dilectionē matris suæ vult assidere super fede matris adæquata, quam incommodosius oportet sedere, quam reliquas filias, quæ sibi prope matrem proprias eligunt sedes. Nec etiam in ipsam tam directe dirigi poterit maternæ blanditatis affectus, quam in eas, quæ sedent ex aduerso.

¶ Oratura quadam vice pro pluribus personis, diuersisque causis sibi commissis, ad pedes Domini lecti deuote se pro

te se prostravit, & illis saluberrimis vulneribus prout deuotissime potuit, efficacissima oscula cum feruenti desiderio imprimens, personas & causas sibi commissas Domino commendabit. Quod cum faceret, vidit quasi riuulum erumpentem de corde ipsius filij Dei, & totum in circuitu locum copiose infundentem. Vnde intellexit, quod Dominus per riuulum istum effudit sibi omnes effectus petitionum, quas ipsi ad pedes commendauerat, & dixit ad Dominum: Quid tunc Domine mi prodest illis, pro quibus orauit: cum ipsi non sentiant effectum petitionum mearum, & ideo non credant, nec aliquam inde consolationem recipiant? Ad quod Dominus hanc similitudinē audiūxit: Cum rex (inquit) post longum bellum pacem incidit, hoc statim longe manentibus non potest esse notum, vsque dum opportuno tempore eis nunciatur: Sic hi qui longius mihi manent per diffidentiam, seu alios defectus, non possunt sentire, cum pro eis oratur. At illa: Domine, sunt aliqui inter istos, pro quibus nunc orauit, quos, te teste, scio tibi non longe manere. Ad quod Dominus: Verum habes sed tamen cui rex non per nuucium, sed per semetipsum statuta sua notificare, illū oportet expectare quousque regi opportunū tēpus videatur: Sic per me metipsum dispono notificare effectum orationum tuarum tēpore eis magis opportuno. Hinc orauit specialius pro quadam persona, quæ ipsam aliquando molestauerat. Ad quod tale accepit responsum: Sicut impossibile est alicuius pedes transuulnerari sine compassione proprii cordis: sic omnino impossibile est paternæ pietati meæ effectibus misericordiæ non respicere eū, qui quamuis proprijs grauatibus excessibus, recognoscit seditionē indul-

gentiæ

gentiæ medicamento indigere, cum affectu charitatis ductus pro salute proximorum non desinit supplicare. ¶ Cum humanum sit, pro infirmis sæpius orare, quādoque oratura pro quodam infirmo, requisit a Domino quid sibi magis placeret vt oraret pro ipso. Ad quod Dominus: Duo tantū verba deuoto corde dic pro illo. Primo ora, vt conseruē illi paciētiā. Secundo ora, vt singula momenta per quæ passurus est, perducā ad gratiorē laudē meam & ad vtiliorem profectū infirmi, secundū quod charitas ab æterno præordinauit in corde meo paterno ad salutem ipsius infirmi. Et adiunxit Dominus: Quotiens hæc verba replicaueris, toties augebitur meritum tam tuū quam infirmi. Sicut cum pictor iteratō linit picturam, eo clarius lucet color superlinitus.

¶ Item orans pro quibusdam ministris, intellexit sæpius hoc Domino magis placere in ministris illis quibus adest dignitas prælaturæ, vt scilicet, habentes sint quasi non habētes, id est, vt potestate prælacionis vtantur velut re ad diē vel ad horam cōcessas, semper parati singulis horis eā resignare: & tamē frequenter solliciti sint pro vtilitate operū, quomodo laudem Dei nimis pro posse suo lucrentur, quasi semper dicentes in corde suo: Eia festina, vt hoc in laudem Dei promouerē non negligas, & tunc libere onus officij deponas, cum pro posse tuo omnia perfeceris, quæ Deo laudabilia & proximo vtilia noueris.

¶ Orans etiam pro quodam, qui se orationibus suis tam per internuncios, quam etiam per septam nimis humiliter commendauerat & deuote, vidit Dominam se ad ipsum dignantissimē inclinantem, cumque totum quodam cœlestis hominis splendore circumdantem,

& in ipso lumine gratiose infundētem sibi omnia quæ ipse sperabat se posse per merita orationum istius obtinere. Sicque edocta est a Domino, quod quando cūque aliquis se alterius orationi cōmittit, plene cōfidēs quod per eius merita diuinam possit obtinere gratiā, pius Dominus secundum desiderium & fidem suam benefacit ipsi, etiam si ille cui se cōmittit, neglexerit deuote orare pro ipso.

Instructiones pro diuersis statibus quomodo quilibet in sua uocatione Deo placere potest & saluus fieri.

CAPVT. LXXIII.

CVM oraret pro quodam magnum desiderium habente, tale accepit responsum: Dicas ei ex parte mei quod si desideret mihi familiaris amoris vnione coniūgi, studeat ad similitudinem nobilis auis ad pedes meos construere sibi nidum ex racemis propriæ uilitatis & palmitibus meæ dignitatis. In quo quiescat per iugem memoriam suæ uilitatis, quia homo mortalis per se semper pronus est ad malum, & tardus ad bonum, nisi gratia præueniatur. Misericordiam quoque meam crebrius pertractat, recolendo, quam paterne paratus sum suscipere post lapsum ad me per pœnitentiā reuertentē. Cū uero a nido ad pascua libuerit euolare, in sinū meū progrediatur, ubi per gratitudinem amatoriam recolat diuersa beneficia quæ sibi ex superabundantia pietatis meæ gratis impendo. Si uero adhuc longius spaciando pennas desideriorum ad altiora extendere delectatus fuerit, cleuet se tanquam uelox aquila supra se per con-

templa-

templationem cælestium, uolitando contra faciē meā, alisque Seraphim, ausu charitatis subleuatus, regem in decore suo speculetur claris obtutibus mētis. Sed quoniā non est præsentis temporis diu posse persistere in acumine contemplationis, quæ hic uix adipiscitur, rara hora, parua mora, pressis iterum alis per recordationem propriæ uilitatis continuo se demittat in nidum suum, ibique moretur pausans, quousque rursus euolare per gratiarū actionem ad pascua delectetur amœna, & per cōsequens tanquam in excessu mentis culmen attingat diuinæ contemplationis. Et sic crebro his vicibus alternatis, siue ingrediatur per considerationem propriæ fragilitatis, siue egrediatur per beneficiorum acceptationem, siue etiam subleuetur per cælestium contēplationē: semper delectationes inueniat cælestiū gaudiorum.

¶ Memor etiam cuiusdam sibi deuotius cōmmissi, qui post consumptum primæ uæ iuuentutis florem, tanquam seculo abrenuntians, se deinceps deuouerat Domino sub religionis habitu seruiturum: conuersa ad Dominum exhibuit illi cor suum, desiderans, ut per amorem quo illi promiserat, sicut in præcedentibus patet, quod beneficia diuinarum consolationum suarum, quibus libet ab ea humiliter quærētibus, etiam hoc nūc dignaretur perficere ad sui metipsum summam laudem & prædictæ personæ consolationem & utilitatem. Statimque conspexit cor suum in specie cuiusdam canalis erigi & apponi melifluis cordi amantissimi Iesu filij Dei, qui apparuit ei sedens in suo regali. Tunc uidit illam personam, pro qua orabat, aduenientem corā Domino reuerenter genua flectentem. Ad quā Dominus benigne manū sinistram extendens ait: Ego suscipiam

T 4 illum

Illum in meam incomprehensibilem omnipotentiam &
 inscrutabilem sapientiam, dulcissimamque benignitatem.
 Per hoc dans intellegi tres modos, per quos scilicet dicta
 persona conuersationem suam componere studere de-
 beret. Primo, vt quancūque aliquod opus aggredi
 vellet, semper cū humilitate cordis diuinæ omnipotē-
 tiæ aptādo applicaret proficēdo se seruū inutile: vt po-
 te qui iuuentutis sue vigore inutiliter cōsumpsisset, ipsi
 Domino Deo creatori minus intendēdo, desiderans &
 orans, vt ex diuina omnipotentia ministraret sibi vir-
 tus ad bene operandum. Secundo, vt inscrutabili sapiē-
 tiæ Dei protestetur se indignū esse ad suscipiendū diui-
 næ cognitionis influxū, eo quod a pueritia sensus suos
 nō exercuit circa diuina studendo. sed sapius ipsis vsus
 est pro vanitate humana, seu pro inani gloria, sicque in
 profundissimam vallem humilitatis se demergēdo, sum-
 mo studio intendat ab omnibus terrenis exoccupatus di-
 uinæ vacare contemplationi. Et de his quibus super-
 abundauerit diuinæ liberalitatis superfluis studeat
 pro loco & tēpore congruēti proximis in charitate cō-
 muniare. Tertio, vt cū maxima gratiarū actione accep-
 tet, quod Dominus illi ex gratuita pietate sua bonā do-
 nauit voluntatem, per quam duo præcedentia perficiū-
 tur. Videbitur etiam Dominus in annulari manus suæ
 sinistrae habere anulum vilis quidem materiae, qui ha-
 bebat gemmam quādam nobilissimam quasi ignei rubo-
 ris. Vnde intellexit qd per anulum notabatur vilis. con-
 uersatio prædictæ personæ, quā ipsi obtulerat Deo dū
 seculo abrenūnerauit, & Dominose militaturum deuo-
 uit. Per gemmam vero pietas diuinæ liberalitatis, quæ
 Dominum ad hoc inclinat vt ei ex gratuita pietate di-
 uinæ

diuinæ liberalitatis suæ bonam infundat voluntatem, vt
 omnia opera sua coram Deo efficiantur perfecta. Ideo
 que vox, id est, intētio personæ illius nihil aliud debe-
 ret esse, quam laus & gratiarum actio pro tam dignatif-
 simo diuinæ liberalitatis dono. Intellexit etiam quo-
 ties illa persona Domino cōperate aliquam perficeret
 bonam voluntatem, statim Dominus illam in specie
 annuli preciosi imponeret manui suæ dextræ, ostēdens
 illum quasi ex hoc gloriando, omni militatē suæ cæ-
 lesti, quod tale xerum a sponsa sua, id est, a personæ il-
 lius anima recepit.

¶ Item, pro alia deuotius exorans persona, hanc per-
 cepit instructionem, secundum quam totam suam com-
 ponere deberet conuersationem, vt scilicet, nidificaret
 in cauerna maceris sanctissimi lateris Domini Iesu,
 & in summo forminis repauidando suggeret mel de pe-
 tra, id est, dulcedinē intētionis de corde Iesu deincato,
 Siq; secundum quod diligentissime in scripturis sacris cō-
 uersationem Christi perpendere posset, eius per omnia
 exēpla imitari studeret, & specialiter in tribus. Quorū
 primū est, quod Dominus sæpius pernoctabat in ora-
 tionibus: vnde & ipse in omnibus tribulationibus suis
 & aduersis ad orationis semper subsidiū confugere de-
 beret. Secundo, in hoc, quod sicut Dominus prædican-
 do circumibat ciuitates & Castella: sic ipse studeat, nō
 solū verbo sed etiā in omni opere, gestu, vel quocūque
 motu corporis sui proximū per bonū ædificare exēplū
 Tertio, vt sicut Christus Dominus beneficia diuersa in-
 digētibus impēdit: sic ipse verbis & factis proximis hoc
 impendat beneficium, vt quancūque aliquid agere
 vel loqui disponit, semper tali præueniat intētionē, vt
 in vni-

in vnione perfectissimorum operum Dominum illud commendet ipsi secundum suam laudabilissimā voluntatem regēdum ad salutē vniuersitatis. Et post cōsumationē iterum in eadem vnione offerat illud filio Dei ad emendandū, ac Deo patri digne præsentandum in laudem æternā. ¶ Intellexit etiam, quod quādocunque persona illa vellet egredi ā nido isto, vti deberet tribus palis, super quorū vno gradiendo, altero ā dextris, alteroque ā sinistris sustentaretur. Palus itaq; primus esse debet charitas deuota, vt, scilicet, omnes homines in charitate Dei pro possessuo libenter trahere ad Deū, & omni homini libenter prodesset ad laudē Dei in vnione illius amoris, quo Dominus operatus est communem salutem totius generis humani. Secundus palus, quo, scilicet, vti debet ā dextris, sit humilis subiectio, qua omni homini propter Deum sit subiectus humiliter, & summo opere præcaueat, ne quisquā siue superior, siue inferior, in factis aut verbis eius scandalizetur. Tertius verò palus, quo sustentetur ā sinistris, debet esse diligens custodia, vt, scilicet, summo conamine seipsum sic omnino immunē custodiat, ne vnquam aliquam maculam cogitationibus, verbis, siue factis contrahat, vnde aliquam vel minimam notam offensæ diuinæ incurrat.

¶ Orante etiam ea pro quadam alia persona, demonstratus est sibi etiam status conuersationis eius in hunc modum: Apparuit enim eoram throno Dei ædificans sibi thronum ægregium ex gemmis quadratis, vtebaturque quasi auro puro pro cæmento, & quandoque sedens repausabat super thronum quem ædificabat. Aliquando vero exurgens iterum ipsum altius ædificare studebat. Vnde ista intellexit, quod per gemmas

mas significarentur diuersa grauamina, quibus donum Dei conseruaretur & nobilitaretur in anima hominis illius, quia electis suis iter asperum in hac vita facit Dominus, ne dum delectantur in via, obliuiscātur eorū quæ sunt in patria. Per aurum vero, quo gemmæ compaginantur, notabatur gratia spiritualis, quam habebat, cum qua semper omnia aduersa & grauamina, tam interiora quam exteriora, plena & secunda confidentia compaginare deberet ad profectum salutis. Per hoc quoque, quod aliquando in ipso throno sedendo pausabat, demonstrabatur quod quandoque in fruitione diuinæ cōsolationis delectaretur. Ac per hoc quod iterum exurgens ædificabat, notabatur repetitum continuum exercitium operum bonorum, per quod ille de die in diem proficit & subleuatur ad profectum.

¶ Oranti quoque pro altera, status ipsius hoc modo sibi reuelatus est. Vidit enim arborem quandam valde venustam ante thronum gloriæ diuinæ maiestatis, cuius stirps & rami rotunda viriditate vernabant, sed folia ipsius aureo splendore rutilabant, quā arborem persona illa pro qua orabat, ascendens quasi quodam instrumento præscindebat quosdam ramusculos iam arescere incipientes, quibus præscisis protinus de throno Dei eiusdem coloris ramus vndique conspatus apparebat & ipsi porrigebatur, quem loco præscissorum interferebat. Qui statim vt apponebatur conualescens, producere videbatur fructum rubei coloris, quem illa persona decerpens obtulit Domino, & Dominus miro modo delectabatur in ipso. Per arborem siquidem illum notabatur religio, quam eadem pro qua orauit intrauerat ad seruien-

seruiendum Deo. Per folia aurea notabantur opera bona, quæ in ordine perficiebat, quæ ex meritis cuiusdam propinqui sui, qui ipsam ad ordinē duxerat & deuotus desiderijs & orationibus suis Domino cōmenda- uerat, tāto reputabatur digniora, quāto aurū alijs præ- ualet metallis. Per instrumentū autē quo arcescentes ra- mos præscindebat, notabatur consideratio defectuum suorum, quos recognoscens per dignā pœnitentiā præscin- debat. Per ramū quoq; qui sibi porrigebatur de thro- no Dei ad inserēdū loco præscisi rami, significabatur per- fectio sanctissimæ conuersationis Iesu Christi, quæ suf- fragantibus meritis prædicti propinqui sui, semper para- tius quoslibet ipsius supplet defectus. Per fructū insu- per quē carpendo offerebat Domino, significabatur bo- na voluntas, quā ad emendandū defectus suos habebat. In qua Dominus magnopore delectatur, quia multo magis acceptat bonam voluntatem sinceri cordis, quā opera magna sine intentione pura.

¶ Post hæc orans pro duabus personis sibi deuotē commissis (de quarū statu tamen nihil sciebat) dixit ad Dominum: Tu Domine, qui corda nosti omnium, digna- re mihi multum indignæ de his duabus aliqua reuelare quæ tuæ sint placita voluntati, & ipsorum cōgru- nt sa- luti. Tūc Dominus benignē multū proposuit sibi duas reuelationes de duabus alijs personis, pro quibus tunc orauerat, quarum vna literata, altera verò fuerat illite- rata, sed tamen conuersa sicut & prior. ¶ Reuelatio ita- que de statu personæ, quæ fuerat literata, talis erat. Namcū oraret pro ea, Dominus respondit: Ego as- sumpsi eam cum Apostolis in montem noui luminis. Vnde secūdū interpretationē nominum apostolorum in mon-

in monte assumptorum persona ista studeat compone- re suam conuersationem. Petrus itaque interpretatur agnoscens, ergo studeat ipsa in omni scriptura quam le- git, diligenti consideratione inuestigare, vt agnoscat seipsam. Verbi gratia: Cū legit aliquid de vitijs vel virtutibus, diligenter perpendat, si quid adhuc in se de vitijs reperiatur, aut quantū in virtutibus illis profecerit. Sicque seipsam perfectius agnoscendo studeat etiam se- cundum interpretationem nominis Iacobi, qui dicitur supplantator, in se viriliter luctando omne vincere vi- tium, & ad virtutum quæ sibi defuerint, fideliter co- nari profectum. Quia verò Iohannes interpretatur, in quo est gratia: studeat quod diē vna saltē hora inter diē & noctem, manē aut vesperē, vel quādo cūque ma- gis sibi viderit expedire, se ab omnibus exterioribus ab- stractam recolligere intra se ad vacandum illi & viden- dum quæ sit voluntas mea. Et quicquid tunc inspiraue- ro illi, siue vt me laudet vel gratias agat pro beneficijs, tam sibi quam vniuersitati collatis, vel vt pro peccato- ribus siue animabus purgandis exoret, in hoc tūc sum- ma deuotione se exerceat pro modulo suo, per moram quam statuerat sibi: & alios Apostolos similiter imita- ri studeat semper.

¶ Reuelatio verò de persona illiterata hæc erat. Illa itaque grauabatur pro eo, quod sibi videbatur habere impedimentum ab oratione ex diuersis curis officij si- bi commissi. Vnde cū oraret pro ea, tale à Domino accepit responsum: Ego non elegi eam ad hoc, vt tan- tum vna hora diei mihi seruiat, sed magis ad hoc vt tota die sine vlla intermissione mihi adsit, id est, vt omnia opera sua continuē ad laudem meam perficiat, ea intē- tione

tione qua vellet orare. Et insuper hanc superaddat devotionem, ut scilicet, in omnibus operibus, quibus in officio suo laborat, semper desideret quod omnes qui utuntur laboribus suis, non solum reficiatur in corpore sed etiam attrahantur in spiritu ad amorē meū & confortentur in omni bono. Et hoc quotiescunque facit, toties quasi singula fercula operum & laborum suorum quadam saporosisima salsa mihi bene condire videtur.

Quod Ecclesia figuratur per membra Christi, & quomodo infirma membra debemus sanare?

CAPVT. LXXV.

Item orante ea pro quadam persona, apparuit illi rex glorie Dominus Iesus: qui in forma corporis sui præmonstrabat sibi mysticum corpus Ecclesiæ, cuius ipse sponsus & caput dignatur vocari & esse. Nam videbatur in corporis sui parte dextra regalibus vestibus in diuinis solenniter insignitus. In sinistra verò parte corporis, nudus & quasi totus vlcerebus plenus. Vnde ista intellexit, per dextrā partē Domini electos quosq; in Ecclesia designari, qui specialis gratiæ dono, & virtutum meritis à Domino præuētisunt in benedictionibus dulcedinis. Per sinistrā vero imperfectos quosque, qui adhuc laborāt vitijs & defectibus, figurari. Per ornamenta quoque, quibus dextra Domini apparebat ornata, notabantur obsequia & beneficia illa, quæ quidem ex speciali deuotione impendere student illis, quos agnoscūt speciali priuilegio virtutum, siue diuinæ familiaritatis gratia, ceteris præstantiores. Quia quotiescunque aliquis

quis beneficiat electis Dei propter gratiam ipsius a Deo collatā toties nouo ornata videtur dextrā Domini per ornare. Sed sunt quidam, qui libenter propter Deū beneficiant hominibus bonis, sed defectus malorum siue imperfectorū durius arguendo, quandoque per impatientiā magis lacerant, quā emendent. Et hi videntur vlcera Domini quasi pugnis impetere furiose, de quibus sanies repētino impetu expressa resiliere videtur in facies eorum, id est, arguentiū, inficiens & deturbans eos. Sed benignus Dominus propria pietate diuictus, amicorumque suorum specialium quibus beneficiūt amore prouocatus, hæc quasi dissimulans, respicit ad ornamenta beneficiorum specialibus suis impensorum, & cum veste sua dextra, id est, propter electorum merita maculas illas detergit. Et adiūxit Dominus: Vtinā quidam saltē per expressionem vlcerebus amicorū suorū dignarentur addiscere, qualiter vlcera corporis mei, scilicet, Ecclesiæ, hoc est, defectus proximorum possent curari, ut scilicet primo leniter tangendo, id est, lenibus admonitionibus in charitate proximorū defectus studerēt emēdare. Dū autem perpēderent, se sic non posse proficere, processu temporis studerent durius corripiēdo sanare. Sed sunt quidam, qui de vlcerebus meis, nullam videntur habere curam. Videlicet, hi, qui defectus proximorum agnoscentes, ipsos quidem ex hoc vilipēdunt. Nec tamen eos corrigere aliquatenus vnico verbo satagunt, ne forte ipsi aliquid grauaminis incurrant inducentes sibi excusationem, dicendo cum Cain: Nunquid custos fratris mei sum ego? isti videntur vlcerebus meis tanquam quoddā imponere emplastrum non quod sanet, sed quod potius cōputrescere faciat vlcus

nus meum & quasi vermibus scaturire, dum sua taciturnitate defectus proximorum sinunt excrefcere, quos forte aliquibus verbis potuissent emendasse. ¶ Sunt & aliqui, qui dum defectus proximorum causa correctionis produnt si non vident statim secundum suam complacentiam eos corripere, seu iudicari, protinus exasperantur & cum indignatione proponunt in corde suo de cæterose nil prodituros, nec aliquem correcturos, dum videtur eis quod eorum verba minus attendantur: sed non omittunt tamen proximos suos in corde suo durius arguere, & aliquando detractionibus obfuscare. Nec tamen pro admonitione, vel emendatione proferunt ali quod verbum: & isti videntur vlceribus meis imponere emplastrum quodam, quod foris quodammodo tumorem contegat, sed intus quasi igneo tridente vlceram meam pœnaliter dilacerando torqueat. ¶ Qui verò quod emendare possent, quamvis non malitiose, sed tamen pertranscunt incuratè: hi videntur quasi pedes meos conculcare. Qui autem voluntatem propriam secundum placitum suum perficientes, non curant quis de electis meis scandalicetur, dum tantummodò sua satisfaciunt delectationi: hi videntur quasi contrectando manus meas igneis subulis dirè transpungere. ¶ Item sunt & alij, qui praelatos, perfectos & religiosos sincero affectu diligunt, & vt iustum est, tam verbis quam factis reuerentur & extollunt. Discipulos verò praelatos & imperfectos quodammodo vilipendunt, & omnia eorū facta cum impatienti corde grauius iudicando despicunt. Et hi partem capitis mei dextram, velut gemmis & margaritis decenter ornare, partem vero capitis mei sinistram & vlcerosam (quam super eos ad paufandum

reclinare

reclinare desiderabam) videntur nequiter abijcere & pugnis insuper immitibus impetere. Sunt etiam & alij, qui adulantur malefactis Prælatorum siue superiorum, vt vel sic amicitias eorum acquirendo liberius propriè permittantur deseruire voluntati. Et hi profecto videtur caput meum retrorsum pœnaliter recuruare, ac dolori meo contumeliose insultando in vermibus & vulneribus capitis mei quodammodo delectari.

¶ Cum ergo Dominus Iesus per iam dictam reuelationem videatur sibi Ecclesiam sic appropriare, quasi boni sint dextra pars corporis sui, deteriores vero pars sinistra: quilibet Christianus summopere inuigilare debet, qualiter congruum ministerium sano, siue infirmo membro Christi exhibeat. Valde enim abominabiliter videretur facere, si quis vlceram amici sui pugnis contorqueret, siue venenatis emplastris foueret, aut caput suum super se inclinatum deijceret vel deorsum torqueret. Similiter quilibet abhorrescat in animo suo, si Domino Deo creatori & Redemptori suo tam inhumana crudelitate se considerat aduersari magis quam deseruire, & laboraret sic mores suos temperare, vt fidelissimo remuneratori suo in omnibus pro modulo suo videatur magis prodesse quam obesse, vt, scilicet, perfectioribus ad laudem Dei beneficia quæcunque possit, impendat, quibus in bonis promoueantur. Et imperfectioribus omnem quam possit exhibeat curam, quo emendentur. Et insuper praelatis suis deuoto affectu subiectus sit omnibus bonis obediendo & obsequendo, & defectus eorum dignè supportando. Nee tamen illis in factis culpabilibus aduletur, Et quæ non potest

V

verbis

verbis corrigere, continuis desiderijs & orationibus intimis ad Deum fufis conetur pro posse suo fideliter emendare.

*Sanctorum communio & Spiritualis participatio
quid conferat?*

CAPV T. LXXVI.

CVm alia quædam persona sibi deuotius esset commendata: ipsa more sibi solito dum venit primo ad orationem suam, desiderabat obtinere à Domino, vt eadem participè faceret omnium quæ per se (licet indignâ) ipse Dominus dignaretur operari in vigilijs, ieiunijs, orationibus, cæterisque operibus pietatis. Cui respondit Dominus: Ego certè comunicabo illi omnia beneficia, quæ incontinens diuinitatis meæ dignatio in te gratuito operatur, & operabitur vsque in finem. Ad quod illa: Cū vniuersa Ecclesia tua sancta particeps sit omnium, quæ tã in me & per me, quã etiam per alios electos tuos operari dignaris, quid tunc ista persona specialius ex hoc à pietate tua debet recipere, quod ego eam speciali affectu participem desidero fieri beneficiorum omnium à te mihi collatorum? Respondit Dominus: Ad similitudinem, sicut cum aliqua puella nobilis quæ ex margaritis, & gemmis artificiose componere scit ornamenta diuersa, quibus tam se, quam sororem suam exornat, ipsi patri suo, ac matri, omnibusque domesticis gloriam acquirit, & honorem: at tamen ipsa, quæ semet ipsis, & armillis exornat, quæ sibi præparauit, maximum obtinet vulgi fauorem & laudem, & per consequens

quens etiam soror ipsius prædilecta quæ sibi similibus ornamentis decorauit, etiam si non tam per omnia exquisitis: maiorem habet gloriam quam ceteræ sorores ipsius, quæ similiter non sunt ornata. Similiter etiã licet Ecclesia participet singulis beneficijs cuiuslibet fidelium impensis, tamen ille qui accipit illa, maximum profectum habet, & consequenter ille, cui ipse speciali affectu desiderat comunicare, etiam maiorem exinde consequitur fructum & profectum. ¶ Tunc illa proposuit Domino quod hæc eadem persona, quæ sepius piæ memoriæ D. Mechtildem in sua infirmitate recreauerat de suis expensis, tamen mœsta querularetur, se minus obsequij ipsi impendisse. & insuper etiã doleret pro eo quod rarius cum ea locuta fuisset de salute animæ suæ, eo quod se minus timebat eam impedire. Ad quod Dominus respondit: Ex bona voluntate qua sepius hilariter liberalitate benefecit electæ meæ, & libenter fecisset plus, ipsa adhuc quotidie seruit mihi ad mensam: sicut princeps illustri Domino suo imperatori. Ego enim delector in omnibus quibus ipsa electæ meæ seruiuit, ministrando illi vires per beneficia quæ illi impedit in cibo, potu & similibus, nec non in omnibus cogitationibus, verbis & factis, quibus vnquam se ad promouendam ipsam electam meam in quibuscunque necessarijs commouit. Sed defectum illum quem se habere querulatur ex hoc, quod rarius eũ ea loquebatur, ego ipse supplebo illi. Insuper, propter congratulationem qua de aoto corde congaudet electæ meæ in omnibus beneficijs à me sibi collatis anima ipsius eternaliter in se recipiet in cœlis cum inestimabili delectatione, resplendorem omnium beneficiorum meorum ab anima illius sponsæ meæ, quam incomprehensi-

bilis fulgor diuinæ claritatis, meæ dirigit in illā. Quia sicut sol fulgens in aquā dat splendore in parietē: sic splendor beneficiorum meorum refulgens in animabus eorum, quos specialibus beneficijs præueni in terris, in benedictionibus meæ diuinæ dulcedinis æternaliter splendorem dabit in animas eorum qui spirituali congratulatione congaudent ipsis, imo tanto differentius, sicut purum speculum distinctius imaginem oppositi sui repræsentat.

De profectu tentationis, & consuetudine frequentandi communicandi.

CAPVT. LXXVII.

PRO quadam persona tentata Dominum exorans, tale accepit responsura. Ego tentationem illam immisi & permitto ei ad hoc vt talem defectū suū recognoscēs & dolens, dolendoque deuincere studens, nec præualēs, humilietur: & per hoc alij eius defectus quos nō recognoscit, coram oculis meis ex parte deleantur: sicut contingere solet hominibus, qui dum vnam maculā euidentiorem in manibus suis considerant, manus totas abluunt, sicque & ab alijs sordibus mundantur, quas nequaquam abluissent, si per illam euidentiore compulsi non fuissent.

¶ Quædam persona, exigente zelo iustitiæ, quando que commouebatur aduersus quasdam alias, quas ipsa apud se iudicabat minus paratas vel deuotas, sæpius tamen ad cōmunionē accedere. Et hoc quādoque palā ipsis opponens, quasdam verbis suis fecit pusillanimes

miores ad communicandum. Pro qua dum ista orans Dominum interrogaret, qualiter ipse hoc in eareputaret, Dominus respondit: Cum delitiæ meæ sint esse cum filijs hominum, & ego hoc sacramentum ex magno affectu in meā cōmemorationem retractandū & sedulè suscipiendum reliquerem: in super hoc me cum fidelibus remansurum vsque ad consummationem seculi obligauerim. Quicūque aliquem (qui non sit in mortali peccato) sed communicat digne verbis vel suasionibus retraxerit, ille quodāmodo meas delicias (quas in his habere possem) impedire videtur ex se, ad similitudinem cuiusdam seuerioris pædagogi, qui filium Regis durius compeferet vel retraheret à consortio, & colloquatione inferiorū suorū ignobiliorum vel pauperiorū (de quorū consortio filius Regis multum delectaretur) eo quod iudicaret iuuenulo suo magis congruere quod regali frueretur honore, quam cum pila, vel con similibus luderet in platea. Tūc illa: Domine si homo ille proponeret istud de cætero cauere, nunquid tu illi ignosceres, quicquid hucusque in illa causa deliquit? Respondit Dominus: Non solum ipsi dimitterem, sed etiā intantum hoc ab eo oceptarem, sicut filius Regis acceptaret à pedagogo suo, si cum serena blanditate reduceret sibi coætaneos suos prædilectos ad secum ludendum, quos paulo antea cum dura repulerat seueritate.

De modo zelum exercendi: & de oratione.

CAPVT. LXXIX.

CVM oraret pro quadam persona, quæ inde grauabatur, quod timebat se culpam quandoque incurere

coram Deo, ex eo quod molestius ferret negligentias quorundam, quorum exemplo timebat minui religionis & disciplinæ profectum: his verbis á magistrorum optimo est instructa: Si quis desiderat vt zelus ipsius mihi sit laudabilissimum sacrificium, & animæ suæ utilissimus profectus, tria debet summopere curare. Primum est, vt personæ illi, cuius negligentias persequitur cum humanitas seu indigentia exigit, sereniorum exhibeat vultû, & secundum suam exigentiã verba & opera charitatiua. Secundû est, vt caueat ne in aliquo loco recitet illas negligētias, vbi nullam sperat emendationem, siue illius personæ quæ culpabilis est, siue aliarum audientium cautelam. Tertium est, vt si quid conscientia sua sibi dicit emendandû in aliquo, hoc nullo amore humano reticeat: sed purè ad laudem Dei, & animarû salutē quærat occasiones, quomodo charitatiue & proficue defectus possit deponere. Et tunc certe remunerabitur secundum laborem non secundum profectum. Quoniã si nullus sequitur profectus, hoc profecto non suum, sed aliorû sibi non consentientium, sed contradicentium erit damnû. ¶ Item orans pro duabus personis verbis adinuicē contendētibus, quarum vni videbatur quod ipsa iustitiam defenderet: alteri vero videbatur, quod charitatē proximorum promoueret. Respondit Dominus: Cum benignus Pater videt paruulos suos corâ se ludentes & iocose cõtendentes adinuicē, quandoq; dissimulat, & ridet: si autē vnum aduersus alterû durius insurgere cõspexerit, repēte consurgens acrius corripit delinquentē. Sic ego pater misericordiarû interim quod eas bona intentione lepius video contendere, dissimulo quidem, licet magis acceptarem, quod integra pace

cordis

cordis ambæ fruuntur. Sed si aliqua earum contra alteram durius egerit, certe virgam paternæ iustitiæ se corripientem effugere non valebit.

¶ Alia quædam persona frequentius causabatur, se nullum sentire profectum ex oratione pro se orantium. Quod ista proponēs Domino, requisit causam ab eo. Cui respondit Dominus: Interroga ipsam quid vtilius iudicet fratri suo, vel alteri cuique parentum suorum cui multum desideraret beneficium alicuius Ecclesiæ concedi: vtrum hoc quod Ecclesia concederetur ipsi, aut quod pretium Ecclesiæ totum insimul puerulo adhuc studēti presentaretur, & quid cū argento ageret si proprio arbitrio pueri relinqueretur. Et cum secundum humanã opinionem non possit aliter responderi, quia vtilius sit puero concessum beneficium Ecclesiæ, ex qua cū ad annos discretionis suæ perueniret, potest multis bonis abundare, quam pretium quod more pueruli inutiliter expenderet, & postea sicut & antea miser & inops egeret. Ergo confidat de mea pietate diuina & sapientia (qui sum pater, frater, & amator ipsius) quod multo sollicitius & fidelius procuro & dispono omnem profectum animæ & corporis ipsius, quã ipsa alicuius consanguinei sui vtilitatem, & quo certe fructum omnium orationum & desideriorum ad me pro salute sua, suorumque diligentissima fidelitate conseruem ipsi vsque ad tempus idoneum & prædestinatû & tunc omnia simul infundam ei, cum nullius poterunt importunitate infici vel minorari. Et hoc longe sibi salubrius credat, quam si statim post alicuius orationem pro ea factam iufunderem ipsi aliquam suauitatem, quam forte vana gloria obfuscarat, vel superbia

exicaret, vel etiam quod prosperitatem ipsi concederem terrenam, quæ posset ipse occasio fieri diuersorum peccatorum.

S. Benedictus
in regul. ca.
13. & c.

¶ Dum hebdomadaria ad Matutinas capitulum legeret, corde tenus reuelatum est illi, quod illa hoc faceret propter præceptum regulæ suæ, quæ dicit quod lectio illa memoriter sit recitanda & ideo tale meritum per hoc acquireret, quasi tot personæ pro ea orantes starent in conspectu Dei, in quæ verbis ipsa laborauerat cātando. Hinc intellexit, quod in extremis secundum Bernardū homini anxio quasi opera sua dicit: Tu nos egisti, opera tua sumus: nos te nō deseremus, sed semper tecum erimus, & tecum ad iudicium pergemus. Tunc Deo propitio omnia opera obedientiæ in similitudine personarum honorabilium, consolabuntur eum & interuenient pro eo ad Deum, ita, quod quodlibet bonū opus ex obedientia recta intentione perfectum, obtinebit homini indulgentiam alicuius negligentia. Et hoc erit magnum releuamen homini agonizanti.

¶ Item aila hebdomadaria lectura psalterium statutum pro congregatione: rogauerat istam pro se orare. Quod cum faceret, vidit in spiritu filij Dei hebdomadariam illam secum assumentem ante thronam Dei patris & orantem patrem suum cœlestem, vt intētionem fidelitatis amoris illius quo ipse filius Dei desiderauerat laudem Dei patris & salutem humani generis, daret illi personæ in adiutorium & obtentum omnium desideriorum horū. Et cū hoc orasset Filius summi patris, videbatur illico persona eadē pro qua orauerat, similibus quibus ipse, vestibus decorata. Vnde sicut filius Dei dicitur stare coram patre, ipsum placando pro ecclesia: sic & ista

& ista persona in similitudine Hester reginæ stabat coram Domino Deo patre cum Filio suo pro populo, id est, pro congregatione sua supplicatura, Cunque in tali statu debita psalterij sui persolueret, pater cœlestis singula verba duplici modo acceptabat ab ea: Videlicet, sicut Dominus aliquis acceptat a fidei iussore quod pro debitoribus ipse persoluit debita, & sicut a procuratore suo gratificat, quod defert ei nūmos amicis suis charissimis distribuēdos. Videbatur etiam Dominus sæpe dictæ personæ præstare omnia quæ ipsa desiderabat congregationi orationibus suis obtinere, & eandem etiam statuere coram se ad porrigendum cæteris de congregatione, quando cunque aliqua accederet pro eisdem petitura.

De utilitate subiectionis, & cur Deus defectus permittat in nobis?

CAPVT. LXXXIII.

Cum oraret pro vno defectu cuiusdam magistratus sui, vt Dominus ipsum emendaret, tale accepit responsum: An nescis quod non solum illa persona, sed omnes qui præsunt huic mihi dilectæ congregationi, non carent aliquibus defectibus: cum nullus homo possit esse in hoc seculo, qui omnino careat defectu, hoc me permittente ex abundantia meæ diuinæ pietatis & dulcedinis, & dilectionis, qua congregationem hanc elegi, vt inde meritū ipsius mirifice adaugeatur? Nā multo maioris virtutis est subieci ei cuius defectus cognoscuntur, quā alteri cuius opera per omnia probata videntur. Ad hæc cum ista diceret: Quamuis Domine mihi congaudere

subditorum meritis, desiderio tamen etiam prælatos culpa carere, quam timeo eos quandoque contrahere ex defectu. Respondit Dominus: Ego cū cognoscerem in eis omnem defectum, permitto, quod ex diuesitate curarum quandoque maculantur: alias fortē nunquā deuenirent ad tantā humilitatem. Vnde sicut subditorum meritum crescit ex ipsorum tam defectibus quam profectibus: sic etiam prælatorum meritum crescit ex subditorum tam profectibus, quā defectibus: quemadmodum in vno corpore diuersa se membra promouent ad omnem profectum. In quibus verbis intellexit superfluentem diuinæ sapientiæ pietatem, quæ tam subtiliter disponit salutem electorum, cū permittit inesse defectus, vt ad maiores ducat profectus, in tantum quòd videbatur sibi quod si bonitas Dei nunquam in aliqua re amplius claruisset, quam in hac pietate, omnis creatura ipsum dignè laudare non posset.

¶ Item orans pro quadam persona grauata, tale accepit responsum: Noli diffidere, nullo modo permitto electos meos grauari supra id quod possunt, & semper adsum eis modum ponderādo: & sicut mater cum paruulum suū calefacere vult ad ignem, semper tenet manum inter ignem & paruulum, sic ego cū scio congruere, vt electos meos purgem per tribulationem, nō facio hoc ad eorū consumptionem, sed potius ad probationē & salutem. Hinc orans pro quadam persona, quā vidit in defectu, ex desiderio, inter cætera dixit: Domine cū ego, licet minima creaturarū tuarum, tamē ad laudem tuam orem pro homine isto, & cum tu sis tam omnipotens, quod omnia præualeas, quare non exaudis me? Respondit Dominus: Sicut ex omnipotentia omnia præualeo: sic

ualeo: sic ex inscrutabili sapientia mea omnia discerno. Nec aliquid perficio, quod nō deceat: Sicut rex terrenus habens potentiā tā virium quam voluntatū, quando habere libenter vellet stabulū equorū suorū purgatū, ipse tamen hoc nullo modo manibus suis facit, quia nō deceret: Sic ego nullū cōuerto à malo in quod propria voluntate incidit, nisi ipse sibi vim inferens, voluntatem mutet, & exhibeat se mihi amabilem & decentem.

¶ Considerans quandoque vnā personam sub Matutinis circuire chorū, & commouere alias ad aliqua obseruanda, in quibus aliquando ex obliuione fiebat confusio in diuino officio, requisit à Domino qualiter tale studium à quoquam acceptaret? Cui respondit Dominus: Quicūque ad laudem meam studet in diuinis negligentias præcauere, & alios etiam ad idē præmonere, pro illo ego suppleo, quod ipse neglexerit in deuotione & intentione perfecta.

De oblatione grauaminum, & afflictionum.

CAPVT. LXXXVI.

Cum oraret pro quadam persona, quæ grauabatur propter infirmitatem cuiusdam familiaris suæ, quam timebat in breui amissurā, his verbis instructa est à Domino: Cū homo timet amittere, vel amisit aliquem amicum dilectum, in quo habuit non solū amicitie consolationē, sed etiā exhortationē ad animæ profectū: si illud grauamē quæ cor suū inde sentit, offert mihi cum integra voluntate, ita quod etiam si bene posset amicum illum retinere, sponte valet eo carere ad laudem

meam.

meam, eligens magis vt voluntas mea in hoc perficiatur, quod amicum perdat, quam quod voluntas sua in hoc perficeretur, vt amicum reseruaret, certus debet esse, qui cor suum flectere potest ad talem voluntatē, quod post illam horam semper benignitas mea conseruat illā oblationē in ea nobilitate & perfectione, & omne grauumen quod post ea ex humana fragilitate sustinet, cooperatur illi in profectum æternæ salutis: intantum quod singulæ cogitationes cor ipsius grauant, vt, scilicet, dum cogitat illam & illam consolationē, vel adiutorium, vel alleuationem, nunc habere posse in illo homine, quo nunc te oporteret carere. Tales, inquam, & consimiles cogitationes ex humana fragilitate hominem aggrauantes, post supradictam oblationem talem habent effectum in anima, quod in ea præparant locum diuinæ consolationi: quia ego veraciter volo animæ ipsius tot consolationes infundere, quot cogitationes grauant se post oblationem supradictam permittit in consuium venire. Et hoc propria coactus bonitate volo facere, sicut artifex operi suo (quod ex auro argento ve facit) tot gemmas tenetur imponere quot cillellas ad modum gemmarum in ipso prius adaptauit. Similiter quibus diuina consolatio quam homo comparat trāsitorio grauumine, tantæ virtutis est, quod nullus vquam homo tam magnum in hac vita potuit dimittere cui diuina consolatio mea centuplum non restitueret in hac vita, & milleplicatum in vita futura.

¶ Altera vice orans pro quadam, quæ nimis desiderabat meritum virginitatis habere coram Domino: & tamen timebat se ex humana fragilitate aliquo modo quædamque neuum incurrisse: apparuit eadem persona in

plexus

plexus Domini niueis vestibibus induta, quæ decentibus erant compositæ plicis. Vnde & his verbis à Domino est instructa: Cum ex humana fragilitate virginitas aliquem neuum cōtrahit, & inde homo ad verā penitentiā peruenit, benignitas mea hoc animæ quasi ad compositionem tribuit, quod maculæ illæ in virginitate compositæ apparent, sicut plicæ in vestimento. Attamen cum solui non possit scriptura quæ dicit: Incorruptio proximū facit esse Deo, hæc eadem maculæ ex tam magnis peccatis contrahi possent, vt suauitatem diuini amoris impedirent.

De impedimento proprii sensus: & de merito bonæ voluntatis.

CAPVT: LXXXVIII.

Item dum oraret pro quadam, quæ desiderabat gratiam diuinæ consolationis adipisci, tale à Domino accepit responsum: Ita sibi ipsi impedimentum est, quod non potest suauitatem gratiæ meæ suscipere. Quia cū ego electos meos atraham mihi quasi per vaporem amoris intimi saporis, obstinatus quisque in sensu proprio tale sibi impedimentum facit, quale fecerat ille qui vestem suam obstrueret, ne caperet aromatum fragrantiam suauem. Sed qui causa amoris mei proprio sensui abdicando, alienum sequitur sensum, eius meritum tanto magis cumulat, quanto grauius contra seipsum facit: quia in hoc non solum est humilitas, sed etiam victoriæ virtus. Vnde dicit Apostolus: Nemo coronabitur, nisi qui legitimè certauerit.

¶ Orans etiā pro quadam, quæ multū grauabatur ex quodam

dam

dam labore sibi iniuncto, hoc à Domino est edocta responso: Si quis propter me aggredi voluerit aliquem laborem graue, in quo tale timet incurrere impedimentum, quo deuotionis consequeretur detrimentum, & tamen postponit propriæ animæ aliquâ vtilitatē, vt meâ perficiat voluntatem: huius piam intentionem ego tantum reputo, quod ipsam suscipio quasi pro opere perfecto, quamuis forte nūquā ad hoc veniat, vt hoc opus saltem incipiat: quod tamen habet coram me talem fructum, ac si omnem laborem perfecit, & nullam vquam negligentiam interea contraxerit, si tamen voluntati meæ se conformat in iustitia & veritate.

Quod exteriora non debent præferri interioribus.

CAPVT. XC.

Hinc pro alia persona exorans, quæ sæpius grauabatur ex quibusdam causis suo consilio dispositis, tale accepit responsum: Ego, per grauamina expurgo negligentiam illam, qua causa illa humanius sentiendo, aliquid exteriorum vtilitatem prætulit profectui interiorum. Ad quod ista: Cùm non possimus subsistere absque subsidijs exteriorum bonorum, quid hæc commisit, illa prouidendo ad quam specialius hoc respicit. Respondit Dominus: Puellæ nobilis honor & decor est, pelles varias habere sub palio: quæ si eas verteret exterius, quod prius cesserat honori eius & decori, hoc tunc cederet e conuerso in dedecus & cōfessionē: Vnde mater filię non sufferens derisionē, si non posset aliter, sal-

ter, saltem alio desuper eam contegeret amictu ne reputaretur in sanas sic & ego diligens tenerē hanc filiam meam talem eius contego defectum per diuersa grauamina, quæ sæpius ex eadem causa permitto ei euenire sine sua culpa. Et insuper, patientiam speciali eam ornatu peror no. Nam primo (id est, principaliter) in Euangelio quærendum esse mandauit regnum Dei & iustitiam eius, id est, profectum interioris hominis. Et hinc exteriora, non quidē secundariō quærenda, sed adijcienda potius repromisi. Ponderus verbi istius magnopere perpendat quilibet religiosus, qui specialis Dei desiderat esse amicus, vt interiora animi bona, exterioribus anteponat.

LIBRI TERTII FINIS.

INSIN VATIONVM

DIVINÆ PIETATIS LIBER

QUARTVS, SALVTIFERAS
 continens eruditiones & exercitia
 totius anni sacris diebus
 applicabilia.

ARGVMENTVM IN LIBRVM
 quartum.

Quartus hic Liber reuelationes habet aliquot salutiferas, quæ legentem ad Christianam erudiant perfectionem. Habet præterea, quibus modis, quibus de exercitijs tam Christum quam eius sanctos, præcipue suis infestis

uitati.

uitatibus iuxta morem Ecclesie orthodoxe (quæ easdem
 ferias instituit) colere debemus, ac honorare. Quomodo
 item per ipsum mediatorem nostrum dulcissimum, quicquid
 siue pro nobis siue pro alijs, petendum est, facile obtinere, quic-
 quid nobis defuerit, copiose supplere, atque ex eiusdem vita pas-
 sio nisque diuitijs nostram inopiam valeamus ditare. Potest
 autem his exercitijs non modo in festis ipsis, quibus inue-
 niuntur ascripta, verum etiam indifferenter omni tempore
 uti anima deuota pro sua aliorum que salute. Ex quibus
 etiam facile potest aduertere, caeremoniarum usus atque cul-
 tus ecclesiasticus vniuersus quam sit Deo acceptus. Quod
 vero quadam hic per similitudines describuntur & imagi-
 nes, inde est, quod licet ipsa virgo sancta plene fuerit luce
 cognitionis diuinitus illustrata, non potuit tamen eadem-
 que ipsa intellexit (ut pote spiritualia) aliter exprimere aut
 nostro intellectui ut caperentur, congruè monstrare: nisi per
 parabolas & rerum corporearum imagines & enigmata:
 quemadmodum & in Sacra scriptura factum esse constat. Nam
 de his quæ in excessu mentis constituta absque cuiusvis simi-
 litudinis inuolucro non raro fuit experta, vix aliquid potuit
 verbis explicare. Exhibet autem hic liber, quemadmodum
 reliqui omnes, miram diuinam dulcedinis fragrantiam, qua ele-
 ctos suos adeo tenere diligit Deus, adeo sapienter gubernat,
 adeoque clementer euocat errantes, redeuntes denique ad
 se trahit & suscipit, ostendens electorum suorum vo-
 tis nunquam diuinam suam deesse prouidentiam,
 imò quæ desunt eis, ex meritorum etiam
 suorum thesauro sup-
 plere.

QVA

QVA DEVOTIONE NOS AD FES-
 ta preparare debemus, & Dei dulcedinem
 commorere.

CAPVT. I.

IN nocte quadam vigiliam sacratissimæ
 Natiuitatis Domini præcedente, dum
 hæc sponsa bonam noctis partem ante
 Matutinas duxisset insonnem & ru-
 minando verba Responsorij illius, scilicet:
 De illa occulta, &c. multum delectaretur, rapta
 in spiritu recognouit Dominum Iesum in sinu Dei Pa-
 tris suauissima quadam tranquillitate quietissime accu-
 bantem. Ad quem omnium personarum festum infan-
 tans, cum deuotione percolere intendentium in simili-
 tudine cuiusdam vaporis, dirigebantur desideria. Do-
 minus autem Iesus totus floridus & delicatus, de cor-
 de suo diuino in omnes vapores illos splendorem mirifi-
 cum immittebat, quo quidem splendore parabatur ip-
 sis via ad ipsum veniendi. Per quam dum singulæ ac-
 cederent ad Deum, intellexit quod illi, qui se aliorum
 orationibus humiliter commendauerant, quasi quibus-
 dam manibus ducentium subuecti, ac ex vtraque parte
 vallati, sine omni errore recto tramite ad Dominum in
 splendore cordis sui diuini properabant. Illi vero, qui
 proprijs studijs & orationibus suis confisi, festum de-
 uotè percolere nitebantur, quandoque extra viam cal-
 cantes errore itineris impediabantur: quandoque ve-
 ro ad viam reuertentes accedebant ad Deum in lumi-
 ne sibi diuinitus ministrato. ¶ Cumque illa multum
 X scire

scire desideraret, qualiter pietas diuina dignaretur se inclinare ad sorores singulas, recognouit subito omnes in ipsum paternæ suauitatis accubitus translatis ad Dei filium, & quamlibet pro desiderio suo & capacitate in ipso delectari. Nec quæquam ab altera poterat impedi ri, sed quælibet tam pleno affectu fruebatur Deo pro desiderio suo, tâquam si Dñs ipsi soli se præberet. Quædam enim ipsum complectebantur velut tenellum infantulum pro nobis incarnatum. Aliæ tanquam amicum fidelissimum, cui omnia secreta cordis securissimè pandere possent, se ad ipsum habebant. Aliæ verò tanquam sponso florido vnitæ ex millenis millibus electo secundum omne cordis sui delectamētum ipsi blandiebantur. Et sic singulis pro delectamento proprii affectus dabatur in ipso feliciter iucundari. ¶ Tunc ista accedens more sibi solito humiliter procidit ad pedes Domini sui, dicens: Et quæ nunc amantissime Dñe mi, esse poterit præparatio mea, vel quid potero beatissimæ matri tuæ in festo isto sanctissimi partus exhibere obsequij, quæ etiam horas eius (ad quas voto religionis affecta sum) ex infirmitate corporis persoluere omisi? Tunc Dominus benignus inopiæ suæ misertus, videbatur, singula verba quæ ipsa ad laudem Dei & lucrū animarum alicui siue dicendo siue expediendo per Aduentū fuerat locuta, blande offerre suæ dulcissimæ matri, sibi mirifice assidēti in gloria in supplementum omnium, quibus ista neglexisset eā debitis honoribus & obsequijs reuereri. Quod mater Dñi multū gratanter acceptans, miro modo exinde est perornata. Quam accēs anima deuote, orabat, vt vnigenitū suū pro se dignaretur exorare. At illa protinus materna benignitate

serenata,

serenata, se ad ipsam inclinabat, & deinde suauibus amplexibus & osculis Vnicouo blandiens, his verbis pro ea orabat, dicens: Tuus affectus mi fili predilecte, affectui meo vnitus te efficacissime precibus huius tuæ dilectricis inclinet. Post hæc ista dilecto suo blandiens, his verbis ipsum alloquebatur: O dulcor animæ meæ Iesu amantissime ac desiderantissime omnium charorum charissime. Cumque hæc & his similia multiplicasset amatoria, dixit ad Dominum: Et quem fructum hæc verba ferre possunt, quæ utilitas mea tibi efficere potest insipida? Respondit Dominus: Quid refert cuius generis sit stirps, vel lignum quo aromata vel pixides vnguentariæ circummouentur, cum eundem spirent odorem? Similiter cum aliquis me alloquens dicit: Dulcissime Domine, &c. quanuis ipse qui loquitur indignum se reputet propria vilitate: dulcedo tamen ingenita diuinitatis meæ in semetipsa medullitus commota, fragrantiam miræ delectationis mihi metipso aspirat & etiam in ipsum qui dulcedinem meam talibus verbis affectuose instigat, odorem salutis æternæ profundit.

In vigilia dulciss. Natiuitatis Domini. Quomodo ad instans festum anima purgatur: & quam gratanter acceptet Dominus ceremonias ordinis?

CAPVT. II.

Sequenti vero die ante Matutinas aliquanto tempore peruigilans, in amaritudine cordis retractabat eorā Dño defectum impatientiæ suæ, quam vespere incur

incurrerat ex quadam negligentia sibi seruientium. Cumque audiret primum signum ad Matutinas pulsari, exhilarata spiritum laudabat Dominum in sonitu illius primi signi, quo pronuntiabatur sibi instans festum prædulcissimi natalis Dñi sui. Et ecce pater cœlestis blâde eam alloquens, ait: Ecce immitto animæ tuæ affectum illum, quem præmisi ante faciem Vnigeniti mei ad purgandum mundum à peccatis suis, quo & tu ab omni peccati macula, negligentiarum nœuo plene purgata digne ad festum instans prepareris. Illa vero tali dono accepto, adhuc reuoluebat in corde defectum suum cum mœrore, reputans se omnium donorum Dei valde indignam, qua ex tam parua sibi seruientium negligentia ad tantam impatientiam foret delapsa. Super quo diuina misericordia eam tali instruxit intelligentia: quod, scilicet, omnes cogitationes quibus homo cum mœrore suum retractat defectum post digne peractam penitentiam (de qua scripturam dixit: In quacumque hora conuersus fuerit peccator & ingemuerit, omnium peccatorum suorum non recordabor amplius) nihil aliud sunt quam quedam habitatio ad gratiam Dei recipiendam. Ad secundum vero signum campanæ dum similiter per illud intederet laudare Dominum, Deus pater ait: Ecce iterum immitto animæ tuæ eundem affectum quem præmisi ante conspectum filij mei ad omnes humanæ fragilitatis emendandos defectus: qui similiter emendabit omnes defectus tuos, in quibus non est profectus. Verbi gratia: Sunt quidam defectus, quos homo in se recognoscens humiliatur & cōpūgitur: & in his est profectus humanæ salutis. Et tales defectus permitto quandoque etiam amicissimis meis, ut per ipsos in virtutibus exer-

ceantur.

ceantur. Sunt & alij defectus, quos homo recognoscens vilipendit, & quod peius est, quandoque etiâ defendit, nec ab his corrigi consentit. Et talibus defectibus homo maximū incurrit periculū, à quibus anima tua nūc penitus est purgata. Ad tertium deinde signum campanæ, dum similiter per illius sonitum collaudare studeret Dñm, donauit ei pater cœlestis omnes virtutes, quas promiserat ante natalē vnigeniti sui in corda veterū patrū, scilicet, patriarcharū, prophetarū, aliorūque; fidelium suorum ad exoptandum aduentum eius desiderabile. scilicet, humilitatē, desiderium, cognitionē, amorē, spēs, & similia quibus & ipsa digne preparata præsens percoleret festum. Sicque his & alijs virtutibus Dñs ipsam decenter cōponens velut stellis mirifice radiatibus perornauit. Habebat. n. duos modos diuinæ fruitionis. Vnū videlicet, quo ita totaliter per excessum mentis ferebatur in Deum, quod de illa fruitione per pauca respectu veritatis ad vtilitatem proximorum enarrare potuit. Aliū vero modum, quo sensus per scripturarum exercitationē exacuēs Dño cooperatē spiritualis intellectus fruebatur mirabilis sapore & delectatione, tamquam præsentialiter facie ad faciem colladeret Dño (sicut amicus amicis suis suo.) At illa non quæres quæ sua sunt, sed quæ Iesu Dñi sui, potius elegit cum labore ministrare alijs ad laudem ipsius, quā vacando & gustando quam suavis est Dñs proprię satisfacere delectationi. Quod Dñs miro modo videbatur acceptare. Cūque inchoaretur Matutine, ista per (Deus in adiutorium) diuinum implorauit auxilium. Per (Domine labia mea, &c.) qui versus ter canitur immensam Dei Patris omnipotentiam, ac inscrutabilem Filij Dei sapientiam, dulcissimamque Spiritus Sancti

benevolentiam salutando toto corde, tota anima, totif
 que viribus vnum Deū in Trinitate, & Trinitatem in
 vnitatem simplex adorabat. Deinde per quinque versus
 Psalm. Domine quid multiplicati sunt) ad floridavul
 nera Iesu accedens, suauiter ea deosculabatur. Per sex-
 tū etiam versum eiusdem Psalmi ad pedes Dñi proci-
 dens adorabat, gratiasque agebat deuotas pro plena re-
 missione omnium peccatorum suorum. Per septimum
 quoque ad manus Domini gratias agebat pro vniuer-
 sis beneficijs sibi vnquam gratuita pietate Dei colla-
 tis. Per octauum, amatorium vulnus sanctissimi lateris
 Domini deuotissime salutabat. Per se cum omni crea-
 tura ad laudandam fulgidam semperque tranquillam
 Trinitatem reuerenter inclinabat. Et ad cor Iesu acce-
 dens, Illudque intimo affectu salutans, Dominum ex-
 tollebat pro eo quod in ipso plenissime latent quasi
 reconditæ omnes incomprehensibilis diuinitatis opu-
 lentia. Quod post hæc ad primum versum Psalm.
 (venite) iterum ad vulnus sinistri pedis Domini
 se prosternens, plenam indulgentiam omnium pec-
 catorum, quæ commisit in cogitationibus & verbis im-
 petrauit. Ad vulnus verò pedis dextri per secundum
 versum obtinuit suppletionem omnium, quæ omisit
 in perfectione sanctarum cogitationum & verborum.
 Ad sinistrum quoque vulnus Domini benedictæ ma-
 nus per tertium versum accepit remissionem omnium
 peccatorum, quæ commisit in operibus. Ad dexterā
 deinde vulnus manūs Dominicæ per quartum ver-
 sum recepit suppletionem dignam omnium quæ omi-
 serat in operibus bonis. Postremo, per quintum ver-
 sum accedens ad vulnus lateris sacrosanctum sui dulcis-

sini

sini amatoris (quod abundat & superabundat omni-
 bus bonis) illudque deuote exosculas in aqua illa rosea
 quam exinde produxit militaris hasta, ab omnibus ma-
 culis purgata, super niuem reddebatur eadidata, & ex
 pretioso sanguine omnigenis est virtutibus decorata &
 ex aromatico vapore exinde procedente intracta est ip-
 si fonti totius boni. Sicque (Gloria patri) vt supra ad
 laudem & gloriam super venerandæ Trinitatis decan-
 tans. (Sicut erat) per Iesu cor terminabat, quod totius
 diuinæ influxionis est contentiuum Per Inuitator.
 Etiam, scilicet, hodie scietis (quod quinquies cum veni-
 te canitur & postea bis repetitur) accepit à Deo patre
 purificationem septem affectionum suarum, qua ex ad-
 iunctione sanctissimarum affectionum Iesu Christi mi-
 ro modo nobilitabantur. Sub Psal. vero reliquis, astitit
 coram Domino in vestitu splendore virtutum quasi
 stellis corruscantibus perornato. ¶ Et hic cum desi-
 derium suum extenderet in Deum, orans vt in gloria
 dulcissimi natalis Iesu omnia quæ tam in corporalibus
 quam in spiritualibus exerceret, summam laudem sem-
 per venerandæ Trinitatis resonarent, dum laudes pul-
 sarentur, Dominus dixit ad eam: Sicut per sonum cam-
 panarum istarum prænūciatur festum natalis mei: sic
 do tibi quod in omnibus quæ in isto festo perfece-
 ris cantando, legendo, orando, meditando, sic etiam
 in exterioribus laborando, comedendo, dormien-
 do & similibus resonabunt sanctæ Trinitati laudes in
 vnione desiderij mei & amoris, quo nunquam dis-
 cordaui à Dei patris voluntate. Dum vero septem ca-
 delæ ascēderentur Dominus tribuit animæ ipsius or-
 natum semptē bonorū Spiritus Sancti quātum capere

X 4

potuit.

potuit. Dum post hæc Dñm oraret, vt pro dignatione
 qua in diuersorio est natus: etiã cor suũ velit sibi placite
 imponere, vt in sonasci dignetur, clementissimus Do-
 minus iterum benigne anuens, quasi pro tecto & mu-
 ris disposuit in ea omnipotentiam, sapientiam & benig-
 nitatem suam. Inter quæ ista quasi in diuersorio miro
 modo iucundabatur in intimis suis. Cum videret, quasi
 per omne tectum & muros ad modum delectabilium
 tintinabulorum dependere: omnia opera, quæ per ad-
 iutorium omnipotentiae, & benignitatis Dei in aliquo
 homine perfecta sunt, quasi data sibi in adiuuentum,
 quo Deo laudabilius hoc festum posset celebrare. Cũ
 que tali delitiositate velut cœlestibus delitijs fruere-
 tur: apparuit Dominus Iesus noua dona superaddens,
 & amicabilissima dignatione se ibi collocauit cum mi-
 nisterio cœlestium principum. Hinc, cum vice omniũ
 membrorum. s. cc. xxv. vicibus legeret: Laudo, adoro,
 &c. videbatur ipsa sibi quasi ad singulas oratiunculas
 suas introducere singula obsequia membrorum suorũ
 in laudem Dei. Hinc etiam uidebatur, quòd Dominus
 per quendam amplexum lenissimum, omnes sensus ip-
 sius, tam interiores quam exteriores, miro modo puri-
 ficaret, purificandoq; renouaret, & renouando in vnio-
 ne sanctissimorũ sensuũ suorũ effectuose sanctificaret.
 Cũ vero pulsaretur ad Capitulũ ista iterum in sonitu
 cãpanæ illius collaudabat Dñm, gratias agens pro eo
 quòd ipse personaliter dignaretur illi cap. præesse, si-
 cut etiam felicis memoriæ D. Mechtildi dignatus est
 reuelare. Vnde cognouit in spiritu Dominum (ex deu-
 otione, qua quamplures de congregatione habebant
 ad illud cap. desiderium, propter iam dictam reuelatio-

nem

nem D. Mechtildi factam) á Deo prouocatum, quòd
 quasi cum ingenti gaudio aduentum congregationis
 nostrę videbatur prestolari, sedes in loco domine Ab-
 batissæ, in cuius persona mirabiliter quodammodo vi-
 debatur dominari, & super ipsam mirabilius regnare
 in gloria diuinæ maiestatis suæ, vallatus multitudine
 omnium ordinum spirituum beatorum sustentatus in
 folio imperiali per ministerium ordinis Thronorũ. Cũ
 que congregatio sedisset, Dominus tanquam præ gau-
 dio, ait cum serena illaritate: Ecce aduenerunt amici si-
 mi mei. Hinc, cum puella legeret (Domine iube) &
 alia responderet (In viam mandatorum suorum, &c.)
 Dominus extensa venerabili manu benedixit conuen-
 tum, dicens: Ego ex omnipotentia Dei patris mei his
 assensum prebeo. Puella vero prosequente (Iesus Chri-
 stus Filius Dei viui in Bethlehem Iudá nascitur) om-
 nes chori Angelorum sanctorum audientes dulcissimã
 Natiuitatem Dñi Dei regis sui prænunciari in estimã-
 bili gaudio repleti, ob reuerentiam ipsius se in terram
 prosternentes adorauerunt. Cumque conuentus se ad
 legendum Miserere mei Deus, &c. more solito pro-
 sterneret, singuli Angelorum corda sibi commissarum
 personarum e congregatione, Domino cum gaudio pe-
 netrabant. De quibus singulis ad vnũquodq; Miserere
 mei Deus, videbatur Dñs accipere nexum quendam
 conuolutum & reponere in sinum suum. Eteum offe-
 rebantur corda Domino feruentius amantium, tũc An-
 geli de choro Seraphim ministrabant Domino & aptã-
 tes corda earũ Dño. Cum verò penetrabatur ipsi cor-
 da magis in cognitione Dei illuminata, tunc obseque-
 bantur Angeli Domino de choro Cherubini. Quãdo
 autem

autem corda penetrabantur se plus in virtutibus exercitantium, ad hoc seruiuerunt Angeli, de choro virtutum. Et sic singuli Angelorum chori ministrabāt Domino, quando corda sibi similia in virtutum meritis offerebantur. Illarum verò corda quæ ob prædictam reuelationem ad specialem deuotionem non erant incitata, deferebantur Domino per Angelorum ministeriū : sed in corporibus proprijs apparebāt in terra prostrata. ¶ Tunc ista in humilitate spiritus accessit ad Dominum, offerens ei primum (Miserere mei Deus) quòd pro persona propria solet legi, dicens : Ecce mihi sponse floride, ego libere abdicēs portioni partis meę : offero tibi hoc primum, Miserere, in eternam laudem, vt exinde benefacias tuis, meisque specialibus amicis secundum beneplacitum tuę diuinę pietatis. Quod munus sibi oblatū Dominus in similitudine gemmæ cuiusdam nobilissimæ viuæ ac perlucidæ accipiens, ipsam in medio monilis (quod coram pectore suo habebat miro modo gemmis corruscantibus, aureisque floribus diuersimoda varietata vermiculatum) ponebat dicens illi : Ecce hanc amoris gemmam à te modo mihi oblatam ad hoc in medio monilis illius exaltaui, vt qui se tuis commendant orationibus, vel saltem aliquo cogitatu perfecto interuentum tuum exoptant, exinde consequantur salutem sicut adepti sunt Iudęi à serpentibus percussi, ex aspectu serpentis ænei, quem per mysteriū Moyfi fecit in eremo exaltari. ¶ Cum vero finitis Psalmis conuentus de venijs surgeret, aduenerunt duo præclari proceres, ferentes quandā auream tabulam, quam tenentes extendebāt coram Domino. Tūc soluente Domino nexus in sinu suo congregatos, ecce subito

subito in eadem tabula apparuerunt omnia verba psalmi & orationum, quæ conuentus dixerat, in similitudine viuarum gemmarum mira varietate mirabiliter distincta : & quælibet gemmula prætendebat splendorem miræ claritatis, cum clangore soni prædulcis. Per splendorem enim quodam amatorio aspectu alludens à Domino blandiebatur, & per sonum commouebat ipsum, vt omnem fructum qui ex quolibet verbo vniuersali forte Ecclesię prouenturus, illis restitueret duplicatū, quæ eadē persoluissent. Et hæc omnia intellexit Dñm operantem propter deuotionē specialem, quæ cōuentus ad hoc habebat, quod intellexerat Dominum ipso die semper cap. præfessurum. ¶ Cum vero legeretur tabula, in qua prænunciabantur nomina earum quæ ad Matutinas erant cantaturę vel lecturę, Dominus singulas personas, quæ studiose intendebāt audire, quid eis foret præscriptum tam serena blanditate videbatur respicere ac nutu capitis deuotè resalutare, quod hoc humana lingua non sufficit enarrare. Sed quæ cum mœrore retractabat, eus eis similiter illa vel illa responsoria non essent præscripta, illarum meritū Dominus blandè contrectans, ipsas benignè demulcēdo consolabatur. Tunc ista hoc intelligens in spiritu, dixit ad Dominum : O Domine, si congregatiō sciret hunc tam benignę blanditatis tuę in eas respectum, valdè mœrentes fierent, quæ nomen suum legi non audirent. Ad quod Dominus : Quæcunque libenter legeret vel cātare, si possit, & doleret pro eo quod perficere non potest : hanc ego simili blanditate consolabor, & bonam ipsius voluntatem pro perfecta remunerabo. ¶ Hinc, dum conuentus secundum statuta ordinis

negli-

negligentias suas (proloquente Priorissa) profiteretur eorū domina Abbatissa, & per ipsam absolutē inclinarent se, Dominus blanda serenitate adiunxit: Et ego absoluo vos autoritate meæ diuinitatis ab omnibus negligentijs, modò cū bona intentione in mea præsentia professis: Ita quod, quondocūque ex humana fragilitate eadem iteraueritis, semper me super eis misericordem inuenietis, & ad remittendum promptiorem. Cū verò more solito septem Psalmi Pœnitentiales pro peccatis & negligentijs legerentur, apparuerant protinus omnia verba illa in specie margaritarum, sed obscurarum, in tabula prædicta circa illas viuentes, & splendentes gemmas (de quibus præscriptum est) ordinata. Intellexitque per spiritum, ideo illos Psalmos in specie tenebrarum margaritarum apparere, quia cōuentus ipsos tantummodo persoluebat ex usu, & non cū deuotione speciali. Vnde aduertendum est, quòd quāuis debita ex usu suppleta Domino præsententur ad cumulum meritorum nostrorum: moximè tamen excellentius nobilitatur & gratificatur, quicquid cum intenta perficitur deuotione. ¶ Sub Vesperis verò dum cantaretur in Hymno: Gloria tibi Domine, vidit copiosam multitudinem Angelorum circa conuentum volitatum, & cum ipso eundē versiculum sonoris vocibus iubilandō resonantium. Tunc requisit a Domino, quem profectū homines ex hoc haberent, quòd Angeli sancti se ipsorum laudibus adiungendo, vna cū illis psallerent. Super quodum nullum à Domino responsam acciperet, & diligentius in illo perquirendo laboraret, tandem diuinitus inspirata intellexit, quòd quando Angeli sancti nostris in terris interfunt solem-

nijs,

nijs, exorant Dominum, vt eos qui se ipsis conformare student in deuotione, etiam adæquare dignetur in vera cordis & corporis puritate. Hinc timere cepit (vt moris est humani) hunc se intellectu non ex diuino spiritu, sed ex proprio hauisse sensu. Ad quod diuinæ consolationis accepit responsum: Noli timere, quia eo quòd voluntas tua tam plenè diuinæ voluntati meæ est vnita, quòd nihil vult quam quòd ego volo; & per consequens in omnibus laudem meam summe desiderans, omnes spiritus angelici sic tuæ conformis sunt piæ voluntati, quòd si antea nō, orassent pro vobis, secundum quod eos facere per spiritum intellexisti, ex eo quod tibi hoc ipsos facere complaceret, amodò id absque dubio studiosissime vellent ad implere. ¶ Post Vesperas dum ex more circumferrentur reliquie cum Beate Virginis imagine, ista cū more reuoluens in corde suo, quòd infirmitate præpedita nihil obsequij aut orationum persoluisset per Aduentum ad offerendū virginæ matri in solemnitate sua, tam prædulci vnctione Spiritus Sancti edocta, obtulit intemeratæ matri prænobilissimum, ac prædulcissimum cor Iesu Christi pro suppletionē totius sui neglecti. Quod Benedicta Virgo maximo cum gaudio & gratitudine suscipiens, in aspectu illius omnis obsequij, & honoris sufficiens comperit delectamentum, quia cor illud vnice prædignissimum; ac totius boni contentium exhibebat matri Virginæ omnium desiderabilium summam, quæ vnquam ex alicuius deuotione vel orationum studio possent honori ipsius materno exhiberi.

De mel-

*De meliflua Natiuitate Domini: Quomodo puerulum le-
gem intra nos suscipere & fouere debemus, no-
strisq; & nos illi offerre.*

CAP. VI. III.

IN nocte quadam Natiuitatis Domini ad Matutinas, dum eisdem conaretur exercitijs intendere, quibus in præcedenti nocte, quæ supra habentur, Dñs ipsi vicē reddens fidelis seruitij sui, totaliter sibi eā intraxit, ita quod per quendam suauissimum suæ diuinitatis influxum in animam huius Virginis, & ediuerso animæ eius cum gratitudine refluxum in Deum per singula quæ cantabantur, tam in Psalmis, quam in Responsorijs, inenarrabilis & inæstimabilis suauitatis eam palceret intellectu. Cùmque in his delitijs miro modo delectaretur, vidit conuentum regi regam Domino in imperiali solio diuinæ maiestatis suæ sublimato reuerentè circumstantem, & Matutinas ad laudem & gloriã ipsius cū deuotione magna persoluentē. Tunc memor plurimorū, qui se orationibus suis deuotè commiserat, in humilitate spiritus dixit ad Dominum: O quomodo decet me indignam pro istis orare, quæ cum labore & deuotione tibi astant psallentes & laudates: cū ego heu infirmitate detēta nequaquam similia vt illæ perficere possim? Cui Dñs respondit: Optime potes pro ipsis orare, quia ego te ab eis assumptā in sinū paternæ benignitatis meæ collocaui ad impetrādū & obtinendū omnia quæcūque desiderat anima tua. At illa: Domine, si tibi placet, vt orem pro eis, peto, vt ad hoc perficiendum talem mihi horam constitutas, qua id fideliter

ter

ter, tibiq; laudabiliter ac ipsis vtiliter perficiã. Nec tamē à fruitione cœlestium epularū, quibus me modò pascere dignaris, aliquatenus impediat. Ad quod Dñs: Commenda singulas cognitioni meæ diuinę & amoris, quorū ductu de sinu Dei patris ad terras propter saluã dum hominem descendi. Cùmque illa hoc faciendo singulas personas sibi cōmissas tantummodo nominaret, benignus Dñs dulcore diuini amoris sui commotus, & cuiuslibet necessitatem in lumine diuinæ cognitionis suæ rememorans, amatoria compassione singulis condescendit. Apparuit etiam Virgo mater inelyta in cœlesti gloria filio suo asidere honorificè sublimata. Cūque cantaretur Responsoriū (Descendit de cœlis) Dominus in verbis illis quasi commonefactus amantissimæ dignationis illius, qua de sinu Patris descēdens per vterū inuiolatæ Virginis, nostræ miserię exiliū introiuit: & inde tanquam amore liquefactus suauissima quadam blanditate aridētibus oculis matrē suã Virgineã aspexit. Ex cuius amicitatis afficientia, omnia interiora eius dulciter poterat cōmoueri. Per quod omnia gaudia, quibus de sanctissima sua humanitate gauisa fuerat in terris, ipsi quodāmodo velut duplicata, renouauit. Apparuit quoq; immaculatus vterus Virginis gloriosę ad instar purissimi cry stalli perspicuus, per quam omnia viscera eius diuinitatis radijs medullitus penetrata & repleta, refulgebant velut aurū diuersi coloris serico cōuolutū, elucere solet per cry stallū. Videbatur etiã puerulus ille floridus summi Patris vnicus ad cor matris Virgineæ auida delectatione fugere. Per quod intellexit, q̄ sicut humanitas Christi lacte pascebatur virginali: sic diuinitas delectabatur perfrui puritate ipsius in

sius innocentissimi & amantissimi cordis. ¶ Dum verò ad Responsor: Verbum caro factum est, profunde Cōuentus inclinaret se, ob reuerentiam Dominicæ incarnationis: intellexit Dominam dicentem: Quotiescunque aliquis cum deuota gratitudine se inclinat in verbo isto, gratias agens mihi, quod pro amore ipsius dignatus sum homo fieri, toties ego stimulis propriæ mansuetudinis meæ instigatus, me ipsi dignantissime inclino, & ex intimo cordis affectu Deo Patri omnem fructum beatissimæ humanitatis meæ offero dupliciter in augmentum beatitudinis eternæ hominis illius. ¶ In fine verò Responsorij illius in illo verbo. (Et veritate) procedens Virgo, Maria gemino decore virginitatis ac maternitatis mirabiliter adornata: primo processit ad superiorem sororem dextri chori, circumponensquæ brachium suum dextrum humero eius, & suauiter eam constringens, impressit animæ eius generosum infantulum præ filijs hominum forma speciosum. Sicquæ procedens per totum chorum ad Conuentum, simili modo puerum amabilem & delicatum singularum animabus per blandum impressit amplexum. Omnibus vero puerum illum tenerrimū in vlnis animæ tenentibus, quædam videbantur caput illius cautissimè & satis commodè, sustentare: quædā verò minus cautè caput tenelli infantuli sustentantes, sinebant illud incommode cadere. Per quod intellexit, quod illæ personæ quæ voluntatem suam præbebant Deo liberè ad omne beneplacitum suum, hæc nimirum caput amantissimi Iesu, tanquam molli cussino, id est, bona voluntate sua commodè sustentabāt. Illæ autem quarum voluntas in aliquo erat inflexibilis,

lis, & imperfecta, hæc caput pueruli permittēbant incommode cadere. Ergo euacuemus charissimi corda & conscientias nostras ab omni proprio sensu, & offeramus corda nostra Dño libera & integra voluntate, ad omne beneplacitum suū, qui in omnibus desiderat profectum nostrum, ne vnquam videamur inquietare saltem ad morulam vnus ictus oculi commodū tam prædulcis & delicati pueruli intimis nostris dignatissime inclinati & impressi. ¶ Sub Missa verò quæ incipit: Dominus dixit, pius Dominus iterum eam per singula illa verba inæstimabilis dulcedinis intellectu repleuit. Hinc sub Gloria in excelsis, dum cantaretur (Primogenitus Mariæ Virginis matris) ista cogitauit quòd Dñs magis congruè diceretur Vnigenitus, quàm Primogenitus, eo quòd intemerata Virgo genuerit nullū aliū, quàm illum vnicū, quæ de Spiritu Sancto meruit cōcipere. Vnde B. Virgo blanda serenitate ipsi respondit, dicens: Non tantū vnigenitus, sed congruentissimè dicitur primogenitus meus dulcissimus Iesus, quæ primo clauso vtero procreaui, & post ipsum imo per ipsum vos omnes, ipsi in fratres, & mihi in filios, maternæ charitatis visceribus adoptando generaui.

SCHOLA. Concordans omnium interpretum Sacre Scripturæ sententia est, Primogenitū & Vnigenitū sapius idem significare, ex Hebraica lingua, atque Sacre Scripturæ proprio idiomate. Vtroque autem nomine Christum appellari, frequens est, tum in scriptura tum in Sanctorum scriptis: ac ne sit longum eos percensere, vnus Cyrillus Hierosolymitanus sit instar omnium, cuius hæc sunt verba. Quando ergo Vnigenitus Filius, qui Patri coæternus ante omnia

Cyriil lib. de fide ad Theodosium, circa mediū.

nia secula extitit nouissimis temporibus homo factus, & ex muliere natus, & filius declaratus, & primogenitus appellatus, & inter multos fratres numeratus est. Et in homilia de occurſu Domini, ait: Christus solus ex solo vni- genitus, cum virginales portas non aperuisset, non est san- ctus Domino, sed Sanctus Sanctorum: Dominus Dominorum: Deus Deorum: & Primogenitus Progenitorum vocabitur, & credetur, & prædicabitur.

Dicitur autem Primogenitus, tum quod multos fra- tres adduxit in gloriam, tum quod ante cum nullus fuit, nam ille primus, vnde Primogenitus: non quod ibi secunda genitura cogitanda sit: quod suspicari scelus, dicere, blas- phemia est.

¶ Circa Offertorium verò cognouit in spiritu, quòd singulae de congregatione offerrent Domino munera orationum, quas persoluerant per aduentum, quarum quaedam sua offerebant in sinum pueri anima- bus earum impressi. Ad quas Beata Virgo sigillatim in locis suis accedens obsequabatur cuiuslibet, affectuo- se coaptando sinum ac manus sui prædilecti Filij ad recipiendum munera sibi oblata. Quaedam verò personæ videbantur ad altare in medio chori acce- dere, & ibi orationes suas offerre Virgini matri, puerum in gremio gestanti. Ad quarum orationes suscipiendas dum puer tenellus non coaptaretur, ex- hibebat se quasi præ sui teneritudine non posset re- cipere. Vnde intellexit, quòd quæ offerebant in sinum pueri Iesu, erant illæ quæ deuotè intende- bant Domino in intimis suis, quasi spiritaliter na- to, quibus obsequi & cooperari videbatur Beata Virgo,

Virgo, ipsarum congaudens deuotioni & saluti. Sed illæ personæ, quæ tantummodo secundum repræsen- tationem Ecclesiæ cogitabant Dominum tempore suo in Bethlehem natum, hæc visæ sunt in medio cho- ri accedere ad altare, ibidem offerentes sua Virgini matri. Tunc ista accedens ad Regem gloriæ, obtulit illi, prout rogauerat, quarundam personarum bonam voluntatem, quæ libenter similia perfecissent; si im- peditæ ab aliquibus causis etiam vtilibus non fuisset. Vnde edocta per spiritum, intellexit quòd illæ orationes quæ erant deuotè peractæ, ordinabantur in tabulam prædictam in specie pretiosarum marga- ritarum: & bona voluntas earum quæ libenter simi- lia perfecissent, si vtilioribus non fuissent impedi- tæ, & insuper negligentiam suam dolebant & per consequens humiliabantur, videbatur ordinari in monile illud ornatissimum, quo pectus Dominicum videbatur decoratum, & exinde illæ tantum fructum obtinebant ad accessum diuini cordis: sicut aliquis per clauem potest arcam aperire, ex qua diuersa sumat de- lectamenta.

In sexto Sancti Ioannis Euangelista. De modo contem- plandi, & de præconio Virginitatis, eiusque custodia.

CAPVT IIII.

I Oannes Apostolus & Euangelista apparuit huic Virgini oranti die quadam in aduentu flauis vestibus indutus, quæ aureis vndiq; aquilis erant intextæ. Per
Y 2 quod

quod figurabatur, quod quantumvis Beatus Ioannes eleuabatur supra se per excessum mentis in contemplatione, dum adhuc viueret in corpore: semper tamē conabatur se in vallē humilitatis, per propriæ vilitatis recognitionem deprimere. Cumque ornatum ipsius diligentiùs consideraret, videbatur sub aquilis illis aureis quidam color rubeus apparere, qui ex omni parte circa aquilas parum permicabat, figurans quòd Beatus Ioannes contemplationis suæ ordinem semper inchoare studebat à memoria Dominicæ Passionis, quam nimirum oculis conspexerat & corde medullitus per intuitionem compassionem persenserat: sicque paulatim procedens vsque ad celsitudinem diuinæ maiestatis subuolabat, quam irreuerberatis oculis mētis, quantum mortali homini fas erat, perspicacius contemplabatur. Habebat etiam duo aurea lilia, vnum in dextro, & vnum in sinistro humero, eratque in dextro mirabilis cultura scriptum: Discipulus quem diligebat Iesus. In sinistro verò: Iste custos Virginis, &c. ob insigne istorum priuilegiolorum specialium, quo ipse solus præ cæteris Apostolis discipulus quem diligebat Iesus, nominari & esse meruit, & quod ipsi etiam Dominus candidum illud lilium, hoc est, matrem suam virginē in Cruce moriturus commendandam dignum censuit. Habebat quoque coram pectore suo Rationale quoddam mirificum, ob prærogatiuam illam, qua super melifluum pectus Domini Iesu in cœna recubuit. In quo aureis literis viuentibus erat scriptum: In principio erat Verbum. Per quod significabatur viua virtus dignissimorum verborum illorum, quæ in hoc Euangelio continentur. Tunc ista dixit ad Dominum. Ob quam causam

aman-

amantissime Domine, hunc prædilectū tuum mihi indignæ modo presentasti? Respondit Dominus: Ideo, feci, vt ipsum speciali tibi adiungam amicitia: & ego tibi assigno istum quem semper apud me habeas patronum in cœlis fidelissimum. Et illa: Docce me, inquit, dulcissime Domine quid ipsi possim obsequij exhibere. Respondit Dominus: Quilibet homo quotidie vnū Pater noster suo legere poterit Apostolo, proponendo ei prædulcem fidelitatem quam cor eius sensit, cum ego docerem ipsos hanc orationem. Ipsumque orabit, vt obtinere sibi dignetur quo securo mihi semper perseuerantia mereatur vsque in finem vitæ suæ fideliter adhærere. ¶ In festo vero eiusdem Apostoli sub Matutinis more sibi solito deuotius intendenti affuit idem dilectus discipulus quem diligebat Iesus. (Vnde & ab omnibus amantibus merito & diligendus) multis modis ipsi blandiens. Cui dum plures de congregatione sibi commissas fideliter commédasset, & ille omnium vota blande acceptasset, dicens: Ego in hoc assimilor Domino meo, quòd diligentes me diligo. Ista dixit ad eum: Et quid ego tantilla gratiæ potero adipisci in hoc tuo festo prædulci? Qui respondit: Veni mecum tu electa Domini mei. Et assumens eam in spiritu, duxit secum ad melifluam Saluatoris nostri presentiam, statuitque eam ad dexteram, & ipse declinauit repaaturus ad sinistram. Cumque ambo in sinu Domini Iesu recumberent, Beatus Ioannes indice pectus Dominicum reuerendissima blanditate contingens, dixit: Ecce hoc est Sanctum: Sanctorum attrahens sibi totum cœli terræque bonum. Tunc ista requisit à Beato Ioanne, cur ipse leuam partem pectoris Do-

Y 3

mini

mini præligens eã ad dextrã collocasset. Cui illi respondit. Quoniam ego iam deuici omnia & vnus spiritus cum Deo effectus, penetrare possum subtiliter, quò caro non pertingit. Ergo ego elegi solida, tu vero cum adhuc viuens in corpore non possis pari mihi modo solidiora penetrando inuestigare: ego te ad ostium diuini cordis locaui, vt tu liberius exinde haustus dulcedinis & consolationis extrahere possis, quos sine intermissione omnibus desiderantibus ebulliens impetus diuini amoris large profundit. Illa vero cum ex motu sanctissimorum pulsuum (quibus sine intermissione quasi mouebatur cor diuinum) ineffabili delectatione afficeretur, dixit ad beatum Ioannem: Nunquid & tu dilecte Dei, horum suauissimorum pulsuum non sensisti delectamentum dum in cœna super idem suauissimum pectus recubuisti, quorum delectatione ego nunc tantum afficio? Respondit: Etiam fateor; veraciter sensi & persensi, quia suauitas illorum medullitus animam meam pertransiuit. Insuper ex ipsis spiritus meus tam efficaciter est succensus, sicut coquens olla ex nimio ardore ignis feruentius quo potest, succenditur. Tunc illa: Et cur hoc ita penitus conticuisti, quod nec quicquam vel modice saltem exinde nostris profectibus intelligendum conscripsisti? Respondit: Meum profecto erat nouellæ adhuc Ecclesiæ de increato Dei Patris Verbo, vnum describere Verbum, de quo vsque in finem mundi sufficienter carpere posset intellectus totius generis humani, quanuis à nullo tamen vnquam plene possit comprehendi. Eloquentia autem suauitatis pulsuum istorum reseruata est moderno tempore, vt

ex talium audientia, recalescat iam senescens & amore Dei torpescens mundus. Cumque ista miraretur venustatem Sancti Ioannis, qui apparebat recubens super pectus Domini: ipse respondens, dixit eis: Vsque modo apparui tibi in ea forma, qua in terris supra pectus Domini amatoris mei & amici vnici in cœna recubui. Sed nunc delectat, & obtinebo tibi vt conspicias me in ea forma, qua iam delitijs diuinitatis fruor in cœlis. Et cum hoc illa desideraret adipisci, statim vidit immensum pelagus diuinitatis introrsus in pectore Iesu, & in eo beatum Ioannem. Intellexitque, quod vbi diuinitatis impetus efficacissime influxit humanitatem, ibi frequentior esset inhabitatio eius. Ex cuius suauissimis torrentibus avidissime potatus & inebriatus videbatur de corde suo, quasi venam quandam emittere, & ex illa per vniuersum mundi ambitum largiter dispergere stillicidia diuinæ suauitatis, quæ erant saluberrima monita doctrinæ suæ salutaris, & specialiter Euangelij sui: In principio erat Verbum. ¶ Item alia vice in eodem festo, dum multum delectaretur in eo quod ipso die toties tantæ nectareis verbis audiuit in beato Ioanne integritatem virginitatis extolli, tandem conuersa ad ipsum specialem amicum Dei, orauit, vt precibus suis nobis obtinere dignaretur, quatenus Dei auxiliante gratia tam diligenti castitatis custodiæ studeremus, quo in æterna vita in gloria Dei etiam tam suauium sonantium laudum præconia cum ipso pro modulo nostro participaremus. Ad quod tale à beato Ioanne accepit responsum: Qui mecum in beatitudine desiderat participare victoriæ brauiis, studeat mihi similem modum currendi

rendi tenere in via. Et adiunxit: Ego per omne tempus vitæ meæ frequentius recolens, quam suavi familiaritatis amicitia amantissimus magister meus & Dominus Iesus in me respexerit, imò remunerauerit: postea semper in omnibus verbis & factis meis hoc studium adhibui, vt diligenter cauerē, ne mihi ipsi, vel alijs aliquomodo darem occasionem, vnde illa magistro meo grata virtus, scilicet, castitas aliquo modo macularetur. Et adiunxit. Nam cum cæteri Apostoli suspecta omnia cauerent, & non suspecta liberius admitterent, vt in Actibus Apostolorum legitur, quod erant cum mulieribus & Maria matre Iesu, &c. ego inter illos semper me sic cautē gerebam, vt cum aliqua necessitas corporis vel salus animæ exigebat, nunquam viderer sexum refugere nec tamen vnquam omisi diligentem mihi custodiam adhibere. Habebam enim in more, vt vbicunque aliqua se occasio præbere potuit humanitatis, semper inuocabam auxilium diuinæ pietatis. Et hoc est quod canitur de me: In tribulatione inuocasti me, & exaudiui te, &c. Quia Dominus nunquam permisit, vt aliquis ex affectu meo aliquatenus macularetur. Vnde & à dilectissimo magistro meo hoc accepi in remunerationem, quod præ cæteris omnibus electis castitas in me collaudatur. Nec hoc solum, sed accepi etiam in cælo locum speciali dignitate præeminentem, vbi in gloria & præutilanti fulgore assistens directius cum dulcore voluptatis suscipior a lios amoris illius, qui est speculum sine macula & candor lucis eternæ. Quotiens enim in Ecclesia per aliquod verbum recitatur memoria castitatis meæ, toties ipse Dominus amator meus delicatissimo blandimen-

mento gestus sui me salutans omnia interiora mea ineffabili replet suauitatis iucunditate: quæ velut efficacissima potio, penetrat omnes medullas animæ meæ. Et hoc est, quod canitur in laude mea: Ponam te sicut signaculum in conspectu meo, id est, quasi receptaculum ad suscipiendum omnes emissiones meæ ardentissimæ, imò suauissimæ charitatis. ¶ Post hæc ipsa ducta in altiore cognitionem, intellexit, ex eo quod Dominus dicit in Euangelio: In domo Patris mei mansiones multæ sunt, specialius fore tres mansiones, in quibus beatificantur triplici modo integritatem virginalis pudicitiae sectantes. Prima mansio est illorum, qui, sicut prædictum est de Apostolis, suspecta omnino fugiunt, & non suspecta rationabiliter admittunt: & si quid intèr hæc mentem pulsando tentauerit, viriliter certando deuincunt: Si quado vero ex humana fragilitate aliquo qualiter succumbant, hoc dignis poenitentiae fructibus delent. Secunda autem mansio est illorum, qui tam in non suspectis, quam in suspectis cautius agentes, omnino elongantur ab omni quod posset esse occasio alicuius tétationis. Castigant carnem suam & in seruitutem redigunt, in tantum quod quasi impossibile sit illi contra spiritum rebellare. De quorum numero videtur esse Sanctus Ioannes Baptista, & cæteri spirituales viri, qui omnes in hac secunda mansione beatificantur, secundum hoc ex vna parte quod pietas Dei eos gratuito sanctificauit: Ex altera parte, secundum quod ipsi gratiæ Dei præcipue sunt cooperati, se ipsos à malis retrahentes, & in bonis exercentes. Tertia verò mansio est illorum, qui præuentim à Domino in benedictionibus dulcedinis, omne malum quasi natu-

naturaliter abhorrent: & tamen inter diuersitates accidentium quandoque cum malis, quandoque cum bonis conuersantur pro diuersitate causarum, semper tamen immutabili proposito malum detestantes & bono adherentes: sicque tam se, quam alios homines student immaculatos custodire. Tales homines ex humano affectu, qui eis non deest, miro modo lucrum reportant: dum etiam pium erga alios affectum pertimescentes, humiliantur, & inde diligentius ad sui custodiam animantur: sicut dicit Gregorius: Bonarum mentium est, ibi culpam timere, ubi culpa non est. Inter istos beatus Ioannes Euangelista obtinet priuilegium victoriæ principalis. Vnde & in festo ipsius canitur: Qui vicerit, faciam illum, & cetera: verbi gratia, qui vicerit humanum, scilicet, affectum (faciam illum columnam in templo meo) id est, quasi firmum receptaculum, super quo quasi sustentaturus exuberantia diuinæ delectationis meæ repauescens (Et scribā super eū nomen meum) id est, manifesta apparentia imprimam illi diuinæ familiaritatis meæ suauitatem. Et nomē ciuitatis nouæ Hierusalem, id est, tam interius quam exterius etiam accipiet specialem remunerationē pro singulis personis, quarum salutem quesuit in terris. Huic concordat, quod cum altera quadam vice mente reuolueret, qua de causa B. Ioann. Euang. tantum extollere tur pro integritate virginitatis, B. vero Ioan. Baptista omnino immunis ab omni carnalitate, minus tamen pro tali virtute collaudaretur: Dñs qui est discretor cogitationum & distributor meritorum, in visione monstrauit illi vtrūque, scilicet, Ioan. Bapt. quasi sedentem in folio eleuato & ab omnibus remoto supra mare:

Euan-

Euangelistam vero stantem in medio camini, qui tam terribiliter, succensus videbatur quod flamma ipsum totum inuolabat, tam supra quam infra & circumquaque. Quod cum videret & admiraretur, Dominus instruxit eam dicens: Quid magis videtur tibi laudabile, quod Euangelista non audiret, siue quod Baptista nō comburitur? Hinc intellexit quod valde dissimilis est præmij, virtus impugnata & virtus in pace seruata. ¶ Itē cum in nocte orationi insisteret & speciali deuotione niteretur Domino appropinquare, vidit beatum Ioann. innixum illi, & suauissimis eum amplexibus cōstringentem, diuersisque modis dulciter blandientem: tunc ipsa se ad pedes Domini proprios luitura defectus humiliter prostrauit: quam beatus Ioann. blande alloquens, ait: Non meo consortio absterrearis. Inter Matutinas vero, dum cantaretur (Mulier ecce filius tuus) vidit de corde Dei mirificum quendam splendorem procedentem super beatum Ioan. qui omnium Sanctorū intuitū cū reuerenda admiratione in ipsum prouocabat. Visa est etiā B. mater Virgo speciali alacritate blandiri ipsi, cum ipsa nominaretur ipsius. Vnde etiam ipse præelectus discipulus speciali blanditate dulcioris affectus, ipsam resalutabat. Similiter cum singula priuilegia specialis amicitiae sibi à Domino impensa recitabantur, vt est (iste est Ioann. qui supra petus Domini in cœna recubuit: Iste est discipulus quem diligebat Iesus, & similia) semper simili noui splendoris gloria B. Ioannes omnibus sanctis declarabatur. Et ex hoc omnes sancti in laudem Dei pro tam dilecti discipuli gloria, in æstimabili cōgratulatione prouocabantur. In quo etiam beatus Ioannes mira delectatione

statione afficiebatur. In illo autem verbo (apparuit charo suo) intellexit, quod in illa forma qua Dominus tunc visitavit beatum Ioanē renouabatur ei omnis suavitas mutuæ familiaritatis, quā in omni vita sua vnquam fuerat expertus. Vnde beatus Ioannes velut in virum alterum mutatus, aliquid iam prægustavit delicias æternarum epularum, specialiter in tribus, de quibus in transitu egit gratias Deo. Primo enim ait: Vidi faciem tuā & quasi de sepulchro excitatus sum. De secundo: Odor tuus Domine Iesu in me concupiscentias excitavit æternas. De tertio: Vox tua plena suavitate meliflua, &c. Acceperat enim ex virtute dulcissimæ præsentia ipsius quandam immortalitatis viuificationem, & ex virtute diuinæ vocationis spem suauissimæ consolationis, & ex blanditate verborum eius summæ delectationis iucunditatem. In eo autem quod legitur, quod ad vocationem Domini surgens, cœpit ire quasi volens gressu Dominum sequi in cœlum: intellexit beatum Iohannem tantam & tam securam habuisse confidentiam de pijsima benignitate Domini & magistrisui, vt speraret, quod Dominus indignum se non dedignaretur assumere absque dolore mortis. Et quia hoc ausu amoris præsumpsit, profecto etiam accipere meruit. Tunc ista secum mirari cœpit, quia dicitur ideo Ioannem absque dolore mortis transiisse, quia iuxta Crucem Christi passus est mente, & etiam propter incorruptionem carnis. Quomodo ergo nunc dicitur propter cōfidentiam hoc obtinuisse? Ad quod Dominus respondit: Integritatem virginitatis & compassionem meæ mortis electo meo in æterna vita præcellentī gloria retribui: sed illam securam fiduciam, qua

qua de meæ suauitatis superabundantia nihil à me sibi denegari posse intellexit, tali modo complacuit mihi in præsentī vita remunerare, quod eū ab omni dolore mortis illæsum, quasi in iubilo de corpore assumpsit.

SCHOL. Abolendū duximus in hoc capite, quod auctor huius libri (non n. fuit B. Gertrudis) vulgari errore ductus, addidit: Nēp: Ioannē Euangelistā de nuptijs ad Apostolatū, vocatū: & coniugē reliquisse, vt Christū sequeretur. Nec referā quæ nonnulli Auctores infimæ classis, partim ridicule, partim blasphemie in hanc sententiam somniant: quod nec Iouinianus Heresarcha obiecit Hieronymo, quannīs probare conatetur Ioannem Virginem non fuisse: neque Manichæi hac sunt optata vsq; occasione, qui & apocrypha congerere soliti sunt aduersus nuptias.

¶ Itaque de cœlibatu Ioannis, quod nunquam contraxerit nuptias, non tantum Hieronymus aduersus Iouinianū agit: sed & Ignatius (eiusdē S. Ioanis discipulus) vtr grauisissimus assertor est. Id ipsum, non tantum de Ioanne, sed & Iacobo quoque Epiphanius testatur, quibus Augustinus consentire, nemo sanæ mentis non viderit, dum ait, ca de causa Ioannem à Christophus cæteris amatum, quod neque uxorem duxerit, & ab ineunte pueritia castissimus vixerit. Verum ne nimium leuiter res graues attingere videamur: dicamus vnde commentum illud de Ioannis nuptijs sit deductum, vt intelligatur quam parū iudicio valeant, qui talia fingunt. Augustinus in præfatione in Ioannem Euangelistam, dicit hæc, Iste siquidem est Ioannes quem Dominus de fluctuaga nuptiarum tempestate vocauit, & cui matrem Virginem Virgini comendauit. Hæc Augustini verba in eum sensum accipiunt isti, quasi

Ioan-

Medina de
cœlibatu. ll.
sc. 90.
Hier. contra
Iouin. lib. 7.
Igna. epistol.
ad Plulad.
Epippa. Hæu.
58.

Ioannes obligatus nuptijs, à Christo vocatus fuerit: non animadvertentes sic Augustinum dixisse, vocatum à nuptijs, non quod cum uxorem duxisset, eam reliquerit, sed quod eam prorsus non acceperit: prout idem ipse Augustinus in fine eiusdem operis aperte testatur, cum videtur his verbis. Plus amatum, quod neque uxorem duxerit, & ab incunte pueritia, castissimus vixerit. Nec aliud ab his de Ioanne Augustinum sensisse exploratissimum est: nam Evangelium de nuptijs explicans (quod in primis dicendum fuisse) nullam prorsus mentionem de Ioanne habuit. Sed hæc satis ad refellendum ridiculam de nuptijs Ioannis sententiam.

In festo Circumcisionis. De nomine Iesu, deque renouatione propositi bonicum nouo Anno.

CAP V T V.

De sancto Circumcisionis obtulit Domino salutariunculas dulcissimi nominis Iesu, quas quædam personæ legerant in laudem Domini. Quæ statim apparuerunt coram Domino dependentia, tamquam in quodam firmamento, in specie candidarum rosarum, & de qualibet rosa dependebat aureum tintinnabulum miræ sonoritatis, quod sine intermissione mouebat cor diuinum ineffabili delectatione propriæ dulcedinis & bonitatis, cæterarumque quæ per adiectiua nomina replicauerant, videlicet: Aue Iesu amantissime, benignissime, desiderantissime, & similia. Hinc desiderabat tam intime dulcia nomina Iesu inuenire adiectiua, quæ omnes prædictas salutationes præcellentia diuinum cor eius medullitus penetrando, suauiter afficerent.

Cum-

Cumque in horum scrutinio affectuosius laborando iam viribus deficeret, Dominus affectu pietatis ductus, imo, vt ita dicam, deuictus, blandè se & quasi in impetu diuini amoris ad eam inclinans, dixit: Ecce in presiori tuo nomen meum dignissimum, quod palam portabis coram omnibus, & quotiescunque ad illud præferendum labia tua moueris, melos suauissimi clangoris mihi resonabis. His dictis comperit in superiori labio animæ suæ aureis & viuis literis, crebris ictibus, vt astra micantia, rutilantibus delectabiliter inscriptum Iesus. Inferiori vero labio similiter aureis & viuis literis scriptum, Iustus. Vnde per inscriptionem Iesus (quod habebat in supremo labio & interpretatur Saluator) intellexit, quod omnibus à se cupientibus, salutem & misericordiam diuinæ pietatis pronuciare deberet. Per inscriptionem vero Iustus (quod gestabat in inferiori labio) cognouit, quod in his qui durioris essent mentis & blandis monitis non consentirent, diuinæ iustitiæ distinctam ultionem proponere deberet, vt vel sic minis durius terrendo corrigeret, quos suauibus monitis alliciendo ad Deum trahere non valeret. Post hæc dixit ad Dominum: O amator dulcissime, dignare congregationi nostræ semper tibi dilectæ, motu sponte amorosi nouam dare annum. Respondit Dominus: Renouamini spiritu mentis vestræ. Et illa: Nec obliuiscatur pietas tua Pater misericordissime, hoc sanctissimæ Circumcisionis tuæ die omnium nostrorum defectus circumcidere. Respondit Dominus: Circumcidimini per considerationem regulæ vestræ. Tunc illa: O amantissime Domine, cur respondes mihi ad hæc

ad hæc tam serio & seure, quasi nullum nobis ad ea gratiæ tuæ auxilium dignareris porrigere, sed nos proprio studio in his velis laborare, cum tamen, vt ipse testaris, sine te nihil possimus facere? Ad hæc verba placatus, & quasi melea suavitate Dominus delinitus, cum blandè demulcens, dixit: Ego ipse indubitanter volo vobis in his tam euidenter cooperari, quod si quis propter laudem & amorem meum hoc die, hoc est, anni initio, per veram cordis compunctionem animo retractare studuerit, quid in quibusque regulæ suæ articulis deliquerit, & studium de cætero cauendi proposuerit: huic ego adesse volo, tanquã magister benignissimus, qui prædilecto sibi & delicato discipulo ad discendas literasposito in sinu suo indice cuncta ostendens, incorrecta delet, & omittare scribit: sic ego omnes eius defectus misericorditer emendabo, & negligentias quasque paternè supplebo. Et cum ipse more pueruli mente vagando aliqua transilit inconsiderata, ego interim pro eo diligentissima consideratione sua supplebo neglecta. Et adiecit Dominus: Si quis etiam voluntatem suam ab omni quod nouit mihi esse contrarium, viriliter retrahere, & ad omne beneplacitum meum studuerit dirigere: huic ego de splendore diuini cordis mei lumen cognitionis ministrabo, & ad hoc omnes articulos digitorum eius ordinare volo, vt componere possit mihi laudabilissimum, & decentissimum sibi que saluberrimum & vtilissimum xenium, quod singulis annis more sponsæ amantis, mihi sponso suo florido condigné ad instar sponsalis arrhæ possit offerre. Hinc ipsa orate pro quadã persona, quæ multum desiderabat impetrare sibi à Domi-

no, vt

no, vt quasi pro xenio quod ad nouum annum seculares solent sibi inuicem dare, hoc ipsi præstaret, vt ex integro corde esset fidelis tam in aduersis quam in prosperis. Dominus benignè respondit: In eo quod voluntatem desiderij habet talia à me postulandi, ego ab ea accepi xenium, mihi miro modo acceptum. Sed quia decet me xenium reddere, sicut postulat: hoc idem fit inter me & illam, tam sibi in profectum, quam mihi in oblectamentum, vt, scilicet, pars meã fulgeat in gloriam meam, & ipsa partem suam de hora in horam exornet me cooperante. Quia sicut mater filiam docendo manu filiæ componit opus, sed sua scientia: sic ego æterna sapientia mea persona illa mediante componam hoc xenium. Intellexit etiam, quod margaritæ & gemmæ quibus xenium debet exornari, sint studia & desideria sancta, & cogitationes variæ ad Deum tendentes, puta de timore & amore Dei, de spe & gaudio, & similibus: quorum vnum Deus non negligit, quin operetur de eo animæ salutem æternam. Tunc ista orauit pro pluribus, & specialiter pro vna persona quæ nuper grauata fuerat turbatione quadam, cui ista improuise causam dederat. Ad quod Dominus respondit: Ego per præcedentem turbationem dilataui finem eius & coaptaui manum, vt abundantius & decentius suscipere possit dona mea. Tunc illa: Heu Domine, quod in purgatione illius amicæ meæ, ego misera extiti tibi flagellum. Et Dominus: Cur dicis, heu, cum omnis qui electos meos sic purgat, quod nunquam intendit eis molestiam inferre, sed ex corde condolet eis, ille est leue flagellum in manu mea, cuius meritum augetur alterius purgatione.

Z

In festo

*In festo Epiphaniæ. Oblationes quædam deuotæ, Deo
valde grata.*

CAPVT. VI.

Solenni festo Epiphaniæ, dum exemplo regalium oblationum offerret Deo quasi pro myrrha corpus Christi cū omnibus suis passionibus & meritis, quibus optabat Deo emendare peccata hominum vniuersa ab Adam vsque ad nouissimum hominem. Item pro thure, deuotissimam animam Christi cum omnibus spiritualibus exercitijs, in suppletionem vniuersalium negligentiarum. Item pro auro super excellentissimam deitatem Christi cum delectatione fruitionis eiusdem in suppletionem defectuū omnium creaturarum. Apparuit Dominus Iesus ipsam oblationem in similitudine cuiusdam dignissimi xenij, semper colendæ Trinitati repræsentans. Cumque videretur Dominus per medium cœli transitum facere, tota cœlestis militia ob reuerentiam ipsius oblationis, visa est genua flectendo inclinare caput ad ima: sicut deuotiores homines solent facere, quando corpus Dominicum illis præsentibus deferretur. Hinc recolens, quod quædam personæ ex humilitate sibi commiserant, vt oratiunculas suas (quas ante idem festum Domino persoluerant) ad memoriam ante dictarum oblationum regalium pro ipsis Deo offerret. Et cum hoc qua possit deuotione faceret, apparuit iterum Dominus Iesus, illam etiam oblationem velut ad præsentandam Deo patri, per cœlum deferens. Cui occurrens militia cœlestis, oblationem illam velut vnde decentia xenia laudibus extollebat. Vnde intellexit quod

quod quodocūque aliquis offerret Deo orationes suas seu alia studia, hæc tota cœli curia extollit tanquam grata Deo xenia. Cum vero aliquis suis non contentus, Filij Dei perfectiora suis addit: hoc (vt prædictum est) sancti eo modo reuerentur quasi ad dignitatem illius nullum deceat aspirare. ¶ Alia vice in eodem festo, dum in Euangelio legeretur: (Et procidentes adorauerunt eum, & apertis thesauris suis) ista iterum exemplo beatorum Magorum prouocata in feruore spiritus exurgens, humilima deuotione coram sanctissimis pedibus Domini Iesu se prostravit, adorans ex parte omnium cœlestium, terrestrium, & infernorum. Et cum nihil inueniret quod ipsi digne posset offerre, anxio cœpit desiderio per vniuersum discurrere mundum, quærens in omni creatura si vel aliqua posset inuestigare vnice dilecto suo condigne offerenda. Cumque sic æstuans & anhelans curreret in siti feruētis desiderij reperit quædam abiecta & ab omni creatura merito despicienda, tanquam in laudem & gloriam saluatoris non cedentia: quæ ipsa sibi auidè vsurpans reuocare curabat ad illum, cui soli seruire tenetur omne quod creatum est. Vnde intraxit cordi suo per feruens desiderium omnem pœnam, dolorem, timorem & anxietatem, Et hæc obtulit Domino, quasi pro myrrha probata. Quæ omnia simul in corde suo per ardorem amantis desiderij (quo vniuersa reducere videbantur in obsequium sui amatoris) tanquam aurum in camino probatum, omniscoria ad plenū decocta, & miro modo nobilitata, videbantur Domino præsentata. In quorum omnimoda placencia Dominus tanquam in rarissimis xenijs inæstimabiliter delectatus, recolligebat ea in specie gemmarum

marum preciosarum: imponensque diademati suo regali dixit: Ecce has gemmas a te mihi modo oblatas, pro suæ raritatis dignitate tam gratanter & dignanter acceptavi, quod ipsas in memoriale singularis amoris indiademate capituli mei iugiter portabo, sicut Imperator terrestris lapidē preciosum, qui vulgari lingua Germanica vocatur, & in Befant, gestat in corona regni pro singulari raritate sua, quia non inuenitur compar illi in totius sui amplitudine regni. ¶ Tunc memor personæ cuiusdam quæ sæpius rogauerat eam, ut ipso die offerret aliquid Domino pro se, requisivit a Domino, quid sibi pro ea vellet offerri? Cui Dominus: Offer mihi pedes eius, manus, & cor. Per pedes signantur desideria: Vnde, quia persona hæc feruenter desiderat recompensare mihi passionem meam, studeat enim in grauamina tam cordi, quam corpori suo aduersantia patienter in vnione passionis meæ tolerare, ad laudē & gloriā nominis mei, ac totius Ecclesiæ sponsæ meæ utilitatem. Et hoc mihi pro myrrha electa oblatum acceptabo. Quia vero permanus signatur operatio, studeat etiam omnia opera, tam corporalia quàm spiritualia perficere in vnione perfectissimorum operum meæ sanctissime humanitatis. Vnde miro modo nobilitata sanctificabuntur vniuersa. Hocque pro immolatione thuris suauiter redolentis gratificabo. Similiter, quia per cor signatur voluntas, in omnibus agendis semper ab aliquo homine humiliter meam requirat voluntatem. Et quicquid tunc ab illo sibi consultum fuerit licitum & honestum, hoc confidenter suscipiat pro summo beneplacito meo, quod pro auri purissimi oblatione ab eo acceptabo, sciatque quod pro illa humilitate

litate & confidentia, qua meam voluntatem requirit ab alio, voluntas ipsius intantum vnita fiet meæ diuinæ voluntati, sicut ex auro argentoque in igne conflato preciosum fit electrum indissolubiliter conglutinatum. Hinc dum vellet offerre Domino quarundam personarum orationes sibi deuotè commissas, conspexit Dominum in latere sinistro velut sub brachio habere marsupium quoddam occultum manusuæ dextræ conuenientissimè adaptatum. In quo videbatur habere orationes ab illis personis sibi persolutas. Vnde frequenter specialibus suis benefaciebat, quandoque libebat. Cumque ipsa offerret pro eis, ut rogata erat, apparebant eadem orationes dispositæ coram Domino in specie diuersorum xeniorum & ornamentorū de quibus Dominus omnes qui ad se veniebant minus parati & ornati, magnificè decorabat. Ex hoc quoque quod Dominus has orationes duplici modo se habere demonstrabat, intellexit illas personas hoc obtinuissè per fidelitatem illam, qua tam liberaliter eas sibi commiserant Domino offerendas, ita ut pro eodem reputarent, vtrum ipsa offerret easdem ex parte propria, siue ex parte earum, dummodo benignus Dominus illas sibi gratè dignaretur acceptare.

De reuerentia faciei Dominicæ de satisfactione plenariam indulgentiam conferente: Et de sacra communione.

CAPVT. VII.

Dominica Omnis terra, dum de sero more fidelium Romæ imaginem amantissimæ faciei Domini

ni videre desiderantium per confessionem spiritualem se præpararet, & inde ex recordatione peccatorum suorum sibi deformata videretur, processit ad pedes Domini Iesu eandem deformitatem depositura, petens à Domino remissionem omnium peccatorum. Qui eleuata venerabili manu, dedit illi benedictionem in hæc verba: Indulgentiam & remissionem omnium peccatorum tribuo tibi ex visceribus meæ gratuitæ pietatis. Et adiecit Dominus: In verâ emendationem omnium delictorum tuorum suscipe à me hanc tibi iniunctam satisfactionem, vt, scilicet, per circulum totius anni istius, diebus singulis semper perficias aliquod opus bonum in vnione pietatis illius, qua ego remisi tibi omnia peccata tua. Quod cum illa gratanter susciperet, hæsitans tamen aliquântulum ex humana fragilitate, dixit: Et quid faciam Domine, si hoc aliquomodo neglexero, cum occasio se præberet? Ad quod Dominus: Quare velles hoc negligere, quod tam leuiter potes perficere? Nam benignitas mea acceptabit, si vnum vestigium tali intentione calcaueris, seu calamum de terra leuaueris, vel verbum vnum locuta fueris, vel alicui gestum amicabilem exhibueris, vel etiam si requiem æternam prodefunctis, siue quodcunque verbum pro peccatoribus vel etiam iustis dixeris. Et in his illa nimium consolata, orare cœpit pro amicis suis specialibus, vt ipsi etiam à diuina misericordia talem acciperent consolationem. Cuius precibus Dominus anuens, sic ait: Omnes qui volunt tecum persoluerè satisfactionem tibi iniunctam simul tecum habeant remissionem omnium peccatorum suorum ex hac mea benedictione: & sic iterum longe extensa venerabili manu, dedit benedictionem. Deinde

subiunxit

subiunxit Dominus: O quam vberimæ benedictionis affectu suscipere vellem illum, qui post circulum anni reuerteretur ad me, reportâs mihi talè fructum, quod per totum annū sic studuisset operibus charitatis quod opera illa excederent numerum omnium peccatorum suorum, in quibus eodem anno deliquit. Ad quod cum illa, quasi diffidens diceret: Quomodo hoc fieri posset cum sensus hominū sint proni ad malum, intantū, quod homo singulis horis multipliciter delinquere possit? Dominus respondit: Et quare videtur hoc tibi tam difficile, cum ego Deus tantum delecter in ea re, vt si homo vellet aliquântulum studij adhibere, ego Deus omnipotens paratus sim illi cooperari, adeo, vt mea diuina sapientia deberet præualere. Et cum illa diceret: Quid tūc Domine proponis illi dare qui hoc ipsum tuo auxilio perfecerit? Dominus respondit: Hoc tibi aptius non potest dici, quam his verbis: Quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit: O quam felix esset, qui ante exitum suum, vel vnum perfecerit annum in tali studio pietatis, vel ad minus vnum mensem, quia certe & ipse posset sperare se similia de manu Domini benignissimi accepturum. ¶ Sequenti die orans pro his quæ ad monita sua communicabant, videbatur Dominus ipse vestire eas veste quadâ candidissima, scilicet, sua innocentia, quæ ornata vndique erat gemmis preciosis, habentibus tam formam quam redolentiam violarum. Per quas notabatur humilitas illa, quæ monitis eius consentiebant. Deinde dabatur eis etiam vestis rosea, floribus aureis intexta. Per quam figurabatur passio Dominica in amore perfecto per quam quilibet homo obtinet meritum dignæ preparationis. Et ait Do-

Z 4

minius:

minus: Ponantur his sedilia propeme, vt cognoscant omnes quod non casu, sed de industria seruata est eis pars prima, id est, ab æterno prædestinatū es eis, quod hodie per virtutē humilitatis potiora apud me (sed te in terueniente) percipiāt dona gratiæ. Illis vero quæ non huius monitis, sed per se gratia Dei sibi cooperante de bonitate Dei cōfidentes, licet inconfessæ, cōmunicabāt dabatur tantūmodo vestis rosea aureis floribus intexta & hæc quoq; cum Domino ad mensam confedebāt: Ille vero quæ cū humilitate & mœrore omittebant cōmunionē, videbantur stare coram mensa, & abundantia deliciarum illius multum delectari. Hinc benignissimus Dominus propria dulcedine placatus, benedicta manu sua dabat benedictionē cum his verbis: Omnes qui desiderio amoris attracti, frequentant memoriā visionis faciei meæ: illius ego ex virtute meæ humanitatis imprimo viuificum splendorē meæ Diuinitatis, cuius claritas eos interius iugiter perlustrabit, & faciet in æterna gloria præ cæteris in speciali similitudine faciei meę omnem cœlestem curiam irradiare, Amen.

In festo sanctæ Agnetis. De virtute verborum quas sancta Agnes protulit mortis suæ tempore.

CAPVT. VIII.

Agnetis Deo dilectæ virginis sancta nocte, dum plurimum delectaretur in eo, quod Dominum amoris illius suauitate illaque laude gloriari conspexit, qua tota cœlestis curia extollebat verba predictæ virginis, quæ tunc in Ecclesia replicabantur, recolens infirmitatem

tatem suam cum mœrore, dixit ad Dominum: Heu Domine quantæ delectationis suauitas influxisse potuisset animam meam occasione tam dulcium verborum, si infirmitas mea non impedisset? Ad quod Dominus: Seruatum est tibi in memetipso, & adhuc hauries hic vel in futuro eo dulcius, quanto minus mixtum insipiditate propriæ voluntatis. Vnde intellexit, quod nullius hominis salus minuitur per talē impedimentum, quod propria culpa non incurritur: Et cura in sexta lectione legeretur (Quidam dixit beatam Agnetem ab infantia Christianam & ita magicis artibus occupatam, vt diceret Christum sponsum suum) ista dolenter subiūxit: Heu Dñe Deus, quid tua principalis maiestas patitur ab homine? Eiusmodi (inquit) contumeliam in me prolata, supplet Agnetis charitas. Ad quod illa: Eia benignissime Deus, da omnibus electis tuis tibi tantæ fidelitatis blanditate adhærere, quo nihili reputes omnes iniurias tibi à contradicentibus irrogatas. ¶ In die vero translationis Sancti Augustini, dum plurimorum sanctorum merita sibi monstrarentur, desiderabat etiam aliqua de meritis delicatæ istius virgunculæ sibi ab infantia tenere dilectæ reuelari. Cuius petitioni Dominus mox anuens, eleuato brachio demonstrauit ei ipsam beatam Agnetem in specie multum amabili & delicata cordi suo diuino applicatam, ad ostendendum & confirmandum eximiam innocentiam eiusdem, de qua dicitur: Incorruptio proximum facit esse Deo. Apparuit enim hæc inclita proles Deo tam vicina, quasi vix aliquis in cœlo posset eius innocentiam simulque delicatæ amicabilitati familiari, intellexitque illa, quod Dominus singulis momētis intrahit sibi omnē deuotio-

nem & delectationem qua vnquam alicuius cor affectum est, & adhuc afficitur & ad amorem Dei ac deuotionem excitatur ex melifluis verbis eiusdem beatæ virginis, quæ adhuc crebrius in Ecclesia recitantur. Et hæc omnia in corde suo miro modo nobilitata in similitudine suauissimi nectaris cordi beatæ Agnetis tam delicate cordi suo diuino adaptatæ instillat: & ex hoc eadem beatissima virgo quasi diuersis nouis ornamentis mirifice decoratur, singulis horis splendorem reddens in animas eorum, quorum deuotione lætantur.

In festo Purificationis. Quam prompte Iesus & mater sua exaudiant preces nostras.

CAPVT. IX.

Purificationis Beatæ virginis festo deuoto, dum ad Matutinas audiret primum signum pulsari, gaudens in spiritu, ait ad Dominum: Ecce cor meum & anima mea salutant te amantissimum Dominum meum in sonitu istius signi, quo prænunciatur festum Purificationis tuæ sanctissimæ matris. Cui Dominus dignantissime respondit: Et omnia viscera pietatis meæ pulsant pro te ad ianuam diuinæ misericordiæ meæ, obtinendo tibi plenam remissionem omnium peccatorum. Ad cōpulsionem vero Matutinarum Christus animæ vicem prioris salutationis recompensans milleplicatam dixit ei: Tota diuinitas mea salutatur te delectamētū, animæ meæ, mittens tibi obuiam fructum sanctissimæ humanitatis meæ, quo placitissimo mihi modo præpareris in festo præfenti Post moram vero, dum audire desideret

ret quid cantaretur in choro, sed lectio decumbens nequiret intelligere, mœsta dixit ad Dominum: O si nūc Domine mi, locorum distantia non impediret, posset cor meum saltem per aliqua verba cantus ad delectandum in te prouocari. Ad quod Dominus: Si ignoras charissima, quid modo cantetur in choro, conuertere ad me & diligentius considera quid agatur in me, qui sum continuus omnium quæ vnquam possunt delectare te. Et statim illa cognouit in spiritu, quod quemadmodum aliquis ex nimia lassitudine concito anhelitu hiat, sic singula membra Domini sine intermissione, velut anhelando, intrahunt sibi omnia opera bona quæ a quoquam homine peraguntur in Ecclesia, & illa in se purificata & nobilitata offert semper venerandæ Trinitati in laudem æternam. Sed opera quæ fiunt cum intentione ad laudem Dei, illa intrahit sibi cor diuinum, miro quodam & ineffabili modo ea in se nobilitando, & perficiendo. Et quamuis quælibet opera bona ex intractu sanctissimorum membrorum Domini inestimabilem & omnem humanam capacitatem supergredientem operentur salutem animæ, illa tamen opera, quæ cor deificum suo attractu dignatur nobilitare & ad summam perfectionem in vnione sui perducere, tanto sunt digniora & per consequens etiam salubriora, quanto homo siue animal viuens mortuo caduere dignior & acceptior æstimatur. ¶ Post hæc dum audiret cantari secundum Responsoriū, & doleret se primū, scilicet (Adorna) non auduisse, dixit ad Dominum: Docce me amantissime Domine, qualiter thalamum cordis mei tibi placitissime debeam exornare. Cui Dominus ex pade cor tuum, sicut olim aperiebantur tabulæ deauratæ in templis idolorum, vt

rum, vt prouocarent populum ad sacrificandum in diebus festis paganorum: & fac me videre imagines depictas in eo, in quibus delectatur anima mea miro & ineffabili modo. In quibus verbis Domini intellexit, quod Dominus inæstimabiliter delectatur in corde illius, qui sibi hoc expandit per iugem commemorationem malorum suorum, & Dei beneficiorum gratuitorum. Cum vero in secundo nocturno cantaretur (Post partum virgo) in illo verbo (Intercede pro nobis) vidit beatam virginem pallio suo maculas cordis & animæ totius congregationis detergere, & quasi in angulo quodam reponere, seque eisdem præponere, ne coram oculis diuinæ iustitiæ compararent. Et cum cantaretur Anti. (Beata Mater) iterum in illo verbo (Intercede) videbatur virgo gratiosa regi regum filio suo, cui honorifice sublimata assidere videbatur in gloria, per quodam osculum suauissimum totius conuentus deuotionem, in vnione suæ purissimæ deuotionis miro modo gratificatam offerre. ¶ Ista vero, quæ hæc vidit, rursus sua impediementa causante, dixit illi Dominus: Si, inquit, impediunt te Simeon & Anna in templo, hoc est, infirmitatis defectus, à diuino officio: egredere ad me in montem caluarie. Quo cum peruenisset in spiritu & per morâ in sua uisua memoria Dominicæ passionis multiplici delectatione affecta fuisset, videbatur sibi progredi se per portam quandam in parte Septentrionis & venire in templum gloriosum, in quo vidit beatum senem Simeonem secus altare stantem, & hæc verba deuote orantem: Quando veniet? Quando videbo? Putas durabo? Putas me hic inueniet? Hæc & his similia cum multiplicaret verba, exhilaratus spiritu, & quasi in impetu conuersus vidit

sus vidit Beatam Virginem coram altari stantem & puerum Iesum præ omnibus filijs hominum forma, speciosum suis vlnis gestantem. Quem vt aspexit, statim spiritus sancto illustratus recognouit ipsum esse redemptorem seculi. Vnde cum ingenti gaudio suscipiens eum in vlnas suas exclamauit & dixit: Nunc dimittis seruum tuum Domine, &c. Sicque in illo verbo: Quia viderunt oculi mei, &c. ipsum suauiter osculabatur. In illo quoque verbo: Quod parasti, &c. eleuauit eum coram arca altaris offerens eum Deo Patri in veram salutem populorum. Tunc arca quasi speculum perlucidum illico resplenduit, & in ea cum luce se inuoluens imago delicatissimi & amabilissimi pueri Iesu apparuit, significans & palam protestans, seipsum esse per quem omnis oblatio veteris & noui testamenti est perfecta. Quod videns Simeon ardentissimo affectu exclamauit: Lumen ad reuelationem gentium. Sicque redidit eum matri dicens. Et tuam ipsius animam pertransibit gladius. ¶ Mater vero virginea imponens eum altari obtulit pro coeduos pullos columbarum candidissimos, quos puer regius manu tenera, quasi vltierus protrudebat. Per has columbas significabatur simplex & innocens fidelium conuersatio, quæ tamen continue more columbino discretâ consideratione remurmurat omni malo & colligit grana pura, id est, exempla sanctorum probabiliora studet imitari. ¶ Cû vero cantaretur versus octauæ Responsorij, scilicet, Ora pro nobis, &c. procedens Virginum regina, flexis reuerenter genibus se mediaticem Dei & congregationis exhibuit, deuotissime oras pro singulis. Quæ filius Imperialis reuerentissime subleuâs & pensens in thono gloriæ suæ collocans potesta-

potestatem ipsi tribuit liberalem quęcunque vellet imperandi. At illa protinus mandavit ordini potestatum, vt velocius circumdantes Conuentum manu forti ā milies mille antiqui hostis fraudibus defensaret. Qui protinus mandato reginę cęlorum parentes, scutis suis singulis alterutrum iunctis, vndique Conuentum circumvallabant. Tunc ista dixit ad Beatam virginem: Nunquid Mater misericordię hac firmissima tutela non proteguntur, qui modo non sunt in choro? Respondit pia virgo: Hac protectione non modo munitur congregatio, quę apparet in choro, sed per illam designatur congregatio omnium qui toto cordis desiderio exoptant religionem veram in loco isto vel vbicunque perpetuo conseruari & augeri, & ad hoc consequendum summo studio posse suo laborant. Si qui vero minus curant de religionis conseruatione, nec studium adhibent eam in semetipsis tenendi, siue in alijs promouendi: hi nimirum hac sanctorum angelorum protectione minime fulciuntur. Hinc adiecit Dominus: Si quis desiderat tali munimine defendi, studeat ad modum scutorum istorum inferius, id est, in semetipso, esse paruus per humilitatem, & superius, hoc est, in me, latus esse persecutorum confidentiam de mea pręsumendo largiflua benignitate. Cumque ad processionem in capella cantaretur versus: Ora pro nobis Sancta Dei Genitrix, videbatur Mater gloriosa deponere filium delicatum super altare, & se coram illo deuote prosternere, quasi pro tota cōgregatione supplicatura. Cui regalis puer se versa vice inclinauit, in signum quod non solum preces eius benigne susciperet, sed etiam omnem voluntatem tam dilectę matris libentissimę impletet.

In festo

In festo sancti Gregorij. De gloria maxima eorum qui alios docent viam vite.

CAPVT. X.

Celsi meriti beatissimi Papę Gregorij incomparabilis die pręclaro, dum hęc virgo sub Missa intenderet venerationi illius, apparuit idem Deo dignus Pontifex inęstimabili gloria & honore cęlesti circumfulsus. Nam videbatur omnium sanctorum meritis profui dignitate singulariter cęquatus. Par enim erat Patriarchis in paterna prouisione & diligenti cura, qua nocte dieque sollicitabatur pro vtilitate Ecclesię sibi commissę. Cōpar etiam videbatur Prophetis, eo quod ipse in scriptis suis saluberrimis diuersas machinationes inimici quibus infestaturus erat genus humanum, pręnunciauit, & ad resistendum illi vtilia monita & documenta adiunxit. Ex quibus ipse maiori gloria lætabatur dotatus quam aliquis sanctorum Prophetarum pro sua prophetia. Æquipollebat quoque meritis sanctorum Apostolorū, aliquomodo per fidem adhęsionem quia tota deuotione tam in aduersis quam in prosperis Doño fideliter adhęrebat, & verbi Dei semina vniuersę Ecclesię liberaliter distribuebat. Assimilabatur insuper meritis Martyrum & Confessorum, per districtā corporis castigationem, deuotamque religionis & totius sanctitatis perfectionem. Prępollebat insuper in eo virginalis castitatis dignitas, & pro qualibet cogitatione, verbo & opere quo vnquam pro conseruanda integritate cordis vel corporis inuigilauerat, siue alios scriptis vel monitis suis inuigilare docuerat, inęstima-

bilis dig-

bilis dignitatis gloria lætabatur. Tunc ait Dominus ad animam: Perpende nunc, quam pulchre huic electo meo illud Psalmi conueniat, quo dicitur: Quod secundum multitudinem dolorum in corde hominis, consolationes diuinæ lætificent animam fidelem: cum pro quolibet verbo, facto, vel etiam cogitatione se grauante tantum inestimabilibus delitijs sit remuneratus. Nam instante die transitus sui naturalis (qui hodie recolitur) nequaquam lætabatur corpore, ut pote, qui torrentem mortis pertransiens in corporali erat angustia constitutus. Omnes etiam circumstantes, imo tota Ecclesia, tanto, talique patre, ac prouisore destituta, diem illum lugubri dolore plāgebat, quem nunc annua reuolutione insigni ueneratione & præconio laudum recolit solennem & iucundum. ¶ Tunc ista dixit ad Dominum: Et quid Domine mi, ex hoc consecutus est, quod tam salubribus scriptis Ecclesiam ditauit & illuminauit? Respon- dit Dominus: Hoc, inquam, quod tota diuinitas mea in singulis scriptis suis miro modo cōplacet, & omnes sensus humanitatis meæ suauis fruitione in eisdem dictorum & scriptorum eius delitijs pascuntur. Et iste quoque hac iucunditate fruitur mecum, quotiescunque aliqua de dictis suis recitantur in Ecclesia, seu quisquā eorum lectione vel audientia salubriter compungitur, seu ad deuotionem incitatur, aut inflamatur ad amorē. Et ex hoc ipse coram omni militia cœlesti tantum consequitur dignitatis & honoris, quātum miles vel princeps terrenus ex hoc consequitur, quod Domino suo regi cōsimili veste amictus honoratur, siue quod ad mensam regis sedens de exquisitissimis ferculis (quibus rex ipse vescitur) quotidie cum ipso pascitur. Et adiecit Dominus: Hac

nus: Hac speciali prærogatiua dignitatis donantur etiam tibi specialiter dilecti Augustinus & Bernardus, cæterique alij Doctores Ecclesiæ, quilibet secundum multipliciter & utilitatem doctrinæ suæ. Dum uero cantaretur XII. Respons. scilicet: O Pastor, exurgens beatus Gregorius flexis genibus eleuatisque manibus uidebatur pro Ecclesia Domino deuote supplicare. Cui Dominus cum miræ serenitatis blanditate cor suū deificum totum exposuit, ad hoc, ut ex ipso quodcunque Ecclesiæ necessariū cognosceret, libere exciperet large que distribueret. Cūque beatus Gregorius uelut ambabus manibus gratiam diuinæ consolationis de corde Dominico haustam in totam terræ latitudinem diffundere uellet, uidebatur eū Dominus circumcingere quasi zona quadam splendida, ex auro purissimo. Per quod notabatur diuina iustitia, quæ eum continuit, ne dimitteretur plene usque ad terram, sed uelut in aere detineretur, id est, ne gratiam usque ad indignos vel ingratos diffunderet, sed, si quis eam obtinere uellet, desiderio cordis sursum nitens accipere mereretur.

In festo Sancti Benedicti: Quam beati sint, qui regularem vitam bene seruant.

CAPVT. XI.

Benedicti Patris nostri sanctissimi, festo præclaro, dum sub Matutinis Deo intenderet deuotius ob honorem & reuerentiā tanti patris, uidit in spiritu ipsam Patrem gloriosum in conspectu fulgidæ semperque tranquillæ Trinitatis honorabiliter stantem, uen-

stum forma, decorumque aspectu. Ex cuius singulis articulis membrorum videbantur mirabiliter germinando prodire rosæ pulcherrimæ, miræ virtutis & vernantiæ fragrantiaeq; singularis sicque quodlibet mēbro rū ipsius vernabat, velut amœnissimū rosetū, quia quilibet rosa de medio sui producebat aliam rosam, & illa ultra aliam, sicque plurimæ prodibant de qualibet, quarum quælibet alteri venustate, virtute & vernantia sua præpollebat, & diuersæ diuersas amœnitatis suæ odorifero virore præcellebant: sicque totus floridus & amœnus sanctissimus pater, gratia & nomine Benedictus, semper venerandæ Trinitati, omnique militiæ cœlesti, miræ & inæstimabilis delectationis incitamentum ministrabat, & ad tantæ beatitudinis suæ congratulationem prouocabat. Itaque per flores rosarum, quæ de singulis membris eius efflorebant, notabantur singula exercitia, quibus ipse carnem suam domando spiritui subiugauerat & omnia opera virtutum, quæ peregerat per omnem conuersationem suam sanctissimam, & etiam opera omnium imitatorum suorum, qui eius exemplo, & doctrina prouocati seculo abrenunciantes sub regularis discretionis tramite, via regia ipsum sequentes, iam ad portū patriæ cœlestis peruenerunt, & adhuc vsque ad cōsummationē seculi peruerturi sunt. De quibus singulis idē venerabilis pater singularem obtinet dignitatem. Pro qua vniuersitas omnium sanctorum ipsius claritati & felicitati cōgaudens, Dominum sine fine collaudat. Gestabat quoque beatus Benedictus velut pro baculo sceptrum quoddam decēntissimū, gemmis preciosissimis mirè coruscantibus, ex vtraque parte mirabiliter perornatū.

Quod

Quod cum manu teneret, à Patre ad se versa ex gemmis sceptri aridebat ei felicitas omnium, qui per regularem discretionem ordinis sui, vnquam sunt correcti & emendati, ex qua etiam inæstimabili delectatione diuinæ pietatis afficiebatur. A parte vero altera, quæ, scilicet, versa videbatur ad Dominum, respondebat decor diuinæ iustitiæ in hoc quod illos, quos ad tantū ordinis dignitatem gratuita sublimauerat dignatione culpis eorū exigentibus iusto iudicio condemnando supplicijs deputauit æternis. Quia quanto quis ad digniorem ordinem à Domino sublimatur, eo iustius indignè viuens condemnatur. Cum vero offerret ipsi beato patri ex parte congregationis psalterium vnum, in honore ipsius completum, exurgens hilari vultu obtulit Domino vernantiam omnium membrorum suorum, qua (vt prædictum est) videbatur efflorescere pro salute omnium qui suum patrociniū deuoto corde inuocant, ac etiam omnium qui vestigia eius sequi per obseruantiam regulæ suæ sanctæ præoptant. Dum vero cantaretur responsorium (Grandi pater fiducia morte stetit preciosa, &c.) ista dixit ad eum: Quid pater sancte obtines dignitatis, quod tam glorioso sine ab hoc trāsisti seculo? Respondit: Hoc, inquam, quod adhuc ex eo quod vltimum spiritum inter verba orationis efflaui, tam suauiter spiro præ alijs sanctis, quod omnes in afflatu meo mirificè delectantur. Tunc orabat vt propter gloriam preciosæ mortis suæ dignaretur cuilibet de cōgregatione in hora mortis suæ fideliter adesse. Cui venerabilis pater respondit: Quicumque me admonere stuerit illius dignitatis, quam me Dominus meus tam glorioso sine dignus est honorare ac beatificare, huic ego

Aa 2

in hora

in hora mortis suæ tali fidelitate volo adesse, quod certe opponam me illi ex omni parte, qua video insidias inimicorum nociuius contra ipsum sæuire, vt mea præsentia munitus, laqueos inimicorum euadat securus, ac cæli gaudia petat sine fine beatus.

De Annuntiatione Dominica. De exercitijs pjs ad gloriam ipsam Virginem.

CAPVT. XII.

IN vigilia Annuntiationis Dominicæ, dum pulsaretur ad capitulum, & ista intendere studeret Dominus: recognouit in spiritu Dominum Iesum, vnâ cū matre sua Virgine in Capitulo loco superiorum sedentes, & quasi cum magna tranquillitate aduentum congregationis præstolantes, aduenientesque cū inerrabili blâditatis serenitate suscipientes. Et cū in Kalendario legeretur (Annunciatio Dominica) conuersus Iesus ad Matrem blandissima capitis inclinatione ipsam salutauit & quodammodo per hoc in ipsa illam inæstimabilem suauitatem & delectationem innouauit, quâ olim perferens, dum in vtero virginali incomprehensibilis diuinitas carnem ab ea sumens, dignata est se humanæ naturæ nostræ conire. Cum autem Conuentus decesset se in orationem legendo Psalmum: Miserere mei Deus, &cæt. Dominus obtulit omnia verba in manus: sicut Virgineæ matris in specie margaritarum diuersi coloris. Videbaturque regia Virgo habere diuersa olfactoriola, in sinu suo congregata, quæ exornabat cum margaritis,

garitis, id est, cum orationibus congregationis sibi à filio suo ad hoc porrectis. Intellexitque per olfactoriola designari grauamen Congregationis, quod præcedenti die, ex quadam inspirata acciderat causa: & hoc sine illius culpa. Cūque miraretur & perquireret, quare hoc grauamen in specie olfactoriolorum ostenderetur, Dominus respondit: Idcirco, quia sicut delicatæ sæminæ magis delectantur penes se gestare olfactoriola delectabilia, quàm alia xenia, quod in eorum fragrantia delectentur: sic ego valde delector in cordibus eorum, qui grauamina sua cum humilitate, patientia, & gratitudine fiducialiter committunt meæ paternæ pietati, quæ diligentibus se vniuersa tam prospera, quàm aduersa commutat in bonum. Illa vero cogitante, cur eam Dominus visione adeò corporea illa vice & etiam sæpius instrueret, proposuit ei Dominus illud, quod in eodem festo canitur, de porta clausa quam quondam in spiritu præuiderat propheta Ezechiel, & ait ad eam: Sicut olim incarnationis, passionis & resurrectionis meæ, modus & ordo à Prophetis per mysticam rerum species & similitudines, est præsignatus: sic & modò spiritualia & inuisibilia non aliter quàm per rerum cognitarum similitudines possunt ad intellectum hominū exprimi. Et ideo à nullo debet vilipédi, quicquid per imaginationes rerū corporalium demonstratur, sed studere debet quilibet, vt per corporalium rerum similitudinē spiritualium delectationum suaves intelligentias degustare mereatur. Sub Matutinis verò, dum cantaretur (Aue Maria) vidit tres riuulos efficacissimos procedentes à Patre & Filio & Spiritu sancto cor Virginis Matris suauissimo impetu penetrare, & de corde ipsius

rursus efficaci impetuositate suam originem repetere & ex illo influxu sanctæ Trinitatis hoc Beatæ Virgini donatum fore, quod ipsa est potentissima post Patrem, sapientissima post Filium, & benignissima post Spiritum sanctum. Cognouit etiam quod quotiescunque illa saluatio angelica, scilicet (Aue Maria) cum deuotione recitatur à fidelibus in terris, prædicti riuuli efficaciori impetu superabundantes circumfluunt beatissimam Virginem. Et ex altero latere reinfluunt cor ipsius sanctissimum, sicque cum mira delectatione repetunt fontem suum, & ex illa redundatione venæ quædam gaudij delectationi, & æternæ salutis resperguntur in omnes personas sanctorum & angelorum, & insuper illorum qui in terris commemorant eandem salutationem, per quas renouatur omne bonum in singulis, quod vnquã per saluferam in carnationem Filij Dei sunt adepti. Quandoque etiam aliqua recitabantur de beatæ Virginis castitate, vt (Hæc est quæ nesciuit thorus: Domus pudici pectoris: Clausa parentis viscera, &c.) omnes sancti Dei assurgentes, speciali reuerentia imperiale virginem & Dominam suam venerabantur, gratias deuotas Domino referentes pro omnibus beneficijs beatissimæ matri vnquam ad vniuersitatis salutem impensis. ¶ Sanctus quoque Gabriel Archangelus toties nouo splendore diuini luminis visus est irradiari, quoties recitabatur annunciatio facta per ipsum. Et cum nominabatur beatus Ioseph (cui desponsata erat mater virginæ) omnes sancti capita sua reuerenter ob honorẽ eiusdem inclinabant, & nutu oculerum amicabilem blandiebantur ipsius dignitati congaudentes. ¶ Sub Missa vero qua erat communicatura, vidit matrem Domini gloriosam

gloriosam omnium virtutum decore mirabiliter adornatam, ad cuius pedes anima humiliter procidens, orabat vt eam ad perceptionem venerabilis sacramenti corporis & sanguinis Filij sui dignareretur præparare. Tunc beata virgo imposuit pectori eius monile quodam splendidissimũ, quod habebat quasi cornua septẽ, & in quo libet cornu gemmam quãdam pretiosissimam, per quæ significabantur præcipue virtutes quibus beata Virgo Domino placuerat. Per primam itaque gemmam figurabatur alliciens puritas. Per secundam fructificans humilitas. Per tertiam feruens desiderium. Per quartam luminosa cognitio. Per quintam inextinguibilis amor. Per sextam eminens delectatio in Deo. Per septimam pacata tranquillitas. Cumque anima hoc monili decorata diuinis conspectibus appareret, Dominus in ornatu virtutum illarum tantopere delectatus & allectus est, quod, ipsam totam mirabiliter sibi intraxit, & in sinu suo delicatẽ confouens, amicabilem ipsi blandiebatur. ¶ Dum vero ad Magnificat, cantaretur Antiph. (Arte mirabili) Spiritus sanctus tãquam Auster lenissimus afflare videbatur de corde Domini, qui suo præsuauissimò spiramine septem gemmas monilis illius, quod anima gestabat eam se dulciter circũuoluens, quasi per musicum instrumentum ipsam Antiph. decantabat in laudem summæ Trinitatis. Hinc, dum in Euangelio legeretur (Ecce ancilla Domini) ista deuota mentis intentione salutabat Matrem Dei, admonens eam illius ineffabilis gaudij, quod persequitur quando in verbo illo se totam & omnia circa se agenda cum plena fiducia diuine voluntati commisit. Cui beata Virgo blãdissimè serenitate respondit: Quicumque me istius gaudij deuote ad

monuerit, huic veraciter ego demonstrabo illud quod petitur in hymno præsentis festi, scilicet (Monstrate et se Matrem me) exhibendo et vera Matrem regis gloriæ & supplicantis hominis. Regis per potentiam, qua homini illi succurrat: Supplicantis quoque per viscerum misericordiæ affluentiam sibi salutarem. ¶ Dum vero ad Vesperas in Anti. (Hæc est dies) cantaretur: Hodie Deus homo factus, & Conuentus ob reuerentiam dignissimæ incarnationis Domini prosterneretur in terrâ quasi commotus in verbo illo Filius Dei regis summi re duceret ad memoriam amorem, quod cogente pro nobis foret homo factus. concite de solio suo regali surrexit, & corâ Deo Patre reuerenter stans ait illi: Fratres mei venerunt ad me. O quam longe suauiori affectu Deus Pater ex illo verbo Filij sui prædilecti, sibi complacuit ad præstandum in infinitum potiora bona confratribus Vnigeniti sui: quam Pharaos, qui cōgratulans Ioseph ad se venientibus fratribus suis beneficia larga impendit, vt scribitur in Genesi. ¶ Desideras vero inuestigare, quid orationis beata virgo acceptaret specialius in hoc festo, edocta est ab eo, quod si quis per octauam quotidie lægeret. XLV. Ave Maria cum deuotione in memoriam illorum dierum, quibus Dominus Iesus creuit in utero suo: valde illi placeret. Ave Maria sic intellexit legendum, quod, scilicet, ad illud verbum (Ave Maria) desideraret alleuiari omnes afflictos. Per illud (Gratia plena) omnibus quibus non sapit gratia, præstari saporem. Per (Dominus tecum) omnibus peccatoribus indulgentiam. Per (Benedicta tu in mulieribus) omnibus incipientibus perficere bonâ voluntatē. Per (Benedictus fructus ventris tui) omnibus electis perfectionem. Per

nem. Per (Iesus splendor paternæ claritatis) veram cognitionem. Per (Et figura substantiæ eius) diuinum amorem; ad quod libet enim Ave Maria, ista verba, scilicet, Iesus splendor paternæ claritatis, & figura substantiæ eius, debent adiungi in fine.

Dominica in septuagesima. De fructuosa abstinentia sacre communionis: deque meritoria refectioe corporis Christi.

CAPVT. XIII.

Dominica Circumdede runt, dum adhuc valde effect debilis, & multum desideraret diuina percipere sacramenta: quamuis se ad ea pro posse suo studisset præparare, tamen ex consilio Matris spiritualis propter bonum discretionis intermittere consensit communio nem. Et cum hoc Domino in laudem æternam offerret, videbatur sibi stare se coram Domino & Dominus se benigne acclinâs, suscepit eam in sinum paternæ benignitatis suæ, dulciterque quasi mater vnico blandiens infantulo, dixit: Ex quo deliberaſti me omittere pure propter me, ego in gremio meo confouebo te, ne forte aliquo post me fatigeris exteriori labore. Cūque sic in sinu Domini quiesceret dixit ad eam: O amator dulcissime, cum mundus (qui totus in maligno positus est) tempore isto magis per crapulam & ebrietatem gloriæ tuæ soleat aduersari: ego ex toto corde desidero ecōtra in emendationē illius, tuâ laudē in nostra congregatio ne promouere. Vnde si dignaris me ancillâ tuam, licet huiusmodi dignissimam, tuo seruitio mancipare, & in nūcium acceptare: ego libentissime propter amorem tuum cæ-

teris vellem exercitium aliquod annūciare, in quō
 bi isto tempore speciali deuotione obsequendo super
 diuersis mundanorum infestationibus te placare pos-
 sem & lenire: Cui Dominus: Si quis est nuncius meus,
 illum tali re: tuncero præmio; vt omne quod ipse mihi
 acq̄sierit, totaliter cedat suæ ditioni. Per quod intel-
 lexit, quod quādoquē aliquis scribit, vel alios docet,
 ea intentione vt laus Dei per hoc promoueatur:
 & profectus animarum: tunc omnis profectus, quem
 aliquis vnquam ex illa scriptura, siue doctrina etiam
 per mille annorum millia consequitur, totaliter cedit in
 illius salutem, qui sua intentione hoc Domino primitus
 prælibauit. Post hæc adiecit Dominus: Quicumque
 studuerit singula commoda sua in bibendo, comedendo,
 dormiendo & similibus (quæ ex natura cogitur sus-
 cipere) ea sumere intentione, vt dicat corde vel ore: Do-
 mine hunc cibum, vel aliud quodcumque suscipio, in il-
 lo amore, quō tu ipsum eundem sanctificasti: cum in
 tua sanctissima humanitate consimili vtereris ad laudē
 Dei patris & salutem totius generis humani, orans vt
 in vnione diuini amoris tui cedat in augmentum salu-
 tis omnibus cœlestibus, terrestribus, & purgandis. Ille
 singulis vicibus (quibus tali intentione aliquod suscipit
 commodum) præ tendit coram me quasi scutum quod-
 dam firmissimum, quo contra diuersas molestationes
 quibus à mundanis infestor, quasi protectus defendor
 ¶ Hinc sub Missa, dum Conuentus communicaret, re-
 clinauit eam Dominus, mira blanditate ad vulnus ama-
 torum sanctissimi lateris sui, dicens: Ex quo hodie cau-
 sa discretionis me corporaliter in sacramento altaris sus-
 cipere omittis: bibe nunc de corde meo spiritualiter sua-
 uissime

uissime diuinitatis meæ efficacem influxum. Cumque
 detorrente voluptatis diuinæ suauiter potata, Domino
 deuotas gratias offerret, conspexit in spiritu omnes qui
 illo die communicabant stantes in conspectu Domini
 Quibus singulis Dominicis de præparatione illa, qua
 ipse præparare studuerat, ad cōmunionem donabat
 quasi singulas vestes miri decoris & ad illarum quāli-
 bet pertinebat donū quoddam speciale pietatis diuinæ,
 quo dignè præparentur omnes ad cōmunicandum. Cū
 que omnes essent consimili beneficio meritis istius à di-
 uina liberalitate ditati, accedentes omnes communiter
 obtulerunt Domino vniuersa omnia sibi ex meritis ele-
 ctæ suæ donata in laudem æternam & cumulum meri-
 torum ac beatitudinem huius virginis sempiternā. Vn-
 de per hoc intellexit, quod quādoquē aliquis se
 præparat ad communionem specialibus orationibus, de-
 uotionibus, & similibus: & tamen omittit communi-
 care causa discretionis, vel humilitatis, aut obedientiæ:
 tunc Dominus eundem fatiat ex torrente suæ diuini in-
 fluxus. Et ex præparatione illius quam alijs participat,
 magis alios reddit paratos ad communicandum. Et om-
 ne bonum quod quilibet ex hoc consequitur, totaliter
 cedit in meritum eius: qui licet non communicans, ta-
 men pro posse suo se studuit præparare. Tūc ista dixit
 O Domine si tantum consequitur bonum qui omittit
 communionem sacram: ergo ne melius est omittere quā
 sumere communionem? Ad quod Dominus: Nequa-
 quam. Nam qui amore laudis meæ diuina percipit sa-
 cramenta, habet profecto cibum saluberrimum deifi-
 cati corporis mei cum nectare balsami deliciosissimæ di-
 uinitatis, & insuper incomparabilem splendorem ex or-
 namentis

namentis virtutum diuinarum. Tunc illa : Quid tunc Domine mi consequuntur hi, qui dū pro suis negligentijs omittunt communionem liberius ipso die leuitatibus & negligentijs inseruiunt? Dominus respondit: Si quis negligit, se ad communionem preparare & dum communionem omittit, liberius suā perficit voluntatē, ille se magis indignum efficit, & quodammodo se priuat fructu tanti sacramenti, quod eo die per totam Ecclesiam communicatur. Et illa: Eia mi Domine, vnde est hoc quod quidam quamuis videantur sibi indigni, & etiam minus studeant præparationi, tanto tamen de fiderio attrahuntur ad percipiendum tuum salutiferum sacramentum, quod nunquam sine grauamine statutis diebus abstinent? Respondit Dominus: Hoc reuera prouenit ex eo, quod speciali gratia ditati suauiori spiritu meo aguntur: Sicut rex qui assuetus est regalibus, naturaliter magis delectatur in assueta sibi gloria delictari.

*De salute promissa sequentibus doctrinam huius libri.
De arca Deo in corde facienda, deque probatione in-*
stinctus boni.

CAPVT. XIV.

Dominica: Exurge, iterum lecto decumbens, dum ad Matutinas audiret cantari: Benedicens ergo, memor delectationis, & deuotionis quam sepius in eodem habuerat responsorio, dixit ad Dominum: Eia Domine sicut ego sepius responsorium istud & etiam alia cum tanto seruore decantaui, vt viderer mihi assumpta sta

re ante

re ante thronum gloriæ tuæ, & in cor tuum quasi in organum quoddam dulcissimum, singula verba & notas intonare: sic (heu) nunc infirmitate præpedita multa negligo. Cui Dominus: Ex quo dilecta mea dicis & ego verum esse testor, te sepius per organum cordis mei diuini suauifone decantasse: ergo vicem condignā tibi recompensando ipse tibi modo suauiter decantabo. Et adiecit: Sicut per me metipsum quōdam iurauis seruo meo Noe, quod non adducerem vltra aquas diluuii super terram ad delendum eam: sic nullus eorum qui audit verba tua cum humilitate, & dirigitur secundum eapia intentione, vnquam poterit perire: sed via tuta directoque tramite absq; omni errore securus perueniet ad me, qui sum via, veritas & vita. Et hoc iuramentum meum confirmo cum sigillo meæ sanctissimæ humanitatis, quo tunc carui, eo quod nondum essem homo factus. Et illa: Cum tu, inquit, æterna sapientiā prædires omnia, quibus te mundus infestaturus esset mala, tanquam præterita & præsentia, quid voluisti benignissime hoc pactum tuum iuramento stabilire, quod non vltra deleres vniuersum orbem aquis diluuii? Respondit Dominus: Ad exemplum hominum perutile hoc feci, vt per hoc discant tempore tranquillitatis sic componere & pacto confirmare quælibet sibi vtilia, vt in tempore aduersitatis cogantur, suum liberum arbitriū cohibere. ¶ Tunc illa: O Domine Deus multum acceptarem, si modo dignareris me ancillam tuam infingere, qualiter per septimanam hanc fabricando arcam possim dignè tibi deferuire. Respondit Dominus: Arcam mihi acceptabilissimam in corde tuo fabricabis. Ideo hoc summo opere pensare stude, quod Arca Noe dicitur

dicitur tricamerata fuisse, ita quod in summo eius habitabant volucres, in medio homines, in infimo pecora. Ad cuius similitudinē distingue & tu singulos dies, hoc modo, vt scilicet, á primo mane vsque ad nonā ex parte totius Ecclesiæ persoluas mihi laudes & gratiarum actiones ex intimo cordis affectu, pro vniuersis beneficijs, ab initio seculi vsque in præsens vlli vnquam hominum impensis, & specialiter pro illo digne colendo beneficio, quo quotidie ab ortu diei vsque ad nouā sine intermissione immolor Deo patri in altari pro salute humana. Quod tamē homines paruipédētes gulæ & ebrietati inseruiūt, quasi omnino beneficijs meis ingrati. Pro quorum defectu, dum tuam gratitudinem cum affectu quasi ex parte eorum offerre mihi studueris, quasi aues in superiori parte arcæ mihi videris congregare. Hinc ab hora diei nona vsque ad vesperam, quotidie studeas in bonis operibus te deuote exercere in vnione illa sanctissima qua ego omnia opera humanitatis meæ perfeci in suppletionem negligentia illius vniuersalis, qua totus mundus pro tantis beneficijs debitis bonorū operum obsequijs mihi negligit respondere. Et hoc cū feceris, homines congregare in medio arcæ comprobabis. Ad vesperum autem in amaritudine cordis retracta impietatem humanam, qua non solum negligunt homines pro infinitis acceptis á me beneficijs, debitum restituere pensum seruitutis: quin insuper adijciunt diuersorum peccatorum generibus me quotidie ad iracundiam prouocare, pro quorum emendatione offeras mihi pœnas, & amaritudines meæ innocentissimæ passionis, & mortis. Et sic pecora mihi in extrema parte arcæ concludis. ¶ Tunc illa dixit ad Dominum: Cum hanc in-

structio-

structionem desiderauerim á te studio sensuum meorum obtinere, non præsumo secure affirmare, quod tu doctorū optime per te ipsum hæc me docueris. Ad quod Dominus: Cur inquit, ob hoc debet donum meum parui pendii, si cum sensibus tuis (quos ad seruiendum mihi creau) diligentiori studio illud perfeci, cum tamen magis commendetur & acceptetur, quod facturus hominem consilio deliberato dixi: Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, quā quòd alia creando dixi: Fiat lux, fiat firmamentum, &c. Et illa: Si ego hanc introducerem authoritatem, possent & alij sensu proprio laborantes ad inuentiones diuersas introducere, & eas quasi per authoritatem defendere, quamuis ea non percepissent per efficacem instinctum & gratiæ tuæ influxum. Ad quod Dominus. Adijunge hanc discretionem. Si quis hoc finaliter in corde suo experitur, quòd voluntas eius ita per omnia meæ diuinæ sit vnita voluntati, quod nec in minimo vnquam prospero vel aduerso casu possit á meo beneplacito aliquatenus discordare, & insuper in illo quod agit vel patitur, ita purè laudem vel gloriam mei solius desiderat, quod in omnibus propriæ renuat totaliter vtilitati & mercedi: ille securè potest affirmare quod quicquid boni sensuum suorum exercitis apprehenderit eum interno sapore (quod tamen scripturæ sacræ testimonio non videatur carere, sed proximorum saluti conducere) hoc ex me venisse. Tunc dixit ad Dominum: Dignare nūc pater misericordissimè mihi ancillæ tuæ saltem paruam somni quietem præstare post sumpta ob nimium cordis defectum aromata, vt possim hodie tua viuifica percipere sacramenta. Ad quod Dominus: Ista vnio-

qua mo-

qua modo anima tua mihi est vnita, multo magis te reddidit sobriam, quam vllus somnus corporalis efficere possit. Hinc sub Missa qua erat communicatura, videbatur sibi astare Domino querulans, quod propter infirmitatem oporteret eā Missa carere. Cui Dominus ait: Lege Confiteor, quod dum illa humili deuotione complectet, adiūxit Dominus: Miseretur tui diuinitas mea, & dimittit tibi omnia peccata tua: extensaque venerabili dextera sua, dedit illi benedictionem suam. Ad quam dum anima inclinaretur, suscepit eam Dominus in sinum suum, sicque inter strictos amplexus suauiter illi blandiens, decantauit: Ad imaginem quippe Dei factus est homo. Sicque oculos ipsius & aures, os quoque & scorum, manus & pedes consignans, & eadem verba repetens, per ipsa in anima diuinam suam imaginem & similitudinem dignantissime innouabat.

SCHOL. Ecce quantum interest inter curam, & sollicitudinem eorum, qui cibis preparandis inuigilant, vt v̄tri inseruiant, quos Paulus vocat inimicos Crucis Christi, quorum Deus venter est: ac eorum, qui, vt optimam valetudinem & corporis vires conseruent, vt vitam in Dei obsequium transigant. Hinc D. Augustinus non semel Probam diuitem viduā de tuenda sanitate admonet, vt corpus inseruiat spiritui, & spiritualibus exercitijs. Neque D. Bernardus eam curam de cibis parandis, aut inuilem, aut noxiam iudicat, neque penitus abscindendam, sed in Dei honorem, & animæ vtilitatem ordinandam edocuit. Cupiditas, inquit, tunc recte à superueniente charitate ordinatur, cum mala quidem penitus respuuntur: bonis vero meliora præferantur: nec bona nisi propter meliora appetuntur. Quod cum ple-

August. epist.
121.

Ber. de dilige
do Deum,

cum plene per Dei gratiam asequutum fuerit, diligetur corpus, & vniuersa corporis bona tantum propter animam: anima propter Deū, Deus autem propter seipsum. Veruntamen quia carnales sumus, & de carnis concupiscentia nascimur, necesse est, vt cupiditas nostra, vel amor noster à carne incipiat: quæ si recto ordine dirigitur, quibusdam suis gradibus, duce gratia, proficiens: spiritu tandem cōsumabitur: quia non prius quod spirituale sed quod animale, deinde quod spirituale. Quibus Bernardi verbis accedunt illa Pauli, siue comedatis, siue bibatis, siue quid aliud facitis, omnia in gloriam Dei facite.

¶ Hinc feria quinta qua mundani magis in crapula & ebrietate solent sæuire, dum manè post Matutinas in coquina pulsaretur seruis laboraturis ad prælibandum ista ingemiscens, dixit ad Dominum: Heu me, mi Domine, quam mane insurgunt homines ad infestandū te cibo. Ad quod Dominus blande quasi subridens dixit: Noli ingemiscere charissima, quia hi quibus modo pulsatur, non sunt de numero illorum qui contra me crapula sæuiunt, quia per hanc prælibationem ipsi vocantur & incitantur ad laborem. Vnde & ego delector in eorū cibo, quemadmodū quis delectatur in refectione sui iumenti, quod pabulo pascit administrandum sibi.

Sabbatho ante Dominicam in quinquagesima, quibus Dominum placemus pro alijs, tempore, quo magis offenditur.

CAPVT. XV.

¶ Abbato præcedente Dominicam Esto mihi: dum se ex omnibus exterioribus abstractā, interioribus re collegisset, suscepta est in sinum diuinæ benignitatis.

ubi in tāta spiritus tranquillitate fruebatur influxionibus diuinarum delectationū, quod videbatur sibi cum Domino quasi disponere omnia regna cœli & terræ. Cumque sic totam diem illam gaudio spirituali duxisset solennem, accidit ad vesperum, vt ex quodam euentu in tantū turbata grauaretur, quod ex hoc impedimentum incurreret præcedentium fruitionum. Pro quo remouendo, dum multū laborasset, & luce clarius cognosceret illud grauamen nullius esse valoris, nec tamen omnino mentem suam ab illo excutere posset, ac per hoc quodammodo serenitate prioris tranquillitatis priuaretur. Tandem ante Matutinas, cum pene totam noctē in tali labore duxisset infomnem, exorabat Dominum vt tale impedimentum à corde suo dignaretur remouere: quatenus ad laudem & gloriam nominis sui in priorum delectationum fruitionibus mereretur gaudere. Cui respondit Dominus: Si desideras placere mihi, oportet te grauamen habere, & sic directe respicio in cor tuum, & in clangore delectabili suauisonantium desideriorum tuorum me continue demulces, & arridet mihi grata amœnitas variarum affectationum tuarum quibus erga me afficeris, & aspirat mihi secunda confidentia, qua in omnibus moribus cordis tui ad me anhelas, & dulciter afficit me effluxus pietatis cordis tui, qua vniuersis hominibus bonum exoptas æternę salutis. Et insuper patet mihi thesaurarium nobilissimum cordis tui, vnde sufficienter distribuere potero vniuersis de tua bona voluntate; qua omnibus indigentibus benefactis. Tunc desiderauit aliqua sibi donari à Domino, quibus per tres dies illos continuos, quibus mundani insolentius delinquit, acceptius Deo obsequiū posset exhibere.

hibere. Cui respondit Dñs: In nullo poteris mihi gratius obsequi, quā in eo, quod patienter in memoriā meæ passionis sufferas quæcunq; tibi eueniunt grauamina, siue interiora siue exteriora, & cogas te ad faciēda quæ tibi magis sunt contraria. Et hoc saluberrime in custodia sensuū exteriorū & refrenatione ipsorum perficere poteris. Nā quicumque se in memoria meæ passionis in his studuerit exercere, absq; dubio largā remunerationem à pietate mea se speret accepturū. Hinc ista dixit. Vellē Doctor amantissime, etiā nunc edoceri à tua benignitate, quibus orationibus specialiter his tribus diebus te à mundanis ad iracundiā prouocatum, blandius possem placādo delinire. Respondit Dñs: Non mediocriter acceptarem, si quisquā legendo iij. Pater noster, vel Laudate Dominū omnes gētes, ad primū offerat Deo Patri omne exercitiū sanctissimi cordis mei (quo vnquam lassatus sum in terris pro salute generis humani in laude, gratiarum actione, querimonia, actione, desiderio & amore) in emendationem omnium terrenarum & carnalium delectationum ac peruersarum voluntatū, quibus nunc aliquod cor implicatur humanum. Ad secundum offerat Deo Patri omne exercitium innocentissimi oris mei in abstinentia & temperantia, tā ciborum quam verborum, in prædicatione & oratione cōtinua (quibus pro salute humana insudaui) in emendationē omnium peccatorum in vniuersa Ecclesia commissorum in gula & ebrietate, ac nociuorum inutiliūque verborū multiplicatione. Ad tertium vero Patri meo cœlesti offerat omne exercitiū sanctissimi corporis mei, cū omnibus motibus singulorū mēbrorum, ac totam seriē meæ perfectissimæ conuersationis, cū omni amaritudi-

ne meæ innocentissimæ passionis & mortis (quam per-
tuli pro redemptione generis humani in emendationē
omnium peccatorum, quæ tempore isto quocunque
motu vel modo singulorum membrorum mundus cō-
tra propriam salutem sæuendo cōmittit. Circa tertiam
vero apparuit ei Dominus Iesus in tali dispositione,
quo ad colūnam est flagellatus, stans inter duos lic-
tores vinctus: quorum vnus videbatur eum cædere spinis:
alter vero flagello nodoso. Vterque vero cædebat eum
in faciē. Vnde faciei eius tam miserabilis videbatur as-
pectus, quod corde liquefacto omnia interiora viscera
conspicientis eum commouebantur ad compassionem
intantū, quod per diem illum quotiēs illi in memoriā ve-
nit forma illa, lachrymas cōtinere non potuit. Quia nū-
quam æstimauerat in corde suo, quod homo tā misera-
bilis aspectus visus esset in terris, sicut illa hora. Domi-
nus Iesus ei apparuit. Nā pars illa faciei, quæ spinis cæ-
di videbatur, intantū apparuit dilacerata, quod etiā pu-
pilla oculi interius erat vulnerata, insuper & liuida ex
tumore flagelli nodosi. Videbatur etiā ex amaritudine
passionis subtrahere faciē, quā dū vnus subtraheret alter
acrius insurgebat in illū. Tunc conuersus ad illā, dixit:
Nonne legisti scriptū de me: Vidimus eū tanquā lepro-
sum, &c. Ad quod illa: Eia Domine, vnde nunc leniri
posset tā acerbus dolor tenerrimæ faciei tuæ? Cui Do-
minus: Siquis pertractans passionem meā, deuoto corde
per amorem compungeretur, & in tali charitate oraret
pro peccatoribus, illius cor esset mihi emplastrum sua-
uissimum. Per duos etiam cædētes intellexit, notari lai-
cos, qui aperte delinquentes velut spinis Dominum
cædunt: & aliquos religiosos, qui quanto magis contra
religio-

religionem delinquant, eo quasi nodosioribus flagellis
Dominum cædunt. Sed vterque in faciem, quia quan-
tum in se est, regnantis in cælo intuitum non ve-
rentur dehonestare. Hinc etiam intellexit, quod ideo
ex Euangelio passio Domini recitatur, vt à specialibus
Dei amicis ipsa passio tunc deuotius recolatur, tam in
honorem Domini, quam etiam in emendationem pro
Ecclesia. Sed specialiter Domini flagellatio bis memo-
ratur, quæ ipso die huic fuit tam miserabiliter ostensa.
In epistola etiam charitas commendatur, vt in chari-
tate tam Dei, quam proximi magis exerceamur, Deo
scilicet, toto corde compatiētes pro indebita contume-
lia: proximisque cōpatiamur pro eo, quod tam districtū
iudicem contra se prouocant. Vnde pro vtrisque emen-
dandis sit in nobis precipua memoria Dominicæ passio-
nis. Pro qua Domino deuotas dicamus gratiarū actiones
Et oremus vt parcat ipsius miseratus, pro quibus est
passus. ¶ Ad Missā vero, dum per Introitū inuocaret
Dominum, Dominus hoc ipsum sibi vsūpās) eo quod
quasi propter instātis tēporis exarcebtionem hoc sibi
magis cōgruere videretur) dixit ad eam: Sis mihi tu dile-
cta in protectricem, proponendo quod si tu præualeres
libēter me præmunire velles ab iniurijs, quibus specia-
liter isto tēpore infestor: quia nūcā ceteris fugatus pau-
sare desiderans, ad te confugi. Tunc illa circumplectēs
eū totis viribus, nitēbatur ipsum ad intima sua perduce-
re. Et ecce subito intantū corporalibus abstrahitur sensi-
bus ac Deo vnitur interius, quod in stando & sedendo
Conuentui negligeret se conformare. Vnde cōmūni-
ta à quadam, intellexit se moribus ab alijs discrepare.
Ideoque precabatur Dominum quatenus sic corpus
suo iuua-

suoiuamine regere possit; ne aliqua singularitate notaretur: Cui Dominus respōdit: Dimitte me cum illa affectione tua quæ dicitur amor, vt vicem tui suppleat penes me, & tu regimini corporis intende. Ad quod illa: O anantissime Deus, si aliqua affectionum mearum potest supplere vicem meam, magis exopto vt regimen corporis rationi committatur, vt ego tibi liberius vacem. Quod ex tunc dono singulari à Deo obtinuit, vt nunquam tantum absorberetur in Deum interius, quin semper recto moderamine ritum Conuentus sequeretur exterius.

Dominica in Quinquagesima de amore Dei: & passione Chr. Jti.

CAPVT. XVI.

IN nocte Dominicæ (Esto mihi) apparuit Dominus Iesus sedens in throno gloriæ suæ. Et sanctus Ioānes Euangelista sedebat secus pedes Domini scribens. Tunc ista interrogauit eum, quid scriberet: Cui respondit Dominus: Ego singula obsequi. hesternò die à congregatione ista mihi impensa, & adhuc per duos dies subsequentes impendenda, in hac facio carta diligenter annotari, vt cum ego (cui pater omne iudiciū dedit) vnique post mortem suam fideliter reddidero mensuram bonam pro singulis laboribus operum suorum bonorum, & insuper addidero mensuram confertam ex fructu meæ saluberrimæ passionis & mortis (Vnde omne humanum meritum misericè nobilitatur) ducam eos cum hac carta ad patrem, vt & ipse ex omnipotentia

tētia paternæ benignitatis suæ superaddat eis mēsuram coagitatam & superfluentem pro officijs istis mihi in hac persecutione (qua nunc à mūdānis infestor) benigne impensis, qui cum ego sim fidelissimus omnium, multo minus possum omittere, quin recompersem bona: quam Rex David, qui, quanuis omni tempore vitæ suæ non pretermisit beneficientibus sibi congruis beneficijs respondere: tamen cum appropinquasset dies mortis eius, & commississet regnum in manu filij sui Salomonis, dixit ei: Filijs Berzellai Galaaditis facies gratiam, cruntque comedentes in mensa tua, quia occurrunt mihi cum fugerem à facie fratris tui Absalonis. Quia sicut à quolibet magis acceptatur beneficium exhibitū inaduersitate, quam in prosperitate: sic & ego magis accepto fidelitatem illam, quæ mihi exhibetur tempore isto, quo mundus plus peccando me infestat. Beatus itaque Ioannes sedens & scribens, videbatur quādoq; calamū intingere in atramēto, quod manu tenebat, & ex eo literas nigras cōscribere. Quandoque vero intingens calamū in vulnus amatoriū lateris Iesu, quod coram se apertum patebat, & ex inde roseas literas faciebat, distinguens eadem rubea scripta partim nigro colore, partim vero aureo. Intelligitque ista per ea quæ nigro colore erant scripta, designari opera illa quæ ex vfu faciunt quique religiosi, vt est ieiunium, quod ab omnibus religiosis communiter in hac secunda feria inchoatur, & similia. Per illa vero quæ roseo colore erant conscripta, designari opera illa, quæ sunt in memoriam passionis Iesu Christi pro emendatione Ecclesiæ affectu speciali. Per hoc vero, quod affectu eadē rosea scripta partim erant nigro colore, partim aureo di-

distincta, intellexit quod illa quæ in memoriam passionis Dominicæ fiunt tali intentione, quod ille qui ea facit, desideravit per ea gratiâ Dei obtinere, vel similia, quæ propriæ cedunt saluti, ab alijs describuntur colore nigro. Illa quoque quæ fiunt ita pure ad laudem Dei in vnione passionis Christi, & salutem vniuersitatis, quæ omnino abrenunciat quis omni merito, præmio & gratiæ, vt saltem possit Deo laudem & amoris exhibitione offerre, describuntur aureo colore, quia quauis prædicta opera copiosam apud Deum obtineant remuneratione: illa tamen quæ pure fiunt pro amore laudis Dei multo maioris sunt meriti ac dignitatis & insuper conferunt homini in infinitum maius augmentum salutis æternæ. Recognouit quoque post binas distinctiones vbique locum vacante. Et cum perquireret à Domino, quid per hoc notaretur, respondit: Cū moris sit apud vos mihi tempore isto deuotus semper desiderijs & orationibus in memoriâ meæ passionis adesse, singulas cogitationes, & verba quibus mihi deseruistis, diligenter feci conscribi. Locus vero vacans, designat quod opera bona quæ facitis: facere in memoriam passionis meæ, non habetis in usu. Tūc illa: Et quomodo, inquit amantissime Deus hoc possemus tibi laudabiliter perficere? Respondit Dominus: Vt omnia quæ facitis in ieiunijs, vigilijs, cæterisque regularibus disciplinis, faceritis in vnione meæ, passionis. Et quandocūque ab aliqua re abstineretis in visu, auditu, verbo, aut similibus, semper illud offerretis mihi in vnione illius amoris, quo ego omnes sensus meos continui in passione mea; licet enim vel vnico intuitu potuissim, terruisse omnes mihi aduersantes, vel vnico verbo cōuicisse falsi omnes mihi

contra-

contra dicentes: ego tamen tanquā ouis quæ portatur ad victimā, inclinato humiliter capite, oculisque depresso in terram, corā iudice non aperui os meum ad respondendum vel vnicum excusationis verbum contra tot falsas querimonias mihi obiectas. Tūc ista: Eia doce me doctor optime vnum saltem factum, quod specialiter in memoriam passionis tuæ possimus perficere? Respondit Dominus: Hoc ergo accipe, vt orantes expansis manibus formam meæ passionis Deo Patri prætendatis, pro emendatione vniuersalis Ecclesiæ, in vnione illius amoris quo ego in cruce manus expandi. Et illa: Si quis hoc facere vellet, oporteret eum angulos quærere, eo quod iste modus non habetur in usu. Ad quod Dominus: Hoc ipsum studium quærendi angulos mihi cōplaceret, & opus illud exornaret, velut gemmæ monile perornant. Et adiecit Dominus: Si quis hoc in usum duceret, quod palā expansis manibus orans nullius in hoc contradictionem: ille tantum mihi honoris exhiberet, quantum ille Regi defert honoris, qui ipsum solenniter intrhonizat. Deinde ad quælibet scripta intentionum siue orationum per Conuentum Deo exhibitarum videbatur adnotata etiā illa persona quæ facientes admonitionibus suis siue exemplis instigauerat. Per quod clare patebat supereffluēs bonitas diuinę liberalitatis: quæ etiā gaudens de salute nostra exoptat dupliciter remunerare, si quid sibi paruitas conditionis humanæ simpliciter conatur offerre. Hinc ista dixit: O Domine cur ad ista describenda non potius Beatum Benedictū (cuius ordinis est cœnobium nostrum) elegisti aut quęcūque alium, quam beatū Ioannē? Respondit Dominus: Quoniā ipse electus discipulus meus maxime cōscripsit

Bb 5

de dile-

de dilectione Dei & proximi. Ergo ipsam in hoc ministerium deputavi, ut scriberet præmia quæ sunt à me reseruata charitatis operibus. ¶ Post feriam quartam, dum in persona Ecclesiæ quasi cum ea & pro ea veniret ad Dominum, præbens se ad emendationem quadragesimalis pœnitentiæ, tanta serenitatis blanditate ab ipso inter iucundos amplexus suscepta est, quod indubie per propriam experientiam didicit Christum sponsum vere nimio affectu duci erga sponsam suam, scilicet, Ecclesiam, in cuius persona ipsa tunc eum adire videbatur.

Dominica prima quadragesimæ, de tentationibus.

CAPVT. XVII.

Dominica Inuocauit dum seminus paratam sentiret ad sumendum corpus Dominicum, exorabat Dominum deuoto corde, ut ieiunium suum sanctissimum (quo quadraginta diebus & totidem noctibus se pro salute nostra maceravit in terris) sibi conferre dignaretur in suppletionem illius defectus, quo ipsa corporali infirmitate detenta, quadragesimale ieiunium soluere cogeretur. Ad cuius petitionem Filius Dei alacri vultu festius consurgens & coram Deo Patre reuerenter genuaflectens, ait. Secundum quod ego vnicus tuus tibi coæternus & consubstantialis, ex inscrutabili sapientia mea perspicacius cognosco defectum humanæ fragilitatis, quam vel ista quisquam hominum cognoscere possit: ideo ipsius multiplici fragilitati multipliciter compassus, vniuersalem ipsius desiderans sup-

rans supplere defectum, offero tibi pater sancte abstinentiam dignissimam sanctissimi oris mei in veram emendationem & suppletionem omnium, quæ vnquam per inutilem sermocinationem deliquit aut omisit. Offero tibi etiam pater iuste, abstinentiam sanctissimarum aurium mearum, pro omnibus delictis aurium ipsius. Abstinentiam quoque oculorum meorum offero tibi pro cunctis maculis, quæ aliquo illicito visu contraxit. Nec non abstinentiam manuum pedumque meorum, pro omnibus delictis operum gressumque suorum. Postremo maiestati tuæ pater amantissime offero deificatum cor meum, pro vniuersis delictis quæ vnquam cogitatione, desiderio, siue voluntate commisit. Tunc anima stans coram Deo Patre videbatur indumentis candidis subijisque vestita diuersisque ornamentis, velut inclyta proles mirabiliter decorata. Per candidam vestem figurabatur innocentia quæ per abstinentiam Christi animæ donatur. Per rubea vero labor abstinentiæ. Per ornamenta quoque multiplices exercitationes singulorum membrorum Domini, quibus nobis salutem mercatus est sempiternam. Hinc Deus Pater assumens animam sic & ornamentis filij sui dilecti satis placite perornatam, statuit eam inter se & vnigenitum suum quasi ad mensam quandam delitiosam, circumfulsitque eam ex vna parte splendor diuinæ omnipotentis Dei patris, ut eam ad tantæ dignitatis excellentiam sublimaret. Ex altera vero parte lux inscrutabilis sapientiæ Filij Dei, quæ tam præcipua ornamenta perfectissimorum operum virtutumque suarum animæ nouit adaptare. In medio quoque diuersorum splendorum, quibus à dextris & à sinistris anima videbatur ornata, apparebat quasi

quasi tenuis quædam rima ipsos splendores abinuicem discernēs, per quam ipsius animæ inter patebat propriæ vilitatis enormitas. Vnde humiliata ex rubore gratæ verecundiæ Deo magis placens, animum Regis in sui concupiscentiam efficacius inflamavit. ¶ Tunc filius Dei appositus coram ea in specie trium ferculorum, tres victorias suas, quæ ipso die in Euangelio recitabantur, de quibus tanquam quoddam saluberrimum antidotum sumeret contra tria illa vitia, quibus omne genus humanum magis delinquit, scilicet, delectatione, consensu, & concupiscentia. Et primo, vt de illa gloriosa victoria, qua suggerenti diabolo cibi delectationem & dicenti: Dic vt lapides isti panes fiant, sapienter rebellavit, dicens (non in solo pane viuit homo) sumeret emendationem omnium, quibus vnquam male delectando deliquit, & vires de cætero resistendi cuiuslibet delectationi. Nam cum quis impugnatur aliqua delectatione, quanto magis sequitur impetum delectationis, tanto inualidiore efficitur ad resistendum. Vnde quilibet potest eandem victoriam Filij Dei offerre Deo Patri in emendationem omnium quibus vnquam in aliqua creatura sensualiter vel carnaliter delectando peccauit, orans vt donentur sibi vires de cætero illis resistendi. De secunda vero victoria Domini datum est animæ vt sumeret indulgentiam omnium, quæ vnquam per consensum contraxit, & vires de cætero resistendi, quam victoriam etiã quilibet offerre potest Deo Patri pro emendatione omnium cogitationum, verborum, & operum, quibus conscientiam læsit & impetrare vires de cætero resistendi. De tertia vero victoria Domini dabatur animæ, vt sumeret veram emendationem omnium quæ contra-

xit ex

xit ex concupiscentia eorum, quæ nõ habens affectasset habere, & vires omni concupiscentiæ resistendi. Quod etiã quilibet potest similiter à Deo impetrare. Sub Misal intendens epistolæ, vt ex virtutibus, quæ in ea recitantur, aliquas vtiliores colligeret ad imitandum aliosque docendum, dum nullo super hoc spiritali intellectu donaretur, dixit ad Dominum: Doce me amator benignissime, quibus ex his præcipue virtutibus tibi possum placite deferuire, quia (heu) nequeo singulis quotidie proficere. Respondit Dominus: Perpende, quod in medio cæterarum virtutum inseritur in Spiritu sancto. Et quia Spiritus sanctus est bona voluntas, studeas super omnia, vt habeas bonam voluntatem & sic omnium virtutum specialem poteris habere decorem & profectum: quia sola voluntas plus lucratur, quam vnquam aliquis posset operibus perficere aut obtinere absque illa. Qui enim habet integram voluntatem, quod libentissime super omnem creaturam me vellet laudare, amare, mihi gratias agere, condolere & in omni virtute se perfectissimo modo exercere si posset: ille indubitanter à diuina liberalitate mea remunerabitur quandoque copiosius, quam vnquam vllus hominum opere potuisset obtinuisse. Hinc Spiritus sanctus paracletus procedens in medium, & stans coram anima splendore suo diuino medietatem animæ (per quam ipsi propriæ vilitatis enormitas patebat, vt præscriptum est) mirabiliter perlustrando irradiabat: sicque ex virtute diuinæ claritatis, anima illa omni sua vilitate totaliter exuta ipsi viuo fonti luminis sempiterni foeliciter est inmersa.

Idem tradit
Ber. li. b. de
ta solitaria.

Opera

Opera misericordiae quomodo spiritualiter adimplentur.

CAP V T. XVIII.

SECUNDA feria post Dominicam Inuocauit, dum legetur in Euāgelio (Venite benedicti Patris mei. Esuriui enim &c.) ista dixit ad Dominum: Eia mi Domine, cum nobis nō congruat corporaliter esurientes cibare, sitientes potare, & cætera opera misericordiae perficere, eo quod (te ordināte) sub regulari professione cōuersantes, nihil nobis proprii liceat possidere: doce me quo studio possimus & nos illam dulcissimam benedictionis tuæ vocem consequi, quam pro operibus misericordiae hoc loco Euāgelij promissisti. Respondit Dominus. Cū ego vera salus & vita animæ sine intermissione, in quo libet homine esuriam & sitiam sui ipsius salutem, si quis omni die studeret aliqua ædificatoria verba sacræ scripturę recitare, ille certe meā esuriam suauissima refectio ne releuaret. Si vero lectioni ipsi hanc etiam intentionem adiungeret, quod scilicet ex ea compunctionis vel deuotionis gratiam obtinere desideraret: tunc etiam sitiam meam dulcissimo poculo refocillaret. Si quis etiam saltē vna hora quotidie mihi vacare studeret, tota mētis intentione: ille valde gratū hospitium mihi exhiberet: Et qui singulis diebus in aliqua virtute exercitari studeret ab illo me decenter coopertum acceptarem. Similiter qui alicui vitio vel tentationi viriliter resistendo, deuinceret eam, ab illo me infirmum diligenti cura visitatum reputarem. Qui autem pro peccatoribus & animabus purgandis deuote orauerit, hoc tam dignanter acceptabo, ac si ad me incarceratū crebrius veniendo, blandis

blandis consolationibus suis desolationem meā subleuasset. Adiecitque Dominus. Si quis in prædictis se quotidie pro amore meo exercitauerit, & specialiter tēpore quadragesimali: hunc indubitanter cum tota diuina suauitate mea regali gloria nec non amicabili fidelitate dignanter remunerabo: sicut hoc incomprehensibile omnipotentiam & inscrutabilem sapientiam dulcissimamque beneuolentiam meam vnquam liberalius decet adimplere,

Dominica secunda quadragesimæ. Oblatio meritorum Christi pro peccatis Ecclesie.

CAP V T. XIX.

DOMINICA Reminiscere dum ista quasi introducta thalamum sponsi potioribus bonis illius nobiliori modo frueretur, & vehementer delectaretur in superabundantibus delitijs diuinæ dulcedinis, & pietatis (de quibus tamen nihil ad humanam exprimere potuit capacitatem) exorabat Dominum vt aliqua sibi donare dignaretur, in quibus homines per septimanam illam possent vtiliter exerceri. Cui respōdit Dominus. Affer mihi duos hædos optimos, id est, corpus & animam totius generis humani, in quibus verbis intellexit, quod Dñs exigeret ab ea emēdationem p̄ vniuersitate totius Ecclesie. Tūc Spiritu sancto instigāte legit quinq; Pater noster in honorē quinq; vulnerū Domini pro emēdatione omnium peccatorū quinque sensuum ā toto genere humano commissorum, & iij. Pater noster, in emēdationē omnium peccatorū tribus viribus animæ id est, rationali, irascibili, & cōcupiscibili per totius vniuersitatis

fitatis homines commissorum & bonorum omniorum, offerens ea Domino in vnione illius perfectissimæ intentionis, qua eadem oratio in corde ipsius dulcissimo sanctificata ad nostram salutem est edita in emendationem omnium commissorum & insuppletionem negligentiarum, quæ vnquam ex humana fragilitate, ignorantia, seu malitia sunt contracta contra suam insuperabilem omnipotentiam, inscrutabilem sapientiam, ac supereffluentiam gratuitæ bonitatis. Hæc cum offerret, benignus Dominus quasi in eorum complacentia, vltra quam dici possit, placatus, extendens manum suam à vertice capitis vsque ad planctam pedis, signam Crucis ducens, eam satis affectuose benedixit. Sicque inter suas amplexus amicabiliter ad Deum Patrem gratiosius benedicendam deduxit. Qui eam benigne respiciens, & dignantissime suscipiens, ineffabiliter benedixit, donans illi benedictionem totius generis humani, tali modo, quod eam solam, tot benedictionibus superadditis, beatificauit, quot vniuersitati totius mundi deberentur, si quilibet se simili modo diuinæ gratiæ adaptasset. Vnde quilibet per hanc septimanam studeat per quinque Pater noster satisfacere Domino pro delictis totius humani corporis: & per tria Pater noster commissa animarum totius Ecclesiæ sanctæ Dei, vt & ipse tam saluberrimæ benedictionis effectum mereatur obtinere per Iesum Christum Filium Dei: qui se caput & sponsum Ecclesiæ dignatur exhibere.

Dominus

Dominica tertia quadragesima.

CAPVT. XX.

Dominica Oculi, vt huius virginis deuotio concorderet cum officijs Ecclesiæ, more sibi solito desiderauit edoceri à Domino, in quo per illam deberet hebdomadam specialius exerceri. Cui respondit Dominus: Quoniam nunc in officijs Ecclesiæ recitatur, quod Ioseph pro xxx. denarijs est venditus, tali exemplo prouocata legendo xx xiiij. Pater noster, eme à me conuersionem meam sanctissimam, qua triginta tribus annis operatus sum salutem in medio terræ. Et hunc fructum cōmunicato toti Ecclesiæ in veram salutem ad laudem meam æternam. Quod cum fecisset, recognouit in spiritu totam Ecclesiam velut sponsam ornatam & compositam, ex fructu perfectissimæ conuersionis Christi mirifice decoratam.

Dominica quarta. De exercitio ad quinque vulnera, ad pacendum totam Ecclesiam.

CAPVT. XXI.

Dominica Lætare, dum iterum peteret instrui à Domino, in quo sibi laudabilius in illa hebdomada posset exercitari: respondit Dominus: Introduc mihi illos, quos ante septem dies conuersionis meæ decore præparasti, quia comesturi sunt mecum. Ad quod illa: Et quomodo hoc perficere poterō? Ego certe licet indigna, si possē tibi Domino meo introducere omnes homines, cum

Cc

nes, cum

nes, cum quibus dignaris delicias tuas habere, ob hoc a die isto vsque in diem iudicij libentissime vellem nudis pedibus circuire totum mundum & quemlibet eorum (in quibus tu dulcor animæ meæ habitando dignareris delectari) vlnis meis gestando tibi præsentare: vt vel sic desiderio infinito dulcedinis tui diuini amoris aliqua liter satisfacere possem. Insuper (si possibile esset) cor meum in tot partes diuidere vellem quot homines viuunt, vt ex eo cuilibet eorū partiri possem bonā voluntatem ad obsequendum tibi secundum tui diuini cordis summū oblectamentum. Ad quod Dñs: Talis voluntas tua beneplacens & perfecta per omnia sufficit. Et statim cognouit vniuersam Ecclesiā miro modo decoratā ante cōspectum Dñi præsentatā. Et ait Dominus: Huic multitudini tu hodie ministrabis. At illa mox diuinitus inspirata, procidit ad pedes Dñi, & vulnus sinistri pedis Domini deosculabatur in emendationem omnium peccatorum ab vniuersali Ecclesia vnquam cogitationibus, desiderijs seu voluntatibus peruersis commissorū, orans Dominū vt dignissimā emendationē (qua ipse totius mūdi peccata purgavit) ipsi donaret, in emendationē verā. Et ecce statim dabatur animæ effectus orationis suæ in similitudine panis vnus, quē ipsa statim cū gratitudine porrexit Dño. Dñs autem ipsam benigne suscipiens, & subleuatis oculis Deo Patri gratias deuotas agēs, benedixit; ac deinde reddidit illi ad distribuendum toti Ecclesiæ. Hinc illa vulnus dextri pedis Domini deosculans, in suppletionem omnium quæ tota Ecclesia omisit in exercitatione vtiliū cogitationū, desideriorum bonorū ac sanctarū voluntatum, orabat Dominū, vt dignissimā suppletionē illam, qua ipse vniuersum de-

bitum

bitum humani generis persoluit, toti donaret Ecclesiæ in negligentia suæ supplementū. Hinc vulnus sinistri manus cum deuotissima intentione exosculans, in emendationem omnium peccatorum, tam verbis quam factis totius mundi commissorum, deprecabatur. Dominum, vt illam dignissimam emendationem (qua omnium nostrorum tam verborum quam operum delicta expiauit) Ecclesiæ largiretur in verā emendam. Deinde etiam vulnus Dñi dextræ manus exosculans pro suppletionem negligentiarū totius Ecclesiæ, quæ ex omissione vtiliū verborum operumque bonorū contraxit, rogauit Dominū, vt suam dignissimam perfectionem largiri dignaretur, in totius Ecclesiæ supplementū. Cū vero ad singula hæc vulnera accepisset singulos panes, eosque Domino porrexisset, eosdem Dñs illi reddidit benedictos ad distribuendum Ecclesiæ. Postremo accessit ad vulnus amatorium lateris Iesu Christi, illudque ex intimo corde deosculans exorabat Dominū, vt ex abundantia diuinæ pietatis suæ post dignam peccatorum emendationem, & sufficientem negligentiarum suppletionem, etiam nunc merita sanctissimæ conuersationis suæ (quibus in seipso dignissimè resplendet in cōspectu Dei Patris) ad cumulum beatitudinis æternæ dignaretur su peraddere Ecclesiæ sponsæ suæ sanctæ. Quod cum se ex benignissima liberalitate Dei gauderet obtinuisse, quasi pro quinto pane distribuit gaudens, sicut solent nobilibus iam diuersis ferculis abūde satiatis aromatha vel poma alia, aut palatum delectatia pro solo appetitu postremo superaddi. Et dixit ad Dominū: Eia mi Domine, quid pro piscibus, qui etiam hodie recitantur in Euangelio, dignaris mihi ad ministrandum Ecclesiæ

Cc 2

sponsæ

ponſæ tuæ donare? Reſpondit Dominus: Sanctiſſimam exercitationem omnium membrorum immaculati corporis mei do tibi, adminiſtrandum eis pro omni negligentia, qua neglexerunt totis mihi viribus & ſenſibus corporis ſui ſamulari. Et exercitationē nobiliſſimæ animæ mee, pro omni negligentia, qua me ex omnibus virtutibus & affectionibus ſine animæ intermiſſione laudare & gratias mihi agere pro ſingulis beneficijs, neglexerunt. Per hoc quod ſupra dictū eſt, Dominū panes accipientem gratias agere Deo Patri, intellexit quod quādocūque aliquis ad laudē Dei perficit aliquid opus bonum, quantūvis paruum, vel legit ſaltē vnum Pater noſter, vel Ave Maria, vel aliā quamcūq; orationem vel pſal. ex parte ſive pro ſalute totius Eccleſiæ. Filius Dei mox illud tanquam fructum ſuæ perfectiſſimæ humanitatis gratiſſimè acceptans, pro ipſo gratias agens Deo Patri, benedicit, & ex illa benedictione multiplicatum diſtribuit vniuerſæ Eccleſiæ ad præfectum ſalutis æternæ. ¶ Quilibet etiam per hanc ſeptimanā legere poteſt quinque Pater noſter, in honorē ſuauifluorum vulnorum Domini, & quolibet deuotius oſculando orare, vt præſcriptum eſt pro emendatione peccatorum totius Eccleſiæ & negligentiarum eius ſuppletionē, & conſidere quod ſimilem per Dei miſericordiam fructum obtinebit.

Dominica in Paſſione.

CAP V T. XXII.

Dominica vero Iudica, dum in honorem Domini-
cæ paſſionis, quæ ſpecialius ipſo die recolitur incipi-
tur: ſe

tur ſe totam cum anima & corpore Domino exhibuiſ-
ſet ad tolerandum & perficiendum tam corpore quam
ſpiritu, quicquid ſuæ diuinæ complaceret volunta-
ti, pius Dominus talem ipſius voluntatem ineffabili
gratitudine videbatur acceptare. Ipſa vero diuinitus
inſpirata ex intimo cordis affectu ſalutare coepit ſigil-
latim ſingula membra Domini, pro ſalute noſtra di-
uerſis pœnis in paſſione cruciata. Vnde quādocū-
que aliquod membrum ſalutabat, ſtatim ex illo mem-
bro Domini ſplendor quidā diuinus procedens, animā ip-
ſius irradiabat. Et in illo ſplendore dabatur ei illa inno-
centia, quam per paſſionem eiſdem membri Dominus
acquiſerat Eccleſiæ. Cumque ex ſingulis membris Do-
mini amata fuiſſet mirabiliter irradiata, & innocentia
Chriſti digniſſime decorata, dixit ad Dominum. ¶ Eia
nunc Domine, doce me, qualiter cum hac innocētia mi-
hi à gratuita pietate tua collata, poſſim tibi laudabiliter
paſſionem tuam venerandam percolere. Reſpondit Do-
minus: Vt, ſcilicet, frequentius mente reuoluas cum
gratitudine, & compaſſione anxietatem illam, qua ego
creator tuus & Dominus in agonia conſtitutus proli-
xius orauit, & præ nimia vehementia anxietatis deſide-
rij & amoris ſanguineo ſudore faciem terræ irrigaui &
omnia opera tua omniaque circa te agenda mihi com-
mēdes in vniōne ſubiectiōnis illius, qua ego eadem ora-
tione dixi ad Patrem; Pater, non mea ſed tua volun-
tas fiat. Et ſic omnia proſpera & aduerſa ſuſcipias in il-
lo amore, quo ego tibi omnia illa mitto ad ſalutem. Proſ-
pera ergo ſuſcipias cum gratitudine in vniōne illius
amoris, quo ego amator tuus, fragilitati tuæ, con-
deſcendens, ea tibi procuro, vt per ea diſceas ætet-
nam proſ-

nam prosperitatem cogitando sperare. Aduersa vero suscipias in vnione illius amoris, quo ex affectu paternę fidelitatis ea tibi inmitto ad præparandum tibi pro his æternum bonum. Hinc ista proposuit per hebdomadam illam legere orationē quandā, per quā singula mēbra salutaret, scilicet: Saluete delicata membra, &c. Quod Domino multum sensit cōplacere. Vnde & nos idem facere non pigeat, vt consimilem beatitudinem consequi mereamur. ¶ Deinde cum sub Missa dum legeretur in Euangelio (demonium habes) ista medullitus super contumelia Domini sui commota, nec sustinens vt dilectus animæ suæ, tam in debitē sibi obiecta verba aduerteret, ex intimo cordis affectu his verbis viceuerfa ipsi blandiebatur dicens: Aue viuificans gemma diuinæ nobilitatis. Aue immarcescibilis flos humanæ dignitatis Iesu amantissime: tu mea summa & vnica salus. Cui benignus amator amore solito vicem dignantissimam recompensans, se ad ipsam blande inclinans, auri animæ eius hæc verba suavissimo susurro instillauit, dicens: Ego creator, redemptor, & amator tuus, per angustias mortis, acquisiui te. Hinc Dominus ait: Quicūque contra blasphemias & contumelias mihi in terris illatas, me salutauerit illo affectu, quo tu me modo salutasti: huic ego mei in iudicio illo districto (quo in morte iudicandus accusationibus dæmonum prægrauabitur) eadem blanditate exhibebo, qua me modo exhibui tibi, & eisdem verbis ipsum consolabor, dicens: Ego creator, redemptor & amator tuus, &c. Ergo totis affectibus cordis & animæ studeamus Domino blandiri, quotiescunque recitatur aliqua contumelia sibi à quoquam illata. Et si non possumus simili affectu:

saltem

saltem offeramus ipsi voluntatem & desiderium habendi omnem affectum, desiderium, & amorem totius creaturæ ad Deum, & confidamus de largiflua pietate ipsius, quod non spernat munuscula pauperum suorū: sed potius illa secundum diuitias misericordiæ & dulcedinis suæ acceptet, simul & remuneret longe supra cōdignum.

Dominica in Remis, de mysterio huius diei.

CAPVT. XXIII.

PAlmarum die sancto, dum in diuinæ fruitionis iucunditate suauius delectaretur, dixit ad Dominum: Doce me amatissime, qualiter hodie tibi Domino Deo amanti meo, causa salutis meæ ad passionem venienti, possim digne ac laudabiliter obuiare: Respondit Dominus: Exhibe mihi iumentum, cui insideam, turbam gaudente obuiantem, turbam laudando sequentem, & turbam ministrando consequentem. Verbi gratia: Primo exhibebis mihi iumentum in contritione cordis confitendo, quod sæpius neglexisti; sequi rationem, & velut iumentum non intendisti singulis quæ pietas mea sine intermissione circa te ad salutem tuam operabatur. Qua quidem negligentia perdidisti serenam tranquillitatem meā, vt quandoque cum in te cuperem spiritu aliter iucundari, existente iustitia, oporteret me per interiora siue per exteriora grauamina te purgare. Et ego sic quodammodo in te pati compellebar. Quia incontinens amor diuinæ pietatis meæ cogit me in omni aduersitate medullitus tibi compati. Tale iumen-

tum cum te mihi exhibueris, satis commodam mihi præbes sessionem. Secundo exhibebis mihi turbam cum gaudio obuiantem, suscipiendo me ex affectu totius vniuersitatis (in vnione amoris illius, quo ego Creator omnium & Dominus pro salute totius mundi hodie Ierosolimam adueni) insuppletionem pro omnibus qui vnquam neglexerunt mihi pro hoc condigna laude, gratiarum actione, amore & obsequio respondere. Tertio exhibe mihi turbam laudando consequentem, confitendo quod nunquam debito modo exempla perfectissimæ conuersationis meæ studuisti imitari: & offerendo mihi tam feruentis affectus voluntatem, quod si posses omnes homines promouere ad imitandum exempla perfectissimæ conuersationis & passionis meæ perfectissimo modo, hoc ad laudem meam libentissime totis viribus elaborares. Orabisque, vt tibi detur specialiter per veram humilitatem, patientiam, & charitatem (quibus virtutibus tempore passionis meæ clarius illuxi) quatum homini vlli possibile est, ardenti me desiderio imitari. Quarto exhibe mihi turbam ministrando sequentem, confitendo quod nunquam debita fidelitate pro defensione veritatis & iustitiæ mihi assististi: proponendo & desiderando, vt de cetero in omnibus que mihi placuerint, studeas causas iustitiæ & veritatis tam verbis quam factis promouere: & eadem etiam voluntatem desideres omnibus horis ad laudem meam obtinere. Et adiecit Dominus: Si quis mihi ex parte vniuersitatis his quatuor modis exhibuerit, ad ipsum certe tam dignanter veniam quod ex hoc fructum percipiet salutis æternæ. Hinc comunicatura, cum ex intimo affectu offerret Domino

cor suum,

cor suum, videbatur ipsum cor eius velut in latitudine charitatis expandi, tanquam si tota ciuitas Ierusalem præferreret ad suscipiendum Dominum. Quod ingrediens Dominus in similitudine iuuenis valde speciosi, visus est facere flagellum quoddam de tribus funiculis. Per quod flagellum figurabatur opus nostre redemptionis. Per primum funiculum studiosum exercitium sui innocentissimi corporis. Per secundum, deuota intentio suæ sanctissimæ animæ. Per tertium autem, virtuosa nobilitas suæ excellentissimæ diuinitatis: quæ tria semper in quolibet opere Iesu Christi cooperabantur. Hoc autem flagello Dominus omnia interiora eius lenissime contingens, omnem puluerem humanæ fragilitatis & negligentiae ab ea penitus expulit. Quo facto deposuit idem flagellum in medio cordis eius. Et ecce tres funiculi illi videbantur quasi thronum quietissimum Domino exhibere. Super quem dum confedisset, produxit quilibet funiculus florē quendam vernantissimum: quorum vnus, scilicet, virtuosa nobilitas diuinitatis, velut à tergo Domini cōsurgens, & desuper caput eius reflexus, videbatur gratissimæ vmbrae suauem Domino exhibere. Alij vero duo flores à dextris & à sinistris præbebant aspectui Domini vernantis amœnitatis fragrantiam gloriosam.

¶ Cum vero ad Tertiam in hymno cantaretur (O Crux aue spes vnica) ista obtulit Dño deuotionem omnium, qui in illo versu ipso die per vij. horas canonicas eum salutare studerent. Tunc Dominus accipiens florē egredientē de funiculo deuotæ intentionis sanctissimæ animæ suæ, ipsum omnibus præbebat, quorum sibi deuotionē hæc sponsa eius Gertrudis obtulerat. Ex cuius applicatu singulæ sumebant quendam spirituale splendorem

Cc 5

simul &

simul & recreationem. Tunc ista dixit ad Dominum: Domine mi, si per hanc deuotionem tantum hæc sorores nostræ consequuntur profectum, quid eis daturus es quando post processionem cum maiori affectu & deuotione se totas tibi impendent, feruentiori te desiderio salutantes? Respondit Dominus: Singulorum florum istorum ipsis exhibebo amœnitatem, quia triplicis deuotionis modos mihi tunc presentaturæ sunt. Quædam enim deuotione habere desiderantes, sed ea carentes: presentabunt mihi studiū laboris & exercitationis exterioris. Et hæc ex flore, qui progreditur de studio exercitio inocētissimi corporis mei, recreabo. Quædam vero dulcedine deuotionis abundantes, presentabunt mihi affectum desideriorum suorum. Et illas reficiam de flore egrediente de intentione deuota animæ meæ sanctissimæ. Quædam etiam (e quarum voluntas in omnibus meæ diuinæ vnita est voluntati, per quod vnus spiritus mecum sunt effectæ) offerent mihi se ipsas totas ad omne beneplacitū meū: & illis florem nobilissimæ diuinitatis meæ aspirabo ad salutē. Post processionem vero, dum Cōuentus faceret inclinationem ad (Gloria laus) & prosterneretur, cū dicebatur (Fulgentibus Palmis) ad talia singula verba prætedebat ipsis Dominus florē studiosi exercitij corporis sui ad recreandū, confortandum, & conseruandum eas in seruitio suo. Per hoc insinuans, quod tales labores nobilitaret cum sanctissimis laboribus suis. ¶ Post hæc dum ista rogaretur a quadam, vt se recrearet cibo, quia valde debilis erat ipsa abhorrens comedere antequam audiret passionem Domini more sibi solito requisivit a Domino, quid factura esset. Cui Dominus respondit. Reficere dilecta in

vnione amoris illius, quo ego amator tuus in Cruce vinum myrrhacum felle mixtum cum gustassem, nolui bibere. Ad quod cum illa gratiarum actione voluntatē suam deflexisset, præbuit illi Dominus cor suum dicēs. Ecce in vasculo memoriæ verbi illius, scilicet (cum gustasset noluit bibere) presento tibi desiderium illud, quod me traxit, ne ego illud biberem, sed tibi bibendum referuarem. Tu ergo, bibe securè, quod ego medicus probatissimus pregustavi, & per hoc tibi saluberrimè potandum temperaui: Mihi quidem ad hoc oblatum erat vinum myrrhatum cum felle mixtum, quo citius morerer. Sed desiderium multa patiendi pro homine retraxit me ne biberē. Tu vero è diuerso in eodē amere sume omnia necessaria & cōmoda, vt per ea in seruitio meo diutius viua conserueris: Per poculum denique mihi oblatum, tria considera. Erat itaque vinum myrrharum cū felle mixtū. Ad cuius similitudinem & tu in quolibet cōmodo triplici stude intentioni. Primo, vt omnia cū gaudio spiritus ad laudem meam facias: quod notatur per vnum: Secundo vt intentione quæque cōmoda admittas, quo diutius pro amore meo possis pati: & hoc ad significationē myrrhæ, quæ conseruat a putredine & corruptione. Tertio, vt pro amore meo libenter vellis quousque mihi placeat, frustrari gaudio iucundissimæ presentie meæ, quæ habetur in cœlis, & esse in hac valle miserie: quæ per fel significatur. Quotiescūq; aliquod cōmodum tali intentione admiseris, hoc ego acceptabo taliter: sicut amicus ab amico suo acceptaret, si ipse sibi fel oblatum, penitus ebiberet & pro eis sibi nectar suauissimum propinaret. Cum vero ista comedendo, ad singulas ossas hunc versiculum ruminaret dicens (Virtus tui

tus tui diuini amoris incorporaret me totam tibi amantissime Iesu. Et similiter ad singulos haustus diceret hunc versiculum. Effectum charitatis, qui tam vehementer in intimis tuis præualuit amantissime Iesu, trāsfunde & conserua in intimis meis ad laudem tuam æternam: quæsiuit à Domino qualiter similem deuotionem à quibuslibet acceptaret? Respondit Dominus: Quoties tali deuotione comeditur à quoquam vna buccella, ego me fatebor cum illo comedisse. Ideoque secundum diuinam omnipotentiam meam affectū amoris illius tempore congruo satis dignanter illi manifestabo. ¶ Deinde, cum in passione legeretur (Emisit spiritum) ista ex nimio affectu prostrato corpore in terrā, dixit: Ecce Domine mi, in honorē preciosæ mortis tuæ toto prostrato corpore, peto per amorem illum, qui te viuificatorem omnium creaturarum more coëgit, vt mortifices in anima mea omnia quæ tibi in ea displicēt. Cui respondit Dñs: Expira modo omnia vitia & defectus, quos in te mori desideras, & intrahe tibi ex spiritu meo omne quod ex virtutibus & perfectione mea habere optas, sciasque indubitanter, quod omnium quæ modo expiraueris, plenam indulgentiam, & omnium quæ ex spiritu meo tibi intraxeris, effectum salutarem obtinebis. Et quotiescunque de cetero pro deuincendis defectibus iam expiratis, siue pro obtinendis virtutibus iam à me tibi inspiratis, laborare studueris: duplicem semper fructum. scilicet meæ passionis & tuæ victoriæ reportabis. Hinc post prandium: dum nimium lassata membra repausatura lectulo se reposuisset, non tam vt dormirēt quam vt se à tumultibus crebrius se visitatiū abstraheret, ait ad Dominū Ecce Domine in me

moriam

moriam saluberrimæ prædicationis, qua tu hodie laborasti in templo tota die, auerte me ab omni creatura, & tibi soli amatori meo intendens, desidero vt tu loquaris animæ meæ. Cui Dominus. Sicut diuinitas requieuit in humanitate mea: sic delectatio diuinitatis meæ pausat in lassitudine. Et cū ista aduerteret, quod homines parcerent, ne eā inquietarent, putātes eam dormire, requisit à Domino vtrum eis docere deberet quod non dormiret, ne impedirentur facere quicquid vellent. Respondit Dominus. Non. Sed permittite eos charitatis exercitationibus promereri remuneratione charitatis, quam ego tantopere delector persoluere. Et adiecit Dominus Ecce modo proposui tibi duo themata, in quibus per meditationem te exercendo perpende, quod nihil vtilius possit homo in hac vita perficere, quam quod in talibus laboribus lassetur, in quibus diuinitas delectetur pausare, & sic se extendat erga proximum in operibus charitatis. ¶ Vespere autem factō in memoriam Domini, qui ipso die de sero dicitur iuisse ad Martham & Mariam in Bethaniam, ista desiderio hospitandi Dominum vehementer succensa, iuit ad quam imaginem Crucifixi, & intimo affectu vulnus sanctissimi lateris deosculans intraxit sibi omne desiderium amantissimi cordis Filij Dei, orans cum affectu, vt ad hospitium indignissimi cordis sui dignaretur declinare. Cui benignus Dominus (qui semper præstō omnibus inuocantibus eum est) desideratā presentiam suam exhibens, serena blanditate ait, Ecce adsum: Quid mihi datura es? Et illa: Optime veniat vnica salus mea, & rotum, inio solum verum bonum meum. Et adiecit: Heu Domine mi, ego indigna nihil quod tuam diuinam possit con-

fit con-

fit condecere magnificentiam, præparavi: sed totam substantiam meam offero pietati tuæ, desiderans & orans, vt tu ipse tibi met digneris in me præparare, quicquid tuam diuinam in me summe delectare possit, benignitatem. Cui Dominus: Si vis, inquit, mihi hanc in te præstare libertatem, da mihi clauem, qua omnia libere possim accipere & reponere, quæcunque mihi tam ad commodum quam ad refectionem placet. Ad quod illa: Et quæ est clavis? Respondit Dominus: Voluntas tua propria: In quo verbo intellexit, quod si quis desiderat Dominum hospitio recipere, debet ipse clauem proprietatis suæ resignare, se plene laudabilissimo beneplacito ipsius commendando & indubitanter de benignissima pietate sua confidendo, quod in omnibus suam operetur salutem. Tunc Dominus intrat & perficit in corde & anima eius omnem diuinæ delectationis suæ voluntatem. Ea propter diuinitus inspirata, legit ex parte omnium membrorum suorum, cccxv. vicibus illud Euangelicum: Non mea sed tua voluntas fiat, amantissimi Iesu. Quod Domino multum sensit complacere. Hinc requisit a Domino, qualiter acceptaret a quolibet homine, qui festum istas celebraret ea deuotione, qua ipsa conscripserat celebrandum, sumens materiam de Hester, & sermonem sic incipientem: Egredimini filie Ierusalem, &c. Respondit Dominus: Ego celebrationem illam sic in corde meo diuino gratifico & accepto, quod si quis deuota intentione ipsum ita percolere studuerit huic ego in æterna vita (præter omnem remunerationem quam ipsi persoluam pro singulis operibus suis bonis) præparabo etiam conuiuium nuptiarum secundum regalis munificentie meæ liberalitatem: qua tantum

habebit

habebit dignitatis, gaudij, & delectationis, præ alijs quantum sponsa in conuiuio nuptiarum suarum habet præ cæteris, quibus Rex ob honorem & amorem ipsius pro liberalitate sua largitur munera larga.

Feria quarta hebdomadæ sanctæ de trina genuflexione, & sancto Latrone.

CAPVT. XXIV.

Feria deinde quarta post Palmarum, dum incipere-
tur Missa. In nomine, &c. ista ex intimo affectu cordis in honore nominis ipsius dignissimi genua flectebat in suppletionem omnium, quibus ipsa vnquam neglexerat Dominum debita reuerentia honorare. Quod cum sensisset Dominum benigne acceptare, flexit secundo genua in illo verbo (cœlestium) pro suppletionem omnium quæ sancti iam in cœlo Domino conregnantes vnquam neglexerunt dum viuerent in Dei laudem tunc omnes sancti orabant pro ea. Tertio in illo verbo (terrestrium) iterum flexit genua pro suppletionem omnium quæ vniuersalis Ecclesia neglexit, & negligit in laude diuina. Tunc Filius Dei cum benigna hilaritate redidit illi fructum totius deuotionis, quæ sibi ab vniuersa Ecclesia offerebatur. Quarto illo verbo (& infernorum) similiter genua flexit pro suppletionem omnium, quæ neglexerunt, qui sunt dñati in inferno. Tunc Filius Dei exurgens & stans coram Deo Patre, ait. Hoc meum est, quia cum pater omne iudicium mihi dederit, ego eos iusto iudicio æquissimæ veritatis meæ damnatos, cruciatibus deputaui eternis. Ideoq; & hæc suppletionem tãtopere gratifico ab ista, quod illius re-

munera-

munerationem humanus non capit intellectus, sed in futurum ipsi reseruat, donec capax æternæ beatitudinis efficiatur. ¶ Dum vero in passione legeretur (Pater ignosce illis) ista ex intimo affectu orabat Dominum, ut illo amore, quo ipse in passione pro crucifixoribus suis orauit, dignaretur dimittere omnibus, qui vnquā in aliquo contra ipsam deliquissent. Ad quod omnes sancti cum magna admiratione surgentes orabant Dominum, ut indulgeret ei quicquid ipsa deliquisset contra quemlibet eorum, festa ipsorum debita deuotione nō celebrando, vel alio modo eos non satis digne venerando. Filius etiam Dei procidens coram Deo Patre, obtulit pro ea fructum totius sanctissimæ conuersationis suæ in emendationem dignissimam omnium, quibus vnquam cogitationibus, verbis, & factis contra ipsum deliquisset. ¶ Cum autem legeretur (Hodie mecum eris in paradiso) intellexit per spiritum, quod nemo consequitur dignum fructum pœnitentiæ in vltimo suo fine, nisi ad hoc habilitetur ex gratia & Deo cooperante: Latro ille qui tan salubrem adeptus est fructum pœnitentiæ, ut ipso die gauderet cum Domino in paradisi amœnitate, ad illam fuit habilitatus, per hoc, quod gratia diuina præuentus in Cruce fecit, socium de conuicijs Domino maiestatis irrogatis arguendo, seque culpabilem & iuste damnatum confitendo.

In die Cœnæ. De modo obtinendi veniam ex merito Christi pro Ecclesia. Et de amore Christi in sacramento.

CAPVT. XXV.

IN festo autem cœnæ Dominicæ, dum ad Matutinas cantarentur Lamentationes Ieremiæ, ista corā Deo Patre

Patre stans cōquerebatur ipsi in amaritudine cordis ex parte totius vniuersitatis omnia peccata, ex humana fragilitate contra suam diuinam omnipotentiam vnquam commissa. Ad secundam vero lamentationem astitit Filio Dei similiter querimoniā mouens de omnibus peccatis contra inscrutabilem sapientiam Dei ex humana ignorantia cōmissis. Ad tertiam autē conquerebatur Spiritui sancto omnia peccata quæ vnquam contra beniginitatē ipsius malitiose sunt cōmissa. Hinc dū ad versum illū Iesu Christe, &c. puelle cātarent Kyrie eleison, per primum accessit ad cor Iesu dulcissimum illudque deuote exosculans, ex parte totius Ecclesie, petijt remissionem omnium peccatorum, quæ vnquam cogitationibus, desiderijs & affectionibus, ac voluntatibus peruersis sunt contracta. Per Christe eleison deosculans os Domini benedictum, petijt remissionem omnium peccatorum, quæ vnquam ore sunt commissa. Iterū per Kyrie eleison venerandas manus Domini deosculans, petijt indulgentiam omnium peccatorum à quoquam in Ecclesia per opera commissorum. Deinde per illa quinque Kyrie eleison, quæ populus canebat ad hymnum, Rex Christe, per singulos versus ipsa quinque vulnera Domini rosea deosculabatur pro indulgentia omnium peccatorum quinque sensibus hominum commissorum. Quod dum faceret, protinus de ipsis quinque vulneribus copioso impetu emanare cœperunt quinque riuuli salutaris gratiæ. Cum vero ad laudes cantaretur Antiphona: Oblatus est, ait Dominus: Si credis me in cruce Deo Patri oblatū, eo quod ipse volui tali modo sibi offerri: crede etiam indubitanter, quod adhuc quotidie desidero eodem amore pro quolibet peccatore Deo Patri offerri, quo me in cruce pro salute totius mundi obtu-

li. Vnde quicumque (quamlibet graui pondere peccatorum se senserit depressum) respirare poterit in spem veniæ, offerendo Deo Patri meam innocentissimam passionem & mortem. Et credat, se per hoc saluberrimum fructum indulgentiæ obtinere, quia nullum tam efficax remediū contra peccata poterit in terris haberi, quā deuota memoria meæ passionis, cum vera pœnitentiā & fide viuā. Et cum in Euangelio (Ante diem festum) legeretur (cœpit lauare pedes discipulorum) dixit ad Dominum: Eia Domine, cum ego indigna sim vt abluar à te, vtinam saltem ab aliquo beatissimorū apostolorum tuorum (quos tu Dominus vniuersitatis abluere dignatus es) merear ab omni macula peccatorū lauari, vt hodie digne accederem ad tui sacratissimi corporis & sanguinis mysteriū? Respondit Dominus. Ego certe hodie tuas & etiā omnium illorum maculas ablui & extersi, qui secundum doctrinam tuam affectiones suas petierunt mundari à me. Tunc illa. Heu Domine mi, licet ego alios hoc docuerim, & idem etiam facere proposuerim: tamen alijs intendens, in his negligens fui. Respondit Dominus. Ego bonam voluntatem tuam pro opere suscepi, quia gratuita bonitas mea hoc exigit, quod quicumque integravoluntate proponit aliquod bonū opus perficere, aut intendere alicui deuotioni, si ex humana fragilitate vel necessitate hoc nō potest, ego pro facto voluntatē illius respiciā simul & remunerabo copiose. Cū autē esset cōmunicatura dixit ad Dñm: Ecce Dñe, offero tibi vota omnium personarū, quę se indignis orationibus meis cōmiserūt. Cui Dñs: Tot facibus amoris cor meū diuinū succendisti, per quot mihi personas astas. Tūc illa: Eia, inquit, doceme Dñe, quomodo tibi pro personis.

personis totias Ecclesię digne astabo, & tot facibus amoris deificum cor tuum accendam, quot homines sunt in Ecclesia vniuersa: Respondit Dominus: Hoc si desideras perficere his quatuor modis potest, vt, scilicet, primo laudes me pro creatione eorum omnium quos ad imaginem & similitudinem meam creauit. Secundo, vt gratias agas mihi pro omnibus beneficijs eis vnquam impensis siue impendendis. Tertio, vt doleas pœnitendo pro omnibus modis quibus vnquam gratijs meis obicem posuerunt. Quarto, vt ores pro omnibus quo singuli iuxta meam diuinam ordinationem in omni beneficio perficiantur ad laudem & gloriam meam. Item alia vice dum in festo cœnæ Domini se totam re collegisset intra se ad intendendum & vacandum Deo, exhibuit se illi Dominus sub ea forma & modo quo ipse moriturus eodem die se habuit in terris. Videbatur enim totam diem illam velut in summa mortis angustia ducere grauissimam: quoniam ipse qui est æterna Dei Patris sapientiā, omnia quę ventura erant super eum & vniuersa quę passurus erat, ranquam præsentiā iam præsentiuit. Vnde cum esset delicatæ Virginis delicatissimus filius, pauēs & tremēs per singulas horas tā varios prætēdebat horrores mortis: ac per singula momenta ipsam mortis retractaret amaritudinem. Quod cum ista in spiritu sentiret, ad tantam compassionem prouocabatur, quod si mille cordium vires habuisset, omnes ipso die ex compassione tam amabilis & prædulcis amatoris sui consumere potuisset. Persensit itaque pulsus quosdam vehementissimos cordis sui ex desiderio, & amore simulque anxietate mortis alternatis vicibus cor illud suauifluum, & omni beatitudine plenum lac-

centes, ex quorum impetu prævalenti ista pene tota defecit in seipsa. Et ait Dominus ad eam. per hanc compassionem (qua mihi per diem illum compassa es) dō tibi fructum meæ venerandæ passionis, & preciosæ mortis, in augmentum tuę beatitudinis sempiternæ. Et hunc honorem cordi tuo sic mihi compasso superaddo, quod ubicunque adoratur lignum crucis, quod mihi ad supplicium seruiuit, simul cum illo anima tua suscipiet fructum intimæ compassionis quam mihi per diem istum exhibuit. Hoc etiam superaddo, quod pro quacunque causa oraueris, non contra beneplacitum meum causa illa stabit, sed bono fine terminabitur. Adiecitque Dominus: Quandocunque pro aliqua causa orare volueris, cor meum (quod tibi insignū mutæ familiaritatis sepius donauit) applica mihi in vnione amoris illius, quod illud humanū suscepi pro salute humana, & illud tibi sepius dedi in specialis amicitie prerogatiuā, vt inde benefaciam illis pro quibus oras, si cut diuini præsentatur arca, vnde sumat quo benefaciat suis amicis. Sub Missa antequā Cōuētus esset communicaturus, tēpore secreti apparuit ei Dominus Iesus nō sedens, sed iacens velut in extremo spiramine omnibus viribus adeo penitus destitutus, quod intuitu se viscerā omnia cōmota sunt pene vsque ad defectū spiritus. Et dū sic velut in vltima miseria iacēret vsque ad horā qua congregatio erat cōmunicatura, vidit quadā mirabili visione, quod sacerdos ipsum leuaret, qui multo maior erat se mensura corporis, & portabat eum, a quo nō solum portabatur ipse, verū etiam a quo omnia portantur verbo virtutis sue. Vnde & ista hæc videns dulcissimo quodam suauis cōpassionis affectu, intellexit quod

illa iua-

illa inualetudo præostensa in filio Dei omnipotentis, exprimebat illam super suauissimi amoris prævalentissimā virtutem, qua noster Benjamin amabilis adolescentulus in excelsu mentis factus dulcis Iesus in delitijs expectationū illarum, tam dilectis sibi animabus desiderabat vniri per communionem sacram. ¶ Item intellexit alia vice, quod quotiens homo cum desiderio & deuotione inspexit hostiam, in qua latet corpus Christi sacramentaliter, toties meritum suum auget in cælo, quia æternaliter in futura visione Dei, tot sibi speciales delectationes alludent, quoties in terris cum deuotione & desiderio inspexit corpus Christi, vel etiā vellet videre si posset, cum rationabiliter impeditur.

In die S. Parasceues. De purioribus animæ raptibus, de lachrymis & memoria passionis Christi, & quomodo in eius vnione orare, eique vicem reddere debemus.

CAPVT. XXVI.

Licet ex præscriptis satis euidenter appareat, hanc Christi sponfam tam festiuis quam ferialibus diebus tota cordis deuotione Domino intendisse: hoc tamē singulariter adijciendum puto, quod dulcissimæ passionis Christi memoriam visceribus animæ suæ adeo profundegestare solebat infixam tamque ardenti deuotione ruminare, vt ipsa passio esset ei quasi mel in ore, melos in aure, iubilus in corde. Qua propter instante sacratissimo die parasceues, cum ad completorium audiret sonitum tabulæ, totis viribus cordis medullitus cō-

nota tanquam si vnici fidelissimi & charissimi amici sui agonem sibi præsentiret intimari, ad cuius exitum anhelans festinaret, sic toto conatu ad intima sua se retrahebat ad recolendam diuinam passionem eius, vt per amatoriam compassionem dilecto pro se passo, amoris fidelissimi qualemcunque redderet vicem. Idcirco rota illa die & etiam sacratissimo Sabbato sequente habebat animam suam conglutinatam animæ dilecti sui, intantum quod sibi difficilimum videbatur ad aliqua per exteriores sensus declinare, excepto quod ad illa opera duntaxat quæ ductu charitatis ad laudem Dei proximo potuit impendere, si sine omni hæsitatione vbicunque occasio dabatur, libere exhibebat, manifeste per hoc insinuans, se veraciter in hospitio intimorum suorum illum tenere amplexatum, de quo. Ioanes: Deus charitas est. Si diligimus inuicem, Deus in nobis manet, & charitas eius in nobis perfecta est. Vnde per maximam partem huius diei sacratissime & etiam Sabbati sequentis quasi sine humano sensu transegit, insuper sæpius vsque adeo in Deum rapta mansit, quod nullis imaginationibus ad humanum intellectum exprimere potuit, quod sibi insinuatam fuit ex mutua familiaritate dilecti sui fortissima in hæsiione sibi dulciter conglutinati, & propter amatoriam compassionem tam inseparabiliter cum ea liquefacti. Et hoc quidem non imperfectionis sed summæ perfectionis esse testatur Bernardus super illud in Canticis murenulas aureas faciemus tibi, sic dicens: Cum diuinitus & veluti in velocitate corusca luminis aliquid raptim interluserit menti spiritu excedenti, siue ad temperantiam nimij splendoris, siue ad doctrinæ vsum continuo (nescio vnde).

vnde) assunt imaginariæ quædam rerum inferiorum similitudines infusa diuinitus sensibus conuenienter accommodatæ, & quibus quodammodo adumbratus purissimus ille ac splendidissimus veritatis radius & ipsi animæ tolerabilior fiat, & quibus communicare illum voluerit capacior. Aestimo tamen ipsas similitudines formari in nobis sanctorum suggestionibus Angelorū, quibus id ministerij est. Vnde sentiamus Dei esse quod omnino purum est absque omni phantasia corporearum imaginum & elegantem quamlibet similitudinem, qua id digne vestitum apparuit, ministerio deputemus angelico. Hæc Bernardus: Nec est iudicandam inferioris illud esse dignitatis, quod Deus per seipsum dignatur influere in animam, & inter ipsam & se solum quasi sub sigillo amicitioris familiaritatis conseruare secretum suum purum absque omni phantasia corporearum imaginum. Nam & propter hanc causam plura in hoc libro sunt silentio tecta, quæ magnifica relatione forent digna. ¶ Veruntamen ne prorsus hoc celeberrimum festum sine aliqua deuotionis danda occasione præterire videamur, adiungam aliquas scintillulas, quæ de camino illo in memoriam passionis Christi fortiter succenso exilierunt. Die enim quodam Parasceues, cum circa primam gratias deuotas Deo persolueret, pro eo quod iudicandus gentili homini astare voluit, vidit ipsum filium Dei serenum in lætitia perfecta Deo Patri assidentem in throno Imperiali, & pro quibuslibet opprobrijs & blasphemijs pro redemptione nostra perpensis, à Patre mira blanditatis suauitate demulceri, singulosque sanctorum flexis genibus cum permaxima gratitudine reuerentiam ipsi filio Dei exhibere pro

eo quod ipsos iudicio suæ dolorosæ mortis ab æterna dånatione dignatus sit liberare. Cũ vero in passione legeretur (Satio) apparuit Dominus quasi aureum calicem porrigere ad capiendas lachrymas ex compassione mortis suæ effusas. Ita vero cum sentiret cor suũ velut liquefactum ad effundendas lachrymas, & tamẽ eas cõstineret, tum propter discretionẽ, tum etiam propter secretam deuotionẽ, requisivit a Domino, quomodo hoc acceptaret? Tunc videbatur riuulus purissimus de corde ipsius animæ Dominicũ os influere; & interim recepit responsum Domini in hæc verba: Sic mihi intrabo lachrymas deuotionis, quæ tam pura intentione propter me retinentur. Hinc circa Tertiam, cum ex memoria illius quod Dominus hora illa spinis coronatus, ad columnã dirẽ flagellatus, suis felicissimis cruentatisque humeris crucẽ dignatus est baiulare, vehementius fuisset succensa, dixit ad Dominũ: Ecce amator mi dulcissime ad respondendum amori tuo pro tam indebita amaritudine tuæ innocentissimæ passionis, exhibeo tibi cor meum, desiderans omnem amaritudinem & dolorem dulcissimi cordis & immaculati corporis tui perferre ab hora ista vsque in horam extremi exitus mei, orans vt quancũque ex humana fragilitate horum recordatio á mea labitur memoria, facias me corporalem dolorem cordis sentire, qui digne respondeat amaritudini tuæ passionis? Respondit Dominus: Talis voluntas & fidelitas cordis tui satis sufficienter respondet mihi. Sed vt plenam in corde tuo possim habere delectationẽ, da mihi libertatem faciendi & continendi in eo quæcũque volo, non disponens vtrum dulcedinem siue amaritudinem tibi infundam. ¶ Dum vero in passione legeretur, quod.

tur, quod Ioseph tulit corpus Iesu, dixit ad Dominum: Ioseph illi beato datũ est sanctissimũ corpus tuum Domine, quid autẽ mihi, licet indignæ dabitur? Cui mox præbuit Dominus cor suũ dulcissimũ in specie cuiusdã aurei thuribuli, de quo tot virgulæ fumi ex aromathibus suauiter redolentibus, ascendebant ad patrem, pro quot generibus hominũ Dominus mortem sustinuit. Et secundum ritum Ecclesiæ post passionẽ fierent orationes pro singulis ordinibus Ecclesiæ cum genuflexionibus dicente sacerdote: Oremus dilectissimi, &c. videbatur singulæ orationes totius Ecclesiæ permisceri & simul ascendere, cũ fumo illo fragrantissimo, qui ascendebat de thuribulo cordis diuini, ex cuius vnione singulæ orationes Ecclesiæ assumebãt splendore quendã mirificũ ac suauissimũ spiramẽtum. Vnde & quilibet studeat ipso die in vnione passionis Christi pro Ecclesia deuotius exorare, quo passio ipsa efficacius cõsuevit orationibus nostris apud Deum Patrẽ suffragari. ¶ Item alia vice dum in die sancto parascenes circa memoriam Dominicæ passionis suauius afficeretur, vicem quẽ amoris dilecto ex intimo cordis affectu repẽdere desideraret, dixit ad Dominum. Eia doce me ò vnica spes & salus animæ meæ quomodo tibi pro tua amarissima mihiq; saluberima passione saltẽ aliquã possim reddere vicẽ? Ad quod Dñs: Si quis alienũ sensum sequitur & nõ suũ, illẽ mihi captiuitatẽ qua hora matutinali captus ligatus, multisque iniurijs affectus sum p̄ salute humana, repẽdit. Qui vero humiliter culpabilẽ se reddit, iudiciũ qua hora prima multis falsis que testibus accusatus & morti adiudicatus sum, mihi recompensat. Qui autem sensus continet á delectabilibus, flagella quæ sustinui hora tertia mihi rependit. Et qui se subdit discolis praelatis,

Spineam coronam mihi alleviat. Qui vero læsus primus ad pacem humiliatur, crucis mihi banulationem restituit. Si quis etiam supra posse se extendit ad charitatis erga proximum extensionem, qua hora sexta in cruce acriter distentus sum, mihi rependit. Qui etiam non fugit grauamen contumeliæ vel tribulationis, vt proximum retrahat à culpa, mortem meam mihi rependit, quam pertuli hora nona pro salute humana. Qui autē conuiciatus humiliter respondet, me quasi de cruce deponit. Qui vero proximum sibi præfert, reputans ipsum maiori honore, vel cō modo, aut alio bono se dignior: ille sepulturam mihi rependit. ¶ Alio quoque die Parasceues, dum communicatura oraret Dominum vt se digne præpararet, tale accepit responsum: Ego cum tam magno desiderio festino ad te, cum iam in sinum meum congregauerim vniuersa quæ hodie per totam Ecclesiam in memoriam meæ passionis, per cogitationes, verba & opera sunt perfecta: vt omnia simul tibi in sacramento corporis mei infundam ad æternam salutem tuam. Ad quod illa: Gratias ago tibi benedictæ Domine mi, sed vellem tamē donum illud sic mihi dari, vt ego vltra possem illud dare pluribus quibuscunque mihi placeret. Tunc Dominus tanquam subridens, dixi: Et quid tu mihi dilectæ, cum vis tale donum à me tibi tam liberaliter donari? Heu Domine mi (inquit ista) nihil habeo quod possit tuam dignitatem condecere: sed tandem illam voluntatem habeo, quod si ego haberem omnia quæ tu habes, omnibus vellem abdicare & tam liberaliter omnia tibi dare, quod tu ea posses dare cui-cunque velles. Ad quod Dominus benigne respondit. Si tu hoc inuenis in corde tuo, quod sic velles mihi fa-

cere:

cere: certissime scire debes, quod similiter tibi volo facere, & tantum supra hoc quantum pietas mea & amor meus præponderat tuo. Et ista. Et quali dignitati obuia bo tibi, cum tam largifluus dignaris venire ad me? Respondit Dominus. Nihil aliud requiro à te, quam quod euacuata venias ad recipiendū. Quia omne quod mihi placuerit in te, hoc per donum meum totum accipies. Hinc intellexit, quod euacuatio illa sit humilitas, qua se reputaret omnino nihil habere de meritis: nec etiam aliquid posse, nisi ex gratuito dono Dei. Et vt omne quod facere potest, pro nihilo æstimaret.

In festo Paschæ. De liberatione animarum à peccatis, de bona voluntate: de laude Dei per Alleluia.

CAPVT. XXVII.

IN nocte beatissima gloriosissimæ Resurrectionis Domini dum ante Matutinas deuotius orationi incumberet: apparuit ei Dominus Iesus, florens & amœnus in gloria diuinæ maiestatis & decore perpetuæ immortalitatis. Ad cuius pedes ista procidēs eum humiliter ac deuotissime adorauit dicēs. Cū tu Sponse floride decus angelorum & gloria, me omnium creaturarum extremā tibi eligere dignatus sis in sponsam & ego solius tui laudem & gloriam ex intimis cordis & animæ medullis desiderem & sitiam, & tuos amicos meos propinquissimos reputem: ergo peto Iesu amantissime, vt hac hora ob reuerentiam iucundissimæ Resurrectionis tuæ absolueres digneris animas omnium spiritualium tuorum, ad quod citius obtinendum in vniuersione innocentissimæ

p. f. r. s.

passionis tuæ offero tibi simul omnem tolerantiam cordis & corporis mei, quam pertuli continuis infirmitatibus meis. Tunc Dominus cum mira blanditate ostēdit illi, multitudinem animarum à pœnis absolutam dicens: Ecce pro dote sponsali has omnes assigno tuæ dilectioni, quia æternaliter apparebit in cœlis, quod tuis sint precibus liberatæ: & hoc coram omnibus sanctis meis cedit tibi iugiter in honorem. Tunc illa: Et quantus est earū numerus? Rēspōdit Dominus. Numerum earum solius diuinitatis meæ scientia complectitur, ac videtur sibi. Tunc placatus Dominus. Hinc post morā dum grauem sentiret laterum dolorem, & coram quadam imagine crucis genua flecteret, Dominus tunc laboris & doloris eius meritum contulit prædictis animabus in augmentum gaudiorum suorum, dicens. Hoc munus deuotionis mihi ex tanto affectu à sponsa mea oblatū, exhibeo vobis in cumulū gaudiorū, vosque ipsam honore condigno propterea rehonore studete, precum ipsi xenia remittentes. ¶ Post hoc iterum, feruore amoris implente, ista se exhibuit Domino dicens: Ecce amator vnice, ego indignissima tibi regi regum Domino cum affectu alto, præbens tibi totam substantiam corporis & animæ, ad seruiendum tibi quoad vixero pro gloria tuæ colendæ resurrectionis. Respondit Dominus: Et ego hoc munere tuæ bonæ voluntatis vtar quasi pro regio sceptro diuinæ magnificentiæ meæ, & de eo in conspectu sanctæ Trinitatis omniumque sanctorum in perpetuum gloriabor tanquā à dilecta mea mihi donato. Ad quod illa. Licet Domine mi, te donante hanc voluntatem tibi vouerim: vereor tamen quod ex humana instabilitate eandem cito tradam obliuioni. Cui

ni. Cui Dominus. Et quid hoc refert, cum ego semel mihi oblatum sceptrum nunquam de manu mea dimittam: sed representationem & memoriam tuæ dilectionis erga me iugiter referuabo? Et quoties canque tu mihi hanc intentionem renouaueris, toties idem sceptrū amœnissimis floribus in manu mea effloreat, ac gemmis exornabitur preciosis. ¶ Dum vero deuotione hac & intentione omnes vires & sensus, tam interiores quam exteriores, extenderet, & se ad cantandum Matutinas in gloriam Dominicæ resurrectionis præpararet, & in choaretur inuitatorium (Alleluia) dixit ad Dominū. Doce me instuctor benignissime, quali deuotione te laudare possim per (Alleluia) quod toties in festo isto repetitur? Respondit Dominus. Conuenientissime poteris me per (Alleluia) collaudare in vnione laudis super cœlestium ciuium, qui per idem iugiter collaudant in cœlis. Et adiecit Dominus. Nota ergo quod in illa dictione (Alleluia) omnes vocales inueniuntur preter solā vocalem. ð: quæ dolorē significat & pro illa duplicatur prima vocalis, scilicet, à Vnde per. a. lauda me in vnione illius excellentissimæ laudis, qua omnes sancti cōiubilantes extollūt per suauissimā delectationē diuini influxus mei in meam deificam humanitatem, iam immortalitatis gloria sublimatam pro multifaria amaritudine passionis & mortis, quā sustinui ppter humanā salutem. Per. c. Munda amœnissimā delectationem qua occulti humanitatis meæ delectantur in floridis pascuis totius summæ & indiuiduæ Trinitatis per. v. quoque lauda suauissimam delectationem illam, qua demulcentur aures meæ deificatæ humanitatis insuauisonis blāditijs semper venerādę Trinitatis omniū; angelorum

angelorum & sanctorum laudibus indefessis. Per, i, est extolle delitiosissimam fragrantiam auræ gratioris; quâ persuavissimum sanctæ Trinitatis spiramentum nares iam immortalis sanctæ humanitatis meæ gratissimè recreantur. Per, a, deinde, quæ pro, o, adiungitur, collauda magnificū, incomprehensibilem, & inæstinabilem totius diuinitatis influxum in meam Deificam humanitatem, quæ iam immortalis & impalsibilis effecta pro sensu actus corporei mortalis (quo caret) duplici fruitur diuinæ influxionis delectamento. Post hæc, dum procederet in cantando matutinas, ex singulis Psalmis responsorijs, & lectionibus suavissimos, & convenientissimos spiritualium deliciarum percepit intellectus aptissimi me congruentes solennitati iucundissimæ Resurrectionis, simulq; mutuæ dilectioni ac fruitioni spiritualis vniōnis Dei cum anima: qui multum delectare possent animum deuoti lectoris: quos tamen omnes, sicut & alia plura, causa breuitatis omitto, ne forte prolixitas fastidium generet, & ea diuinæ gratitudinī committo, à quo processerunt hæc, & vniuersa beneficia electæ suæ largiter impensa.

Quam exactè discreta sint omnia merita nostra coram Deo, & quomodo ornentur per merita Christi.

CAPVT. XXVIII.

Feria secunda Paschæ, dum communicatura oraret Dominum, vt per illud dignissimum Sacramentum supplere dignaretur omne quod ipsa vnquam neglexerat in ordine religionis, suscipiens eam Filius Dei, presentauit

sentauit Deo Patri indutam tunica religionis: quæ tunica videbatur ex tot partibus distinctim composita, quot annos vixerat in religione: ita quod inferior pars tunicæ reputabatur pro primo anno, secunda pro secundo anno, & sic deinceps vsque ad annum in quo tunc erat. Videbaturque tunica illa ita expansa & extensa, quod nullius omnino plicæ vmbra quicquam in ea cõtegere poterat, sed in quolibet anno distinctim apparebant annotati omnes dies & horæ & insuper singulæ cogitationes, verba, & opera, tam bona quam mala, quæ in illo anno peregerat de die in diem, de hora in horam, de cogitatione in cogitationem de verbo ad verbum, de opere ad opus: & quid singulis verbis & factis suis intenderat, vtrum, scilicet, Dei laudem, & animæ suæ profectum, aut humanum fauorem vel alicuiusdã mandum: quid etiam in quolibet commodo vel abstinentia vel quocunque opere ex pura obedientia quidve ex propria deliberatione perfecerat. Vbi autem in aliquo opere sibi blandita fuerat, quasi ex obedientia illud fecisset, quod magis ex propria deliberatione sibi à magistratu obtinuerat permitti, aut per aliquam calidam occasionem extorserat sibi mandari: talia nimirum opera obedientiæ apparebant in tunica illa, velut quædam gemmulæ luto fragili infixæ, quæ nutantes & quasi casuræ vix poterant hære. Orante autem pro ea Filio Dei & suam innocentissimam ac perfectissimam conuersationem Deo Patri offerente videbatur tunica illa veluti quadã aurea lamina splendidissima & perspicacissima obtecta: per quã tum omnia prædicta cogitationū, verborum & operum, nec non intentionum, necessarium vel simulationum (quæ vel scienter vel negligenter, s; on-

ter sponte vel coacte quolibet tēpore vel hora peregrat)merita adeo clare permicabāt & distincte: quemadmodum per purum crystallum quilibet color suppositus potest discerni. Nec aliquis saltem minimus pulvis aut punctus latere poterat, qui in luce cognitionis infallibilis veritatis, tam Deo quam etiam omnibus cœlicis, euidentissime non appareret. Vnde diuinitus intellexit, quod cuiuslibet hominis status similiter patet Deo & omnibus sanctis per æterna secula. Quod autem Dominus dixit per Prophetam: In quacunque hora conuersus fuerit peccator, &c. sic intelligendū est, quod non recordabitur Dominus vltra peccatorum condigna penitentia deletorum ad iudicandum. Veruntamen iugiter apparebunt in nobis singulæ notæ peccatorum nostrorum ad laudem & gloriam dulcissimæ misericordiæ eius, qua tā benigne pœnitētibz peccat, dimittit & insuper tam multis modis beneficijs suæ diuinæ pietatis nos circunuenit, ac si nunquam contra ipsum in aliquo deliquissemus. Singula etiam opera nostra bona, cogitationes, verba, & voluntates, quas vnquam pro amore & laude Dei perfecimus, similiter in sempiternum efflorebunt ad laudem ipsius (cuius dono & cooperatione omnia perfecimus) & ad cumulum gaudiorū nostrorum sicque semper proinuicem laudabimus & amabimus Deū, qui in Trinitate perfectaviuens & regnans operatur omnia in omnibus nobis.

Feria tertia Paschæ De renouatione matrimonij spiritualis.

CAPVT. XXIX.

Feria tertia Paschæ, dum communicatur, desiderat a Domino, vt per idem sacramentum viuificum renouare

renouare dignaretur in anima eius matrimonium spirituale, quo ipsi in spiritu erat desponsata per fidem & religionem, necnō per virginalis pudicitia integritatem: Dominus blanda serenitate respondit. Hoc, inquit, dubitanter faciam: Sicque dignantissime inclinatus ad eam blandissimo affectu eam ad se stringens osculum prædulce animæ eius infixit: per osculum renouans in ea interiorē spiritus exercitationem per amplexum autem imprimere videbatur pectori eius monile quoddam splendidissimum gemmis preciosis miraque vermiculatione exornatum. Per quod reformauit in ea, quicquid neglexerat in exercitijs spiritualibus quibus potuisset proficere

*Quod solius Domini virtute possumus fructum
facere,*

CAPVT. XXX.

Feria deinde quarta desiderauit a Domino, vt dignis eam virtutum fructibus per effectum corporis sui faceret fecundari. Respondit Dominus. Certē faciam te in me metipso fructificare, & per te plurimos mihi attraham: At illa: Domine quomodo poteris tibi aliquos per me indignam attrahere, cum ego iam ex magna parte perdidierim gratiam loquendi & alios instruendi, qua aliquando abundaui? Respondit Dominus: Si gratiā haberes loquēdi, estimares fortasse, quod ex tua eloquentia hoc præualeres, ut homines ad me traheres: ergo hoc tibi ex parte subtraxi, vt non ex te sed ex gratia mea speciali cognoscas te hoc præualere,

Ec sic om;

fic omnes qui cum deuotione & affectu propter me deuouerint se tibi eo reuera atraham mihi, faciam que eos de die in diem proficere ad meliora.

Feria quinta Paschæ: Quam utile sit omnia opera nostra Deo commendare.

CAPVT. XXXI.

Feria quinta Paschæ, dum de beata Maria Magdalæna legeretur Euangelium, inclinauit se & prospexit in monumentum & vidit duos Angelos, &c. dixit ad Dominum: Vbi est Domine monumentum: in quod ego prospiciens inuenire possim consolationem spiritus mei? Tunc Dominus vulnus lateris sui ipsi ostendit. Ad quod dum se acclinaret deuote, quasi vice duorum angelorum, intellexit hæc duo sibi dici. Quorum primum erat: Tu nunquam poteris à mea societate diiungi. Secundum verò fuit istud: Omnia opera tua mihi perfectissimo modo placent. Ad quod illa stupefacta, cum hæsitans perquiret, quomodo hoc esse posset, cum ipsa in omnibus sic imperfecta existeret, quod nulli homini in terra opera eius omnia placere possent propter occultum defectum quem in eis quandoque deprehenderet: quomodo tunc lucidissimæ cognitioni diuinæ possent placere, quæ ibi mille defectus recognoscit, vbi humana cæcitas vix vnum deprehendit? Dominus respondit: Sicut tu tenens rem aliquam in manu tua, quam leuiter posses & bene scires sic emendare, quod omnibus placita fieret, si bonam ad hoc voluntatem haberes, nequaquam negligeres

gliceris: sic ego ex eo quod habes de more opera tua mihi sæpius commendare, ea quasi in manu mea teneo, & cum ex mea omnipotentia præualeam, & ex inscrutabili sapientia optime sciam: certè ex benignitate delector, omnia opera tua sic emendare, vt tam mihi quam omnibus celestibus possint perfectissimè complacere.

In octauo die Paschæ: Quomodo ad susceptionem Spiritus sancti nos præparemus.

CAPVT. XXXII.

Octauo die Dominicæ Resurrectionis, dum in Euangelio legeretur, quòd Dominus discipulis suis per insufflationem dedit Spiritum sanctum: ista deuota intentione Dominum orabat, vt etiam sibi suauissimè spiritum largiri dignaretur. Cui respondit Dominus: Si desideras spiritum sanctum accipere, oportet re ad modum discipulorum meorum prius latus & manus meas contrectare. In quibus verbis intellexit, quòd quicumque Spiritum sanctum desiderat suscipere, debet contrectare manus Domini, id est, cum gratitudine perpèdere amorem cordis diuini, quo nos ab æterno prædistinguit in filios & hæredes regni sui, & quomodo tam infinitis bonis continuè nos indignos præuenit, & ingratos subsequitur gratis. Manus etiam Domini debet contrectare, hoc est, cum gratitudine recolere singula opera redemptionis, quibus Dominus xxxiii. annis pro amore nostro laborauit, & specialiter in sua passione & morte. Cumque ex horum memoria & gratitudine incaluerit, offerat Deo cor suum in vnione illius amoris, quo

ipse dixit: Sicut misit me viuens Pater, & ego mitto vos, &c. ad omne beneplacitum diuinæ volūtatis; ita quòd homo in nullo quicquā velit vel desideret, quàm summum beneplacitum Dei: & insuper se ad omnia faciendā & sufferēda præbeat quæcunq; Dominus sibi iniungit. Quod cūm quis fecerit, indubitanter Spiritum sanctum paraclētum suscipit eo affectu, quo discipuli hoc die susceperunt eum per insufflationem Filij Dei. Hinc insufflauit Dominus, & dedit etiam huic Spiritum sanctum, dicens: Accipe Spiritum sanctum.

In die Sancti Marci: De affectu Litanie & inuocatione sanctorum.

CAPVT. XXXIII.

IN die Sancti Marci Euangelistæ, dum conuentus processionem faceret cum Litania, apparuit huic Dominus Iesus in throno maiestatis suæ, exornatus tot manibus preciosis in modum speculorum lucidorum, quot sancti sibi iam conregnant in cœlis. Cumque in Litania fieret inuocatio sanctorum, quam cito nomen alicuius sancti inuocabatur, statim ille sanctus cum ingenti lætitia reuerenter exurgens, flexis deuotè coram Domino genibus, extensisque manibus videbatur contingere monile illud in veste Domini: per quod ipsemet figurabatur. Quod cum faceret, apparebant sub manibus eius scripta nomina omnium qui ipsius sancti auxilium inuocabant. Et quæ cūm intentione, & deuotione hoc faciebant, earum nomina

velut

velut aureis literis videbantur ascripta. Quæ autem tantum ex usu hoc faciebant, earum nomina nigris literis apparebant assignata. Sed quæ cum tædio & diuagatione cordis hoc faciebant, illarum nomina ita tenebrosa apparebant, quòd vix poterant discerni. Vnde per hoc, quod nomina personarum auxilium sanctorum inuocantium apparuerunt in veste Domini, intellexit, notari, quòd quodocunq; à nobis inuocati sancti orant pro nobis, illa oratio statim quasi memoriale misericordiæ nobis impetratæ relucet in Deo, ipsum continè admones & instigans, vt nobis misereatur. Quodocunq; etiam aliquis sanctorum speciali affectu & deuotione inuocabatur ab aliquo, statim ille sanctus recipit in se splendorem monilis in veste Domini ipsum figurantis, cum ascriptione personarum ipsum speciali deuotione venerantium in memoriam sempiternam, qua semper prouocetur ad obtinendum se inuocantibus vtriusque vitæ salutem.

In die S. Ioannis ante Portam Latinam: De dulci memoria S. Ioannis & Gertrudis.

CAPVT. XXXIIII.

IN festo S. Ioannis ante Portam Latinam apparuit B. Ioannes huic Virgini, & mira blâditate cōsolabatur eam, dicens: Ne graueris electa sponsa Domini mei, pro defectu virium corporalium: quia modicum & quasi momentaneum est omne, quod in præsentī seculo tolleratur, respectu æternarū deliciarum illarum, quibus nos iam beatificati fruimur in cœlis, quas & tu post modum

cum temporis nobiscum possidebis, quasi vna ex nobis: cum, scilicet, ingressa fueris thalamum sponsi tam amanti, tanto tempore expectati, tot desideriorum suspirijs aduocati, & tandem pro votis adepti. Et subiunxit: Recordare, inquam, quod ego dilectus ille discipulus (quē diligebat Iesus) multo plus defeceram viribus & sensibus corporalibus, quam tu, cum essem adhuc viuens in terris: & tamen vix aliquis fidelium inuenitur, qui in memoria mei speciali deuotione non afficiatur. Vnde & memoria tui similiter post mortem tuam in multorum cordibus refloreat, ac plurimorum mentes attrahet ad delectandum in Deo. Tunc ipsa conquerebatur sancto Ioanni, quod timeret se ex hoc aliquod impedimentum incurrere, quod quandoque aliqua, quanuis modica, ex obliuione omittere confiteri, eo quod interdum copiam confessoris non haberet, & ex debilitate ea retinere nequiret. Super quo beatus Ioannes blandē eam consolabatur, dicens: Noli timere filia, quia quandoque tu integram voluntatem tuam disponis ad confitendum singula peccata tua: & requirens confesorem, nō potest habere ipsius facultatem: omnia quę tunc ex obliuione omittis confiteri, coram pio Domino in anima tua affulgebunt in specie gemmarum preciosarum. Hinc dum sub Missa retractaret eū gratitudine scripta illa, quę speciali beneficio familiaritatis à Domino acceptat, & ad sequentiā illam (Verbū Dei Deo natum) ea ipsi deponeret, vt liberius intenderet verbis illis quę ad honorem beati Ioannis decantabatur, affuit illi iam dictus beatus Euangelista, & quasi affidens ad dexteram eius prohibebat, ne assumptæ exercitia deponeret: & obtinuit ei mirabili modo, quod intendens.

tendens scriptis istis nullum impedimentum sentiret, quin in singulis versibus sequentię specialem perciperet intellectum. Cum vero cantaretur (Audit in gyro sedis) dixit beato Ioanni: O quali iucunditate tūc fruebaris, cum taliter esses sublimatus. Ad quod ille: Verū dicis. Sed hoc scias, quod non minori delectatione iucundor ex illis, quę tu modō retractas, congratulans benignę dignationi, amantissimi Domini mei. Sicque cū ea quasi idem sentiens, amicabiliter assidebat, donec cantaretur versus (Iste custos virginis) Sub quo videbatur subleuari vsque ad thronum glorię Dei: vbi admirabili præfulgens decore, ab omnibus cœlicolis inæstimabili extollebatur affectu. Vnde incredibilibus delitijs perfruebatur ex prædulcibus verbis, quę sequebantur, scilicet) Cæli cui palatium.

In Ascensione Domini: De saluatione omnium vulnerum Iesu, & quam meritorium sit infirmis seruire.

CAPVT. XXXV.

ANte festum celeberrimę Ascensionis Domini, dū in saluationem celeberrimorum vulnerum totius corporis Domini Iesu legeret quinque milibus quadringentis LXVI. vicibus hunc versiculum (Gloria tibi suabissima, dulcissima, benignissima, nobilissima, Imperialis, excellentissima, fulgida, semperque trāquilla Trinitas, pro roseis vulneribus mei vnicę electi amatoris) apparuit ei vice quadam Dominus Iesus præ vultibus Angelorum formosissimus, super quodlibet vulnus suum habens flores aureo splendore coruscantes, vultu

sereno, blandissimoque affatu ipsam resalutans, & dicens inter alia: Ecce in hac præutilanti forma & gloria (qua me modò tibi exhibeo) etiam in hora mortis tuæ tibi totus florens & amœnus apparebo: & tali decore, quali nunc vulnera mea ex salutatione orationum tuarum sunt adornata, ego omnes maculas peccatorum & negligentiarum tuarum contegens, adornabo, & etiam omnium, qui simili studio & deuotione singula vulnera mea salutant cum eadem vel simili oratione.

¶ Dominica, verò proxima ante Ascensionem, dum ad Matutinas festinanter confurgens, legeret Matutinas, vt postea longiorem moram orandi haberet, & Domino (quem ipsa per quatuor dies præcedentes Ascensionem in corde suo affectuosius desiderabat hospitari) liberius & suauius posset blandiri, & iam vsque ad quintam lectionem Matutinas compleisset: videns aliam infirmam non habentem quæ coram ea legeret Matutinas: ipsa, vt plena erat visceribus charitatis, misericordia mota super illam, dixit ad Dominum Cùm tibi Domino meo pateat, quam supra vires meas laborauerim sola legendo has Matutinas: tamen quia te Dominum charitatis per hos dies desidero hospitari, & (Heu) per hebdomadam parum me præparauit orationum studio, & exercitio virtutum ad præbendam tibi dignam mansionem: modò ad laudem tuam æternam & in suppletionem omnium, quæ tibi amicabilissimo hospiti meo debebam præparasse, in charitate quæ tu ipse es, legam iterum Matutinas. Cùmque sic reinciperet, Dominus verificans illud (Infirmus fui, & visitastis me) & illud (Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis) exhibuit se illi in tantæ benignitatis

nitatis ac blanditatis serenitate, quòd hoc nullis verbis explicari seu etiam humanis sensibus potest comprehendere. Vt tamen pauca de multis vtrunque tangam: videbatur sibi quòd Dominus Iesus in gloria sublimi ineffabilia & inæstimabilia dona gratiarum, gaudiorum & præmiorum æternorum distribueret omnibus celestibus, terrestribus, & animabus purgandis. Interlucebat etiam ei ex singulis verbis psalmodiarum, lectionum, ac Responsoriorum inexplicabilis suauitas diuinæ cognitionis, ac influebat animam eius medullitus efficax delectatio intellectuum spiritualium: de quibus tum præ multiplicitate vix pauca retinuit ad enarrandum alijs: licet ad delectandum in prægustatis abundaret in intimis. Cùm enim in psalmo: Ad te Domine clamabo, in illo versu: saluum fac populum tuum Domine, & benedic hereditati tuæ, desideraret vt Dominus largam benedictionis gratiam porrigeret super vniuersam Ecclesiam, Dominus respondit. Quid vis dilecta mea, vt faciam. Ergo quæcunque desideras, ex virtute diuinitatis meæ tu cui libet distribue largè. His & similibus cùm per totas Matutinas frueretur diuinæ blanditatis delectationibus, tandem finitis Matutinis, cùm se pausatam in lectum recollegisset, blandissima serenitate ait ad eam Dominus: Qui lassatur ex operibus charitatis, iustissimè requiescet in tranquillo thalamo charitatis. Et his dictis supra pectus suum quasi super quendam quietissimum thalamum reclinauit.

¶ Hinc sub Missa, qua erat communicatura, exposuit Deo omnem defectum animæ suæ: sicut amicus amico suo, quem sciret sibi prouisurum vt omnibus bonis abundaret: oras vt in die delitiosissime Ascensionis suæ sibi apud

bi apud Deum Patrem omnium negligentiarum ac defectum suorum obtineret emendationem. Ad quod Dominus hoc per benignum illi dedit responsum: Tu es illa amabilis Hester, quæ incredibili pulchritudine oculis meis es gratiosa, pete ergo quod vis, & dabitur tibi. Cumque illa cœpisset orare pro sibi commissis, & etiam pro omnibus qui aliqua sibi impenderet beneficia, Dominus consolatus est eam. Tunc illa recognouit, se præcedenti die contraxisse aliquam maculam ex hoc, quod humano affectu acceptauerat quoddam beneficium à quadam persona sibi impensum. Et dixit ad Dominum: Eia cur permittis Domine, vt aliquis respiciat me aut reucreatur vt sanctam, cum tu Dominus omnium in terris voluisti esse nouissimus virorum, & tibi sit summè laudabile quod electi tui despecti & velipè si habeantur in hoc mundo, quia eo magis cœquantur tibi in gloria, quo contemptibiliores æltimantur in terra? Respondit Dominus: Verbum meum est per Prophetam: Iubilate Deo omnis terra. Et infra: Date gloriam laudicius. Permitto ergo, vt nonnulli in spiritu sublimius de te sentientes tibi dulciter afficiantur, teque benignius respiciant, vt illos per hoc sanctificem & gratiæ meæ cooptem, nec non mihi magis gratos efficiam. Ad quod illa: Domine, quid de me fiet, si illos per hoc sanctificas, per quod ego defectum contraho? Respondit Dominus: Ego aureum ornatum tuum, id est, gratiam, quam in te posui, delector fusco nitentique colore vermiculare. Vnde per hoc verbum (fusco) intellexit signari, quod cum homo aliqua sibi impensa beneficia recolit, se humano affectu acceptasse, & inde dolens humiliatur, per talem humilitatem tanto magis placet

Deo: si-

Deo: sicut niger color euidentius aurum distinguit. Per hoc autem quod Dominus ait (ac nitenti color) recognouit, quod gratitudo illa qua quis acceptat beneficia tam à Deo quam ab hominibus propter Deum sibi impensa, magis habilitat animam ad quælibet dona Dei suscipienda & conseruanda.

¶ Feria secunda ante Ascensionē, dum ea, qua dictū est, deuotione intenderet exponere Domino defectum omnium peccatorum mundi, & ante Matutinas iterū in charitate prædictam accedens infirmam, supra vires suas eidem ministraret, obtulit etiam hoc Domino in laudem æternam pro emendatione omnium peccatorum quæ in vniuerso mundo contra ipsius diuinam sunt voluntatem. Quod cum faceret, videbatur sibi quod infinitam quandam multitudinem diuersi sexus velut fune quodam aureo (per quem figurabatur charitas) circuncingeret, ac perduceret ad Dominum. Vnde misericors & pius Dominus mira blanditate serenatus, hoc ab ea multum acceptabat: ad similitudinem, sicut rex aliquis acceptaret à dilecto principe suo, si omnes aduersarios suos captiuos adduceret ad pacem faciendam, ac pro placito suo deinceps eidem famulandum. Feria quoque tertia, dū sub missa simili modo, exponeret Domino defectum & imperfectionē omnium iustorum, orans, vt eos dignaretur sibi placitissimo modo perficere in omni sanctitate, Dominus externa manu sua signo victoriosa crucis omnes pariter consignans, benedixit. Ex cuius salutaris benedictione ros quidam suavissimus respergebatur in corde omnium iustorum vnde omnes reflorere videbantur: quemadmodum rose & flores vigent ad solis splendorem. ¶ Feria deinde

quarta,

quarta, cum iterum eodem modo ad eleuationem hostiæ Dominum exoraret pro animabus omnium fidelium defunctorum, vt earum miseras etiam per gaudiū suę iucūde Ascensionis dignaretur releuare: visus est Dominus demittere quasi virgam quādam auream in medium purgatorij, & extrahebantur aliquę animę de locis pœnarum ad amœna prata quietis. Hinc cum vice omnium membrorum suorū salutando Dominum legeret cxxxv. vicibus hunc versiculum (Aue Iesu spō se floride in iubilo, quo ascendisti saluto & collaudo te) videbatur quod quilibet versiculus præsentaretur Domino in specie cuiusdā suauiter sonātis instrumenti musici, quod delectabat Dñm & collaudabat ac ludebat coram eo: Quod & Dñs ostendit multum benigne acceptare. Recognouit etiā illos versiculos, quos cum deuota legerat intentione, suauisonos Domino reddere contentus. Illos vero quos legerat incurate, mœstiores & submissiores voces personabant.

¶ Die autem solenni præiucundæ Ascensionis, dū mane tota intentione sua in hoc laboraret, vt, scilicet, Domino in hora Ascensionis suę, videlicet in meridie, suauissimo modo blandiretur, Dominus subintulit. Quicquid blanditatis mihi volueris in hora præcellæ Ascensionis meę mihi iam exhibe, quia iucundissima gaudia Ascensionis meę mihi per hoc renouātur. Tūc illa: Eia doce me amator meus vnice qualiter tibi laudabilem peragere possim processionem ob reuerentiam celeberrimæ processions illius, qua tu ad Patrem iturus discipulos tuos edaxisti foras in Bethaniam? Respōdit Dominus: Cū Bethania interpretetur domus obedientiæ, ille per omnia placitissimam mihi ac laudabilissimam

sima celebra processione (quæ me ducit ad intima sua) qui offert mihi integram voluntatem suam, reuoluēsq; ea diligentius, in quibus magis propria quam meam diuinā perfecit voluntatē, dolet & digne pœnitet, proponens deinceps in omnibus meā requirere, desiderare, ac perficere voluntatem. Cumque deferretur ei communicatæ corpus Dominicum, ait ad eam Dominus. Ecce ad te nunc sponsam meam venio, non quasi tibi valediturus: imo etiam te iam mecum assumpturus, ac Deo Patri meo præsentaturus: In quibus verbis intellexit, quōd Dominus per sacramentū corporis & sanguinis sui veniens ad animam, desiderium & bonam voluntatem eius sibi intrahi animæque in se Deo Patri representat, eumque pro illo placans obtinet beneficia gratiarum. ¶ Tunc obtulit Domino suas & etiam quaruudam aliarum personarum oratiunculas quas persoluerant filio Dei, quasi pro diuersis ornamentis super vulnera & mēbra sua sanctissima, quibus præfulgeret illi gloriæ suę præcellentissimæ Ascensionis. Tunc apparuit Dominus Iesus, velut his omnibus decentissime perornatus, astans conspectui Dei Patris: Dominus autem Pater cœlestis videbatur cum omnipotenti virtute diuinitatis suę intrahere sibi omnem ornatum illum vnigeniti sui ex bona voluntate electorum sibi oblatum, ac de ipso, remittere quendam splendorem mirificum ad sedes gloriæ his, quæ eisdem orationes persoluerant, ab æterno præparatas, ex quibus (cum post hoc exilium peruenirent ad regnum) magnifice glorificarentur. ¶ Hora vero nona cum intenderet Domino, tanquam ea hora cum gloria cœlos, ascensuro apparuit iterum Dominus Iesus præ natis hominum forma speciosus,

ciclus, amictus tunica viridi & palioroseo. Et notabatur per tunicam viridem omnium virtutum viror quarum summa perfectio in sanctissima humanitate Christi floruit. Per pallium vero roseum figurabatur amor ille fortissimus, qui Dominum instigauerat, vt tam immania pro nobis pateretur, quasi nullum habuisset ius ad regnum, quam quod per patientiam passionis obtinisset. His indumentis insignitus rex gloriæ Dominus virtutum concomitante se infinita multitudine angelorum. processit per chorum & quamlibet personam de congregatione, quæ ipso die communionem acceperat, dextro brachio suo sancto blande circumplectens, dixit: Ecce ego vobiscum sum vsque ad consummationem seculi. ¶ Quibusdam vero personis videbatur etiã annulum porrigere aureum gēma preciosissima insignitum, dicens: Non relinquam vos orphanos, veniam ad vos. Quod ista videns & admirans, dixit ad Dominum. Et quid amantissime Deus iste præ cæteris meruerunt, quas insignum specialis amicitiae annulis subarrasti; Respondit Dominus. Istæ, inter prandendum memoriam deuotam habuerunt illius dignationis, qua ego ascensus cum discipulis edebam & bibebam, cū memoria illius versiculi (Virtus tui diuini amoris me totam tibi benignissime Iesu in corporet) Cū vero cantaretur Antiphona (Elevatis manibus) virtute sua diuina subleuatus Dominus, concomitante se multitudine angelorum reuerenter sibi ministrantium, quasi in aere desursum signo crucis communem Conuentum benedixit, dicens. Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis. Quo intellexit, quod per illam benedictionem Dominus tam efficaciter cordibus omnium speciali deuo-

li deuotione diem Ascensionis celebrantium pacem suam diuinam infudisset, quod nunquam deinceps deberent perturbationibus a deo distrahi, quin semper vestigium pacis illius in cordibus eorum latere deberet: quemadmodum scintilla ignis sub cinere latet.

In S. die Pentecostes præparatio ad susceptionem Spiritus sancti.

CAP V T. XXXVI.

IN vigilia sacrosancta, dum sub officio diuino deuotius oraret se præparari ad aduentum Spiritus sancti, audiuit in spiritu Dominum suauissima blanditate sibi dicentem. Accipietis virtutem superuenietis Spiritus sancti in vos. Ex quibus verbis Domini dum miramfentiret suauitate cœpit, quoque suam deiectione retractare indignitatem. Vnde videbatur sibi quod recordatione indignitatis suæ faceret quasi fundum quendam in corde suo, tanto profundiorum quanto se reputabat viliorum. Hinc de corde melifluo Dei distillabat vena quedam purissima in similitudine faui mellis, quæ paulatim fundum cordis eius instillans vsque ad summum replebat. Per quod pensit designari suauitatem spiritus paraclæti, qui per cor Filij Dei suauiter influit corda electorum. Tunc Filius Dei manu sua deificata repletionem fandi illius benedixit ad similitudinem fontis baptismi: vt quancūque anima illum intraret, ab omni macula purificata sibi redderetur accepta: hac salubri benedictionis gratia, dum se gauderet donatam dixit ad Dominum. Ecce Domine nunc ego indigna peccatrix.

matrix fateor cum dolore, heu, ex humana fragilitate
 me contra tuam diuinam omnipotentiam multiplici-
 ter deliquisse, ac contra tuam diuinam sapientiam per
 ignorantiam diuersimode peccasse, necnō tuam inæsti-
 mabilem benignitatem me multis modis malitiose irri-
 tasse. Ergo Pater misericordiarum miserere mei, & da
 mihi de tua omnipotentia vires resistendi omnibus
 quæ tibi sunt contraria: & de tua inscrutabili sapientia
 da mihi cautē præuenire omnia, quæ oculos tuæ puri-
 tatis in me offendere possent. Atque ex superabundā-
 tia pietatis tuæ concede mihi tam stabili fidelitate tibi
 adherere, vt nunquam vel in minimo à tua volunta-
 te discordem. Et cūm hæc verba diceret, videbatur per
 eadem fundo illi velut regeneranda immersa. Inde que
 post moram rediens, apparuit ab omni macula peccati
 super niuem candidata. Sicque conspectui diuinæ maie-
 statis assistens, commendabat se omnium sanctorum pa-
 trocinijs: sicut baptizati solent commendari patris,
 desiderans & exorans omnes pro se orare. Tunc san-
 cti cum gaudio surgentes obtulerunt Dño merita sua
 in suppletionem omnium negligentiarum eius ac indi-
 gentiarum. Ex quibus cūm mirabiliter fuisset decora-
 ta, Dominus blandē assumens eam, statuit ita directē
 coram se, quōd diuinus afflatus ipsius animam suauiter
 aspirabat, ac vniuersa efficaciter intrahebat sibi flatū,
 id est, voluntatem animæ. Et ait Dominus ad eam: Hæc
 sunt delitiæ meæ, in quibus esse delector cūm filijs ho-
 minū. Per flatū enim animæ notabatur voluntas eius
 bona. Per afflatum verō Dñi dignatio diuinæ pietatis
 qua dignatur bonā voluntatem animæ acceptare. Sicq;
 anima inter amplexus Domini suauiter repausans, ve-
 lut in

lut in quadam expectatione debebat ad susceptionem
 Spiritus sancti decentius preparari. ¶ Cūm verō per
 orationes speciales obtinere studeret à Domino vij. do-
 na Spiritus sancti, & oraret primo pro dono timoris,
 quo retraheretur ab omnibus malis, apparuit illico Do-
 minus quasi in medio cordis sui statuere arborem quā-
 dam elegantis staturæ, quæ dilatans ramos suos totum
 habitaculum cordis ipsius contegere videbatur. Habe-
 batque quosdā aculeos deflexos, de quibus flores pul-
 cherrimi procedebant sursum erecti. Vnde per arbore
 illam intellexit, significari timorem Domini sanctum,
 qui quasi quibusdā aculeis compūgit animam, & retra-
 hit ab omnibus malis. Per flores verō voluntatem il-
 lam, qua homo desiderat per timorem Domini contra
 omne peccatum præueniri. Cūmque homo sic per
 timorem Domini aliquod bonum opus perficit siue ma-
 la dimittit, tunc arbor illa fructus pulcherrimos produ-
 cit. Similiter cūm pro singulis donis Dominum deuō-
 tius exoraret, apparuerunt singula dona in specie venu-
 starum arborum florentia singulos fructus secundūm
 suas virtutes producere. De arboribus enim scientiæ &
 pietatis videbatur velut ros quidam distillare. Quo in-
 tellexit, quod hi qui student in virtutibus scientiæ &
 pietatis, quasi rore quodā suauissimo resper si florent: &
 vigēt. De arboribus cōsiliij & fortitudinis vili sunt fu-
 niculi quidam aurei dependere. Quo figurabatur, quōd
 per spiritum cōsiliij & fortitudinis anima trahitur ad
 spiritalia capienda. De arboribus quoque sapientiæ &
 intellectus riuuli quidam nectaris fluebant, signantes
 quōd per spiritum sapientiæ & intellectus animam ef-
 ficaciter influit & suauiter satiat diuinæ fruitionis dul-

cedo. In nocte verò sancta, dum ad Matutinas tantam sentiret debilitatē, quòd illis diutius interesse non posset, dixit ad Dominum: Et quid tu Domine mi, poteris ex eo habere glorię & laudis, quòd ego indigna diuinis officijs tā parua intersum mora? Respondit Dominus: Ecce vt per exteriorum similitudinem ducaris ad intellectum spiritualem, perpende quid sponsus cōsequatur ex hoc, quod sponsę suę blanditur pro delectamento cordis sui. Sed sponsus nunquam tantū affectū habere potuit in sponsę suę blanditijs, quantum ego habeo in quantavis breui hora: qua electi mei pura mihi præbent corda ad delectandū in eis. Cū verò accederet ad cōmunionē, videbatur Dñs veluti de omnibus mēbris suis sanctissimis suavissimis spiramine animā eius refocillare, vnde mirabilē & ineffabilē quādā sensit delectationē, quā recognouit se per hoc meruisse, quod studiose orauerat pro donis Spiritus sancti. Hinc cōmunicata obtulit Deo Patri totā sanctissimam Iesu Christi conuersationē pro suppletionē, quòd ab hora qua in baptismo renata Spiritū sanctū suscepit nunquam dignissimo hospitij illi cōdignā in corde & anima sua exhibuerat mansionē. Ad quam oblationē suavissimus spiritus prouocatus quasi aquilæ celerissimo quodam impetu aduolauit in specie columbæ super viuificum sacramentum: & requirens cor Iesu dulcissimum illudque ingressus se mansionē ipsius pectoris sanctissimi optime contentam demonstrauit. Cū verò ad tertiam cantaretur Hymnus (Veni creator Spiritus) apparuit ei Dominus Iesus tantam ambabus manibus aperiens versus eam, cor suum omni dulcedine plenum. Tunc ipsa flexis genibus cecidit in suam faciē, ita quod caput in medio cordis Do-

mini

mini reclinabat, Dominus verò caput eius suscipiens, sibi que applicans, per hoc voluntatem ipsius (animæ dicitur) sibi vniuit & in seipso sanctificabit. Hinc per secū dū versum (Qui paracletus diceris) ipsa edocta à Dño manus animæ, id est, opera cordi diuino immittens, obtinuit diuinæ consolationi subsidium in omnibus operibus suis, ita vt ipsa vniuersa essent Domino perfectissimo modo deinceps placitura. Posthæc ad tertium versum (Tu septiformis gratia) ipsa pedes animæ, id est desideria sua similiter cordi imponens, promeruit omnium desideriorum suorum sanctificationem. Deinde per quartum versum (Accende lumem sensibus) sensus suos Dño commencās, hoc accepit in promissis, quòd sensus sui sic deberent illuminari, quod etiam alij per eam essent illuminandi in cognitione & succendendi in amore Dei. Ad quartum autem versum (Hostem repellas) Dominus acclinans se blandissimē ad animam, osculum persuauē ipsi indulxit: Per quod quasi quodam firmissimo scuto omnes insidias inimici ab ea potēter propulsauit.

¶ Celebri festo Petrecostes instante, dum Dominica præcedente communicatura oraret ad susceptionē Spiritus sancti, specialiter his quatuor virtutibus, scilicet, cordis puritate, humilitate, tranquillitate, & concordia se dignē à Domino preparari in illo verbo, quo pro cordis orabat puritate, cognouit protinus cor suum niueo candore dealbatum. Cumque precaretur pro virtute humilitatis, videbatur Dominus quasi fundum quendam præparare in anima eius ad dona sua suscipienda. Dum vero oraret sibi donati tranquillitatē, visus est Dominus cor eius velut circulo aureo ambire contra inf-

stanciam inimicorum. Tunc ista dixit ad Dominum. Heu Domine mi, timeo certè, me hoc tranquillitatis munimentum citius disrupturam, eo quòd cum aliqua video tibi contraria, nequaquam dissimulare scio, quin cum vehementia contradicam. Ad quòd Dominus. Per talem commotionem nequaquam distrahitur tranquillitatis bonum, sed potius velut cancellis quibusdam varijs mirabiliter perornatur, per quos inextinguibilis ardor Spiritus sancti efficacius animam aspirandò suavius refrigerat. Hinc dum oraret pro concordia charitatis, Dominus virtute illa velut quodam operitorio cætera dona Spiritus sancti conseruanda in anima eius contegens, firmiter communiuit. Cùmque ipsa iterum timeret se hoc operitorium concordia amissuram per duriores contradictiones aliquarum contra religionem sentientium, Dominus Respondit. Virtus concordia non distrahitur, quando homo resistit iniustitiæ. Imo ego me ipsum impono scissuris cordis zelo mei distracti, atque tutius in eo obfirmo & conseruo in habitationem & operationes Spiritus mei diuini. Intellexitq; quod quicumque deuote oraret prædictis virtutibus ad susceptionem Spiritus sancti se à Domino præparari, & in ipsis proficere studeret, similem certe consequeretur effectum.

Feria 2. & 3. Pentecostes. De suppletionem spiritualis habitus, & exercitio ad Agnus Dei.

CAPV T. XXXVII

Feria secunda. Dum ad elevationem hostia offerret eandem pro suppletionem omnium quæ vnquam in habitu

habitu spirituali non sequendo aut etiam extinguendò tractum Spiritus neglexit, videbatur eadem hostia salutaris, ramos pulcherrimos ex omni parte sui producere quos Spiritus sanctus colligens cum ipsis seipse videbatur thronum semper venerandæ Trinitatis. Vnde per hoc, quòd hostia ramos emittebat, intellexit signari, quòd omnis negligentia ipsius per dignitatem Sacramenti plenissimè foret suppleta. Ecce facta ex vox de throno, dicens: Confidenter accedat ad thalamum vnionis, quæ sponsum pascere facit per hos flores amoenitatis. In quibus verbis intellexit, quòd Dominus per oblationem illius Sacramenti dignabatur eam suscipere, vt perfectam in habitu spirituali. ¶ Hinc dum more sibi solito ad primum Agnus Dei oraret pro tota Ecclesia, vt Dominus eam in omnibus paternè gubernaret: & ad secundum Agnus Dei peteret pro animabus omnium fidelium defunctorum, vt Dominus eas misericorditer à pœnis releuaret: ac per tertium Agnus Dei desideraret, vt Dñs gloriã omnium sanctorum & electorum addaugeret: Dominus in verbo illo (dona nobis pacem) blandè illi acclinatus, illud concessit. ¶ Deinde cùm procederet ad communionem, omnes sancti cum gaudio ipsi artidebant: quorum omnium merita de fulgore diuinæ claritatis irradiata mirificè reflexerunt (quemadmodum clypei aurei à solari radio illustrati resurgent, & ex illo splendore singulorum sanctorum merita amoenam resplendentiam reddebant in animam eius. Cùmque sic assisteret Domino velut in quadam expectatione, & necdum amitteretur familiari eius frui vnione, tandem cùm percepisset viuificum Sacramentum. anima ipsius plena fruitione (quantum possibile est in

vita) suo amatori est vnita. Sicque rami prædicti, quibus Spiritus Sanctus circumseplerat thronum beatissimæ Trinitatis, repente cœperunt reuirere ac florere: sicut herba marcida refloreret ad inundationem pluuie salutaris. Et ex hoc sancta semperque tranquilla Trinitas ineffabili modo delectata in omnibus sanctis nouæ iucunditatis gaudia conferebat.

¶ Feria deinde tertia, dum hostiam Dominici corporis Domino offerret pro suppletionem, quod speciali gratia vnionis ac familiaritatis (qua eam Dominus præ multis alijs suauius in spiritu sibi attraxerat) nunquam debita gratitudine vsa fuisset, nec se ad vacandum & intendendum illi, sicut dignum fuisset, ab omnibus exterioribus exoccupasset: & hoc faceret ea fidelitate, vt ipsa desideraret in se semper pœnam negligentiarum suarum perferre, quo tantammodò suppleret Domino quicquid sibi subtraxisset condecens gloriæ & honoris, per negligentias suas: benignus Dominus (qui bonam voluntatem acceperat) videbatur per hostiam illam perfectissimo modo implere omnem desiderium ipsius. Hinc benignissimus spiritus re-colligens in se omnem perfectionem illam, se ipsum cum illa, demisit ad animam, seque per eadem hostiam dum communicaret, animæ illi beatæ veluti quodam tenacissimo glutino felicissima vnione in sperabiliter conglutinauit.

In festo

In festo gloriosæ Trinitatis: De modo sanctissimam Trinitatem per cor I. I. deuotè laudandi, Et de humani affectus impedimento.

CAP. V. XXXVIII.

Celebri festo fulgidæ semperque tràquillæ Trinitatis, dum ob reuerentiam ipsius legisset hunc versiculum (Gloria tibi imperialis, excellentissima, gloriosissima, nobilissima, dulcissima, benignissima, semperque, tranquilla, & ineffabilis Trinitas, æqualis vna Deitas, & ante omnia secula, & nunc & in perpetuum) & hoc offerret Domino, apparuit Filius Dei in humanitate (in qua minor est Patre) stans in conspectu Trinitatis venerandæ in florentissimæ iuuentutis gratia vernantia, super quolibet mēbro habēs florē tantæ venustatis ac splendoris, quod nulli visibili materiei poterat comparari. Per quod notabatur, quod cum humana paruitas nostra nequaquam superessentialem laudem excellentissimæ Trinitatis possit vel attingere, Christus Iesus in humanitate sua exiguum nostrum suscipit studium: & hoc in se nobilitando dignum efficit holocaustum summæ & indiuiduæ Trinitati. Cū verò inchoarentur vesperæ, Filius Dei cor suum benignissimum & dignissimū offerēs in specie cuiusdam citharæ, conspectui gloriosæ Trinitatis præsentabat. Per quod omnis deuotio & omnia verba quæ cantabantur per totum festum illud, suauiter coram Deo resonabant. Illorum autem cantus, qui sine speciali deuotione duntaxat ex vsu vel humana delectatione psallebant, tãquam spiffæ chorde grauisono submurmurabant.

bant. Sed qui cum deuotione venerandam Trinitatem laudare intendebant, hi per cor Iesu Christi sanctissimum velut in acutis altisona modulatione ac suauissimo clangore personabant melos. Hinc dum cantaretur Antiph. (Osculetur me) facta est vox de throno, dicens: Accedat filius meus dilectus, in quo mihi per omnia optimè complacui. Post hæc filius Dei blandissimè ad matrem suam Virginem (in cuius honore eadem cantabatur Antiph.) dixit: Accede & tu mater mea, calcissima, & hæc dignitatè Filius Dei cōtulit matrisuæ pro eo, quod ex ipsa sumpserat humanæ naturæ formam, cuius membra sanctissima nostrarum deuotionum & orationum licet exiguarum oblatione apparebant decorata. Intellexit etiam, quod quoties in festo illo nominabatur persona Filij, toties Deus Pater ineffabili & inæstimabili modo ipsi Filio suo amantissimo blâdiebatur. Et ex illa blanditate humanitas Iesu Christi miro modo clarificabatur, & ex illa clarificatione humanitatis Christi omnes sancti percipiebant nouam cognitionem incomprehensibilis Trinitatis. ¶ In matutinis vero dum ad laudes cantaretur Antiph. (Te iure laudant) & ista ex totis viribus per eandem Antiph. collaudaret semper venerandam Trinitatem, ea intentione, vt si possibile esset, quod in agone suo tanta deuotione ipsum Antiphona decantare posset, videbatur tota fulgida semperque tranquilla Trinitas benignissima dignatione ad cor Iesu dignissimū (quod in modum citharæ in conspectu Sanctissimæ Trinitatis mirabiliter tangebatur ac dulciter resonabat) inclinari, & in eo necesse tres chordas, quæ sine intermissione secundum insuperabilem Dei Patris omnipotentiam ac

tiam ac Filij Dei sapientiam, nec non Spiritus Sancti benivolentiam omnem ipsius defectum ad plenum beatissimæ Trinitati persoluere deberent. ¶ Cum que totas Matutinas deuota intentione persoluisset, secum pertractare cœpit, ne forte per aliquam negligentiam aut culpam demerisset, quod tam excellentes non suscepisset illuminationes intellectus, quales solita erat suscipere, ex illis quibus simili deuotione intedere consuevit. Vnde diuinitus edocta est his verbis: Quâuis iustitia librante interna suauitate spiritualis intellectus carueris pro eo quod propriæ voluntati consentiens in modulatione sonori cantus es humanè delectata: tamen scias tibi meritum futuræ retributionis adductum ex eo, quod in seruitio meo laborem commodo prætulisti. Eas autem, quas ante & post hæc in hoc præclaro sibi que specialiter gratissimo festo, à diuina largitate accepit gratias & reuelationes spirituales (Cùm desint verba, quibus ad humanum intellectum possint proferri) ideo pro eis sicut & pro cæteris soli Deo notis sit datori omnis laus & gratiarum actio illa, quæ specialiter in ecclesiarum officijs isto die Deo replicatur.

In festo S. Ioannis Baptistæ. De eius gloria pro sua bona voluntate. Et de eius intercessione.

CAPVT. XXXIX.

De Sancti Ioannis Baptistæ, dum ista deuotius quopotuit, intenderet matutinali officio, apparuit eidem Beatus Ioannes, astans in conspectu throni gloriæ Re-

gis caelorum miro modo amabilis in flore vernatissimæ
 iuventutis gloriose præfulgens specialium privilegio-
 rum dignitate, videlicet, quod dignus fuit esse Bap-
 tista Christi, & præcurfor atque demonstrator, &c.
 Cumque ipsum considerando recoleret, quod valde
 dissimili forma pictura cum ostenderet, quia senex
 & despicibilis ubique pingeretur: Beatus Ioannes
 eam docuit, quod hoc ipsum culmen gloriæ suæ
 non desinit augmentare. Nani Deo disponente idcir-
 co eum pictura proeclatæ ætatis ostendit, quia con-
 stantem animum habebat pro diuino amore vsque in
 senectam & senium ac consumptionem omnium viriū
 sensuumque suorum fideliter in omnibus contra omnē
 iniustitiam decertare, & in omni vita sua ad summam
 perfectionem tendere. Vnde quia in tali voluntate
 simul & opere vitam suam finiuit, talibus præmijs re-
 muneratur. Cū vero ista perquireret, si etiam meritū
 ipsius ex eo adductum esset, quod iustos & honestos
 parentes habuit, ille respondit: Quod iustos parentes
 habui, & ideo magis nutritus sum ad iustitiam, hoc me
 sublimat ad similitudinem throni qui columnis artifi-
 ciose compositis sublimatur. Quod autem honesti erant
 secundum seculum aut pulchri vel diuites, aut no-
 biles, inde non plus exaltor, nisi quantum ego ea vili-
 pendendo me ad cœlestia crexi. Ex hoc enim tanto
 maiorem gloriam consequor, quanto miles cū victoria
 rediens de prælio, tanto magis gaudet, quanto plu-
 res inimicorum laqueos se cognoscit euasisse. Ad missā
 verò, dum Conuentus communicaret, apparuit iterum
 beatus Ioannes Baptista, roseis vestibibus valde cōpositus:
 que tot aureis agniculis erant exornatæ, quod personæ
 in tota

in tota Ecclesia in memoriam naturalis sui corpus Do-
 minicum susceperunt. Videbatur etiam idem Baptista
 orare pro omnibus qui venerationi eius intererant, &
 hoc obtinere vt suo interuentu Deum conuerteret cor
 da populorum.

De sancto Leone Papa. Modus vincendi tentationes.

CAPVT. XI.

S Ancti Leonis Papæ festum dum euenisset in Domi-
 ca, & ista orationi deuotius insistens, conspiceret eun-
 dem venerabilem antistitem in valde mirabili gloria:
 memor quod idem legitur sibi manum propriam ab-
 cidisse pro diuincenda tentatione, collaudabat inten-
 tius Dominum pro constanti victoria, qua ipsum
 tam gloriose fecit triumphare: orans, vt per ipsius
 merita donare dignaretur cuidam personæ, vt in omni-
 bus tentationibus, Deo laudabiliter sibi que vtiliter pos-
 set triumphare. Tunc edocta est à Sancto Leone Pa-
 pa, vt instrueret illam personam (pro qua orabat) quod
 quandoque accedere debet ad aliquem locum vel
 opus, in quo suscipiatur occasio tentationis, semper
 dicat versum (fiat Domine cor meum & corpus meum
 immaculatum) & post perfectum opus, collaudet Do-
 minum pro his à quibus eum custodiuit. Quia nullus
 homo adeo grauius cadit, quin grauius & periculosius
 cecidisset, si ipsum misericordia Dei non custodisset.
 Porro quam cito senserit se aliquam contraxisse cul-
 pam, pro illius emendatione offerre debet Deo Patri
 innocentissimam Iesu Christi passionem & mortem.

SCHOL. Fertur, Sanctum Leonem Pontificem sanctissimum cum formosa mulier eius manum esset exosculata passum quid oblectationis humanae. Et ob eam causam se ipsum ultorem ad excindendam de extram ferro armas se sinistra: sed oranti ipsi ad Dei genitricis imaginem; ab eadem fuisse restitutam manum sectam.

Sed hæc fabella indigna Christianis auribus irrepit sine ulla maiorum autoritate. Ideo imago picta nostris diebus iussu Clementis Octavi, consultis viris doctis, abradi, iussa est, quod nulla sit reperta veritate subnixæ, vel saltem veri similitudine colorata, sed leuissimè in vulgus sparsa. Non enim ideo beata huius Virginis pietas damnanda, sed laudanda potius, quæ vel ex hoc anime sue lucrû parere didicit.

Hinc dum ista accederet ad communionem ad se sibi intellexit sanctum Leonem deuote pro ea Domino supplicantem vt ipsa per susceptione eiusdem Sacramenti mereatur suauitatem diuini influxus sentire. Et hoc propterea benignus perfecit Dominus, quia ista ex humilitate (qua specialius præpollebat) cum sciret, quia virtus non impugnata, in cælis apparet minus gloriosa, semper timebat se carere præmio castitatis, cum ex nimia puritate cordis nullis carnalibus tentationibus à Domino permitteretur impugnari. Quod ipsa tamen suæ ascribebat fragilitati, quia æstimabat Dominum idcirco eam à carnalibus tentationibus misericorditer custodire, quia presciret eam ad se fragilem & infidelem, vt si ab illis infestaretur, potius succumberet quam resisteret. Sicque talem defectum suum quem causabatur, Dominus illi ex meritis huius sancti supplebat. Insuper addidit ei Dominus omne meritum, quod illa persona, pro qua orauerat, adhuc esset adeptura

adeptura, si secundum instructionem suam tentationes viriliter superaret. Vnde & per hoc intellexit, quod quodocumque aliquis regratiatur Deo pro victoria, siue pro alio beneficio cuiquamre collato, vel instruit aliquem vnde proficiat, ille profecto meritum vtriusque lucratur.

In festo sanctorum Apostolorum Petri & Pauli: Quomodo oues Christi in anima nostra piscamus.

CAPVT. XLI.

PRincipum Apostolorum Petri & Pauli festo præclaro, dum ad Matutinas cantaretur secundum Reliquia. Si diligis me. Ista requisit a Domino quas oues ipsa pascere posset, per quod summam dilectionem in opere sibi demonstrare valeret. Respondit Dominus: Pascemihiquinque agnos tenerrimè mihi electos, scilicet, cor tuum pascere diuinis meditationibus: os tuum salutaribus locutionibus: oculos tuos sacris lectionibus: aures tuas vtilibus admonitionibus: manus tuas continuis exercitationibus. Nam quoties horum vnicuique studueris, hoc semper suscipiam pro summa exhibitione dilectionis. Per diuinas meditationes cordis intellexit notari omne quod cogitari potest ad laudem Dei & propriam proximique salutem. Similiter de salutaribus locutionibus sentiendum est. Per sacras vero lectiones, omne quod est salutiferum ad videndum, vt imago Christi crucifixi, infirmorum indigentia, & exempla iustorum. Inter vtilis admonitiones intellexit salubrius pasci aures ad placitum Domini, quando patienter re-

ter recipiuntur correptiones. De continua vero exercitatione manuum, dum cogitaret quod non posset si mul fieri cura lectione, intellexit quod Dominus quasi pro opere acceptat studium vel inrentionem legendi vel etiam quod liber manibus tenetur, & similia.

¶ Post hæc dum sub Missa laudibus extolleret beatum Petrum pro specialibus suis priuilegijs, & inter cætera pro eo quod audiuit á Domino. Quodcûque ligaueris, &c. apparuit idem Apostolus in Papali gloria sacerdotalibus indutus: & extensa super eam manu, benedictionem dedit ad perficiendum in anima ipsius omnem salutem. Cû vero progrediretur ad susceptionem corporis Christi, & suâ indignitatē recolens trepidaret, videbantur accedere prædicti principes, vnus á dextris & alius á sinistris, quasi eam cû magna gloria adducentes. Et cû peruenisset Filius Dei assurgens & vtrisque brachijs eam circumplectēs, dixit. Ecce eisdē brachijs, quibus te suscipio, eisdem etiã te adduxi: sed malui hoc perficere per meos Apostolos, vt deuotio tua inde cumuletur. Tunc ista reddens se culpabilem quod elapsum à memoria beatum Paulum speciali deuotione non extulerat, orauit Dominum, vt ipse per se metipsum suam negligentiam dignaretur supplere. Post susceptionem autem Sacramenti, cum se in orationem dedisset: Tali est edocta similitudine. Quauis regina satis ex hoc habeat honoris, quod regi est coniuncta: tamen multum gloriatur & delectatur in filia in festo nuptiarum ipsius: sic omnes sancti congratulantur animæ, quæ sacramentum alteris suscipit cum deuotione.

In festo

In festo S. Margareta: De ineffabili gloria sanctorum pro modico labore vite huius.

CAPVT. XLII.

Virginis inelytæ beatissimæ Margareta: festo, dum sub vesperis ista intenderet deuotioni: apparuit ei eadem Virgo gloriosa tota florens & virens vernantia immarcescibilis æternitatis, incomparabilibusque ornamentis gloriæ mirabiliter decorata, stans ante thronum diuinæ maiestatis. Et dum inciperetur Respon. (Virgo ueneranda) videbatur Rex gloriæ Dominus Iesus ex integerrimâ puritate suæ innocentissimæ & virginæ humanitatis, emittere splendorem quendam clarissimum, & illo perlustrare virginali decus Beatæ Margareta: quasi ad renouadum & duplicandum in anima eius meritum castæ virginitatis: ad similitudinem, sicut pictor imaginem pulchre ornata m feni sio liniens, facit eam amplius nitere. In illo verbo (In magna stans constantia) Filius Dei in augmentum gloriæ eumulumque meritorum passionis sponsæ suæ iterum emisit splendorem quendam mirificum incomparabili gloria suæ innocentissimæ & amarissimæ passionis in animam eiusdem Virginis, ex quo ineffabiliter decorabatur. Deinde dum in hymno cantaretur (Sponsisque reddens præmia) Dominus quasi blandiendo alloquens sponsam suam beatam Margaretam dixit. Nunquid, ô filia, non satis sufficienter addaxi tibi præmia meritorum, quia modo admoner de premijs? Sicque amicaliter illi blandiens, Dominus intra

xit tibi

xit sibi deuotionem omnium per vniuersum mundum festum Beatae Margaretae colentium, & ex illa ipsam Beatam Margaretam gloriosam virginem & inestimabilibus premijs meritorum honorifice sublimauit. Hinc Beata Margareta conuersa ad istam dixit. Gaude & letare specialis electa Domini mei, quia certe post modicum tempus (quo in hoc seculo diuersis infirmitatibus & aduersitatibus grauaris) in aeterna gloria perpetuo laetaberis, vbi pro singulis momentis grauaminum corpororum remetientur milles mille anni caelestium consolationum a sponso & amatore tuo, quia omnia quae perfers in corde vel corpore ex speciali tibi immittit amore: vnde ineffabili modo de die in diem, de hora in horam sanctificeris & aeternae beatitudinis magis habilitaris, perpende, quia die illo, quo ego haec (in qua modo exulto) gloria sum adeptus, nequaquam ita honorabar, vt nunc glorificor ab vniuersis, sed potius despiciebar & ab omnibus penes miserabilis reputabar. Et ideo confide quia & tu iadubitanter post huius vitae foelicis terminum iucundis amplexibus sponsi immortalis sine fine perfrueris gloria delitiositatum illarum super caelestium, quae nec oculus vidit nec auris audiuit, nec in cor hominis ascenderunt, quae preparata sunt his, qui diligunt Deum.

De S. Maria Magdalena. De poenitentia vera, vnguento, bonaque voluntate.

CAP V T. XLIII.

A Matricis Christi Iesu beatissimae Mariae Magdalenae festo sub primis vesperis apparuit dilectrix Christi ven-

sti veneranda tot aureis floribus inestimabiliter splendentibus, gemmisque preciosis perornata, quot peccatorum maculis quondam fuit deturbata. Stansque a dextris filij Dei splendore gloriae suae totam caelestem patriam videbatur mirifice perlustrare. Dominus autem Iesus suauissimis illi blandiebatur verbis. Vnde diuinitus edocta est ista per flores aureos pietate clementiae figurari, qua Deus ipsi iam misericorditer peccata dimisit. Per gemmas autem dignam poenitentiam, qua gratia Dei cooperante peccatorum suorum maculas absterfit. Sub Matutinis vero, dum verbis & neumis quae cantabantur ad honorem beatae Mariae Magdalenae: deuotius intenderet ad laudem Dei, exorabat ipsam beatam, vt tam pro se quam etiam pro sibi commissis intercederet. At illa progrediens procidit ad pedes Domini, suauiter illos deosculans, & postmodum eosdem manibus suis eleuans omnibus per veram poenitentiam ipsos adire cupientibus meritis suis coaptabat. ¶ Tunc ista etiam deuote accedens, eosdem pedes sanctissimos blandissime deosculatur dicens: Ecce nunc amantissime Domine mi, offero tibi grauamina famularum tuarum mihi commissarum, & cum illis abluo pedes tuos beatissimos, ad quod Dominus. Optime & decentissime ex parte illarum pedes meos lauasti, & nunc dicit illis, pro quibus oras, vt & ipsi crinibus suis eos detergant, osculetur & vngentis deliniat. In quibus verbis intellexit, tria, ad quae studere debet. Primo vt, scilicet, quasi crinibus pedes Dominicos tergendos diligenter considerent & numerent, si aliquid in grauaminibus suis inueniant, quod esset contra Deum, vel quod eos impediret a Deo: & in hoc intentionem dirigant

ad Deum tali modo, quod pro emendatione illorum libenter seiplos exponerent ad quæque aduersa toleranda. Secundo, ut velut pro osculis eorundem pedum sanctissimorum plene & secure confidant de fidelissima pietate Dei, quod ipsis omnia facillime dimittet de quibus pure pœnituerit. Tertio, ut quasi pro vnguētis integra voluntate proponant omnia Deo contraria pro posse suo libenter precauere. Et adiunxit Dominus: Si placet etiam illud mihi vnguentum adhibete, quod eadem deuota mulier alabastro legitur super caput meum effudisse (vnde domus impleta est ex odore vnguēti) scito te amando veritatem illud decentius habituram. Nam qui amans veritatem pro illa defendenda quandoque amicos amittit, vel alia grauamina incurrit, aut laboribus se sponte ingerit: ille reuera fracto alabastro vnguentum preciosum capiti meo superfundit, vnde & domus repletur odore bono: quia ipse efficitur causa exempli boni, dum qui alios corrigere studet ipse efficitur à vitijs emēdatior, adhibendo sibi maiore cautelam eorum quæ in alijs corripuit. Sicque fit odor bonus in omniloco, dum & se emendat, & alios suo exemplo ædificat. Si verò amans veritatem, pro illa defendenda in aliquibus delinquit, durioribus verbis zelo impellente aliquos corripiendo, aut alio quocunque modo, siue negligentius, siue districtius agendo: hunc ego certè apud Deum Patrem & omnes cæli ciues fideliter excusabo: quemadmodum Mariam excusauimus, imo pro ipso vniuersa emendabo. ¶ Et ista: O Domine cum Maria dicatur hoc preciosissimum vnguentum emisse, vnde possem ego tibi tam gratum obsequium exhibere quasi simile tibi comparassem? Respondit Do-

mi-

minus: Quicumque offert mihi bonam voluntatem suam in quacunque causa, quam deliberat pro amore meo perficere, quantuncunque etiam ipsum in hoc oporteret laborare, ut tantummodo laudem meam posset promouere: ille veraciter preciosissimum mihi que acceptissimum vnguentum comparat, dum com modo suo honorem meum præponendo suo se voluntariè quibuslibet exponit in commodis: etiam si impeditus voluntatem bonam nunquam perducere posset ad effectum.

*De S. Iacobo. De merito peregrinationis ad Compostellam
Et quomodo honorantur sancti per sacram
communione;*

CAPVT. XLVIII.

Gloriosi Apostoli Iacobi maioris festo, apparuit huic idem Apostolus honorabiliter nimis exornatus meritis omnium peregrinorum corporis ipsius sanctas reliquias venerantium. Vnde ista multum admirans requisit à Domino, cur ipsum præcæteris Apostolis tali honore extulisset, ut, scilicet, de longinquis regionibus populus ad eius reliquias colendas concurrat deuotiori studio, quàm ad tumbas principum Apostolorum Petri & Pauli, aut aliorum Apostolorum & sanctorum? Respondit Dominus: Ego hunc dilectum mihi Apostolum hoc speciali priuilegio inter cæteros sublimavi, propter feruidum zelum quo incitabatur amore mei ad salutem animarum. Vnde quia æterna præddestinatione mea ordinante tam citò sublatus est à corpore, quòd non præualuit tantam multitudinem populo-

G g 2

rum ad

rum ad fidem conuertere, sicut ad laudem meam desiderabat. Idcirco voluntas eius bona in conspectu meo semper vicens & viuens, mihi que per omnia placens hoc promeruit, vt quod morte præoccupante, in hac vita omisit, hoc nunc post mortem suam vsque in finem mundi per hoc suppleatur, quod tam multi signorum miraculis ad tumbam eius crebrescentibus, moti deuota peregrinatione ipsum visitantes à peccatis absoluuntur, & infide catholica roborantur. ¶ Vnde ista etiam desiderans per merita eiusdem Apostoli à peccatis suis absolui, proposuit vice peregrinationis faciendæ in honorem ipsius eodem die Dominicum suscipere sacramentum. Quod cū fecisset, videbatur sibi quasi ad mēsam quandam diuersis epulis sumptuose ditatam cum Domino maiestatis residere. Et cum ipsa susceptum corpus Christi obtulisset Dominó in laudem æternam & in augmentum beatitudinis & gloriæ Apostoli Iacobi, statim adueniens idem Apostolus in specie præclari principis, apposuit se mensæ illi reuerenter coram Domino, gratias immensas referens pro tam magnifica oblatione sibi per viuificum sacramentum Christi collata. Hinc orabat Dominum deuoté, vt omnem effectum salutis, quem ipse pius Dominus per merita sua vnquam in aliquo homine dignaretur operari: hunc totum in anima eius (quæ ob honorem

sui hoc prænobile obtulerat sacramentum) gloriosé operaretur.

In festo.

In festo Assumptionis gloriosæ Virginis: De modo eam fructuose salutandi & honorandi; Et quam prompte inuet se inuocantes, etiam sacre communioni eos præparans: Necnon de gloria eius ineffabili; Et de modo canendi,

Te Deum.

CAPVT. XLIX

Approquinante festo dulcissimæ Assumptionis in temeratae Virginis, dum ista iterum decumberet lecto, nec possit iuxta desiderium suum ob honorem beatissimæ Virginis legere (Aue Maria) secundum numerum annorum eius, quibus vixerat in terris: conabatur tamen eunden numerum complere deuoté per has tres distinctiones: Aue Maria: Gratia plena: Dominus tecum. Et cū hæc cum diuersis orationibus ab alijs sibi ad offerendum beatissimæ virgini commissis in simul deuoté offerret: apparuit eadem virgo gratiosa circumamicta pallio viridi, quod fulgebat vndique circumpositum aureis floribus in modum trifoliorum, & dixit: Ecce quot verba quælibet earum (ex quarum parte hæc mihi offers) orauit, tot mihi flores ad ornatum apposuit: quorum quilibet magis aut minus vernat secundum quod quilibet orando intentionem suam magis aut minus puré adhibuit. Et ego resplendentiam florum istorum reddo in animas singularum personarum, quæ mihi ea persoluerunt, vt exinde filio meo totique cœlesti exercitui possint complacere. Videbatur quoque beata virgo inter prædicta trifolia intermixtas habere quosdam rosas sexfoliorum, valde præfulgentes: quorum foliorum tria videbantur esse quasi aurea diuersis gemmis mirabiliter personata: Alia vero

tria folia his interposita videbantur aliorum quorundam inæstimabilium colorum varietate distincta. Unde per tria aurea folia intellexit designari prædictas tres distinctiones, quibus ipsa in infirmitate sua cum labore gloriosam Virginem salutauerat. Quibus Dominus ex benignitate sua tres alios indicibiles colores addiderat aliorum trium foliorum. Vnum pro affectu, quæ habuerat ad salutandum & laudandum dulcissimam matrem suam. Secundum, pro discretione, qua (dum sensit se non præualere) tantum tres legit distinctiones. Tertium, pro plena fiducia, qua confidebat tam Dominum quam benignam matrem eius acceptare id ipsum quod præualebat. ¶ Hinc sub prima, (postquam cantanda erat Missa de vigilia Assumptionis) dum ex intimo cordis affectu deprecatur ad Dominum, vt sibi apud dulcissimam matrem suam dignaretur gratiam & fauorem obtinere, cui ipsa sibi videbatur, nunquam debitum obsequium exhibuisset: Dominus se cum summa blanditate in amplexus matris amicissimos declinans, exhibuit ipsi omnem filialem dilectionem, qua vnquam erga eam affectus fuerat, dicens: Recole Domina mater amatissima, quod peccatoribus ego propter te sum propiciatus, & respice hanc electam meam eo affectu, ac si omnibus diebus vitæ suæ tibi placita, summaque deuotione seruiuisset. Ad quod Virginea mater se totam huic cum beatitudine sua ob amorem filij videbatur impendere. ¶ Dehinc sub Missa (Vultum tuum) dum legeretur collecta (Deus qui virginalem aulam) exhibuit se Dominus Iesus Matri suæ beatissimæ in tanta tamque inæstimabili blanditate ac amicitate, quasi ea hora renouaret ei multipliciter omnia gaudia quæ ha-

quæ habuerat in eius sanctissima conceptione, natiuitate, aliisque gaudijs suæ humanitatis. Et cum ista deuotius intenderet verbis illis, scilicet (vt sua nos defensione munitos iucundos faciat &c.) videbatur delicata mater benignè expandere pallium suum, quasi ad suscipiendum omnes ad se confugientes in speciale patrocinium. Tunc aduenientes sancti angeli, adducebant coram ea omnes personas, quæ se speciali deuotione vel orationibus ad idem festum deuotè preparauerant in specie iuencularum speciosarum: quæ reuerenter sedentes ante eam sicut filia coram matre, sanctorum angelorum ministerio vndique fulciebantur, & ab insidijs malignorum spirituum defensabatur, & ad quæque bona promouebantur. Intellexitque talem protectionem angelorum obtentam per antedicta verba Collectæ, scilicet: vt sua defensione munitos: quia ad imperium eius multitudo angelorum vndique defendendo protegit omnes gloriosam Virginem inuocantes. ¶ Post hæc videbantur quasi sub pallium eius accurrere quædam diuersi generis Bestiæ, per quas notabantur omnes peccatores ad ipsam specialem deuotionem habentes. Quas omnes mater misericordiae benignè suscipiens, & quasi pallio suo protegens, delicata manu sua singulas contrectando, & deliniendo, ipsis amicabiliter blandiebatur. Per hoc manifestè insinuans, quam misericorditer suscipit omnes se inuocantes, & quam materna pietate defendit & protegit etiam adhuc peccatis deditos in se sperantes, donec eos filio suo reconciliet veraciter poenitentes. ¶ Ad eleuationem verò salutaris hostiæ videbatur Dominus Iesus seipsum cum omni beatitudine diuinitatis suæ & humanitatis in specie sacramenta-

in hoc die præbent omnibus quæ cum deuotione intere-
runt. Misitæ ob honorem dulcissimæ matris suæ: desi-
derantes ipsi in festo Assumptionis suæ deuotè famula-
ri, vt ex viuacitate diuinæ virtutis omnes dulciter alle-
cti & suauiter recreati, confortarentur in sua bona
voluntate: sicut aliquis recreatus confortatur ex ci-
bo diuersis aromatum speciebus & cõdimento tempe-
rato. ¶ Cùm autem post missam conuentus secundum
statuta ordinis procederet ad capitulum, vidit Domi-
num Iesum cum infinita multitudine angelorum ad cõ-
uentum venire, congregationem cum magno gaudio
præstolando. Quod ipsi multum admirans, dixit ad Do-
minum. Vt quid amande mi Domine ad istud capitulũ
cum tanta dignatione & multitudine angelorum adue-
nisti, ad quod nos tamen nullam specialem deuotionem
habemus, qualem habuimus in vigilia tuæ sacratissi-
mæ natiuitatis & incarnationis? Respondit Dominus:
Ego idcirco adueni, quem admodum pater familias hos-
pites ad conuiuium suum inuitatos benignè suscipit.
Hodie verò ob reuerentiam dulcissimæ matris meæ ad
prænunciationem solennitatis eius præcessæ Assump-
tionis, speciali affectu suscipiam omnes idem festum de-
uotè percolere desiderantes. Et insuper ex authorita-
te diuinitatis meæ absoluiam omnes cum humilitate &
deuotione ordinis sui negligentias profitentes. Et adie-
cit Dominus: Simili modo intersum capitulo vestro
in omnibus festis, & insuper omnia, quæ ibi agitis, accep-
to eo modo sicut præmonstrauit tibi in vigilia natiuita-
tis meæ. ¶ Hinc dum speciali deuotione intenderet No-
næ, qua secundum statuta nostra inchoatur festum As-
sumptionis, diuinitus illustrata intellexit, quòd beatis-
-

ma virgo Maria præcedenti die suæ foelicissimæ assump-
tionis circa horam nonam ita penitus absorpta est in
Deum quòd omni humanitate exuta, iam in præludio
caelestium deliciarum solo spiritu Dei vegetabatur vs-
que ad horam illam iucundissimam, qua circa noctis ho-
ram tertiam aduenienti Domino in omni perfectione
virtutum summè præparata exiuit obuiam cum in-
genti lætitia, nulla omnino remordente conscientia: sic
que in vlnas eius aduolans, vnus spiritus cum eo effe-
cta, introiuit in potentias totius beatitudinis ipsius di-
uinitatis. ¶ Sub vespertis verò cùm cantarentur psal-
mi, videbatur Dñs omnia in quibus ipse per psalmos
extollebatur, intrahere cordi suo diuino, & de corde
suo dirigere in beatam virginem tanquam impetus quos-
dam validissimè inundantes. Ex quibus virgo ma-
ter inclyta tot suscepit in luxus, quot prædita erat dig-
nitatibus meritorum. Et dum intonaretur Antiph. To-
ta pulchra es, ista irruens in amplexus Domini per cor-
dis eius organum singula verba illa intonare nitebatur
in memoriam suauissimarum blanditatum illarum, qui-
bus per eadem vel similia verba blanditus esse creditur
filius altissimi suæ beatissimæ matri. Et ecce ex tali de-
uotione, illius diuini cordis impetus efficacius superflue-
tes tam magnificè in animam virginis inundauerunt,
quòd ex nimia impetuositate influxus videbantur ressi-
lire, quasi stellæ materiales mira claritate præfulgen-
tes: quæ vndique regionem cæli circundantes, ineffabi-
li decore perornando letificabatur. Quædam verò quasi
præ multitudinem in pavementum cadere videbantur:
quos omnes sancti recolligentes, & coram Domino
cum gaudio presentantes, in admiratione illarum

inexplicabili modo delectabantur. Per quod figuraba-
tur, quod omnes sancti de superabundantia dignitatum
& meritorū beatissimæ Virginis copiose hauriunt gau-
dium, gloriam, & beatitudinem indeficientem. Sicque
in tali exultationis iubilo adiungentes se omnes angeli
deuotioni congregationis, consona voce in simul cum ea
dulciter resonabant Responsorium: Quæ ista. Quo fi-
nito, Filius Dei altisonè inchoauit versum: Ista est spe-
ciosa. Cuius diuini cordis plectrū Spiritus sanctus mouere
videbantur ad laudandū & glorificandū benedictā vir-
ginem matrem supra omnem creaturam. ¶ Sub hymno
(Quem terra, pontus) Virgo beata quasi præ delitijs af-
fluentibus reclinauit se supra pectus filij sui amantissi-
mi, & quasi in iubilo cœlestium amœnitatum requieuit
vsque ad versum (O gloriosa Domina) Tunc enim
quasi à deuotione fidelium prouocata, erigens se, porre-
xit omnibus manum suæ benignæ defensionis, ac ma-
ternæ consolationis. Ad illū verò versum (Deo Patri)
consurgens, videbatur tres genuflexiones cum maxima
reuerentia, ob honorem & gloriam semper venerandæ
Trinitatis. Sicque perstitit sub Magnificat orans pro
Ecclesia. Ad Antiphonam autem (Virgo prudentissi-
ma) demisit lucem quandam cœlestem ad omnes se de-
uotè inuocantes. Alia vice eodem gloriosæ Assumptio-
nis festo, dum valde deficientibus viribus ista vix duci
potuisset ad locum orationis vbi Matutinas audiret, &
ibi fessa sederet: tandem visitauit eam oriens ex alto Do-
minus per viscera misericordie suæ. Et videbatur illi in
festo Responso, quasi radesset in spiritu iocundissimæ il-
li festiuitati qua virginea Mater Dei debitū carnis exol-
ues cœlestia regna petebat. De iam dicto ergo Responso
scilicet,

scilicet. Super salutē, vsq; post Te Deū laudamus (quo
tempore ad seipsam redijt) nihil cantabatur, in quo spe-
cialem mirabilis delectationis intellectum non percipe-
ret. Vnde de pluribus pauca exponam, prout ad exte-
riorem intellectum possunt deflecti. Illud enim Res-
ponsorium (Super salutem) videbatur congregatus to-
tus cœtus tam angelorum quàm Apostolorum decan-
tare, quasi congratulans Dominæ suæ pro suis singula-
ribus priuilegijs dignitatum. Cumque interim virgo
gloriosa inæstimabili suauitate attracta, quasi claustra
carnis egrediens inter dulcissimos filij amplexus suscipe-
retur: ipse benignissimus Iesus Pater orphanorum Ec-
clesiæ sponsæ suæ dilectæ personam assumens, & eius
indigentiam (quæ cordi suo tam profundè est infixæ)
suæ matri quasi commendare volens, in eius persona de-
prompsit viij. Responso scilicet (Sancta Deo dilecta):
Hinc cū quasi pararet procedere, filius qui teneriori
affectu erga matrē afficiebatur, etiam frequentiori lau-
de ipsam extollere videbatur. Vnde & eam salutauit
cum per viij. Resp. (Salue Maria) Cui succedens cœtus
sanctorum, subiunxit (Salue pia mater Christianorum)
Deinde prosequens Iesus in persona sponsæ suæ Eccle-
siæ, adiunxit clara voce (Virgo solamen desolatorum):
¶ Hinc cū beata Virgo inæstimabili tripudio cœle-
stia intrare videretur ad cantica (Audite me diuini fru-
ctus) tota cœlestis curia ad tantæ exultationis nouita-
tem ita commoueri videbatur, quod nullis hominum
linguis possit explicari. Apparuit enim quasi intrare pra-
teritum supra omnem capacitatem amœnissimum, quod
plenum esset omnigenis floribus. Vnde cū cantare-
tur versus ille (Et frondete in gratiam) omnes flores in-
suscep-

Inceptionem reginæ singularis, ex singulis folijs specialiam emittebant splendoris amœnitatem, ac dulcissimam saporis suavitatem, ac insuper clarissimi sonoris iucunditatem: quasi totius mundi sonos musicus in simul dulcissimum melos decantare niteretur. Hinc beata virgo, quasi de incōparabili beatitudine sua exultans & Deo congratulans psalebatur (Gaudens gaudebo in Domino) Deinde Deus Pater quasi placatus in omnimoda perfectione tam elegantis virginis ex abundantia dulcedinis militanti Ecclesiæ benedixit, dicens (Non vocaberis vitra derelicta &c.) Post hæc in laudem Virginis Matris omnis chorus angelorum prorupit alte intonans (Sexaginta sunt reginæ) Denotans quod supra ordines ipsorum Virgo Maria esset eleuata. Hinc chorus sanctorum, subiunxit (Et octoginta cūcubinæ) etiam supra se Virginem matrem priuilegiatam proclamans. Deinde utriusque chori, scilicet, angelorum & sanctorum in persona militantis Ecclesiæ decantabant, Et adolescentularum non erat numerus, per hoc etiam Matrem Dei, vt dignissimum est, supra se extollentes, Hinc spiritus paraclitis suauissima modulatione subiunxit, Vna est columba mea, quasi diceret: Istam vnice mihi reperi similitudinem in qua placite requiescere potui. Tunc Filius Dei addidit, perfecta mea, quasi diceret. Omne quod tam in diuinitate quam in humanitate in homine inuenire optarem, in ista inueni perfectissime. Cui Dominus Pater annectebat. (Vna est matri suæ electa ge. suæ) quasi præ nimietate affectus reticere volens, quod ipse in ea sentiret, hoc solum quod matri suæ, scilicet, Ecclesiæ esset electa, expressit. Deinde in iubilo laudem resonante tota cœlestia curia cum responsorio (Salue nobilis)

in thro-

in throno gloriæ a dextris filij cum decenti reuerentia collocatur. Et post omnes cœli ciues ante folium regni ipsius decenter coadunati, ex abundantia benignissimi fauoris extollentes, laudabilem conuersationem vitæ eius, cum ineffabili iubilo decantabant responsorium (Beata es virgo Maria) cui versum, scilicet (Aue Maria) tota Trinitas subiunxit, renouans in ea suauitatem angelicæ illius salutationis quæ totius salutis saluberrimum extitit exordium. Cui sanctorum chorus annectebat (Ecce exaltata es) commendans ei, vt pro Ecclesiâ militante intercederet. Post hæc Deus Pater speciali laude eam extollere delectatus, in cuius forma sibi plene complacuit, sonore decantabat Respon. (Aue speciosa.) Cui filius subiunxit (Sūnamitis secundum cor summi Regis) Et Spiritus sanctus addit (Aue mater Maria) Cui filius iterum addidit (Spiritu sancto teste) Tunc omnis cœtus sanctorum addidit (Tu olim Mar. sor. egip.) Hinc angelorum chorus sub intulit (Tu Domina Angelorum) Tunc omnes sancti simul in persona Ecclesiæ militantis genua coram beata virgine flectentes, canebāt. O sancta, o cœssa, &c. Post hæc xij. Respon. Quæ est ista. Tota Trinitas ex abyssali super effluentia fauorabilis iucunditatis erumpens, tanquam omnibus notificans merita beatę virginis. Postremo intellexit, quod ipsa beata virgo cum omni cœlesti curia & militia pro beatificatione sua decantaret. Te Deū laudamus. In gloriam semper venerandę Trinitatis. In primo ergo versu extollebatur simul tota Trinitas sancta. Per secundum versum (Te æternum Patrem) specialiter extollebatur Deus Pater. Per tertium. Tibi omnes angeli, filius Dei. Per quartum tibi cherubim, Spiritus

Spiritus sanctus. Et sic per singulos versus singulas perfonas intellexit extolli. Exceptis illis, vij. versibus Tu rex gloriæ Christe, & cætera. quæ specialiter referrebatur ad Filiū Dei, laudantes illum pro singulis affectionibus beatæ Virginis, quod eas cum suo adiutorio semper direxerat ad laudem diuinā, nec vnquā eas ad transitoria flecti permiserat. Per sequētes autē versiculos, scilicet. Æterna fac iterum alternatim extollebantur singulæ personæ. Post hoc cū ad seipsam B. Gertrudis rediret ex hac iucundissima solēnitate: cui tam mirabili delectatione per spiritum interfuerat, sensit etiam corpus suum intantum recreatum, quod omnes sibi assistentes ad deducendum se tanta velocitate præcessit, quod omnino nullum sensit defectum. Et hæc valitudo duravit vsque dum post missarum solēnia corporali cibo esset refecta. ¶ Post hæc reuolutis trium annorum curricularum iterum lecto decumberet ægrotans, & in sancta vigilia Assumptionis gloriosæ Virginis Mariæ, primo die luculo mētem suam deuotioni adaptare studeret, vidit in spiritu ipsam beatissimam Virginem quasi in horto quodam amœnissimo diuersi coloris floribus odorifera que vernantia delitiose confito, tanquam in tranquillissimo quodam iubilo suauissimæ contemplationis iam agonizare incipientem: quæ amabilissimi vultus suiferenitate, ac gestus amicitate omni se gratia plenam demonstrabat. Apparebant quippe in ipso horto rosæ pulcherrimæ, sine spinis lilia candidissima & violæ fragrantissima, cæteri que flores omnigeni sine herbis. Qui etiam singuli (flores quod dictu est mirabile) quanto remotiores erant à beata Virgine, tanto maioris videbantur esse decoris, fragantiæ & vigoris. Ex quibus sin-

bus singulis generosa Virgo singulariter, quasi flatum intrahendo omnem cuiuslibet floris virtutem inestimabili quadam cœlesti auiditate sibi totaliter intraherat, ac quodammodo ineffabili delectatione respirando eadem in cor deficum amantissimi filij sui, quod versus eam apparebat apertum, alacriter remittebat. Apparuit etiam innumerabilis multitudo angelorum, qua ab eo beatæ virgis circa flatum quem intraherat vsque ad flores erant occupati, ad obsequendum tantæ Imperatrici Dominum collaudantes. Vidit etiam ibi beatum Ioannem Euangelistam quasi ad caput Virginis matris orationi deuotius incumbentem, à quo etiam Mater Domini videbatur quasi gaudium quoddam mirificum intrahere sibi. Cū vero in his omnibus: ista plurimum delectaretur, mirari cœpit, quid per hæc significaretur. Vnde edocta est à Domino, quod per hortum præostensum signaretur Virginis intacte corpus, per flores verò diuersæ virtutes quibus ipsa beatissima Virgo deceter erat ornata. Per rosas autem quæ remotiores cæteris apparebant & venustiores, ac maiori reuerentia spiritum beatorum colebantur, opera charitatis tam Dei quam proximi: In quibus quanto se latius extendere studuit, tãto dignior è fructum Deo attulit. Per lilia vero, quæ efficaciorẽ odorem reddidit & candorem gratiorẽ, notabatur puritas sanctæ conuersationis ipsius, quam electi sunt imitati. Per hoc etiam, quod beata Virgo visa est de corde beati Ioannis vaporem trahere, perpendit quod regalis virgo specialem gloriam ex parte beati Ioannis attulerit pro singulis bonis, quibus ipso prouidente liberius potuit vacare in omni vita sua. Et cum ista inquireret, quem profectum

profecum beatus Ioannes ex talibus haberet, Dominus respondit? Quasi tot gradibus affectuum cor meum ipsi est dulcius acclinarum, quot obsequijs matris mee virtutibus ipsius sollicitudine sensi affuisse. Per personam deinde beatę virginis quę in iplo horto videbatur, intellexit significari preciosam animam gloriosę virginis quę fructu singularum virtutum suarum mirifice delectata, eas cum maxima gratitudine quasi de corpore suo trahens; in se omnes refudit in Deum. ¶ Et sic per diem illum visa est in tali iubilo recumbere vsque ad Matutinas. Tunc ista iterum facta in excessu mentis sub primo Respon. vidit ipsam prę omni creatura beatissimam matrem supra pectus dilecti sui filij eadem tranquillissima pausatione reclinatam, cui filius versa vice de corde suo dulcissimo cum inestimabili delectatione reinfudit omnem illum fructum virtutum, quem ipsa prius per gratitudinem in ipsum retulerat, tanto digniorem, quanto in corde suo diuino excellentius nobilitatum. Quę circundabant eam tanquam flores rosarum lilia conuallium ineffabiliter graciosa vernantia ipsam venustantes. Ipsum vero primum Respon. videbatur ipse Deus Pater omnipotens suavissima modulatione de promere, dicens, Vide speciosam &c. quasi per illa cœlicolis notificans qualem ipse eam cognouerit in terris, scilicet, columbam sine macula per innocentiam: ascendentem de super riuos aquarum: per desiderium: cuius inestimabilis odor sanctitatis erat nimis in vestimentis, id est, in conseruatione eius: & sicut dies verni circum flores ros. & lilia conuallium, id est, diuersę virtutes. Hinc persona Spiritus sancti annectens secundum Respon. in persona beatę virginis sanctissimę conuersionis

sationis ipsius dignitatem ellucidās suauiter decantabat Sicut cedrus &c. Tunc omnes sancti tantę laudis in iustitu commoti, quasi prę admiratione decantabāt. tertium Respon. Quę est ista, Per quorum omnium singula verba super ista infirma singularem percepit intellectum: sed propter defectum virium omnia retinere ne quibat. Sicque omnes sancti reuerenda processione ante thronum virginem matris gloriosę sollemniter conuenientes, dulcissimo concentu ipsam per quartum Respon. Gaude regina, extollebant in hoc quod ipsa esset illa prępotens regina, per quã iam æternę lucis claritas refulgere eis quę non solum terrarum, sed etiam cœlorum foret Domina digna mox futura: quę vere omnium virginum pulcherrima in omni decore virtutum & perfectione gratiarum appareret, & quę de plenitudine misericordię suę omnium indigentis materna pietate subueniret, essetque eis perennis glorię augmentum, dum suis meritis omnium sanctorum gaudia cumularet. Tunc honorifice procedentes choriantangelorum clara voce resonabant versum Fac nos letari, &c. quasi per hæc verba prouocantes eam ad gloriam resolutionis. Post hæc omnes sancti resonabant, Gloria patri pro omni gratia beatę Virginis tam in corpore quam in anima collata. De hinc omnes Antiph. & ps. sequentes, cœlię laudem Dei & virginis matris concinentes, mirificum dabant intellectum. Sub quinto ergo Respon. Virgo generosa cum maxima gratitudine se erigens in iubilo laudis & gratiarum actionis, dulciter hæc verba decantabat: Beatã me dicēt omnes generationes. Et sanctissima anima illa prę omni creatura inestimabiliter beatissima a carne absoluta inter amplexus

xus sponsi vlnis filij delicatissime innixa ipsi fōti totius beatitudinis incomparabiliter fœlicissima cōiunctione est immerfa, nunquam amplius emergenda. Tunc tota cœlestis curia tam præcellentis Reginae gratissima præsentia mirabiliter illustrata & iucundata intuens animam virgunculæ iucundis amplexibus regis, tam familiari ausu circumdatam super omnes choros angelorum & sanctorum exaltari, & proximam semper venerandæ TRINITATI locari cum miræ iucunditatis tripudio cōgratulantes, in laudem ipsius prorūpunt cum. vj. Respon. (Super salutem) Et sic vltio illa terminata est. Ecce quam euidenter Pater ex præscriptis, quanta pietate benignus Deus per dona gratiarū, quæ largiter vni homini plurimorum intendat prodesse salutem: dum hac vice ibi visionem terminauit, vbi antè tres annos eam inchoauerat: vt dum propria negligentia, nobis intercludit, spiritualem influxum gratiarum videntes amœnum hortum nobis præparatum, in defaltem aliquos flores deuotionum carpere non omitamus. ¶ Alia iterum vice in eodem festo, dum deuota matutinis interesset, tres nocturnos distinguens in tres speciales deuotiones, in primo nocturno per singula verba & notas admonebat gloriosam virginem ineffabiliū consolationum illarum, quas creditur in expectatione beatissimi transitus sui tam à filio quam etiam ab omnibus sanctis percepisse. Vnde ad singula verba, quibus tam ab ista quam ab aliquo fidelium in toto mundo consolationum prædictarum admonebatur, circumdari videbatur ipsa intemerata virgo floribus rosarum & lilij, conuallium. In secundo nocturno admonebat eam suauissimarum delitiositatum illarum, quibus.

bus fruebatur intransitu de hoc mundo ad cœli palatium innixa delicate super dilectum suum. De quibus singulis tot ornamentis decorabatur inclyta virgo, quot verbis earundem delitiositatum apponebatur in vniuerso mundo. In tertio quoque nocturno admonebat reginam cœli illius ineffabilis & omnem humanam capacitatem, longe transcendentis gloriæ quarecepta est in introitu regni & sublimata supra omnem dignitatem cœli. Ad quæ singula verba administrabant ipsi innumerabiles splendores & dulcissimi saporis, quales per diuersorum odorum fragrantiam attrahuntur. Sub missa verò, dum legendo tribus vicibus. Laudate Dominum omnes gentes, &c. ad primum, more sibi solito oraret omnes sanctos, vt merita dignitatum suarum pro se offerrēt Domino, quo per illa digne præparata accederet ad susceptionem viuifici sacramenti. Et ad secundum Laudate, similiter oraret beatā Virginem, & ad tertium Dominum Iesum, beata Virgo ad inuocationem sui exurgens, stetit in conspectu fulgidæ semperque tranquillæ Trinitatis, offerens pro ea merita placidissimarum dignitatum illarum, quibus ipsa in die Assumptionis suæ supra omnem humanam imo angelicam dignitatem præparata, ipsi summè complacuit. Sicque cum maxima blanditate, quasi cedens loco innuit animæ, dicens: Veni electa & sta in loco meo cum omni perfectione virtutum, quibus ego aspectum semper venerandæ Trinitatis in mei placentiam inclinauit, vt & tu similiter, quantum est tibi possibile, complaceras ipsi beatissimæ Trinitati. Ad quod ista stupefacta, cum maximā deiectione sui respondit. Et quibus, inquit, o regina gloriæ, hoc meritis potero? Quæ respondit: Cura

dit: Cū in tribus vtique ad hoc habitaberis. Primo vt ores per illam innocentissimam puritatem, qua Filio Dei in utero meo virginali placitam mansionem præparavi, emundari meis precibus ab omni macula. Secundo orabis per profundissimam illam humilitatem, quæ super omnes choros angelorum & sanctorum merui exaltari, vt suppleantur omnes negligentie tuæ. Tertio deprecare per amorem illum inæstimabilem, qui me inseparabiliter Deo conglutinavit, vt præstetur tibi copia diuersorum meritōrum. Quod cū in ista deuotē faceret, subito translata est in spiritu vsque ad celsitudinem gloriæ sibi tam dignanter meritis cælorum imperatricis concessæ. Cumque sic quasi loco eius cum meritōrum ipsius prerogatiua honorabiliter appareret Domino, complacuit sibi in ea ultra quam dici potest, Dominus maiestatis. Omnes quoque angeli & sancti aduenientes conabantur ipsi reuerentiam exhibere.

¶ Hinc dum conuentus accederet ad communionem, affuit regina gloriæ à dextris cuiuslibet accedentis, cōtegens illam vna parte vestimento suo floribus orationum suarum adornato, dicens: Sub cultu memoriæ meæ hanc respice, dulcissime fili. Ad cuius petitionem Dñs miro modo placatus, porrexit ipsi hostiam salutarem. Cumque & ista similiter communicata offerret, idem sacramentum Domino in laudem æternam ad augmentum gaudij, gloriæ & beatitudinis ipsius beatissimæ matris (quasi pro recompensa oblationis meritōrum suorum, qua subleuauerat inopiam eius) Dominus Iesus qui porrigens xenium quoddam matri suæ dulcissimæ, ait: Ecce mater tibi tuam restituo duplicatum. Nec tamen huic aufero, cui tu amore nominis

mei hoc

mei hoc impendere dignaberis. Post processionem veniens, dum conuentus rediens in chorum, cantaret Antiph. *Aue Domina mundi Maria*: videbatur isti præniuitate suauissimi concentus super cælestium agminū, quod quasi totum cælum in nouæ exultationis tripudio commoueretur. Et statim apparuit gloriosa Virgo, stans coram altari à dextris filij sui versus conuentum in gloria præcellenti. In illo autem verbo, *Aue cælorum regina*: omnes sancti coram ea genua flectentes, ipsam vt Domini sui matrem decentissimè venerabatur. In illo quoque verbo: *Aue virgo virginum*: ipsa virgo veneranda manu sua, delicata prætendit quoddam candidissimum liliū ad omnes præsentēs, alliciens eas quodammodo, & confortans ad imitandum, suæ castissimæ virginitatis exemplum. Cumque cantaretur: *Pax te venit redemptio nostra*: tam medullitus commota sunt omnia viscera maternæ pietatis eius, quod præ superabundantibus delitijs delectationū illarum, quas perleuit in eodē verbo: vt reclinavit se delitiosissimam blanditate super pectus filij sui. In illo deinde verbo (Pro nobis rogamus, rogata) constringens collum filij sui dulciter diuersis delectationibus ipse Regi regum Domino blandiebatur nutibus, ostendens illi sorores quaslibet præsentēs & pro singulis orans. Cumque inchoaretur Anti. (Hodie beata Virgo) ipsa immensa circumdata gloria inter blados amplexus filij visa est ad cælestia subleuari, concomitantibus se & complaudendo iubilantibus vniuersis ordinibus cæli. Cumque sic in gloria subleuaretur cælesti, benedixit omni congregationi. Ex qua benedictione desuper quamlibet personam videbatur forma crucis autem cum viridi zona

H h 3 na depen-

na dependere. Per quod intellexit notari, quod quælibet posset effectum benedictionis illius fructuosius consequi cum virenti fide & fiducia bona ad misericordiam matrem.

*In festo S. Bernardi, Quomodo merita sanctorum fiant nota
Sra; & de aquisissima retributione Dei;*

CAPVT. L.

Bernardi festum die præcedente, dum ista sub Missa retractaret merita eiusdem sanctissimi patris (ad quæ specialem habebat deuotionem, propter mellifluorum verborum ipsius prærogatiuam) apparuit idem deuotissimus Abbas ineffabili gloria, & (vt ita dicam) cœlesti decore venerabiliter adornatus, ita vt intuiti se in vno aspectu triplex color vestimentorum eius sat mirabiliter perspicuus representaretur. Nā in simul micabant in eō liliosus candor purissimæ integritatis virginalis innocentiam ipsius, cum violaceo nitore ipsius sanctissimæ religionis, perfectissimæque conuersationis. Nec non rosea rutilantia feruentissimi amoris. Qui tres elegantissimi colores adinuicem in anima tati patris coluidentes, omnibus sanctis amoenissimū quoddam præbebant delectamentum. Pectus quoque eius sanctissimum, collum & manus videbatur aureis quibusdam laminis geminisque rosei coloris valde rutilantibus intertextis honorabiliter circumamicta. Vnde & per laminas aureas notabatur præcipua elegantia doctrinæ eius salutaris, quæ corde deuoto sedulo retractas per gutturis

turis sacri ministerium, ore sacro edidit, & manibus sanctis fideliter conscripsit, omnibus in eis proficere volentibus ad salutem. Per gemmas verò figurabantur illa dicta, quæ specialius redolent diuinum amorem eadem gemmæ videbatur quosdam radios præclarissimos extendere ad intima diuini cordis penetralia, & eius diuinitati ministrare specialia quædam delectamenta. Dominus autem de cordibus omnium, tam cœlestium quàm terrestrium, intrahens cordi suo omnem profectum & deuotionem, quæ aliquis eorum ex dictis & scriptis dicti patris vnquam hausit, ea omnia totaliter cum radijs prænominatis ex ornatibus sancti Bernardi cordi suo diuino immisis vice versa ipsi reinfudit. Quæ cor eius mirabiliter quasi plectrum quoddam mouentes, & cum suauissima delectatione penetrantes, dulcissimū quædam virtutum suarum personabant sonum, & specialiter innocentiam & amoris sui. Gestabat insuper in capite suo coronam splendidissimam mirabili varietate radiantem, in qua relucebat omnis profectus, quem idem egregius pater desiderauerat ex scriptis & dictis suis ad laudem Dei cuiuslibet homini prouenire. Hinc cœpit sponsa ista lege reducentis vigintiquinque vicibus: Laudate Dominum omnes gentes, in honorem eiusdem sancti, gratias agens Deo pro omnibus virtutibus eius & gratijs ipsi collatis. Tune cœperunt protinus omnia illa quæ legebat, in vestimentis sanctissimæ Patris ad modum scuteolorum resplendere. In quibus velut sculptæ videbantur singule virtutes eius, quibus claruerat in terris, quæ etiam con similibus formæ resplendentiam reddebant in animam pro eo gratias Domino persoluentis. ¶ In die verò sancto ipsius, dum deuotè interesset Missæ in honorem

ipſius decantatæ, orans ſpecialius pro ſibi commiſſis, & etiam pro quibuſdam alijs ad beatum Bernardum ſpecialiſſimam deuotionem habentibus (licet ſe orationibus ſuis non commendaffent) vidit iterum eundem Patrem venerandum in gloria cœleſti fulgentem. De cuius ſacri pectoris ornatu progrediens ſplendor quidam mirificus ad pectora omnium, qui per merita & interceſſiones eius feruenter amorem Dei obtinere deſiderabant, formabat coram pectore cuiuſlibet ſpeciẽ moniſtis admirandi operis, in quo apparebat omnis exercitatio diuini amoris, qua beatus Bernardus vnquam laborauerat in terris, tanquam à qualibet earum ſimiliter eſſet peracta. Quod iſta multũ admirans, ait ad ſanctum: Quid pater in clyte, iſte perſonę ex hoc habet ſalutis, quòd meritis tuis videntur decorari: cũ tamen ipſe nequaquã ſimilia perfecerunt opera? Ad quod ille: Quid inquit, minus habet pulchritudinis puella, quæ decoratur ornamentis alienis, quàm illa quæ ornatur proprijs: dummodo ſint eiũdem ſpecioſitatis & decore operis? Sic etiam virtutes ſanctorum deuotione fidelium, quando pro his Deum laudant, à ſanctis obtentæ tanto ad eos diriguntur affectu, quod ipſi æternaliter de illis gaudebunt, & quodammodo gloriabuntur in fructu eorum. Videbantur quoque eadẽ monilia diuerſimoda claritate & varietate vermiculata, ſecundum cuiuſque deſiderium, deuotionẽ ac etiã cognitionem, qua quælibet magis aut minus laborabat amorem Dei obtinere. In moniſtis etiam earum quæ hanc Dei ſponſam orare pro ſe humilibus rogauerant verbis, hæc ipſa rogatio pro augmẽto ornata apparerebat euidentius. Et quauis aliarum quarundam magis amorem

amorem Dei deſiderantium monilia plus reſplenderent illo tamen augmento carebant. Per quod notabatur, quòd homo nullum tam paruum opus facit bona intentione, ex quo ſpeciale non conſequatur profectum. Nec etiam quicquam negligit tam paruum, vnde non incurrat meriti detrimentum.

De S. Auguſtini pœnitentia & amoris ſeruore

& gloria.

CAPVT. LI.

IN die prædicto, dum memor præclari antiſtitis Auguſtini (erga quem iſta ab ineunte ætate ſuaui ſemper ducebatur affectũ) gratias deuotas ageret Deo pro vniuerſis beneficijs illi collatis: apparuit ei idem glorioſus Pontifex iuxta ſanctum Bernardum, compar nimirum ipſi in cœleſti gloria, cui non impar extiterat, tam in ſanctiſſimæ conuerſationis eminentia, quam etiam in ſaluberrimæ doctrinæ ſuaui effluenti. Stabat itaque hic Deo dignus Episcopos coram throno diuinæ maiestatis cœleſtis, pulchritudinis gloria ineffabiliter decoratus: emittens ſimiliter, vt beatus Bernardus, de cordis ſui intimis igniferos ſplendores ad penetralia cordis diuini. Per quod notabatur ignita eloquentia ſua, qua ipſe ſpecialiter corda hominum ad amorem Dei inflamabat. Spargebatque ab ore ſuo quaſi quosdam ſolares radios per totam amplitudinem cœli diſfuſos, ſignantẽs affluentiam ſeræ doctrinæ eius, quanta largè ſparſit in tota latitudine Eccleſiæ. Apparerebatq; ſuprà eodẽ radios arctia-

Hh 5

tiones.

tionem quædam mirabilis claritatis, quasi cuiusdam novæ lucis, quæ aspicientibus multum alliciens exhibebant delectamentum. In quorum omnium delectabili aspectu dum ista multum miraretur, edocta est à beato Bernardo, quod radij eloquiorum beatissimi præsulis Augustini idcirco talis arcuati ædificij resplenderent delectamento, quoniam ipse doctor incomparabilis in omnibus scriptis & dictis suis catholicam fidem sumopere intendebat extollere: utpotè qui ad laudem Domini (qui ipsum post multos circuitus errorum de tenebris ignorantie ad lumen gratuito reuocavit summum veritatis) omnibus hominibus viam erroribus & ignorantia desiderabat præcludere, & viam fidei salutari ostendere. Tunc ista dixit ad beatum Bernardum: Nōne & tu similibus interdixisti pater sancte in scriptis tuis? Respondit sanctus Bernardus: Ego in omnibus factis, dictis & scriptis meis solo impetu ferebar amoris Dei. Hic autē illustrissimus doctor impellebatur efficaci amore Dei, simulq; propriæ miseræ exprimento in salutē proximorū. Cumque Dominus omnem profectum fidei, & cōsolationis, eruditionis illuminationis, & amoris, de cordibus tā cœlestiū quā terrestriū ex dictis sancti Augustini natū, cordi suo diuino intractū, eiusque vni in inestimabiliter nobilitatum, cordi eiusdem reinfunderet: influxus ille suauifluus animam eius medullitus innundans, innundandoque penetrans, ac penetrando cor eius in modum liræ circumuoluens suauissimum coram Deo reddebat concentum. Et sicut in corde beati Bernardi Abbatis præcipua suauitate sonuerat innocentia virginalis cum suauis amore Dei: sic in corde sanctissimi præsulis Augustini suauiori modulamine reso-

natat pœnitentia amorosa, cum igniti amoris Dei feruore. In corde nanque vtriusque tantæ suauitatis modulatio resonabat, quod difficile discerni potuit, vtra earum auditoris animum amplius oblectaret. Hinc beatus Bernardus ait ad eam: Hæ sunt, inquit, modulationes, de quibus scriptura loquitur, dicens (Omnis illa Deo sacrata & dilecta ciuitas plena modulamine in lau. &c.) quia cor cuiuslibet sancti iuxta differentiam virtutum suarum suauifonas Domino iugiter concinit laudes.

De gloria maxima illorum, qui se totos expendunt in laudem Dei & salutem animarum, exemplo Augustini, Dominici, Francisci, &c.

CAPVT. LII.

IN festo igitur eiusdem gloriosissimi Pontificis Augustini, dum ad vesperas cantaretur Respons. (Vulnerauerat charitas) apparuit idem præclarus antistes in magna gloria stans & quasi ambabus manibus cor suū sanctissimum, quod sæpius amore Dei vulneratum erat, expandens illud Domino ad laudem suam præsentabat in modum rosæ pulcherrimæ, quæ odoris sui miræ fragrantia omnes cœlestes incolas ineffabiliter delectando reficiebat. Ista verò deuotè salutis ipsi Patre reuerendum, exorabat pro omnibus sibi commissis, & etiam pro habentibus specialem deuotionem ad eundem sanctum. At ille precibus deuotissimis videbatur supplicare Domino, ut omnium corda, quæ per merita sua diuini amoris sui feruorem adipisci desiderarent, eodem modo quo cor eius efflorebat, in conspectu diuinæ maiestatis

maieftatis perenniter vernando & floreando redolent, ad laudem & gloriam fulgidæ semper quæ colenda Trinitatis. ¶ Sub Matutinis vero, dum pro posse suo intendere devotioni, desiderabat scire quæ præmio Deo dignus præsul Augustinus remuneratur pro eo, quod (ut ipse in libro confessionum testatur) etiam viuens in corpore non satiabatur dulcedine mirabili considerare altitudinem consilij diuini super salutem generis humani. Et statim demonstratus est ei idem venerabilis Pater in gloria inexplicabili. Et secundum illud Isaie: Lætitia sempiterna super capita eorum: apparebat super caput eius globus quidam tam mirabilis, quæ etiam totus in semetipso ineffabiliter delectabilis, qui celerrimo impetu sine ulla intermissione in seipso circumuoluebatur ex infinitis colorum distinctionibus, ministrans singulis momentis alternatim nouas spiritualium gaudiorum delectationes ipsi beatissimo præsuli, omnibusque sensibus ipsius specialem exhibens amoenitatem. Nam alliciebat aspectum eius mirabilis claritas innumerabilium stellarum delectabiliter rutilantium, quæ de circumuolutione globi illius sine intermissione spargebantur. Et per hoc remunerabantur omnes cogitationes eius, quibus delectatus fuerat in Deo in terris. Exhilarabatur quoque auditus eius ineffabiliter in prædicti globi circumuolutione. Per quod remunerabatur acutissimus intellectus eius, quæ maximo studio direxerat ad diuina. Aspirabat etiam ipsum viuificans quædam fragrantia lenissimæ auræ, remunerans eum pro auida delectatione, qua totus intentus Deo, omnem transitoriam contempserat delectationem. Reficiebantur insuper suauissimo quodam sapore

sapore fauces eius, pro eo quod ipse in seipso delectationem exhibuerat Domino Deo, qui tantopere desiderat delectari in corde hominis in quo secundum uerbum sapientis, delicias suas statuit. Respergebatur postremo ex dicti globi crebra reuolutione imbre quodam gratissimo, totam substantiam eius lenissima delectatione afficiente. Per quod remunerabatur omnia exercitia corporis sui, quibus laborauerat totis viribus se in laude & amore Dei ac utilitate Ecclesiæ fideliter exercitando per dicta scripta omniumque virtutum clara exempla. In istis enim tam mirabilibus huius præclari patris delectationibus tota cœlestis curia tanta gaudiorum copia ditabatur, quod sola horum abundantia sufficere omnibus uideretur. Et ait Dominus ad animam: Perpende nunc qualiter iste dilectus meus illustratur & perlustratur niuea puritate, grata humilitate, & feruenti claritate. Ad quod ista cum admiratione ait: O Domine qualiter hunc affinis illustrari niuea puritate, qui licet omni reuerentia dignus sit pro sua sanctissima conuersatione tanto tamen tempore aberrauit à fide quod haud dubium aliquas contraxit maculas? Respondit Dominus. Quod ipsum tanto tempore deuiare permisi, per hoc quodammodo splendet in eo mea diuina dispensatio, qua dilatata conuersionem eius tam patienter & misericorditer expectaui: & benigna miseratio, qua eum tam dignanter reuocaui: gratuitaque pietas mea, qua ipsum tam excellenter gratificaui. Post hæc uerba, dum ista ornatum tanti præsulis diligentius consideraret, apparuit in vestitu eius quasi crystallina puritas sub qua hæc tria, scilicet, puritas, humilitas, & charitas, quasi diuersis coloribus mirabili delectatione

contacta.

contecta nitere videbantur: sicut aurum lucet crystallo. Tunc ista dixit ad Dominum: Nunquid Domine mi, amator tuus Bernardus beatissimus non tantum delectari studuit in te, sicut hic deuotissimus Augustinus cuius cum nuper gloriam conspicerem, non tamen agnouit similibus delectamentis iucundantem? Respondit Dñs: Electus meus Bernardus, pro singulis quæ pro meruit superabundantem remunerationem suscepit: sed paruitas capacitatis tuæ non finit te vel etiam minimi sanctorum meorum gloriam ad plenum perspicere: quãto minus gloriam tantorum sanctorum? Attamen desiderio deuotionis tuæ aliquatenus satisfaciendo, diuersa tibi sanctorum quorumlibet merita ostēdi, vt in illis delectando amplius in amore meo succendaris: & etiam, vt euidentius experiaris, quod in domo Patris mei mansiones multæ sunt, necnon vt intelligas, quid sit quod in laudem dicitur cuiuscunque sancti (Non est inuentus similis illi, qui conseruaret legem excelsi) Quia reuera nullus sanctorum alteri sic per omnia æquiparatur in gloria, qui non in aliquo merito ab eo discernatur. Cũ hoc ita sit (ait illa) Domine Deus veritatis, dignare etiam mihi indignæ aliqua de meritis mihi ab infantia dilectarum virginum, scilicet, delicatæ Agnetis & gloriose Katharinæ reuelare: quod dum obtinisset, secundum quod in festis vtriusque conscriptum est, desiderauit etiam cognoscere aliqua de meritis sanctorum patrum, Dominici videlicet, & Francisci: qui duces extiterant duorum ordinum, quorum studijs Ecclesia Dei mirabiliter reformata est. Apparuerunt quæ iam dicti venerabiles patres, in præfulgenti gloria, non similes in meritis glorioso patri Benedicto amoenitate

nitate florentium rosarum ac rutilantis sceptri venustate decorati. Pro studijs tamen doctrinæ, quæ prædicationibus insistebant ad laudem Dei pro lacro animarum, apparebat eis similitudo meritorum beatissimorum patrum Augustini & Bernardi: sicut in hac vita similitudinem virtutum illorum studuerat exercere. In hoc tamen discernebantur, quod beati patris Francisci merita præcipue ornata erant eximia humilitate. Gloriosi vero patris Dominici merita per maxime splendebat feruētibus desiderijs sublimata. Sub Missa vero, dum tota qua potuit deuotione Deo intenderet, & his quæ cātabantur, & inciperetur sequentia: iterũ raptã in spiritu translata est ante thronum diuinæ maiestatis. Tunc omnes sancti in memoriam & ob reuerentiã spiritalium deliciarum illarum (quarum fruitione per noctem præcedentem in contemplatione gloriæ tanti pontificis Augustini cæterorum quæ, de quibus præhabitu est, lætata fuerat) dulciter decantabant huius virginis (quæ hæc vidit) animæ sex priores versus sequentiæ, scilicet, interni festi gaudia nostra sonat harmonia, & alios quinque subsequentes. Ex quibus singulis verbis anima miro intellectu & delectatione fruebatur. Finito autem sexto versu, omnes sancti conticuerunt, innuētes animæ, vt ipsa vj. cōsequētes versus decantaret versa vice in laudē eorũ: sicut ipsi præcedētes versus in honore eius decātaissent. Tunc ipsa more sibi solito per organum dulcissimum cordis Iesu Christi suauiter intonas resonabat in laudem totius cœlestis Ierusalem, dicens, (Beata illa patria) & cæteros v. versus sequentes. Ad quorum singula verba videbantur omnibus sanctis ineffabilia gaudia renouari. His finitis, Dominus Iesus spōsus:

sus delicatus dulciter illi blandiens suavisone resonabat
 hos duos versus, scilicet (Hoc in hac valle misera) &
 Quomundi post exilla, &c. Et inter hæc velint benig-
 nus magister imo tanquam piissimus pater instruebat
 filiam suam, qualiter frequentius diuini intendendo in
 hoc seculo æterna promereri gaudia deberet. Hinc om-
 nes angelorum chori, vota Ecclesie representantes cō-
 cinabant. Harum laudum præconia, &c. Quorum lau-
 dibus adiungētes se omnes sancti in gloriam Dei laudes
 altisonas dabant tanto præfuli reliquos versus coniubi-
 lādo adiungētes. Interea beatissimus pater Augustinus,
 ineffabilibus imo inæstimabilibus cœlestis gloriæ splē-
 doribus, totum cœli ambitum mirabiliter irradiando
 nouis gaudiorum delitijs lætificabat. Precibus verō
 eiusdem ad vltimos duos versus, scilicet, Cuius sequi ve-
 stigia Dominus quasi verbis illius effectū præbirurus,
 eleuata manu sua largam benedictionem dedit super
 omnes sæpe dictum Pontificem deuotis laudibus ex-
 tollentes,

*In festo natiuitatis gloriosæ Virginis, Exercitia ad ipsam
 deuote; Et de potentiſſimo eius patrocinio super omnes ip-
 sam innocentes; Et quam oratum sit Deo; quod ma-
 trem suam honoramus,*

CAP. V. T. LIII.

Natiuitatis gloriosæ Virginis festo præclaro, dum
 ista perſoluisset tot Aue Maria quot diebus ipsa
 præclaram ista stella creuit in utero matris, & hæc deu-
 te offerret eidem, requisit ab ea, quid erga benignita-
 tem ipsius

tem ipsius merentur, qui simili deuotione ad hono-
 rem eius eundem numerum perſoluerent cum saluta-
 tione angelica. Cui benignissima Virgo respōdit: Hoc,
 inquit, merentur, quod æternaliter in cælis, speciali iu-
 cunditate participabunt mecum fœlicius omnia gau-
 dia quæ recepi, & adhuc sine intermissione renoua-
 ta recipio, eo singulis virtutibus, ad quas beata &
 gloriosa Trinitas animam meam singulis diebus se-
 cundum optimum beneplacitum suum, decenter
 habilitauit. ¶ Hinc sub Antipho. Aue decus, vide-
 batur cœlum aperiri, & per ministerium sanctorum
 Angelorum demitti thronus quidam valde sublimis
 in medium chori: super quem in summa gloria & ho-
 nore residebat inclyta cœlorum Imperatrix: quæ mi-
 ra blāditate & amicitate sui exhibebat se per fe-
 ctum illud vota congregationis dignanter susceptu-
 ram. Angeli vero sancti thronum illum reuerenter
 circundantes, sustentabant ac solenne obsequium
 cum gaudio exhibebāt Domini Dei sui dignissimæ ma-
 tri. Adiūgebat quoque se beatorum spirituum exer-
 citus vtriusque psallentium choris, collaudans cum ip-
 sis Reginā gloriæ per singula verba, quæ cantabātur.
 Videbatur etiam coram qualibet persona stare vnus
 Angelus, ferentes singuli ramos vernanti virore ve-
 nustos in manibus suis: qui rami ad singulas delati,
 diuerſorum colorum flores ac fructus producebant,
 secundum differentiam deuotionis vniuscuiusque.
 Finitis vero omnibus, quilibet Angelus ramum
 suum cum ingenti lætitia deferebat Virgini matri,
 circumponens cum reuerentia throno, in quo reside-
 bat, ad augmentum singularis gloriæ & ornatus sui.

Tunc ista ait ad matrem Domini. Heu me mater pia, quod ego indigna non mereor his beatis psallentium choris interesse. Cui benigna veror espondit. Bona voluntas tua plene supplet vniuersa. Et illa deuota intentio, qua per organum suauifonum cordis dulcissimi filij mei more tibi solito his vesperis intendisti ad honorem meum longe precellit omne exercitium corporale. Ad quod comprobandum ego propria manu ramum tibi assignatum venustissimis floribus ac fructibus suauissimis bonæ voluntatis tuæ per amœnum, præsentio conspectui semper venerandæ Trinitatis, in oblationem summæ delectationis. ¶ Sub matutinis autem recognouit in spiritu, qualiter aduenientes Angeli sancti deferebant cōgregatos flores & fructus diuersarum intentionum & deuotionum congregationis & illos decentissimè offerebant virginæ matri. Qui secundum hoc quod labor cuiusque fuerat difficilior, apparebant pulchriores & amœniores: & secundum quod intentio & deuotio cuiusque erat purior, reddebantur suauiores. ¶ Hinc dum ista ad Gloria Patri quarti Resp. collaudaret in effabiliter dignè extollendam Dei Patris omnipotentiam, ac admirandam filij Dei sapientiam, Spiritusque sancti paracliti stupendam beneuolentiam, qua præualuit, sciuit, & dignata est Trinitas semper veneranda in salutis nostræ subsidium tam plenam omni gratia Virginem formare, cui super abundantiam diuinæ suæ beatitudinis tam largè communicaret, exurgens mater gratiosæ & reuerentè stans in conspectu beatissimæ Trinitatis, videbatur deuotè supplicare, quatenus huic de diuina omnipotentia, suppetit, & beneuolentiã tantū largiretur gratiã:

tię quātū possibile foret in hac vita homini percipere: Ad cuius petitionem tota Trinitas veneranda dignanter inclinata, benedictione quadam super cœlesti videbatur animam istius copiose donare. Ex cuius affectu rore quodam suauissimo vndique respergebatur. ¶ Cū que cantaretur Antipho. Quam pulchra es: ista eandem in persona filij Dei ad laudem præcellæ matris eius decantabat. Quod amantissimus Dei Unigenitus secundum dulcedinem benignitatis suæ dignanter acceptans ac motu capitis quali pro gratiarum actione eam honorans, ait illi: Honorem istum quem in persona mei exhibuisti meæ dulcissimæ genitrici secundum regalem magnificentiam diuinæ liberalitatis meæ tibi restituam in tempore opportuno. Hinc sub Antipho. Adest nanque festiuitas: in illo verbo: Ipsa intercedat pro peccatis nostris: visa est mater Domini chartam, quandam, in qua eadem verba, scilicet, ipsa intercedat, erāt inscripta literis aureis & per ministerium Angelorum sibi delata repræsentare reuerentè conspectui filij sui. Ad quod blandè respondit: Ex omnipotentia mea mater reuerenda, tibi concessi potestatem propitiandi peccatis omnium, qui deuotè inuocāt tuæ pietatis auxilium, qualicumque modo placet tibi. ¶ Sub missa vero dum in Sequentia Aue præclara: cantaretur verbum illud. Ora Virgo nos: conuersa ad filium inelyta Virgo plicatis manibus, serenisque oculis, visa est pro se inuocantibus exorare. Ad cuius precēs Dominus omnes signo salutiferæ Crucis communiens, benedictione sua diuina ipsos præparauit ad dignè suscipiendum & conferendum viuificum corporis & sanguinis sui sacramentum. Ad illum vero versum. Audi

nos: ipsa Virgo gloriosa apparuit asidere filio suo in throno sublimi: quam sic ista allocuta est: Quare mater misericordiae non oras pro nobis? Ad quod beata Virgo: Ego loquor pro vobis corde ad cor dilecti mei. Hinc cum idem versus repeteretur, extendens Virgo regalis manum suam delicatam ad Conuentum & quasi desiderijs ipsorum attracta surrexit, & vna cum cōgregatione coram filio supplicatura, stetit. Cuius filius imperialis versa vice assurgens benigne ipse in sequenti versu, Salua nos Iesu: primo se flexit: versus congregationem, dicens: Omnibus desiderijs vestris me acclinare sum paratus. ¶ Hinc dum ista in gloria solennitatis instantis delectaretur, ac meditando spaciaretur, nec inueniret quod multum cor eius afficeret, ait ad matrem Dei. Cum sint infinita, quæ mentes delectent recolentium gloriam tuæ venerandæ Assumptionis: vellem etiam edoceri à pietate tua, quid in festo tuæ Natiuitatis specialius ab Angelis recolatur in cœlis: Vnde & nostra deuotio promoueri posset in terris? Cui beata Virgo respondit. Angeli sancti modo in cœlesti gloria cum inæstimabili retractant lætitiæ gaudia illa ineffabilia, quæ habebant nouem mensibus illis, quibus ego crescebam in utero matris meæ, cum ipsi secundum vices suas in cremento meo deuotum obsequiū exhiberent. Nam Angeli sancti contemplando in speculo sanctæ Trinitatis, nobilissimi corporis mei: quod formabatur dignitatem singularem: & quæ, per me Dominus, disponebat toti mūdo conferre salutem, toto nisu ad hoc obsequi gaudebant, æremque, & omnem creaturam vnde vegetabant, in utero per diuinam gratiam nobilitabāt. Archā

geli quoque in speculo diuinitatis recognoscentes sublimitatem diuinæ cognitionis, familiaritatis ac vnionis, ad quam anima mea, exultantes ministeria sua indefesse adhibebant. Similiter & cæteri ordines in his, in quibus me dignitatibus suis cognoscebāt similitimā futurā toto conamine ministeriū deuotissimū exhibētes, ad laudē & gloriam Creatoris cū ingenti gaudio delectabantur me promouere. Vnde & nunc pro talibus obsequijs suis remunerantur & exultant in æternum in cœlis. Ad Completorium autem dum sub Saluē Regina querūaretur Domino negligētiam suam in hoc, quod nunquam debita reuerentia Matri eius deseruisset, desiderans vt Dominus hoc suppleret eidem & per cor Iesu Christi eandem Antiph. offerre studeret matri suæ: emisit Dominus protinus tot aureas fistulas de corde suo ad cor Virginis matris, quod obsequia ista desiderabat se matri eius exhibuisse. Per quas fistulas singulas resonabat ei blanditias filialis affectus, quo ipse Dominus Iesus sedulo afficitur erga ipsam dulcissimam matrem suam: & per hoc persoluebatur omnis negligentia istius.

SCOLA. Nec mihi, nec ordini Benedictino, nec multorum expectationi, & pietati, nec antiquitatis amatoribus satisfacisse videbor, nisi dixerim, duos Benedictinos monachos atate atque sanctitate pares circa annum Domini, 1096. floruisse. Alter fuit quidam Petrus genere Hispanus, de quo Albertus Abbas Stadenfis in suo Chronico ait, ingressum fuisse Romani Imperij fines, ac vocem predicationis in vniuerso regno emisisse, vt Summi Pontificis, & aliorum Principum animos, ad terræ sanctæ recuperationem

In chronico ad annum 1096.

accenderet, quæ à Barbaris tenebatur. Hic ergò, ut armorum viribus, maiores orationis vires adderet, excogitavit eum morem, qui ad hæc vsque nostra tempora perdurat, salutandi Mariam Virginem cœli terræque Dominā per globulos, siue lapillos in manibus tenendos, sexaginta tres, quasi salutationes angelicas, in memoriam tot annorum quot vixit in terris beata Virgo (quæ est el Rosario que se acostumbra rezar en toda la Iglesia) Postea verò sanctissimus P. Dominicus Prædicatorum institutor, excogitavit Rosarium hoc ter repetitum [quam vocant Coronam] ab triplicis generis mysteriorum, quod pie religioseque persoluentibus, magna ex ditissimo Ecclesie thesauri munera largiti sunt Summi Pontifices. Ita tradunt multi auctores, præcipue Paulus Emilius, & Auctor Chronici Hierosolymitani, & Helmoldus presbyter Tribemius, & doctissimus Genebrardus.

Alter fuit Hermannus Contractus in Suevia natus, ex illustri Veringensium Comitum sanguine ab ipsa pueritia sic omnibus membris captus, ut nomen contracti accepit. Cum enim sancti Benedicti Cucullum servum induisset, virtutibus insignis à B. Virgine optionem accepit, vel sani & incolumis corporis, vel ingenij sapientia exculsi. Cumque sapientiam elegeret, in infelice corporis structura, ad id felicissimum ingenium sortitus fuit, ut Bertoldus eius contemporaneus dicat omnes illius temporis viros, sapientia & virtute præcellisse. Inter plura ergò ab ipso docte periterque eleganter composita, duo extant cuiusque Cantica in laudem Virginis ab eo consecrata. Alterum est quod à prima Divina Aduentus, vsque ad Purificationem solet in Ecclesijs decantari.

Alma Redemptoris mater, quæ per via cœli,
Porta manes, & Stella maris, succurre cadenti

Sergere

Surgere qui curat populo: tu quæ genuisti
Natura mirante tuum sanctum genitorem
Virgo prius, ac posterius, Gabrielis ab ore
Sumens illud Ave: peccatorum miserere. Alleluia.

Alterum est, quod à D. Bernardo, atque D. Bonaventura, & alijs nunquam satis laudatum pro meritis: nepe Salve Regina. Cuius auctor Hermannus contractus non tantum verborum inventor, sed etiam notarius & ipsius modulationis dulcissimæ Antiphonæ (ut ait Fraciscus Costerus è societate Iesu in præfatione meditationis illius cantici) vsque a deo statim Ecclesie Proceribus arrisit: ut tantum priuatim, tantum publice in templis decantandum Episcopi proposuerint. Accessit autem & D. Bernardi deuotio insignis, qui aliquot concionibus ad monachos habitis, illud exposuit, ac vehementer laudauit: quæ inter eius opera extant. Cum autem illis diebus episcopus Spiræ ciuitatem diuersaretur S. Bernardus (dum ageret de pacando & sedando schismate Petri Leonis aduersus Innocentium secundum Pontificem verum) Clerus ipse inuitavit sanctum virum ad templum suum cathedrale Virgini Mariæ dicatum ipsosque in gradiente innumera populi multitudine constipato, Clerus illum benignissime magnæque applausu, & honore suscepit cumque palam omnes haberent illum quasi insignem virginis Mariæ cultorem, & canticum huius amatorem, clara illius voce decantauit: ipsomet Diuo Bernardo ter positus genibus succinente o clemens, o pia, o dulcis Virgo semper Maria. In cuius rei memoriam hæc ipsa verba, tribus æneis incisæ laminis, in eisdem locis humi positæ, etiam nunc Spiræ visuntur S. Bonaventura ducentis annis post primum huius cantici auctorem, hoc ipsum Carmen per versus, aut rhythmos concelebrauit. Alij postea per totam Ecclesiam prædicarunt, ac receperunt: & totis his quingentis annis

magno consensu in templis usurparūt. Quibus motus Gregorius Nonus, ex ordine Camaldulensi assumptus, auctoritate Pontificia Canticum approbavit, ac per omnes orbis totius Ecclesias, certis horis, maxime post Completorium decantari præcepit Veritatem hanc memoria tradiderūt Fr. Paulus de Rouado ordinis Prædicatorum in conuiuio anime: & Fr. Iacobus Philippus Vergomensis ordinis Heremitarum sancti Augustini: lib. 12. Supplet. Chroni: & Fr. Petrus Cratopolius Minoriti: & P. Franciscus Costerus Societate Iesu. Quibus denique accedit trium monachorum ordinis sancti Benedicti testimonium. Abbatibus nempe Vyspergentis: Tritheimij, & Genebrardi in Chronicis, lib. 4.

¶ Hanc quoque supplicationem nos à benignissimo Redemptore nostro obtinere possumus. hac vel simili oratione: O Iesu dulcissime, per amorem quo pro nobis ex purissima Virgine incarnari & nasci dignatus es, vt pauperum tuorum defectus suppleres, obsecro te, vt per dulcissimum cor tuum Virgineæ matri tuæ supplere digneris omnes defectus, quos per negligentiam & ingratitude multipliciter admisi in seruitio & honore tam benignæ matris, cuius maternam clementiam in necessitatibus meis mihi semper fateor promptissimè adfuisse. Pro cuius condigna gratitudine offero, quaeso, illi pijsissime Iesu dulcissimum cor tuum superabundans omni beatitudine: exhibens eidem in eodem omnem affectum tuum diuinū, quo eā ab æterno præ omni creatura gratuito in matrē elegisti, præseruasti, creasti, omnibusque virtutibus & gratijs incōparabiliter decorasti. Necnon omnem benignitatem, qua
ei vn-

ei vnquā blanditus es in terris, cū te infantem in sinu suo foueret, omnemque fidelitatē, quam deinceps ei per omne tempus quo cum hominibus conuersatus es: filiali affectu exhibuisti, (obediēs ei in omnibus, sicut filius matri, qui es gubernator cœli) & specialiter in hora mortis. Insuper affectum dignationis illius inestimabilis, quo eam in die iucundissimæ Assumptionis suæ super omnes choros Angelorum exaltasti, ac cœli terræque Dominam Reginam constituisti. Sicque redde eam bone Iesu mihi placabilem matrē, ac in vita & morte mea piā aduocatam & patronam. ¶ Cumque per verba illa: Eia ergo aduocata nostra: ista benignissimam matrē in sui auxilium inuocaret, videbatur ipsa mater inclyta. velat funibus quibusdā validis tracta inclinari ad eam. Per quod intellexit, quod quoties aliquis ipsam suam aduocatam cum deuotione nominando inuocat, per hoc nomen materna pietas eius in tantum cōmouetur, vt benigne precibus illius acclinetur. In illo verbo: Illos tuos misericordes oculos, beatissima Virgo oculos filij sui blandē precibus tangens, ipsum versus terram inclinauit ad nos, dicens: Isti sunt misericordissimi oculos mei, quos ad omnes me inuocantes salubriter possum inclinare: vnde & vberimum fructum consequuntur salutis æternæ. Hinc à Domino hanc percepit eruditionem, vt ad minus quotidie matrē suam beatissimam per ista duo verba, scilicet: Eia ergo aduocata nostra. Et: Illos tuos misericordes oculos: inuocaret, certa quod per hoc in hora sua nouissima non mediocre solatium obtineret. ¶ Tunc ista obtulit beatissimæ Virgini centū & quinquaginta Ave Maria; in honorem eius lecta, orans, vt
li 5. in hora

in hora mortis, materna sibi pietate dignaretur adesse. Et ecce omnia verba, quæ legerat, videbatur in specie aureorum denariorum ante consistorium præsentari, & ab ipso matris suæ commédari. Quæ mater pia suscipiens, quasi dispensatrix fidelissima, sigillatim disponebat in profectum & solatium animæ eius, diligentissima cura providens, vt dum egrederetur de hoc seculo pro singulis sibi oblatis speciales consolationes & tuta subsidia apud districtum Iudicem ipsi obtineret. Intellexitque quod, dum aliquis finem vitæ suæ cuiusvis sanctorum specialibus orationibus commendat, statim orationes illæ deferuntur ante tribunal iudicis: & ille sanctus cui committuntur, constituitur à Deo ad uocatus super eas, vt ex ipsis bona provideat sibi deo utis tempore opportuno.

*In die Exaltationis S. Crucis de honore debito S.
Crucis, & de merito ieiunij
regularis.*

CAPVT LIIII.

IN festo Exaltationis sanctæ Crucis, dum ligno Domini reuerentiâ exhibendo se inclinaret, Dominus ait ad eam: Perpende, quia non diutius quàm à sexta hora vsque ad Vesperas perpendi in Cruce, quam propterea magno honore sublimavi: & inde æstima, quibus beneficijs corda illorum remunerare disposuerim, in quibus per plures annos requiesco. Ad hæc dum ista diceret: Heu Domine, quod tam, paruas te delicias in corde meo permisi habere. Dominus respondit:

Quot

Quot deliciarum habui in ligno illo? Verùm gratuita pietas mea (qua illud præ cæteris elegi) inducit me ad illud honorandum. Vnde similiter quem ego elegi gratuita pietate remunerabo. ¶ Hinc dum interesset missæ, talibus verbis instructa est à Domino: Considera quale exemplum præbeam electis meis in tali Crucis honoratione. Nam præ cæteris creaturis, quæ mihi in humanitate mea deseruierunt ad cōmoda corporalia (vt vasa, quibus in infantia mea sum balneatus & similia) multo maiorem honorem contuli Crucis meæ, spinæ coronæ, lanceæ & clavis: quæ mihi ad poenam seruierunt. Et desidero, vt speciales mei in hoc me vellent imitari: vt, scilicet, causa honoris mei & suæ propriæ salutis vellent maiorem affectum dilectionis ostendere suis aduersarijs, quàm benefactoribus: quia incomparabiliter maiorem profectum ex hoc consequi possunt. Sed si ex humana fragilitate aduersitatibus læsi, statim post illatas iniurias neglexerint beneficijs respondere, ad hoc laudabile & acceptabile sacrificium mihi foret, si saltem post mortem satagerent aduersitates beneficijs recompensare: sicut Crux passionis meæ quæ aliquanto tempore in terra iacuit, postea exaltata. Et adiecit Dñs: Et affecta etiam humanæ salutis specialiter Crucem diligo, quia per eam ex totis viribus meis desideratam humani generis redemptionem obtinui: sicut deuotiores homines quandoque maiori affectu respiciunt loca seu dies, in quibus maiora bona gratiæ spiritualis accipere meruerunt. ¶ Hinc cum magno desiderio sollicitaretur, vt acquirere possit aliquas reliquias de ligno Domini ad corpus dilecto, vt eas in reuerentiâ habens

à Dño

à Domino suauiori affectu respiceretur, ait illi Dominus: Si vis habere reliquias, quæ cor meum efficacissimè trahere poterunt ad habentem eas: tunc per legentem passionis meæ, & cōsidera ibi diligenter, quæ verba maiori affectu dixerim: & illa describens loco reliquiarum conferua, & ea sæpius reuoluens, pro certo scito, quòd ex eis gratiam meam optimè præ cæteris reliquijs promereberis. Nam & hoc si per inspirationem meam edocta non fuisses, ratio tibi persuadere possit. Quia cum amicus vult amicum præterire, amicitia commone efficacius, dicit: Recordare affectus illius quem in corde tuo sensisti, quando illud & illud verbum loquebaris, quàm si diceret: Recordare affectus illius, quem sensisti, cum in illo sederes loco, vel cum illis vestibus indutus esses. Vnde & credere potes, quòd dignissimæ reliquiæ meæ, sunt verba dulcissimi affectus benignissimi cordis mei. ¶ Et cum inuocaret auxilium Domini ad inchoadum ipso die ieiunium regulare, quod per dimidium annum à religiosis obseruatur: Dominus dignantissimè respondit: Quicumque religionis zelo instigante volūtariam pro amore meo se præbet ad obseruantiam ieiunij regularis, & per hoc non suam, sed meam desiderat gloriam: hoc ego licet bonorum vestrorum non egeam, tamen propria benignitate motus accepto. Si verò pro cessu temporis aliquando obseruantiam ieiuniorum relaxare contigerit purè propter obedientiam & necessitatem cum contrarietate cordis, qua homo sentit mem suam in feruore bonæ voluntatis in tatum ad me eleuatam, quòd causa amoris mei libentissimè abstineret, & tamen benignè propter me subijcit se magistra

tus sui voluntati in vnione illius humilitatis, qua ego ad laudem patris, me hominibus subdidi interris: hoc ego mihi acceptum reputo. Cum autem ex feruore spiritus contigerit ipsum rigore abstinentiæ in tantum distendi, quod ad præceptum magistratus sui, nesciens cedere contradixerit, & inde ad se rediens penituerit, proponens de cætero se emendare: hoc ego tam dignanter ignosco illi, sicut imperator existens in bello, ignosceret suo fidei Principi pro se strenuè contra inimicos decertanti, si ipsum improuise parumper læderet sine damno. ¶ Item in die Exaltationis Sanctæ Crucis, cum sub missa ad eleuationem calicis iterum Domino offerret præteritam Congregationis molestiam, hoc accepit responsum: Ego bibam & indubitanter bibam calicem hunc, quem mihi feruor deuotionis & desideriorum vestrorum in tantum dulcorauit, quòd quoties mihi illum porrexit, nunquam desistam bibere quousque me feceritis ad omnia vota vestra paratum. Et cum illa diceret: Quomodo Domine Iesu hunc tibi porrigere poterimus: tali modo instructa est, vt quilibet reuoluens miseriam suam, Domino internam laudem offerat, & peniteat, quòd feruenter Deum non desiderauit vt deceat. Et proponat, quod si possibile foret, libèter sustineret ad laudem Dei in corde suo omnem cruciatum, quem vnquã humanum cor Deum desiderans sentire potuit, etiã vsq; in diem mortis suæ: tunc cum porrigit Domino Deo suo calicem potationis suspendulcedinem, nectaris & balsami sibi gratiorem. Similiter facere potest quilibet cum à communione: siue alio seruitio Dei est impeditus, cum his verbis: O viuifici fontis proflauium, o aromaticè super diuina-

rum dulcedinum, & delitiosissima ebrietas omnium beatitudinum: ecce tibi propino in tui ipsius plenitudine guttulam meam miserabilis indigentia, qua (licet longe minus iusto) doleo & semper dolebo, quod animam meam ab infastibilibus epulis tuis ieiunam contineo, cum qua heu sponte & proprio vitio gratia tuae viam præcludo. Et nunc formator & reformator meae substantia, qui omnia impossibilia solus præuales, ad summam laudem tuam da cordi meo perfecte concordare cum illo, quod nunc dico: quia omnem cruciatum desideriorum, quem vnquam humanum cor ab initio mundi vsque in finem est perpeffum in amore tuo post te libentissime continere vellem in me etiam vsque ad diem mortis meae, vt eo dignius acceptaculum tibi in animi mea exhiberem, & insuper emedarem tibi quod tam inestimabiliter excellens dignitas gratia tuae toties tam ingratum & indignum exhibetur.

In festo S. Michaelis; De fideli ministerio Angelorum circa nos; Et quid apud Deum præualeat amans animas;

CAPVT LV.

Appropinquante festo Archangeli Michaelis, die quadam communicatura recolens dignatissimum ministerium spirituum beatorum sibi indigne à diuina liberalitate indultum, vicem ipsis recompensare desiderans, obtulit Domino idem viuificum corporis & sanguinis sui sacramentum, dicens: In honorem ratorum principum tuorum amantissime Domine, offero tibi hoc

hoc præmagnificum sacramentum, in laudem æternam, & in augmentum gaudij, gloriae & beatitudinis ipsorum. Tunc Dominus oblatum sibi sacramentum mirabili & ineffabili modo diuinitati suae intrahens & conuens, ex ipso beatis spiritibus Angelicis tam ineffabilia delectamenta ministrabant, quod si antea nullam beatitudinem habuissent, satis copiose viderentur ex his letari, & gratiose omnibus delitijs superabundare. Tunc Angeli sancti per ordines suos, cum maxima reuerentia, coram illa dicebant: Verè merito tali nos oblatione honorasti, quia speciali affectu circa te solliciti sumus. Angelicus itaque ordo dicebat: Nos in custodia tui cum ineffabili gaudio die noctuque peragiles sumus atque solliciti, nec permittimus tibi quicquam deperire, quo possis sponso tuo decenter præparari. Tunc ista pro tali ministerio tam Domino quam ipsis beatissimis spiritibus gratias deuotas persoluens, delectabatur etiam Angelum sanctum sibi à Domino in custodem deputatum inter alios agnoscere. Et ecce statim quasi princeps quidam illustrissimus mirabilibus ornamentis decoratus, quæ nullis visibilium similitudinibus poterant æquiparari, astans à tergo inter Deum & animam vno brachio Dominum, altera verò ipsam animam cum summa reuerentia & delicatissimo affectu constringens blandè, dixit: Ausu diu michi assuetæ familiaritatis (qua frequenter sponsum Deum animæ huic acclino, eamque ad ipsum subleuo in mentali iubilo) hic propius adesse præsumo. Tunc ista obtulit eidem speciales oratiunculas, quas in honorem ipsius persoluerat. Quas ille cum ingenti gaudio suscipiens, obtulit eas in specie venustissimum & summo tempore

semper venerandæ Trinitati. Hinc Archangeli blandè salutantes animam dixerunt: Omnia arcana secretorum diuinorum, quæ secundum capacitatem intellectus tui in speculo diuinæ cognitionis discernimus tibi vttiliora, ò egregia Christi sponsa, familiarissima blâditate frequenter tibi patefacere studemus. Virtutes quoque dicebant: Nos ad omnia, quibus meditando scriptis & dictis Domini tui laudem & gloriam lucraris, tibi deuotè subseruimus, in singulis te fideliter semper promouentes & amplius incitantes. Dominationes etiam afferebant: Cùm honor regis iudicium diligat & præceptis amor ratione non frenetur, quotiescûque Dominus Rex gloriæ in accubitu animæ tuæ delitiando commorari delectatur, & illa viceuersa motibus amoris fertur in illam: nos interim vice tui magnificentia eius reuerentiam pro te exhibemus: ne quicquam quod imperialem gloriam eius concedet, negligatur. Principatus verò aiebant: Nos omni conamine semper studemus te Regi regum Domino in omni regione cultu virtutum sibi decentissimam exhibere secundum omne cordis sui delectamentum. Potestates autè dicebant: Cùm dilectum tibi coniunctum sciamus felici vnione, nos sine intermissione propulsare omnia impedimenta studemus, tam interiora quàm exteriora, quæ inquietare possent vestra præsuauia susurria, è quibus etiam lætificatur tota cœlestis Curia, & Ecclesia. Quoniam plus apud Deum præualet viuus & defunctis salutem impetrare vna amans anima, quàm non amantium milia duodena. Tunc anima gratias deuotas persoluebat ipsis omnibus beatissimis spiritibus, & etiam Domino Deo pro his & pro pluribus alijs quæ

possunt

possunt superaddi, nisi fragilitas humanæ capacitatis impediret. Vnde diuinæ pietati omnia sint commissa, cuius solius cognitioni per lucide patent vniuersa.

*In festo vndecim milium Virginum: Quo fructu san-
cti gratia Deo agantur: Et de virtute Res-
ponsorij, Regnum
mundi.*

CAPVT LVI.

NOcte vndecim milium Virginum dum sapius cõtaretur verbum illud: Ecce sponsus venit: tandem ista incitata per hoc, dixit ad Dominum: O desiderabilis Domine, cùm multotiens iam audierim: Ecce sponsus venit. dic qualiter venies, & quid allaturus es nobis? Ad quod Dominus: Ego iam operabor tecum & in te: Vbi est lampas tua? Quæ respondit: Ecce Domine mi cor meum tibi pro lampade præbeo. Et Dñs: Egoque illud diuini cordis mei oleo (idest gratia) adimplebo abundanter, Ad quod illa: Vnde tunc papyrus habebitur vt ardeat? Respõdit Dominus: Papyrus mihi placidè lucēs erit deuota intetio tua, quã in opere tuo ad me directe præmittis. ¶ Dum vero cõtaretur Respon. Verus pudicitia: & ipsa in illo verbo: Spes & corona Virginum: regratiaretur Deo pro meritis Virginum & pro omnium gratia ipsis impensa, vidit omnes Virgines astantes ante thronum & pro singulis gratijs à Deo acceptis emittebant singulos radios splendoris ad sedentem in throno, velut pro gratiarum actione: quos singulos radios Dominus in se

KK

susc-

fufcipiens, emittebat animam ipsius quæ illi pro Vir-
ginibus gratias agebat. Vnde intellexit, quod quando-
cunque aliquis gratias agit Deo pro sancto aliquo, Do-
minus de merito sancti illius auget gratiam in anima
eius, qui pro eo gratias perfoluit. Dum vero cantaretur
Respon. Regnum mundi, in illo verbo: quem vidi
quem amavi: venit illi in memoriam, quædã persona,
quam frequentius audiuit turbari pro desiderio vidē
di Deum. Vnde dixit ad Dominum: Et quando benig-
ne Deus sic dignaris animam illius consolari, quod hoc
Responferium cum gaudio possit decantare. Respon-
dit Dominus: videre ac amare me ac credere in me, ta-
le est bonum quod nullus potest talia sine fructu desi-
derare. Vnde cum quæuis anima hoc desiderat conse-
qui, & prohibetur ex humana fragilitate: statim hu-
manitas mea procehit ad diuinitatem, quasi hæredita-
rio iure hoc bonum fufcipiens, vsque dum homo ille
carne soluta ipsemet valeat fufcipere, & perfrui gau-
dio æternali. ¶ Alia quoque nocte, dum cantaretur
Resp. (Regnum mundi) in verbo illo (propter amo-
rem Domini mei) sensit & experta est, cor Christi ex
deuotione hoc responferium psallentiũ tã penetranti
fauitate medullitus, commotum, quod coram Deo
Patre & omnibus sanctis ipse filius Dei caro & frater
noster Christus Iesus in hæc verba prorupit, Ego cer-
te hodie me fateor propensum ad remunerandum fi-
dele seruitium mihi ab ipsis pro posse impensum. In il-
lo quoque verbo, Iesu, quod interpretatur salus, profi-
tebatur Dominus se ad proficiendum in eis omnem sa-
lutem, quam vnquam desiderauerant ab infantia: li-
cet ordinante & disponēte sua paterna prouidētia dif-
ferre-

ferreretur vsq; ad tēpus idoneũ & prædestinatũ. In il-
lo etiã verbo Christi quod dicitur vnctus, protestaba-
tur Dñs se ad recōpenlandum ipsis omnem deuotionē
ab ipsis desideratam, quã hætenus eis cōferre distulif-
set. In his vero dūobus verbis. Quem vidi, quem amavi
palã protestabatur corã Deo patre omnibusq; sanctis
ipfas pro amore suo fidem catholicã iustis operibus cō-
probasse. Et in his duobus. In quẽ credidi, quẽ dilexi,
profitebatur easpe firma, charitateq; pefecta sibi ad-
hẽssisse. Tũc ista. Heu mihi Domine quid tũc facies, il-
lis, quẽ modo non sunt in choro? Respōdit Dominus.
Omniũ quẽ vnquã in hoc responferio delectatę sunt,
deuotionē mihi modo attraxi. Et illa ait. Si cũ tam par-
ua deuotione tã magnum possunt acquirere lucrum:
quid tũc nocet illis qui se negligunt cum tam faciliter
queant recuperare neglecta? Respondit Dominus. Cũ
Imperator alicui principum suorum liberaliter multa
largitur prædia & possessiones, & insuper preciosis eũ
exornat vestimentis & ille regreditur ab Imperato-
re, ab omnibus cognoscitur ditatus largē & honora-
tus valde: Veruntamen si ipsa bona sibi collata exco-
lere negligit, semetipsum exponit inopię damnumque
incurrit. Attamen benignus rex non ideo vestes sibi
aufert, quas regalis liberalitas sua gratuite contulerat
ipsi. Similiter cum ego pro parua deuotione magnifi-
ca impendo beneficia, tenentur homines post modum
in talibus studiosius se exercere. Et si hoc negligunt
facere, fructum certe bonorum illorum amitunt.
Sed tamen decor gratuitę bonitatis meæ, qua ego eis
benefeci gratis, perpetuo ad laudem & gloriã meam
apparebit. Et illa, Et quomodo, inquit, se exerce-

re debent in talibus, ad quorum notitiam hæc reuelatio & similes forsitan nunquam peruenient? Respondit Dominus. Hæc ipsa tamen quæ præcipiunt dona, teneatur studiosius per imitationem exercere: quia certe ad cuiuscunque notitiam aliquid talium peruenire permitto: ille proculdubio sciat se ad gratitudinem & studium imitationis per scientiam horum magis obligatum. Vnde etiam si ipse scienter per desidia suam beneficia sibi impensa in communi siue in speciali neglexerit, cū deuota gratitudine & studio imitationis augere, damnum se nouerit ex hoc incursum.

¶ Alia quoque vice sub eodem Respon. Regnum mūdi, apparuit caterua dæmonum coram utroque p̄sidentium choro & quilibet dæmon videbatur diuersa mundi ornamenta & vanitatum varia machinamenta ostendere Congregationi. Cum verò conuentus ex corde cantaret: Regnum mūdi & omnem ornatum seculi contempsi, omnis illa caterua dæmonum confusa statim, quasi canes rabidi aqua calida perfusi, velocius aufugit. Per hoc intellexit, quod quodocunque aliquis deuoto corde profitetur se regna mundi contemnere, & omnia quæ sibi diabolus ad tentandum obijcit pro amore Iesu ex corde detestari, statim virtus diabolica intātū debilitatur & fugatur, quod de cetero egrè audet hominē in illa causa, in qua sibi semel viriliter restitit & resistendo superauit, impugnare.

SCOL. *Quauis Christi omnes fideles maximè tamē Virgines & Monachos (ut Antonius magnus tradidit) demones immani odio prosequi solēt (infideles autem suo r. m. errorū cōpedibus captiuos tenent) Quocirca minus*

nus mirandum (licet magis dolendum si monachi, & sanctimoniales interdum à recto virtutis tramite deflectant: quandoquidem & homines sunt, & nihil humani ab eis alienum) & tamen singulari hostium furore atque caliditate impetuntur. Hanc tamen cum viris Religiosis colluctationem (ut inquit Ioannes Cassianus) singulari etiam cum labore atque rubore credimus conficere. Habent namque etiam ipsi in suo confictu quandam anxietatem, atq; tristitiam: & maxime cum fuerint validioribus æmulis (id est viris sanctis) perfectisque congressi. Alioquin iā nō confictus, neque colluctatio, sed simplex tātum: & ut ita dixerim, securus illis esset attributa hominum deceptio. Et quomodo staret illud Apostoli, quod dicit: Non est nobis colluctatio aduersus carnē & sanguinē, sed aduersus principatus, aduersus potestates, aduersus mundi rectores, tenebrarum harum. Laborant itaque planē & ipsi non minus impugnantes humanum genus, & desudant, ut præualeant de vno quoque illam, quam cupiunt obtinere victoriam: & retorquetur in eos illa confusio, que nos manebat, si ab illis fuisset elisi: secundum illud: Caput circumcitus eorum labor labiorum ipsorum operiet eos. Et iterum: Veniat illi laqueus quem ignorat, & captio quam abscondit, apprehendat ipsum & in laqueo cadat in ipso: scilicet, quem super hominum deceptio mollitur. Dolent igitur etiam ipsi non minus: & quemadmodum nos elidunt, ipsi quoque similiter eliduntur: nec victi sine confusione decedunt. His Ioannis Cassiani verbis planē constat, non esse incredibile diabolum à B. Gerirude (idem autem esto iudicium de reliquis sanctis: maxime autem de religiosis, quos peculiari odio prosequitur) de victum atque prostratum, egrè velle tentationibus iterum atque iterum cō-

Cassia. coll.
7. c. 21.

Ephes. 6.

Psalm. 139.

Psalm. 34.

gredi. Ideo est illius inmanis arrogātia, ut pudeat ipsum ab obmine fragili superari. Quod verò sicelissus & superatus, nunquam de cæto ro audit hominē iustū impugnat, non facile credam: militia est enim vitæ & hominis super terrā, in qua didicit experientia longa hostis humani generis, quanta sit hominum fragilitas, quantis laqueis sint irreti- ti, quantum vim habeat occasio præceps, quantumque longe superaret ipse virtutibus, ingenio, & multis nature atque gratiæ dotibus, qui tamen leui superbia afflatus vento mirabiliter atque miserabiliter in preces ruit. His autem quæ diximus, dissimilia non sunt illa Beati Hylarij verba. In sanctificationis nobis maximè diaboli tenta menta grassantur, quia victoria est ei magis operata de sanctis. Post diaboli autem fugam Angeli ministrabant Christo; ostendentes à nobis victo, calcatoque diaboli capite: & Angelorum ministerio, & virtutum in nos cælestium officia non desutura.

B. Hylarius
in Match.
cap. 3.

In festo omnium Sanctorum; Quod religiosi boni inter martyres computantur, Quodque Sanctorum merita fiant nostra.

CAPVT LVII.

IN festo omnium Sanctorum, in spiritu recognovit ineffabilia mysteria de semper venerandæ Trinitatis gloria, & qualiter ipsa beata & gloriosa Trinitas in seipsa sine principio & sine fine omni dulcedine & iucunditate & beatitudine super effluens, omnibus

nibus sanctis gaudium & gloriam & beatitudinem administrat æternam. Sed humana fragilitate præpedita, nihil de his quæ tam lucide in speculo diuinæ claritatis perspexerat, ad humanam intelligentiam potuit enodare, præter ista pauca quæ sub aliqua similitudine vix potuit abrupte præferre. Apparuit enim Dominus virtutum Rex gloriæ in similitudine cuiusdam patris familias præpotentis, qui faciens grande conuiuium cunctis principibus & optimatibus suis, conuocauit amicos & vicinos. Quia ipse fons vitæ & origo lucis perpetuæ atque omnis bonitatis author, satians fatietas Angelorum (ob reuerentiam & deuotionem, qua ipso die ab Ecclesia recolebatur commu- ne festum omnium Sanctorum) videbatur quosque fidelium adhuc in terris militantis Ecclesiæ degentes choris sanctorum iam in cælis triumphantium interseruisse secundum meritorum suorum dignitatem. Verbi gratia: Qui matrimonio legitime vtentes in timore Dei bonis exercentur operibus, apparebant adiuncti sanctis Patriarchis. Qui verò secreta mysteriorum Dei cognoscere merentur, Prophetis sanctis addicti videbantur. Qui autem prædicationi & doctrinæ sanctæ inseruiunt: beatis Apostolis videbantur coadunati: & sic de alijs. Cognouit etiam specialiter choro sanctorum martyrum ordinem Religiosorum sub obedientia regulari Deo seruientium insertum, eo quod: sicut martyres sancti in eo membro, in quo passi sunt pro Domino, specialem decorem simul & potestatem receperunt inæstimabilis delectationis: ita & religiosi pro singulis delectamentis, à quibus in quacunque re se continent: vt in visu, gustu, auditu, ambulando, vel loquen-

do, & similibus: sanctorum martyrum meritis adæquati, consimilem cum ipsis percipient remuneracionem in coelis. Quoniam, licet, persecutor ipsorum non fundat sanguinem, tamen propriam abscindere voluntatem student per continuas abstinencias, immolantes quodammodo sacrificium confessionis quotidianum Domino Deo in odorem mirificę suauitatis.

S C O L. Religionis vitam & institutum esse genus martyrij tractat Hieronymus Plat. libro. 2. de bono statu religiosi: pro data sibi à Deo elegãtia, & singulari eruditione, quò lectorem mittimus.

¶ Hinc communicata, volens pro Ecclesia orare: & statim apparuerunt ei diuersi colores, scilicet, candor pudicitię virginalis, Hyacinthinus color confessorum ac religiosorum, & roseus flos martyrum, & cæteri colores quorumlibet sanctorum merita figurãtes. Inter quos dum & ipsa per se ipsam ad Dominum accedere nitens, consideraret se nullius coloris decore micantem, Spiritu Sancto (qui docet hominem sciẽtiã) instigante, cœpit ex intimo cordis affectu grãtias agere Deo pro omnibus, quos vnquam gratia sua in gradu virginalis dignitatis sublimauit: orans per amorem quo pro nobis virginis filius fieri dignatus est, vt omnes quos in Ecclesia elegisset ad illã dignitatẽ, mira puritate cordis & corporis ad sui ipsius laudem & gloriã dignaretur conseruare. Statimque vidit animam suam consimili virginum candore nitentem. Hinc grãtias egit Domino pro sanctitate & perfectione omnium sanctorum confessorum & religiosorum: in quibus si

bi Do-

bi Dominus ab initio seculi vnquam complacuit, orãs vt quemlibet adhuc militantem in Ecclesia sub religionis habitu Dominus conseruaret. Et statim addebatur animæ eius decus Hyacinthini coloris. Similiter cum pro quolibet statu sanctorum Domino gratias referendo oraret pro augmento & profectu Ecclesię, anima eius per splendorem cuiuslibet coloris ipsum ordinem designantis, visa est decorari. Postremo verò cum gratias agendo affectuosius oraret, pro statu amãtium Deum, videbatur anima ipsius aureo amictu circumdari. Et cum sic decore diuersorum meritorum Ecclesię mirabiliter exornata conspectui Domini astaret, ipse decore illius delectatus, ait omnibus sanctis: Ecce ista adest in vestitu deaurato circumamicta varietate. Sicque extenso brachio suscepit eam super pectus suum sustentandam, quasi præ affluentibus delitijs subsistere non valeret. Deinde cum instaret hora comunicãdi, & ipsa magnum sentiret defectum viuum, dixit ad Dominum: Et qualiter nunc, ô amantissime, tibi Domino Deo vero salutarium meo in sacramento ad me venienti assurgere potero, cum nec vires mihi supperant, nec alicui me commiserim iuuandã? Respondit Dominus: Vt quid necesse habes adiutorium hominum, quæ innixa super me dilectum tuum sustentaris vlnis omnipotentię meæ diuinæ? Vnde tibi vires per te ipsam surgendi & subsistendi sufficiẽtes ministrabo. Sicque adiuuante eam gratia (quæ antea per longum tempus sine iuuamine aliorum surgere nõ potuit vel ire) per se in fortitudine spiritus corpori Domini assurrexit: cuius participatione satiata vnus, cum eo spiritu sfoeliciter est effecta.

K K 5

In fe-

*In festo S. Elis. beth: quod sanctis gratissimum
sit, ut pro eis Deum laude-
mus.*

CAPVT LVIII.

IN festo beatæ Elisabeth cum in sequentia cantaretur: Eia mater nos agnosce ista deuorè salutando illam beatam orabat, vt sui indignæ memor effet. Cui illa dixit. Ego agnosco te speculo æternæ claritatis, in quo perlucidè splendet omnis intentio operum tuorum. Et cum ista diceret: Nonne dona pro detrimento laudis tuæ deputas, quod ego cantando in festo tuo solo modo intendo illi à quo tu cuncta (pro quibus laudaris) gratis accepisti, ad te quasi nullum habens respectum? Ad quod illa, Nequaquã ait, sed infinitum gratius hoc accepto: imo tanto suauius per hoc demulces affectum meum quanto aliquem multo plus delectat musicum instrumentum, quam balatus ouium, aut mugitus bouum.

De meritis & patrocinio Sanctæ Catherinæ.

CAPVT LIX.

DVm in diè sancti Augustini, inter cetera Dominus exponens isti verbum illud: Non est inuentus similis illi, plurimorum Sanctorum ipsi merita demonstraret: desiderabat etiam agnoscere de gloria & meritis sibi à pueritia specialius dilectæ gloriosæ virginis Catherinæ. Cuius votis Dominus fauens ostendit illi

illi ipsam virginem beatam in solo sublimiter eleuato: Apparebant etiam infra eam quinquaginta illi oratores, quos ipsa spiritu diuinæ sapientiæ superatos direxit ad cœlum. Qui omnes aurea scepra in manibus tenentes, capitella eorum super vestes eiusdem virginis declinando, ipsam cum eisdem in modum florum mirò modo exornabant. In eisdem etiam floribus reuecebat quasi mirifico opere intextum omne studium, cui ipsi rhetores pro acquirenda sapientiâ infudarent: Per quod notabatur, quod illa studia ideirco egregiam virginem decorabant, quoniam ipsi oratores eam pro inani gloria penitus expendissent. Sed beata virgo summo studio conabatur ipsos cum omni sapientiâ sua conuertere ad gratiam fidei in laudem sui creatoris. Videbatur etiam Dominus frequentius præcelsæ Virgini concedere coronâ capiti eius & mirari varietatis vernantia refflorere in omnes sibi deuotos mirificum dans resplendorem.

In Dedicacione templi: De virtute oblationis cordis & tribulationis; Et de gaudio Domini super quolibet pœnitente.

CAPVT LX.

CVm in festo Dedicacionis Ecclesiæ ad Matutinas legeretur: Regina Saba venit ad Regem Salomonem: Et infra: Cum gemmis virtutum, ista compuncta dixit ad Dominum: Heu mihi benignissime Deus, & qualiter ego tantilla perueniam ad te, quæ nec vestigium cuiuslibet virtutis recognosco in me? Ad quod Domi-

Dominus: Scis ne tamen hoc, quod aliquando detrahentium diuersitate molestaris? Et illa: Scio Domine, quia heu exigentibus culpis, proximis sæpe fui causa scandali. Cui Dominus: Ergo singula detrahentium verba sume tibi loco virtutum, quibus exornata peruenias ad me: & ego compasiua pietate mea compulsus, benigne suscipiam te. Et quanto plus conuersatio tua sine culpa reprobatur, eo amplius cor meum amatoria suauitate tibi condescendit: quia per hoc efficiaris mihi similitima, qui in operibus meis semper habui perueriores. Hinc sub Respons. Benedic. introduxit eam Dominus in locum, vltra quam dici posset, admirabilem, scilicet, cor Iesu Christi, quod dispositum erat ad modum domus, in qua erat festum dedicationis celebratura, quam cum ingressa sibi videretur deficere præ inestimabili affluentia delectationum, dixit ad Dominum: Domine mi, si spiritum introduxisses in aliquem locum, in quo stetissent pedes tui, optime sufficeret mihi: sed quid attentabo tibi respondere pro tam stupenda dignatione, quam modò mihi exhibes? Ad quod Dominus respondit: Ex quo tu studes mihi cor tuum sæpius præbere, congruum iudico, vt & ego pro omni delectamēto cor meum tibi exhibeam, qui sum Deus tibi in omnibus, omnia, virtus, vita, scientia, victus, vestis, &c. Tunc illa: Quod vnquam in aliquo tibi cor meum consentire potuit, hoc idem Domine mi, donum tuum erat. In his delectamentis dum illa per cognitionem spatia retur: apparuit illud diuinum gazophylacium circa se ex quadratis gemmis diuersi coloris ædificatum, quæ gemmæ videbantur aureis colligamentis, velut pro cæmento, compactæ. Et

dum

dum diligentius respiceret, vidit in singulis mirabilem quandam alludentem rutilantiam: Per quod intellexit, quomodo in futuro in quolibet electo specialis gratiæ dignitas omnibus beatificatis iucundum præbebit oblectamentum. Nam per dictam dispositionē prædictarum gemmarum intellexit, quod electi tenentur se inuicem supportare: sicut lapis lapidem supportat in muro. Per hoc autem, quod colligamentum gemmarum ex auro fuit, intellexit quod prædicta supportatio fidelium ad inuicem fieri debet ex charitate, & pura intentione propter Deum. ¶ Alia vice, dum in vigilia Dedicationis in similitudine Hester Regine in indumentis regalibus specialium studiorum Domino cooperante decenter exornata ipsi Regi regum Domino astaret pro populo suo, id est, Ecclesia supplicatura, suscepta est ab ipso vero Assuero in tantæ blanditatis exhibitione, quod admissa sibi videbatur intra sacrarium dulcissimi cordis sui. Audiuitq; Dominum blandè sibi dicentem: Ecce exhibeo tibi abundantiam dulcedinis cordis mei diuini, ex qua liberaliter partiri poteris vniversis quantumcunque volueris. Tunc ista tanquam manu hauriens de corde Domini, asperxit in multitudinem aduersariorum, qui tunc minis suis conturbauerunt villam. Quo facto cognouit, quod quemcunque illorum aliqua guttula illius attigisset asperisionis (quam ex corde Dominico hausit) hunc in ipso operabitur effectum, quo veraciter compungetur per veram pœnitentiam ad salutem. ¶ Hinc affectuosius orans pro quadam persona, videbatur mēsuram bonam de corde Domini haustam cordi illius infundere. Quæ statim post receptionem eiusdem in-

amari-

amaritudinem est conuersa. Super quo dum ista miraretur, taliter à Domino est instructa: Cùm quis amico suo nūmos tribuit, ille qui accipit eos, libertatem habet cōparandi pro eis quicquid voluerit. Et cùm pro simili precio comparari possint poma dulcia & acida, quidam tamen libentius emunt acida, eo quòd videntur esse durabiliora. Similiter cùm ego precibus electorum meorum deflexus alicui gratiam infundo, ipsa operatur in eo, secundum quod magis cuiuslibet congruit vtilitati. Verbi gratia: Quibusdam magis congruit in præsentī diuersis grauaminibus potius, quàm dulcedine consolationis exerceri. Ideoque cùm ipsis gratiam infundo, conuertitur in amaritudinem præsentīū grauaminum & tribulationum, per quas magis magisque gratiæ meæ coaptantur, secundum optimum beneplacitum cordis mei diuini. Quod quanuis ipsos lateat in præsentī, tanto tamen dulcius experiētur in futuro, quanto hic fidelius laborauerūt aduersitates quas pro amore nominis mei sufferendo patienter.

¶ Sub Matutinis verò dum Deo sibi que intenderet, & cantaretur Responso. Vidi ciuitatem: commonescit eam Dominus cuiusdam verbi, quod ipsa sæpius hominibus solebat proponere ad animandum eos, vt habeant fiduciam ad Deum, & dixit: Vt cognoscas & magis certificeris, modo ostendam tibi, quanta dignatione accepto, quòd anima fidelis post transgressionē resipiscens, & ad me rediens, compungitur pro transgressionē cum proposito de cætero pro posse suo me auxiliante, peccata cauendi. Videbatur etiam huic, quod post illa verba: Et audiui vocem magnam de throno dicentem: filius Dei interponeret singula verba.

ba illa, quæ cor compunctum in cogitatione pertrahat, hoc vel simili modo dicens: Eia, heu me miserum, qualiter consumpsi tempus istud Domino Deo amanti meo non intendendo, & similia. Et hæc filius Dei in persona humanitatis velut in grauibus concinuit: Ecce tabernaculum Dei cum hominibus: quasi in admirationem prouocaret omnem cœlestem militiã spirituum beatorum. Per quod dabatur intelligi, quòd ille, qui sic cōpunctus integra volūtate proponit de cætero emendationem malorum ac studium bonorum operum, veraciter efficitur tabernaculum Dei, in quo tanquam in domo propria habitare dignatur Dominus maiestatis, sponsus animæ amantis, qui est benedictus in secula. Hic Deus pater venerabili manu sua dās benedictionem, subiūxit: Ecce noua facio omnia: Per hoc insinuās, quòd per talem compunctionem & diuinā benedictionem, ac filij Dei sanctissimam conuersationem suppleantur & renouantur in anima fideli quæque neglecta. Et inde fit gaudium in cælo super vno peccatore pœnitentiam agente, quam super nonaginta nouem iustis, qui non indigent pœnitentia. Quia in finita bonitas Dei tales dignaretur in anima veraciter pœnitente delicias per semetipsam operari.

*In Dedicatione Capelle: De presentia & gratia
Dei in loco sacro.*

CAPVT LXI.

Consecrata Capella, dum ad Matutinas cantaretur Respon. Vidi ciuitatem: apparuit Dominus in forma.

forma pontificali super Cathedram ad parietem versus ad altare, quasi sibi locum illum elegeret ad inhabitandum. Quod cum ista videret, considerans quod remotus esset à loco illo, quem ipsa elegerat ad orandum, magno desiderio videbatur cum sibi propius atrahere. Ad quod Dominus: Cum ego, inquit, cœlum & terram impleam, cur non & domum istam? An ignoras, quod multo attentius observatur locus, quem sagitta penetrat, quam locus in quo tenditur arcus: Sic scias me non tam efficaci affectu agere ubi corporeus appareo, quam ubi est thesaurus meus, & oculus diuinitatis meæ delectatur. Ac subintulit: Qui quærit salubriter gratiam meam, in beneficijs euidentius inueniet me, & qui quærit fideliter amorem meum, in intimis suauius me sentiet. Per hæc verba intellexit, quod magna distantia est inter eos, qui salutem non tantum corporis, sed etiam animæ suæ quærunt secundum dispositionem propriæ voluntatis: & illos & qui se fiducialiter diuini amoris prouidentia committunt. ¶ Item dum in Missa cantaretur: Domus mea domus orationis: Dominus dextra manu sua videbatur tangere præcordia sua, & quasi ex integro cordis affectu prorumpere in hæc verba: Hoc integro affectu dico, (In ea omnis qui petit recipit, &c.) Et extendens brachiū, quasi de sursum porrecta manu in medium templi sic perstitit tanquam continuè eam ibidem contenturus ad beneficia largienda. Item dum infra hebdomadam super Benedictus cantaretur Antipho. (Fundamenta templi eius) apparuerunt in summitate murorum angelici spiritus quidam, qui deputati erant pro custodia templi, ad depellendas insidias inimicorum, dulce red

debant

debant melos in laudem diuinitatis. Videbantur etiam singulis vicibus à summis ad ima descendere, in signum quod assidue benigno affectu in loco eodem ciues suos visitarent, & ab omni malo custodirent. ¶ Festo verò Dedicationis eiusdem, dum ista lecto decumbens, sub Matutinis intendere studeret eisdem quæ ante aliquot annos acceperat à Domino speciali dono, videlicet, vt Angeli pro ea persoluerent Deo laudes & gratiarum actionem quascunque ipsa minus præualeret soluere, impediente humana fragilitate, & ex talibus miram in spiritu sentiret delectationem: de quibus multa possent dici, quæ causa breuitatis omisi: tandem vidit fluuium quendam eximie puritatis crispantibus aquis profluere per totam latitudinem cœli. Et sicut Sol refulgens: ita claritas Dei amœnum cõtuentibus splendorem reddidit in aqua, ita vt quælibet crispa fluuij delectabiliter coruscaret quasi mille soles fulgerent in cœlo. Per flumen illud intellexit notari gratiam deuotionis, qua ipsa tunc fruebatur Domino largiente. Per crispas verò, omnes illas cogitationes, quas cum studio & labore direxerat ad Deum: & versus personas quasdam, quæ vice illa promouerant eam ad hoc, vt liberius Deo vacare posset, & etiam ad omnes qui se orationibus eius cõmendauerant. Per quas fistulas diuinam consolationem erant percepturæ. Tunc anima dixit ad Dominum: Et quid ipsis prodesse potest hoc, quod ego ista video, & intelligo, cum ipsi ea non sentiant? Ad quod Dominus: An non prodest (inquit) patri familias quod implet cellaria sua plaustris vini, cuius suauitatem

L I tatem

tatem tamen singulis horis non degustat. Attamen quotiescunque sibi placuerit, potest quantitatem vini pro libito suo emittere & vsque ad satietatem bibere? Similiter cum ego ad preces electorum meorum alijs gratiam infundo, quanuis statim non sentiant saporem deuotionis, tamen ex hoc tempore congruenti dignationem meam suauius experientur.

De Missa quam S. Gertrudis in Dominica ante Natiuitatem Christi aliquando inextasi sibi visa est audire in cœlis.

CAPVT LXII.

IN Dñica Gaudete in Dño, &c. dum hæc virgo effect: communicatura, & sub prima Missa, quæ erat: Rorate: in cœsta querularetur Dño, quod audire nõ possit Missam: pauperis suæ misertus omnipotens Dñs, blandè ipsam consolatus, videbatur dicere. Vis ne dilecta, Missam? Quæ statim rapta in spiritu, respondit: Etiã õ dulcor animæ meæ, hoc toto cordis affectu supplex oro. Et qualè Missam, ait Dñs, delectat te audire? Respondit: Quamcunque tu de liberas. Tunc videbatur sibi audire introitum Dominicæ tunc instantis, Gaudete in Dño semper, &c. Sedebatq; Dominus in throno regie maiestatis suæ, & anima prociens ad pedes eius dulciter deosculabatur eos. Hinc clara voce subiuit: Kyrie eleison. Et ecce duo præclari principes de choro Thronorum aduenerunt, assumètes animam, & deducentes ipsam ante conspectum Dei Patris: quæ protinus corruës in faciem suam, adorabat prostrata. ¶ Cui Deus Pater per primũ Kyrie eleison, plenam remissionem omnium peccatorum, quæ ex humanã fragilitate:

fragilitate cõtraxerat, benignè donauit. Post hoc prædicti principes leuabãt animã super genua. Sicque per secundum, Kyrie eleison, indulgentiam omnium peccatorum, quæ ex humana commiserat ignorantia, percipere meruit. Hinc iterum eleuata à prædictis principibus, & stans inclinata quasi deoscularetur vestigia Domini, percepit remissionem omnium peccatorum, quæ commiserat malitiose. Deinde aduenerunt duo inclyti duces de ordine Cherubim, qui circumdantes animam, conducebant eam ad filium Dei, qui blandè suscipiens eam, inter suaves amplexus diuino cordi suo eam applicuit. Et hoc fiebat per quendam mirabilem influxum Dei in animam & refluxum animæ in Deum: ita, quod per singulas notas descendentes, cor diuinum cum ineffabili delectatione flueret in animam, & per notas ascendentes anima cum omni delectamento reflueret in Deum. Ad secundum, Christe eleison, anima intraxit sibi omnem delectationem, quã vnquã alius similis expertus est. Ad tertium autem Christe eleison, Filius Dei expandens manus suas fructam sanctissimæ conuersationis suæ animæ illius operibus coniuuit. Postremo duo præcellsi primates de choro Seraphim procedentes, animam illam tollentes eam Spiritui Sancto præsentabant reuerenter: qui tres animæ vires pertransiens per primum Kyrie eleison, rationalem vim animæ splendore suæ diuinitatis perlustrauit, ad cognoscendam suam in omnibus laudabilissimam voluntatem. Per secundum vero, Kyrie eleison, irascibilem confortauit ad resistendum omnibus inimici machinamentis, & ad vincendum omne malum. Per vltimum

mum etiam, Kyrie eleison, concupiscibilem vim animæ
 inflamavit, ut ardentem toto corde, tota anima totif-
 que viribus Deum amaret. Per hoc vero quod spiritus
 Seraphici, qui sunt inter ordines summi, perducebant
 animam ad Spiritus sancti præsentiam: qui est tertia
 persona in Trinitate sancta, & quod throni præsentab-
 ant eam Deo Patri, innuebatur, quod Patris & Filij
 & Spiritus Sancti vna est diuinitas, æqualis gloria, coe-
 terna maiestas, qui in Trinitate perfecta viuit ac reg-
 nat per omnia secula seculorum. ¶ Hinc visum est illi
 audire: Gloria in excelsis Deo. In illo verbo: gloria:
 immensam & incomprehensibilem Dei Patris omni-
 potentiã extollens. Illud autẽ verbũ: in excelsis: sibi
 met ipsi intrahens suã inscrutabilẽ collaudabat sapien-
 tiã. In illo vero verbo: Deo, Spiritus Sãcti inæstimabi-
 le & indicibilem reuerbatur pietatis, dulcedinẽ, tora
 cœlestis curia prosequens dulcisona voce decantabat:
 Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Sicq; Fi-
 lius Dei iterũ in solio suo resedit. Anima verò ad pedes
 eius procidens sedebat in consideratione & abiectione
 propriæ vilitatis. Ad quam Dominus dignatissime
 se inclinãs manu venerabili eam ad se alliciebat. Quæ
 protinus affurgens & coram Domino stans, diuinũ il-
 lius splendoris claritate mirabiliter ab ipso tota illustra-
 ta est. Et ecce duo præclari proceres de ordine Thro-
 norum aduenientes, attulerunt thronum quendam
 miro modo decoratum, quem deponentes coram Do-
 mino detinebant ipsum reuerenter. Dehinc duo inely-
 ti duces de throno Seraphim animam assumptes su-
 per ipsum thronum deposuerunt à dextris & à fini-
 stris eam amabiliter sustentantes. Duo quoque
 gloriosi

gloriosi primates de ordine Cherubin ferentes duo
 præclara luminaria, stabant coram anima. Sicque illa
 coram dilecto suo residens videbatur ipsi in regali pur-
 pura simili decore resulgere. Finito quoque Gloria
 in excelsis Deo. Tunc exurgens floridus ille iuuenis
 & delicatus, qui super pectus Domini se recubuisse
 testatur Ioannes, videlicet Euangelista, flauis vesti-
 bus indutus, quæ aureis aquilis vndique erant intexte:
 & stans inter sponsum & sponsam, hoc est inter Deum
 & animã illã, clara voce concinebat: Epistolã, dicens:
 Hæc est sponsa: Dehinc totus cœtus Sanctorum om-
 nium concludens canebat: Ipsi gloria in secula: Post
 hæc omnes simul cantabant Graduale: Specie tua &
 pulchritudine tua: adiungentes versum illum Audi
 filia & vide, Cumque post hoc inchoassent Alleluia.
 Paulus Doctor egregius indice manus dextræ osten-
 dens illam animam subiunxit, Æmulor enim vos. Sic
 que totus exercitus consonans subsecutus est cætera,
 adiungens Sequentiam, Exultent filie Sion, in hono-
 rem animæ illius, in quibus omnibus ipsa mirabiles &
 inenarrabiles delectationes intellectus percepit. Dein
 de alter Euangelista accedens inchoabat Euan-
 gelium, Exultauit Dominus Iesus in spiritu & dixit, In
 quibus verbis ipsa charitas Christus stimulis amoris p-
 uocatus, surrexit & eleuatis manibus sequentia Euan-
 gelij verba suauissima voce decantauit, dicens: Con-
 fiteor tibi Pater cœli & terræ: commonefaciens cœ-
 lestem patrem cum quanto feruore cordis & gratia-
 rum actione eadem verba dixerat in terris. Finito
 Euangelio Dominus innuit animæ ut in persona Ec-
 clesiæ fidem catholicam publicè profitẽdo decãret:

Credo in vnum Deum. Quod cum fecisset, chorus sanctorum subsequens decantabat Offertorium: Dominus Deus, in simplicitate: adiungens: Sanctificauit Moses. Quod dum cantaret, cor Domini Iesu vitice dignissimum de pectore suo visum est prominere in similitudine aurei altaris ignifero splendore mirifice rutilantis. Tunc aduolantes omnes Angeli, qui in ministerium hominum erant deputati, super altare illud Dominici cordis, obtulerunt cum ingenti gaudio omnia bona opera & orationes à sibi commissis peracta. Dein de omnes sancti accedentes, singulatim sua merita offerrebant super eadem altare Domino suo in laudē æternam, & ad salutem animæ ibi presentis. Postremo omnium aduenit princeps quidam magnificus; videlicet Angelus huic Virgini in custodem deputatus à Domino, ferens aureum calicem, quem similiter immolauit. In quo erant omnes tribulationes, aduersitates, & grauamina: que ista beata tam in corde quam in corpore pertulerat ab infantia sua vsque modo. Quem calicem Dominus statim signo sanctæ Crucis benedixit more sacerdotis hostiam consecrantis, quo peracto, impesuit suauifona voce dicens: Sursum corda: Vnde omnes sancti prouocati, accedentes corda sua similitudine aurearum fistularum erigentes, applicuerunt ea ad altare aureum cordis diuini, ad hoc, vt de superfluentia calicis illius, quem Dominus tanto studio benedicens sacrauerat, aliqua stillicidia mererentur accipere in augmentum meriti gaudij & gloriæ suæ. Cumque in præfatione decantasset: Per Iesum Christum: ad horam conticuit & totus cœlestis exercitus quasi cum ineffabili gaudio profitentur ipsum solum esse Do-

minum

minum Deum creatorem & redemptorem, ac omnium bonorum suorum liberalissimum largitorem; cui soli digne debetur omnis honor & gloria, laus & iubilatio potestas & imperium, omnisque creaturæ obsequium. Cum vero decantaret, Per quem maiestatem tuam laudat Angeli, omnes spiritus angelici cœ inenarrabili tripudio, plaudentes manibus, tanquam cœlestem curiā prouocarent ad laudandum Dominum. In illo autem verbo, adorant dominationes, idem chorus, super genua sua procidens, adorabat Dominum, confitendo ipsum solum esse cui rite genu flectatur omne, cœlestium, terrestrium, & infernorum. Et cum adiungeret, Tremunt potestates, totus ordo potestatum continue se prosternebant in faciem suam, ad contestandum ipsum solum esse ab omni creatura venerandum dicens: etiam, Cœli cœlorumque virtutes, ac beata Seraphim, ipsi cum cæteris Angelorum ordinibus inestimabilis sonoritatis suauitate cœnentes Dominum collaudabant. Hinc tota sanctorum militia in simul suauiconcentu iubilans, resonabat dicens, Cum quibus & nostras voces, vt admitti iubeas de precamur, Deinde cœlicæ amenitatis rosa præfulgida, super omnes creaturas benedicta, Virgo Maria progrediens suauissima voce intonuit. Sanctus, sanctus, sanctus, extollendo incomprehensibilem omnipotentiam & inscrutabilem sapientiam & dulcissimam beneuolentiam summæ & indiuiduæ Trinitatis simulque ad cōgratulandum sibi omnem cœlestē exercitum, prouocans pro eo quod ipsa Virgo Maria expressissima post Deū patrem, sapientissima Dei imago, potētissima post filiam, ac benignissima effecta est post spiritum sanctū paracletū. Hinc omnes sancti subse-

LI 4

queba-

quebatur, dicentes: Dñe Deus sabaoth. Quo finito Dñ
 Iesus verus sacerdos & pontifex summus, de folio suo
 imperiali exurgens videbatur cor suū beatissimū, quod
 in similitudine aurei altaris cōparuit, proprijs manibus
 eleuādo Deo Patri præsentrare, seque metipsum tā inef-
 fabili & inestimabili modo pro Ecclesia sua immolare,
 quod nullius creature dignitas ad hoc cōprehendē
 dū valet saltē aliquatenus aspirare. In ipsa vero eadem
 hora, qua filius Dei diuinū cor suū obtulit Deo Patri,
 pulsabatur cāpana ad eleuationē hostiæ in Ecclesia.
 Sicque factū est, vt vno eodēque momento Dñs hoc
 perficeret in cœlis, quod per sacerdotis ministeriū age-
 bat Ecclesia sua in terris: ipsa penitus ignorāte, quæ nā
 esset hora aut quid cantaretur in Missa, Cūque anima
 in admiratione tā incōprehensibilis operationis diuinę
 multū delectaretur, innuit ei Dñs, vt legeret Pater
 noster, in vnione illa qua eadē oratio in dulcissimo cor-
 de suo multo tēpore fuit dulcorata & ad salutem om-
 niū fidelium ex maximo affectu prolata. Quod cū illa
 legens compleffet Dñs hoc ab ea gratissime suscipiēs,
 omnibus Angelis & sanctis per talē eius affectum do-
 nauit, quod perficere possent ad salutem totius Eccle-
 siæ & etiā fidelium defunctorū. ¶ Hinc iterum innuit
 Dñs animæ, vt oraret pro Ecclesia. Cūque deuotissi-
 me oraret pro omnibus generaliter & pro singulis spe-
 cialiter, Dñs illam orationē in vnione omnium oratio-
 nū & operū sanctissimæ humanitatis suæ vniuersali
 Ecclesiæ communicauit dicens: Oratio ista mihi mo-
 do per te oblata pro Ecclesia erit ipsi incōparabiliter
 salus salutis super abundās pro sui sublimitate: sicut di-
 citur: canticum canticorū. Tunc illa: Eia mi Dñe, que

iam debet esse Communio? Cui Dñs blandē respon-
 dit: Hoc nō solū aure percipies cordis, sed etiam in om-
 nibus medullis animæ suauiter persenties. Et aduocās
 eā ad se, ineffabili vnione ipsam etiam spiritualiter
 sanctissimi corporis & sanguinis sui perceptionē sibi
 coniuuit. Cumque cōmunicata esset, tunc cantor cœ-
 lestis penetratiua sonoritate inchoauit: Ecce quod cō-
 cupiui, iam video: quod speraui, iam teneo: illi sum iun-
 ctus in spiritu, quam in terra positus tota synceritate
 dilexi: in illo verbo (In terra positus) palam protestās
 quod omnes labores, tribulationes, & aduersitates,
 quas pertulit in terris, pro salute huius animæ perfe-
 cit. O inestimabilis diuinæ dignationis suauitas, quæ
 auidē desiderat delectari in anima humana, cui tamen
 iustissime pro vna gutta sui pretiosissimi sanguinis iu-
 re obligatur totus mundus. ¶ Post hæc iterū Dñs ceci-
 nit: Gaudete iusti: quod totus exercitus cœli subsequēs
 compleuit. Tunc omnes chori Angelorum sanctorū
 pro: Ite Missa est: in laudem & gloriam præfulgidæ
 semperque tranquillæ Trinitatis, altifona voce reso-
 nabant, Te decet laus & honor Domine: Tunc filius
 Dei extensa manu sua regali, benedixit animā, dicens:
 Benedicote filia luminis sempiterni tali effectu, quod
 cuiunque tu deinceps bonum exoptaueris speciali af-
 fectu, ille foelicior iudicabitur sicut plus Iacob olim
 præ cæteris fratribus suis adeptus est prosperitatis ex
 benedictione Isaac patris sui. Sicque ad se reuerfa, dile-
 ctam suam, indicibili, & indissolubili vnione intimis
 suis persensit astrictum.

LIBRI QVARTI FINIS.

LNSI

INSINVATIO.

NVM DIVINAE PIETATIS LI.

ber Quintus, in quo enarratur Sanctę Gertrudis pretiosa mors, & gloria reuelata. Nec non aliarum Sanctimonialium eiusdem monasterij.

ARGUMENTVM IN LIBRUM quintum.

Quonia ad Sanctę Gertrudis gloriam & illud facit, quod in eius monasterio, ante atque post illius felicissimum obitum monastica disciplina seueritas viguit, charitas viguit, & sanctitas illuxit: idcirco placuit in hoc libro quinto post enarratam huius Virginis mortē, etiam annectere aliarum sanctimonialium vitam, gesta, & reuelationes, quibus declaratum fuit in fine vitę, quę sanctę dum viuerent, monasticam disciplinam obseruassent. Adcō enim seruens fuit dum ipsa viueret, ut post eius obitum non tepuerit obseruantia. Ex his autem mortis generibus, quę in hoc libro habentur, disci potest, quomodo ad salutiferam se quisque debeat preparare mortem, hilari ac resignato animo suscipiendam, Dei sanctorumque auxiliū implorare. Quomodo item æquissima diuinę iustitię censura vniciuique post mortem reddat iuxta opera sua: tametsi in charitate decentibus eius provideat misericordia, ut per orationes, perque alia pietatis opera viuentium, subueniatur.

niatur. Horum autem nonnullę, quę defunctis magis profunt, in hoc libro traduntur exercitiarę quibus ea potissime pre alijs valent, quę ex incabusto meritorum Christi thesauro accepta, pro animabus eidem offeruntur. Et in hoc ipso quoque Dei misericordia bonitatisque dulcedo nimia mirum in modum commendatur, quę miseris desolatisque peccatoribus omnibus remediū tradit, quo ex delictis delictorumque pœnis, si voluerit, tam se quā alios liberent. Magna verō pars reuelationū, quę in hoc libro quinto traduntur factę sunt alia cuiusdam Sanctimoniali eiusdem monasterij, quę etiam vocabatur Gertrudis.

DE GENERE INFIRMITATIS ET mortis Sanctę Gertrudis: de reuelatione glorię illius.

CAPVT I.

DEO dilecta & Spiritu Sancto plena, sinceraque charitatis brachijs amplectenda, venerabilis memorię domina Gertrudis, benignissima & omni laude & honore digna Abbatissa XL. annis & XI. diebus officium Abbatissę sapienter, suaviter, & prudenter, cum mirabili discretionē Deo laudabiliter, ac hominibus vtiliter rexit, in feruētissima charitate & deuotione quantum ad Deum, in maxima pietate ac sollicitudinē quantum ad proximum, in profunda humilitate & afflictione, quantum ad seipsam. Fuit nanque studiosissima in visitandis infirmis, ipsi-
necef-

necessaria procurando, proprijsque manibus eos iuuan-
do, tam ad recreationem, quam ad pausationem, & alia
quæcunque necessaria, à quibus eam affectus non re-
pelleret subditorum violenter. Nec solum in his, sed
etiam in alijs, sicut in emundando claustrum, & com-
ponendo incomposita, quandoque prima, imo frequen-
tius sola laborabat: quousque subditos induxit, vel ma-
gis allexit suo exemplo, siue blandis verbis ad se iuua-
dum. His alijsque diuersis imo vniuersis virtutibus
cum floreret per totam vitam suam: vt rosa, tam Deo
quam hominibus mirabiliter amabilis & gratiosa, tan-
dem exacto anno XL. & die XI. heu heu infirmitatem
incurrit, quæ dicitur apoplexia minor. Quod iaculum
de manu omnipotentis emissum ad detrahendum sibi
& à campo corporalis miseræ educendum prænobilem
illam animam, tot virtutum fructibus suginatam
quam medulitis intima subditorum pertransierit, om-
nes scire possunt qui eam nouerant. Quia non credi-
mus, quòd per latitudinē totius mundi potuerit homo
inueniri, eorum qui suo tempore vixerunt qui ditioni
benedictione à Deo sit præuentus, tam in naturalibus
quam gratuitis, & etiam in fortuitis (quoad spectat ad
Deum) vt ista. Nam cum longe supra centenarium ex-
creuerit numerus personarum, quas ipsius materna cu-
ra suscepit & educavit in religione, à nulla inter om-
nes vnquam audiimus sibi videri, quòd posset inue-
niri ad quem maiorem affectum haberet, & qui in ali-
quo posset isti præferri. Adeo enim gratiosa fuit, vt,
quòd dictu mirabile est, cum infantes infra septem
ætatis annos quandoque susciperentur in monasteriū,
cum adhuc naturalem intelligentiam non haberent,
ad intel-

Genus infir-
mitatis &
mortis S. Ger-
trudis.

Ita D. Benedi-
ctus prædicit
in regula sua
cap. 59.

ad intelligenda ea quæ Dei sunt: statim tamen, vt
ipsam primo pueriliter cognoscere potuerunt esse
matrem suam spiritualem, tanto affectu ad ipsius
piam benignitatem sunt accensi, quòd quasi absur-
dum videbatur eis vnquam fateri se patrem, vel
matrem, vel aliquem parentum suorum diligere
supra illam. Hæc & similia & specialiter quid ex-
tranei de ista fenserint, videntes eam, & audien-
tes verba ipsius diuina sapientia plena, longissimum
esset enarrare. Idcirco omnia simul cum laude &
gratiarum actione refundamus in diuinæ bonitatis
abissum: ex cuius pro fluuiio omne manat bonum.
¶ Cum ergo ille solaris radius ad occasum tenderet
mortis per infirmitatem corporis, filiarum metuentes,
ne fortè subtractis fulgoribus tam lucidorum exem-
plorum & tam piæ matris ducatu sublato, contingat
eas quandoque in via religionis aberrare, toto
cordis affectu ad patrem misericordiarum confuge-
runt, quibus poterant precibus pro sanitate ipsius
exorantes. Et quia ipse est summè bonus (à quo
quicunque bonus est, suæ bonitatis accepit meri-
tum) non despexit preces pauperum suorum, & quas
non decebat exaudire contra diuinam ordinatio-
nem, sic exaudiuit, vt earum saluti expediebat. Ita
enim eas consolatus est, vt inciperent matris beatitu-
dini congaudere. Vnde & orationibus illius pro ea se-
pius per aliam Gertrudem in spiritu dedit responsa
cōsolatoria, vt ex sequentibus clarè patebit. ¶ Quadā
enim vice, dum ista orās pro ea, statim ipsius cognos-
cere desideraret: respondit Dominus: Cum inæstima-
bili gaudio expectaui tempus hoc, vt electam meam
duce-

Mortua S.
Gertrude su-
pelles fuit
in monaste-
rio alii mo-
nialis, etiam
nomine Ger-
trudis: & ip-
sa etiam san-
ctæ quæ mul-
ta reuelatio-
ne cognouit.

ducerem in solitudinem, ut ibi loquerer ad cor eius, quia ipsa secundum acceptissimum beneplacitum meum respondit mihi ad omnia, & secundum dulcissimum delectamentum meum mihi in omnibus obsequitur: id est: Solitudo est infirmitas, ubi Dominus loquitur ad cor dilectæ suæ, & non ad aurem: quia talia sunt eloquia eius, quod humano modo non possunt intellegi: sicut illa quæ ad cor dicuntur magis sentiuntur quam audiuntur. Unde verba Domini ad electam sunt tribulationes & grauamina cordis, scilicet, cum in firmus cogitat se esse inutilem, & rebus inutiliter perdere, & alios propter se laborare, & etiam tempus consumere, quia fortè ex eorum labore utilitas sanitatis nunquam sequetur. Ad quod ipsa secundum optimum placitum Dei respondet, cum patientiam conseruans in corde, desiderat omnem voluntatem Dei in se perfici. Quia tale responsum in cælo humano modo non auditur: sed quasi per dulcissimum organum diuinum, scilicet, cor Iesu Christi resonat cum summa delectatione totius Trinitatis, & totius curiæ cælestis. Quia nulum cor humanum mortale posset interim quod sentit grauamina, ex animo dicere, se velle ea libenter pati iuxta voluntatem Dei: si hoc ab illo perfectissimo corde Iesu Christi in illud non profluxisset: Et adiecit Dominus: Secundum dulcissimum delectamentum meum obsequitur mihi electa mea, quia non contemnit grauamina infirmitatis: sicut Vasthi Regina contempsit imperium Regis Assueri, quando iussit eam intrare posito super caput eius diademate, ut ostenderet principibus suis pulchritudinem eius: Sic ego, quando delector huius electæ meæ pulchritudinem ostendere

dere

dere in præsentia semper venerandæ Trinitatis: totiusque Curie cælestis: tunc magis grauam eam infirmitate simul & tædio, & ad hoc ipsa seruit mihi secū dum cordis mei dulcissimum oblectamentum, quando cum patientia tunc magis accipit releuamina, & comoda corporis sui cum discretionem. Et hoc est ei pro ornamento gloriæ, quod talia quædoque facit cum grauamine. At tamen in hoc debet se ipsam consolari, recolendo quod per benignissimam pietatem meam diligentibus Deum, omnia cooperantur in bonum. ¶ Hinc alia vice, dum iterum oraret pro ea, Dominus respondit: Ego quandoque delector, ut electa mea pareret mihi xenia: & tunc do illi margaritas & flores de auro, ista est: Margaritæ sunt sensus eius, & flores de auro sunt otium temporis, cum quibus uacantissima & acceptissima præparat mihi ornamenta, quando uacans otio & uiribus aliquantulum sumptis, officio suo intendit quantum potest sollicita, quomodo sic disponat singulas causas, quæ religionem posunt augere & conseruare, ut post mortem suam statuta & exempla ipsius sint quasi columna firmissima ad sustentandum religionem in laudem æternam. Sed cum in his laborat, si sentit suæ infirmitati nocere, statim desistat & cum fiducia commendet mihi, ut ego perficiam illud. Quia hæc est fidelitas, quæ commouet cor meum diuinum, quod cum sentit se melius habere, tentat quid præualeat ad officium suum pertinens: & statim cum sentit se peius habere, iterum desistat, & mihi benedicat. Alia vice, cum iam dicta dulcis memoriæ D. Gertrudis Abbatisa specialius pro eo grauaretur, quod manibus suis nullum opus facere posset, unde tunc

m. b. et

mebat tempus inutiliter consumere, & solita humilitate ab ista (cuius responsum alijs præferebat) quæreret subleuamen, ipsi commisit, vt pro hoc Domino funderet preces. Quod eum ista deuotè faceret, tale à Domino accepit responsum: Benignus Rex nūquam ægrè ferret ab electa sua, si ornamenta sua negligeret producere illa hora, qua ipse sibi blandiendo delectaretur manus eius contrectare: sed magis acceptum esset, quod in omnibus semper parata esset voluntati suæ deferuire: ita & dulcedo benignissimi cordis mei maxime acceptat, quòd ista electa mea patienter tolerat se per infirmitatem impediri. Quam itatim dum sentit sibi relaxari, redeat ad voluntatem promouendi religionem quantum potest, absque nocimento suæ infirmitatis. Item dum propter infirmitatem (qua nullam videbatur vtilitatem posse facere in officio) Abbatiam desideraret resignare, & super hoc etiam ab ista diuina perquireret voluntatem, his verbis à Domino est instructa: Ego per infirmitatem istam sanctifico electam meam mihi metipsi ad inhabitandum: sicut per sanctificationem Pontificis sanctificatur Ecclesia. Item sicut Ecclesia feris obfirmatur, ne intrent indigni: sic istam etiam per infirmitatem obsero, vt sensus eius exteriora tam diuersa non possint capere: in quibus quandoque non est magna vtilitas, & tamen cor inquietant, & quandoque mihi minus intendere sinunt. Vnde ego (qui loquor in libro sapientix, dicēs: Delitiæ meæ sunt esse cum filijs hominum) istam talem mihi effeci, vt propter grauamina infirmitatum iuste debeo habitare in ea, secundum illud: Iuxta est Dominus his qui tribulati sunt corde. Insuper addidi

cam

eam taliter in bonis intentionibus & bona voluntate exornare, vt in ea manens tanquã rex in quietissimo cubili suo ad tēpus delicias in ea secundū optimum placitum meum possim habere in terris, antequã ipsam ad æternas perducam delicias in cœlis. Sensus verò exteriores ex parte reliqui ei saniores ad hoc, vt per ipsam dem responsa & voluntatem meam, notificem filijs sibi subditæ congregationis: sicut olim arcam testamenti dederam filijs Israel in oraculum, vt me in ipsa reuerentur. Ipsa verò secundum arcam illam contineat in se manna, id est, dulcedinem consolationis in affectu, vt etiam in verbis pro posse suo ad omnes sibi subditos. Habeat etiam tabulas testamenti, id est, præcipiat facienda & dimittenda secundum meum beneplacitum, prout ipsa discernere potest. Habeat quoque virgam Aaron, id est, corruptionem improborum, iniungendas pœnitentias, discernendo cum alacritate spiritus, recolēs quòd ego per me metipsum omnia in correcta possem corrigere per inspirationē aut tribulationem: sed per ea quæ facio ipsa mediante, meritum ipsius augeo. Si qui verò non corriguntur quos corripit, hoc sibi nihil oberit, cum tantummodò curam diligentem adhibuerit. Quia homo potest rigare & plātare, sed ego solus possum incrementum dare. ¶ Item cum timeret negligēter agere in hoc, quòd omitteret sanctam communionem & orationem, cæterasque spirituales exercitationes: & diuerso timeret indigne cōmunicare, cum propter infirmitatem nullis exercitijs ad sanctam communionem se posset præparare, talibus meruit per istam verbis instrui simul & cōsolari: Quando purè propter me dimittet communionem

Mm

vel si-

vel similia aliqua, quæ libenter faceret, sed sentit sibi nocere, tunc liberalissima pietas mea pro parte propria, quam negligit, vult illi dare partem suam: Sicut meum est proprium, quicquid in tota Ecclesia fit boni.

¶ Cum etiam (sicut bonarum mentium est ibi culpam timere, ubi culpa non est) vice quadam grauata esset, quod considerabat sibi feruientes quasi tempus confumere, cum nullus fructus sanitatis suæ inde sequeretur: fidelis Deus (qui nullum permittit tentari supra id quod potest) super hoc per istam consolabatur eam his verbis: Ob amorem & honorem meum seruietur ei cum reuerentia & benignitate, diligentia & hilaritate: quia ego Deus habitans in ea, constitui eam caput congregationis. Unde singuli tenentur eisubuenire, sicut membra capiti suo. Et ista suscipiat in honorem mei gaudens, quod ego per ipsam quasi per fidiorem amicum augeo merita electorum meorum: dum singula beneficia non solum perfecta, sed etiam per affectus seu verbalium impensa remunerabo tanquam nihilmetipsi impensa.

¶ Item in die sancti Leuini dum tota congregatio communem orationem pro ea faceret, ut per merita eiusdem sancti sanaretur: idem beatus martyr ab ista instantius exoratus, tale ipsi videbatur dare responsum. Cum rex delectatur blandiri electæ suæ in thalamo: putatne tunc militem decere, regem interpellare, ut eam emitteret ad hoc, ut familia eius presentia consolaretur? Sic non decet, ut aliquis postulet sanitatem illius, cuius infirmitas per patientiam & bonam voluntatem cum Deo unita, est ipsi regi Cælorum, quasi amatorum blandimentum. Unde sciendum, quod illi, quorum infirmitas Deo laudabilior est, quam sanitas, dum inuocant.

cant sanctorum suffragia, hoc accipere meretur, quod gratia Dei ipsos suauius instituens, reddit patientiores & inde vberiore fructum ac Deo laudabiliorem re ferunt ex infirmitate.

SCOL. Mirabitur forte se quispiam, cur tantis agnitudinibus, rigoribus, tristitia & assiduis infirmitatibus voluerit Dominus, hinc sibi amarissimam sponsam, diu atque saepe vexari, quod & alijs sanctis multum valetudinarijs accidit: (non casu, sed consilio diuino) memoria proditum accepimus. Et quidem rei huius multæ reddi potuissent cause, nisi breuitati consuleret: illa verò potior est nempe, ut tum patientiæ, tum veræ humilitatis materies & exercitium sanctis non desit. Dum enim propriam infirmitatem, quasi ob oculos obiectam, plane vident: altas humilitatis radices agunt: dum verò laboram atque dolorum istibus agitantur, ad Deum vehementius conuersi proclinant, & patientiæ coronam exornant, in perenni quiete capitibus gestandam. Caro humana (Gregorius magnus inquit) ex quo maledictionis pro meruit sententiam, portare non desistit peccati continuam pœnam. Et quia nos eius incessanter infirmitas debilitat, ira Dei faciem nobis indefinitenter ræpresentat. Portamus namque corpus mortale doloribus obnoxium indigentis impeditum: quod nimirum tentationes sollicitant, sollicitudines angustiant, angustia conterunt, contritiones affligunt. Quod & etiam si aliquando videatur esse validum, in sua sua velle tudine motis inuenitur infirmum. Quid enim infirmus, quæ assidue fame tabescere, difficultate somni tangi, frigore dissolui, æstate torreret: quæ autem sanitas esse poterit, ubi tot malorum multitudo concurrat? His Sancti Grego-

Greg. in 3. p.
penitentiæ. vsq.
lu. 3.

rij verbis sunt illa similia Sancti Augustini confessionū suarum initio: Laudare te Domine vult homo, aliqua portio creaturæ tuæ: homo circumferens mortalitatem suam: circumferens testimonium peccati sui, & testimonium quod superbis resistis. Quibus verbis vir sanctus declaravit, corporis animique molestias, quibus perpetuo infestantur homines, vixesse, quæ superbiam detestentur: cum hæc omnia mala primo ex peccato, velut è fonte, atque ex antiqua superbia dimanauerint: illiusque supplicia sunt. Sed hæc ipsa supplicia (tanta est Dei nostri potentia, bonitas, pietas, & sapientia) in hominis ipsius medicamentum aptata sunt, & conuersa. Vt enim Sanctus Augustinus in Genesi miratur, quod Eva cum primum formata est, fuit appellata Virago in statu innocentie: cumque post admissum crimen, damnata fuit ad mortem, tunc vitæ nomen accepit, & Mater omnium viventium est appellata. Videbatur enim rectius hoc illi nomē imponendum in prima sui conditione, quando immortalitatis & iustitiæ dotes acceperat, quam cum mortis sententia in illam prolata est. Quomodo enim cum sententia mortis, vitæ nomen consentit? Ipse Diuus Augustinus rei huius rationem eam esse traddit, quod merito vitæ nomen prima illa femina accepit: cum sublatis donis gratiæ atque naturæ, quæ illi superbiendi occasio extiterant: cuius loco intrarunt animi atque corporis ægrotudines & molestiæ, quæ illi præberent assiduum humilitatis & patientiæ iugiter: vt hac miseriarum assidua cogitatio n., atque cognitio admonit., & experientia, vitam reciperet, quam abusu donorum cælestium iure amiserat. Sunt itaque molestiæ, infirmitates, & ægrotudines, velut quidam moniteres animæ nostræ,

nostræ, qui ad humilitatem & patientiam adhortantur: quas ideo sapienter Dominus iustis & sanctis esse voluit quotidianas, vt nullam meriti occasionem, aut prænitentiam eis elabi patiatur. Sitque veritatis huius argumentum D. Paulus (aliorum plurimum instar) cui magnitudo reuelationum, donorumque cælestium copia: elationis, atque proinde mortis esset occasio, nisi stimulus ille carnis, & quotidiana fragilitatis experimēta, & mala, huic tanto malo, velut antidotum obstiterent: quia hæc illum ad sui cognitionem & humilitatem in ducebant aperte. Hæc est itaque ratio cur prima femina vitæ nomen accepit, cum multa cōtra superbiam, qua perierat, salutis & vitæ, quæ desiderabat, remedia & medicamenta percepit. Cur enim non recte vitæ nomen appellandum, quod (recte si vti vellimus) salutis & vitæ materiam præbet: quandoquidem & ars medicinae, atque salutaris herba, hoc id ipsum dicitur sana! quæ fuit potissima ratio, cum Dominus B. Gertrudē, atque multos alios viros sanctissimos crebris infirmitatibus voluit exerceri, quod singulare amoris diuini argumentum extat.

Nec à diuina pietate atque misericordia est alienum, si electos suos molestijs exerceat, & torqueat, quasi ad peccatorum venialium (quæ penè sunt innumera in vita) plenam in hac vitæ satisfactionem. Sicut est assiduo ociosus sermo, (inquit Gregorius) immoderatus risus, vel peccatam curæ rei familiaris (quæ vix sine culpa, vel ab ipsis agitur qui culpam qualiter declinare debeant sciunt) aut in non grauius rebus error ignorantia. Quæ cuncta etiã post mortem grauant, si adhuc in hac vitæ positus, minime fuerint relaxata. Illam autem locum Pauli, si quis super edificaue rit, super hoc fundamentum, &c. si cuius opus arserit, detri

2. Ratio:

4. Dialo. 6. 39

1. Corin. 3.

INSINVA T. DIVINÆ

mentum patietur, ipse autem saluus erit, sic tamen quasi per ignem, exponit sanctus Doctor de igne tribulationis nobis in hac vita adhibito. Itaque molestia vitæ, infirmitates, & reliqua mala vices Purgatorij Electorum exercēt.

Quim & illa D. Chrysostomi ratio mihi semper visa est elegantissima, ut presenti (inquit) tribulatione compulsi, futurorum desiderium capiamus. Si enim cum sint tot tristitia & pericula, & timores, & cura nos undique circumueantes, tam libenter presenti immoramur vita: si nihil horum esset, & absque tristitia & erumnis omnibus, tota foret vita nostra, quando vnquam futura desideraremus? sic & Iudæis Deus fecit: Volēs enim & illos in reditus cupiditatum inducere, & ut Aegyptū odissent, persuadere permisit eos lateritio opere & luto laborare, ut laborem & erumnæ illius magnitudine cruciati, ad Deū clamarent. Si enim egressi, quanuis hæc accidissent, Aegypti iterum meminissent, & pristina seruitutis, & ad grauem tyrannidem redire festinabant, nisi tales fuissent experti Barbaros, quando vnquam alienam dimittere terram voluissent? Ne igitur & nos terræ affixi, & presenti bus inhiantes torpeamus, & futurorum obliuiscamur, vitam nobis fecit Deus laboriosam.

His verbis D. Chrysostomi accedat ratio D. Bernardi, quæ literis aureis esset coram omnium oculis exaranda, & conseruanda in memoria. Alto quidem, ait, & salubri consilio, Conditor noster voluit homines exerceri tribulationibus, ut cum defecerit homo, & subuenierit Deus, dum homo liberatur a Deo, Deus ab homine, ut dignū est honoretur. Hoc enim dicit: Inuoca me in die tribulationis, & eruam te, & honorificabis me. Fit itaque hoc vali modo, ut homo animalis, & carnalis, qui præter se neminem

diligere

diligere nouerat, etiam Deum, vel propter se amare incipiat, quod in ipso nimirum (ut sæpe expertus est) omnia possit, quæ posse tamen prosit, & sine ipso possit nihil. Amat ergo iam Deum, sed propter se interim adhuc, non propter ipsum. Est tamen quædam prudentia scire, quid ex te, quid ex Dei adiutorio possis, & ipsi seruare te in sensum, qui te tibi seruat illæsum. At, si frequens ingruerit tribulatio, ob quam & frequens ad Deum conuersio fiat; & à Deo æquæ frequens liberatio consequatur: nonne & si fuerit ferreum pectus, vel cor lapidesim toties liberati, emolliri necesse est ad gratiam liberantis: quatenus Deum homo diligat, non propter se tantum, sed & propter ipsum? Ex occasione quippe frequentium necessitatum, crebris necesse est imprecationibus Deum ab homine frequentari, frequentando gustari, gustando probari quam suavis est Dominus. Ita fit, ut ad diligendum pure Deum, plus iam ipsius gustata illiciat suauitas, quam vrgeat nostra necessitas.

De mira huius sanctæ Matris patientia, charitate,
deuotione & compassione: Et quomodo
Dominus agonizantem visitauit,

CAPVT II.

Testimonia ista vere fidelissima fateri coguntur omnes, qui in infirmitate illa gratiam Dei cognoscentes, vitam ipsius considerauerunt qualitatem. Nam cum per XXII. hebdomadas loquelam amisisset, in-

Mm 4 tantum,

Tertia ratio
Chriſt. rom. 5.
homi. 6.

4. Ratio.
Ber. li. de dili-
gendo.

tantum, quod nullo verbo nec etiam nutibus indigen-
 tias suas indicare preualeret, exceptis illis duabus solis
 dictionibus. Spiritus meus. Per quas cum astantes non
 intelligerent, quid intenderet & aliter facerent, quam
 ipsa vellet, & illa beata mater diutius laborasset repli-
 cando. Spiritus meus. & nihil proficeret: tandem sicut
 agnus mansuetus obmutescens & columbino intuitu
 respiciens, ad ea quæ contra voluntatem suam fiebant,
 quandoque benignissime risit, nec vnquam considera-
 ri potuit ad impatiētiam esse lapsa. ¶ Ex radice etiam
 charitatis Dei & proximi (quæ visceribus eius tā pro-
 funde erat infixæ per omne tempus vitæ suæ) hoc etiā
 in ista infirmitate in ea claruit, quod nunquam ita ma-
 le valuit, quin alacrior fieret quasi nihil pateretur, cū
 aliquem sermonem, vel etiam verbum de Deo audi-
 ret. ¶ Quod magnam insuper deuotionem habuerat,
 claruit per lachrymas, quas vbertim fundebat, cum ef-
 set communicatura: & per pia exercitia, quibus se exer-
 cuit audiendo Missam: ad quam semper duci volebat,
 licet quasi pre-mortuo vno crure, & altero, cui innite-
 batur, tan intolerabiliter dolēte quod sine magno cru-
 ciatu vel leuissime tangi non poterat. Super quem ta-
 men calcavit, nunquam gestu dolentis ostendens, ne
 prohiberetur amplius ad Missam ire. ¶ Circa horas ca-
 nonicas mirabiliter studiosa fuit & deuota, in tantum,
 quod cum ex infirmitate dormitaret, quandoque buc-
 cellam habēs in ore vel cyphum ad es, vt biberet, sem-
 per tamen in mora horarum vini sibi inferens miracu-
 lose vigilauit. Vltimum etiam, spiritus meus, quod au-
 diuimus ab ea fuit pro persoluēdo completorio. Post
 quod cœpit agonizare. ¶ In charitate etiam Christuse
 esse.

esse perfectam tam profusa benignitate ostēdit, quod
 eū (vt prædixi) nihil loqui posset, nisi (spiritus meus)
 cum illo verbo vniuersis satisfacit plenissime, in trātes
 ianua suscipiēdo, & amicabiliter vnā manum, quā
 vix mouere poterat, blandē extendendo, presentibus
 blandiēdo, & ad omnia interrogata respōdendo, mē-
 tum ipsarum siue manus suauiter contrectando: adeo,
 vt etiam maiores personæ faterentur se nunquam pos-
 se attrædiari de eius commansione: sed magis delectari
 cum ea quam cum aliquo alio esse, qui valde delectā-
 tem sermonem vel donum proficuum eis conferrēt.
 Vale dicebat in eodem versu (scilicet, Spiritus meus)
 abeuntibus tam benigne infirmam eleuans manum ad
 eas benedicēdum, quod vere multum delectabile fuit
 ad intuemdum. ¶ Cum aliquam ex filiabus suis intelle-
 xit decubuisse, quæ prius dicebatur valere, quanuis
 vnum vestigium calcare non posset, vel aliquod ver-
 bum (Spiritus meus) nutibus tamen quibus poterat,
 tam vehemens desiderium suum ostendit ad visitan-
 dum infirmum quōd presentes non poterant dissimu-
 lare, quin ipsam illuc deferrent quō cum peruenisset,
 gestu & nutibus tam fidelem illis ostendebat compas-
 sionis affectum quod duriora corda ad fletum commo-
 uebat. Et cum ad explananda singula virtutum ac pie-
 tatis ipsius insignia nullus sufficiat stylus, largitori om-
 nium bonorum pro vniuersis sacrificium laudis medul-
 litus immolamus. ¶ Dum sicut ex præcedentibus col-
 ligi potest, miraculose tam expedite proferret hoc ver-
 bum (Spiritus meus) illudque continue iteraret, & om-
 nino nullum aliud ad intellectū proferret: ista suauis
 erga eam affecta requisit a Domino, quid hoc signi-

ficaret : vnde & his verbis à Dño est instructa. Quia ego Deus inhabitans in ea spiritum eius mihi sic intra-
xi & vniui, quod in omni creatura me solū vult : ideo loquendo, respondendo, & necessaria poscēdo, mei (in quo viuit spiritus ipsius) mentionem facit. Vnde æternalē gloriā habebit in cœlis. ¶ Similia plura de fœlicitatē beatissimæ Matris nostrę huic ipsius filię reuelata à Domino possent scribi testimonia: quæ tamē causa breuitatis prætereo: cū omnia simul in hoc concordēt, & ad hoc vnū tendant, quod ea, quę etiam corporalibus oculis in ea videbātur, apertissime, sacra Scriptura mōstrante, testabantur, quòd vere Deus habitabat in ea & cum ea: & omnia quæ per eam fiebant, suo dulcissimo spiritu iuxta optimum beneplacitum suum dirigebat. Post amissionem autē loquelę vno fere mēse exacto mane quodam ita male valuit, quod putabatur agonizare, & cum conuocato conuentu citius inungeretur, apparuit Dñs formam & decorem sponsi indutus, quasi ad amplexandum extendēs brachia & blandiendo ipsam respiciens. Per quod datum est huic intelligere, quòd tanta amoris dulcedine, Dominus afficeretur erga dilectam suam, quod quasi præ desiderio recipiendi illam ad se in tali preparatione, scilicet, extensis manibus in amplexus eius, quodammodo cum vehementi desiderio expectaret resolutionem eius, cum tamen post hoc plus quam quatuor menses superuixerit. Cumq; ista perquireret, qualiter ipsa venerabilis Mater nostra & Domina, de qua est sermo, meritis virginum beatarum, quæ iam canonizatæ essent, & sanguinē pro fide fudissent, posset equiparari, Dñs respondit: In primo anno Abbatiz suæ sic volun-

lun-

luntatem suā vniuit mihi, & me cooperante in omnibus operibus probata est, quod meritis maxime coronatarum potuit cœquari. Sed nunc quantum superaddidit numerum annorum cum profectu virtutum, tantum etiam ego addidi super gloriam meritorum. Vnde perpendat quilibet, quam præutilanti gloria hæc electa Dei mater nostra benignissima sit coronata. ¶ Adueniente itaque die qui ab ipsa electa Dei tot iucundis desiderijs fuerat præoptatus, tamque deuotis orationibus præmunitus, quando agonizare cœpit, videbatur Dominus per se totus festiuus occurrere comitatus dextra leuaque beatissima matre sua, dilectoque discipulo Ioanne Euangelista. Post quos sequebatur innumerabilis multitudo vtriusque sexus totius cœlestis Curiz, & specialiter virginum candidatarum exercitus: qui videbatur per diem illum, quo agonizauit, domum illam implere, admittentes se inter congregationē nostrā, quę etiam per diē illum mansit ibidē, desolationem suā fletibus ac suspirijs deplangens, ac matris tam dilectæ transitam deuotis precibus Deo commendans: Dominus vero Iesus cum peruenisset ad letulum dilectę suæ, tam dulci aspectu ipsi blandiri videbatur, quod exinde mortis amaritudo dignē potuit leniri. Et cum coram infirma in passione legeretur: Et inclinato capite emisit spiritum, Dominus Iesus super agonizantem inclinatus, ambabus manibus cor proprium aperiens, super eam expandit. Et cum tota congregatio esset in oratione, ista iterum dulciori affectu ducta, dixit ad Dñm: Eia, benignissime Iesu, propter inefficientem pietatem tuam, qua nobis tam amabilem matrē dedisti, cum eam nunc recipere disponas, quæ-

quæsumus, vt fletibus nostris ac suspirijs flexus in quantum possibilitas permittit, asimiles eam nunc matri tuæ, exhibedo ipsi aliquid affectus illius, quæ matri tuæ beatissimæ exhibuisti de corpore exeûti. Ad quod Dominus pia miseratione commotus, videbatur matri suæ dicere: Dic mihi Domina mater, quid tibi suauis fuit in terris inter illa quæ tibi exhibui à corpore exeûti, quia ista rogat me, vt matri suæ similiter faciam. Tunc benignissima, misericordissima Virgo benigne respondit. In hoc fili mi magis delectabar, quod tam securum refugium in vlnas tuas habui. Ad hoc Dominus respondit: hoc mater mea pro eo accepisti, quod toties dolorosis suspirijs passionem meam in terris recoluisti. Et subiunxit Dominus. Hoc meritum ista electa mea per hoc suppleat, quod per diem istum laboret toties cum grauamine trahendo flatum, quoties tu in terris traxisti suspiria pro recordatione meæ passionis. Vnde sic per diem illum agenzauit. Per moram autem diei illius ministrabatur ei de corde Domini, velut coram se aperto diuinæ pietatis quædam fructio, tanquam exhorto delectantium florium, seu ex apotheca odoriferarum specierum. Singulis etiam momentis apparuerunt cœlestes spiritus de cœlo descendentes in terram, & respicientes ipsam decantabant pro eius inuitatione cū dulcissima melodia hoc carmen: Veni, veni, veni, quia te expectant cœli delitiæ, Alleluia, Alleluia, Alleluia. De

De pretiosa morte & gloria sanctæ Matris de gratia tunc viuentibus data, & intercessione eius pro conuentu suo.

CAPVT III.

Delitiosissima itaque hora instante, qua ille cœlestis sponsus altissimi Patris imperialis filius, dilectam suam post longa desideria egredientem de carcere mundi ad pausandam secum in thalamum amoris suscipere disponebat, appropinquans illi auditus est ab ista hæc verba mellifluæ blanditatis dicere ad eam. Ecce nunc tandem te Domino, Deo Patri meo cœlesti præsentabo: quasi diceret. Cum omnipotentia mea vsque ad hanc horam te ad amplius promerendum hic continerit, tamen te desideratum thesaurum meum à carne soluêdo mihi præsentabo. Quod dicto fœlix illa anima centupliciterque beata, carnis ergastulo derelicto & cum iubilo inestimabilis suauitatis eleuata in illud vnice præ excellentissimum sacramentum, scilicet, cor Iesu suauissimum sibi tam fideliter largiter ac iucunde patefactum, sicut isti præcedenti die est demonstratū, est recepta. Ibi quid senserit, quid viderit, quid audierit, quid ve beatitudinis affectu intraxerit, ex superabundantia diuinæ pietatis, hæc anima quæ speciali priuilegio tanto talique meruit vehiculo auctus, quis mortalium æstimare potest? Quam mellifluus etiam floridi & delicati sponsi eam indulcissimis intimis suis deducētis blanditatibus, quamque læto tripudio, concomitantium Angelorum & Sanctorum multiplicisque gaudijs suscipientium eam & in simul vniuersorum

vniuersorum festiuis laudibus glorificatio huius sceli-
 cissimæ animæ sit peracta, cum nihil inde balbatire
 queat humana fragilitas, decet proinde, nos communi-
 ter cum cœli ciuibus, qui his gaudijs fœliciter inter-
 esse mœuerunt, carmen iubilationis, cum gratiarum
 actione Deo athoni omnium decantare. ¶ Dum igitur
 præfulgidus ille sol, qui tam latè sparserat radios
 suos, à terra nostra subductus esset & illa exigua guttu-
 la abyssi suæ, vnde profluxerat, fœliciter repetisset,
 filix in tenebris desolationis derelictæ, per viam
 salutis in cœlestem beatitudinis gloriam oculos fidei ve-
 nit per contemplationis lustrandam leuantes vberri-
 mas lacrymas fuisse ab utero corde pro ablatione ta-
 lis vniuersæ matris, cui nec similem viderant
 nec subsequenter serabant. At ramentum intermixtis
 letibus gaudijs de maternæ gloriæ congratulatione
 altis vocibus laudes dederant in cœlam, de solatione
 que suam pijsimæ matris affectibus commendauerunt
 cum Responsorio (Sarge Virgo & nostras) ista Virgi-
 ne sancta inchoante, quæ & eisdem gaudijs familiaris
 meruit interesse. Sicque Corpus illud virgineum Chri-
 sti Iesu venerabile templum manibus virgineis in ca-
 pelli am est delatum, & ante altare stratum. Cumque
 tota congregatio se simul circa corpus prostrauisset
 adorandum, apparuit anima ipsius cum incredibili
 gloria & honore, sit in præsentia venerandæ Trini-
 tatis, orans pro omnibus sibi quondam cõmissis. ¶ Cũ
 verò cantaretur ea missa, & ista desolationem suam
 coram Domino mœrens retractaret in oratione sua,
 Dominus blandè ipsam consolans, hoc dedit respon-
 sum: Nunquid non ego sufficiens sum in ea supplere,

quic-

quicquid vobis abstuli? Alieni probo domine in mun-
 do creditur, si accepit bona militum suorum defuncto-
 rum, quòd filios ipsorũ nō sinet deperire: ergo magis
 credite mihi (qui sum ipsa bonitas) quòd si in toto cor-
 de ad me cõuertimini: ego ipse volo vobis esse totum
 quod quilibet vestrum se dolet in ea perdidisse. Illa igitur
 hora, qua, vt dictum est, Dominus suscepit in se ani-
 mam illam beatam, tam mellea pietate affectum est
 cor Iesu super vniuersum mundum, quòd ista Virgo
 (cui donatum est intelligere spiritualia) certo certius
 cognouit, quòd in latitudine totius orbis terrarum nul-
 la petitio iusta illa hora esset petita, que non esset etiã
 obtenta à Domino. ¶ Sequenti deinde die, quo corpus
 fuit sepeliendum sub prima Missa, Dei famula tempo-
 re Offerentij obrulit pro anima eius, cor amantissimũ
 Iesu Christi, sicut illud in vnione humanitatis posse-
 dit repletam & perfectam in omnibus bonis, quæ
 vnquam de illo corde in aliquod cor humanum pro-
 fluxerunt. Quod cum faceret, apparuit Dominus re-
 cipiens hoc in similitudine vaseuli ad formam cordis
 humani, quod impletum erat diuersis delectabilibus
 xenijs pretiosis. Et cùm imposuisset hoc in sinum suũ,
 vocauit animam benignæ matris nostræ ad se cum his
 verbis: Veni dilecta ad me, & dispone bona tua, quæ
 à filiabus tuis tibi sunt transmissa. Ad quod illa videtur
 batur versus faciem dilecti sui, extensa manu in sinum
 Domini diligenter considerare, quid intus lateret. Et
 cùm inueniret in corde Iesu dignissimo perfectionem
 omnium virtutum omniumque bonorum, dixit: Eia
 amantissime Domine mi hoc conueniret Priorilla, &
 hoc illi, & hoc isti secundum quod in terris nouerat
 cuiusli-

Mirabile di-
 scu Sed illud
 potui scire
 Dñs & vo-
 leit, quia sic
 placitum illi
 fuit.

cuiuslibet necessitatem, quam tunc suppleri desiderabat ex abundantia virtutum diuini cordis. Ad quod Dominus eam amanter respiciens, benignè allocutus est, dicens: Accede ad me proprius electa mea. Respicere nunc, sicut ego respicio. Per quod dabatur intelligi, quia hoc quod antea voluit amicis suis bona virtutum partiri, sicut in terris cognouit ipsas indigere, hoc erat humani affectus: sed per illum amplexum sic eam sibi vniuit Deus, quod tunc aliter vellè non potuit, nisi sicut Deus, qui licet supra humanum sensum hominem diligit, dispensatiuè tamen permittit eis aliquos defectus inhærere. ¶ Hinc circa horam elevationis Hostiæ sacrosanctæ, ista Virgo cum eadem hostia obtulit in meritum prædilectæ matris suæ defunctæ affectum filialis dilectionis illius, quem Cor Iesu Christi habuit erga dulcissimam matrem suam semper Virginem Mariam. Quod cum fieret, filius Dei blandissimè dixit ad animam illam: Accede Virgo, quia volo tibi exhibere filialem affectum mei dulcissimi cordis. Tunc beata Virgo Mater Maria suscipiens animam illam inter amplexus suos, duxit ad Dominum. Ad quam Dominus Iesus inclinatus, dedit illi aliquantulum prægustare suum filialem affectum. Quod cum sæpius fieret ad plures Missas, tandem cum benè. xx. missæ vel plures cantarentur, desiderabat aliquid maioris virtutis offerre in augmentum meritorum matris suæ tam prædilectæ. Vnde & obtulit illi filialem affectum, quem Christus Iesus habuit ad Deum Patrem in diuinitate, & ad Mariam matrem in humanitate, Hoc cum faceret, filius Dei assurgens stabat ante patrem, & vocabat ad se animam defunctæ, dicens: Veni huc, quia nunc aliquid

maioris

maioris virtutis tibi est missum. Et cum illa iterum ducente matre Domini in sublime eleuaretur, ista quæ hoc vidit, dixit ad eam: Nunc te o Domina Mater amplius videre non possum nec aliquid de meritis tuis ultra intelligere. Et illa: Bene tamen, inquit, me potes interrogare de his vnde cupis edoceri. Tunc ista bona Mater, cur non obtines nobis precibus apud Deum, quod lachrymis obtinere possimus, quia nimis nocemus capitibus nostris tam vbertim eas pro amissionè tui fundentes, cum semper molestum fuerit tibi, quando nos ipsas indiscretè grauaremus? Cui illa respondit: Dominus meus tenerè me diligens, hoc dat mihi in gloriam & profectum, in quo cæteri paruum habent profectum. Nam pro discretionè qua nimis sollicitè studui vobis præesse, hoc mihi nunc donauit, quod omnes lachrymas vestras quasi in aureo calice Domino meo offero. Vnde ipse super effluentia pro singulis lachrymis reinfundit mihi riuulum suæ melleæ diuinitatis. Vnde ego dulciter decanto dilecto meo cantica gratiarum actionis pro filiabus meis & alijs à quibus sunt fusæ. Et cum ista perquireret, vtrum hoc fieret solummodo de illis lachrymis, quæ funderentur ob honorem Dei, quia ex decessu illius timeretur religionis defectus, illa respondit: Ad omnes lachrymas, quæ etiam solo affectu pietatis funduntur, fit istud: sed ad istas quæ fluunt pro honore Dei, vt dixisti, pro illis ipse Christus dat mecum gratiarum actiones. Et hoc tanto iucundius mihi cedit, quanto creator distat à creatura. ¶ Hinc proprio nomine istam vocans, dicebat: De te filia mea specialè remunerationè accepi à Deo,

N n

pro eo

pro eo quod fideliter & affectuose promouit te ad laudem Dei in ista causa, quam nosti. ¶ Ad benedictionem vero finientem vnam Missam videbatur ipsa benedicta mater nostra ante thronum semper venerandæ Trinitatis stare & petere, dicens: O dator munerum, dono tuę pietatis concede hanc gratiam defunctis ossibus meis, vt quoties filię meę ad sepulchrum meum venientes suas illi desolationes seu defectus conquerruntur, aliquatenus matrem suam me esse, per experientiam consolationis recognoscant. Quibus verbis benignissimus Deus pie annuens, ex diuina omnipotentia, sapientiã, & benignitate cuiuslibet personę dedit benedictionem sigillatim. Cum verò in sepulchrum posita esset illa beata & vere benedicta Mater ad firmandam hæc benedictionem singulis vicibus; cum terra iaceretur super venerabile corpus, Dominus exrensã manũ videbatur facere signum Crucis super corpus. Vltimo autem, cum tota terra congesta esset, Mater Domini, Virgo Maria delicata manu sua etiam signum Crucis fecit super sepulchrum, quasi ad imprimendum sigillum in testimonium, quod Dominus tale donum præstiterit defunctæ. ¶ Post sepulturam, verò dum inchoaretur responsorium, Regnum mundi: tanta gloria & exultatio apparuit in cælo, quod inter hæc apparuit chorea virginum speciosissimarum, quas præcedebat illa, cuius exequiæ agebatur, delicatissimo gestu præferens, in manu sua cādens quoddam lilium cum vernantia florum diuersorum: altera verò manu proximè post se ducens illas virgines, quæ de numero Congregationis sibi committæ fuerant iam glorificatæ. Post quas etiam seque-

bantur

bantur cæteræ virgines cæli. Et cum taliter in gloria & exultatione ineffabili peruenisset ante thronum Dei, in illo verbo, scilicet, quem vidit, videbatur Deus Pater huic, quæ præcedebat, noua dona præstare. In illo quoque verbo, quem amantissimi filia ipsi præbere videbatur Filius Dei. Et in illo verbo, in quem credidi, Spiritus Sanctus idem præstitit. Post hæc dum cantaretur Responsi: Libera me Domine: videbatur alia chorea in cælo, in qua letabantur illæ animæ, quæ isto die per missas & orationes pro ista factas & etiã per merita ipsius, cælestia petierunt. Inter quas specialius cognoscebatur anima cuiusdam conuersi ad claustrum, qui aliquantulum negligens in spiritualibus iudicabatur fuisse, & meritis istius, scilicet, gloriosæ Mariæ nostræ, fuerat multum consolatus. ¶ In tricesimo autem die apparuit iterum huic Virgini in pelyra & beata Mater, tam mirabili varietate adornata, quod quasi parum reputari poterat, quicquid antea monstratum fuerat. In qua splenduit omnem meritum, quod a pietate Dei acceperat pro eo, quod ex graui mole sui corporis grauius non habuerat in hac vita. Apparuit etiam aureus liber mirificè ornatus ante thronum, in qua scripta videbatur omnis doctrina, quæ monstraretur subditis suis in terris: & quæ in eo adhuc scriberetur ad meritum ipsius, quæ doceret aliquis profecerit ex verbis ipsius sive exemplis. Et cum ista, quæ hæc vidit, requireret; quid specialis meriti haberet de dextra illa, in qua magis passa fuerit, respondit: Dilectum meum cum ea suauiter amplector. Et hoc est cordi meo inestimabilis iucunditas, quod ipsa amantissimus Iesus dignatur eam habere.

N n 2

re quasi

re quasi pro torque. Apparuit enim tota pars dextra
 mirō decore quasi gemmis ornata. Per dextrum enim
 ornatum notabatur meritum, quod acceperat pro in-
 firmitate. Per sinistrum verō decorem, notabatur me-
 ritum, quod acceperat pro eo quod voluntas ipsius cō-
 cordabat cum diuina voluntate. Vnde de vna parte
 in altam transmittebantur radij ludentes in simul fi-
 cut cum foldudis in aqua. Tuncq; amanter respiciēs
 anicham dixit Deus. Verē bene fuit expensum, quōd cū
 tanta gratitudine fructum. Hinc illa procidens an-
 te thronum glorię gratias egit Deo pro fidelitate sub-
 ditariū suarū. in hæc verba: Laus æterna, immensa, &
 incōmutabilis, sic tibi dulcissime Deus meus pro om-
 nibus beneficijs tuis: & benedictum sit tēpus illud, in
 quo me præparasti ad suscipiendū hunc tā saluberrimū
 fructum tā laqueis tuis fructum. Et subiunxit: Eia Deus
 iuua me, tu responde eis pro me. Ad quod Dominus:
 Ego, inquit, firmabo oculos misericordię meę super
 teas. Et sic videbatur Dominus sanctissima manu sua fa-
 cere duas cruces, cum quibus vnicique de congrega-
 tione gratiam boni exempli dabāt, foris in operatio-
 ne, & intentionem diuini amoris intus in corde.

*De alijs sanctimonialibus que post obitum nonnullę dum
 adhuc viueret S. Gertrudis, nonnullę autem post eius obi-
 tum sanctitate floruerunt, quod reuelationibus
 diuinis compertum fuit.*

CAPVT IIII.

De decimo igitur die post obitum beate memo-
 rię Domine Gertrudis, benignissimę Abba-
 tisse

tissę obiit etiam alia persona de relictis siliabus eius:
 cuius transitus addidit congregationi dolorem super
 dolorem, quia extitit tam Deo quā hominibus mul-
 tum amabilis, tum propter gloriam innocentissimę pu-
 ritatis & magnę deuotionis, tum propter mōrum mi-
 rabilem saauitatem, & ad omnes mirę dulcedinis sōda-
 litatem. Post cuius mortem ista etiam nomine Gertru-
 dis eiusdem monasterij Religiosa, cum mœrore dixit
 ad Dominum: Eia amantissimē Domine, quare tam su-
 bito eam a nobis assumpsisti? Ad quod Dominus:
 Dum celebrarentur exequię dilectę mihi Gertrudis
 Abbatissę, ego delectatus intentissima deuotione con-
 gregationis, quasi descendī, vt pascerer inter lilia. Et
 cū viderem illud lilium oculis meis valdē placitū,
 misi in illud manum. Et cū illud tenerem iam per
 xj. dies inter digitos meos ad fragendum, ex ipsa ægri-
 tudine creuit & conualuit in admirabilem odorem si-
 mul & decorem. Vnde nunc eam mihi assumpsi, & de-
 lector in ea. Et cū ad eleuationem Hostiæ ista offer-
 ret pro ea cum sororia fidelitate omnem fidelitatem
 cordis Iesu Christi, vidit ipsam altiori gradu ele-
 uari tanquam in sublimiorem dignitatem statue-
 retur, & fulgentioribus vestimentis indueretur, &
 gloriosioribus ministris honoraretur. Et hoc ipsum
 videbatur, quoties eandem oblationem fecit pro ea.
 ¶ Hinc cū requireret a Domino, vnde hoc fuisset,
 quōd eadem Virgo (dum in extremis labora-
 ret) tam formam quā sonum pauentis prætulisset,
 tale accepit responsum: Mea nimia fidelitas hoc ip-
 si intulit. Nam cū ante aliquot dies in eadem infirmi-
 tate per preces tuas obtinere desiderasset, vt ip-

fam post mortem absque impedimento ad me suscipere, & à te promissum meum suscipiens, fideliter hoc crederet: ego considerans confidentiam ipsius, delectatus sum ipsi magis benefacere. Et cum iuuenilis ætas raro sit plenè purgata, etiam à leuioribus negligentibus, ut est delectari in non valde necessarijs & similibus: & ista à talibus purganda esset per dolorem infirmitatis, cum eam iam ad gloriam reuocarem, non sum passus talem dolorem tam patienter perlatum non plenè ipsi in æternam cedere gloriam. Vnde permiscam tunc aspectu dæmonis terreri, ut hoc esset sibi pro omni purgamento, & alia omnia, quibus purgata fuerat, in meritum sibi cederent æternæ gloriæ. Tunc ista: Vbi interim tu spes afflictorum eras? Respondit Dominus: Ad sinistram ipsius absconderam me, sed statim, ut purgata fuit, præsentavi me illi, & assumpsi eam mecum ad requiem & gloriam sempiternam.

SCOL. Ecce quæ nimis formidanda mortis horrores, quando & leuia iuuentutis peccata venialia, Deus in memoriam reuocat: & sanctimoniam Virginem sanctissimam, post tot annos, post tot vigilias, ieiunia, & preces, pauidam terrore concutit, & nimia formidine, atque aspectu dæmonis. Et quidem tantæ rei magnitudo, quanta est æterna salus dubia, hoc efficere in omnibus hominibus debet, ut nunquam sibi satis cauissimè existimant: & peccatorum odium, nempe tam turpis rei, si verum est odium, hoc quoque requirit: ut ea etiam condonata, nos tamen ultro vin licemus, & quasi hostes, qui tantopere nocuerunt, poenis voluntarijs pueniamus. Est enim in hoc genere valde con-

siderandum quod Gregorius ait. Nullum peccatum Dominus inultum relaxat: ut enim nos flendo insequimur: ut ipse indicando reseruat. Atque idem alibi, hoc etiam illo Sacra Scriptura testimonio confirmat, ubi B. Iob Domino loquitur: sciens, inquit, quod non parceres delinquenti. Delinquenti Dominus non parcit, quia delictum sine ultione non deserit. Aut enim ipsi hoc homo in se poenitens punit. Nequaquam igitur peccato parcuritur, quia nullatenus sine vindicta laxatur. Ex quibus planè patet quantis poenitentia fructibus, & virtutum meritis illam mortis horrendam sententiam oporteat præcauere.

De obitu alterius sanctimonialis eiusdem monasterij, Et quomodo purgata est à nonnullis negligentibus: & postea in cælum recepta.

CAPVT V.

POST hanc migravit quædam puella, quæ ab infantia Matris Saluatoris nostri specialiter fuerat deuota. Hæc igitur cum stadio laboris consummato ad brauium æternæ remunerationis vocaretur, omnibus Ecclesiasticis sacramentis deuotissimè præparata agonizans, manibus iam penè præmortuis, ipsa accepit imaginem crucifixi, & tam mellifluis verbis sacrosancta vulnera salutauit, gratias egit, & adorauit, ac dulcissima singulis impresit oscula. quod mirificè circumstantes ad compunctionem prouocaret. Et postquam diuersis oratiunculis ad eius vulnera peccatorum in-

dulgentiam de defectuum suppletionem, & exitus sui tuitionem, à Domino beatissimaque Virgine Maria atque à sanctis Angelis omnibusque sanctis postulasset, tandem quasi fessâ per breuissimam horam repausans fideliter obdormiuit in Domino. Et cum congregatio se pro remedio animæ eius dedisset in orationem, apparuit huic Dominus Iesus tenens animam defunctæ inter brachia sua sic alloquebatur. Agnoscis ne me filia mea? Et cum ista, quæ hæc vidit, exoraret Dñm, vt speciali remuneratione retribueret illi humilitatem illam, qua libèter sibi & etiam alijs quas credidit Deo magis placere, seruietat: vt ipsorum gratiam participaret: Dominus præbuit ipsi defunctæ cor suum deificatum cum his verbis: Bibe nunc pleno poculo ex me, quod in terris sitisti. ¶ Sequenti autem die sub Missa apparuit defunctæ anima, quasi recubens in sinu Dñi. Et Regina cœli, mater Dñi, etiã videbatur adesse & præbere illi gaudia & merita sua. Et specialiter dum Conuētus legeret pro ea psalterium distinctum cum Aue Maria ad singula verba, videbatur mater Dñi ipsi animæ xenia porrigere, quæ ipsa velut in meritum susceperat. Cum eadem verba recitarentur à Conuentu, tunc ista discere cupiens, requisit a Domino quid anima illius defunctæ ex humana fragilitate contraxisset, quod ipsa maxime in ea purgandum iudicasset, antequam egrederetur de corpore. Cui respondit Dominus. Hoc, quod aliquantulum complacere sibi in suo singulari sensu. Quod etiam purgavi in illa per hoc, quod obiit priusquam conuentus communem orationem pro ea persoluisset. Nam hoc ipsa valde anxie tulit, timens sibi multum obesse quod suffragia orationum con-

Vide & Greg.
3. dialog. c.
46. 47. vbi do-
ct. in m. con-
solatione ple-
nâ tradit.

uentus.

uentus sibi videbat deesse. Et per hoc purgabatur ab hoc defectu. Et cum ista diceret, Domine non potuit hoc purgari per cordis contritionem, cum peteret à te in exitu tuo indulgentiam omnium peccatorum? Respondit Dominus. Ideo per talem generalem contritionem non potuit purgari, quia aliquantulum in suo sensu permansit, non plene consentiens illis quæ eam docebāt. Et sic oportebat eam cum grauamine purgari. Et subiunxit Dominus. Adhuc pro vna causa purgari debuit, scilicet, quod quandoque neglexit gratiam confessionis. Sed hoc pietas mea relaxauit propter præsentiam amicorum meorum atque suorum curam eius gentium, & cum solo grauamine, quo in die exitus sui coacta confitebatur, dimisi ipsi totam culpam, quam in hoc habuit.

SCOL. *Quantam vim habeat fraternâ charitas, & in monasterijs fratrum oratio pro ijs, qui iam iam morti appropinquant, cum experientia quotidiana doceat, tum præterea liquido patet ex hoc facto. & ex illo, quod Gregorius narrat (instar aliorum omnium) de puero Theodoro, qui in eius monasterio Romæ suscepit habitum, adeoque perditæ vixit, vt non solum bona facere, sed etiam audire non posset. Tempore pestis, inquit, in inguine percussus per ductus est ad mortem. Cumq; extremū spiritū ageret, cōueniunt fratres, vt egressum illius orando protegerent. Iã corpus eius ab extrema parte erat præmortuū: in solo tantum pectore vitalis adhuc calor anhelabat. Cuncti autem fratres tanto pro eo cœperunt enixius orare quanto eum iam videbant sub celeritate discedere. Tunc repente cœpit eisdem fratribus assistentibus clamare, & cum mag-*

Greg. 4. dial.
ct. 37. & in ho-
mil.

Nn 5

nis vo-

nis vocibus orationes eorum interrumpere, dicens. Recedite, recedite: ecce draconi ad deuorandum datus sum: qui propter vestram præsentiam deuorare me non potest. Caput meum iam suo ore absorbit: date locum, vt me amplius non cruciet, sed faciat quod facturus est. Tunc fratres ceperunt ei dicere. Quid est quod loqueris frater? Signum tibi sanctæ Crucis imprime. Respondit ille, volo me signare, sed non possum quia scâmis huius draconis premor. Cumque hoc fratres audissent, prostrati in terram, cum lacrymis ceperunt pro erptione illius vehementer orare. Et ecce subito cepit eger clamare dicens. Gratias Deo: ecce draco, qui me ad deuorandum acciperet, fugit: orationibus vestris expulsus, stare non potuit. Pro peccatis meis modo intercedite, quia conuerti peritus sum, & secularem vitam funditus relinquere. Homo ergo qui iam ab extrema corporis parte fuerat præmortuus, reseruat ad vitam, toto corde ad Deum conuersus est. Et postquam mutatus mente, diu est flagellis astrictus, tunc eius anima carne soluta est.

¶ Sub Missa vero dum cantaretur in Offertorio Hostias ac preces, Dominus videbatur eleuare dexteram suam, & exinde mira facta est claritas, quasi totum cælum illuminaretur, & specialiter illa anima (quæ apparuit sedere in sinu Domini) mirifice illustrabatur, & accedentes omnes sancti secundum dignitatem chororum obtulerunt merita sua in sinum Christi Iesu, in suppletionem meritorum animæ illius. Et hoc intellexit ideo fieri, quia anima illa viuens ad huc in corpore hoc solebat orare, vt fieret pro animabus defunctorum. Cum igitur omnes sancti sese illi valde

amica

amicabiliter exhiberent, specialiter tamen virgines quasi collegæ suæ suauissima exhibitione ipsi blandiebantur. Ad eleuationem autem hostiæ, videbatur filius Dei præbere illi corpus suam in specie agnuculi immaculati: quem cum ipsa supplex adoraret, videbatur: quasi nouum recipere gaudium in cognitione diuinitatis. Tunc ista admonuit eam, vt oraret pro sibi commissis. Quæ respondit: Ego oro pro eis, sed nihil possum velle quam quod video velle amantissimum Dominum meum. Tunc ista: Non prodest tunc illis, quod sperant in tuam orationem? Respondit. Prodest plurimum quia Dominus videns earum desiderium dat nobis orare pro illis. Et ista. Potest ne aliquid specialius orari pro specialibus amicis tuis, quæ te non rogauerunt? Et illa. Dominus noster ex naturali pietate sua eis magis benefacit propter nos. Tunc ista. Ora tamen nunc specialius pro sacerdote illo, qui iam pro te communicat. Et illa. Ipse duplicatum lucrum mihi reportabit. Quia sicut Dominus ab eo suscipit & in me refundit salutem; sic hoc idem à me refundetur in ipsum etiam meo adducto: sicut aurum distinctis coloribus magis gratum apparet. Tunc ista. Verbis tuis mihi videris affirmare, quod fructuosius sit celebrare Missam pro defunctis, quam aliam. Ad quod illa, Propter charitatem, inquit (qua animas cum illa inuat) est fructuosius, quam si aliam Missam solummodo propter debitum sacerdotij celebraret. Si vero ex commotione cordis fertur in Deum, & sic celebrat, hoc est fructuosissimum. Et ista. Vnde hæc omnia, nosti cū nimis simplicem sensum habueris in corpore? Illa respondit. Inde habeo de quo August. dicit. Deum semel inspe-

inspexisse, est omnia didicisse. ¶ Item alia vice videns eam in magna gloria vestibus rubeis decoratam, perquisiuit à Domino vnde hoc illi esset. Respondit Dominus. Ego sicut per te sibi promiseram, vestiui eam passione mea, pro eo quod cura magnum defectum cordis pateretur, non tamen subtraxit se à communibus laboribus ordinis. Et quando in talibus ultra vires laborabat, non faciebat inde magnam querimoniam cum impatientia. Et adiunxit Dñs. Pro eo etiam quod in infirmitate sua aliquos sustinuit defectus, dedi specialē illi delectationem glorię. Pro eo autem quod grauiorem pœnam pertulit in vno brachio, cum tantę beatitudinis gloria me amplexatur, quod centies maiora se pertulisse optaret. ¶ Videbantur præterea quædam animæ quali flectentes genu sedere ante eam, quæ erāt liberatę per orationes, quæ pro ea erāt factę, supra id quod indigebat. Et ista perquiret ab ea, si congregatio aliquod auxilium haberet ex eo, quod ex ipsis iam plures in cœlum essent receptę: illa respondit. Magnum vobis inde suffragium est, quia Dominus propter vnāquamque nostrum beneficia sua et ga vos multiplicat.

De obitu, patientia, deuotione, ac præparatione ad mortem alterius sancti monialis eiusdem monasterij.

CAPVT VI.

DVm fœlicis memorię Domina M. cantrix nostra deuotissima ægrotaret ad mortem bonis operibus

bus imo Deo plena, ferē ante mensē obitus sui solito morę suę deuotionis & bonę voluntatis iam lecto decumbens, memoria mortis, quam ipsa composuerat, celebrare studuit. Cumque in die Dominico, quo per sacratissimi corporis & sanguinis Christi susceptionem extremam horam expirationis suę diuinę misericordię committeret, ista pro ea oraret cognouit in spiritu, quod Dominus animam ipsius totam sua diuina virtute sibi intraxit & post moram eam corpusculo reinspirauit, ad tempus iterum ibi moraturam. Tunc ista ait ad Dominum. Ad quid Domine adhuc eam in terris morari vis? Ad hoc (inquit Dominus) vt perficiam in ea opus, quod diuina dispensatione mea in diebus istis operandum præordinauit. Et ad hoc ipsa triplex mihi ministerium exhibebit, scilicet, quietem humilitatis, mensam patientię, ac lusum virtutum. Id est: In omnibus quę videt vel audit ab aliquo, semper se humiliando reputat indignam ac omnibus viliorē. Per quod exhibet mihi satis delitiosam quietē in corde & anima sua. Secūdo in omnibus infirmitatibus, & tribulationibus suis gaudens, patientiā amplexatur & libēter pro amore meo omnia grauamina sua suffert: Tertio per diuersarū virtutū exercitationē. Alia vice cōmunicatura cū ista intērogaret Dñm, quid operatur cū ea: intellexit quod quauis diuersis grauaminibus & continuis doloribus vexaretur: tamen de pietate Domini cōfidens, omnia sibi ex diuina misericordia prouenire credebat ad salutē: semper gratias Deo agēs, eiusque paternę prouidentię omnia sua fiducialiter committens. Cumque iam ad extrema acceleraret & singulis diebus circa vesperū intolerabili cruciaretur cordis

cordis dolore quadam vice circumstantes sorores dolori eius amarissimo patientes, benigne consolabatur dicens: Eia nolite flere neque contristari propter me charissimæ, quia ego tantum vestræ desolationi condoleo, quod si esset voluntas nostri dulcissimi amatoris, ego semper viuere vellem in his pœnis, vt possim vestra in omnibus esse consolatrix. Et cum vice quadam instantius compelleretur precibus quarundam, vt sumeret medicinam ad sedandum dolorem, vt sperabant, & ipsa (licet inuita) tamen benigne consentiret: & statim post sumptâ medicinâ grauiorē dolorē incurreret & ista sequenti die exoraret Dñm, quatenus ipsi infirmæ talē benignitatē recōpensaret: respōdit Dñs: Ego ex dolore illo, quem dilecta mea contraxit, dum propter preces aliorum benigne sumpsit medicinam) confeci saluberrimum remedium. ¶ In penultima vero Dominica, scilicet. Si iniquitates, cum vltimo ante obitum suū communicaret: ista pro ea orās inspirata est à Domino, vt ipsam electam suam commoneret, vt ad suscipiendum sacre vñctionis Sacramentum se prepararet. Nam post susceptionem illius salutiferi Sacramenti ipse castos diligentissimus amicorum suorum in sinu suo eam ab omni macula custodire vellet immunem, sicut pictor summo studio conseruat imaginem nouiter depictam, ne aliquo putare obfuscet. Hæc cum ista ipsi infirmæ diceret, ipsa: vt erat in omnibus semper prælatis suis subiecta, humiliter hoc commisit eorum beneplacito & diuinæ prouidentie, quæ nunquam infespetantes derelinquit. Prælati vero cum ipsam in tanta reuerentia haberent, quod non dubitarent ipsam optime præscire tempus, quod Domino plac-

Gertrudis.

placere, vt vñctionis Sacramentum suscipere, viderentque quod hoc seriose non exposceret, ipsa die sacra Vñctionem distulerūt. Dominus autem verificans illud Euangelicum: Cœlum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt: verbum quod fecerat ad electam suam, tali testimonio comprobauit. Nam ante Matutinas secundæ feriæ ipsa beata M. tam repentinis cœpit doloribus vexari, quod certissime putabatur agonizare. Tunc confestim conuocati sunt sacerdotes, & ipsa Vñctionis percepit Sacramentum. Sicque contigit, vt quauis non ipso die: tamen ante ortum sequentis diei inungeretur. Cumque ista pro ea oraret, intellexit quod dum oculi infirmæ per sacerdotem inungerentur, amantissimus Dominus cum quodam diuini splendoris radio ad ipsam dignantissimè conuertens, donauit illi cum ipso splendore lumen animæ. Et hoc meruit, pro eo quod se erga omnes homines semper piam & beneuolam charitatio exhibuit affectu. Similiter cum inungerentur cætera membra, ad singula Dominus donabat illi sanctissimorum membrorum suorum perfectissimam operationem. Ad vñctionem verò oris, ipse ardentissimus animæ zelator se dignantissimè ad porrigendum ori sponsæ suæ osculum vincēs mellis poculum coaptauit, cum quo & omnem fructum sanctissimi oris sui contulit ipsi.

SCOLA. Quoniam huic Sacre Virgini ad modum familiare est, à Christo Domino eius castissimo sponso, inter spirituales amplexus, & colloquia diuina sæpius osculari: semel de hoc lectorem admonitum esse volumus: & eandem ad omnem huius libri, & assiduam lectionem. Nam

Matth.

(ut Apostolus ait) animalis homo non percipit quæ Di-
sunt: qui præter corpus neque aliud sapit, neque aliud curat:
idcirco statim, & semel profanum vulgus carnale, crassum
animale, arcemus ab hoc sermone, & que lectione huius li-
bri, nisi velit eam priorem exuere mentem: & parantes im-
perio Christi, non mittimus margaritas ante porcos, neque
damus sancta canibus, quibus contingit non pro feritate,
sed pro consuetudine latrare: ne deliramenta foetida & li-
cinos veneris aut cupidinis sermones legere, audire de sibi
existimēt. Alloquimur hominem spiritualem, qui non spi-
ritum huius mundi, sed qui ex Deo sit acceperit: cuius du-
ctu spiritualia verba huius libri, & reuelationes spiritua-
libus Scripturae Sacrae, atque Sanctorum verbis conformia
possit comparare. Aiunt, inquit Origenes, obseruari apud
Hebraeos, quod nisi quis ad ætatem perfectam maturam-
que peruenierit, librum Canticorum, ne in manibus quidem
tenere permittitur. Cum itaque idem sensus, eadem verba,
eadem castissimi amores inter Christum, & animam iusti,
maxime verò huius immaculatæ virginis Gertrudis, videā-
tur: eos procul ab huius lectione abhorremus, quibus ait
Paulus nolite pueri effici sensibus.

Origener in
Canticorū

Igitur cum ex omnium SS. Patrum unanimi sententia,
& interpretatione, atque Ecclesie traditione compertum
sit, Canticum canticorum Salomonis esse carmen epithala-
mum & nuptiale: quo præcipue Incarnatio verbi diui-
ni sit anigmatica, mixtisque allegorijs adumbrata: & re-
rum varietate nimis eleganter depicta in modum drama-
tis (como enim vna enfalada de poesia diuina) omnium or-
dinum personas habet, & graues casus, & foelices succes-
sus: & quotidianam vitam belle exprimit, iterum prospere
& tristitia quæ coniugibus accidere solent, quantum per
epitha-

epithalamij decorem licet (si externum tatum literæ corti-
cæ, & amore Grammaticum spectes) at spiritualis historia,
& verissima quæ hoc sacro volumine, atque similitudinibus
cõtecta est, & sensus allegoricus, qui & ipse literalis est,
& à Spiritu Sãcto de nuptijs Christi & Ecclesie reliquis-
que mysterijs Euãgelicis est institutus: non autem de his tan-
tũ, sed etiã de nuptijs, & amore diuino inter Christũ, &
electorũ suorũ animas: ita, ut tropologicè etiã describat
charitatẽ Dei, qua prædestinatos & iustos suos prosequi-
tur, quos amoris vinculis associat sibi, gaudijs reficit spiri-
tualibus, cœnã vera & sanctissima sui mystici corporis mē-
bra: ita, ut illa Cantica possint etiam vniciquẽ animæ in-
sta maxime autem perfectis adaptari, ut Sanctus Grego-
rius, inquit. Non igitur erit ineptum, neque audax nimium,
aut inuerecundum in hac Sacra Virgine, neque quod au-
res castissimas, & pias offendat, si dicat se à Christo spõso
toties osculari & suauari: quãdoquidẽ & quænis anima
sancta charitatis & amoris diuini succẽsa, primis illis sta-
tim verbis: ab Spiritu Sãcto introducit sic exorsa: oscule-
tur me, osculo oris sui? Vbi non irridenda est (inquit Gre-
gorius) sacra descriptio, sed considerãda misericordia Dei:
in hoc etiã amplior, quia dum membra corporis nomi-
nat (oscula, vbera, genæ, femora) sic ad amorem nos vocat.
Notemus quidem quã mirabiliter, quã misericorditer
nobiscum operatur: qui, ut nos ad amplexus sacri amoris
accendat, usque ad turpis amoris nostri vbera se inclinat.
Sed vnde se loquendo humiliat, inde nos intellectu exal-
tat: quia ex sermonibus huius amoris discimus, quã virtute
in diuinitatis amore ferueamus. Debemus in verbis exte-
rioribus corporis, quidquid interius est quærere: & loquen-
tes de his, extra corpus fieri. Debemus ad nuptias spõsi &
sponsæ

Prolog.

Greg. in pro-
logo Canti-
ci Cantico.

1. et

Bern. serm. 7
in Cantica.

Sponsa cum intellectu charitatis, id est, cum veste nuptiali venire, ne si ista careamus, ab hoc conuiuio in exteriores tenebras, id est, in cæcitatem ignorantie repellamur. Quibus D. Gregorius, verbis, sunt similes, quæ tradidit Bernardus. Non sunt inuenti, inquit, æque dulcia nomina quibus Verbi animæque dulces ad inuicem exprimerentur affectus, quemadmodum sponsus & sponsa: quippe quibus omnia communia sunt, nihil proprium, nihil à se diuisum habentibus. Vna vtriusque hereditas, vna domus, vna mensa, vnus thoras, vna etiam caro. Si ergo amare specialiter principaliterque conuenit sponsis, non immerito sponsa nomine censetur anima, quæ amat. Amat autem quæ osculum petit. Non petit libertatem, non mercedem, non hereditatem, non denique vel doctrinam, sed osculum. More planè castissimæ sponsa, ac sacrum spirantis amorem nec omnino volentis flamam dissimulare quam patitur. Itaque iuxta horum, & aliorum sanctorum sensum, hæc sanctæ Gertrudis oscula nihil sunt aliud, quàm animæ spirantis Christum suaviter, & Christiviridantis Virginem castissimam aperta signa: (vt B. Rupertus Abbas, accommodans illa verba osculetur me osculo oris sui, beatæ Dei genitrici tanquam animarum sanctarum exemplari ait) esse dictum animæ, vel cordis iubilantis, in ipso experimento suauitatis inenarrabilis.

Ruper. Abb.
in. G. Cant.

Vult enim animarum sponsus Christus, dulcedinem & suauitatem rerum cælestium eas experiri, quarum cognitione, contemplatione, atque experimento, voluptates humanas, & terrena cuncta fastidiant, & spernant. Nam amor amor quid præstat humanæ voluptati, diuina quid interest? Christum sine modo amare, is modus est.

Humana-

Humanarum rerum amor, si modum teneat, friget, & alget: si modum excedat extrema dementia est, & ratio nem obruit. Christi voluptatibus absorpta mens, sibi maxime constat, maxime sobria est, atque diuina euadit: terrenis autem, ebria delitijs, omnino disluit, furit, brutescit. Humanæ voluptates, exquisito sensu prædictis, pureque suoque fastore offendunt, & dolorem assiduum habent comitem: diuinas citra dolorem animæ sanctæ satis excipiunt, quæ suauissime olent, oblectant, & beatitudinem ipsam pene referre videntur. Nam quanto animus corpore & animi obiectum corporis obiecto perfectius est, tanto animæ delitiæ atque diuina oscula & Christi contactus humanas delitias superant: & ita superant, vt animum ipsum, extra corpus raptum in Deum transferant. Contra vero corporales delitiæ, quæ animum occuparunt, intra corpus ipsum imersum absorbent: & in belluinam pene naturam, quæ tota corporea est, degenerare cogunt. Denique (quod Gregorius inquit) in his appetitus placet, experientia displicet. In illis (nempe diuinis) appetitus placet: experientia magis placet. Illud namque miserrimum est in voluptatibus humanis, quæ quo maiores atque longiores sunt, tanto magis enim lumen extinguunt. At, solæ delitiæ, oscula, & Christi oblectamenta, omnis doloris & sunt expertia, & eorum sensus, quo maior est, tanto nostrum magis delectat, & perficit animus. Cum igitur assiduo B. Gertrudis in Christum amore, colloquio, & contemplatione, incredibilem & assiduam experta fuerit delectationem: idcirco toties dicitur in his libris, eam ab ipso exosculari, & suauari, quo significat, quàm dulcis est Deus anima.

Bern. initio
de diligendo
Deum.

¶ Dum verò in Litanìa legeretur: Omnes sancti Seraphim & Cherubim orate pro ea, vidit quòd ipsa Angelorum agmina cum maximo tripudio velut ab inuicem sedentes, locum inter se congruentissimum ipsi electæ Dei præbuerunt: dignam censentes, quæ in terris angelicâ duxerat vitam, per virgineæ conuersationis sanctimoniam. Cumq; singuli Sactorum in Litanìa nominarentur, quilibet eorum cum ingenti gaudio merita sua in specie pretiosorum xeniorum in sinum Domini offerrebant: ut ea in augmentum gaudij & gloriæ suæ dilectæ donaret. ¶ Peracta verò vnctione, Dominus eam in amplexus amantissimè suscipiens, sic per biduum sustentabat, ut vulnus dulcisflui cordis sui ori infirmæ pateret, à quo omnè flatum, què spirabat, trahere, & iterum in idem cor dulcissimum emittere videbatur. ¶ Appropinquante autem iucundissimo tempore beatissimi transitus ipsius (quo post diuersarum infirmitatum laborem somnum perpetuæ quietis imperturbabilem Dominus electæ suæ donare proposuit) feria quarta, in vigilia, scilicet sanctæ Elisabeth, ante nonam cœpit eui dēter agonizare. Cūque conuentus summa cum deuotione conuenisset, & prædictæ sibi in Christo conforis suæ exitum præstolando, cum orationibus consuetis, præmuniret, hæc ardentiori ducta desiderio vidit animam ipsius in specie cuiusdam puellæ valde delicatæ coram Domino stantem, & omnem flatum, quem spirabat, per vulnus sanctissimi lateris cordi ipsius mellifluo immittere. Et hoc intellexit ex eo esse, quòd ipsa beata infirmâ, Deo donante, deuotam intentionem feruensque desiderium, tunc specialius habebat pro omnibus, tam viuis, quam defunctis, quibus omnibus Domi-

nus suæ beneficia gratiæ largè diffudit. ¶ Cùm verò legeretur Antiphona: Salve Regina: in illo verbo, Eia ergo aduocata nostra, electa Dei infirma Matrem Virginem blandè alloquens, commendauit ipsi conforis suas, quas in proximo erat relictura: orans, ut eas causa sui in maiorem susciperet affectum. Et sicut ipsa, quoad vixit, quantum poterat, se omnibus præbuerat beneuolam & paratam aduocatam: ita ipsa mater misericordiæ nunc post obitum eius dignaretur secum apud suum filium esse interuentrix & aduocata congregationis nostræ. Ad quod intemerata Virgo se paratissimâ exhibuit, extensisque manibus suis delicatis ad manus infirmæ curam congregationis sibi commissæ, quasi de manu eius suscepit. Hinc cùm legeretur orationicula, Ave Iesu Christe, in illo verbo, via dulcis, videbatur Dominus Iesus sponsus animæ, sponsæ suæ viam delinire, ut eo suauius & delicatius eam attraheret sibi. Sicque tota die illa in agone iacens, nihil aliud dicebat, quam, Iesu bone, Iesu bone: apertissimè demonstrans, quis medullitus sibi infixus erat in corde, cuius nomen inter tam acerbos mortis dolores continuè tam dulciter ruminabat in ore. Cumque singulæ se orationibus ipsius deuotè committerent, & quaslibet necessitates commendarent, cùm amplius loqui non posset, saltem submisse dicebat: Libenter. Vel: Eia. Per quod expressè declarabat, quo affectu quæque sibi commissæ Domino commendaret. Intellexit etiam nostra Gertrudis de omnibus membris infirmæ (in quibus cruciabatur) exire quasi quendam vaporem eximium, qui animam eiusdem contingens, miro modo ab omnibus maculis purificabat, sanctificabat, & æter-

Non 5. Ger-
trudis de qua
est hic totus
liber, sed quæ
da alia sancti
monialis e.
iusdem mo-
naste ij & no-
minis.

næ beatitudini cooptabat. Hæc omnia cum ista Ger-
trudis in spiritu cognouisset, proposuit in corde suo ea
celare, ne ipsa proderetur esse illa cui hoc foret reuela-
tum. Quod quam contrarium fuerit diuinę volunta-
ti, cuius gloria est reuelare sermonem, qui quæ dixit:
Quod in aure auditis, prædicate super tecta, luce cla-
rius patet per consequentia. Nam cum sub Vesperis
beatę Elizabeth iterum Domina M. tam euidenter ex-
pirare videretur, quod Couentus repente de choro vo-
catus circa infirmam orationes solitas replicaret, ipsa
omni conatu virium & sensuum suorum interiorum, ne
vnicum quidem verbum percipere potuit de his, quæ
tunc circa infirmam agebantur: donec culpam suam
agnosceret, & pœnitendo diluens voueret Domino,
quod ad sui solius gloriam libenter & ad consolatio-
nem proximorum patefacere vellet, quæcunque dig-
naretur sibi reuelare. ¶ Hinc post Completorium,
cum iam dicta infirma iam tertio agonizare videretur:
ista iterum rapta in spiritu, vidit animam infir-
mæ, vt supra, in specie teneræ mulcæ & amabilis
puellæ: sed quasi nouis ex diuturnis passionibus deco-
rata in impetu circa collum Iesu Christi sponsi deli-
cati irruentem, ac blandis ipsum amplexibus constrin-
gentem, ex singulis vulneribus Domini ad modum
apis diuersos flores auide sugentis, speciales sibi in-
trahere delectationes. Cum autem inter cætera lege-
retur Respon. (Aue sponsa Virginum Regina, rosa si-
ne spina) procedens Virgo gloriosa animam infirmæ
magis coaptauit & habilitauit ad perfruendum & de-
lectandum in delitijs diuinitatis. Tunc Dominus Iesus
ex meritis matris suę ex dignitate illa, qua ipsa sola me-

ruit di-

ruit dici & esse mater & Virgo, quasi quodam moni-
le mirabiliter radiantibus gemmis compactum sumes,
pectori infirmæ imposuit: hoc eam speciali priuilegio
condonans.

*De eiusdem Domine M. beata morte, & copiose remun-
eratione: Deque Sanctorum meritis & in-
tercessionibus.*

CAPVT VII.

IN nocte itaque beatę Elizabeth, dum matutinæ iam
essent inceptæ, cœpit electa Dei iterum taliter im-
mutari, vt putaretur iam vltimum spiritum exha-
lare. Vnde omisis Matutinis conuentus celeriter circa
ipsam more solito conuenit. Tunc in splendore diui-
næ virtutis suæ coruscans, Dominus sponsi formam
indutus gloria & honore coronatus, ineffabiliter
fulgurantis diuinitatis decore perornatus apparuit
huic, & animam infirmæ suauissima blanditate allo-
quens, ait: Modò dilecta mea exaltabo te apud proxi-
mos tuos, hoc est, in præsentia prædilectæ mihi cõgre-
gationis. Sicq; incõprehensibili & inestimabili mo-
do salutauit animam illam beatissimã per singula vul-
nera sanctissimi corporis sui: ita, quod vnumquodque
vulnus quatuor mirabiles & omni delectatione plenos
emittebat modos, scilicet, suauissimi soni, efficacissimi
vaporis, vberissimi roris, & amœnissimi splendoris.
Per quos, vt transiret, electam suam salutando, Do-
minus vocauit. Per sonum itaque suauisonum (qui
omnem excellebat modum organicum) notabantur

omnia verba, quæ ipsa electa Dei in omni vita sua ad Deum dulciter vel propter Deum vtiliter ad salutem proximorum locuta fuerat. Quæ omni centuplicato fructu in corde diuino dulcorata per emissiones singulorum vulnerum Domini recompensabantur ipsi. Per vaporem verò mirificum signabantur omnia desideria, quæ habuerat ad laudem Dei, post Deum vel propter Deum ad salutem aliorum. Quæ similiter incomprehensibili multiplicato effectû per singula vulnera Iesu dulciflua ipsi remetiebantur. Per rorem autem largifluum exprimebatur omnis affectus, quem vnquam habuit ad Deum, vel ad aliquam creaturam propter Deum: Qui etiam ineffabiliter sua uiflua delectatione per vulnera Dominica afficiebat animam eius. Per splendorem autem clarissimum signabantur diuersę passionis, quas ab in infantia vsque ad præfens corpore & spiritu pertulerat: quæ supra omnem capacitatem humanam, in vnione passionis Christi nobilitatę, animam ipsius sanctificabant, & diuinę charitati configurabant. In tali delectatione cœlestium deliciarum anima illa repausans, nequaquã vice illa expirauit: sed adhuc ad eminentiora bona sibi à dilectore suo præparanda aspirauit. Dominus autem rore largifluo suę diuinę benedictionis omnes præfentes copiosę resperxit. Tunc ista: Domine, quid tua largiflua benedictio & copiosa gratiarum infusio prodesse potest illis, qui per internum saporem hoc non sentiunt? Respondit Dominus: Cũ alicui conceditur pomerium fructiferum à Domino suo, non statim scire potest saporem singulorum fructuum: sed expectare oportet, quousque fructus maturescant. Similiter

militer cũ alicui dona gratiarum infundo, non statim percipit etiam interioris delectationis saporem, do nec per exteriorum virtutum exercitationem, testa terrenę delectationis penitus confracta, degustare mereatur nucleum internę suauitatis. Tunc accepta saluberrima benedictione conuentus iterum chorum intrans, matutinas compleuit. ¶ Dum verò cantaretur xij. Respons. O lampas: apparuit anima infirmę in conspectu summę Trinitatis stans, deuote quę pro Ecclesia supplicans. Quam Deus Pater per eadem verba dulciter salutabat, dicens: Aue electa mea, quæ per exempla sanctę conuersationis verè dici poteris lampas Ecclesię riuos fundens olei, id est, orationum in latitudinem mundi. Tunc Filius Dei subiunxit, dicens: Gaude sponsa mea, quæ iuste diceris medicina gratiæ, quia diuersis hominibus gratia restituetur tuis precibus. Hinc Spiritus Sãctus. Aue immaculata mea, quæ meritò nutrimentum fidei vocaberis: quia in cordibus qui pię credunt diuinę operationi meę, fidei virtus nutrietur & stabilietur. Deinde Deus Pater donauit illi de omnipotentia sua, vt multis plenè confidētibus tutelam præstaret securitatis. Spiritus quoque paracletus contulit illi, vt ex feruore suę diuinę charitatis tepidis calorem feruidum ministraret. Deinde Filius Dei concessit ei, vt in vnione sanctissimę passionis & mortis suę in peccato languidis conferret medelam. Tunc multitudo Angelorum & Sanctorum ipsam coram Domino honorificè eleuantes, clara voce in simul resonabant: Tu Dei factura, oliua fructifera, cuius lucet puritas, & resplendēt opera. In illo verbo, Cuius lucet puritas, collaudabant suauissimam quietē, qua Do-

qua Dominus in ipsius anima dignanter quieuit, & in illo verbo. Et resplendēt opera, omnium operum eius laudabilem & puram intentionem. ¶ Sub præfatione verò summę Missę iterato, velut nouę glorię indutus, decore spōsus Iesus suauissima quadā blanditate vultū spōsæ suæ versus faciē suam tā directē cōuertit, quod flatū infirmæ recto tramite afflatu suo intrahere videbatur, oculosque suos deificos ipsius apponēs oculis ipsos mirificē perlustrauit: sicque eam foeliciter sanctificādo futuræ beatitudinis gloriæ coaptauit. ¶ Hinc instante hora desiderantissima, qua sæpē dicta Christi Iesu spōsa electa secundū optimū placitū dilecti sui, perfectē cōposita, ingressū era t thalamum sponsi: tunc delitijs affluens, ipse Dominus maiestatis lumine diuinitatis suæ totam eā circumfulgens, suauissimē dixit. Venite benedicti patris mei percipite regnū, quod vobis patitū &c. commune faciēs eam doni illius prædignissimi, quo ante aliquot annos in eiusdem verbis cor suum donauerat sibi in pignus amoris & omnium delectationum & consolationum, quæ ab illo die continuē ministravit sibi. Hinc blandissimē salutans ipsam, ait. Et vbi est xenium meum? Ad quod illa cor suum in cor dilecti sui obtulit, & immerfit. Dominus quoque cor suum sanctissimum corde illius applicans, totam eam suæ diuinitatis virtute absortam gloriæ suæ foeliciter sociavit. ¶ Dum autem commendatio more solito fieret pro defuncta: apparuit Dominus in maiestate gloriæ suæ sedens, & animam defunctæ in sinu suo pausantem blandē demulcens. Cumque legeretur: Subuenite Sancti Dei, occurrite Angeli suscipietes animam eius: Angeli videntes eam tanta dignatione a

ne a Domino suo susceptam, & tam magnificē honoratam, flectētēs genua corā Dño gratias referēbant. Si militer singuli Sāctorū sigillatim faciebant in Lituania ad inuocationem nominis sui. ¶ Tunc ista commouit eam in spiritu, vt oraret pro defectibus specialium amicorum suorum. Cui illa: Ecce iam in luce veritatis tam perspicuē cognosco, quōd omnis affectus meus, quem ego ad aliquem habere potui in terris, vix est quasi vna gutta ad pelagus totius maris respectu dulcissimi affectus illius, quo cor diuinum afficitur erga illos, & quān perutili dispensatione Dominus permittit aliquos homini inhærere defectus, vt humilietur, & frequenter exerceatur: sicque de die in diem proficiat ad salutem, quod nec vnō cogitatu velle possum quicquā aliud, quā quod omnipotēs sapientia Dñi mei circa singulos iuxta optimam eorū salutē ordinauit. Vnde me totā pro tā ordinatissima diuinæ pietatis dispositione in laudes & gratiarum actiones extendēdo oro, vt ita impleatur. ¶ Sequenti verò die sub prima Missa, scilicet: Requie æternam, videbatur electa Dei, de corde Dei quasi aureas fistulas producere ad omnes, qui specialem ad eum habebant deuotionem. Per quas sibi de corde Dei attraherent quodcunque desiderarent. Habebat enim quælibet fistula ducillum auream, quem cum his & similibus verbis extrahere deberent ad obtinendum quælibet desiderata, videlicet, Per amorem, quo electæ tuę M. vel vnquam alicui electorū tuorū benefecisti, vel fecisses si habilitatē in hominibus inuenisses, & adhuc facturus es in cœlis siue in terris, exaudi me benignissime Iesu per merita & orationes ipsius omniumque electorum tuorum.

tuorum. Confidant que quòd per talia verba diuinam clementiam inclinabunt ad quæque desiderata. Ad eleuationem verò Hostiæ videbatur, quòd anima illa beata simul cum hostia desiderabat se ipsam offerre Deo Patri in laudem æternam, pro salute vniuersitatis. Vnde Vnigenitus Dei, qui nihil negare nouit desiderijs electorum, ipsam totam sibi extraxit, & Patri obtulit. ¶ Alia vice dum anima eius iterum apparet huic virgini in gloria, requisit ab ea, quid ex hoc consecuta esset, quòd speciales sui persoluisent pro ea Domino toties Antiph. (Ex quo omnia, per quæ omnia: In quo omnia, ipsi gloria in secula) quot dies vixit in terris, & tot Missas de sancta Trinitate fecissent decantari, quot annorum erat in laudem & gloriam & gratiarum actionem pro omnibus beneficijs sibi impensis. Cui illa respondit: Per Antiph. Ex quo omnia, ornauit me Dominus meus tot floribus valde venustis, quot Antiph. Persoluerunt. Per quos intraho mihi viuum saporè de mellifluo corde ipsius. Pro missis autem hoc mihi donauit, quod in omni laude, qua ipsum collaudo, quidam aromaticus sapor mirabiliter reficit & delectabiliter afficit omnes sensus animæ meæ. ¶ Alia etiam vice, dum ista deuotius osculando quinque vulnera Domini, legisset quinque Pater noster, offerens illa Domino in suppletionem omnium, quæ ipsa neglexisset eidem Domine M. tam infirmanti quam etiam defunctæ ex debitis orationibus persolueret; impediète cõtina (qua tunc laborabat) infirmitate: apparuerunt quinque flores vernantissimi quasi eisdem vulneribus Domini germinantes, de quibus ex virtute eorundem suauifluorum vulnerum Christi li

quor

quor quidam balsami miræ puritatis & admirandæ virtutis prorumpere videbatur. Tunc ista blande saluans animam beatæ M. ait. O electa Domini mei hos flores desupereffluentia diuinæ pietatis efflorentes acceptet, quæso, tua benignitas pro omnibus debitis meis, quæ nondum persoluerè possum, & ex ipsis te in augmentum omnium meritorum tuorum perorna & pro me indigna sponsum tuum exora. Cui illa respondit: Ego magis delector flores istos respicere dulcissimis vulneribus Domini mei tam honorifice adaptatos, quia quocumque ipsos cum desiderio contingendo expressero, protinus ex efficacia suauifluorum vulnerum ipsius liquorem saluberrimum largiter stillabunt in absolutionem hominum peccatorum & cõsolationem iustorum.

*De animabus M. & E. monialium eiusdem monasterij.
quàm exactè purgabatur pro negligentijs,
& premiabantur pro
meritis.*

CAPVT VIII.

DVæ puellæ genere nobiles, sed mente multo nobiliores: carne germanæ, sed spiritu & virtutibus magis propinquæ, post peractam innocenter puerilem ætatem in sanctæ religionis virtutibus florentes in nouitio feruore de hoc seculo ad cœlestem thalamum immortalis spõsi sunt vocatæ. Quarum cum prima in die gloriosæ Assumptionis Mariæ, die, scilicet, desponsationis suæ obiisset, altera eam XXX. die nota biliter

biliter est secuta tam fœlici agone, quod de vtriusque verbis & factis feruens desiderium & miram deuotionem ac optimam voluntatem redolentibus præmag-nifica possent enarrari. Prima igitur die assumptionis fœliciter defuncta huic Gertrudi pro ea oranti apparuit, quasi in magna luce & ornatu vario ante thronum gloriæ Imperatoris Christi Iesu, cui tamen astitit tanquam sponsa verecunda, nitens subducere faciem, & nequaquam ausa oculos aperire vel leuare ad gloriam tantæ maiestatis. Quod cum ista videret, ducta zelo pietatis, dixit ad Dominum. Eia benignissime Deus, quare hanc filiã tuam dimittis a stare tibi quasi alienã? Ad quod Dominus blãdissima serenitate deflexus, videbatur extendere dextram suam velut in eius amplexus. Anima vero illa velut cum quadam delicata reuerentia videbatur se amplexibus Dñi subtrahere, quod ista multum admirans, dixit ad animam. Qua de causã videris tam amabilis sponsi amplexibus suauibus te subducere? Ad quod illa. Quia me non dum plene purgatam aliquæ maculæ indecentem faciunt. Tunc ista. Et hoc quomodo esse potest, cum tamen videaris iam tanquam glorificata præsentis Domini a stare? Respondit anima. Licet omnis creatura præsens sit Deo, secundum tamen hoc anima quælibet apparet ipsi specialiter, appropinquare, secundum quod proficit in charitate. Illam tamen beatitudinem, qua beata anima iucundatur ex fruitione & visione diuinitatis cum plena remuneratione, nulla anima meretur accipere vsque plene purgata ab omni macula, intrare mereatur in gaudium Domini sui. ¶ Hinc post mensem dum germana istius fœlicis memoriæ E. agonizaret, & ista diu-

tius

tius pro ea orasset, post moram decessionis illius vidit animam eius in loco quodam lucido in specie cuiusdam virgunculæ, quæ rubeis vestibus decenter composita ipso esset præsentanda. Apparuitque ibidem iuxta eam Dominus in specie iuuenis floridi ex singulis quinque vulneribus suis animæ singulos quinque sensus noua suauitatis dulcedine recteando, & miræ blanditatis delectamentis ipsam consolando. Tunc ista, cui hoc reuelabatur, dixit ad Dominum. Cum tu Deus totius consolationis tam blanda serenitate huic assis, quid sibi vult, quod tamen mœstiori vultu internum grauamen præterdit? Ad quod Dominus. Quia rependi ipsi dumtaxat illud desiderium & deuotionem, quam ad passionem meam in extremis suis habuit. Sed post hæc eum purgata fuerit à negligentijs præteritæ vitæ, in præsentia iucundissimæ diuinitatis meæ eam perfectè consolabor. Tunc ista, Et quomodo, inquit, omnes negligentia præteritæ conuersationis ipsius non sunt sufficienter emendatæ, per deuotionem, quam manifestauit se in extremis habere, cum scriptura dicat, homines iudicari secundum quod in fine vitæ suæ inuenitur? Respondit Dominus. Cum homo viribus deficiens, ad extrema perducitur, tunc vsque ad finem conuersatio ipsius peruenit: quia nihil tunc amplius præualet viribus, sed tantum voluntate. Et cui ego ex tunc gratuita pietate donam voluntatem & deuotum desiderium, ille habet profectum. Sed hoc semper tam plenum effectum non habet ad diluendas omnes culpas præteritarum negligentiarum, sicut si homo adhuc sanus & viribus præua-

Et intraditur sape Christum dixisse.

Not. quãtũ oporteat dũ viuimus in colũnes bonis operibus incumbere.

præualens vitam suam, integra voluntate emendaret. Tunc ista. Nunquid Domine mi, pijsima miseratio tua non præuuleret hanc animam (cui ab infantia dederas ad omnem hominem pium cor & benignam voluntatem) etiam nunc absoluere ab omni impedimento negligentiarum? Ad quod Dominus. Pietatem cordis ipsius & benignam voluntatem ego superabundanter remunerabo. Sed oportet, dictante iustitia mea, ut omnis macula negligentiarum abstergatur. Ad hæc dicta, cum illa benigno vultu annueret, Dominus videbatur se quasi in cœlum recipere: & ista in loco eodem permansit sola: & velut totis viribus se sursum trahens, nitebatur ad superiora. Per hoc quod sola remansit, videbatur purgari quod puellari leuitate aliquando libentius mansit inter homines. Per hoc vero, quod cum labore sursum nitebatur, purgabatur quod ex grauamine corporis aliquando pigræ conscientie. ¶ Altera autem vice, dum sub missa orans pro ea ad eleuationem hostiæ diceret, Domine sancte Pater, hanc hostiam offero tibi pro ea ex parte omnium cœlestium terrestrium & infernorum, apparuit iterum ista anima aliquantulum in aërem subleuata, & quasi innumerabiles personæ coram ipsa flexis genibus formulam hostiæ vtriusque manibus subleuantes. Vnde & animæ illi mira promotio & inestimabile delectamentum administrabatur. Tunc dixit anima. Modo in veritate experior verum esse, quod scriptura dicit. Quia nullum bonum est in homine tam paruum, quod non remuneretur. Nec aliqua culpa, quæ non expurgetur, siue ante mortem siue post eam. Nam pro eo quod libenter sacram communionem accepi, nunc

magnam

magnam medelam obtineo de Sacramento altaris pro me oblato. Et pro eo, quod tam benignam voluntatem habui ad omnes homines, nunc multo citius iuat me oratio pro me fusa. Insuper pro singulis æternam remunerationem expecto in cœlis. Sic que quasi in aëre sursum ferri videbatur, subleuata precibus Ecclesiæ. Et cum ad terminum sibi statutum perueniret, sciebat sibi Dominum cum corona regni in multitudine miserationum suarum obuiaturum, & eam in gaudium æternum perducturum.

*De alia Sanctimoniali eiusdem monasterij, & eius
animæ per infirmitatem
purgata.*

CAPVT IX.

BEATÆ memoriæ Domina S. senior cum esset inuncta & ista pro ea v. Pater noster persolueret, & ultimo ad vulnus lateris Christi Iesu oraret, ut eam in benedicta aqua inde profluente ab omni macula emundaret, & per pretiosum sanguinem suum diuersis virtutibus decoraret, illa in specie cuiusdam teneræ puellæ aureola decorata, quam Dominus sinistro brachio circumplectens, hoc quod sibi ista orauerat, in anima ipsius benigne perfecit. Intellexit tamē ista, quod adhuc per moram esset permansura, quousque vnam culpam ægotando emēdaret, quam contraxerat delinquendo contra obedientiam, cuiusdam personæ ægotanti plus iusto communicans. Quod & factum est. Nam, v. menses superuixit, tali quandoque laborans infirmitate, quod

Pp

omni-

omnibus patuit pro qua culpa purgaretur. Isto tamen die cœlestem prætendebat alacritatem ad eò, quod palam innotuit, Dominum ipsam sua gratia visitasse. Post quinque igitur menses, die præcedente obitum ipsius infirmæ, apparuit Dominus sedens: ipsa autem infirma apparuit ad sinistram Domini, quasi in loco decumbens nubecula quadam inuoluta. Tunc quæ hoc vidit, dixit ad Dominum. Nequaquam Domine, tam gloriosæ sessioni conuenit hæc tali adhuc nubecula inuoluta. Ad quod Dominus. Per moram hęc eam relinquo, donec plene purgata mihi possit decenter adesse. Et sic infirma per diem illum & noctem agonizauit. Sequenti vero mane vidit Dominum sereno vultu se ad infirmam benigne acclinantem, & infirmam velut obuiam Domino se erigentem. Tunc ista dixit. Num Domine mi modo venis ad animam desolatam, vt pater misericors? At ille blando motu capitis annuens suscitauit eam certificauit. Et post paululum cum defuncta esset, conspexit animam eius sub eadem puellari forma; qua antea eam viderat niuis roseisque indumentis decoratam, ad paratam sibi sessionem lætanter euolare. In cuius susceptionem cum Dominus sinistrum brachium extenderet, illa requieuit vsque dum in commendatione legeretur verbum illud (Sibi supplicatio commendet Ecclesiæ.) In quo verbo videbatur ex pectore illo, in quo sunt omnes

thesauri beatitudinum absconditi, suauē refrigerium abundanter haurire quo dulciter

refocillata, erigens se videbatur expirare.

(.?)

De

*De sororis M. beato transitu & reuelationum ap-
probatione.*

CAPVT X.

CVM foelicis memoriæ soror M. extremis appropinquaret, & ista cum cæteris oraret, inter alia dixit ad Dominum: Quare amâtissime Deus, non exaudis nos orantes pro ea? Respondit Dominus. Spiritus eius sic ab humanis est separatus, quòd humano more non poterit consolari à vobis. At illa dixit ad Dominum: Quo hoc iudicio? Respondit Dominus. Secretum meum nunc habeo in ea, sicut olim habui cum ea. Tunc ista. Quali fine deficiet? Respondit Dominus. Diuina virtute mea absorbebo eam: sicut feruidus sol stillam roris exsiccat. Et cum ista perquireret, cur eam in exterioribus sensibus errare permitteret, respondit Dominus: Vt cognoscatis me plus in intimis quàm in superficie operari. Post hæc orauit ista Dominum, vt saltem post mortem B. M. ipsam signorū gratia extolleret ad suam gloriā in testimonium diuinarum reuelationū suarū, & conlignam repressiōem incredulorum. Tunc Dominus tenens librum duobus digitis, dixit: Num sine armis victoriam non seruabo? Et adiecit: Quando opus erat, subdidi mihi gentes & regna signis & prodigijs. Ad præsens verò qui per propriam experientiam alicuius influxionis similia gestauerunt, illis facile est consultum fidem adhibere. Sed & non hos tantummodò suffero peruersores, qui istis scriptis contradicunt. Quibus tamen sicut & cæteris, præualebo. Inter hæc persensit ista miram quandam diuinæ gra-

itudinis dulcedinem, quā Dominus acceptat á fidelibus, qui credunt diuinæ gratiæ largam superfluentiam, non secundum merita hominum, sed secundum diuini cordis affluentiam, electis impartiri. ¶ Cum que eadem beatæ memoriæ soror M. inungeretur, ista desiderio pio ducta, vidit Dominum Iesum manū sua tangentem præcordia eius, & dicentem: Cum beata anima illa carne soluta origini suæ immergetur, tumentes fluctus melleæ beatitudinis mæ, super omnes pio affectu hîc præsentis copiosè diffundam. Hinc cum prædicta M. agonizaret, & ista cum alijs per longum tempus orationi intenderet: tandem intellexit Dominum triplici beneficio dotare, ditare, & donare omnes astantes. Quorum primum fuit, quòd omnium iusta desideria perficeret. Secundum, quòd in emendatione defectuum suorum laborantibus in defessus adiutor esset. Quæ duo intellexit meritis beatæ M. deinceps in loco isto facillius impetrari. Tertium autem beneficium erat, quòd extenta manu largam dedit benedictionem. Quæ cum ista nimia gratitudine recoleret, post moram apparuit Dominus virtutum, rex gloriæ præ filijs hominū, imò præ vultibus angelorū, forma speciosus, ad caput infirmæ relidere, & flatum ex ore ipsius infirmæ tanquam. Iridem aurei splendoris tendentē ad cor diuinum ex parte sinistri lateris recipere. Et cum diutius in delectamēto huius visionis perstitisset, & interim legerentur psalmi: *Deus Deus meus respice in me: in fine illius psalmi: Ad te Domine leuavi animam meam: Dominus mira blanditate illi apparuit. Post hæc dum legerentur suffragia sub Antiph. Ut te simus intuentes:*

appa-

apparuit virgo mater inclyta purpureis vestimētis decenter amicta, super sponfam filij blandē inclinata, de licatis manibus caput infirmæ tenens, quò directiori linea halitus ipsius ad cor diuinum procedere posset. Vnde intellexit ista, quòd inter hæc perfecta fuisset illa foelix vnio, qua si tibūda illa anima introducta est ad plena cellaria, imo ipsi abyffo veræ beatitudinis foeliciter immerfa nunquam amplius emergenda.

*De alia Sanctimoniali eiusdem monasterij,
cuius merita post obitum alijs
profuere:*

CAPVT. XI.

DVm piæ memoriæ M. B. agonizaret, ista omnes affectiones suas intra se recolligens, per Dei gratiam inuestigare nitebatur, quæ circa agonizantem agerentur. Sed per longam horam nihil aliud à Deo percipere potuit, nisi quod aliquantulum impedimenti habuit pro eo, quòd quandoque in exterioribus delectabatur: quod lectus ipsius fuit depositus depicto panno, & imaginibus deauratis, & similia. Cū verò defuncta fuisset, & ipso die missa celebraretur pro ea, & ista ad eleuationem hostiæ offerret pro remedio animæ ipsius eandem hostiam, quanuis animam defunctæ non videret: tamen intellexit eam adesse. Hinc perquirendo dixit ad Dominū: *O Domine vbi est illa? Qui respondit: Ipsa venit ad me alba & candida. Vn-*

de intellexit, quod suffragia illa quæ in charitate Dei mente exitum fuerant exhibita, intantum profuerunt, quod sine impedimento euolauit. Videlicet per hoc quod quædam personæ delicta ipsius super se acceperunt, ex charitate entendanda, & suffragia sua illi per gratiam Dei in meritum donauerunt. Cum autem sepellienda esset sub missa, cum iterum pro ea oraret, vidit ipsam ad sinistram Domini, quasi ad tabulam inconuiuio sedentem, & omnia quæ pro ea in oratione, deuotione, & similibus offerebantur, in similitudine diuersorum ferculorum ipsi presentari. Ad eleuationem verò hostiæ, cum Dominus oblatam pro ea hostiam sibi præberet, in specie cuiusdã vasis ad potandum, illa cum quasi parũ gustasset, statim diuina dulcedine medullitus penetrata, in tantam pietatem est commutata, quod plicatas eleuãs manus oraret pro omnibus, qui sibi in hac vita cogitatione, verbo, siue factis, sunt aduersati. Quia iam gaudebat de merito proinde obtento. Et cum ista admirando perquireret, cur non etiam pro amicis suis oraret, respõdit: Ego tato efficacius, quãto affectuosius ex corde ad cor dilecti oro pro amicis meis. ¶ Alia die cum ista Gertrudis recoleret, quod omni merito suo, quod lucrari posset, per Dei misericordiam in exercitatione bonorum operum, omnino abdicasset in meritum defunctæ, moerebunda dixit ad Dominum: Spero Domine, quod amans misericordia tua frequentius respiciet me nudã & egenã. Ad quod Dominus: Quid illi, qui sic ex charitate nudatus est, facere possum, quãm vt proprio vellere illũ tegens cum ipsum instantius operiã, vt eo celerius recuperet erogata per

gata per charitatem? Tunc ista: Quantumcumque, inquit, mecum opereris: tamen oportet me nudam ad te peruenire, quia tam adipiscendis, quãra adeptis abrenunciaui. Ad quod Dominus: Cum mater vestitas filias secus pedes suos finit sedere, nudum puerulum in gremio proprijs vestibus fouens circumplectitur vlnis. Et adiunxit: Et quid tu tunc minus habes sedens ad abyssum maris, quam alij qui sedent ad exitus riuulorum? Nam ad exitus riuulorum sedent proprijs operibus aliquo modo inherentes: sed qui ex charitate & humilitate omnia sibi annihilat, habet Deum, qui totius beatitudinis est abyssus.

De animabus G. & B. deque purgatione pro neglecta confessione, & terrena delectatione per acquisitam Dei iustitiam

CAPVT XII.

Quia, teste scriptura, per quæ quis peccat, per hæc & punietur. Et e contrario, in quo quis beneficit & patitur, in eo & remunerabitur: Subiungamus ista ad profectum legentium. Nam apud nos erant duæ personæ simul ægrotantes tempore vno: quarum vna euidenter apparuit esse ptifica. Vnde & teneriori cura (vt dignum videbatur) a sibi seruentibus respiciebatur. Altera cum genus morbi eius ignoraretur, & ideo non tam indigens videretur, non ea blanditate curabatur. Sed quia hominũ iudicia sæpè falluntur, illa quæ credebatur euasura, plus quãm per mentem obijt antequam altera. Cum ergo hæc per multa

tam patientiam & deuotionem sanctificata, magis quā purgata, ad extrema peruenisset: benigna pietas amatoris nostri in sponsa sibi tam dilecta non ferens etiam minutissimum puluerē alicuius maculæ, hoc in ea purgavit, quod quandoque studium non habuit ad confessionem faciendam. Et cum eam conscientia de peccato aliquo non remorderet, saltē de venialibus pulueribus, sine quibus humana vita non ducitur, per verba sacerdotis absolui neglexit: simulans se quandoque dormire, cum sacerdos adesset, eiq; loqueretur. Cum itaque iam hora adesset, qua thalamum cœlestis sponsi cum lætitia & exultatione esset intratura: hanc ipsi maculam prius fidelis amator absterfit. Nam anxie rogauit, ut sibi confessor adduceretur. Et tunc statim loquellam amissit. Vnde & timor eam inuasit, quasi pro neglecta confessione oporteret eam post mortem purgari: & sic per eundem timorem est purgata.

SCOLA. Ut sunt occulta diuina iudicia, & varij rerum euentus hominum, in hora mortis: sic diuersa ratione atque modo, interdum Deus electos suos à metu liberat in illa hora, interdum metu atque formidine percellit. Quae de re extat mirabilis D. Gregorij sententia, sæpius ab ipso ad animarum solatium, repetita. Nonnunquam Deus omnipotens, inquit, trepidantium mentes, quibusdam prius reuelationibus roborat: ut in morte minime pertimescant. Sed plerumque de culpis minimis ipse solus pavor, egressientes animas iustorum purgat: sicut narrari de quodam sancto viro mecum frequenter audisti. Qui ad mortem veniens, vehementer timuit: sed post mortem discipulis in stola candida apparuit: & quam præclare sit susceptus indicauit.

4 Dialog. c.
46. & 47. Et
super ca. 33.
Iob. & alibi.
sa pe.

indicauit. His itaque Gregorij verbis affine est quod huic sanctimoniali nunc accidisse legimus: quam in exitu anime de corpore sic exhorruisse mortis proximam diuini fuit argumentum amoris: quam non igne Purgatorij post mortem, sed metus & pavoris ante mortem purgari a peccatis voluit.

¶ Tuncque tota pulchra (cui nulla adhaesit macula) cœlestis sponsi amica e carcere carnis educta, cum inæstimabili gloria peruenit ad æthereum thalamum, de quibus plura Dominus dignatus est reuelare. E quibus vnum hoc ad ædificationem legentium hic expono, scilicet, quod cū ante thronū regis gloriæ adducta fuisset, hoc speciali priuilegio eam donauit: quod ad singula, quibus eam remunerauit, suauissimè quidem eam deliniuit, ad suscipiendum eam, sicut dulcissima mater vnico parvulo suo ægroto blandiri solet, ad fumendam medicinam, de qua plenam sanitatem esset recuperaturus. Et hoc propterea, quod quādoq; in errore afficiebatur, quando audiuit socii in suam in egritudine delicatē tractari, cum ipsam seriōsius alloquerentur. ¶ Post mensem autem cū migrasset & altera: apparuit quoque ipsa sequenti die obitus sui mirabiliter perornata, ut decebat, quia per omnem vitam suam innocentissimæ simplicitatis fuerat, & ad hoc etiam valde deuota & in rigore ordinis studiosa. Illa tamen macula adhuc in ea purganda intelligebatur, quod, scilicet, in infirmitate (sicut præactum est) habuit aliqua, quibus non indiguit, in quibus delectabatur, videlicet xētia & consolationes amicorum. Hac itaque macula tali modo purgari monstrabatur, scilicet

quasi staret in ianua contra folium regis gloriæ, quia apparuit incōparabiliter forma speciosus, at quæ supra omnē humanum intellectum dulcissimus & amabilis; qui tantum blandiebatur prædictæ animæ, quod ex desiderio veniendi ad illum possit quasi deficere, sed nullo modo potuit propius accedere: tanquam in ostio illo vestis quibusdam clavis fixæ hærent, à quibus se nullatenus potuit eruere. Et hoc fuit illa delectatio, cui inhæserat in infirmitate. Cūque ista hæc vidēs ex corde compassa oraret pro ea, ab hoc impedimento diuina clementia est relaxata. Tunc ista perquirēs à Domino, dixit: Cū anima ista inter nos habeat amicos tibi valdè familiares, miror quomodo tantūmodo ad preces meas, hoc impedimentū illi dimiseris, cū tamen non diffidā, quin etiā ipsi deuotas preces pro ea fuderint, & etiā cōfisi de tua pietate sperent se exauditos. Ad quod Dominus: Ego verissimē audiui preces familiarium meorum pro anima illa, & benignus exaudiui, & animæ illi magis benefeci, quā ipsi credere possunt etiā si vidissent oculis suis me hanc animā ad suas preces de purgatorio ad cælum transtulisse, sed tamen hoc impedimentum, quod per tuas preces volui relaxare, ipsis non manifestavi. Vnde & non orauerunt eo modo pro illa, quo & tu orasti. Tunc illa: Et quali modo hoc perfectè impletum est, quod asseruisti te velle per omnia animæ isti benefacere, sicut, illi quæ ante ipsam obiit: cū tamen illa diutius in habitu religionis seruerit, & insuper aliquibus virtutibus superabundauerit præ ista: & ad hoc etiam illa cum maiori gloria sine impedimento tibi sit præsentata? Ad quod Dominus: Iustitia mea in eo semper in-

per incommutabilis permanet, quod vnusquisque pro prætam mercedem accipiet, secundum suum laborem. Nec villo modo fieri potest vt ille, qui minus meruerit, plus accipiat, quā ille qui magis meruerit: perpèdo enim si est melior intètio, difficilior pugna, feruetior charitas, & similia opera ipsi nobilitauerit: sed pietas mea superauget etiā quandoque propter fidelium preces, & alias circumstantias meritorias: & secundum hoc tam benefecisti sicut illi, quia superaddidi vtrisque secundum suum meritum. ¶ Et quoniam valde præcauendum impedimentum sit inhæsiō terreni delectamenti, post hæc iterum visa est hæc beata anima nondum plenè liberata à suo impedimento. Apparuit enim stare ante thronum Domini, & simili desiderio (sicut ante desiderauerat peruenire, cū in porta teneri videretur) etiam nunc desiderauit ruere in amplexus & sociari osculis sponsi præ filiis hominum forma speciosi, in quem desiderant angeli prospicere: sed simili impedimento tenebatur, quasi se flectere non posset. Cumque ab hoc iterum post mortem esset liberata, tandem apparuit non plenam adeptam gloriam: sed Dominus videbatur manibus suis tenere coronam miro modo ornatam, quā dum ipsi imponeret, cum ea plenum gaudium erat acceptura. Hæc dum ista vidit, requisit à Domino, dicens: Num Domine potest hoc esse in regno tuo, quod anima tali expectatione crucietur? Respondit Dominus: Non crucietur, sed cum gaudio expectat consumationem sicut puella, quæ videt in manibus matris ornamenta, quibus sequenti die festo est ornanda, cum gaudio expectat diem illum. ¶ Post hæc anima

anima supradicta respiciens ad illam personam, quæ pro ea preces fuderat, amicabiliter ipsi grates retulit. Ad quod illa: *Quauis semper fueris familiarior, tamen in infirmitate tua videbaris mihi non gratanter suscipere, si quando te admonebam. Et anima: Ex hoc nunc mihi magis profuit oratio tua, quia purius in charitate propter Deum fundebatur.*

De sororis G. seruenti desiderio, deuota præparatione, morte, & gloria.

CAPVT XIII,

ALia quædam puella migravit post hæc, quæ ab infantia per totam adolescentiam vsque ad horam exitus sui veraciter se florentem mundum mentis depectu calcasse, magnificorum operum indicijs testabatur. Cuius vocationis die instante, cum agonizare inciperet, omnibus præsentibus amicabilissimè vale dicens, promisit se oraturam pro eis, cum ad supereffluentem abyssum omnium bonorum Deum perueniret. Et cum vrgente mortis instantia maxime grauaretur, ex intimo cordis affectu dixit ad Dominum: Domine qui es conscius secretorum meorum, tu nosti, quanto desiderio semper optauerim vsque in senectam & senium omnes vires meas in tuo famulatu fideliter consumere. Sed nunc ex quo video esse tuam voluntatem, vt veniam ad te, omne desiderium illud est mihi conuersum in sitim videndi in te, intatū, quod ipsa mortis amaritudo in suauitatem est mihi conuersa. Attamen si tibi placeret, in isto grauamine iacere, pa-

cere, parata sum vsque ad diem iudicij: etiam si hodie esset primus dies seculi. Sed quia scio te hodie me vel le introducere ad requiem, rogo te pro pietate tua, vt hoc differas ad laudem tuam, quousq; pœna mea persoluat pœnas omnium animarum in Purgatorio, quas specialius velles liberari. Et in his Domine mitu scis quod omnino meritum meum vilipendo, & tuam duntaxat gloriam quæro. ¶ Post hæc & similia, quæ lōgum esset enarrare, oculos extendit contra imaginem crucifixi, cum his verbis: In ardore amoris illius, quo Patri spiritum tuum cum clamore valido commendasti, commendo tibi oculos, manus, aures, os, cor, totumque corpus: Deinde rogabat sibi legi passionem Dominicam, & ipsa suis manibus ostendit incipiendum esse ibi. Subleuatis oculis Iesus in cœlum, dicens quod mora non sufficeret ad perficiendum, si inciperetur (ante diem festum) Quod & apertissimè probatum est. Nam cum deuotissimè audiisset passionem vsque ad illum locum, Et inclinato capite tradidit spiritum, postulauit Crucem sibi porrigi, super cuius singula quinque vulnera decumbens, tam dulcissimis ac diuina sapientia plenis verbis, eam salutauit, gratias egit, & animam suam commendauit, quod mirabile & nimis delectabile fuit ad audiendum. Et inde quasi fessa super cuspium cecidit, & parua mora interiecta in Domino feliciter obdormiuit. Quo facto visa est à Dño inter suauissimos amplexus recepta ab ipso recipere vnū speciale ornatū mirabilè pro eo, quod viriliter certando mūdū tā fideliter calcauerit pro Christo. Auditi etiā sunt chori Angelorū cū glorioso tripudio deducendo eam.

*De aliquibus Religiosis monasterio S. Gertrudis
infirmis, qui orationibus illius
adiuti sunt.*

CAPVT XIII.

DVM frater Seg. agonizaret, & ista alijs occupata, pro eo neglexisset orare, donec defunctus nunciaretur: tunc cum mœrore recoluit, quod optime meruerit suffragia cōgregationis, quia in officio suo præ alijs conuersis semper pro posse suo congregationi exhibuit beneuolum & fidelem. Vnde Dominum enixius orare cœpit, vt pro pietate sua secundum multitudinem misericordiæ suæ animæ ipsius rependeret fidelitatem illam, quam sæpius Conuentui exhibuerat. Ad quod à benignitate Dei accepit responsam. Ego iam fidelitatem illam propter preces congregationis remuneravi in tribus. Ex naturali enim beneuolentia sæpe bene erat cordi ipsius pro eo quod alicui benefecerat. Et nunc singulæ illæ delectationes, quæ vicissim cor ipsius post beneficiū dulcorabāt, collectæ simul lætificant eā, quia iam omnes sentit in anima sua. Adhuc etiam habet lætitiā singulorum eorum, quæ ipse vnquam lætificauit aliquibus beneficijs, vt pauperem denario, puerum xenio, infirmum pomo, vel alia refectione. Super hoc addidi illi gaudium de securitate, qua scit quod hæc præscripta erant mihi accepta. Insuper si quid sibi prodesse debet in plenum remedium, hoc in breui supplebitur.

INSINVA T. DIVINÆ

eam decantare (Quæ est ista, quæ ascendit de deserto delitijs affluēs innixa super dilectum suum?) Cum vero ante thronum gloriæ peruenisset, Iesus sponsus virginum statuens eam ante se, imposuit capiti eius coronam regni: & sic eam in solio gloriæ collocauit. Sequenti vero die, cum esse sepelienda, ista iterum orans pro ea, vidit eam in tanto gaudio & gloria, quod incredibile est humanæ infirmitati. Et dum interrogaret eam pro singulis virtutibus, quas in ea terris cognouerat, quid accepisset remunerationis, semper obtinuit meritis suis apud Deum, vt ista quæ ab ea quæsiuit, sapere in spiritu aliquid de beatitudine suæ remunerationis. Et post hæc anima defunctæ adiecit. Quid vis amplius scire de mea remuneratione? Tunc ista dixit ad animam. Cum familiares tui atque mei interrogant me, quid de tuis meritis intellexerim, quid respondebo, cum nullis verbis valeam exponere hoc, quod ego sensi? Ad quod anima. Si multiplicitium florum miro odore recreata esses, quid dicere posses post omnes, nisi quod tibi bene vel optime placuisset odor singulorum? Similiter nunc cum magis solito in spiritu perceperis intellectum meæ remunerationis, nihil aliud dicere poteris, quàm quod vere bene vel optime longè supra condignum pro singulis cogitationibus verbis & factis remunerauit me dulcissimus & fidelissimus amator meus Iesus.

De

De

De pœnis Fr. Hermanni à qua creptus est precibus contentus, maxime vero sancta Gertrudis.

CAPVT XV.

ORans vice quadam pro anima fratris Hermanni conuersi nuper defuncti, cum perquireret à Domino vbi esset, Dominus respondit. Adest: Propter orationes enim quæ modo pro eo deuotius funduntur aduocauimus eum, vt aliquantulum epuletur nobiscum. Hinc apparuit Dominus tanquam pater familias, sedens ad tabulam, super quam videbatur præsentari totum quod pro anima illa fiebat, in oblationibus, orationibus, desiderijs & similibus. Apparuit etiam animam dicta sedens in sine tabullæ incoerenti animo & vultu deiecto, velut nondum purgata nec digna quæ iucunda contemplatione amabilis vultus Dei consolari mereretur. Videbatur tamen ex eo aliquantulum serenari quòd de oblationibus supradictis aliquid quasi vapor de calidis ferculis exiens ad ipsam reflectebatur, vnde mirifice recreabatur. Recognouit quoque ista in hoc magnū esse defectū, quòd anima illa suscipiebat effectū illarū oblationū, tanquā immediate à tabula & non tali modo, sicut eas Dñs in se receptas plenè beatificatis animabus ex seipso cum pleno gaudio administrat. Dñs tamen propria benignitate & affectu intercessorum allectus, semper de suo aliqua addidit, quorum virtute anima illa maxime lætificabatur. Similiter & beata Virgo, absidens filio suo in gloria Imperiali etiam de suo videbatur apponere super tabulā illam, vt inde anima illa magis consolaretur pro eo, quod

quod ipse adhuc viuens in terris speciali deuotione eā coluerat. Similiter etiam quilibet sanctorum (cui aliquid specialis venerationis exhibuerat in terris) de suo appoluit, secūdū quòd ipsa anima promeruerat adhuc viuēs, laboribus siue deuotionibus, maioribus, aut minoribus. Vnde ex his omnibus, sed & maxime ex affectu supplicantium de hora in horam semper amplius serenata magis magisque cœpit conuertere & leuare oculos ad iucundissimum lumen beatificantis diuinitatis, quod irreuerberato intuitu inspexisse, est omnium grauaminum etiam memoriam veraciter deposuisse, & abundantiam bonorum æternæ beatitudinis immarcescibiliter induisse. ¶ Ista vero quæ pro ipsa orabat, cum videret eam in tali statu quiescere, requisuit ab ea dicens. Pro qua culpa nunc maxime grauaris? Et anima. Propter propriam voluntatem & proprium consiliū. Nam cum benefeci, delectabar magis propriā voluntatem perficere, quā alterius consiliū. Vnde & pro eo nunc tantū grauamen conscientie perfero, quòd si in vnum redigerentur omnium mortaliū cordium grauamina, simile mihi non videretur illi quod ego sentio, Tunc ista. Quali remedio possiet tibi subueniri? Et anima. Si quis cogitaret me pro his grauata & caueret sibi à similibus multum mihi grauamen alleuiaret. Tunc ista. Per quid maxime interrim consolaris. Anima per fidelitatem, cui magis studui in terris. Oratio enim, quam fideles mei pro me faciūt de hora in horam proficiendo releuat grauamina mea, sicut qui optimo nuncio consolatur. Et singulæ notæ, quæ pro me in Missa vel vigilijs cantantur, sunt mihi velut quædam suauissima refectio. Tunc illa.

Vide Aug. lib. vii. c. viii. de Cruce.

Quid prodest tibi, quod desiderauimus tibi à Deo dari, quicquid boni ipse in nobis perfecit. Anima. Multum valde prodest. Quia vbi proprium mihi deest ex vestris suppletur meritis. Et ista. Cum rogaeris te citius adiuuare per debitas orationes, impediret ne te, si aliquis male valens, expectaret quousque melius haberet? Anima. Quicquid per discretionem protrahitur, inde spirat tam miræ suauitatis fragrantia; dum tantummodo accidia siue negligentia non incidant. Tunc ista. Obest tibi aliquid quod eū ægrotares ad mortem, nos magis desiderauimus & orauimus vt conualesceres ad vitā, quā vt præpareris ad mortem secundum animam? Ad quod anima. Nihil omnino obfuit mihi, sed in hoc profuit quod immensa benignitas Dei (cuius miserationes sunt super omnia opera eius) quanto magis vidit vos ex humana fragilitate in charitate tamen affici erga me: tanto magis misericordia motus benefacit mihi. Et illa. Obsunt tibi lachrimæ fusæ pro te ex humano affectu? Respondit. Aliter non obsunt, quā amico, qui amicabili compassione afficeretur erga amicos suos, quos videret dolentes super se. Cum vero plenam beatitudinem sortitus fuero, inde delectabor. Et hoc totum exinde mereor, quia intentio fidelitatis illius, qua vestrum promerui affectum, plena tendebat in Deum. ¶ Illa vero post hoc iterum orans pro illa, cum Dominicam orationem legeret, & diceret verba hæc (Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris) considerauit animam iam dictam, anxium pretendere gestum. Quod valde mirabatur. Et cum perquireret, cur hoc fieret, tale accepit res-

pit responsum. Ego cum essem in seculo, multum deliqui in eo, quod illis, qui contra me fecerunt, non facile remisi: sed longiore tempore me ipsis ex hiberni inferiorum: & ideo pro emendatione suffero, quod audito hoc verbo meo quasi intolerabilis vererecundia anxietate perturbor. Ista vero requirente quamdiu hoc perferret? Respondit: cum culpa mea fuerit purgata propter affectum, quo tam deuotè pro me oratis, diuina pietas præstabit, quod deinceps in illo verbo maiorem gratitudinem habebō pro eo quod Dei misericordia mihi culpam illam remisit. ¶ Cum vero Sacramentum corporis Christi in Missa offerretur pro anima, apparuit ipsa anima modo clarificata simul & iucundata. Tunc ista dixit ad Dominum. Vicit ne anima ista Domine nunc omnia quæ tenebatur pati? Respondit Dominus plus vicit quā tu vel aliquis hominum æstimare posset. Sed tamen adhuc nequaquam tam plene purgata est, quod digna sit mea iucunda presentia consolari. Tamen de hora in horam ad singulas preces pro ea fusas magis magisque consolatur & alleuiatur. Et adiecit Dominus. Orationes vestrae tam velociter non possunt illi scurrere, sicut facerent, si culpam illam nō haberet, quod in seculo tam durum & inexorabilem se exhibuit ad flectendam voluntatem suam secundum voluntatem illorum, qui eum pro qualicun- que causa rogabant.

Q9

De obitu

De obitu F. Ioannis procuratoris, & quam grata fuerunt Deo, quæcumque beneficia illi conuentui monachialiam exhibita.

CAPVT XVI.

Quanuis iustum sit, vt animæ decedentes à corpore, primò purgentur à maculis contractis, quas hic neglexerunt, emendare, pro bene-actis postea remunerentur misericors tamen Dei clementia sicut sapius; ita & tunc reuelauit cum defunctus esset frater Ioan. procurator Curix, qui grauibus & diuturnis laboribus præfuerat congregationi. Apparuerunt omnia opera laborum suorum in similitudine cuiusdam ascensus, super quem anima, ipsius egressa de corpore & adhuc pro aliquibus negligentijs purganda quasi de vno gradu ascendens ad alium cum magis magisque eleuaretur, pœna temperatior illi videbatur. Sed cum multis curis difficile sit negligentiam vitare: quam iustitia Dei, quanuis modicam non finit remanere impunitam, inter ascensum illum dum aliquos gradus conscenderet. quasi obstupescens contremuit tanquam gradus sub ipso nutans ruinam minaretur. Vnde ista intellexit quod hæc erant opera illa, in quibus aliquam fraudem commiserat, & hæc culpa purgabatur per iam dictam stuporem. Cum vero aliquis de congregatione aliquo verbo vel cogitatu oraret pro anima illa, statim videbatur ipsi quasi manus porrigi deorsum in adiutorium, vnde anima illa multum iuabatur. Intellexitque post hæc quod Dominus hoc speciale priuilegium ex pietate sua isti contulit cōgregationi,

gationi, vt qui sibi in vna sua aliquod beneficium laboribus suis impendissent, statim decedentes à corpore, inter ipsas etiam purgationes culparum pro beneficijs congregationi impensis merentur consolari. Et hoc donum ipsa congregatio retinebit, quandiu à suo statu non peioratur.

Quomodo anima fratris The. orationibus Conuentus illius ad quinque vulnera Christi oblati liberatus fuit.

CAPVT XVII.

Fratris The. conuersi nostri obitus, qui etiam multis fidelibus laboribus præfuerat monasterio plaribus annis: dum huic decumbenti nunciaretur, etiam ipsa statim conuersa ad Dominum, deuotè orauit, pro eo. Viditque in spiritu animam eius valdè fordidam & nigram, quæ in seipsa per remorsum conscientix in explicabili cruciatu videbatur miserabiliter torqueri. Tunc ista miserijs eius medulitus compassa, legens quinque Pater noster in honorem quinque vulnerū Domini blandissimo affectu, eadē deosculabatur pro remedio animæ ipsius. Et dum post quintum Pater noster deuotissima intentione deoscularetur vulnus sanctissimi lateris Christi, mox videbatur de ipso sanguis & aqua quodam vapore resillire. Intellexitque quod anima illius pro qua orabat, viuifico vapore illo tacta salubriter interius conualuit, sed adhuc quasi quorundam vulnerum exteriorum nimio cruciatur dolore. Ex virtute verò sanguinis & aquæ translata est

Lata est in hortum quendam virentium olerum, per quæ omnia opera eius notabantur, quæ perfecerat in hoc seculo: quibus oleribus Dominus per orationes illius, & etiam totius congregationis talem videbatur cōtulisse virtutem, quod cum quolibet olere opus bonum signate quasi quadam herba medicinali, aliquod vulnus confricaret, ipsum sanabat: sicque singula vulnera animæ eius intellexit per temporum intervalla esse curanda, & quanto efficacius subsidium orationum congregationis sibi succurreret, eo citius ab omni cruciatu pœnarum deberet liberari. Intellexit etiã quod quando aliquis olus operis alicuius, in quo fraudulenter egerat, vulneribus apposuit, nullum exinde sentiebat medicamenti releuamen sed potius augebat eius cruciatum. Hinc dum post sepulturam eius more solito cantaretur: Media vita: Et ad illa verba, scilicet, Sancte Deus, sancte Fortis, sancte & Immortalis, Conuentus venias faceret super terram, visa est etiam anima illa cum maxima gratitudine leuatis ad cœlum oculis & manibus simul cum congregatione genua flectendo laudes Domine personare pro eo, quod ad talem locum ipsum perduxisset, in quo ex laboribus suis per merita earum, quibus prouiderat, saluberrimum animæ suæ consecuturus esset effectum: confitens se recognoscere, quoniã vbicunque locorum in toto mundo fuisset, semper secundum conditionem suam victum necessarium laboribus manuum suarum acquisisse, ipsum oportuisset: ex quibus tamen nunquam talem fructum salutis obtinuisset in anima, quam nunc per merita ipsius Conuentus ex laboribus suis fuit adeptus.

Vis magna orationū Conuentus apparuit in hoc factu, & apertius in lib. 4. Dial. S. Greg. c. 37.

De

De pœnis fratris F. qui tamen liberatus fuit precibus S. Gertrudis.

CAPVT XVIII.

Cum oraret pro anima fratris F. conuersi nostri nuper defuncti, vidit animam eius in specie bufonis terribissimi in seipso horribiliter ardentis pœnis pro delictis suis cruciari. Videbatur enim, quod quasi sub vno brachio aliquid haberet reconditum, vnde infabuliter torquebatur. Insuper videbatur pœnam eius multum aggrauari ex eo quod quasi mole grauissima deprimebatur ad terram adeo, vt nullatenus se posset erigere. Vnde intellexit, quod ideo in specie terribissimi bufonis appareret, quia in habitu religionis intelligentiam suam neglexerat dirigere ad diuina. Addebatque ac diuersis in seipso torquebatur cruciatibus pro varijs, quas commiserat, culpis. Cruciatum verò, quem sub vno brachio sustinebat, quasi in occulto, intellexit eum commeruiffe, pro eo quod sine licentia prælati sui nimis in acquirenda substantia temporali laborabat, & quandoque etiam conquisita occultabat. Sed & depressionem ad terram, quæ eum maximè grauabat, pro eo tolerabat, quod prælato suo rebellis fuerat. Hinc alia vice legens Psalmos & vigilias debitas, interrogabat Dominum quid remedij anima eiusdem ex hoc consequeretur: respondit Dominus: Quauis animabus multum profic quicquid fit pro remedio earum in vigilijs cæterisque orationibus: tamen multo plus valet eis, cum ex affectu oratur pro eis. Ad similitudinem sicut aliquis

Hæc S. Gertrudis est de qua agitur in his libris: scilicet Mäsfeld: sic.

habens lutas manus, si frequentius super eas aquam funderet, tandem mundarentur, cum lutum liquefieret, & cum aqua deflueret. Si vero violenter eas laueret, etiam modica aqua contentus, citius mundaretur: Sic sciendum est, quod supra multas lectas vigiliis & aliis orationes maiorem habet effectum, vnum verbum ex affectu ardenti oratum & multo maiorem obtinet relaxationem animabus, quam si multum pro eis esset lectum tepido corde.

Quantum fauerint orationes S. Gertrudis cuidam suo propinquo in pœnis constituto: ac de suffragijs Ecclesie.

CAPVT XIX.

DVM obitus cuiusdam propinqui ista audiente, nunciaretur cuidam personæ, quæ in tantum inde turbabatur, quod ista flexit ad compassionem, ita, quod pro anima defuncti intentius se exhiberet ad orandum; edocta est à Domino, quod hoc dispensatione diuina factum esset, vt se præsentem prædictæ personæ obitus nunciaretur. Ad hoc cum ista diceret: Domine, sine ista cõpensione benè potuisses mihi dedisse gratiam orandi pro anima ista. Dominus respondit: Speciali delectamento mihi in hoc opere complaceo, cum homo naturalem commotionem cum bona voluntate ad me dirigit: & sic bonum opus perficit. Post hæc dum diutius pro iam dicta anima oraret, apparuit eadē in specie bufonis nigra sicut carbo & ex immensitate pœnarum tanquam in se ipsam retorta.

Ista

Ista verò dum negotijs amoris istans dulcissimo amatori suo blandiretur, inter cætera dixit ad eum: Eia Domine mi, velles ne causa mei animæ illi misereri? Cui Dominus tanquam blandiendo dixit: Non solum animæ illi, sed etiam alijs animabus volo amore tui misereri. Et adiecit Dominus: Quomodo vis, vt impendam illi misericordiam, an vis, vt omnem culpam dimittens ab omni tormento eam liberem? Ad quod ista: Fortè non expediret hoc iustitiæ tuæ. Et Dominus: Bene expediret, si tamen cum vera fiducia hoc à me peteres: Quia ego Deus futurorum præcius in agone suo aliquibus intentionibus ipsum ad hoc coaptavi. Tunc ista: Eia salus animæ meæ, perfice hoc secundum tuam misericordiam: quia ex dono tuo verè confido de tua pietate. Quod cum diceret, confestim anima defuncti exurgens, stetit in forma humani corporis, & deposita omni nigredine, prætendit albedinem cutis squalidæ cum ingenti lætitia & gratiarum actione, tanquam de omnibus pœnis liberata. Intellexit tamen ista, quod squalida cutis illa adhuc esset purganda vsq; ad albedinem niuei coloris, antequam digna esset frui præsentia deitatis. Et illa purgatio hac similitudine fiebat in anima, tanquã si tõsionibus ferreis purgaretur à rubigine. Insuper propter consuetudinem peccandi, quia per tan longum tēpus in peccatis permanerat, anima ipsius tam difficulter susceperat candorem sicut humanum cor difficulter posse tolerare, quod corpus per circulum anni permaneret distensum in sole ad dealbandum. Ista quoque dū miraretur quomodo inter tales molestias anima illa ita læta esse posset: sic instructa est, quod anima, quæ ta mag-

nis & diuersis peccatis decedit, communibus suffragijs Ecclesiæ non ita facile iuari potest, quæ singulis momentis descendunt super purgandos, velut ros saluberrimus & vnguentum suauitatis, seu potius dulcissimæ refectionis. Tunc ista gratias agens, requisit á Domino, dicens: Notifica mihi amatissime Domine, quibus laboribus siue orationibus homo hoc á tua misericordia posset obtinere, vt anima cuiuslibet defuncti liberetur ab hoc terribili pondere, nunc quasi benè valere ex suffragijs Ecclesiæ, quibus sine intermissione letificatur? Ad quod Dñs: Nullos labores facere seu orationes dicere potes, quibus alicui animæ tale ac tantū adiuuamen proueniat, quā per talem amoris affectum, qualem tu sensisti in hac hora. Et sicut hoc nullus homo per se potest habere, nisi ego dederim: sic etiam tale auxilium nulli animæ præstari potest post mortem, nisi quæ speciali gratia hoc promeruerit in hac vita. Scias tamen hoc ipsum intolerabile grauamen processu temporis reuelari quibuslibet orationibus siue laboribus amicorum fideli intentione peractis: & ita citius vel tardius liberantur, secundum quod conatus fidelium pro eis affectuosiori instat deuotione: & etiam secundum quod in hac vita promeruerunt.

vide S. Amb.
li. 2. Epist. 8.
& Bedam. li.
5. h. fl. Angli.
c. 13. & Caiet.
to. 1. opuscu.
tract. 16. q. 5.
& 6.

Aug. li. de eu-
ra pro mor-
tuis agenda.
Et in Enchi-
rid. c. 109.
Ita exposuit
Caiet. in opu-
sculo. to. 1.
tract. 16. q. 5.

S C O L. Verba hæc sunt verissima, & à Diuo Augustino mutuata: sed non à viris doctis vno modo intellecta & exposita. Quidam enim arbitrantur omnes animas in Purgatorio existentes, iuari posse communibus Ecclesiæ suffragijs: tamen de facto non iuari particularibus orationibus singulariter, & suffragijs que fiunt

fiunt pro illis, nisi tantum illa que peculiariter meruerunt, vt sibi talia prodesent. Tunc insuper addunt, & exponunt illas peculiariter meruisse hoc; quæ dum gerent in terris, habuerunt specialem deuotionem ad clauas Ecclesiæ, & sollicitæ fuerunt pro animabus aliorum: ita, vt in Purgatorio videatur Deus par pari referre illis: vt sic se habeant fideles cum illis tunc, quo modo ipsæ cum alijs se gesserant dum viuerent. Verum neque ea est mens neque verba Augustini: non enim dixit suffragia iuare illos defunctos, qui meruerunt, vt illis prodesent: Sed qui meruerunt, vt sibi prodesse possent. Quales sunt omnes in Purgatorio existentes, nulla earum excepta: itaq; solum voluit excludere animas Damnantorum, quarum nulla meruit, vt suffragia hæc sibi prodesse possent. Itaque generalia Ecclesiæ suffragia, omnibus animabus Purgatorij prossunt de facto: particularia tamen, non omnibus, sed illi solum animæ prossunt pro qua fiunt, ex intentione suffragantis.

Existimant autem nonnulli, suffragia, que fiunt pro aliquo vno, non tantum ei prodesse: sed etiam omnibus alijs: nec minus alijs quam illi. Sicut lucerna accensa pro Domino, equaliter illuminat seruos existentes in eodem loco. Non est autem apta & commoda hæc similitudo, sed rectius comparantur pecunia, que si pro vno tantum debitore persoluitur, aliorum debita non exoluit. Præter hæc igitur peculiaria, sunt alia Ecclesiæ communia suffragia, pro omnibus defunctis: vt quibus de sunt parentes & amici peculiariter qui eos adiuuēt, ne maneant auxilio destituti, iuuatur à communi matre omnium Ecclesiæ. Idem verò quod Augustinus, docuit etiam Gregorius Magnus.

Hos citat. S.
Tho. 4. d. 45.
q. 2. ar. 4.

4. Dial. 109.
39. & 107.

¶ Anima igitur sæpius dicta cum sentiret remedium ab oratione, expandens manus suas ad Deum oravit, ut susciperet illud in affectu amoris illius, quod ipse per se descendendo de cælis subiit mortem, & ex eodem illis restitueret, qui pro se orabant, cum optime indigerent. Tunc Dominus in signum exauditionis videbatur quasi de manibus animæ accipere drachmam vnam, & eam repone ad rependendum orantibus in remunerationem.

In fine illius
cap.

S C O L. Quauis plura sint genera suffragiorum, quibus fideles Christi auxiliari possunt animabus in Purgatorio existentibus: nempe ieiunia, peregrinationes, elemosynæ, atque ijs similia: tamen de sola oratione fit hic mentio: quia non vno tantum modo iuuat oratio, sed duobus. Altero, quia est opus pœnale atque laboriosum, & hoc modo dicitur satisfactoria. Altero, quia est impetratoria: (hoc enim est peculiare orationi) orationes namque Sanctorum, tum nobis, tum animabus in Purgatorio profunt: quæ licet non sint satisfactoriæ, impetratoriæ sunt. Quocirca Diuus Augustinus dixit, orationibus Ecclesiæ & sacrificio saluari, & elemosynis non est dubium animas iuari. Et Chrysostomus: læuetur mortuus, non lachrymis, sed precibus, supplicationibus, & elemosynis. Et venerabilis, inquit Beda, fuisse hoc Angeli cuiusdam testimonium. Multos preces, ieiunium, & elemosynæ, & ieiunium, & maxime celebratio missarum, ut ante diem iudicii liberentur, iuuant. Denique scriptum cum D. Gregorio Magno, qui cū dixisset: Sacra victimæ illis mortuis profunt,

sunt, qui hinc viuendo obtinaerunt, ut eos etiam post mortem bona adiuuent, quæ hinc pro ipsis ab alijs fiunt. Inter hæc autem pensandum est, quod tutior sit via, ut bonum, quod quisque post mortem suam sperat agi per alios, agat ipse dum viuit per se. Bestius quippe est liberum exire, quam post vincula libertatem querere. Debemus itaque præsens seculam, vel quia iam conspiciamus defuissæ, tota mente contemnere, quotidiana Deo lachrymarum sacrificia, quotidianis carnis eius, & sanguinis hostiis immolare. Hæc namque singulariter victima ab æterno interitu animam saluat, quæ illam nobis mortem Vnigeniti per mysterium reparat: qui licet resurgens à mortuis iam non moritur: tamen in se ipso immortaliter, atque incorruptibiliter viuens, pro nobis iterum in hoc mysterio sacræ oblationis immolatur. Sed necesse est, ut cum hæc agimus, nosmetipsos Deo in cordis contritione mactemus: quia, qui passionis Dominicæ mysteria celebramus, debemus imitari quod agimus. Tunc ergo verè pro nobis hostia erit Deo, cum nos ipsos hostiam fecerimus: post hæc (inquam) Sanctus Doctor suo dialogorum sermone mirabili periodo conclusit. Igitur dum per indulti temporis spatium, licet dum iudex sustinet, dum conuersionem nostram, is qui culpas examinat & expectat: consentiens in lachrymis duritiam mentis: formemus in proximis gratiam benignitatis. Et audeat dico, quia saluari hostia post mortem non in digebimus, si ante mortem Deo ipsi hostia fuerimus. bonum. Sed inquit quidam adhibent, quod dicitur in Deo. Deo obla-

*De oblatione hostiæ salutaris & vigiliarum, quæ propa-
rentibus fieri solent in ordine Sancti Be. celi-*

*Et: & de magno Psalterio
pro defunctis:*

CAPVT XX.

Dominica, qua agitur communis memoria pro ani-
mabus parentum congregationis, dum post sump-
tam sanctam communionem, hostiam illam offerret
Domino, in remedium prædictarum animarum, & sta-
tim magnam multitudinem videret, de quibusdam in-
fimis tenebris ascendere, sicut scintellæ sparguntur ab
igne, quasdam in similitudine stellarum, quasdam ve-
rò alterius speciei: illa perquirens, si numerosa illa mul-
tudo esset, ex parentibus nostris, tale à Domino acce-
pit responsum: Ego propinquissimus vester sum pater
& frater, & sponus, ergo affinisimi vobis sunt mei spe-
ciales, quos nolo expectes esse à comuni memoria pa-
rentum vestrorum. Vnde cum his sunt intermixti.
Et ideo ista disposuit semper orare potius pro specia-
libus Domini. Item alio anno, cum Vigiliæ pulsaren-
tur, vidit agnum quendam niuei candoris (sicut agnus
Paschalis solet depingi) quasi ex vulnerato corde suo
emittentem roseos riuos sanguinis in aureum calicem,
& dicentem: Ego ipse sum propitiaturus omnibus illis
animabus, quibus hodie in loco isto paratur conui-
uium. ¶ Cum conuentus legeret magnum Psalterium
pro animabus (quod dicitur, animabus multum
proficuum) & ista, vice quadam communicatura,
deuotius oraret pro animabus, interrogauit Do-
minum.

minum. Vnde hoc esset, quod ipse Psalterium illud
tantopore acceptaret, quod etiam animabus tantum
proficeret cum (vt sibi videretur) ex multiplicitate tā
Psalmorum quā orationum magis gigneretur tedium
quā deuotio. Dominus respondit: Nimius amor
quem habeo ad redemptionem earum, instigat me.
Vnde ad similitudinem, si rex aliquis qui detineret
quosdam amiscissimorum suorum in captiuitate, quos
libenter dimitteret absolutos, nisi eum iudicium iu-
stitiæ prohiberet: tandem nimio zelo redemptionis
eorum impellente, dum non haberent vnde se redi-
merent, rex utique à quocunque militum suorum
acceptaret, si vel saltim pro argento & auro, vel aliud
quid pro liberatione eorum illi ponderaret ad men-
suram debiti eorum, vt vel sic occasionem dimitten-
di eos haberet: sic & ego accepto quod mihi pro
animabus eorū (quos pretioso sanguine & morte mea
redemi) offertur: vt habeam occasionem eas à pœnis
absoluendi, & ad gaudia ipsis ab æterno præparata,
perducendi. ¶ Tunc illa: Quā acceptus est tibi
labor earum, quæ tibi hoc persoluunt Psalterium?
Respondit Dominus: Acceptus certè, quoties ali-
qua liberatur anima per orationes earum. Et hoc
ipsis indubitanter restituum in tempore opportuno, se-
cundum omnipotentiam meæ liberalissimæ pietatis.
Hinc illa: Et quot animas, inquit, dignatur tua clemen-
tia cuiuslibet orationibus donare absolutas? Respon-
dit Dominus: Secundum quod cuiuslibet affectus me-
reter. Et subiunxit Dominus: Amor ingentia benigni-
tatis meæ instigat me quod ad vniuersusque sororis,
huius vestri monasterij preces aliquibus animabus
existen-

existentibus in Purgatorio faueam. ¶ Alia vice dum iterum oraret pro animabus, vidit animam cuiusdam militis (qui, vt æstimos, ante xiii. annos vel amplius obierat) in specie in manis bestię, quę videbatur tot habere cornua grandia, quot alię bestię crines solent habere. Et videbatur hæc bestia desuper os inferni vno tantum stipite sub latere sinistro (cui tota incumbat) sustentata. Contra quam omnis pœna & miseria inferni euaporans, intollerabili & ineffabili eam cruciatu torquebat. Nec omnino aliquod remedium ex aliquibus suffragijs Ecclesię recipiebat. Ista verò in consideratione bestię illius admirans, intellexit diuinitus inspirata, quòd vir ille viuens ad huc in corpore, maxime deliquisset in superbia & eleuatione. Et ideo peccata eius in modum cornium creuissent super eum, & in tantum induruissent, quòd quando in pelle sua bestiali anima eius maneret, nullum omnino remedium percipere posset. Per stipitem verò, cui soli incumbens sustentabatur, ne incideret in infernam, intellexit, quòd quandoque voluntatem bonam habuerat ad huc viuens, per quam cooperante sibi misericordia Dei detentus esset: ne tartarus eum penitus absorbuisset. Tunc ista, Deo donãte, misericordia mota super eum, legit magnum Psalterium, & ipsum obtulit diuino cordi pro remedio animę ipsius. Et ecce statim videbatur dissolui bestialis illa pellis, & anima illius in specie pueruli valde adhuc maculosi exiuit. Hinc iterum ista orante pro ea translata est in domum quandam, vbi plures animę videbantur congregatę. Recognouit quòd in illo loco suffragia Ecclesię sibi possent subuenire, quarum solatio ab hora mortis suę

vsque

vsq; in illã horã, qua ad preces huius electę Dei a bestiali pelle liberata, & in hũc locũ est translata, caruerat. Animę verò ibidẽ comorantes, multum benignę suscipiẽtes animã illam, quasi locũ sibi inter se preparare videbãtur. Quod ista considerans, ex intimo cordis affectu Dñm exorabat, vt animabus illis talẽ benignitatem animę illi exhibitam recompensare dignaretur. Cuius precibus Dominus acclinatus mox transfudit eas ad refrigeria diuersis delitijs valde amœna. ¶ Hinc ista iterum requisit a Domino, dicẽs: Quem fructum consequitur congregatio nostra, Domine, de magno Psalterio quod legit? Respondit Dominus. Illud, de quo dicitur. Oratio tua in sinum tuum conuertetur. Insuper ex abundantia benignissimę pietatis meę hunc fructum ipsis superaddam, propter charitatem, qua fidelibus meis subueniunt ad laudem meam, quod vbi post hoc idem Psalterium persoluetur, ex hoc quęlibet earum gratiose participabit. ¶ Hinc vice alia dixit ad Dominum. O Pater misericordiarum, si quis amore tuo instigatus hoc Psalterium ad laudem tuam persoluere desideraret, pro remedio tuorum fidelium defunctorum, nec posset tot Missas & eleemosynas obtinere, quod ad idem pertinet Psalterium, quid tibi posset obsequij facere, quod simili modo acceptares? Respondit Dominus. Vt secundum numerum missarum ipse suscipiat corporis mei Sacramentum pro remedio animarum. Et pro qualibet eleemosyna iterum legat, Pater noster, cum collecta. Deus cui proprium est, pro conuersione omnium peccatorum & vnum opus charitatis faciat etiam pro singulis eleemosynis.

R r

Quid

Quid sit Psalterium magnum, de quo sapius fit mentio in hoc libro.

DE hoc magno Psalterio, quid sit, aut quomodo legatur, forte dubitabit lector, quandoquidē minus hic quā ut satisfaceri possit unicusque, et pressum est. Videtur igitur quantum ex libris exercitijque; huius virginis accurate perspectis extr. hi potuit, hic qui sequitur, tenendus modus. Primo videlicet sumpta venia flexis genibus dicēs. In unione illius super cœlestis laudis, qua super gloriosa Trinitas sola sui ipsius perfecta laus est, quæ deinde manat in benedictā humanitatem tuā, dulcissime Domine Iesu Christe, etque in gloriosam matrē, omnesque Angelos, et Sanctos tuos: et iterum refluit ab eis in abyssum diuinitatis tuæ, unde fluxerat, offero tibi hoc Psalteriū ad laudem et gloriam tuā. Atque ex officio totius vniuersitatis adoro, saluto, et benedico te, gratias agens pro amore, quo propter nos incarnari, nasci, ac triginta tribus annis fame, siti, laboribus et doloribus affici, ac te ipsum nobis in sacramento relinquere dignatus es: obsecrans te, ut hoc Psalterium, quod pro anima illa vel illis, aut pro viuis seu defunctis, pro quibus orari vis offero, unire et permiscere digneris merito sanctissimæ vitæ et cōuersationis tuæ. Et ex eiusdem abundantia supplere et perfecte restaurare quicquid neglexeris aut omiserant in tui laude, gratiarū actione, dilectione, orationibus, virtutibus cæterisque bonis operibus et obsequijs tibi debitis, quæ per gratiā tuā facere potuissent et nō fecerūt, seu in pure et imperfecte fecerūt. ¶ Secūdo sumpta venia flexis genibus, dic. Adoro, saluto, et benedico te dulcissime Dñe Iesu Christe, gratias agēs pro amore quo tu creator vniuersorū ad redimēdū nos, ab hominibus dignatus es capi, ligari, strabi, cōculcari, verberari, conspu-

flagel-

flagellari, spinis coronari, condēri, Crucē baiulare, nudari, crucifigi, et acerbissima morte occidi, læcesque cōstigi. Atque in eiusdē amoris unione offero tibi has indignas orationes meas, obsecrans te, ut per meritum tuæ sanctissimæ passionis et amoris delere et perfecte abstergere digneris quicquid animæ, pro quibus oro, unquā contra voluntatem tuā peccauerūt, cogitationibus, locutionibus, et operibus malis. Et, ut offeras Deo Patri omnem vulnerati corporis et dolorosæ animæ tuæ pœnā et dolorē, merita et exercitia, pro omni pœna, cui apud iustitiā tuā detinentur obligata. ¶ Tertio, stando dic deuote. Adoro, saluto, et benedico te dulcissime Domine Iesu Christe, gratias agens pro amore et fiducia, quibus nostrā carnē deuicta morte resurgens glorificasti, in cœlūque ascendens ad dexterā Patris collocasti, obsecrans te, ut animas, pro quibus oro, tuæ gloriæ et victoriæ participes efficere digneris. ¶ Quarto, sumpta venia, dic: Saluator mundi salua nos omnes, sancta Dei genitrix Virgo semper Maria ora pro nobis, precibus quoque Sanctorū Apostolorū martyrum, et Confessorū atque sanctarum Virginum suppliciter petimus, ut a malis omnibus eruamur, bonisque omnibus nunc et semper perfrui mereamur. Adoro, saluto, et benedico te dulcissime Domine Iesu Christe, gratias agens pro omnibus beneficijs quæ gloriosæ Matri omnibusque electis tuis unquam impendisti, in unione illius gratitudinis, qua omnes sancti gratulantur se per Incarnationem, Passionem, et Resurrectionem tuam beatificatos: obsecrans te, ut ex eiusdem gloriosæ Virginis et Sanctorum meritis et precibus supplere digneris istis animabus, quicquid eis deest ex proprijs. ¶ Quinto legas deuote C. L. Psalmos, ut habentur in ordine Psalterij, subnectendo post quemlibet

R 2

Psal-

Psalterij versum hanc orationem, *Aue Iesu Christe* splendor Patris, princeps pacis, ianua cœli, panis vivus, virginis partus, vas deitatis. Et in fine cuiuslibet *Psalmi* flexis gembus: *Requiem aeternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis.* Præterea devote dices aut dicit facies C. L. aut saltem L. vel ad minus XXX. *Missas*, seu loco earum toties communicabis. Item C. L. elemosynas facies, seu loco cuiuslibet *Pater noster*, & *Deus cui proprium* &c. suscipe deprecationem nostram, & quos delicti &c. dices pro conversione omnium peccatorum. Et C. L. opera charitatis superaddes. Opus charitatis est, quicquid ex charitate Dei impenditur proximo, ut puta illi benefacere, consulere aut verbum bonum dare: aut laborare, vel orare pro alijs. Hæc de magno *Psalterio*, cuius virtus in precedentibus commendatur, dicta sint.

De septem Missis S. Gregorij Papæ.

De Missa autem valde videtur in 4. Dial. c. vii.

Ceterum his non incongrue adijciendas putamus septem *Missas* beato Gregorio Papæ divinitus, ut maiorum nostrorum habet traditio, reuelatas, eo quod ad liberandam animam a pœnis suis miræ sint virtutis & efficacie, ut pote quæ meritis Christi potissimum sunt subnixæ. Debes autem sub qualibet harum *missarum*, si facultas adsit, in honorem passionis Christi septem luminaria accendere, & septem diebus quolibet die quinque *Pater noster*, & *Aue Maria* legere, & septem elemosynas dare, & unam etiam vigiliam defunctorum legere, quolibet horum dierum pro septem donis Spiritus Sancti. *Primæ* itaque *Missæ* est, Domine ve longe: cum passione integra

integra, ut in die *Palmarum*, sub cuius memoria rogandus est Dominus per captivitatem suam, quæ sponte se tradidit in manus peccatorum, ut liberaret animam a captivitate pœnarum, quam sua propria meruit voluntate. *Secundæ* *Missæ*, Nos autem gloriarum, cum passione Domini, ut feriantia post *Palmarum*, sub qua rogandus est Dominus per iniustam sui condemnationem ad mortem, ut animam liberet a iusto iudicio suo. *Tertiæ* *Missæ* In nomine Domini cum Passione, sicut in feria quarta post *Palmarum*, sub qua rogandus est Dominus per innocentem sui affixionem, pendentiamque dolorosissimam in Cruce, ut liberet animam a debitis pœnis. *Quartæ* *Missæ* etiam (Nos autem gloriarum) ut supra cum Passione: Egressus Iesus, ut in die *Parascœves*, sub qua rogandus est Dominus per suam acerbissimam mortem, & transfixionem cordis, ut sanet animam a pœnis & vulneribus peccatorum. *Quintæ* *Missæ* *Requiem aeternam*, sub qua rogandus est Dominus per sanctam sepulturam suam, qua ipse cœli terræque Dominator dignabatur in terra recodi, ut animam eruat a souca peccatorum. *Sextæ* *Missæ* *Resurrexi*, ut per gloriam iucundæ resurrectionis suæ animam ab omnibus peccatorum maculis mundare, & suæ gloriæ participem facere dignetur. *Septimæ* *Missæ* est, *Gaudemus*, ut in die *Assumptionis* *Beate Mariæ*, qua Dominus Iesus & mater sua rogandi sunt per gaudium, quod in die *Assumptionis* suæ suscepit ipsa mater misericordie, ut detur animæ precibus & meritis ipsius gloriosæ *Virginis*, ab omni impedimento absolui, & cœlesti sponso feliciter sociari. *Hæc* si pro alijs feceris, in hora mortis oratio tua in sinum tuum multiplicato fructu revertetur. Si autem hæc ipse pro te feceris dum vivis, hoc utique longe melius est, quam post mortem ea ab

*alijs expectare, & fidelis Dominus, qui occasionem bene-
faciendi quarit, custodiet reddetque ea tibi in tempore suo.
per viscera misericordiae suae, in quibus visitavit nos oriens.
Ex alto.*

Quid lucretur qui sua merita alteri communicat.

CAPV T XXI.

PRO anima cuiusdam defuncti cum offerret Deo om-
ne opus bonum, quod ipse pius Dominus vnquam
dignatus est in ea & per eam operari, vidit illud ante
thronum diuinæ maiestatis præsentari, in similitudi-
ne diuersorū pulcherrimorū xeniorum. Et Dominus
illud valde benigne attraxit, quasi gauderet se aliquid
habere vnde indigentibus benefacere posset, qui pro
prijs factis non meruerant beneficia sua, hinc vidit be-
nignissimū Dominum cuiuslibet operi sibi ab ipsa obla-
to aliquid addere ex liberalissima pietate sua, & sic illi
remittere, vt pro bona voluntate nunc duplicatam re-
ciperet, & conseruaret in æternam remunerationem.
Per quod intellexit, quod homo non perdit, sed mul-
tum lucratur in charitate alios adiuuando.

¶ Die quodam dum celebraretur Missa pro anima
cuiusdam pauperulæ ipso die sepeliendæ, ista miseri-
cordia mota, legit pro animæ ipsius remedio, quinque
Pater noster in honorem quinque vulnerum Domi-
ni. Tunc inspirata diuinitus, obtulit etiam in charitate
Domino omnia, quæ diuina pietas in ea & per eam vn-
quam dignata est operari, ad augmentum beatitudi-
nis eiusdem sceminae. Quod cum fecisset, statim vidit

animam:

animam eius in locum suum sibi in cœlis à Domino
præparatum honorabiliter sublimari. Tunc ista requi-
siuit à Domino, vnde anima illa hoc promerisset,
quod ad preces suas, & oblationem factam pro ea tan-
tum beneficium consecuta esset? Respondit Domi-
nus. Cum tribus hoc promeruit. Primo, quia videlicet
semper bonam habuit voluntatem & desiderium in re-
ligione seruiendi mihi, si facultatem habuisset. Secun-
do, quia religiosos & quosque bonos homines dilexit.
Tertio etiã, quia libenter ipsis ob honorem meifer-
uiuit & benefecit. Et subiunxit Dominus. Quantum
à quoquam hominum hæc tria prædicta acceptem, in
animæ illius sublimatione perpende. ¶ Cum quædam
obiisset, quæ per omnem vitam suam pro remedio ani-
marum plures facere solebat orationes: sed humana
fragilitate in perfectione obedientiæ aliquantulum
negligens extiterat, præferens quandoque rigorem ie-
iunij, vigiliarum, & similia virtuti obedientiæ, visa est
quasi diuersis monilibus ornata: sed sub illo ornatu
graui pondere lapidum impedita duci ad Dominum à
pluribus. Cumque ista videns hoc miraretur, edocta
est quod personæ ducentes erant animæ ipsius ora-
tionibus liberatæ: ornatus verò verba orationum, sed
lapides culpa in obedientiæ. ¶ Post hoc Dominus of-
tendit vitam animarum ad ecclum in similitudine val-
de stricti asseris parum procliuus, qui difficillime pote-
rat ascendi, & oportebat, vt ascendentes se iuuaret am-
bas manus asserem hinc inde caute terentes. Per
quod notabatur, quod per opera bona animas oportere
iuuare. Qui etiam Angelos promotores merentur
habere, multum proficiant. Nam videbantur ex vtra-

que parte terribiles griffones, scilicet dæmones, circumvolare ad impediendum animas, sed ostendebatur solatium religiosorum sub obedientia viventium, quasi idem asser haberet ex vtraque parte perticas, per quas tenere se poterant ne caderent. In illa vero parte, vbi Prælati negligunt subditos per obedientiam regere, videbantur perticæ deficere, & anxie casus timebatur. Illæ autem animæ, quæ se voluntarias ad obedientiam exhibuerant, manibus proprijs imperticis se tenebant, secure transibant, Angelis adiuantibus & omnia impedimenta remouentibus ab ipsis. ¶ Alia quædam dum defuncta esset, apparuit quasi ex auribus ipsi creuisset aliqua durities ad modum cartilaginis, quam cum magna difficultate vngulis radi oportebat, vsque dum annihilaretur. Et hoc pro eo, quod audierat murmuraciones & detractiones. In ore etiam videbatur habere hoc impedimentum, quasi corio sibi esset os obiectum interius, ne saperet sibi suauitas diuina. Et hoc pro eo, quoniam aliquando detraxerat: Vnde edocta est à Domino, quod si ista, quæ simpliciter hoc fecerat, & frequentius poenituerat, talis meruit, hi qui contumaciter similia faciunt, simul cum corio habent lanceolas à lingua ad palatum; & de palato ad linguam pungentes, quæ poenitaliter lacrando, quasi detestabilem sanie effluere faciunt. Vnde abominabiles sunt omnibus cœli ciuibus. Tunc ista dixit gemens ad Dominum: Heu Domine, cum respondam ostendere solebas merita animarum: nunc magis ostendis purgationes culparum: Ad quod Dominus: Homines tunc magis inuitabantur donis gratiarum; sed nunc poenis vix terrentur à peccatis.

¶ His

¶ His adiungere libet aliqua, quibus benignissima Dei pietas hanc virginem Gertrudem ad exitum suū dignata est præparare.

De mortis desiderio, quod Dominus in S. Gertrude succendit.

CAPVT XXII.

IN festo beati Martini, sub Responsorio, Beatus Martinus obitum suum: ista inardescens dicebat ad Dominum: O Domine, quando mecum similiter facies? Respondit Dominus: Nimis cito volo te de hac vita sumere: Ex quibus verbis ista nimio desiderio succensa, optabat dissolui, & esse cum Christo: cum tamen antea nulla sibi de hoc cura fuisset. Hinc feria quarta post diem Paschæ, dum sumptam communionem adhuc in ore teneret, diuino affatu taliter est salutata: Veni electa mea, & ponam in te thronum meum. In quibus verbis sensit illam horam aduenisse, de qua in præcedenti beati Martini festo dictum audierat hoc verbum, scilicet, Nimis cito volo te de hac vita sumere. Tunc adiecit Dominus: Quantumlibet temporis hodiernæ diei superuixeris, hoc non tibi studebis viuere, sed laudem meam secundum desiderium tuum in omnibus lucraberis. Quod igitur obitus eius ad tempus postea sit dilatatus ideo factum est, quia Dominus noluit eam transire absque merito desiderij & præparationis illius, ad quam eam per prædicta verba incitabat. Nam quando, teste S. Gregorio, dilata desideria crescunt, crescit etiam per consequens cum

lus meritorum. ¶ Alia vice, dum die quadam Domini ca iterum recoleret desiderium absolutionis à carne, Dominus subintulit. Elige quod vis, an iam exire de corpore, an infirmitate diutius exornari, quanuis in lō ga infirmitate sciam te pulverem negligentiarum abhorrescere. Tunc illa subiciens se tantæ dignationi Dei, sic ait. Fiat Domine mi volūtas tua: Et Dominus: Iuste, inquit, mea effe ista electio. Ergo si tu propter amorem meum consentis peregrinari in corpusculo, ego manens in te, in sinu meo te confouebo: donec tandem post obitum tuum ad amœna perducam viriditatis æternæ. Hinc per tempus desiderium eius est temperatum. Et post hæc ad tempus quoties ad se redijt, hunc versiculum audiuit sibi interius replicari: Colubanea in foraminibus petra. ¶ Post hæc cum cresce te iterum desiderio ex peteret accelerationem resolutionis suæ. Dominus respondit: Quæ vnquam sponsa tanto desiderio accelerauit venire ad locum illum, in quo sceret sponsum oportere desistere ab augmentatione ornatus sui, & in quo ipsa deinceps non permitteretur aliqua sponso xenia præparare? Post inortem enim, nec animæ meritum crescit, nec ultra poterit aliquid pro Domino sustinere. Ergo æquo animo suffert dilationem mortis, & postremo quietis.

¶ Itaque communicata vice quadam, dum nimio defectu virium laboraret, requisit à Domino, si per instantem debilitatem, debitum carnis esset solutura? Vnde & tale accepit responsum: Cum puella viderit nuncios sponsi sapius aduenire & negotiari de his, quæ spectant ad nuptias perficiendas: dignum est etiã, vt ipsamet se præparet in his, quæ ipsam ad sponsa-

ta decent. Simili modo conuenit, vt tu cum sentias egritudinem, nihil eorum negligas, quibus velles ante obitum præparari. Tunc ista: Et quomodo scire potero desiderabilem illã horam aduentus tui, qua educes me de carcere carnis huius? Et Dñs: Ego duos Angelos ex principibus cœlestis Curia per aureas tubas faciam ad vtramque aurem tuam suauiter decantare. Ecce sponsus venit, exite obuiam ei. Et illa: Quid erit Domine vehiculū meum, cū per regnū illud iter faciam tibi dulcissimo vincō meo præsentanda? Respondit Dñs. Reualens tractus diuini desiderij ex intimo amore meo ad te, directus te in meum regnū ducet. Tunc addidit illa: Quid tūc Dñe mi habebō pro sella? Et Dñs: Plena fiducia, qua de liberalissima pietate mea omnem bonum speras, in hoc conductu sellam tibi præbebit. Et illa: Quo freno tunc regar? Respondit Dñs: Feruētissimus amor, quo totis præcordijs anhelas in amplexus meos, fiet tibi pro freno. Tunc illa: Cum ignorem quid plus pertinēat ad equitatum, nunc etiã vltterius nescio perquirere, cum quibus in illa exoptabili via sim profectura. Ad quod Dominus: Quantumcūque nunc explorares, tamen in infinitum plus te inuenisse gaudebis: & in hoc sunt delitiæ meæ, quod nunquam humani sensus tantum poterunt inuestigare, quantum ego meis electis soleo præparare.

De aurea sagitta amoris.

CAPVT XXIII.

DVm quidam frater in capella prædicans, inter cetera dixit: Amor est aurea sagitta, quasi quid sagittæ:

gittauerit homo, hoc sibi quodammodo vendicaret: ergo stultus est, qui amorem suum terrenis occupat, cœlestia negligendo. Ad hæc verba ista inardescens dixit ad Dominum: O vtinam ego haberem hanc sagittam, quia absque dilatione te vnicum dilectum animæ meæ transfigere vellem, vt te semper retinerem. Quod cum diceret, vidit Dominum versus eam tenentem auream sagittam, & sic respondentem: Tu proponis me vulnerare, si auream sagittam haberes: ergo cum ego hanc habeam, volo te transfigere in tantum, quod nunquam amplius ad priorem redibis sanitatē. Iam dicta ergo sagitta videbatur tripliciter reflexa, scilicet, in primā parte, in mediā & prope finem. Per quod dabatur intelligi triplex vis amoris, quam in anima efficit, eam vulnerando. Prima enim reflexio cum pertransierit animam, eo modo ipsam vulnerat, vt more languentis omnia transitoria penitus sibi reddat insipida in tantum, vt de cætero in nullo talium valeat delectari aut consolari. Secunda autem pertransiens facit animam (more febricitantis, qui ex acerbitate doloris, cum maxima in patientia expetit medicinam) supra modum desiderio adhærendi Deo: cum omnino sibi impossibile videatur citra ipsum aliquo modo posse respirare. Tertia deinde pertransiens animam ad inæstimabilia perducit, quasi à corpore separando, nectareis torrentibus diuinitatis facti iucundē delectari. ¶ Post prædictam reuelationem, ista impertune desiderabat carnis debitum in antedicto loco, scilicet in capella, persolvere. Et cum hoc quandoque orationibus suis annecteret, quadam die à Domino tale accepit responsum: Ego te in exitu animæ tuæ faci-

ciam

etiam sub vmbra paternitatis meæ confoueri: sicut mater dilectum vteri sui in sinu veste suā contextum facit pausare, dum per horrida maria transnauigat. Et post debitum mortis in amœnis pratis cœlestium viriditatum mecum faciam delectari: sicut mater vult paruulum in portu, quem tamen noluit à molestia periculorum esse immunem in mari. Hinc ista gratias agens Deo, & à desiderio illo puerili desistens, totam se prouidentie diuinæ commisit. ¶ In oratione sua vice quadam pro hora exitus animæ suæ Dei misericordiam implorabat. Vnde tale accepit responsum: Quomodo deceret me, vt benè cepta tecum non optuno fine completem? Et illa: Si tunc Domine transitum meum perfecisses, quando ex tuis responsis existimabam me morituram: tunc credo quod gratia tua me paratiore inuenisset, sed ex dilatione timeo quod propter teporem desidiæ meæ magis negligens deprehendar. Ad quod Dominus: Omnia, inquit, suum tempus habent in prouidentia sapientiæ meæ: Vnde si quid quolibet tēpore feceris, pietas mea tibi referuat.

*Exercitium mortis annue seruandum, & deuota
preparationes ad eam, Et de
pietate Mariæ:*

CAPVT XXIII.

Instructionem quandam valde vtilem conscripserat, qualiter videlicet quilibet homo saltē semel in anno memoriam mortis suæ deuotē peragat, & incertam illam horam, qua potest, deuotione præueniat.

ita, vt

ita, vt videlicet primum diem assignet extremæ suæ infirmitati. Secundum confessioni. Tertium vnctioni. Quartum communioni, & Quintum morti. Cum vero hoc, vt alios docuerat, etiam ipsa recollere proponeret, & die Dominico præcedente hos dies per sanctam communionem auxilium diuinum in suum adiutorium inuocaret, legeretq; deuotè Psalmum, Què admodum, cum Hymno, Iesu nostra Redemptio, in vnione illa, qua amas anima vnus spiritus fit cū Deo. Ait illi Dñs: Commenda mihi omnia opera manuum tuarum. Item applica oculos tuos oculis meis, singulaque membra tua, vt de cætero nunquam nisi ad laudem & gloriam meam, & propter amorem meum commoueantur. Quod cum faceret, videbatur velut quædam zona aurea prodire de corde Dei, qui circumcingens animam eius, ipsam indissolubili vinculo amoris Domino astrinxit. Hinc circa horam communionis, dum recolleret quòd præcedenti die libenter confessa fuisset, si facultatem habuisset, ac desideraret à Domino ab omnibus peccatis & negligentijs absolui, visus est Dominus animam illam beatam in se concludere, virtute suæ incomprehensibilis diuinitatis: sicut gēma includitur auro. ¶ Sequenti vero die, scilicet, feria secunda, dum bis legeret prædictum Psalmum, Quemadmodū, cum Hymno Iesu nostra Redemptio, in memoriam vnionis illius, qua diuinitas causa humane salutis adiuncta est humanitati, videbatur ad includendū in se animam duplicari. Die quoque tertio eundem Psalmum legeret ter videbatur triplicari. Feriæ denique quarta, dum extremæ infirmitatis suæ memoriam celebraret, cū deuotione & orationibus ad

hoc

hoc assignatis: apparuit anima eius crucifixo adiuncta. Per quod dabatur intelligi, quod passio Iesu Christi, in cuius vnione ipsam infirmitatem suam obtulit Domino, animam ipsius sanctæ Trinitati decenter placitam faciebat. Feria quoque quinta, dum sub forma confessionis peccata sua in amaritudine cordis reuolueret coram Domino: singula quæ rememorabatur ex pietate Domini ea remittentis apparuerunt velut gemæ splendentes eam mirificè decorantes. Feria deinde sexta, dum vnctionē recolleret, videbatur sibi Dominus dignatissimè adesse, & quasi de intimis cordis sui producere liquorem, quo oculos, aures, & es, cæteraque membra eius emendando deliniret. Quod cum Dñs perfecisset, ait at illam: Ornatum hunc mihi commenda, vt more matris fidelissimæ ipsum tibi conseruem vsque ad tempus idoneum, quo ipsum amplius nullis peccatis aut negligentijs poteris obfuscare. Cumque hoc deuotè faceret, visus est Dominus ornatum illum ab anima recipere, & in corde suo quasi in serinio tutissimo reponere seruandum. Sabbatho autem dum se ad communionem pro modulo suo præparasset, sub Missa dum hostia sacrosancta eleuaretur, apparuerunt ante thronū diuinæ maiestatis quatuor gloriosi principes angelici: quorum duo Dominum Iesum dextra leuaque circumplectentes deducebant: alij verò duo animam deducentes obuiam Domino præsentabant. Quam Dominus blande suscipiens pectori suo ipsam acclinavit, & viuifico sacramento altaris eam sibi feliciter sociavit & vniuit. ¶ Dominico itaque die, dum recolleret diem extremæ suæ expirationis, cum orationibus ad hoc assignatis, deuotione qua potuit, affuit ei iterum

iterum Dominus dignantissima blanditate & singula membra eius, quæ ipsa sibi offerebat mundo moritura sibi que soli deinceps in laudem æternam & amoris exhibitionem victura, venerabili manu sua benedicens efficaciter consignavit. Unde per hoc, quod Crux apparuit aurea, figurabatur, quod omnia opera ipsius de cætero ex virtute diuinæ vnionis deberent nobilitari. Per Crucem vero notabatur, quod omnes maculæ, quas postea contractura esset ex humana fragilitate, per virtutem passionis Christi sine mora deberent aboleri. ¶ Ad eleuationem hostiæ, dum offerret Domino cor suum mundo moriturum, & oraret vt Dominus dignaretur animam eius per suam innocentissimam humanitatem reddere puram & ab omni peccato immaculatam, & per excellentissimam diuinitatem suam omnigena virtute ditatam & ornatam, nec non per virtutem amoris illius, qui summam diuinitatem coniunxit cum immaculata humanitate, dignaretur eam omnibus donis suis conuenientissime adaptare: videbatur Dominus cor suum deificum velut vtrisque manibus expansum cordi ipsius similiter versus se expanso cum inæstimabili amore explicare & vnire. Tunc quasi de medio vtriusque cordium feliciter conglutinatorum effloruit quædam arbor miræ venustatis: quæ videbatur tanquam ex vna aureo & altera argenteo stipite in modam vitis mirabiliter circumuolui & in altum sua proceritate protendi, habens folia clare splendentia velut perlustrata solari radio fulgidæ semperque tranquillæ Trinitati. Per aureum enim stipitem figurabatur diuinitas: & per argenteam anima istius sibi inuoluta. Cūque oraret pro

sibi

sibi commissis, videbatur arbor iam dicta producere fructum pomorum pulcherrimorum. Quæ poma declinata demittebantur ad quælibet eorum, pro quibus orabat, vt ea per desiderium, & deuotionem decerperent sibi ad veram salutem. Post hoc dum multum debilitata se ad pausandum lecto reclinaret dicens: Domine quicquid deinceps admitto commoditatum, hoc offero tibi ad laudem æternam. Respondit Dominus. Et in quibuscumque deinceps delinquens ex humana fragilitate, sint per virtutem meæ diuinitatis emendata. ¶ Hinc illa requisit a Domino, vtrum eam per infirmitatem, qua tunc laborabat, educere dignaretur de hoc exilio? Cui respondit Dominus. Ego per hanc infirmitatem deducam te quasi in locum mihi propiorum. Sicut sponsus habens sponsam prædilectam in remotioribus partibus commorantem, cuius amore actuat, euocat quidem & proprio ducatu numerosque principum ac militum suorum circumuallati, qui omnes muneribus diuersorum xeniorum eam honorent, sumptibusque ei famulentur, deducit eam honorabiliter ad castrum prope palatiū suum situm. Quo cū peruenit exhibet se ipsi coram omnibus principibus, & optimatibus suis in serenissima blâditate, donas annulum fidei in signum fœderis matrimonialis. Quia ergo ego Dñs Deus amator tuus fortis zelotes tecū suam & xenia, quibus in hoc itinere honoraris, sunt diuersa in cōmoda, & grauamina infirmitatis tuæ, quæ sine intermissione suauiter resonant mihi & demulcent aures benignitatis meæ ad tibi cōpatiendum, & inclinât affectū diuini cordis mei ad tibi benefaciendū & magis magisque mihi attrahendū, ac vniendū. Cum verò ad

si

locum

locum tibi ab æterno prædeſtinatum perueneris, hoc eſt ad iatū deſectum viriū, quod morti approxima re videberis: tunc ego coram omnibus ſanctis oſculū tibi præbebo & annullum fidei ſponſalis, id eſt, ſacramentū extremæ vnctionis. Et quanto vnctionem ſacri olei acceleraueris, eo amplius adaugebis beatitudinem tuā: ſicque in tali ſtatu tam prope mihi cōmoraberis, quod quam primum ad deducendum te in regnum meum æternum me præparare voluero, ſtatim propter vicinitatem commanſionis, hoc per intellectū ſentiens. Vnde exultabūt omnia tua intima ſimul in occurſum meū ſe præparantia. Sicque ego deducam te per torrentem mortis temporalis, & intraham, penitusque immergam & abſorbebo te pelago meæ excellentiſſimæ diuinitatis: quo vnus ſpiritus mecum effecta mihi conregnabis in ſecula ſeculorum. ¶ Poſt hæc adiecit Dñs. Si quis deſiderat in extremis ſuis ſimili aduentus mei conſolatione lætificari, ſtudeat quotidie veſtimentis exquisitiſſimis, id eſt, operibus meæ perfectiſſimæ conuerſationis, per imitationem amici: ſtudeat corpus ſuum ſubiugare & frenum iumentis, id eſt, propriam voluntatem ſuam, manui meæ cōſignet: plene confiſedo de mea pietate quod in omnibus ei fideliter aſſiſtam, in quibuslibet bonis eius ſpiritum paterne promouendo. Omniaque incommoda & aduerſa ſua offerat mihi in laudem æternam. Tunc ego de ſingulis quæ ſuffert, ipſum tanquā gēmis præcioſis & ornamentis varijs decorabo. Si quando vero ex humana fragilitate contigerit ipſum retrahere mihi frenum prius conſignatum propriam in aliquo perficendo voluntatem: hoc ſtatim per pœnitētiam diluat ac

iterato

iterato mihi reſignet ſuam voluntatem: & ſuſcipiet eum dextra miſericordiæ meæ, deducetque eum, cum inæſtimabili gloria, & honore ad regnum claritatis æternæ. ¶ Dominica proxima poſt hoc dum celebraret feſtum illud iucundiſſimum, quo de hoc egreſſi exilio conſpectui beatiſſimæ Trinitatis primo deberet aſſiſti, & tanquam in exceſſu mentis oculos internæ contemplationis perlustraret omnia merita & gaudia ſingulorum ordinum Angelorum & Sanctorum: & inſuper in affluentibus bonis, quibus tam fœliciter dotati ſunt miro modo delectaretur: ex intimo cordis affectu cœpit gratias agere pro eis. Similiter collaudabat Dominum pro omni dignitate, gratia, & gloria beatiſſimæ Virgini matri impenſa. Deprecabaturque ipſam Matrem Virginem Mariam, vt ob amorem filij ſui dignaretur in ſupplementum indigentiarum offerre pro ea Domino illas virtutes, per quas ſe maxime cognoſceret ipſi Domino virtutum complacere. Tūc cœlorum Regina precibus deuote ſuæ proūocata, obtulit filio ſuo virgineam ſuam caſtitem, & ſuam placitiſſimam humilitatem. Et ſuam immarceſcibilem charitatem. Quibus virtutum ornamentis cum Dominus animam induiſſet, omnes Sancti in tam præcellentibus veſtimentis virtutum illarum delectati, exurgentes orabant humiliter ex charitate, vt etiam omnia dona gratiarum dignaretur animæ illi inſundere. Tunc Dominus ad preces electorum ſuorum impoſuit pectori eius monile quoddam de-

centiſſimum innumerabilibus gem

mis mirifice exornatum.

ſf 2

Decon-

*De consolatione Domini & Sanctorum: Et de sa-
cra communione.*

CAPVT XXV.

Recollecta intra se vice quadam, & retractans ho-
ram mortis suæ, dixit ad Dominum. O quanto
honore & consolatione sunt fœlices illi, qui in hac vi-
ta promeruerunt in fine vitæ suæ à sanctis tuis conso-
lari & præmuniri. Qua consolatione oportet me in-
dignam carere, cum nulli sanctorum tuorum condi-
gnum exhibuerim obsequium: nec etiam, vt verum
fatear, alicuius sancti sciam desiderare solatium, ni-
si duntaxat tuum solum, qui omnium Sanctorum es
sanctificator. Respondit Dominus. Nequaquam pro-
pterea priuaberis honore illo, ac solatio Sanctorum
meorum, quod me solum, vt dignum est, præfers om-
nibus illis. Vnde tempore exitus tui cum cæteri ho-
mines magis solent anxari aderunt tibi Sanctorum
meorum solatia. Cum vero appropinquauerit hora il-
la præiucunda, qua alijs suffragari solent solatia San-
ctorum: tunc nimirum ego met totus floridus & amœ-
nus omnibus delitijs plenus, cum omni delectamento
diuinitatis & humanitatis meæ me tibi exhibebo.

¶ Cum igitur, vt supradictum est, ab ipso Domino
diuersimode instigata esset ad desiderandam car-
nis absolutionem, atque post hoc per tempus epatis-
vicio ægrotare cœpisset, & à medicis, qui eam con-
siderauerant, intellexisset, quod impossibile videret-
ur ipsam de cætero pristinam recipere sanitatem: cum
mira spiritus exultatione gratias proinde Deo refe-
rens, hæc verba interferebat. Quâuis, Domine mi, præ-
onni-

omnibus delitijs hoc mihi exoptabile sit & iucun-
dū, vt, è carcere carnis educta tibi adiungar: tamen si
tibi hoc placeret, eligeré vsque in diem iudicij hæc per-
manere, & in extrema miseria degere. Ad quod Do-
minus: Talis voluntas apud meam diuinam benignita-
tem obtinuit effectum. In illa die, cum videlicet te to-
tam intraxero mihi, stillabunt montes, id est facti, hæc
dulcedinem: quod tunc ad cumulum beatitudinis tue
per totum mundum melliflui fient cœli. Hoc diuinæ
dignationis benignissimum responsum ista cum maxi-
ma gratitudine suscipiens, ad suauiore cumulandum
gratitudinem simul recolligere cœpit, quæ alijs vici-
bus etiã sibi Dñstã per ipsam, quã etiam per interposi-
tas personas huiusmodi fecerat promissiones, & pro
singulis deuotas Deo persoluebat gratiarum actiones.
Acceperat enim in promissis à diuinæ pietatis super-
effluëtia: quod te vera amor diuinus omnes vires eius
cõsumere deberet. Itẽ, quod Spiritu Sancto operante
ex cõsilio semper venerandæ S. Trinitatis, vt omnia
sua quæ tã per totã infirmitatẽ, quã etiã in morte cir-
ca ipsam agerẽtur, fœliciter perficeret virtute & ope-
ratione sua diuina. Itẽ, quod amor ei seruare deberet,
& omnes qui ei affectu vel factis, aliquod in charitate
ministerium exhiberent in sua infirmitate à diuina li-
beralitate: hoc recepturi erant in remunerationem
quod ipsis etiam amor Dei opem ferret in extrema
sua infirmitate. Item, quod si quis deuote pro ea Dñam
laudans & gratias agens oraret pro quacunq; re, primò
per amorem illum, quo eam Dñs ab eterno ad specialẽ
gratiam elegit: secundo, quo eam suauiter attraxit:
tertio, quo eam sibi familiariter vniuit: quarto quo
Si 3 iucundè

iucundè fruere ea: & quinto, quo foeliciter eam cõ
 summare dignaretur: illius preces indubitanter vellet
 adimplere, si salubria sibi essent quæ peteret. Item,
 quod promisit ei Dñs per veritatem passionis suæ sub
 sigillo mortis suæ pretiosæ, quod si quis in charitate
 cum bona voluntate in hora mortis præmuniret aut
 subsequeretur eam in omnibus, quibus ipse exitum suũ
 proprium desideraret communiri: & hoc tali intentio
 ne, quod adiungeret ei omnes, pro quibus Dominus
 vellet orari: & ante inceptionem orationis offerret Do
 mino studium suum in vnione illius amoris, quo ipse de
 cælo descendit ad terras, & omne opus humanæ Re
 demptionis perfecit: post finem vero orationis offer
 ret Domino studium suum in vnione amoris, quo Do
 minus mortem pertulit & eam cum omni fructu san
 ctissimæ humanitatis in die Ascensionis suæ Deo Pa
 tri præsentauit: ille in morte sua propria inuenire de
 bet fructum, quem ista virgo, ex aliorum auxilio &
 oratione percepit.

*De modo quo sese gessit S. Gertrudis, atque orationibus
 quas recitabat in postrema sua infirmitate ante
 obitum suum.*

CAPVT XXVI.

Hinc vicè quadam apparuit ei Dominus Iesus præ
 filijs hominum inæstimabiliter formæ speciosus,
 mira blanditate suscipiens eam prope cor suum dulcissi
 mum & omni beatitudine plenum. Videbatur enim
 quasi pro pulucri sternere ipsi omnem dolorem to
 tius cor

tius corporis sui sanctissimi, quem in Cruce pertulerat
 pro salute mundi, vt illius fructum saluberrimum ani
 ma sibi intraheret ad salutem æternam. Supposuit etiã
 capiti eius velut pro cussino omnem dolorem cordis
 sui dulcissimi, quem in Cruce persenserat. ex eo quod
 præciebat amarissimam, turpissimam, & innocentissi
 mam passionem & mortem suam in tam multis fore
 infructuosam. His quasi probante amicis candidissi
 mis, supposuit desolationem illam, qua ipse anticus fide
 lissimus ab omnibus amicis derelictus, velut fur aut la
 tro crudeliter comprehensus & immisericorditer vin
 ctus, ad mortem est propulsus, & insuper ab inimicis
 contumeliose derisus, subannatus & iniurijs afflictus.
 Deinde contexit eam Dominus omni fructu suæ præ
 tiosissimæ mortis, vnde sanctificaretur secundam om
 nite beneplacitum diuinæ pietatis. ¶ Cumque sic ver
 sus amantissimum cor Dei, quasi in sinistro brachio ip
 sius suavissime repausaret, aspiciens vidit idem cor der
 ficum (in quo reconditum later omne bonum) sibi in
 similitudine horti vel paradisi, omni amœnitate & de
 lectatione spiritali plenissime patefactũ, arridere, in
 quo vernabant omnes anhelitus Christi sanctissimæ
 humanitatis, quasi pro viridissimo gramine: ac redole
 bant omnes cogitationes eius cordis sanctissimi in spe
 cie rosarum liliorum ac violarum, cæterorumque di
 uersorum florum amœnissimorum: nec non pro cæra
 venustate præpollebant singulæ virtutes Domini de
 sti in specie vitis vberissimæ, tanquam vineæ Engaddi,
 cuius bori suauissimi, que ammirum ab herbis virtutum
 diuinarum, ac vitis verborum dulcissimorum, ramos
 & palmites suos circa animam yndique dilatantes su

sam mira & ineffabili delectatione releuabant Dominus etiam de singulis fructibus arborum diuersarum; scilicet virtutum suarum, videbatur animam eius blande reficere, & de botrorum dulcedine suaviter potare. Egrediebantur insuper quasi per medium cordis diuini tanquam tres mulli purissimi, qui in se inuicem influentes miraculose conuolebant. Et ait Dominus ad eam: Ex his mullis in hora mortis tuæ tam efficaciter potaberis, & anima tua ex hoc tam salubriter conalescet ad summam perfectionem, quod ultra in carne permanere non poteris, sed interim horum aspectibus delectare ad meritum tuum profectum æternum. ¶ Cūque deuote exoraret Deum Patrem, ut eam respicere dignaretur per innocentissimam Iesu Christi humanitatem puram & immaculatam ab omni peccato, ac per excellentissimam ipsius diuinitatem, datam & ornatam omnigena virtute, qua eadem gloriosa diuinitas floruit per sanctissimam humanitatem, precum suarum satis affectuosam promeruit consequi effectum. De hinc cum oraret, dicens. Da mihi amantissime Pater, amatoriā benedictionem tuæ diuinæ pietatis, & cætera, extendens Dominus omnipotentem manum suam, eam signo sanctæ Crucis desuper consignauit: per quæ significabatur inestimabilis fructus saluberrimæ passionis Iesu Christi, quicquid diuersimode lætificabat. ¶ Paulans igitur inter tales rãtasque delicias, nõ sicut ieger de quibus lecto, sed sicut sponsa delicatã in thalimo, imo sicut Deum sitiens anima, que post Liæ fecunditatẽ basia Rachelis suauia in æternum optatos amplexus avidissime haurit, sic afflãtè leniori aũstro diuinæ propitiationis, recogitabat non

in amari-

in amaritudine animæ, sed quasi gaudens de bonis Domini sui sterilitatem præteritorum conatum suorum ex abundantia saluberrimorum pascuorum. Vnde collegit deuotiores orationuculas, & etiam deuotissimas composuit, & illas replicans cum his conuoluerit seu redimere nitetur, primo debita sua, quibus negligenter se instituisse iudicabat, videlicet, horas canonicas, horas B. Virginis, & vigilias defunctorum, cæteraque similia. His quoque superaddidit redimere singulas virtutes, in quibus se videbatur minus iusto exercitata fuisse, scilicet, amorem Dei & proximi, humilitatem, obedientiam, castitatem, socialitatem, gratitudinem, congratulationem, compassionem, & similia. His etiam adiecit redimere spiritualia exercitia, quibus se negligentius inuigilasse reputabat, scilicet, laudes Dei, gratiarum actiones, emendationes, & orationes, non solum pro se, sed etiam pro tota Ecclesia. Hæc singula studebat redimere deuotissimis orationuculis. Nec suffecit sibi quolibet vna tantum emendatoria supplicatione respondere, sed potius pro singulis, ut prædictum est, vice omnium membrorum suorum, cxx. v. orationuculas perfoluit. Pater noster, & Ave Maria, propter dignitatem interueniens, & quilibet, ut prædictum est, orationes tam molles interponens, quod humanam contrahere possent ad denotionem. Et quauis omnino certa esset ex constantia confidentia, tamen indignitatis suæ manquam obliuiscens, ad ea, quæ certissime credebat, se accepturam alibi, benedictissima supereffluentia pietatis Dei, quibus poterat orationuculis pro modulo suo se capaxorem exhibere, sat agebat. ¶ Inter hæc etiam regulam suam

Sf 5

inten-

intentissime relegens, singula verba tam deuotissimis supplicationibus ac poderosis suspirijs remettebatur, quod non solum (vt prædictum est) neglecta, imo cooperante pietate Dei etiam perfecta nobilissimo ornatu decorare valebant. ¶ His per Dei gratiam intensissime perfectis, omnes vires, & sensus corporis & animæ ad altiora distendebat: inter alia deuotissime ruminando millenis vicibus eructabat tales versiculos, qui feruentiorum æstum desideriorum suorum ad Deum exprimeret: & per consequens efficaciori attractu ipsum (cuius amore languebat) sibi medullitus intractum copularent. Et in his intentionem suam extendebat quantum altissime præualuit, in vnione amoris mutui affectus & gratitudinis semper venerandæ Trinitatis, & ex parte affectus totius creaturæ: vt deinceps eo veraciori confidentia ruminare posset versiculum illum, qui solitus erat hæcere memoriæ ipsius, scilicet, Desiderate millic: Hunc enim cum alijs, scilicet: Veni festinans, propera: Si tuus anima mea: Tuus preuulens amor, &c. distinxit cum versiculo: O amantissime Pater, sanctissimam conuersatione (quem etiam in eo & incredibile effectu, sibi diuinitus infusum suscepterat, & etiam tandem ab omnibus legentibus acceptari à Domino recognouit): per totam infirmitatem illam tam indefinenter & assidue replicabat, quod non sinebat se impedire, quantumuis magno laboraret defectu virium, quin singulis diebus vice omnium membrorum suorum ita suppleret: excepto, si maior affectu ad altiora duceretur. De pijs etiam ex abundantia suauitatis, quam spiritus crebro patebatur, pluribus se affectuosis visitationibus tam dulcissimas eructabat orationibus

tiunculas & instructiones, ex quibus tantam consolationem spiritus se recipere, testabantur, quod libentissimè ipsi infirmanti ministrassent, quod talis consolationis & instructionis subsidio, quod per verba eius recipiebant, perficere mererentur. Vnde & quædam personæ sæpius orationes speciales tam magno desiderio persoluebant, pro ea, vt eam Dominus sanitati restitueret, vel saltem sic infirmam in hac vita ad ipsarum consolationem sustentaret, quod non est dubium, quin tam Dominus, qui nunquam spernit vota humilium, propter ipsarum preces, diutius in hoc corpore sustentauit, ipsius nimum prouidens meritis, istarum charitati congaudens.

¶ Prædicti versus sunt hi, scilicet: Desiderate millic: mi Iesu, quando venies, me letum quando facies, de te me quando facies. Veni, veni, Rex optima, Pater immensa gloria: effulga clarè latius, iam expectatus, sæpius. Tua te cogat pietas, vt mala nostra superes parcendo, & totis cõpotes nos tuo vultu facies. Sitiuit anima mea, &c. vt in Psalmi XLI. Hos di. Fingue cum versiculo: O amantissime Pater, qui habetur libro secundo, cap. xxxij. supra.

¶ Dum igitur specialibus orationibus, sicut supra scriptum est; redemisset neglecta, quæ se contraxisse doluit in diuersis obsequijs beatissimæ Virgini debitis, & illo die quædam filio Dei offerret, orans, vt ipse eadem matri suæ beatissimæ pro se dignaretur presentare, in suppletionem omnium suarum negligentiarum inferuitio Virginis gloriosæ: exurgens Rex gloriæ cor suum deificum obtulit prædignissimæ genitrici suæ, dicens: Ecce mater amantissima exhibeo tibi cor meum & in ipso tibi presento omnem affectum, quo te ab eter

no præ omni creatura gratuito prædestinaui, creauit, sanctificaui, in hique in matrem speciali affectu adaptaui: omnem que benignitatis dulcedinem, qua tibi vnam quam blanditus sum in terris, cum me infantem in sinu tuo confoueres, & aleres, omnem que fidelitatem, quam deinceps tibi per totum tempus, quo cum hominibus conuersatus sum, filiali affectu tibi exhibui, in omnibus subiectus tibi sicut filius matri, qui eram gubernator cœli, & specialiter in hora mortis, custodem tibi ac filium loco mei fideliter prouidi. Et insuper affectum dignationis illius inestimabilis, quote in die iucundissimæ Assumptionis super omnes choros Angelorum & Sanctorum exaltaui, cœli terræque Dominam & Reginam constituendo. Quæ omnia modò ob amorem huius dilectricis meæ tibi exhibeo in supplementationem negligentiarum, quas vnquam in tuo materia seruitio contraxit, vt procedas, obuiam ipsi sponsæ meæ in hora mortis suæ. suscipiens eam materna pietate. Quod gratiosa mater blâdissima alacritate acceptans, & se ad omnia paratissimam declarans, dixit: Presta mihi etiam nunc, fili amantissime, vt in eadem susceptione, dum secundum tuum beneplacitum huic obuiaueris, singula ipsa foeliciter suscipiat in affluentia plenarum deliciarum. **¶** Ista verò beata ad tantam dignationem diuinæ pietatis commota, dixit ad Dominum: Heu me benignissime Deus, quod, neglexi supplementationem illam licet exiguam, quam persolui pro negligentijs contractis in horis meis canonicis, cæterisque seruitijs tui debitis, simili deuotione tibi commendare, cum tua pietas tantopere dignata sit exiguitatem tantilli tui hosi mei nobilitare. Ad quod Dominus.

nus. Ego suscepi omnia illa in vnione amoris illius, quo eadem in corde meo diuino nobilitata æternaliter & dulcificata tibi infudi: & sic perfectissimo modo sanctificata obtulit ea Deo Patri meo pro vniuersis negligentijs tuis in placitissimam emendationem & acceptabilissimum holocaustum. Vnde & ipse inestimabili modo placatus, suum paternum, imò diuinum ad te inclinauit affectum.

Quomodo officia agonizantium hæc sponsa sibi ipsi persoluit: Et de præostensione eius exitus.

CAPVT XXVII.

Consuevit ista virgo ferijs sextis circa nonam abstrahere se ab omnibus exterioribus tãquam paulatura, ne ab aliquo impediretur, & intendere soli Deo intima deuotione sibi quemetipsi quasi agonizanti persoluere omnia, quæ fieri solent circa agonizantes, etiam supra quàm optari posset tam in orationibus deuotis, quàm in meditationibus salubribus. Cumque hoc ad tempus summa cum deuotione peregisset; & iterum die quodam simili modo in sexta feria se recollegisset, ac in pacata mentis tranquillitate suauiter quiesceret, benignus Dominus, qui magnis beneficijs maxima superaddere solet, eidem quasi raptæ in spiritu in hac similitudine præostendit, quàm foelici migratione eam de hoc mûdo dignaretur euocare. Videbatur enim sibi, quòd in sinu Domini brachio sinistro eius sustentata versus cor ipsius deificum repau-

repaularet, agonizans in specie puellæ valdè delicatæ & mirabiliter perornatæ. Tunc aduolabat cum ingenti gaudio multitudo Angelorum & Sanctorum: quorum singuli ferebant thuribula in manibus suis, in quibus collectas offerebant, orationes & deuotiones totius Ecclesiæ, vt adolerent ea ibi in laudè regis & sponsi gloriæ, ac in profectum huius beatæ animæ. Dum verò ipsa faceret inuocationem beatæ Virginis per Antiphon. Salue Maria, aduocauit Dominus Matrem suam beatissimam, vt se ad consolationem eius adaptaret. Tunc Virginum Regina, nouo splendore præfulgida delicatis manibus caput infirmæ mirè blanditate sustentabat. Huic etiam affuit Angelus sanctus custos ipsius infirmæ in specie cuiusdam illustrissimi principis sibi commissæ congaudens fœlicitati. Deinde cum infirma inuocaret Sanctum Michælem Archangelum, repræsentans se & ipse princeps magnificus cum Angelorum maxima multitudine, opposuit se ex aduerso ad expugnandas insidias dæmonum, tam inualidorum, quòd cum erigere capita, aut se quoquam conarentur aduersus animam commouere, statim à gloria tantæ maiestatis deuicti & confusi velut amentes decidebant: ex quo & illa non modicam consolationem recipiebat. Hinc videbatur quasi de ore ipsius infirmæ in specie columbæ ardentis progredi deuotio cordis intus latentis, quæ vsque ad thronum gloriæ diuinæ maiestatis protendebatur, quoniam ex virtute deuotionis per labia ascendentis perterriti dæmones, ad eò confundebantur, quod certatim per fugam elabi & latere quærebant. ¶ Et cum

infr-

infrma singulos Sanctorum ordines, sicut fieri solet super agonizantes, in suum auxilium inuocaret, quilibet Sactorum chorus sese in triumphum eius præparabat. Nam Patriarchæ accedentes afferebant in manibus in similitudine ramorum virentium fructus omnium bonorum operum suorum, & ipsos circa mansiorem infirmæ componebant. Prophetæ sancti in similitudine speculorum aureorum ferentes merita cognitionum diuinarum, ex quorum aspectu anima eius ineffabiles sibi delectationes intrahiebat. Dehinc procedens electus ille discipulus Ioannes Euangelista & Apostolus blanda amicitate duos aureos annulos annullari ipsius imposuit, quem omnes Apostoli sequentes, singuli eorum singulis annullis aureis, per quos specialis fidelitas, qua Domino adhæserant in terris, significabatur, reliquos digitos ipsius perornabât. Post hos martyres sancti bracteolis aureis, in quibus elucebant omnia, quæ ipsi vnquam pro amore Dei pertulerant in terris, ipsam mirificè decorabant. Confessores quoque sancti flores aureos & iucundos ipsi offerebant. Per quos significabatur voluntas eorum optima, & ad seruiendum Deo iugiter proposse suo parata. In quibus etiam relucebant mira claritate omnia, in quibus vnquam Deo placuerunt. Virgines etiam beatæ obtulerunt ei rosas, per quas significabatur specialis suauitas, qua incorruptio facit ipsas proximas esse Deo, & arctiori vinculo intimæ visionis constringit. Nā Dñs Iesus Rex & sponus integerrimæ virginitatis, videbatur in vestibus suis similibus floribus perornatus, cum se ipsis Domino Deo amatoris suo ob priuilegium

gium specialis innocentiae familiarius applicarent. Vnde per illam coniunctionem videbatur quaelibet sibi intrahere specialem dulcorem diuini saporis. Et hinc etiam ista cum singularum virginum floribus videretur perornata, foeliciter & iucunde experiebatur, quid fauor & benignitas tantarum sponſarum, ob fauorem sponſi exhibitus, beatitudinis possit conferre. Viduae vero & caeteri sancti in specie olfactoriorum aureorum, omnium bonorum operum suorum fructum obtulerunt. Innocentes vero sancti, quauis minus videbantur habere de proprijs: tamen ob reuerentiam Domini sui, cuius se pretioso sanguine redemptos & gratuita pietate regnum aeternum gaudent adeptos, etiam non neglexerunt: sed splendore quodam clarissimo suae purissimae innocentiae in vnione praedignissimae innocentiae Iesu Christi nobilitati, animam ipsius irradiantes, miro modo decorabant. Hinc filius altissimi Rex gloriae cum inaeſtimabili blanditate, intraxit sibi totam animam illam beatissimam in virtute sua diuina: quemadmodum meridiani splendoris feruor intrahit stillam exiguam roris, cum effectu omnium virtutum & bonorum operum sibi a sanctis omnibus in specie praedictorum xeniorum oblatorum. Et sic eam totam circundans & penetrans, sibi consimilem efficiebat: sicut ferrum inflammatur ab igne. Vbi cum sponſo suo Chri-

sto fruitur aeternis gaudijs in se-

culo saeculorum;

Amen.

De

De commendatione & autoritate huius libri.

CAPVT XXVIII.

Cum liber iste conscriptus esset, apparuit Dominus Iesus, habens ipsum impressum pectoris sui; dicens: Hunc librum meum ad hoc intimis pectoris mei impressi, in eo conscripta dulcedine diuinitatis meae pertranseam medullitus, qui ad laudem meam cum humili deuotione legerit, in ipso fructum ex hoc consequatur. Tunc orauit Dominum, ut eundem librum ab omni conseruare dignaretur errore, ad sui ipsius laudem & gloriam. Qui extensa venerabili manu sua super illum signo sanctae Crucis eum communiuit, dicens. In libro isto conscripta, caelesti benedictione mea modo sanctificaui, cum humili deuotione in ipso legere volentibus in veram salutem. Et afficit me sua vis dolentia bonae voluntatis ipsum scribentis. Nec non alludit mihi forma meae gratuita pietatis, quae patet in eiusdem libri scriptis. Ego enim ipsum saepe dictum librum meum sanctissima conuersatione mea operia, roseisque monilibus quinque vulnerum meorum adornabo, ac septem donis Spiritus Sancti, tanquam septem sigillis diuina pietate mea consignabo: ut non sit, qui ipsum de manu mea possit eruere.

¶ Hiac alia vice, dum compilatrix huius libri communicatura, eundem occulte in manica sub pallio suo deferret, ad offerendum illum Domino in laudem aeternam, hoc nullo penitus hominum sciente, & more solito flexis genibus in obuiationem Dominici corporis profunde inclinaret se: visus est ab alia persona

Tt

Do-

Dominus cum ingenti gaudio, ipsam sua genua flectētem blande circumpleti dicens. Ego dulcedine diuini amoris mei fœcundabo verba libri huius, mihi modo oblati. Et quicumque humiliato corde ad me veniens amore amoris mei in eo legere voluerit, huic ego ex afflatu diuinitatis meæ, effectum animæ suæ salutarem, ipsi efficaciter inspirabo.

Oblatio huius libri ad laudem Dei.

CAPVT XXIX.

ET fluxum hunc nectarem tuæ gratuitæ pietatis, quem ex intimis tui amorosi cordis produxit efficax dulcor tuæ inuestigabilis diuinitatis, ad influendum, irrigandum, fœcundandum, & beatificandum tibi que intrahendum ac indissolubiliter conglutinandum cor & animam electæ tuæ Christe Iesu fontale lumen sempiternorum luminum, offero tibi ex affectu totius vniuersitatis in vniōne illius excellentissimæ charitatis, qua tu altissimi Patris Vnigenitus omnem influxum diuinitatis, qui tuam deificam humanitatem descendit cum plena gratitudine offerens, refudisti in abyssum originis tuæ: orans cum desiderio & affectu omnium creaturarum, vt ipsam tibi intrahas, per affectum spiritus tui in laudem æternam, immensam & incommutabilem: quam inscrutabilis sapientia tua altissimè cognoscit super excellentem Dei Patris omnipotentiam condecere, ac inæstimabiliter suauifluam Spiritus paraleti beneuolentiam

tiam oblectare, & in plenè sufficientiam gratiarum actionem totius fœlicitatis, quam per eundem operatus es, operaris, & in æternum operari dignaberis in corde & anima ipsum recipientis, & etiam omnium, qui vsque in finem seculi, secundum verbum veritatis tuæ, aliquam ex eo suscepturi sunt illuminationem, consolationem, vel eruditionem: & indignam emendationem omnium, in quibus paruitas meæ intelligentiæ, negligentius studium ac imperitius ingenium meum omisit, dona tua mihi ad dispensandum commissa, satis dignè & vtiliter explanando elucidare, omniumque quæ ex humana fragilitate seu diabolico instinctu pietatem tuam in ipso clare lucentem, suauiter redolentem, ac dulciter sapientem vilipendēdo conculcaturi sunt, quod opto misericordiā tua protegente, vt absit, ac in efficacem impetrationem omnis gratiæ, quæ per affectum & gratitudinem diuini cordis tui poterit obtineri omnibus, qui cum humili deuotione amore amoris tui, cum affectuosa gratitudine ipsum dignabuntur legere, & quæque eius vtilia documenta pro tui, à quo fluxerunt, reuerentia studebunt imitari. Postremò in gratiarum actionem pro eo, quod me extremæ vilitatis ac omnium, imò (vt veriùs dicam) vniuersæ creaturæ tuæ exterminium, incomprehensibilis bonitas tua Deus cordis mei eligere dignata est, in prænobilis dispensationis eius ministerium: cum in nullo paruitas mea tibi respondere possit: offero tibi cor tuum dulcissimum ac vnicè dignissimum in ea dignitate, qua plenum est diuina gratitudine,

ac omnimodæ beatitudinis perfectione superexcel-
lens in perpetuum.

Conclusio huius libri.

CAPVT XXX.

AD laudem & gloriam Dei, amatoris humanæ
salutis, conscriptus est liber iste: sed breuitatis
gratia punctis multis, imò penè innumeris, omis-
sis, consummatus est tam euidenti, & (vt ita di-
cam) tam miraculoso adiutorio diuinæ misericor-
diæ, quòd, vel ex hoc solo conijci potuit, quam
vberem animarum fructum ipse præuentor & sub-
secutor optimorum datorum ex eo requirat: nequa-
quam tamen exhausto riuulo diuinarum influxio-
num in hanc electam suam directo, sed partito in
nos munere, quod nobis congruebat, electam suam,
quasi per ascensorios gradus imaginationum ad se-
cretiores, puriores, & excellentiores sapientiæ hau-
stus perduxit: qui nequaquam corporeum imagina-
tionum adumbrationibus ad intellectum inexperto-
rum possent verbis explicari. Quæ omnia incon-
tinentissima Dei pietas cum vniuersis hęc scriptis ad
salutem legentium tam copiosè faciat exuberare,
vt adepto centuplicato fructu in libro vitæ scribi
digni inueniantur. Et interim simpliciores huius li-
belli lectores (qui per seipsos nesciunt natare in flu-
mio diuinæ pietatis) saltem hoc vehiculo iter arri-
pant, & quasi manu ductione beneficiorum proxi-
mi sui

mi sui delectati, vacando lectionibus, meditationibus,
& contemplationibus, & ipsi tandem gustare merean-
tur, quàm dulcis est Dominus, & quàm reuera
beatus est, qui sperans in eo, totum cogitatum
suum iactat in ipsum, quòd benignitate sua nobis
præstare dignetur, qui in Trinitate perfe-
cta viuit & regnat Deus, per infini-
tateculam seculorum.

Amen.

FINIS LIBRI QVINTI.

Antiphona.

Regnum mundi, & omnem ornatum seculi contem-
psi, propter amorem Domini mei Iesu Christi: Quem
vidi, quem amavi, in quem credidi, & speravi.

Versus. Eructavit cor meum verbum bonum: dico ego
opera mea Regi. Quem vidi, &c.

Versus. Elegit eam Deus, & praelegit eam.

Resp. In tabernaculo suo habitare eam facit.

Oremus.

Deus qui Ecclesiam tuam, per beatam Ger-
trudem virginem, sacris illuminare dig-
natus es consilijs, & exemplis: concede pro-
pitius eius intercessione, vt quæ pro nostris
purgandis excessibus clementer ei reuela-
sti, deuotis mentibus exequamur. Per Chri-
stum Dominum.